

ทยุยรณุจลล
เตปฏัก
๒๕๔๙
พุททวสเส

ลุตตนตปฏเก
องคุดตตรนิกายลล
จตุกนปตปาลิ

ทยุยรณุจลล เตปฏัก

๒๕๔๙ พุททวสเส

ทยุยลลขมทาเถรลลลลลลลล มุททาปิต

Ra
CRE
2014
632715
V. 21

ทบทวน 27/05/2566

๒๑

ทฤษฎารุจสสุ
เตปิฏก
๒๕๔๙
พุทธวสเส

ทฤษฎารุจสสุ เตปิฏก

๒๕๔๙ พุทธวสเส

ทฤษฎสงฆมหาเถรสมาคมเมน มุททาปีด

๒๑

หมดอายุ 27/05/2566

ก
๖32715

TULIB

3 1379 01483894 1

ทยุยรณุจสส เตปีฏกั

๒๕๔๙ พุทฺธวสเส

สุตตนตปิฏเก อังคุตตรนิกายสส
จตุกกนิปาตปาลี
ปาลีวิโสธกตฺเถเรหิ วิโสธิตา

ภูมิลสส ปรมินทมหาราชวรสส
ปรีปณณสฏฺฐิวสเส สิริชชมมงคลมหมกกาเล
ทยุยสงฺฆมหาเถรสมาคเมน มุทฺทาปีตา

หมดอายุ 27/05/2566

๒๑

With the Compliments

๑ - 5 ส.ค. 2558

กระทรวงศึกษาธิการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

โครงการพัฒนาศักยภาพคนพิการ

เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

ในตลาดแรงงาน

Ra

CRE

2014

632715

V.21

หมดอายุ 27/05/2566

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙)

หมดอายุ 27/05/2566

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
(๑๑ มกราคม ๒๕๓๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖)

ประวัติ เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๘)

๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๖

อายุ ๘๕ ปี พรรษา ๖๓

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ นามเดิมว่า เกี่ยว นามสกุล โชคชัย นามฉายา อุปเสโณ บิดา นายเลื่อน โชคชัย มารดา นางยี่ โชคชัย เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๗๑ ณ บ้านแขวง ตำบลบ่อผุด อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การบรรพชาอุปสมบท

เมื่อยังเยาว์ ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนวัดแขวง จนจบประถมศึกษา ปีที่ ๔

เมื่ออายุได้ ๑๒ ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดแขวง (วัดสว่างอารมณ์) อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพระอธิการพัฒน์ ภาทมนี วัดภูเขาทอง เป็นพระอุปัชฌาย์ แม้เจตนาจะบวชเพียงแค่ ๗ วัน แต่ด้วยอุปเพกตบุญญตา ทำให้เจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังคงมั่นในสมณเพศต่อมา หาได้คิดลาสิกขาไม่ โยมมารดาจึงนำไปฝากไว้กับท่านพระครูอรุณกิจโกศล (หลวงพ่อพริ้ง โกสโล) วัดแจ้ง ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ฝึกฝนในการศึกษา มีวิริยะ อุตสาหะ จนหลวงพ่อพริ้ง เห็นอุปนิสัย ได้นำไปฝากไว้กับเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณเทศมหาเถร) โดยอยู่ในการปกครองของพระธรรมเจดีย์ (เทียบ ธมฺมโร) ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๒ เมื่อมีอายุครบอุปสมบท ก็ได้อุปสมบท ณ วัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร โดยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณเทศมหาเถร) ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

ด้านพระกรรมฐาน

เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้เรียนพระกรรมฐานในเบื้องต้น จากหลวงพ่อพริ้ง ซึ่งเป็นพระวิปัสสนาจารย์องค์สำคัญของเกาะสมุย โดยหลวงพ่อพริ้งได้นำเจริญพระกรรมฐานบนหลุมฝังศพขณะมีอายุ ๑๒ ปี ต่อมาได้เรียนพระกรรมฐานจากสมเด็จฯ พระสังฆราช

(อยู่ ญาโณทยมหาเถร) ซึ่งมีความชำนาญในพระกรรมฐานด้านกสิณ และยังได้ให้ความสนใจวิธีการเจริญพระกรรมฐานตามแนวต่างๆ ที่ปฏิบัติในประเทศ จนมีความชำนาญทุกสาย

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานแนวคิงานพระศาสนาเชิงรุกที่สำคัญในด้านต่างๆ ริเริ่มให้พระสงฆ์นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้กับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุวัติให้สอดคล้องกับโลกสมัยใหม่

ได้บริจาคเงินสร้างโรงเรียนและตึกสงฆ์อาพาธในท้องถิ่นชนบทที่อยู่ห่างไกล ความเจริญหลายแห่ง ในนาม “อาคารผู้มีพระคุณ” เพื่อพยาบาลพระภิกษุ สามเณร ผู้อาพาธ และสาธุชนทั่วไป

ในด้านต่างประเทศ

เจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นผู้ริเริ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ริเริ่มการสร้างวัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มให้มีการฝึกอบรมพระธรรมทูตไปประจำ ณ วัดไทยในต่างประเทศ ริเริ่มสานศาสนสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาสงฆ์โลก นับเป็นพระสงฆ์ไทยรูปแรก ที่ก้าวขึ้นสู่การบริหารองค์กรสงฆ์โลก เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรกเยือนทำเนียบขาวอย่างเป็นทางการ ตามคำนิมนต์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นคณะสงฆ์ไทยคณะแรก เยือนนครรัฐวาติกัน กรุงโรม อย่างเป็นทางการ ได้ออกเดินทางไปต่างประเทศทั่วทุกมุมโลก เพื่อหาแนวทางที่จะให้มีวัดเกิดขึ้นในประเทศนั้นๆ จนเกิดวัดไทยทั่วทุกมุมโลก ในปัจจุบัน

ลำดับสมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๕๐๑	เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระเมธีสุทธิวงศ์
พ.ศ. ๒๕๐๕	เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชวิสุทธิเมธี
พ.ศ. ๒๕๐๗	เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๔	เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๑๖	เป็นรองสมเด็จพระราชาคณะที่ พระพรหมคุณาภรณ์
พ.ศ. ๒๕๓๓	เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระพุฒาจารย์
พ.ศ. ๒๕๔๗	เป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ประธานสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศ แม่กองงานพระธรรมทูต เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก และเจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร เป็นพระมหาเถระที่อุทิศตนและเสียสละเพื่อพระพุทธศาสนา ประเทศชาติ บ้านเมืองมาโดยลำดับ เป็นที่ปรากฏชัดเจน

ดังบทคติธรรมซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ได้ประทานไว้ในหลายโอกาส ความว่า “**ความเสียสละ เป็นพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นพระพุทธรูปที่ทรงสร้างสมจนถึงวาระแห่งการตรัสรู้ จุดหมายสูงสุดของความเสียสละในพระพุทธศาสนา คือ การเสียสละเพื่อบรรลุพระนิพพาน ความเสียสละจึงก้าวสูงขึ้นไปด้วยลำดับ ความเสียสละทุกระดับล้วนมีความสำคัญ เช่น ความเสียสละเพื่อรักษาแผ่นดิน ถ้าไม่มีผู้เสียสละเพื่อแผ่นดิน ประเทศไทยคงไม่มีแล้ว ความเสียสละเพื่อสถาบัน ความเสียสละเพื่อหน้าที่การงาน เป็นต้น ความเสียสละโดยทางหนึ่ง เป็นการลดความเห็นแก่ตัวจนถึงขั้นไม่มีความเห็นแก่ตัว**”

รัฐบาลได้มอบหมายให้สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดพิมพ์พระไตรปิฎก ฉบับพิมพ์มหาเถรสมาคมชำระและจัดพิมพ์ เพื่อน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อม ถวายเป็นพระราชกุศล ถวายพระพรชัยมงคลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ ซึ่งเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เป็นผู้ปรารภให้มีการชำระและจัดพิมพ์

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ.๙) อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ในวันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ นั้น

รัฐบาลจึงจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับดังกล่าวโดยเสด็จพระราชกุศล ในพิธีพระราชทานเพลิงศพเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ เพื่อบูชาพระคุณ พร้อมอุทิศกุศล น้อมถวายในสัณเฑาะฏ ๓๐ วัน บรรลุพระนิพพานเป็นที่สุด

คำนำ

มหาเถรสมาคม ได้ปรารภการจัดกิจกรรมร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ แล้วมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีความรู้และทรงธรรมวินัยพิจารณาตรวจสอบแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง โดยใช้พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับ เพราะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระไตรปิฎกในฐานะเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยและประชาชนชาวไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาประจำชาติไทย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกมาโดยตลอด ดังที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เช่น

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง หลักที่ ๑ ด้าน ๒ “คนเมืองสุโขทัยนี้มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน พ่อขุนรามคำแหงเจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยปั้ว ท่วยนาง ลูกเจ้าขุน ทั้งสิ้นทั้งหลาย ทั้งผู้ชาย ทั้งผู้หญิง ผู้ท่วย มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษาทุกคน เมื่อออกพรรษากرانกฐินเดือนหนึ่งจึงแล้ว...”

พระบรมลัทธิฐานของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ตรัสประกาศแก่เทพยดาทั้งปวงว่า “ให้บังเกิดมาในประยูรมหาเสวตฉัตร จะให้บำรุงพระพุทธศาสนา ไฉนจึงมิช่วยให้สว่างแลเห็นข้าศึกเล่า” พอตกพระโอษฐ์ลง พระพาก็พัดควันอันเป็นหมอกมืดนั้นสว่างไป...

นำพระราชหฤทัยและพระราชดำรัสของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช “พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จะให้เราเข้ารีตดังนั้นหรือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะในราชวงศ์ของเราก็นับถือพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว จะให้เปลี่ยน

ศาสนา อย่างนี้เป็นกรยากอยู่ และถ้าพระเจ้าผู้สร้างฟ้าสร้างดินจะต้องการให้คนทั่วโลกได้นับถือศาสนาอันเดียวกันแล้ว พระเจ้ามิจัดการให้เป็นเช่นนั้นเสียแล้วหรือ?” “จริงอยู่ เมื่อฟอลคอนในเวลาหมอบอยู่ข้างพระบาทเจ้ากรุงสยามได้แปลคำชักชวนที่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้รับสั่งมากับราชทูตนั้น ฟอลคอนก็กลัวจนตัวสั่น และสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระกรุณาโปรดให้อภัยแก่ฟอลคอน แต่ก็ได้รับสั่งว่า ได้ทรงนับถือศาสนาอันได้นับถือต่อๆ กันมาถึง ๒,๒๒๕ ปีแล้ว เพราะฉะนั้น ที่จะให้พระองค์เปลี่ยนศาสนาเสียนั้น เป็นการที่พระองค์จะทำไม่ได้”

พระราชปณิธานของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

“อันตัวพ่อ	ชื่อว่า	พระยาตาก
ทนทุกข์ยาก	กู้ชาติ	พระศาสนา
ถวายเป็นดิน	ให้เป็น	พุทธบูชา
แต่พระศาสนา	สมณะ	พระพุทธรูป
ให้ยืนยง	คงถ้วน	ห้าพันปี
สมณะพราหมณ์ชี	ปฏิบัติ	ให้พอสมควร
เจริญสมณะ	วิปัสสนา	พ่อชื่นชม
ถวายเป็นคัม	รอยบาท	พระศาสดา
คิดถึงพ่อ	พ่ออยู่	คู่กับเจ้า
ชาติของเรา	คงอยู่	คู่พระศาสนา
พุทธศาสนา	อยู่ยง	คู่องค์กษัตริย์
พระศาสดา	ฝากไว้	ให้คู่กัน”

พระราชปณิธานของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

หมดอายุ 27/05/2566

“ตั้งใจจะอุปถัมภก
ป้องกันขอบเขตทสิมา

ยอยกพระพุทธศาสนา
รักษาประชาชนและมนตรี”

พระราชศรัทธาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย “ศุภมัสดุ ๑๑๗๙ ศก... พระบาทสมเด็จพระบรมธรรมิกมหาราชารามาธิราช บรมนารถบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว... ทรงพระราชศรัทธาจะยกเรือวิสาขบูชามหาชัยญูพิธิ อันขาดประเพณีมานั้นให้กลับคืนเจียรฐิติกาล ปราภฏสำหรับแผ่นดินสืบไป จะให้เป็นอรรถดัดถประโยชน์และปรัดถประโยชน์ ทรงพระราชศรัทธาจะให้สัตว์โลก ข้าขอบขัณฑเสมาทั้งปวงจำเริญอายุและอยู่เย็นเป็นสุขปราศจากทุกข์ภัยในชั่วนี้แลชั่วหน้า...”

นำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว “ด้วยกำลัง ทรงพระมหากรุณาเมตตากับไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นอันมาก ทรงพระกรุณา ดำรัสให้จดหมาย (คือ จด) กระแสพระราชโองการปฏิญาณยกพระนาม พระรัตนตรัยสรณาคมนันอันอุดมเป็นประธานพยานอันยิ่ง ให้เห็นความจริง ในพระบรมหฤทัย แล้วทรงพระราชดำรัสยอมอนุญาตให้เจ้าพระยาพระคลัง ว่าที่สมุหพระกลาโหม พระยาศรีพัฒน์รัตนราชโกษา พระยาราชสุภาวดีกับ ขุนนางผู้น้อยทั้งปวง จงมีความสโมสรมัคคีรสปรึกษาพร้อมกัน เมื่อเห็น ว่าพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่มีวิญญูติปริชารอบรู้ราชานุวัตร จะเป็น ศาสนูปถัมภกยกพระบวรพุทธศาสนา แลจะปกป้องไพร่ฟ้าอาณาประชา ราชภูริรักษาแผ่นดินให้เป็นสุขสวัสดิ์โดยยิ่ง เป็นที่ยินดีแก่มหาชนทั้งปวงได้ ก็สุดแท้แต่จะเห็นดีประนีประนอมพร้อมใจกัน ยกพระบรมวงศานุวงศ์ พระองค์นั้นขึ้นเสวยมโหสิวรยาธิปัตย์ราชสืบสันตติวงศ์ดำรงราชประเพณี ต่อไปเกิด อย่าได้กริ่งเกรงพระราชอัธยาศัยเลย เอาแต่ให้ได้เป็นสุขทั่วหน้า อย่าให้เกิดการรบราฆ่าฟันกันให้ได้ความทุกข์ร้อนแก่ราษฎร...”

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรง ประกาศพระราชทานส่วนพระราชนุศลในการที่ทรงบริจาคเพชรใหญ่ประดับ พระอุณาโลมพระพุทธรูปมหายานรัตนปฏิมากร “การพระราชบริจาคอันนี้ทรงพระ ราชดำริ เห็นว่าไม่ขัดขวางเป็นเหตุให้ท่านผู้ใดชุนเคืองขัดใจเลย พระนครนี้เป็น

[๔]

ถิ่นที่ของคนนับถือพระพุทธศาสนาแต่เดิม ไม่ใช่แผ่นดินของศาสนาอื่น คนที่ถือศาสนาอื่นมาแต่อื่นก็ดี อยู่ในเมืองนี้ก็ดี จะโหม่นสน้อยใจด้วยริษยาแก่ พระพุทธศาสนาเพราะบูชาอันนี้ไม่ได้ ด้วยไม่ใช่เมืองของศาสนาตัวเอง ถ้า โหม่นสักก็ชื่อว่าโลกล่วงเกินไป...”

พระราชปฎิญาณและพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-เกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราช “ข้าพเจ้าจะไม่มีจิตยินดีน้อมไปในศาสนาอื่น นอกจากสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระธรรมอันพระองค์ได้ตรัสรู้ชอบ ดีแล้ว กับทั้งพระสงฆ์หมู่ใหญ่ อันได้ประพฤติตามคำสั่งสอนของพระสัมมา สัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นเลยเป็นอันขาด จนตราบอกว่าสิ้นชีวิต...”

พระราชนิพนธ์และพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-เกล้าเจ้าอยู่หัว “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้อง ถือด้วยความกตัญญูต่อบิดา มารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา... เมื่อรู้สึก แน่นนอนแล้วว่า ศาสนาในสมัยนี้เป็นของที่แยกจากชาติไม่ได้... ถ้าข้าพเจ้า จะขอแก้ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนกันนับถือ พระพุทธศาสนาเถิด... ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาถูกยิงยิ่งเสียดายกว่าผู้ที่แปลง ชาติ... เพราะเหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลายผู้เป็นไทย จะต้องมัน อยู่ในศาสนาพระพุทธซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา...” และพระองค์ได้ พระราชทานความหมายแห่งไตรรงค์ไว้ดังนี้

“ขอรำรำพรรณบรรยาย

ความคิดเครื่องหมาย

แห่งสีทั้งสามงามถนัด

ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์

หมายพระไตรรัตน์

และธรรมะคัมภีร์ไทย...”

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว “แต่ บ้านเมืองในลานนาถึงกาลวิบัติ พระพุทธศาสนาก็เศร้าหมองจนสงฆ์มณฑล

เสื่อมทรามระส่ำระสายมาช้านาน... มาจนถึงรัชกาลสมเด็จพระปิยมหาราช พระบรมชนกนาถของเราจึงได้เริ่มทรงจัดการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในมณฑลนี้ มาโดยทรงพระราชดำริจะให้พุทธจักรและอาณาจักรเจริญรุ่งเรืองสมกับสมัย เป็นต้นว่า ในการสั่งสอนประชาชนทั้งหลายให้รัฐบาลเอาเป็นธุระสั่งสอนส่วน คดีโลก ให้พระสงฆ์รับภาระการสั่งสอนส่วนศีลธรรมเป็นอุปการะแก่กัน ดังนี้ สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของเราก็ได้โปรดให้จัดการสืบมาโดยทางนั้น”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลปัจจุบัน ได้ตรัสพระปฐมบรมราชโองการซึ่งเป็นพระราชปณิธานแก่ปวงชนชาวไทยใน พระราชพิธีพระบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ว่า “เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ได้มีพระราชดำรัสตรัส ลาผนวชต่อพระบรมวงศานุวงศ์ คณะองคมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อ วันที่ ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ ว่า “โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติของเรา ทั้งตามความศรัทธาเชื่อมั่นของข้าพเจ้าก็เห็นเป็นศาสนา ที่ดีศาสนาหนึ่ง เนื่องในบรรดาสัจธรรมคำสั่งสอนอันชอบด้วยเหตุผล จึง เคยคิดอยู่ว่า ถ้าโอกาสอำนวย ข้าพเจ้าควรจักได้บวชสักเวลาหนึ่งตาม ราชประเพณี ซึ่งจักเป็นทางสนองพระคุณบูรพการีตามคตินิยมด้วย...” และ ได้มีพระราชดำรัสในโอกาสพระสันตะปาปา จอห์น พอล ที่ ๒ เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗ ว่า “คนไทยเป็นศาสนิกที่ดีด้วยกัน ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็น ศาสนาประจำชาติ”

การดำเนินงานตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกให้คงความ บริสุทธิ์แห่งพระบาลีพุทธพจน์ซึ่งเป็นหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องอาศัยความสุขุมคัมภีรภาพด้านความรู้ความชำนาญในภาษาบาลี ของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลาย จึงนับว่าเป็นงานที่มี

[๖]

ความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นกุศลกิจอันยิ่งใหญ่ที่กระทำได้ยาก ดังนั้น การที่พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายมีอิทธิบาทธรรมร่วมกันตรวจชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงควรแก่การอนุโมทนาสาธุการของบรรดาพุทธบริษัททั้งหลาย เพราะทราบใดที่พระไตรปิฎกยังคงความบริสุทธิ์อยู่ ย่อมเป็นที่มั่นใจได้ว่า ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธก็ดำรงอยู่ ก่อให้เกิดสันติสุขแก่มวลมนุษยชาติตราบนั่น

ในนามของมหาเถรสมาคม ขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อคณะกรรมการคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยสมบูรณ์ นับเป็นการเฉลิมพระเกียรติและถวายเป็นพระราชกุศลแด่ สมเด็จพระบวรราชเจ้า มหาสุรสิงหนาทราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเนื่องในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ดังกล่าว

ขออานุภาพแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของพระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตทั้งหลายที่ได้ร่วมกันพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยซึ่งถือว่าเป็นพระบรมศาสดาแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งนี้ ได้โปรดอภิบาลคุ้มครองรักษาสมเด็จพระบวรราชเจ้า มหาสุรสิงหนาทราชสมภารเจ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ให้ทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยืนนาน สถิตมั่นเป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าของเหล่าพสกนิกรชาวไทยสืบไปตลอดจิรัจ्ฐิตกาล เทอญ

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า.

7

(สมเด็จพระพุทธมาจารย์)

หมดอายุ 27/05/2566

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คำปรารภ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เดิมทีนั้น เรียกว่า พระธรรมวินัย พระธรรม ได้แก่คำสั่งสอนที่แสดงหลักความจริงที่ควรรู้ และแนะนำหลักความดีที่ควรประพฤติ พระวินัย ได้แก่ข้อบัญญัติที่ทรงวางไว้เป็นหลักกำกับความประพฤติให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเสมอกัน กาลต่อมา เมื่อพระพุทธองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ ทรงแสดงไว้ทรงบัญญัติไว้ในกาลโอกาสต่าง ๆ มีความสำคัญยิ่งในฐานะ เป็นพระบรมศาสดาแทนพระพุทธองค์ โดยมีหลักฐานปรากฏในมหา ปรินิพพานสูตร (ที.ม. ๑๐/๒๑๖) ว่า ขณะที่ทรงพระประชวรจวนจะเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน พระพุทธองค์หาได้ทรงตั้งพระสาวกรูปใดรูปหนึ่งไว้ใน ตำแหน่งพระบรมศาสดาไม่ หากแต่ตรัสกะท่านพระอานนท์พุทธอุปัฏฐากว่า

โย โว อานนท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต,
โส โว มมจฺเจยน สตุถา.

แปลความว่า “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยอันใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่พวกเธอ ธรรมและวินัยอันนั้นจักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา”

จากพระพุทธพจน์นี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความสำคัญของพระธรรมวินัย ซึ่งได้รับการสังคายนารวบรวมประมวลเป็นบทสวดสำหรับสอบทานความ ถูกต้องมิให้คลาดเคลื่อนไปจากที่พระพุทธองค์ตรัสสั่งสอนจริงด้วยสังฆานุมัติ พร้อมกันครั้งแรกโดยพระอรหันตเถระ ๕๐๐ รูป ภายหลังพุทธปรินิพพานได้ ๓ เดือน การสังคายนาพระธรรมวินัยในครั้งแรกนั้นได้ยกเอาพระพุทธพจน์ ที่ทรงแสดงโปรดเวไนยสัตว์ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ขึ้นสู่การพิจารณา สอบทานรับรองความบริสุทธิ์ถูกต้องในท่ามกลางสงฆ์ แล้วประมวลจัด

[๘]

เป็นหมวด ไว้ ๓ หมวดใหญ่ เรียกว่า พระไตรปิฎก อันประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

พระวินัยปิฎก หมวดพระวินัย ว่าด้วยพระพุทธานุญาตที่ทรงวางหลักความประพฤติและมารยาทอันเป็นแบบอย่างเยี่ยงอารยชนของผู้เข้ามาบวช ประพฤติพรหมจรรย์ชั้นสูงในพระพุทธศาสนา เป็นประมวลพระพุทธานุญาต รักษาสันติเกี่ยวกับศีลหรือสิกขาบทตลอดจนพิธีกรรมและขนบธรรมเนียมของพระสงฆ์ อันเป็นกฎระเบียบที่พระภิกษุและพระภิกษุณีต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด นอกจากนี้ยังได้ประมวลเหตุการณ์พุทธประวัติที่สำคัญๆ นับตั้งแต่แรกตรัสรู้ เสด็จวิมุตติสุขเป็นต้นไป พร้อมทั้งประวัติการทำสังคายนาไว้ด้วย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ คือ มหาวิภังค์ ภิกขุณีวิภังค์ มหาวรรค จุลวรรค และปริวาร โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๔ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑ ถึงเล่มที่ ๔

พระสุตตันตปิฎก หมวดพระสูตร ว่าด้วยประมวลพระธรรมเทศนา ตรัสบรรยายธรรมของพระพุทธองค์ที่ตรัสให้เหมาะแก่บุคคลและโอกาส เป็นประมวลหลักพุทธธรรมที่ทรงแสดงโดยบุคลาธิษฐานหรือทรงใช้สมมติโวหารตลอดจนบทคาถาประพันธ์ เรื่องเล่า และเรื่องราวชั้นเดิมที่แสดงถึงประวัติของพระพุทธองค์และพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๕ คัมภีร์ เรียกว่า นิกาย ๕ คือ ทีฆนิกาย มัชฌิมนิกาย สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย และขุททกนิกาย โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๒๕ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๕ ถึงเล่มที่ ๓๓

พระอภิธรรมปิฎก หมวดพระอภิธรรม ว่าด้วยประมวลพระพุทธานุญาตอันเกี่ยวกับหลักปรมาธรรมที่เป็นความหมายที่แท้จริงของสรรพสิ่ง เป็นประมวลคำอธิบายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้ว ๆ โดยธรรมาธิษฐาน

คือไม่ยกบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นสมมติบัญญัติเข้ามาประกอบความ มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ แบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ คือ ัมมสังคณี วิภังค์ ธาตุกถา บุคคลบัญญัติ กถาวัตถุ ยมก และปฏิฐาน โดยพระไตรปิฎกของไทยเราจัดพิมพ์เป็น ๑๒ เล่มหนังสือ ในจำนวน ๔๕ เล่ม ได้แก่พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๔ ถึงเล่มที่ ๔๕

พระไตรปิฎก จัดเป็นหนึ่งในพระสัทธรรม ๓ คือปริยัติสัทธรรมที่ประมวลไว้ซึ่งนวัคตฤศาสน์ทั้งหมด เป็นปทัฏฐานให้เกิดปฏิบัติสัทธรรม คือศีล สมาธิ ปัญญา และนำไปสู่การบรรลุปฏิเวธสัทธรรม คือมรรค ผล นิพพานในที่สุด ดังนั้น จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ดังพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในคราวจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ความว่า

“พระไตรปิฎกเป็นพระคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระอรหันตสาวกได้รับการธุระสั่งสอนสืบต่อกันมา เป็นพระคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เท่ากับเป็นสัญลักษณ์ของพระบรมศาสดา พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนผู้สนใจพระพุทธศาสนามีความจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้จากพระไตรปิฎก เพราะฉะนั้น คัมภีร์พระไตรปิฎกนี้พระเถรานุเถระแต่ปางก่อนจึงได้ช่วยกันรักษาสืบต่อกันมา ในการสร้างวัดวาอารามสมัยก่อนนั้น จะต้องสร้างหอไตรประจำวัด ซึ่งเป็นที่เก็บรักษาพระไตรปิฎกอันประกอบด้วยคัมภีร์ใบลาน พระภิกษุสามเณรผู้บวชในพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนทายาท ก็จำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีอันเป็นภาษาที่จารึกในคัมภีร์พระไตรปิฎก พร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา โยชนา สัทททาวิเสส อันเป็นคัมภีร์ประกอบเพื่อให้เข้าใจเนื้อความพระไตรปิฎกนั้น พระมหากษัตริย์ทรงนับถือพระพุทธศาสนาในปางก่อน

จึงได้ให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนหาความรู้ในพระไตรปิฎกนั้นๆ ให้แตกฉาน เพื่อนำเอาความรู้มาสั่งสอนแก่พุทธศาสนิกชน สำหรับในประเทศไทย พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะมาตลอดสาย และได้ทรงให้พระภิกษุสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมคือพระไตรปิฎกนี้ สืบต่อกันมา ทรงถือเป็นพระราชกิจสำคัญ มีการสอบพระปริยัติธรรมเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้แสดงความรู้ที่ได้ศึกษาพระไตรปิฎกนั้นๆ และทรงปูนบำเหน็จความสามารถแก่พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่ได้พระปริยัติธรรม ซึ่งทุกวันนี้ได้ขยายวงกว้างออกมาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลีสนามหลวง ตลอดจนพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ให้พระภิกษุสามเณรผู้ทรงความรู้ทำการสังคายนาพระไตรปิฎก ถือเป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่...”

พระไตรปิฎกของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทได้รับการนำสืบๆ กันมาด้วยภาษามคธ หรือภาษาบาลี อันหมายถึงภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ โดยวิธีมุขปาฐะหรือมุขบาฐ คือวิธีทรงจำนำสืบต่อ ๆ กันด้วยการสาธยายท่องจำกัน สั่งสอนกันจากปากสู่ปาก หรือวิธีบอกเล่ากล่าวสอนจากอาจารย์สู่ศิษย์โดยโวหารต่างๆ เป็นเวลาถึง ๔ พุทธศตวรรษ จึงได้รับการจารึกเป็นลายลักษณ์อักษรลงในใบลานในคราวสังคายนาครั้งที่ ๕ ในประเทศศรีลังกา เมื่อพุทธศักราช ๔๓๓ ตลอดระยะเวลาดังกล่าวนี้อันในสมัยใดมีความผันเพื่อเลอะเลือนจำกันมาผิด มีข้อบกพร่องผิดพลาดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีคำสอนของลัทธิอื่นเข้ามาปะปนในพระไตรปิฎก อันเป็นเหตุให้พระสงฆ์ประพฤติดิฉิลหลักพระธรรมวินัย บรรดาพระอรหันต์หรือพระมหาเถระในยุคสมัยนั้นๆ ก็จะต้องถือเอาเป็นการธุระดำเนินการประชุมพระสงฆ์ทำสังคายนาเพื่อสอบทานสวดรับรองความถูกต้องพร้อมกันเป็นครั้ง ๆ โดยประวัติการทำสังคายนานั้น สามครั้งแรกทำในประเทศอินเดีย ครั้งที่ ๔ และครั้งที่ ๕

ทำในประเทศศรีลังกา ซึ่งในการทำสังคายนาครั้งที่ ๕ นี้เอง พระเถระ
 สังคิตกัจจาย์ทั้งหลายได้คำนึงถึงว่า “ในอนาคต กุลบุตรคงมีศรัทธาน้อยลง
 และปัญญาที่จะทรงจำพระธรรมวินัยสืบอายุพระพุทธศาสนาคงน้อยลงด้วย
 ควรที่คณะสงฆ์จะสังคายนาพระธรรมวินัยแล้วลงบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์
 อักษร” เพราะประจักษ์ที่พวกทมิฬไม่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งปกครอง
 ประเทศศรีลังกาแล้วทำให้เกิดภัยพิบัติอย่างใหญ่หลวงต่อพระพุทธศาสนา
 เป็นเหตุให้พระภิกษุสาวกทั้งหลายต่างพากันปลีกตนไปอยู่ตามป่าเขาอย่าง
 ลำเค็ญ มีความผิเคืองด้วยภิกษาหาร ต้องอดทนอยู่อย่างลำบากถึง ๑๒ ปี
 แต่ท่านเหล่านั้นหาคำนึงถึงความลำบากทางกายของตนไม่ ต่างช่วยกัน
 ทรงจำพระไตรปิฎกท่านละหนึ่งนิกายบ้าง สองนิกายบ้าง ถึงแม้ไม่มีอะไร
 จะฉับเป็นภัตตาหาร ก็ฉันใบไม้แทน เพื่อให้ร่างกายมีกำลังทรงอยู่เพียงเพื่อ
 สบายยท่องบ่นทบทวนพระไตรปิฎกที่ทรงจำไว้นั้น ทั้งนี้เพื่อมิให้พระไตรปิฎก
 ที่ทรงจำไว้นั้นสูญไปพร้อมกับชีวิตของท่าน เพราะขณะนั้นพระภิกษุสาวกที่
 ทรงจำพระไตรปิฎกได้มีจำนวนน้อยเต็มที บางท่านเกิดเตโชธาตุในท้องกำเริบก็
 ต้องนอนเอาทรายกลบท้อง เพื่อให้ดูดความร้อนจากร่างกายแล้วสบาย
 ทบทวนพระไตรปิฎกนั้นมิให้เสื่อมสูญหายไป เมื่อได้ประจักษ์ชัดถึงการ
 ทรงจำพระไตรปิฎกด้วยวิธีมุขปาฐะว่าไม่อาจจะรักษาพระไตรปิฎกไว้ได้ต่อไป
 จึงได้มีมติจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษามคธ
 พร้อมทั้งจารึกอรรถกถา (คัมภีร์อธิบายความแห่งพระไตรปิฎก) ด้วยภาษา
 สิงหล แล้วนำสืบเผยแพร่ไปยังประเทศต่างๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา และ
 ต่อมาเมื่อวิทยาการด้านการพิมพ์เจริญขึ้น ได้มีการพิมพ์พระไตรปิฎกเป็น
 รูปเล่มหนังสือ โดยใช้อักษรของประเทศนั้น ๆ จึงปรากฏเป็นพระไตรปิฎก
 ฉบับอักษรสิงหล ฉบับอักษรเทวนาครี ฉบับอักษรพม่า ฉบับอักษรขอม
 ฉบับอักษรไทย ฉบับอักษรโรมัน ฉบับอักษรมอญ เป็นต้น และเมื่อจะจัด

[๑๒]

พิมพ์หรือจัดสร้างซ้ำแต่ละครั้งเนื่องในวโรกาสสำคัญๆ ก็จะมีการสังคายนาตรวจชำระสอบทานเพื่อคงความบริสุทธิ์บริบูรณ์โดยการนำคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรต่าง ๆ มาเทียบเคียงกัน ตรวจสอบให้ลงกันสมกันเป็นสำคัญ โดยมีการจัดทำเครื่องหมายวรรคตอน จัดทำเชิงอรรถแสดงปาฐะที่ต่างกัน พร้อมทั้งจัดทำดัชนีคือปทานุกรม นามานุกรม คาถานุกรม และอัมมประเภทแสดงลำดับหมวดธรรม เพื่อสะดวกในการสืบค้นดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทย ได้นำพระไตรปิฎกจากประเทศศรีลังกามาสืบทอดศึกษาเล่าเรียนกันโดยลำดับ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับการสังคายนาตรวจชำระสอบทานพระไตรปิฎกในประเทศไทย มีประวัติการดำเนินงานในแต่ละยุคสมัยที่พระบูรพมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังปรากฏตามหลักฐานที่บันทึกไว้ ดังนี้

ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ ได้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกจารึกลงในใบลานด้วยอักษรธรรมล้านนาขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๐๒๐ ต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรีเป็นราชธานี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ภายหลังจากที่ทรงกู้เอกราชจัดการบ้านเมืองไทยเสร็จแล้ว ทรงใฝ่พระทัยในการพระพุทธานุศาสนเป็นอย่างยิ่ง ทรงปรารถนาว่าพระไตรปิฎกกระจัดกระจายเสียหายไปมาก จึงทรงโปรดฯ ให้อัญเชิญพระไตรปิฎกจากเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสมบูรณ์มารวบรวมไว้ที่กรุงธนบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๑๓

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงโปรดฯ ให้รวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่กระจัดกระจายให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วทรงอาราธนาพระเถรานุเถระและเชษฐราชบัณฑิตผู้ทรงความรู้ ให้ทำการสังคายนาตรวจ

ชำระพระไตรปิฎก แล้วทรงโปรดฯ ให้ช่างคัดลอกจำลองพระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาและฎีกาจารึกด้วยอักษรขอมลงในใบลาน จำนวน ๓,๗๘๖ ผูก พร้อมทั้งปิดทองหีบ ปกหน้า ปกหลัง และกรอบ เรียกว่า พระไตรปิฎก ฉบับทอง ต่อมา พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ทรงโปรดฯ ให้มีการซ่อมส่วนคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ชำรุดให้สมบูรณ์ และทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับรดน้ำแดง แม้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎก ๕ ฉบับ มีฉบับรดน้ำเอก ฉบับเทพขุมนุม เป็นต้น พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้อาราธนาพระมหาเถระเข้าไปถวายพระธรรมเทศนาในพระบรมมหาราชวัง โดยให้เรียบเรียงพระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา เป็นสำนวนพระธรรมเทศนา และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ก็ทรงโปรดฯ ให้สร้างคัมภีร์พระไตรปิฎกที่ขาดหายไปให้ครบสมบูรณ์ พร้อมทั้งทรงโปรดฯ ให้สร้างฉบับใหม่ขึ้นมาอีก เรียกว่า ฉบับล่องชาด

พระไตรปิฎกทั้ง ๔ รัชสมัยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังกล่าวมานี้ยังเป็นภาษาบาลีอักษรขอม ดังนั้น ในปีพุทธศักราช ๒๔๓๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการสังคายนาชำระพระไตรปิฎกและปรีวรตบาลีอักษรขอมเป็นบาลีอักษรไทย และทรงโปรดฯ ให้จัดพิมพ์เป็นเล่มหนังสือขึ้นเป็นครั้งแรก จำนวน ๓๙ เล่ม รวม ๑,๐๐๐ ชุด เพื่อฉลองในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี

ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ทรงมีพระราชประสงค์อุทิศพระราชกุศลถวายแด่พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระต้นฉบับที่ขาดหายไปเพิ่มอีกจากที่มีอยู่ ๓๙ เล่ม และจัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม จบบริบูรณ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพรรษาที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญ

พุทธกิจ การตรวจชำระพระไตรปิฎกครั้งนี้คณะสงฆ์กระทำอย่างโอฬารยิ่ง โดยปรับปรุงแก้ไขเครื่องหมายวรรคตอน ใช้เครื่องหมายพินทุแทนยามักการ เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๖๘ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๗๓ จึงแล้วเสร็จ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า สยามรณฺจสฺส เตปิฎกํ : พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ พิมพ์จำนวน ๑,๕๐๐ ชุด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจัดพิมพ์ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับอักษรไทยครบสมบูรณ์ และพระไตรปิฎกบาลีฉบับสยามรัฐนี้ได้มีการพิมพ์ซ้ำสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกที่ได้รับการตรวจชำระและจัดพิมพ์ทั้งหมด นับแต่สมัยโบราณมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๗ เป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ แม้จะได้มีการแปลเป็นภาษาไทยมาช้านานแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา แต่ก็ยังมิได้มีการแปลอย่างเป็นทางการในนามของคณะสงฆ์ จึงต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๔๓ คณะสงฆ์โดยได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้ประชุมกันดำเนินการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาไทยบริบูรณ์และจัดพิมพ์เป็นครั้งแรก เรียกว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง โดยแปลตามความในพระไตรปิฎกภาษาบาลี แล้วพิมพ์เป็นเล่ม ๒,๕๐๐ ชุด ชุดละ ๔๐ เล่ม เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระชนมายุของพระพุทธเจ้าส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งแปลเป็นสำนวนเทศนา โดยถือเอาพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐเป็นต้นฉบับ พิมพ์ลงในใบลาน ๑,๒๕๐ กัณฑ์ เพื่อให้เท่ากับจำนวนพระอรหันตสาวกในครั้งพุทธกาลที่มาเฝ้าพระพุทธเจ้าโดยมีนัยหมายเพื่อประชุมฟังพระโอวาทปาติโมกข์ในคราวจาตุรงคสันนิบาต ดิถีเพ็ญแห่งมาฆมาส อนึ่ง การแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกครั้งนี้กระทำเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระพุทธศาสนาได้ดำรงมั่นมาครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงนี้ คณะสงฆ์ได้ดำเนินการตรวจชำระจัดพิมพ์สืบต่อมาเนื่องในวโรกาสสำคัญอีก ๓ วาระ รวมเป็น ๔ วาระด้วยกัน

กล่าวคือ วาระที่ ๒ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด ชุดละ ๔๕ เล่ม วาระที่ ๓ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด และวาระที่ ๔ พิมพ์ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด เนื่องในวโรกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธวจนะอันเรียกว่าพระไตรปิฎกย่อมเป็นหนังสือที่ประมวลพระธรรมวินัยของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งยังบริบูรณ์และตั้งมั่นอยู่ตราบใด ก็ย่อมเป็นหลักของพุทธบริษัทที่จะปฏิบัติให้เป็นสัมมาปฏิบัติ ถึงความงอกงามรุ่งเรืองอยู่ตราบนั้น จึงทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการสังคายนาพระไตรปิฎกถวายตามที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพระพร เนื่องในมงคลดิถีที่มีพระชนมพรรษาจะบรรจบ ๕ รอบนักษัตร ในวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ และมีพระบรมราชโองการประกาศขออาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระสงฆ์เปรียญธรรมพร้อมด้วยศาสนบัณฑิต เป็นภาระธุระดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพื่อความเจริญรุ่งเรืองสถาพรแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

การสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกเนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตร ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ นี้ คณะสงฆ์ได้มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับสนองงานคณะสงฆ์ขณะนั้นเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยรัฐบาลซึ่งมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น

นายกรัฐมนตรีขณะนั้นได้จัดสรรงบประมาณอุดหนุน และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบพระราชพิธีพระฤกษ์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วได้ดำเนินการสังคายนาตรวจชำระในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการปาลิวิโสธกะ คณะกรรมการธิการแห่งสังคีติการกสงฆ์ คณะกรรมการศาสนบัณฑิต ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ และคณะกรรมการดำเนินการและประสานงาน และมีสังฆานุมัติให้ใช้ตำหนักสมเด็จ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เป็นสถานที่ตรวจชำระ โดยนำพระไตรปิฎกที่ได้ดำเนินการจัดพิมพ์เป็นฉบับหลวงแล้วนั้นมาตรวจสอบให้มีความถูกต้องทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย กล่าวคือ ในส่วนของฉบับภาษาบาลี ได้ใช้ พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ เป็นต้นฉบับสอบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ โดยได้ตั้งข้อ ย่อหน้า ยกหัวข้อสูตร หรือมาติกาให้เห็นชัดเจน และได้อ้างหน้าคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ฉบับฉกฐสังคีติ (อักษรพม่า) ฉบับอักษรเทวนาครี และฉบับอักษรโรมัน ในบรรทัดแรกของหน้านั้นๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งบอกเลขบรรทัดแต่ละหน้าของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีนี้ไว้ด้วย สำหรับฉบับภาษาไทย ได้นำ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง มาเป็นต้นฉบับในการตรวจสอบพิจารณาสำนวนแปล

การดำเนินการสังคายนาพระธรรมวินัยตรวจชำระพระไตรปิฎกตามที่กล่าวมานี้ได้แล้วเสร็จทันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบนักษัตริ์ และเรียกชื่อพระไตรปิฎกฉบับนี้ว่า ทพยรรณสุส สงคีติเตปิฎก ๒๕๓๐ พุทธวสุเส : พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ โดยจัดพิมพ์ฉบับภาษาบาลีจำนวน ๑,๐๐๐ ชุด และจัดพิมพ์ฉบับภาษาไทย จำนวน ๓,๐๐๐ ชุด

ต่อมา พระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ในพระบรมราชูปถัมภ์ พุทธศักราช ๒๕๓๐ ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยดังกล่าวนี้ได้มีพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธา

สร้างถวายเป็นวัดจนหมดลง โดยเหตุที่พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์ที่มีความสำคัญ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงเตรียมการที่จะจัดพิมพ์ซ้ำ แต่เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีที่ทำกันมา คือก่อนจะจัดพิมพ์พระไตรปิฎกแต่ละครั้ง ต้องมีการประชุมสงฆ์ผู้ทรงความรู้และศาสนบัณฑิตตรวจชำระสอบทานความถูกต้องในเบื้องต้น กอปรกับได้พิจารณาเห็นว่าพระไตรปิฎกฉบับสังคายนาฯ ในส่วนภาษาบาลีนั้น แม้จะดำเนินการตรวจชำระจากคณะกรรมการสังคิติกการกสงฆ์ในครั้งนั้นมาแล้ว แต่ก็ยังมีปาฐะที่บกพร่องผิดพลาดอยู่บ้างในบางเล่ม บางสูตร บางข้อ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดด้านเวลาและขั้นตอนการจัดพิมพ์เป็นสำคัญ แม้ในส่วนฉบับภาษาไทยก็ปรากฏว่าสูตรเดียวกันซึ่งมีบทพระบาลีเหมือนกัน หรือข้อความพระบาลีอย่างเดียวกันแต่ปรากฏต่างที่กัน กลับมีข้อความสำนวนแปลที่ไม่ลงกันสมกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเกิดจากคณะกรรมการแปลมีหลายชุดจึงแปลสำนวนต่างกัน แต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า พระไตรปิฎกนั้นเป็นพระคัมภีร์สำคัญในพระพุทธศาสนาสำหรับศึกษาค้นคว้าอ้างอิงของพุทธบริษัท หาใช้เป็นหนังสืออ่านทั่วไปไม่ แม้จะเป็นฉบับภาษาไทยก็ควรที่จะมีเอกภาพในด้านสำนวนคำแปลที่เป็นแบบอย่างและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบัณฑิตชน ดังนั้น เพื่อให้การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ในปัจจุบันมีข้อบกพร่องผิดพลาดน้อยที่สุด คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคมจึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกฉบับสังคายนา ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้มีฉันทานุมัติชำระสอบทานต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ทั้ง ๔๕ เล่ม เป็นอันดับแรก โดยกำหนดแนวทาง คือ ให้สอบทานคำแปลของพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาให้ถูกต้องสมบูรณ์ มิให้ตกหล่นคลาดเคลื่อนจากบทปาฐะในพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา หากพบว่าตกหล่น ก็แปลเพิ่มให้สมบูรณ์ หากพบว่าคลาดเคลื่อน ก็แปลให้ถูกต้องตามนัยอรรถกถา และหากพบว่าสำนวนคำแปลของสูตรใด หรือข้อใดที่ปรากฏหลายที่ทั้งในเล่มเดียวกันหรือ

ต่างเล่มไม่ตรงกัน ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับฉบับภาษาบาลีแล้วปรากฏว่ามีข้อความพระบาลีอย่างเดียวกัน ก็ปรับแก้สำนวนให้ตรงกัน เป็นต้น

คณะกรรมการดังกล่าวนี้ได้เพียรพยายามดำเนินการตรวจสอบต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาสำเร็จเพียงขั้นตอนการสอบทานคำแปลมิให้ตกหล่นจากต้นฉบับภาษาบาลี โดยมีได้ปรับแก้สำนวนคำแปลที่ลักลั่นกันในบางสูตรให้ลงกันสมกัน จึงต่อมา คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ได้มีมติให้ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ. ๙, ราชบัณฑิต) วัดราชโอรสาราม รับเป็นภาระธุระดำเนินการสานต่อในขั้นตอนที่เหลือให้สำเร็จเรียบร้อย ซึ่งในเบื้องต้น พระธรรมกิตติวงศ์ ได้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนา ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้สอบทานคำแปลกับฉบับภาษาบาลีไว้แล้วนั้นมา ให้คณะศิษย์ดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการปรับแก้สำนวนและการเชื่อมโยงข้อมูลแล้วได้ศึกษาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะได้ดำเนินการปรับแก้สำนวนคำแปลในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยตนเอง อันเป็นการลดขั้นตอนที่ไม่ต้องพิมพ์ข้อมูลออกมาเป็นรูปเพื่อตรวจและสั่งแก้ ซึ่งช่วยประหยัดทั้งด้านเวลาและวัสดุประกอบการพิมพ์ พร้อมทั้งได้เตรียมรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพระไตรปิฎกภาษาไทยจากแหล่งต่างๆ ที่พระโบราณจารย์ได้แปลไว้ เช่น พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ เพื่อจัดทำมาเป็นอุปการะสอบทานเทียบเคียงประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปล และที่สำคัญ ได้นำคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่นายพร รัตนสุวรรณ ได้ประชุมศาสนบัณฑิตตรวจชำระและจัดพิมพ์อย่างครบบริบูรณ์มาเป็นอุปกรณ์ประกอบการปรับแก้สำนวนคำแปลให้ถูกต้องตามพุทธานุญาต นอกจากนี้ยังได้จัดหาซีดีรอมพระไตรปิฎกฉบับคอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยมหิดลจัดทำไว้มา สืบค้นข้อความพระบาลีที่ซ้ำกันเพื่อจะได้ปรับสำนวนคำแปลให้เป็นเอกภาพกันอีกด้วย เมื่อเสร็จขั้นตอนการบันทึกข้อมูลดังกล่าวแล้ว จึงได้ดำเนินการ

ปรับแก้ข้อมูลสำนวนคำแปลพระไตรปิฎกภาษาไทยในเครื่องคอมพิวเตอร์ไปตามลำดับเล่ม จนแล้วเสร็จทั้ง ๔๕ เล่ม พร้อมทั้งจะให้พิสูจน์อักษรก่อนเสนออนุมัติจัดพิมพ์ แต่ได้พิจารณาเห็นว่า พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวงและฉบับสังคายนาที่พระโบราณจารย์ได้แปลและจัดทำไว้นั้น มิได้ทำเชิงอรรถคือคำอธิบายศัพท์หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจไว้ ดังนั้น เพื่อเอื้อประโยชน์ ในการอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจสำหรับประชาชนทั่วไปและสามารถเป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงที่ถูกต้องอันเหมาะสมแก่ยุคสมัยปัจจุบันที่เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถขึ้นโดยกำหนดแนวทางในการจัดทำ คือทำคำอธิบายเฉพาะคำศัพท์วิชาการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งแปลทับศัพท์ไว้หรือข้อความที่ยากต่อความเข้าใจ โดยตรวจสอบคำอธิบายจากคัมภีร์อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาฯ ที่อธิบายหรือแยกประเภทศัพท์หรือข้อความแห่งพระบาลีนั้นๆ เป็นเบื้องต้นแล้วแปลสรุปความเป็นภาษาไทยที่กะทัดรัด พร้อมทั้งอ้างอิงคัมภีร์อรรถกถาเป็นอักษรย่อและบอกเล่มหรือหน้าไว้ในวงเล็บเพื่อประโยชน์ในการสืบค้นอ้างอิงของผู้ต้องการหลักฐานอ้างอิงหรือต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูง ในกรณีคำแปลภาษาไทยที่ไม่นิยมใช้ซึ่งเกรงว่าคนทั่วไปอ่านแล้วไม่เข้าใจและต้องเสียเวลาเปิดดูความหมายในพจนานุกรม โดยที่คัมภีร์อรรถกถาก็ไม่ได้ให้คำอธิบายไว้ เช่น คำว่า ทิม ซึ่งหมายถึงศาลาแถวหรือห้องแถวสำหรับเป็นที่พักหรือเก็บของ ก็ได้ทำเชิงอรรถไว้โดยอ้างที่มาจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรืออธิบายเพิ่มเติมตามสมควร พร้อมทั้งบอกหน้ากำกับไว้เพื่อการสืบค้น เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนการจัดทำเชิงอรรถพร้อมทั้งจัดหน้าบรรทัดตอนนี้ได้อาศัยความละเอียดและใช้เวลาในการจัดทำเป็นอย่างมาก

การจัดทำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ เพื่อเสนอจัดพิมพ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เวลาในการดำเนินการจัดทำเป็นเวลานาน จึงแล้วเสร็จเป็นข้อมูลต้นฉบับอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในส่วนของการจัดทำต้นฉบับ

[๒๐]

พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ นั้นยังมิได้มีการตรวจชำระสอบทานแต่อย่างใด จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ประสงค์ให้พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกและทรงเป็นพุทธมามกะ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์แต่ละพระองค์อันเกี่ยวเนื่องกับการพระพุทธรศาสนา นอกจากจะทรงอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้สามารถบริหารงานปกครอง งานการศึกษา งานเผยแผ่ งานสาธารณูปการ งานสาธารณสงเคราะห์ และงานการศึกษาสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว พระราชกรณียกิจอันเกี่ยวเนื่องกับการอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธรศาสนาอีกส่วนหนึ่ง ก็คือทรงโปรดฯ ให้มีการตรวจชำระจัดพิมพ์พระไตรปิฎก ซึ่งพระราชกรณียกิจส่วนนี้ได้อำนวยผลให้พระสงฆ์และประชาชนมีหลักในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระพุทธรศาสนา อันก่อให้เกิดความดำรงมั่นคงแห่งพระพุทธรศาสนาคู่กับชาติไทยตราบเท่าทุกวันนี้ ดังนั้น ในมหามงคลโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๙๕ นับเวลาถึงปัจจุบัน เป็นปีที่ ๖๐ สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารพระองค์ได้เสด็จดำรงสยามรัฐสิมาราชาณาจักร ทรงประพฤติปฏิบัติพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรมและจักรวรรดิวัตร ประสิทธิ์ประสาทความไพบุลย์รุ่งเรืองวัฒนาสถาพร ทรงพระมหากรุณาแก่งพสกนิกรถ้วนหน้า คณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม สำนักในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพสกนิกร ประเทศชาติ และพระพุทธรศาสนา จึงมีมติให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อเป็นการเฉลิมพระบุญญาธิการและเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อเป็นการสืบสานพระไตรปิฎกให้เป็น

หลักสำคัญของพระพุทธศาสนาในการศึกษาสัมมาปฏิบัติของพุทธบริษัท ซึ่งกิจกรรมส่วนนี้นับเป็นหนึ่งในแปดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ประกอบด้วยบรรพชิต ๔๐ รูป คฤหัสถ์ ๔ คน รวม ๔๔ รูป/คน โดยมี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ ป.ธ. ๙) วัดสระเกศ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานกรรมการ พระพรหมมุนี (จันท์ พรหมคุดโต ป.ธ. ๙) วัดบวรนิเวศวิหาร พระพรหมเวที (สนิท ชวณฺโณ ป.ธ. ๙) วัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นรองประธานกรรมการ และพระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตฺโต ป.ธ. ๙) วัดเทวราชกุญชร เป็นเลขานุการ ซึ่งต่อมา เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ คณะกรรมการ ฯ นี้ได้ประชุมพิจารณาแนวทางในการดำเนินงานจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีและภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ และได้ข้อสรุปเป็นแนวปฏิบัติว่า ในการดำเนินงานตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาบาลีให้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนา พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นฉบับในการตรวจชำระ และให้นำพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ มาเทียบเคียงโดยให้ทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกันไว้ ส่วนการตรวจชำระพระไตรปิฎกภาษาไทยให้นำต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสังคายนาฯ ที่พระธรรมกิตติวงศ์และคณะได้จัดทำไว้แล้วตามมติมหาเถรสมาคม มาตรวจสอบคำแปลและจัดทำหัวข้อให้ตรงกันกับพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสังคายนาฯ ที่คณะกรรมการตรวจชำระแล้ว ทั้งนี้ประธานคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานกองงานพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เป็น ๓ กอง คือ

[๒๒]

๑. คณะทำงานกองงานพระวินัยปิฎก จำนวน ๒๕ รูป/คน มีพระธรรมคุณาภรณ์ (เอื้อน หาสมุโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดสามพระยา เป็นประธาน

๒. คณะทำงานกองงานพระสุตตันตปิฎก จำนวน ๑๙ รูป มีพระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร โอนมคุโณ ป.ธ. ๙, พธ.ด. กิตติมศักดิ์) วัดปากน้ำ เป็นประธาน

๓. คณะทำงานกองงานพระอภิธรรมปิฎก จำนวน ๒๑ รูป/คน มีพระพรหมโมลี (สมศักดิ์ อุปสโม ป.ธ. ๙, Ph.D.) วัดพิชยญาติการาม เป็นประธาน

ในการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกภาษาบาลีนั้น ได้นำพระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศมาเทียบเคียงตรวจสอบทำเชิงอรรถในปาฐะที่ต่างกัน จำนวน ๗ ฉบับ ประกอบด้วยพระไตรปิฎกบาลี อักษรไทย ๓ ฉบับ คือ (๑) ทพยรฎกสส สงคีติเตปิฎก (๒๕๓๐ พุทธวสุเส) (๒) สยามรฎกสส เตปิฎก (๒๕๒๕ พุทธวสุเส) (๓) มหาจุฬาเตปิฎก (อนุสรณีย์ ๒๕๐๐ พุทธวสุเส) และพระไตรปิฎกบาลีอักษรต่างประเทศ ๔ ฉบับ คือ (๑) ฉฎกสงคีติเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรพม่า ฉบับฉฎกสังคายนา พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๔) (๒) อังคิลสเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรโรมัน ฉบับสมาคมบาลีปกรณ์) (๓) สืฬเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรสิงหล) (๔) นาลนทาเทวนาครีปาลีเตปิฎก (พระไตรปิฎกบาลีอักษรเทวนาครี ฉบับมหาวิทยาลัยนาลันทา)

คณะทำงานแต่ละกองงานได้เพียรพยายามพิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นต้นมา จึงทำให้การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บัดนี้ การพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี และภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ได้บรรลุผลเสร็จสิ้นแล้ว นับว่าสำเร็จได้โดยอาศัยพระบารมีพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริยาธิราช กอปรด้วยความวิริยะอุตสาหะอุทิศเวลาเป็นพุทธบูชาของคณะกรรมการ พระเถรานุเถระและศาสนบัณฑิตผู้ดำเนินการพิจารณาตรวจต้นฉบับและความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และอานุภาพแห่งกุศลเจตนาในการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทยเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งนี้ จงเป็นพลวปัจจัยดลบันดาลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระราชโอรส พระราชธิดา พร้อมทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงเจริญพระชนมายุยั่งยืนนาน สถิตในไศศวรรยราชสมบัติ ทั้งสุขโสมนัสสวัสดิ์จงเกิดมีในทุกสถาน ขอให้รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจงประสบความสำเร็จในการบริหารราชการแผ่นดิน ขออาณัติพระราชารัษฎ์และสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่าจงอยู่เย็นเป็นสุขภายใต้พระบรมโพธิสมภาร เจริญงอกงามในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดจิรัฏฐิตกาล เทอญ

สทา ทิปฺปตุ สทุธมฺโม ตถาคตฺตปฺปเวทิตฺโต

ทสฺสเสนฺโต สพฺพโลกสฺส อุมฺมคฺคํ วิสุทฺธิยา.

ขอพระสังฆธรรมที่พระตถาคตเจ้าทรงประกาศไว้ แสดง
ทางตรงเพื่อความบริสุทธิ์แก่โลกทั้งปวง จงรุ่งเรืองทุกเมื่อ เทอญ.

THE PALĪ ALPHABET IN THAI AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

อ = a -า = ā อิ = i -ี = ī อุ = u -ู = ū เ = e โ = o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

ก = ka	ข = kha	ค = ga	ฆ = gha	ง = ṅa
จ = ca	ฉ = cha	ช = ja	ฌ = jha	ญ = ña
ฎ = ṭa	ฐ = ṭha	ฑ = ḍa	ฒ = ḍha	ณ = ṇa
ด = ta	ถ = tha	ท = da	ธ = dha	น = na
ป = pa	ฝ = pha	พ = ba	ภ = bha	ม = ma

ย = ya ร = ra ล = la ว = va ส = sa ห = ha พ = ḷa ° = ṁ

VOWELS IN COMBINATION

ก = ka กา = kā กิ = ki กี = kī กุ = ku กู = kū เก = ke โก = ko
 ข = kha ขา = khā ขิ = khi ขี = khī ขุ = khu ขู = khū เข = khe ขอ = kho

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

ทยุยรฏฐสฺส เตปิฏเก สงฺเกตวิญญาปนํ

- อ. = อิงคลิสเตปิฏกํ
- จ. = จฏฐสงฺคีติเตปิฏกํ
- ทย. = ทยุยรฏฐสฺส สงฺคีติเตปิฏกํ (๒๕๓๐ พุทฺธวสฺส)
- เท. = นาลนฺทาเทวนาคริปาลิเตปิฏกํ
- โป. = โปราณเตปิฏกํ
- มหา. = มหาจุฬาเตปิฏกํ (อนุสฺสรณียํ ๒๕๐๐ พุทฺธวสฺส)
- สี. = สีหพเตปิฏกํ
- สฺยา. = สฺยามรฏฐสฺส เตปิฏกํ (๒๕๒๕ พุทฺธวสฺส)

สุตตันทปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

จตุกกนิปาตปาติยา

กิตฺตนปตฺตํ

มาติกา

องฺเก

๑. ปจฺมปณฺณาสโก

๑. ภณฺฑกามวฺกุโ

๑.	อนฺพุทฺธสุตฺตํ	๑
๒.	ปปฺติตฺตสุตฺตํ	๒
๓.	ปจฺมวตฺตสุตฺตํ	๓
๔.	ทฺตฺตฺตฺตสุตฺตํ	๔
๕.	อนฺโสฺตสุตฺตํ	๖
๖.	อปฺปสฺสสุตฺตํ	๗
๗.	โสภณสุตฺตํ	๑๐
๘.	เวสสารทฺทสุตฺตํ	๑๑
๙.	ตณฺหุปฺปาทสุตฺตํ	๑๒
๑๐.	โยคสุตฺตํ	๑๓

๒. จรวกฺโก

๑.	จรรสฺสสุตฺตํ	๑๗
๒.	สีลสุตฺตํ	๑๙

องเก

๓.	ประธานสตุตม์	๒๐
๔.	สังวรสตุตม์	๒๑
๕.	ปณฺณตฺติสตุตม์	๒๓
๖.	โสขุมมสตุตม์	๒๓
๗.	ปัจจมกตฺติสตุตม์	๒๔
๘.	ทุตฺตียกตฺติสตุตม์	๒๔
๙.	ตตฺตียกตฺติสตุตม์	๒๕
๑๐.	ภตฺตทุทฺทเทสภสตุตม์	๒๕

៣. ចູ​រູ​ເວ​ລາ​កຸ​ໂ

๑.	ปจฺมอุรฺรเวลฺลสุตฺตํ	๒๗
๒.	ทุติยอุรฺรเวลฺลสุตฺตํ	๒๙
๓.	โลกสุตฺตํ	๓๑
๔.	กาฬการามสุตฺตํ	๓๓
๕.	พฺรหฺมจริยสุตฺตํ	๓๕
๖.	กุหฺลสุตฺตํ	๓๖
๗.	สนฺตมฺภวจิสุตฺตํ	๓๖
๘.	อริยวํสสุตฺตํ	๓๗
๙.	ธมฺมปทสุตฺตํ	๓๙
๑๐.	ปริพฺพุพาชกสุตฺตํ	๔๐

มดติก

องเก

๔. จกกวค

๑.	จกสตุต	๔๔
๒.	สงคหสตุต	๔๔
๓.	สืหสตุต	๔๕
๔.	อคคปปสทสตุต	๔๗
๕.	วสสการสตุต	๔๘
๖.	โทณสตุต	๕๑
๗.	อปรหนิสตุต	๕๓
๘.	ปฏิลินสตุต	๕๕
๙.	อุชชยสตุต	๕๗
๑๐.	อุททยิสตุต	๕๘

๕. รหิตสสวค

๑.	สมทธิภวณาสตุต	๖๑
๒.	ปณพพยกรณสตุต	๖๓
๓.	ปจมโกธครุสตุต	๖๔
๔.	หุติยโกธครุสตุต	๖๔
๕.	ปจมรหิตสสสตุต	๖๕
๖.	หุติयरหิตสสสตุต	๖๗
๗.	สุวิหุรสตุต	๖๙
๘.	วิสทสตุต	๗๐
๙.	วิปลลสสตุต	๗๑
๑๐.	อุปกภิเลสสตุต	๗๓

๒. ทุติยปณฺณาสโก

๑. ปุณฺณภิสนฺทวคฺโค

๑.	ปจฺมปุณฺณภิสนฺทสฺสตุตฺตํ	๗๖
๒.	ทุติยปุณฺณภิสนฺทสฺสตุตฺตํ	๗๘
๓.	ปจฺมสํวาสสฺสตุตฺตํ	๗๙
๔.	ทุติยสํวาสสฺสตุตฺตํ	๘๒
๕.	ปจฺมสมชฺชิวีสฺสตุตฺตํ	๘๕
๖.	ทุติยสมชฺชิวีสฺสตุตฺตํ	๘๖
๗.	สุปฺปวาสาสฺสตุตฺตํ	๘๖
๘.	สุทตฺตสฺสตุตฺตํ	๘๘
๙.	โกชนสฺสตุตฺตํ	๘๘
๑๐.	คิหิสามิจิสฺสตุตฺตํ	๘๙

๒. ปตฺตกมฺมวคฺโค

๑.	ปตฺตกมฺมสฺสตุตฺตํ	๙๑
๒.	อนนฺนาถสฺสตุตฺตํ	๙๕
๓.	สพฺรหฺมสฺสตุตฺตํ	๙๗
๔.	นिरยสฺสตุตฺตํ	๙๘
๕.	รูปสฺสตุตฺตํ	๙๘
๖.	สราคสฺสตุตฺตํ	๙๙

มัทติกา

องฺเก

๗. อหิราชสูตร	๑๐๐
๘. เทวทตฺตสูตร	๑๐๑
๙. ปธานสูตร	๑๐๒
๑๐. ฌมมิกสูตร	๑๐๓

๓. อปณณกวกุโ

๑. ปธานสูตร	๑๐๖
๒. สมมาทิฏฺฐิสูตร	๑๐๖
๓. สปปุริสสูตร	๑๐๖
๔. ปจฺมอคฺคสูตร	๑๐๙
๕. ทุตฺติยอคฺคสูตร	๑๐๙
๖. กุสินารสูตร	๑๐๙
๗. อจินฺเตยฺยสูตร	๑๑๐
๘. ทกฺขิณาสสูตร	๑๑๑
๙. วณฺชิชฺชสูตร	๑๑๒
๑๐. กมฺโพชสูตร	๑๑๔

๔. มจฺจวกุโ

๑. ปาณาติปาตสูตร	๑๑๕
๒. มุสสาวาทสูตร	๑๑๕
๓. วณฺณนารหสูตร	๑๑๖
๔. โกธครุสูตร	๑๑๖

มัทติกา

อังก

๕.	ตโมตมสุตฺตํ	๑๑๗
๖.	โธณโตณตสุตฺตํ	๑๑๙
๗.	ปุตฺตสุตฺตํ	๑๒๐
๘.	สญโฆชนสุตฺตํ	๑๒๓
๙.	สมมาทิฏฺฐิสุตฺตํ	๑๒๔
๑๐.	ขนฺธสุตฺตํ	๑๒๕

๕. อสุรวกฺโก

๑.	อสุรสฺสุตฺตํ	๑๒๘
๒.	ปจฺมสมาริสุตฺตํ	๑๒๙
๓.	ทฺติยสมาริสุตฺตํ	๑๒๙
๔.	ตติยสมาริสุตฺตํ	๑๓๑
๕.	ฉวาลาตสุตฺตํ	๑๓๓
๖.	รากวินยสุตฺตํ	๑๓๔
๗.	ชิปปนิสนฺติสุตฺตํ	๑๓๖
๘.	อตุตฺตहितสุตฺตํ	๑๓๘
๙.	สิกฺขาปทสุตฺตํ	๑๓๘
๑๐.	โปตฺตลียสุตฺตํ	๑๔๐

๓. ตติยปณฺณาสโก

๑. วลาหวกฺโก

๑.	ปจฺมวลาหกสุตฺตํ	๑๔๔
๒.	ทฺติยวลาหกสุตฺตํ	๑๔๕

มัตติกา

องฺเก

๓.	กุมภสตุตฺ	๑๔๗
๔.	อุทกรทสตุตฺ	๑๔๙
๕.	อมฺพสตุตฺ	๑๕๑
๖.	ทุตฺติยอมฺพสตุตฺ	๑๕๓
๗.	มฺมุสิกสตุตฺ	๑๕๓
๘.	พลีพทสตุตฺ	๑๕๕
๙.	รุกฺขสตุตฺ	๑๕๖
๑๐.	อาสีวิสสตุตฺ	๑๕๘

๒. เกสียกุโก

๑.	เกสียสตุตฺ	๑๖๐
๒.	ชวสตุตฺ	๑๖๒
๓.	ปโตทสตุตฺ	๑๖๓
๔.	นาคสตุตฺ	๑๖๖
๕.	จานสตุตฺ	๑๖๙
๖.	อปฺปมาทสตุตฺ	๑๗๐
๗.	อารกฺขสตุตฺ	๑๗๑
๘.	สํเวชนียสตุตฺ	๑๗๑
๙.	ปจฺจมภยสตุตฺ	๑๗๒
๑๐.	ทุตฺติยภยสตุตฺ	๑๗๒

๓. ภยวกุโก

๑.	อตุตฺตานวาทภยสตุตฺ	๑๗๓
----	--------------------	-----

มัทติกา

อังก

๒.	อุมิภยสูตร	๑๗๕
๓.	ปจมนานาภณสูตร	๑๗๙
๔.	หุติยนานาภณสูตร	๑๘๑
๕.	ปจมเมตตาสสูตร	๑๘๒
๖.	หุติยเมตตาสสูตร	๑๘๕
๗.	ปจमतถาคตอจจริยสูตร	๑๘๖
๘.	หุติยตถาคตอจจริยสูตร	๑๘๗
๙.	อานนทอจจริยสูตร	๑๘๘
๑๐.	จกฏวตฺติอจจริยสูตร	๑๘๙

๔. ปุคฺคถวคฺค

๑.	สญโฆชนสูตร	๑๙๒
๒.	ปฏฺิภาณสูตร	๑๙๓
๓.	อุคฺฆฏิตถญฺญสูตร	๑๙๔
๔.	อุฏฺฏจานผลสูตร	๑๙๔
๕.	สวชฺชสูตร	๑๙๔
๖.	ปจมสีลสูตร	๑๙๕
๗.	หุติยสีลสูตร	๑๙๖
๘.	นิกกฏจสูตร	๑๙๗
๙.	ธมฺมกถิกสูตร	๑๙๘
๑๐.	วาทิสูตร	๑๙๙

มัตติกา

องฺเก

๕. อาภาวकुโ

๑.	อาภาสุตตัม	๒๐๐
๒.	ปภาสุตตัม	๒๐๐
๓.	อาโลกสุตตัม	๒๐๐
๔.	โอภาสสุตตัม	๒๐๑
๕.	ปชฺโชตสุตตัม	๒๐๑
๖.	ปจฺมกาลสุตตัม	๒๐๑
๗.	หุติยกาลสุตตัม	๒๐๑
๘.	หุจฺจริตสุตตัม	๒๐๒
๙.	สุจฺจริตสุตตัม	๒๐๒
๑๐.	สารสุตตัม	๒๐๓

๔. จตุตฺถปณฺณาสโก

๑. อินฺทฺริยวकुโ

๑.	อินฺทฺริยสุตตัม	๒๐๔
๒.	ปจฺมพลสุตตัม	๒๐๔
๓.	หุติยพลสุตตัม	๒๐๔
๔.	ตติยพลสุตตัม	๒๐๔
๕.	จตุตฺถพลสุตตัม	๒๐๕
๖.	กปฺปสุตตัม	๒๐๕
๗.	โรคสุตตัม	๒๐๖

มัทติกา

อังก

๘.	ปริหานิสุตตัม	๒๐๗
๙.	ภิกขุขณิสุตตัม	๒๐๘
๑๐.	สัคตวินยสุตตัม	๒๑๑

๒. ปฏิปทาวกโก

๑.	สงฺฆิตตสุตตัม	๒๑๕
๒.	วิตถารสุตตัม	๒๑๕
๓.	อสุภสุตตัม	๒๑๗
๔.	ปจฺมขมสุตตัม	๒๑๙
๕.	ทุตติยขมสุตตัม	๒๒๐
๖.	อุภยสุตตัม	๒๒๒
๗.	มหาโมคคัลลนสุตตัม	๒๒๓
๘.	สาริปุตตสุตตัม	๒๒๓
๙.	สสงฺขารสุตตัม	๒๒๔
๑๐.	ยฺคนทฐสุตตัม	๒๒๗

๓. สยเจตนิยวกโก

๑.	เจตนาสุตตัม	๒๒๙
๒.	วิภตฺติสุตตัม	๒๓๒
๓.	มหาโกฏฺฐิตสุตตัม	๒๓๓
๔.	อานนทสุตตัม	๒๓๕
๕.	อุปฺพานสุตตัม	๒๓๖
๖.	อายาจนสุตตัม	๒๓๗

มาติกา

องฺเก

๗. ราहुลสูตร	๒๓๘
๘. ชมพาลีสูตร	๒๓๙
๙. นิพพานสูตร	๒๔๒
๑๐. มหาปเทสสูตร	๒๔๒

๔. โยธาชีวกุโ

๑. โยธาชีวสูตร	๒๔๗
๒. ปาฏิโมกขสูตร	๒๔๘
๓. สุตสูตร	๒๔๙
๔. อภยสูตร	๒๕๑
๕. สมณสจฺจสูตร	๒๕๔
๖. อุมฺมงฺคสูตร	๒๕๖
๗. วสฺสการสูตร	๒๕๙
๘. อุปกสูตร	๒๖๒
๙. สจฺจนิกรณียสูตร	๒๖๓
๑๐. อุโปสถสูตร	๒๖๔

๕. มหากุโ

๑. โสตานุกตสูตร	๒๖๗
๒. ฌานสูตร	๒๗๐
๓. ภาทียสูตร	๒๗๔

มาติกา

องฺเก

๔.	สาปฺคิยาสุตฺตํ	๒๘๐
๕.	วปฺปสุตฺตํ	๒๘๒
๖.	สาพฺหสุตฺตํ	๒๘๗
๗.	มลฺลิกาเทวีสุตฺตํ	๒๙๐
๘.	อตุตฺตนุตปฺปสุตฺตํ	๒๙๔
๙.	ตณฺหาสุตฺตํ	๓๐๔
๑๐.	เปมสุตฺตํ	๓๐๖

๕. ปญฺจมปณฺณาสโก

๑. สปฺปริสวकुโก

๑.	สิกฺขาปทสุตฺตํ	๓๑๒
๒.	อสุสทฺฐสุตฺตํ	๓๑๓
๓.	สตุตฺตกมฺมสุตฺตํ	๓๑๔
๔.	ทสกมฺมสุตฺตํ	๓๑๖
๕.	อฏฺฐจฺงคิกสุตฺตํ	๓๑๗
๖.	ทสมคฺคสุตฺตํ	๓๑๘
๗.	ปจฺมปาปทมฺมสุตฺตํ	๓๑๙
๘.	หุติยปาปทมฺมสุตฺตํ	๓๒๐
๙.	ตติยปาปทมฺมสุตฺตํ	๓๒๑
๑๐.	จตุตฺตปาปทมฺมสุตฺตํ	๓๒๒

มาติกา

อังก

๒. โสภนาคุโ

๑. ปริสาสุตต์	๓๒๔
๒. ทิฏฐิสุตต์	๓๒๔
๓. อกตณฺณตาสุตต์	๓๒๕
๔. ปาณาติปาทิสุตต์	๓๒๕
๕. ปจฺมมคฺคสุตต์	๓๒๕
๖. ทุตฺติยมคฺคสุตต์	๓๒๖
๗. ปจฺมโฆหารปถสุตต์	๓๒๖
๘. ทุตฺติยโฆหารปถสุตต์	๓๒๗
๙. อหิริกสุตต์	๓๒๗
๑๐. ทุสฺสีลสุตต์	๓๒๘

๓. ทุจฺจริตาคุโ

๑. ทุจฺจริตสุตต์	๓๒๙
๒. ทิฏฐิสุตต์	๓๒๙
๓. อกตณฺณตาสุตต์	๓๓๐
๔. ปาณาติปาทิสุตต์	๓๓๑
๕. ปจฺมมคฺคสุตต์	๓๓๑
๖. ทุตฺติยมคฺคสุตต์	๓๓๒
๗. ปจฺมโฆหารปถสุตต์	๓๓๓
๘. ทุตฺติยโฆหารปถสุตต์	๓๓๔

มัทติกา

๙.	อหิริกสูตร	๓๓๕
๑๐.	ทุป্পปณณสูตร	๓๓๖
๑๑.	กวิสสูตร	๓๓๖

๔. กมฺมวฏฺโถ

๑.	สงฺขิตตสูตร	๓๓๘
๒.	วิตุถารสูตร	๓๓๘
๓.	โสณกายนสูตร	๓๔๐
๔.	ปจฺมสิกฺขาปทสูตร	๓๔๓
๕.	ทุตฺติยสิกฺขาปทสูตร	๓๔๔
๖.	อริยมคฺคสูตร	๓๔๕
๗.	โพชฌนฺคสูตร	๓๔๖
๘.	สาวชฺชสูตร	๓๔๗
๙.	อพฺยาปชฺฌสูตร	๓๔๘
๑๐.	สมณสูตร	๓๔๘
๑๑.	สปปุริสานิสฺสสูตร	๓๔๙

๕. อาปตฺติภยวฏฺโถ

๑.	สงฺฆเภทกสูตร	๓๕๑
๒.	อาปตฺติภยสูตร	๓๕๓
๓.	สิกฺขานิสฺสสูตร	๓๕๕
๔.	เสยฺยาสสูตร	๓๕๗

มาติกา

อંગุเก

๕.	ฐปารหสูตร	๓๕๘
๖.	ปณณาวุฑฒิสสูตร	๓๕๘
๗.	พหุการสูตร	๓๕๙
๘.	ปจมโวหารสูตร	๓๕๙
๙.	ทุตติยโวหารสูตร	๓๕๙
๑๐.	ตติยโวหารสูตร	๓๕๙
๑๑.	จตุตถโวหารสูตร	๓๖๐

๖. อภิณณาวกุก

๑.	อภิณณาสสูตร	๓๖๑
๒.	ปริเยสนาสสูตร	๓๖๑
๓.	สงคหวตถุสูตร	๓๖๒
๔.	มาลุงกยปุตตสูตร	๓๖๒
๕.	กุลสูตร	๓๖๔
๖.	ปจมอาชานียสูตร	๓๖๕
๗.	ทุตติยอาชานียสูตร	๓๖๖
๘.	พลสูตร	๓๖๗
๙.	อรณณสูตร	๓๖๗
๑๐.	กมมสูตร	๓๖๘

๗. กมมปถวกุก

๑.	ปาณตติปาตีสสูตร	๓๗๐
๒.	อทินนทาทยีสสูตร	๓๗๐

มัทติกา

อังกะ

๓. มิจฺฉาจารีสุตฺตํ	๓๗๑
๔. มุสาวาทิสุตฺตํ	๓๗๑
๕. ปิสุณวาทาสุตฺตํ	๓๗๒
๖. ผรุสวาทาสุตฺตํ	๓๗๒
๗. สมุพฺปปฺลาปสุตฺตํ	๓๗๓
๘. อภิขุณฺณาสฺสุตฺตํ	๓๗๓
๙. พุยาปนฺนจิตฺตสุตฺตํ	๓๗๔
๑๐. มิจฺฉาทิฏฺฐิสุตฺตํ	๓๗๕

๘. รากเปยฺยาโล

๑. สติปฏฺฐานสุตฺตํ	๓๗๖
๒. สมุพฺปปฺปฺธานสุตฺตํ	๓๗๖
๓. อิทธิปาทสุตฺตํ	๓๗๗
๔ - ๓๐. ปริณฺณาทิสุตฺตํ	๓๗๗
๓๑ - ๕๑๐. โทสอภินฺณาทิสุตฺตํ	๓๗๗
ปทานุกฺกโม	๓๗๙
อาสารณณนามานิ	๓๙๗
คากานํ ปจฺมปาทา	๔๐๐

สุตตตันตปิฎก อังคุตตรนิกายสุต จตุกกนิปาตปาติ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ปฐมปณฺณาสโก

๑. ภณฺฑคามวกุโค

๑. อนุพุทฺธสุตฺตํ

[๑] เอวเมวเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา วชฺชีสุ วิหริติ
ภณฺฑคามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ.
“ภทฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสสํ. ภควา เอตทโวจ

“จตุหนํ ภิกฺขเว ฐมาณํ อนนฺุโพธา อปฺปฏฺิเวธา เอวมิทํ
ทีฆมทฺธานํ สนฺหาวิตํ สํสริตํ มมญฺเจว ตุมฺหากญฺจ. กตเมสํ จตุหนํ.
อริยสฺส ภิกฺขเว สีสฺส อนนฺุโพธา อปฺปฏฺิเวธา เอวมิทํ ทีฆมทฺธานํ
สนฺหาวิตํ สํสริตํ มมญฺเจว ตุมฺหากญฺจ. อริยสฺส ภิกฺขเว สมาริยสฺส
อนนฺุโพธา อปฺปฏฺิเวธา เอวมิทํ ทีฆมทฺธานํ สนฺหาวิตํ สํสริตํ มมญฺเจว
ตุมฺหากญฺจ. อริยาย ภิกฺขเว ปญฺณาย อนนฺุโพธา อปฺปฏฺิเวธา
เอวมิทํ ทีฆมทฺธานํ สนฺหาวิตํ สํสริตํ มมญฺเจว ตุมฺหากญฺจ. อริยาย
ภิกฺขเว วิมุตฺติยา อนนฺุโพธา อปฺปฏฺิเวธา เอวมิทํ ทีฆมทฺธานํ
สนฺหาวิตํ สํสริตํ มมญฺเจว ตุมฺหากญฺจ. ตยิทํ ภิกฺขเว อริยํ สีสํ

อนฺพุทฺธํ ปฏฺวิทฺธํ, อริโย สมาริ อนฺพุทฺธโร ปฏฺวิทฺธโร, อริยา
ปญฺญา อนฺพุทฺธา ปฏฺวิทฺธา, อริยา วิมุตฺติ อนฺพุทฺธา ปฏฺวิทฺธา,
อุจฺฉินฺหา ภวตฺตหา, ขีณา ภวเนตฺติ,^๑ นตฺถิทานิ ปฺนพฺภวติ.

อิทมฺวาจ ภควา. อิทํ วตฺวาน^๒ สฺกโต อถาปรํ เอตทฺวาจ
สตฺถา

“สีลสมาริปญฺญา จ^๓ วิมุตฺติ จ อนฺตฺตธา
อนฺพุทฺธา อิมํ ฐมา โคตเมน ยสฺสสิหา.
อิติ พุทฺธโร อภิญฺญา ย ฐมมกฺขาสิ ภิกฺขุณฺ
ทฺกฺขสฺสนตฺกโร สตฺถา จกฺขมา ปรีนิพฺพุตฺติ. ปจฺม.

๒. ปปฺติตตฺตตฺ

[๒] “จตฺตฺธิ ภิกฺขเว ฐมเมหิ อสมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา
ฐมฺวินยา ปปฺติโตติ วุจฺจติ. กตเมหิ จตฺตฺธิ. อริเยน ภิกฺขเว
สีเลน อสมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา ปปฺติโตติ วุจฺจติ, อริเยน
ภิกฺขเว สมารินา อสมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา ปปฺติโตติ
วุจฺจติ, อริยาย ภิกฺขเว ปญฺญาย อสมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา
ปปฺติโตติ วุจฺจติ, อริยาย ภิกฺขเว วิมุตฺติยา อสมนฺนาคโต
‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา ปปฺติโตติ วุจฺจติ. อิมเอหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺธิ
ฐมเมหิ อสมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา ปปฺติโตติ วุจฺจติ.

จตฺตฺธิ ภิกฺขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฐมฺวินยา
อปปฺติโตติ วุจฺจติ. กตเมหิ จตฺตฺธิ. อริเยน ภิกฺขเว สีเลน สมนฺนาคโต

^๑ สฺยา. ภวเนตฺติ

^๒ อ. วตฺวา

^๓ ฉ., เท., อ. สีล สมาริ ปญฺญา จ

‘อิมสฺมา ฅมฺมวินยา อปฺปติโตติ’ วุจฺจติ, อริเยน ภิกฺขเว สมาริณา
สมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฅมฺมวินยา อปฺปติโตติ’ วุจฺจติ, อริยาย ภิกฺขเว
ปญฺญาย สมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฅมฺมวินยา อปฺปติโตติ วุจฺจติ, อริยาย
ภิกฺขเว วิมุตฺตติยา สมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา ฅมฺมวินยา อปฺปติโตติ
วุจฺจติ. อิมฺเหติ โข ภิกฺขเว จตฺตูหิ ฅมฺเมหิ สมนฺนาคโต ‘อิมสฺมา
ฅมฺมวินยา อปฺปติโตติ วุจฺจติติ.

“จฺจตา ปตฺนฺติ ปติตา

คิทุชา จ ปุณฺราคตา

กตฺกิจจํ” รตํ รมฺมํ

สุเขนํวาคตํ สุขนฺติ. ทฺวติยํ.

๓. ปจมขตสตุตํ

[๓] “จตฺตูหิ ภิกฺขเว ฅมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล อพฺยตฺโต”
อสปฺปริโส ขตํ อุปฺหตํ อตฺตํ ปริหฺรติ, สาวชฺโช จ โหติ
सानฺวชฺโช [๔] วิญฺญํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ. กตฺเมหิ จตฺตูหิ.
อนนฺุวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ,
อนนฺุวิจฺจ อปฺริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺุวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อุปฺทํเสติ, อนนฺุวิจฺจ
อปฺริโยคาเหตุวา ปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ อุปฺทํเสติ. อิมฺเหติ โข
ภิกฺขเว จตฺตูหิ ฅมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาโล อพฺยตฺโต อสปฺปริโส
ขตํ อุปฺหตํ อตฺตํ ปริหฺรติ, สาวชฺโช จ โหติ สานฺวชฺโช
วิญฺญํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

พจนานุกรม 27/05/2566

* ฉ.,เท. อปฺปติโต, เอมฺมปริปิ.

๒ ฉ.,เท.,อิ. กตํ กิจจํ

๓ อิ. อวฺยตฺโต

๔ ฉ.,เท. จ

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พุยฺยโต^๑
 สปปฺริโส อกฺขตํ อณฺุพหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนนฺวชฺโช จ โหติ
 อนนฺวชฺโช วิญญฺณํ, พหุญฺจ ปุญฺญํ ปสวติ. กตเมหิ จตุหิ.
 อนฺุวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุวอ อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนฺุวิจฺจ
 ปฺริโยคาเหตุวอ วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนฺุวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุวอ
 อปฺปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ, อนฺุวิจฺจ ปฺริโยคาเหตุวอ
 ปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อุปทํเสติ. อีเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พุยฺยโต สปปฺริโส อกฺขตํ อณฺุพหตํ
 อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนนฺวชฺโช จ โหติ อนนฺวชฺโช วิญญฺณํ, พหุญฺจ
 ปุญฺญํ ปสวตฺติติ.

“โย นินฺทียํ ปสฺสติ
 ตํ วา นินฺทติ โย ปสฺสียो
 วิจินาติ มุขเน โส กลิ
 กลินา เตเน สุขํ น วินฺทติ.
 อปฺปมตฺโต อยํ กลิ
 โย อกฺเขสุ ฐนปฺราชโย
 สพฺพสฺสาปิ สหาปิ อตฺตนา
 อยเมว มหตฺตโร^๒ กลิ
 โย สุขเตสุ มนํ ปโทสเย.
 สตํ สหสฺसानํ นีรพฺพุทธานํ
 จตฺตีสติ^๓ ปญฺจ จ อพฺพุทธานิ
 ยมฺริยํ^๔ ครหิยํ^๕ นีรยํ อุเปติ
 วาจํ มนญฺจ ปณฺิธาย ปาปกนฺติ. ตตฺติยํ.

^๑ ฉ.,เท.,อ. วิยฺยโต อ. วยฺยโต

^๒ ฉ.,เท.,อ. มหนฺตโร

^๓ ฉ.,เท.,อ. จตฺตีสติ อ. จตฺตีส จ

^{๔-๕} ฉ.,เท.,อ. ยมฺริยครหิ

๔. ทุติยขตสฺสตุตฺถํ

[๔] “จตุสฺส ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน พาลो อพฺยตฺโต
 อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ, สาวชฺชโ จ โหติ
 สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ. กตเมสฺส จตุสฺส. มาตริ
 ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน พาลो อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ
 อุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ, สาวชฺชโ จ โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ,
 พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ. ปีตริ ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ๔เปย
 ตถาคเต ภิกฺขเว มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ๔เปย ตถาคตสาวเก ภิกฺขเว
 มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน พาลो อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ
 อตฺตานํ ปรีหริติ, สาวชฺชโ จ โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญฺจ
 อปฺปญฺญํ ปสวติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว จตุสฺส มิจฺฉาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน
 พาลो อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ,
 สาวชฺชโ จ โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

จตุสฺส ภิกฺขเว สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ปณฺหิโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ, อนวชฺชโ จ โหติ
 อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวติ. กตเมสฺส จตุสฺส. มาตริ
 ภิกฺขเว สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ปณฺหิโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตํ
 อนฺุปหตํ อตฺตานํ ปรีหริติ, อนวชฺชโ จ โหติ อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ,
 พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวติ. ปีตริ ภิกฺขเว สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ๔เปย
 ตถาคเต ภิกฺขเว สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ๔เปย ตถาคตสาวเก ภิกฺขเว
 สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน ปณฺหิโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปหตํ
 อตฺตานํ ปรีหริติ, อนวชฺชโ จ โหติ อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญฺจ
 ปฺปญฺญํ ปสวติ. อิมสฺส โข ภิกฺขเว จตุสฺส สมฺมาปฏฺฐิพฺพชฺชมาโน

ปณฺหิโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุพหตํ อตฺตานํ ปริหฺรติ,
อนวชฺช จ โหติ อนนฺวชฺช วิญฺญํ, พหุญฺจ ปุณฺณํ ปสวตฺติติ.

“มาตริ ปิตริ จาปิ	โย มิจฺฉาปฏฺิพชฺชติ
ตถาคเต จ ^๑ สมฺพุทฺเธ	อถวา ตสฺส สวเก
พหุญฺจ โส ปสวติ	อฺปุณฺณํ ตาทิโส นโร.
ตาย [๒] อธมฺมจริยาย	มาตาปิตุสฺส ปณฺหิตา
อิเชว จ ^๒ ครหฺนติ	เปจฺจาปายญฺจ คจฺจติ.
มาตริ ปิตริ จาปิ	โย สมฺมาปฏฺิพชฺชติ
ตถาคเต จ ^๓ สมฺพุทฺเธ	อถวา ตสฺส สวเก
พหุญฺจ โส ปสวติ	ปุณฺณํป ^๔ ตาทิโส นโร. ^๕
ตาย [๔] ธมฺมจริยาย	มาตาปิตุสฺส ปณฺหิตา
อิเชว นํ ปสฺสนติ	เปจฺจ สคฺเค ปโมทตฺติติ. จตฺตุถํ.

๕. อนฺุโสตตฺตํ

[๕] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.
กตเม จตฺตาริ. อนฺุโสตคามิ ปุคฺคโล, ปฏฺิโสตคามิ ปุคฺคโล, จิตฺตโต
ปุคฺคโล, ตินฺนโน ปารคโต^๖ ธเล ติฏฺฐจติ พุราหฺมโน.

กตโม จ ภิกฺขเว อนฺุโสตคามิ ปุคฺคโล. อิธ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ ปุคฺคโล กาเม จ ปฏฺิเสวติ, ปาปญฺจ กมฺมํ กโรติ. อยฺ
วฺจฺจติ ภิกฺขเว อนฺุโสตคามิ ปุคฺคโล.

^๑ ฉ., เท., อิ. วา

^๓ หมดอายุ 27/05/2566
ฉ., เท., อิ. วา

^๕ ฉ., เท., อิ. น

^๒ ฉ., เท., อิ. น

^{๔-๕} ฉ., เท., อิ. ปุณฺณํ เอตาทิโส นโร

^๖ ฉ., เท., อิ. ปารจฺคโต

กตโม จ ภิกฺขเว ปฏฺิเสตคามี ปุคฺคโล. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโฆ ปุคฺคโล กาเม จ น ปฏฺิเสวติ, ปาปญฺจ กมฺมํ น กโรติ,
สหาปี ทุกฺขเณ สหาปี โทมนสฺสเสน อสฺสุมฺขปิ รุทฺมาโน ปริปฺพณฺณํ
ปริสฺสทฺธํ พุรหฺมจริยํ จรติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปฏฺิเสตคามี ปุคฺคโล.

กตโม จ ภิกฺขเว จิตฺตโต ปุคฺคโล. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปุคฺคโล ปญฺจนฺนํ โอรมภาคิยานํ สยฺมเณชฺชานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก
โหติ ตตฺถปรีนิพฺพายี อนาวตฺติธมฺโม ตสฺมา โลกา อयํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว จิตฺตโต ปุคฺคโล.

กตโม จ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ติณฺโณ ปารคโต ธเล ติฏฺฐติ
พุรหฺมโณ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ติณฺโณ ปารคโต
ธเล ติฏฺฐติ พุรหฺมโณ. อิมे โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา
สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ.

“เย เกจิ กาเมสฺส อสยฺยตฺตา ชนา

อวีตฺราคา อิทฺ กามภคิโน

ปฺนปฺปนํ ชาตฺติชฺรูปคา^๑ หิ เต^๒

ตณฺหาธิปฺนฺนา อนุสฺสิตคามีโน.

ตสฺมา หิ ธีโร อิทฺปฏฺิจิตาสติ^๓

กาเม จ ปาเป จ อเสวมาโน

สหาปี ทุกฺขเณ ชเหยฺย^๓ กาเม

‘ปฏฺิเสตคามีติ ตมาหุ ปุคฺคลํ.

^๑ ฉ.,เท. ชาตฺติชฺรูปคามิ เต อ. ชาตฺติชฺรูปคามิ เต

^๒ ฉ.,เท. อิทฺปฏฺิจิตสฺสติ อ. อิทฺปฏฺิจิตา สติ ^๓ อ. ปเหยฺย

โย เว กิเลสานิ ปหาย ปญจ
 ปริปัญณเสโข อปริหานธมโม^๑
 เจโตวสิปปตโต สมาหิตินุทริโย
 ส เว 'จิตตโตติ นโร ปวฺจจติ.

ปโรปรา ยสฺส สเมจฺจ ธมฺมา
 วิฐุปิตา อตฺถคตา น สนฺติ
 ส^๒ เวทณฺ^๒ วุสิตพฺรหฺมจริโย
 โลกนฺตณฺ 'ปารคโตติ วุจฺจตีติ. ปญจม.

๖. อปฺปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

[๖] "จตุตทาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.
 กตเม จตุตทาโร. อปฺปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อนฺุปฺปนฺโน,^๓ อปฺปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส
 อฺปฺปนฺโน, พหุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อนฺุปฺปนฺโน, พหุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส สฺสฺสฺสฺสฺส อฺปฺปนฺโน.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อปฺปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส โหติ สฺสฺสฺสฺส อนฺุปฺปนฺโน.
 อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส อปฺปํ สฺสํ โหติ สฺสํ ตํ เคยฺย
 เวยฺยากรณํ คาทา อุทานํ อิติวฺจฺจํ ชาทกํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํ.
 โส ตสฺส อปฺปกสฺส สฺสฺสฺส น อตฺถมญฺญาย ธมฺมมญฺญาย^๔
 ธมฺมานุธมฺมปฏฺิปปนฺโน โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อปฺปสฺสฺสฺสฺส
 โหติ สฺสฺสฺส อนฺุปฺปนฺโน.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566
 อ. อปริหานธมโม

^๓ อ. อนฺุปฺปนฺโน

^{๒-๒} ฉ., เท. ส เว มฺนิ

^๔ อ. น ธมฺมมญฺญาย

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อปฺปสฺสุตฺโต โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน.
 อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส อปฺปํ สฺสํ โหติ สฺสํ
 เคยฺยํ ๔เปยฺ เวทลฺลํ. โส ตสฺส อปฺปกสฺส สฺสฺสฺส อตฺถมญฺญาย
 ฐมฺมมญฺญาย ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺฐิปปนฺโน โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
 อปฺปสฺสุตฺโต โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล พหุสฺสุตฺโต โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน.
 อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส พหุ^๑ สฺสํ โหติ สฺสํ
 ๔เปยฺ เวทลฺลํ. โส ตสฺส พหุสฺส สฺสฺสฺส น อตฺถมญฺญาย
 ฐมฺมมญฺญาย ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺฐิปปนฺโน โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
 พหุสฺสุตฺโต โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล พหุสฺสุตฺโต โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน.
 อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส พหุ^๑ สฺสํ โหติ สฺสํ
 เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาถา อุทานํ อิติวุตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฺตมฺมํ เวทลฺลํ.
 โส ตสฺส พหุสฺส สฺสฺสฺส อตฺถมญฺญาย ฐมฺมมญฺญาย
 ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺฐิปปนฺโน โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล พหุสฺสุตฺโต
 โหติ สฺสฺเตน อูปปนฺโน. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา สหฺโต
 สํวิชฺชมานา โลกสมินฺติ.

“อปฺปสฺสุตฺตปิ เจ โหติ สึเลสุ อสฺมาหิโต
 อุภเยน นํ ครหฺนติ สึลโต จ สฺสฺเตน จ.

อปฺปสฺสุตฺตปิ เจ โหติ สึเลสุ สฺสฺมาหิโต
 สึลโต นํ ปสฺสฺนติ นาสุส สมปฺชฺชเต สฺสํ.

พหุสฺสุตฺตปิ เจ โหติ สึเลสุ อสฺมาหิโต
 สึลโต นํ ครหฺนติ ตสฺส^๒ สมปฺชฺชเต สฺสํ.

หมดอายุ 27/05/2561

พหุสสุโตปิ เจ โหติ สีเลสุ สุตมาหิโต
 อุภเยน นํ ปัสสันติ สีลโต จ สุตေန จ.
 พหุสสุตํ ฌมมธโร สปปญญํ พุทฺธสาวกํ
 เนกขํ ฌมฺโพหนสเสว โก ตํ นิหิตุมรหติ
 เทวาปิ นํ ปัสสันติ พุรหฺมุนาปิ ปัสสีโตติ. จญฺจ.

๗. โสภนสุตฺตํ

[๗] “จตุตาโรเม ภิกฺขเว วิยตุตา” วินีตา วิสารถา พหุสสุตา
 ฌมมธรา ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺนา สงฺฆํ โสเภนติ. กตเม จตุตาโร.
 อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ^๑ วิยตุโต วินีโต วิสารถโ พหุสสุโต
 ฌมมธโร ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺโน สงฺฆํ โสเภติ. ภิกฺขุณี ภิกฺขเว
 ๕เป ๕ อุปาสโก ภิกฺขเว ๕เป๕ อุปาสิกา ภิกฺขเว วิยตุตา
 วินีตา วิสารถา พหุสสุตา ฌมมธรา ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺนา
 สงฺฆํ โสเภติ. อีเม โข ภิกฺขเว จตุตาโร วิยตุตา วินีตา วิสารถา
 พหุสสุตา ฌมมธรา ฌมฺมานุฌมฺมปฏฺฐิปนฺนา สงฺฆํ โสเภนตฺติ.

“โย โหติ พยตุโต” จ วิสารถโ จ
 พหุสสุโต ฌมมธโร จ โหติ
 ฌมมสฺส โหติ อนุฌมฺมจารี
 ส ตาหิโส วุจฺจติ สงฺฆโสภโน.

ภิกฺขุ จ สีลสมฺปนฺโน ภิกฺขุณี จ พหุสสุตา
 อุปาสโก จ โย สทฺธโร ยา จ สทฺธา อุปาสิกา
 เอเต โข สงฺฆํ โสเภนติ เอเต หิ สงฺฆโสภนาติ. สตฺตมํ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. วยตุตา ^๒ ฉ.,เท.,อ. ภิกฺขุ ภิกฺขเว

^๓ ฉ.,เท. วิยตุโต อ. วยตุโต

๘. เวสสารชฺชสุตฺตํ

[๘] “จตุตาริมาณี ภิกฺขเว ตถาคตสฺส เวสสารชฺชานิ, เยหิ เวสสารชฺเชหิ สมณฺนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจัน ปฏฺิชานาติ, ปริสาสุ สีหนาทํ นทติ, พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตติ. กตมานิ จตุตาริ. สมฺมาสมฺพุทฺทสฺส เต ปฏฺิชาเนโต ‘อิมํ ฌมฺมา อนภิสมฺพุทฺธาติ, ตตฺตร วต มํ สมฺโน วา พุรหฺมโน วา เทโว วา มารो วา พุรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมี สหฌมฺเมน ปฏฺิโจเทสฺสตีติ นิमितฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมณฺุปฺสฺสามิ, เอตํปหํ^๑ ภิกฺขเว นิमितฺตํ อสมณฺุปฺสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสสารชฺชปฺปตฺโต วิหฺรามิ.

ชีณาสวสฺส เต ปฏฺิชาเนโต ‘อิมํ อาสวา อปริกฺขีณาติ, ตตฺตร วต มํ สมฺโน วา พุรหฺมโน วา เทโว วา มารो วา พุรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมี สหฌมฺเมน ปฏฺิโจเทสฺสตีติ นิमितฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมณฺุปฺสฺสามิ, เอตํปหํ ภิกฺขเว นิमितฺตํ อสมณฺุปฺสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสสารชฺชปฺปตฺโต วิหฺรามิ.

‘เย โข ปน เต อนฺตรายิกา ฌมฺมา วุตฺตา, เต ปฏฺิเสวโต นาลํ อนฺตรายายาติ, ตตฺตร วต มํ สมฺโน วา พุรหฺมโน วา เทโว วา มารो วา พุรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมี สหฌมฺเมน ปฏฺิโจเทสฺสตีติ นิमितฺตเมตํ ภิกฺขเว น สมณฺุปฺสฺสามิ, เอตํปหํ ภิกฺขเว นิमितฺตํ อสมณฺุปฺสฺสนฺโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต เวสสารชฺชปฺปตฺโต วิหฺรามิ.

‘ยสฺส โข ปน เต อตฺถาย ฌมฺโม เทสิโต, โส น นิยุยติ^๒ ตกฺกรสฺส สมฺมาทกฺขกฺขายาติ, ตตฺตร วต มํ สมฺโน วา

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. เอตมฺหํ, เอวฺมฺปฺริปี.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. นิยุยติ

พราหมณเณ วา เทโว วา มาโร วา พุรหุมา วา โกจิ วา โลกสมิ
 สหสมเมน ปฏิจโจเทศุสตีติ นิमितตเมตัม ภิกขเว น สมนุปสุสामी,
 เอตัมปิ ภิกขเว นิमितตัม อสมนุปสุสนโต เขมปฺปตฺโต อภยปฺปตฺโต
 เวสารชฺชปฺปตฺโต วิหรามิ. อิมานิ โข ภิกขเว จตุตาริ ตถาคตสุส
 เวสารชฺชานิ, เยहि เวสารชฺเชहि สมนุนาคโต ตถาคโต อาสภณฺจัน
 ปฏิจานาติ, ปริสาสุ สีหนาทํ นทติ, พุรหุมจกัม ปวตฺเตตีติ.

“เย เกจิเม วาทปถา ปุณฺณสุสิตา
 ยนฺนิสุสิตา สมณพราหมณา จ
 ตถาคตํ ปตฺวา น เต ภาวนติ
 วิสารทํ วาทปถาติวตฺตํ.”

โย ฌมฺมจกัม อภิกุญฺย เกวลี^๒
 ปวตฺตยิ สพฺพภูตานุกมฺปิ^๓
 ตํ ตาทิสํ เทวมนุสฺสเสฏฺฐํ
 สตฺตา นมสฺสนฺติ ภาสฺส ปารคฺคฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. ตณฺหุปฺปาทสุตฺตํ

[๙] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ตณฺหุปฺปาทา, ยตถ ภิกฺขุโน ตณฺหา
 อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ. กตเม จตุตทาโร. จีวรเหตุ วา ภิกขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, ปิณฺทปาตเหตุ วา ภิกขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, เสนาสนเหตุ วา ภิกขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, อิติภวาภเหตุ วา ภิกขเว
 ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ. อิเม โข ภิกขเว จตุตทาโร

หมดยุ 27/05/2566

^๑ อี. วาทปถาติวตฺตํ

^๒ ฉ.,เท. เกวลี อี. เกวลี

^๓ ฉ.,เท.,อี. สพฺพภูตานุกมฺปิ

ตณฺหุปฺปาทา, ยตฺถ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชตฺติ.

“ตณฺหาทฺตโย ปุริโส ทิम्मทฺธาน สํสรํ
อิตฺถภาวณฺณถาภาวํ สํสารํ นาตีวตฺตติ.

เอตมาทึนวํ^๑ ฅตฺวา ตณฺหํ ทฺกฺขสฺส สมฺภาวํ
วีสตณฺโห อนาทาโน สโต ภิกฺขุ ปรีพฺพเชติ. นวม.

๑๐. โยคสุตตํ

[๑๐] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว โยคา. กตฺเม จตฺตาโร. กามโยโค, ภาวโยโค, ทิฏฺฐิโยโค, อวิชฺชาโยโค. กตฺโม จ ภิกฺขเว กามโยโค. อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺโจ กามานํ สมฺทฺยณฺจ อตฺถงฺคณฺจ อสฺสาทณฺจ อาทึนวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺส กามานํ สมฺทฺยณฺจ อตฺถงฺคณฺจ อสฺสาทณฺจ อาทึนวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ อปฺปชานโต^๒ โย กามเวสฺส กามราโค กามนฺนทึ^๓ กามสิเนโห^๔ กามมฺจุฉา กามปิปาสา กามปรีพาโห กามชฺโฆसानํ กามตณฺหา สานฺุเสติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กามโยโค. อิติ กามโยโค.

ภาวโยโค จ กถํ โหติ. อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภาวานํ สมฺทฺยณฺจ อตฺถงฺคณฺจ อสฺสาทณฺจ อาทึนวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺส ภาวานํ สมฺทฺยณฺจ อตฺถงฺคณฺจ อสฺสาทณฺจ อาทึนวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ อปฺปชานโต โย ภเวสฺส ภาวราโค ภาวนฺนทึ ภาวสิเนโห ภาวมฺจุฉา ภาวปิปาสา ภาวปรีพาโห ภาวชฺโฆसानํ ภาวตณฺหา สานฺุเสติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภาวโยโค. อิติ กามโยโค ภาวโยโค.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เอวมาทึน

^๓ ฉ.,เท.,อิ. กามนฺนทึ

^๒ สฺยา. นปฺปชานโต, เอวมุปฺริปิ.

^๔ ฉ.,เท.,อิ. กามเสนโห

ทิวฺจโยโค จ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทิวฺจินํ
 สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทึนฺวญฺจ นิสฺสรณญฺจ
 ยถาภูตํ อปฺปชานาติ, ตสฺส ทิวฺจินํ สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ
 อสฺสาทญฺจ อาทึนฺวญฺจ นิสฺสรณญฺจ ยถาภูตํ อปฺปชานโต โย
 ทิวฺจิสฺส ทิวฺจิราโค ทิวฺจินนฺทิ ทิวฺจิสฺสเนโห ทิวฺจิมุจฺฉา ทิวฺจิปิปาสา
 ทิวฺจิปริพาโห ทิวฺจิชฺโฆเณสนํ^๑ ทิวฺจิตนฺหา สานุเสติ. อयํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว ทิวฺจโยโค. อิติ กามโยโค ภวโยโค ทิวฺจโยโค.

อวิชฺชาโยโค จ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ จณฺห์
 ผสฺสายตนาณํ สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทึนฺวญฺจ
 นิสฺสรณญฺจ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ตสฺส จณฺห์ ผสฺสายตนาณํ
 สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทึนฺวญฺจ นิสฺสรณญฺจ
 ยถาภูตํ อปฺปชานโต ยา จสฺส ผสฺสายตเนสฺส อวิชฺชา อณฺเณณํ
 สานุเสติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อวิชฺชาโยโค. อิติ กามโยโค
 ภวโยโค ทิวฺจโยโค อวิชฺชาโยโค. สมฺปยุตฺโต^๒ ปาปเกหิ อกุสเลหิ
 ฐมฺเมหิ สงฺกิเลสิเกหิ โปโนพฺภวภิเกหิ สทเรหิ ทุกฺขวิปาเกหิ อายตฺติ
 ชาติชฺรามรณภิเกหิ, ตสฺมา ‘อโยคกฺขเมหิ^๓ วุจฺจติ. อิเม โข ภิกฺขเว
 จตฺตารอ โยคา.

จตฺตารอเม ภิกฺขเว วิสํโยคา. กตเม จตฺตารอ. กามโยค-
 วิสํโยโค, ภวโยควิสํโยโค, ทิวฺจโยควิสํโยโค, อวิชฺชาโยควิสํโยโค.
 กตโม จ ภิกฺขเว กามโยควิสํโยโค. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ กามานํ
 สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ อสฺสาทญฺจ อาทึนฺวญฺจ นิสฺสรณญฺจ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, ตสฺส กามานํ สมุทฺตญฺจ อตฺตงฺคฺมญฺจ

^๑ อ. ทิวฺจิชฺโฆเณสนํ^๒ จ.,เท.,อ. สยฺยโค

อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ ปชานโต โย
 กาเมสุ กามราโค กามนฺนํทํ กามสิเนโห กามมฺจุจฺจา กามปิปาสา
 กามปริพาโห กามชฺโฆสํสาณํ กามตณฺหา สา นานุเสตติ. อयํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กามโยควิสํโยโค. อิติ กามโยควิสํโยโค.

ภวโยควิสํโยโค จ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภวานํ
 สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, ตสฺส ภวานํ สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ
 อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ ปชานโต โย ภเวสุ
 ภวราโค ภวนนฺทํ ภวสิเนโห ภวมฺจุจฺจา ภวปิปาสา ภวปริพาโห
 ภวชฺโฆสํสาณํ ภวตณฺหา สา นานุเสตติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 ภวโยควิสํโยโค. อิติ กามโยควิสํโยโค ภวโยควิสํโยโค.

ทิกฺขุโยควิสํโยโค จ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ทิกฺขุจฺจนํ
 สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, ตสฺส ทิกฺขุจฺจนํ สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ
 อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ ปชานโต โย ทิกฺขุจฺจุ
 ทิกฺขุจฺจราโค ทิกฺขุจฺจนนฺทํ ทิกฺขุจฺจสิเนโห ทิกฺขุจฺจิมฺจุจฺจา ทิกฺขุจฺจปิปาสา
 ทิกฺขุจฺจปริพาโห ทิกฺขุจฺจชฺโฆสํสาณํ ทิกฺขุจฺจตณฺหา สา นานุเสตติ. อयํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว ทิกฺขุโยควิสํโยโค. อิติ กามโยควิสํโยโค ภวโยควิสํโยโค
 ทิกฺขุโยควิสํโยโค.

อวิชฺชาโยควิสํโยโค จ กถํ โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 จณฺห์ ผสฺสายตนาณํ สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ อสุสาทณฺจ
 อาทีนฺวณฺจ นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ ปชานาติ, ตสฺส จณฺห์
 ผสฺสายตนาณํ สมุทฺทยณฺจ อตฺถงฺคณณฺจ อสุสาทณฺจ อาทีนฺวณฺจ
 นิสฺสรณณฺจ ยถาภูตํ ปชานโต ยา จสุ ผสฺสายตเนสุ อวิชฺชา

อณฺณํ สา นานุเสติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อวิชฺชาโยควิสโยโค.
 อิติ กามโยควิสโยโค ภวโยควิสโยโค ทิฏฺฐิโยควิสโยโค อวิชฺชา-
 โยควิสโยโค. วิสยฺตโต ปาปเกหิ อกุสเลหิ ฐมฺเมหิ สงฺกิเลสิเกหิ
 โปโนพฺภวิเกหิ* สทาเรหิ^๒ ทุกฺขวิปาเกหิ อายตฺติ ชาติชรามรณิกะหิ,
 ตสฺมา ‘โยคกฺขเมยฺยํติ วุจฺจติ. อิมะ โข ภิกฺขเว จตฺตารो วิสโยคาคติ.

“กามโยเคน สยฺตตฺตา	ภวโยเคน จูภยํ
ทิฏฺฐิโยเคน สยฺตตฺตา	อวิชฺชาย ปุรฺกฺขตฺตา
สยฺตตฺตา คจฺจนฺติ สํสารํ	ชาติมรณคามินอ.
เย จ กามะ ปริณฺณาย	ภวโยคณฺจ สพฺพโส
ทิฏฺฐิโยคํ สมฺมฺหจฺจ	อวิชฺชณฺจ วิราชยํ
สพฺพโยควิสยฺตตฺตา	เต เว โยคาคิตฺตา” มุนีติ. ทสมํ.

ปจโม ภณฺทคามวคฺโค.

ตสฺสทุทฺธานํ

อนฺพุทฺธํ ปปฺติตํ	เทว ขตา ^๔ อนฺุโสตปญฺจมํ
อปฺปสฺสโต จ โสภนํ ^๕	(เวสารขฺข) ตณฺหาโยเคน เต ทสาติ.

* อ. โปโนภวิเกหิ

^๒ อ. โยคาคิตฺตคามินติ

^๔ สยฺยา. โสภนฺติ อ. โสภนฺติ

^๒ อ. สทาเรหิ

^๔ สยฺยา. เทวขตํ

๒. จรวกโค

๑. จรสุตตัม

[๑๑] “จโรโต เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อุปฺปชฺชติ กามวิตกฺโก วา พยาปาทวิตกฺโก วา วิหีสาวิตกฺโก วา, ตณฺจ” ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺยนฺตีกโรติ น อนภาวํ คเมติ. จรมฺปิ” ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อนาตาปี อนินฺตตปฺปี สตตํ สมิตํ กุสฺสีโต หีนวิริโยติ วุจฺจติ.

จิตฺตสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อุปฺปชฺชติ กามวิตกฺโก วา พยาปาทวิตกฺโก วา วิหีสาวิตกฺโก วา, ตณฺจ ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺยนฺตีกโรติ น อนภาวํ คเมติ. จโรโตปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อนาตาปี อนินฺตตปฺปี สตตํ สมิตํ กุสฺสีโต หีนวิริโยติ วุจฺจติ.

นิสินฺนสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อุปฺปชฺชติ กามวิตกฺโก วา พยาปาทวิตกฺโก วา วิหีสาวิตกฺโก วา, ตณฺจ ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺยนฺตีกโรติ น อนภาวํ คเมติ. นิสินฺโนปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อนาตาปี อนินฺตตปฺปี สตตํ สมิตํ กุสฺสีโต หีนวิริโยติ วุจฺจติ.

สยานสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ชาครสฺส อุปฺปชฺชติ กามวิตกฺโก วา พยาปาทวิตกฺโก วา วิหีสาวิตกฺโก วา, ตณฺจ ภิกฺขุ อธิวาเสติ นปฺปชฺหติ น วิโนเทติ น พฺยนฺตีกโรติ น อนภาวํ คเมติ. สยานิปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาครโร เอวํภูโต ‘อนาตาปี อนินฺตตปฺปี สตตํ สมิตํ กุสฺสีโต หีนวิริโยติ วุจฺจติ.

* ฉ., เท., อ. ตณฺจ, เอวมฺปิ.

๒ อ. จโร เจปิ

จรโต เจปิ ภิกขเว ภิกขุโน อุปปชชติ กามวิตกโก วา
 พยาปาทวิตกโก วา วิหีสาวิตกโก วา, ตณฺจ ภิกขุ นาธิวาเสติ
 ปชหติ วิโนเทติ พุยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. จรมปิ ภิกขเว
 ภิกขุ เอวํภูโต ‘อาตapi โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธวิริโย
 ปหิตตโตติ วุจจติ.

จิตสฺส เจปิ ภิกขเว ภิกขุโน อุปปชชติ กามวิตกโก วา
 พยาปาทวิตกโก วา วิหีสาวิตกโก วา, ตณฺจ ภิกขุ นาธิวาเสติ
 ปชหติ วิโนเทติ พุยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. จิตปิ ภิกขเว
 ภิกขุ เอวํภูโต ‘อาตapi โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธวิริโย
 ปหิตตโตติ วุจจติ.

นิสินฺนสฺส เจปิ ภิกขเว ภิกขุโน อุปปชชติ กามวิตกโก วา
 พยาปาทวิตกโก วา วิหีสาวิตกโก วา, ตณฺจ ภิกขุ นาธิวาเสติ
 ปชหติ วิโนเทติ พุยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. นิสินฺนปิ ภิกขเว
 ภิกขุ เอวํภูโต ‘อาตapi โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺธวิริโย
 ปหิตตโตติ วุจจติ.

สยานสฺส เจปิ ภิกขเว ภิกขุโน ชาครสฺส อุปปชชติ
 กามวิตกโก วา พยาปาทวิตกโก วา วิหีสาวิตกโก วา, ตณฺจ
 ภิกขุ นาธิวาเสติ ปชหติ วิโนเทติ พุยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ.
 สยานปิ ภิกขเว ภิกขุ ชาครโร เอวํภูโต ‘อาตapi โอตตปปี สตตํ
 สมิตํ อารทฺธวิริโย ปหิตตโตติ วุจจตีติ.

“จรั วา ยทิ วา ติฏฺฐจํ นิสินฺนอุทวา สยํ
 โย วิตกํ วิตกเกติ ปาปกํ เถหนิสฺสิตํ
 กุมฺมคฺคํ” ปฏฺฐิปนโน” โส โมหเนยเยสฺส มุจฺฉิตโต

หมดอายุ 27/05/2568

อภพโพ ตาทิโส ภิกขุ ฌญัจฺจุ สมโพธิมุตตมัม.
 โย^๑ จรฺ วาปี^๒ ติฏฺฐจํ วา นิสินฺโน อุทฺวา สยํ
 วิตกฺกํ สมยิตฺวาน วิตกฺกุปฺปสมเ รโต
 ภพโพ โส ตาทิโส ภิกขุ ฌญัจฺจุ สมโพธิมุตตมนฺติ. ปจฺม.

๒. สีสสุตต์

[๑๒] “สมปฺนฺนสีลา ภิกฺขเว วิหฺรตฺถ สมปฺนฺนปาติโมกฺขา,
 ปาติโมกฺขสํวรสํวฺตา วิหฺรตฺถ อจฺจารโคจรสมปฺนฺนา, อณฺุมตฺเตสฺสุ
 วชฺเชสฺสุ ภยทสฺสาวิโน สฺมาทาย สีกฺขตํ สีกฺขาปเทสฺสุ. สมปฺนฺนสีลานํ
 [๓] ภิกฺขเว วิหฺรตํ สมปฺนฺนปาติโมกฺขานํ ปาติโมกฺขสํวรสํวฺตานํ
 วิหฺรตํ อจฺจารโคจรสมปฺนฺนานํ อณฺุมตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภยทสฺสาวิโน
 สฺมาทาย สีกฺขตํ สีกฺขาปเทสฺสุ, กิมนฺนํ อุตฺตริกรณียํ.”

จฺรโต เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิชฺฌมา ๔เปยฺ พฺยาปาโท
 วิคโต โหติ, ถีนมิทฺธํ ๔เปยฺ อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจํ ๔เปยฺ วิจิกิจฺจํ ปหีนา
 โหติ, อารทฺธํ โหติ วิริยํ อสฺสเสนํ, อุปฺปญฺจिता สติ อปฺปมฺมุจฺจา,^๔
 ปสฺสทฺโร กาโย อสฺสารทฺโร, สฺมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ. จรฺปี ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เอวํภูโต ‘อาตานิ โอตฺตปฺปิ สตตํ สมิตํ อารทฺธวิริโย
 ปหิตตฺโตติ วุจฺจติ.

จิตฺตสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ๔เปยฺ นิสินฺนสฺส เจปิ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ๔เปยฺ สยานสฺส เจปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ชาครสฺส
 อภิชฺฌมา ๔เปยฺ พฺยาปาโท วิคโต โหติ, ถีนมิทฺธํ ๔เปยฺ
 อุทฺทจฺจกุกฺกจฺจํ ๔เปยฺ วิจิกิจฺจํ ปหีนา โหติ, อารทฺธํ โหติ วิริยํ

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ น.,เท. โย จ จรฺ วา

^๒ น.,เท. โว

^๓ น.,เท. อุตฺตริ กรณียํ อ. อุตฺตริ กรณียํ

^๔ น.,เท. อสมฺมุจฺจา

อสนลีนัน, อุปปมจิตา สติ อปฺปมฺมฺจฺจา, ปสฺสทฺทโร กาโย อสสารทฺทโร,
 สมาหิตํ จิตฺตํ เอกคฺคํ. สยาโนปิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาคโร เอวํภูโต
 ‘อาตปปี โอตตปปี สตตํ สมิตํ อารทฺทวิริโย ปหิตตโตติ วุจฺจตีติ.

“ยตญฺจเร ยตํ ติฏฺฐเญ ยตํ อจฺเญ ยตํ สเย
 ยตํ สมฺมิณฺชเย ภิกฺขุ ยตเมตํ” ปสฺsarเย
 อุทฺธํ ติริยํ อปาจันํ ยาวตา ชคโต คติ
 สมเวกฺขิตา จ ฐมฺมานํ ขนฺธานํ อุทฺยพฺพย^๒
 เจโตสมถสํมึจฺจํ สิกฺขมฺมานํ สทา สตี^๓
 สตตํ ปหิตตโตติ อาหุ ภิกฺขุ ตถาวิธนฺติ. ทฺติยํ.

๓. ปธานสูตร

[๑๓] “จตฺตาริมาณี ภิกฺขเว สมฺมปฺปธานานิ. กตมานิ
 จตฺตาริ. อิท ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนฺุปฺปนฺหนานํ ปาปกานํ อกฺุสลานํ
 ฐมฺมานํ อนฺุปฺปาทาย จฺหนํ ชเนติ วายมตี, วิริยํ อารภตี, จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหตี. อุปฺปนฺหนานํ ปาปกานํ อกฺุสลานํ ฐมฺมานํ
 ปหานาย จฺหนํ ชเนติ วายมตี, วิริยํ อารภตี, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ
 ปทหตี. อนฺุปฺปนฺหนานํ กุสลานํ ฐมฺมานํ อุปฺปาทาย จฺหนํ ชเนติ
 วายมตี, วิริยํ อารภตี, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหตี. อุปฺปนฺหนานํ
 กุสลานํ ฐมฺมานํ จิตฺติยา อสมฺโมสาย ภิชฺโยภาวาย เวปฺลุลาย
 ภาวนาย ปาริปุริยา จฺหนํ ชเนติ วายมตี, วิริยํ อารภตี, จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหตี. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ สมฺมปฺปธานานีติ.

“สมมุปปชานา มารเชยยาภิภูตา”

เต อสิตา ชาติมรณภยสฺส ปารคฺค

เต ตฺสึตา เขตฺวาน มารี สวาหนิ”

เต อนเชา (สพฺพ) นมฺจิปลํ อุปาติวตฺตา (เต สุขิตาติ).

ตติยิ.

๔. สวรรสุตตัม

[๑๔] “จตุตทารีมานิ ภิกฺขเว ปชานานิ. กตมานิ จตุตทาริ. สวรรปฺปชานํ ปหานปฺปชานํ, ภาวนาปฺปชานํ, อนฺรกฺขนาปฺปชานํ. กตมณฺจ ภิกฺขเว สวรรปฺปชานํ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุณา รูปํ ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาคี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคี, ยตฺวาธิกรณเมณํ จกฺขุณฺหุริยํ อสฺสํ วิหรนฺตํ อภิขฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺุสลา ฐมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ. ตสฺส สํวราย ปฏฺิปปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุณฺหุริยํ, จกฺขุณฺหุริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนน คนฺธี ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ๔เปยฺ กาเยน โยจฺจพฺพํ ผุสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา ฐมํ วิญฺฌาย น นิमितฺตคฺคาคี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคี, ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺหุริยํ อสฺสํ วิหรนฺตํ อภิขฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺุสลา ฐมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ. ตสฺส สํวราย ปฏฺิปปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺหุริยํ, มนินฺหุริเย สํวรํ อาปชฺชติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สวรรปฺปชานํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว ปหานปฺปชานํ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวาเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยณฺตีกโรติ

อนภาวํ คเมติ, อุปฺปนฺนํ พฺยาปาทวิตกกํ ๕เปฯ อุปฺปนฺนํ
 วิหีสาวิตกกํ ๕เปฯ อุปฺปนฺนํปฺปนฺเน ปาปเก อกุสเล ฐมฺเ
 นาธิวาเสติ ปชหติ วิโนเทติ พฺยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. อิํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว ปหานปฺปชานํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 สติสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ นิโรธนิสฺสิตํ
 โวสุสคฺคปริณามิ, ฐมฺมวิจยสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ ๕เปฯ
 วิริยสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ ๕เปฯ ปีติสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ ๕เปฯ
 ปสฺสทุทฺธิสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ ๕เปฯ สมาริสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ
 ๕เปฯ อุเปกฺขาสมฺโพชฌนํ กฺวาเวติ วิเวกนิสฺสิตํ วิราคนิสฺสิตํ
 นิโรธนิสฺสิตํ โวสุสคฺคปริณามิ. อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว อนุรกฺขนาปฺปชานํ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อุปฺปนฺนํ ภทฺทกํ สมารินิมิตฺตํ อนุรกฺขติ อภฺจิกสณฺณํ ปุพฺพกสณฺณํ^๑
 วินีลกสณฺณํ วิปฺพกสณฺณํ^๒ วิจฺฉิพุทฺทกสณฺณํ อุทฺธมาตกสณฺณํ.
 อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนุรกฺขนาปฺปชานํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว
 จตฺตาริ ปชานานีติ.

“สฺวโร จ ปหานญฺจ ภาวนา อนุรกฺขนา”
 เอเต ปชานา จตฺตาริ เทสิตาทีจฺจพฺพนฺธนา
 เยहि ภิกฺขุ อิธาทาปี ขยํ ทฺวักขสฺส ปาปฺปณฺเติ. จตฺตถํ.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566
 ฉ.,เท. ปุพฺพกสณฺณํ

^๒ ฉ.,เท. อนุรกฺขนา

^๓ ฉ.,เท. อโย ปาโง น ทิสฺสติ.

๕. ปณณตติสุตต์

[๑๕] “จตสฺส อีมา ภิกฺขเว อคฺคปณณตติโย. กตมา จตสฺส. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อตฺตภาวีนํ, ยทิทํ ราชุ อสุรินฺโท. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว กามโมคฺชินํ, ยทิทํ ราชา มนฺธาทา. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อาธิปเตยฺยานํ, ยทิทํ มาโร ปาปิมา. สเทวเก ภิกฺขเว โลเก สมารเก สพฺรหมเก สสฺสมณพฺรหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ตถาคโต อคฺคมกฺขายติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ. อีมา โข ภิกฺขเว จตสฺส อคฺคปณณตติโยติ.

“ราชุคฺคํ อตฺตภาวีนํ	มนฺธาทา กามโมคฺชินํ”
มาโร อาธิปเตยฺยานํ	อิทฺฐิยา ยสฺสา ชลํ
อุทฺธํ ติริยํ อปาจिनํ	ยาวตา ชคโต คติ
สเทวกสฺส โลกสฺส	พุทฺโธ อคฺคํ ^๒ ปวฺจจตฺติติ. ปณณม.

๖. โสขุมมสุตต์

[๑๖] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว โสขุมฺมานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ รูปโสขุมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ ปรมฺเณ, เตเน จ รูปโสขุมฺเมน อญฺญํ รูปโสขุมฺมํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตตรํ วา น สมฺนุปสฺสติ, เตเน จ รูปโสขุมฺเมน อญฺญํ รูปโสขุมฺมํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตตรํ วา น ปตฺถेติ. เวทนาโสขุมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ สญฺญาโสขุมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ ๔เป๔ สงฺขารโสขุมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ ปรมฺเณ, เตเน จ สงฺขารโสขุมฺเมน อญฺญํ

สงฺขารโสขฺมุมนํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตตฺรํ วา น สมฺนุปสฺสติ, เตน จ
สงฺขารโสขฺมุเมน อณฺเณ สงฺขารโสขฺมุมนํ อุตฺตริตฺรํ วา ปณฺีตตฺรํ วา
น ปตฺถเกติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ โสขฺมุมานนฺติ.

“รูปโสขฺมุมนํ ตํ ฅตฺวา เวทนฺนํณจ สมฺภวํ
สณฺณยา ยโต สมฺเทติ อตฺถํ คจฺจติ ยตฺถ จ
สงฺขารเ ปรโต ฅตฺวา ทุกฺขโต โน จ อตฺตโต.
ส เว” สมฺมทุทโส ภิกฺขุ สนฺโต สนฺติปเท รโต
ธเรติ อนฺติมํ เทหํ เชตฺวา มารํ สวาทนฺนติ.” ฅฏฺฐจํ.

๓. ปจมอกคตีสุตฺตํ

[๑๗] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว อคตฺติคฺคมนฺนํ. กตฺมานิ จตฺตาริ.
ฅนฺทาคตฺตี คจฺจติ, โทสาคตฺตี คจฺจติ, โฆหาคตฺตี คจฺจติ, ภายาคตฺตี
คจฺจติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ อคตฺติคฺคมนฺนํนฺติ.

“ฅนฺทา โทสา ภายา โฆหา โย ฅมฺมํ อตฺตวตฺตติ
นิหียติ ตสฺส ยโส ภาพปฺกฺเขว ฅนฺทิมฺมาติ. สตฺตมํ.

๔. ทุติยอกคตีสุตฺตํ

[๑๘] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว นาคตฺติคฺคมนฺนํ. กตฺมานิ จตฺตาริ.
น ฅนฺทาคตฺตี คจฺจติ, น โทสาคตฺตี คจฺจติ, น โฆหาคตฺตี คจฺจติ,
น ภายาคตฺตี คจฺจติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ นาคตฺติคฺคมนฺนํนฺติ.

“ฅนฺทา โทสา ภายา โฆหา โย ฅมฺมํ นาคตฺตวตฺตติ
อาปฺปฺรติ ตสฺส ยโส สุกฺกปฺกฺเขว ฅนฺทิมฺมาติ. อฏฺฐจํ.

๕. ตติยอกตีสุตฺตํ

[๑๙] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว อคตฺติคฺคมนาณิ. กตฺมานิ จตฺตาริ. จณฺหาคตฺตี คจฺจติ, โทสาคตฺตี คจฺจติ, โมหาคตฺตี คจฺจติ, ภยาคตฺตี คจฺจติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ อคตฺติคฺคมนาณีนฺติ.

“จณฺหา โทสา ภยา โมหา โย ฌมฺมํ อตีวตฺตติ
นิหียติ ตสฺส ยโส กาพปกุเขว จนฺทิมาทิ.

จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว นาคตฺติคฺคมนาณิ. กตฺมานิ จตฺตาริ. น จณฺหาคตฺตี คจฺจติ, น โทสาคตฺตี คจฺจติ, น โมหาคตฺตี คจฺจติ, น ภยาคตฺตี คจฺจติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ นาคตฺติคฺคมนาณีนฺติ.

“จณฺหา โทสา ภยา โมหา โย ฌมฺมํ นาคตีวตฺตติ
อาปุรติ ตสฺส ยโส สุกกปกุเขว จนฺทิมาทิ. นวมฺ.

๑๐. ภตฺตทุทฺเทสกสุตฺตํ

[๒๐] “จตฺุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตฺเมหิ จตฺุหิ. จณฺหาคตฺตี คจฺจติ, โทสาคตฺตี คจฺจติ, โมหาคตฺตี คจฺจติ, ภยาคตฺตี คจฺจติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. จตฺุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตฺเมหิ จตฺุหิ. น จณฺหาคตฺตี คจฺจติ, น โทสาคตฺตี คจฺจติ, น โมหาคตฺตี คจฺจติ, น ภยาคตฺตี คจฺจติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภตฺตทุทฺเทสโก ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ.

“เยเกจิ กาเมสุ อสณฺณตา ชนา
 อธมฺมิกา โหณฺติ อธมฺมการวา
 ฌนฺทา^๑ จ โทสา จ ภยา จ คามิโน
 ปริสกสโฏ^๒ จ ปเนส วุจฺจติ.
 เอวํ หิ วุตฺตํ สมณฺเนน ชานตา
 ตสฺมา หิ เต สปฺปริสา ปสฺสียา
 ธมฺเม จิตา เย น กโรณฺติ ปาปกํ
 น ฌนฺทโทสา น ภยา จ คามิโน.
 ปริสาย มณฺโฑ จ ปเนส วุจฺจติ
 เอวํ หิ วุตฺตํ สมณฺเนน ชานตาติ. ทสมํ.

ทฺติโย จรวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ

จรฺ^๓ สีสํ ปธานานิ^๔ สํวรํ ปณฺณตฺติปณฺจมํ
 โสขุมมํ^๕ ตโย อคฺติ ภตฺตฺทเทเสน เต ทสาติ.

^๑ ฉ.,เท. ฌนฺทา โทสา โมหา จ ภยา คามิโน

^๒ ฉ.,เท. ปริสากสโฏ อ. ปริสกกสาโว ^๓ สุยา. จาร

^๔ อ. ปธาน ^๕ อ. สุขุม

๓. อรุเวลาคโค

๑. ปจมอรุเวลสุตตัม

[๒๑] เอวมเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา สาวตถียํ วิหรติ
เชตวนเ อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสอสุ.
ภควา เอตทโวจ

“เอกมิทาหํ ภิกฺขเว สมยํ อรุเวลายํ วิหรามิ นชฺชา
เนรณฺชราย ตีเร อชฺपालนิโครเช ปจฺมาภิสมฺพุทฺโธ, ตสฺส มยฺหํ
ภิกฺขเว รโหิตสฺส ปฏิสลฺลีนสฺส เอวํ เจตสฺส ปรีวิตกฺโก อุตฺปาที
‘ทุกฺขํ โข อคารโว วิหรติ อปฺปติสฺส, กนฺหนุ” โข” อหํ สมณํ วา
พฺรพฺภมณํ วา สกฺกตฺวา ครุํ กตฺวา” อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยนติ.

ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ ‘อปฺริปฺรสุส โข เม”
สีลกฺขนนฺตสฺส ปาริปฺปฺริยา อณฺณํ สมณํ วา พฺรพฺภมณํ วา
สกฺกตฺวา ครุํ กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺย. น โข ปนาหํ ปสฺสามิ
สทฺเวเก โลเก สมารเก สพฺรพฺภมเก สสฺสมณพฺรพฺภมณียา ปชาย
สทฺเวมนุสฺสาย อณฺณํ สมณํ วา พฺรพฺภมณํ วา อตฺตนา
สีลสมฺปนฺนตฺร, ยมฺหํ สกฺกตฺวา ครุํ กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺย.

อปฺริปฺรสุส โข เม” ๔เปยฺย สมาริกฺขนนฺตสฺส ๔เปยฺย
ปณฺณากฺขนนฺตสฺส ๔เปยฺย วิมุตฺติกฺขนนฺตสฺส ปาริปฺปฺริยา อณฺณํ สมณํ วา
พฺรพฺภมณํ วา สกฺกตฺวา ครุํ กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺย. น
โข ปนาหํ ปสฺสามิ สทฺเวเก โลเก สมารเก สพฺรพฺภมเก

•• ๑. น., เท., อ. กิ นุ โข

๔ ๑. น., เท., อ. อห

๒ อ. ครกตฺวา, เอวมฺปรีป.

สสสมณพราหมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อญฺญํ สมณํ วา
พราหมณํ วา อตฺตนา วิมุตฺตีสมฺปนฺนตรํ, ยมฺหํ สกุกตฺวา ครุํ
กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยนฺติ.

ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ ‘ยนฺนุนาหํ โยปายํ’
ธมฺโม มยา อภิสมฺพุทฺโธ, ตเมว ธมฺมํ สกุกตฺวา ครุํ กตฺวา
อุปนิสฺสาย วิหเรยฺยนฺติ.

อถ โข ภิกฺขเว พุทฺธมา สหฺมปฺติ มม เจตฺสา
เจโตปริวิตกฺกมญฺญาย เสยฺยธำปิ นาม พลฺวา ปุริโส สมฺมิณฺชิตํ วา
พาหํ ปสาเรยฺย, ปสํริตํ วา พาหํ สมฺมิณฺชเยยฺย; เอวเมว
พุทฺธมโลเก อนฺตรหิโต มม ปุโรโต ปาตุรโหสิ. อถ โข ภิกฺขเว
พุทฺธมา สหฺมปฺติ เอกํสํ อุตฺตราสงคํ กริตฺวา ทกฺขิณชานุมณฺทลํ
ปจฺวิยํ นิหนฺตฺวา, เยนาหํ, เตณฺณชลิมฺปณฺนาเมตฺวา มํ เอตทโวจ
‘เอวเมตํ ภควา, เอวเมตํ สุกต, เยปิ เต ภนฺเต อเหสิ’
อติตมทฺธานํ อรหฺนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา, เตปิ ภควนฺโต ธมฺมํเยว
สกุกตฺวา ครุํ กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหริสฺส; เยปิ เต ภนฺเต
ภวิสฺสนฺติ อนาคตมทฺธานํ อรหฺนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา, เตปิ ภควนฺโต
ธมฺมํเยว สกุกตฺวา ครุํ กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหริสฺสนฺติ; ภควาปิ
ภนฺเต เอตฺรหิ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ธมฺมํเยว สกุกตฺวา ครุํ
กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหฺรตฺติ. อิทมโวจ พุทฺธมา สหฺมปฺติ, อิทํ
วตฺวา อถาปรี เอตทโวจ

“เย จ อติตา” สมฺพุทฺธา เย จ พุทฺธา อนาคตา
โย เจตฺรหิ สมฺพุทฺโธ พหุณฺนํ^๔ โสกนาสนโน.

^๑ ฉ., เท., ยวาย

^๓ อ. เยจพุทฺธิตา

^๒ ฉ., เท. ทกฺขิณ ชานุมณฺทล

^๔ ฉ., เท. พหุณ

สพเพ สทฐมมครุโน วิหรีสุ^๑ วิหาติ จ^๒
 อถาปี^๓ วิหรีสนนติ เอสา พุทธาน ฐมมตา^๔
 ตสฺมา หิ อตฺตกาเมน มหตฺตมภิกงฺขตา
 สทฐมโม ครุกาตพุโพ สรี พุทธาน สาสนนติ.

อิทมโวจ ภิกฺขเว พุรหฺมา สหฺมปติ, อิํ วตฺวา มํ
 อภีวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา ตตฺถเฏวณฺตรชายิ. อถ^๑ ขฺวาทํ
 ภิกฺขเว พุรหฺมโน จ อชฺฌเมสนํ วิทิตฺวา อตฺตโน จ ปฏฺฐิรูป
 โยปายํ ฐมโม มยา อภิสฺมพุทฺโธ, ตเมว ฐมมํ สกฺกตฺวา ครุ
 กตฺวา อุปนิสฺสาย วิหาสี. ยโต จ โข ภิกฺขเว สงฺฆेปิ มหตฺเตน
 สมนฺนาคโต, อถ เม สงฺฆेปิ คารโวลิติ. ปจฺม.

๒. ทุตียอรุเวลสุตต์

[๒๒] “เอกมิทาํ ภิกฺขเว สมยํ อรุเวลายํ วิหารามิ นชฺชา
 เนรณฺชราย ตีเร อชฺปาลนิโครธเ ปจฺมาภิสฺมพุทฺโธ. อถ โข
 ภิกฺขเว สมฺพหฺลลา พุราหฺมณา ชินฺณา วุฑฺฒา^๑ มหฺลลกา อทฺธคตา
 วโยอนุปฺปตฺตา, เยนาหํ, เตनुปสงฺกมึสุ; อุปสงฺกมิตฺวา มยา สทฺธี
 สมฺโมทึสุ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณนียํ วีติสาเรตฺวา เอกมนฺตํ
 นิสึทึสุ. เอกมนฺตํ นิสินฺหา โข ภิกฺขเว เต พุราหฺมณา มํ
 เอตทโวจํ ‘สุตฺตํ เมตฺตํ’ โภ โคตม ‘น สมฺโณ โคตโม พุราหฺมณ
 ชินฺเณ วุฑฺฒเณ มหฺลลเก อทฺธคเต วโยอนุปฺปตฺเต อภีวาเทติ วา
 ปจฺจจุญฺเจติ วา อาสเนน วา นิมนฺเตตฺตีติ, ตยิทํ โภ โคตม ตเถว.

^๑ จ. เท. อ. วิหรีสุ วิหรนติ จ

^๒ จ. เท. อ. อโถปี

^๓ สฺยา. อิต

^๔ จ. เท. วุฑฺธา

^๕ จ. เนตํ อ. เน

น หิ ภว โคตโม พราหมณ ชินฺณณ วุฑฺฒณ มหุลลเก อทฺธคเต
วโยนุปฺปตฺเต อภิวาเทติ วา ปจฺจุณฺเฑติ วา อาสเนน วา
นิมนฺเตติ, ตยิทํ โภ โคตม น สมฺปนฺนเมวาติ.

ตสฺส มยฺหํ ภิกฺขเว เอตทโหสิ ‘นจยิเม’^๑ อายสมฺนโต
ชานนฺติ เถรํ วา เถรกรณ วา ฐมฺเมติ.^๒ วุฑฺฒโณ เจปิ ภิกฺขเว
โหติ อสํติโก^๓ วา นวฺติโก^๔ วา วสฺสสํติโก วา ชาติยา, โส จ
โหติ อกาลวาที อฏฺฐวาที อนตฺถวาที อธมฺมาวาที อวินยวาที
อนิธานวตี วาจํ ภาสิตา, อกาเลน อนปฺเทสํ อปริยนตวตี
อนตฺถสณฺหิตํ. อถ โข โส ‘พาโล เถโรเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

ททโร เจปิ ภิกฺขเว โหติ ยฺวํ สฺสฺส^๕ กาทฺเพโส^๕ ภทฺเรน
โยพฺพเนน สมฺนนาคโต ปจฺเมน วยสา, โส จ โหติ กาลวาที
อฏฺฐวาที อนตฺถวาที ฐมฺมาวาที วินยวาที นิธานวตี วาจํ ภาสิตา,
กาเลน สาปฺเทสํ ปริยนตวตี อนตฺถสณฺหิตํ. อถ โข โส ‘ปณฺธิโต
เถโรเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

จตฺตาโรเม ภิกฺขเว เถรกรณา ฐมฺมา. กตฺเม จตฺตาโร.
อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สิลฺลา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํวโต วิหฺรติ
อาจารโคจรสมฺปนฺโน, อณฺุมตฺเตสฺส วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวิ สมาทาย
สิกฺขติ สิกฺขาปฺเทสฺส. พหุสฺสฺสโต โหติ สุตฺตโร สุตฺตสนฺนิจโย, เย เต
ฐมฺมา อาทิกถฺยาณํ มชฺฌเมกถฺยาณํ ปรีโยสานกถฺยาณํ สาตถํ^๖
สพฺพญฺชนํ^๖ เกวลปรีปฺณณํ ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ อภิวทฺนติ,
ตถารูปาสฺส^๗ ฐมฺมา พหุสฺสฺสตา โหนฺติ ฐตา^๘ วจฺสา ปรีจิตา

^๑ ฉ.,เท. นยิเม อ. น วต เม

^๓ ฉ.,เท. อาสํติโก

^{๕-๕} ฌ.,เท. สฺสฺสกาทฺเพโส อ. สฺสฺส กาทฺเพโส

^๗ อ. ตถารูปสฺส

^๒ อ. ฐมฺเม

^๔ ฉ.,เท. นาวฺติโก

^{๖-๖} อ. สาตฺถา สพฺพญฺชนา

^๘ ฉ.,เท. ฐาตา

มนสาอนุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺฐา. จตฺตุนํ ฌานานํ
อาภิเจตสิกานํ ทิฏฺฐจรมฺมสุขวิหารานํ นิคามลภี โหติ อภิจฺฉลภี
อกสิรลภี. อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ
ทิฏฺฐเจว รมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อิม
โฆ ภิกฺขเว จตฺตาริ เถรกรณฯ รมฺมาติ.

“โย อุทฺธเตน จิตฺเตน สมฺผนฺจ พหุภาสตี
อสมาหิตสงฺกปโป อสทฺธมฺมรโต มโต.”
อารา โส ถาวเรยฺยมหา ปาปทิฏฺฐิ อนาทโร.
โย จ สีเลน สมฺปนฺโน สุตฺวา ปฏฺฐิภาณวา
สํยุตฺโต^๒ ธิรรมฺเมสุ^๓ ปญฺญาตถํ^๔ วิปสฺสตี.
ปารคฺค สพฺพธมฺมานํ อชิโล ปฏฺฐิภาณวา
ปหีนชาติมรโณ พุรหฺมจริยสฺส เกวลี.
ตมห์ วทามิ ‘เถโรติ ยสฺส โน สนฺติ อาสวา
อาสวานํ ขยา ภิกฺขุ โส^๕ ‘เถโรติ ปวฺจจตฺตีติ. ทุติยํ.

๓. โลกสุตตัม

[๒๓] “โลโก ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธโร, โลกสฺมา
ตถาคโต วิสํยุตฺโต. โลกสมฺพุทฺธโย ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธโร,
โลกสมฺพุทฺธโย ตถาคตสฺส ปหีนโน. โลกนิโรธโร ภิกฺขเว ตถาคเตน
อภิสมฺพุทฺธโร, โลกนิโรธโร ตถาคตสฺส สจฺฉิกโต. โลกนิโรธคามินี
ปฏฺฐิปทา ภิกฺขเว ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธโร, โลกนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทา
ตถาคตสฺส ภาวิตา.

หมตอายุ 27/05/2566

๑ ฉ. มโค

๒ อ. ปญฺญาตถ

๒-๒ ฉ., เท., อ. สญฺญโต ธีโร รมฺเมสุ

๔ อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสตี

ยัม ภิกขเว สเทวกสุส โลกสุส สมารกสุส สพุรหมกสุส
 สสุสมณพราหมณินยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ทิฏฺฐจํ สุตํ มุตํ
 วิญญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวัจจิตํ มนสา สมมา ตํ^๑ ตถาคเตน
 อภิสมฺพุทฺธํ. ตสฺมา ‘ตถาคโตติ วุจฺจติ.

ยณฺจ ภิกขเว รตฺตี ตถาคโต อนุตฺตรํ^๒ สมมาสมโพธิ^๓
 อภิสมฺพุทฺธมฺติ, ยณฺจ รตฺตี อนุปาทิเสสาย^๔ นิพฺพานธาดุยา^๕
 ปรินิพฺพายติ. ยัม เอตสฺมี อนุตเร ภาสติ ลปติ นิทฺทิสติ, สพุพฺพนํ
 ตเถว โหติ, โน อณฺณถา. ตสฺมา ‘ตถาคโตติ วุจฺจติ.

ยถาวาที ภิกขเว ตถาคโต ตถาการิ, ยถาการิ ตถาวาที.
 อิติ ยถาวาที ตถาการิ, ยถาการิ ตถาวาที. ตสฺมา ‘ตถาคโตติ
 วุจฺจติ.

สเทวกเก ภิกขเว โลกเก สมารเก สพุรหมเก
 สสุสมณพราหมณินยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ตถาคโต อภิกฺข
 อนภิกฺขโต อณฺณทตฺถุทโส วสวตฺติ.^๔ ตสฺมา ‘ตถาคโตติ วุจฺจติ.^๕

“สพุพโลเก” อภิญญา
 สพุพโลกวิสยฺตโต^๖

ส เว สพุพภิกฺขุ ธีโร
 ผุฏฺฐสฺส ปรมมา สนฺติ

สพุพโลก^๗ ยถาตถ^๘
 สพุพโลก อนุสฺสโย^๙

สพุพคณฺถปฺปโมจโน
 นิพฺพานํ อุกฺโขตมยํ.

^๑ ฉ.,อิ. สพุพํ ตํ

^{๒-๓} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. วุจฺจติ

^๕ ฉ.,เท. สพุพ โลก

^๖ ฉ.,เท. สพุพ โลกํ วิสยฺตโต

^{๒-๓} อ. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ

^๔ ฉ.,เท. วสวตฺติ

^๕ ฉ.,เท.,อิ. สพุพ โลก

^๖ อ. ยถา ตถา

^๗ ฉ.,เท. อนุสฺสโย

เอส ขีณาสโว พุทฺโธ อนีเม จินฺนสํสโย
สพฺพกมฺมกฺขยํ ปตฺโต วิมุตฺโต อุปริสํชเย.

เอวํ^๑ โส ภควา พุทฺโธ เอส สีโห อนุตฺตโร
สเทวกสฺส โลกสฺส พุรหฺมจกํ ปวตฺตยิ.^๒

อิติ เทวา มนุสฺสา จ เย พุทฺธํ สรณํ คตา
สงฺคมฺม น^๓ นมสฺสนฺติ มหฺนตํ วิตฺสารถ.

ทนฺโต ทมยตํ เสฏฺโฐ สนฺโต สมยตํ อสิ
มุตฺโต โมจยตํ อคฺโค ตินฺโน ตารยตํ วโร.

อิติ เหนํ นมสฺสนฺติ มหฺนตํ วิตฺสารถ.
สเทวกสฺมี โลกสฺมี นตฺถิ เต^๔ ปฏิปฺคฺคโลติ. ตติยํ.

๔. กาฬการามสูตรํ

[๒๔] เอกํ สมยํ ภควา สาเกเต วิหริติ กาฬการาเม.
ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “ภิกฺขวโรติ. “ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ
ภควโต ปจฺจสฺสโส. ภควา เอตทโวจ

“ยํ ภิกฺขเว สเทวกสฺส โลกสฺส สมารกสฺส สพุรหฺมกสฺส
สสฺสมณพุราหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ทิฏฺฐิํ สุตํ มุตํ
วิญฺญาตํ ปตฺตํ ปริเยสิตํ อนุวิจิริตํ มนฺสา, ตมหํ ชานามิ.

ยํ ภิกฺขเว สเทวกสฺส โลกสฺส สมารกสฺส สพุรหฺมกสฺส
สสฺสมณพุราหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ทิฏฺฐิํ สุตํ มุตํ

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. เอส

^๓ ฉ.,เท.,อิ. ตํ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ปวตฺตยิ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. เม

วิญญาตัม ปตตัม ปริเยสิตัม อนุวิจิริตัม มนสา, ตมห์ อพฺภณณาสี, ตัม
ตถาคตสุส วิทิตัม, ตัม ตถาคเต^๑ น อฺปฏฺจาสี.

ยัม ภิกฺขเว สเทวกสุส โลกสุส ๔เปยฺย ทิฏฺฐจํ สุตํ มุตํ
วิญญาตัม ปตตัม ปริเยสิตัม อนุวิจิริตัม มนสา, 'ตมห์ [๒] ชานามิตี
วเทยฺย, ตัม มมสุส มุสา.

ยัม ภิกฺขเว ๔เปยฺย ตมห์ ชานามิ จ น จ ชานามิตี
วเทยฺย, ตัม ปิสฺส^๓ ตาทิสเมว.

ยัม ภิกฺขเว ๔เปยฺย ตมห์ เหนว ชานามิ น น ชานามิตี
วเทยฺย, ตัม มมสุส กलि.

อิติ โข ภิกฺขเว ตถาคโต ทิฏฺฐจา^๔ ทฏฺฐพฺพํ ทิฏฺฐจํ น
มณฺเฑติ, อทิฏฺฐจํ น มณฺเฑติ, ทฏฺฐพฺพํ^๕ น มณฺเฑติ,^๕ ทิฏฺฐจัน^๖ น
มณฺเฑติ สุตา^๗ โสตพฺพํ สุตํ น มณฺเฑติ, อสฺสุตํ^๘ น มณฺเฑติ,
โสตพฺพํ น มณฺเฑติ, สุตานํ^๙ น มณฺเฑติ. มุตา^{๑๐} โมตพฺพํ มุตํ น
มณฺเฑติ, อมุตํ น มณฺเฑติ, โมตพฺพํ น มณฺเฑติ, มุตานํ^{๑๑} น
มณฺเฑติ. วิญญาตา^{๑๒} วิญญาตพฺพํ วิญญาตัม น มณฺเฑติ, อวิญญาตัม
น มณฺเฑติ วิญญาตพฺพํ น มณฺเฑติ, วิญญาตานํ^{๑๓} น มณฺเฑติ,
อิติ โข ภิกฺขเว ตถาคโต ทิฏฺฐจฺจุตมุตวิญญาตพฺพเพสุ ฐมฺเมสุ
ตาทิโสว^{๑๔} ตาทิ, 'ตมฺหา จ ปน ตาทิมฺหา^{๑๕} อณฺโณ ตาทิ
อฺตุตฺตโร วา ปณฺีตตโร วา นตฺถิตี วทามิตี.

^๑ ฉ., เท., อ. ตถาคโต

^๒ ฉ., เท. น

^๓ ฉ., เท. ตปฺสฺส

^๔ ฉ., เท., อ. ทฏฺฐา

^{๕-๕} ทฺย. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ

^๖ ฉ., เท., อ. ทฏฺฐาร

^๗ ฉ., เท., อ. สุตฺวา

^๘ ฉ., เท., อ. อสฺสุตํ

^๙ ฉ., เท., อ. โสตาร

^{๑๐} ฉ., เท., อ. มุตฺวา

^{๑๑} ฉ., เท., อ. โมตาร

^{๑๒} หมายเหตุ 27/05/2566
ฉ., เท., อ. วิญญตฺวา

^{๑๓} ฉ., เท., อ. วิญญาตาร

^{๑๔} ฉ., เท. ตาทิเยว อ. ตาทิเสเยว

^{๑๕} อ. ตาทิตมฺหา

“ยงฺกิญจํ ทิฏฐํ จ” สุตํ มุตํ วา
 อชฺโฌสิตํ สจฺจมุตํ ปเรสํ
 น เตสุ ตาที สยสํวเตสุ
 สจฺจํ มุสา^๒ วาปี ปรี ทเหยย.

เอตญจ สลลํ ปฏิกจฺจ” ทิสฺวา
 อชฺโฌสิตา ยตถ ปชา วิสตุตา
 ชานามิ ปสฺสามิ ตเถว เอตํ
 อชฺโฌสิตํ นตฺถิ ตถาคตานนฺติ. จตฺตถํ.

๕. พุทธมจรียสุตตัม

[๒๕] “นยิทํ ภิกฺขเว พุทธมจรียํ วุสฺสติ ชนฺกฺขนตถํ, น
 ชนฺลปนตถํ, น ลาภสฺสการสิโลกานิสฺสตถํ, น อิตฺวาทปโปมกฺขานิสฺสตถํ,
 น ‘อิตฺติ มํ ชโน ชานาตุตฺติ. อถ โข อิทํ ภิกฺขเว พุทธมจรียํ
 วุสฺสติ สํวรตถํ ปหานตถํ วิราจตถํ นิโรชตถนฺติ.

“สํวรตถํ ปหานตถํ พุทธมจรียํ อนีติหํ
 อเทสยิ โส ภควา นิพฺพาโนคฺชคามินํ
 เอส มคฺโค มหฺนเตหิ อนฺญาโต มहेสิภิ.”

เย จ ตํ ปฏิปชฺชนฺติ ยถา พุทฺเธน เทสิตํ
 ทฺกฺขสฺสนนฺตํ กริสฺสนนฺติ สตฺถุสสณฺการิโนติ. ปญฺจมํ.

๖. กุหสุตตัม

[๒๖] “เย เต ภิกขเว ภิกขุ กุหา ถทฐา ลปา สิงคิ
 อุณหพา อสมาหิตา, น เม เต ภิกขเว ภิกขุ มามกา, อปคตา จ
 เต ภิกขเว ภิกขุ อิมสฺมา ฌมฺวินยา, น จ เต อิมสฺมี
 ฌมฺวินเย วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ เวปุลลํ อาปชฺชนฺติ. เย จ โข เต
 ภิกขเว ภิกขุ นิกฺกุหา นิลฺลปา ธีรา อตฺถทฐา สฺสมาหิตา, เต
 โข เม ภิกขเว ภิกขุ มามกา, อนปคตา จ เต ภิกขเว ภิกขุ
 อิมสฺมา ฌมฺวินยา, เต จ อิมสฺมี ฌมฺวินเย วุฑฺฒิ วิรุฬฺหิ
 เวปุลลํ อาปชฺชนฺตฺติ.

“กุหา ถทฐา ลปา สิงคิ อุณหพา จาสมาหิตา”

น เต ฌมฺเม วิรุหนฺติ สมฺมาสมพุทฺธเทสิเต.

นิกฺกุหา นิลฺลปา ธีรา อตฺถทฐา สฺสมาหิตา

เต เว ฌมฺเม วิรุหนฺติ สมฺมาสมพุทฺธเทสิเตติ. ฉนฺนํ.

๗. สนฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ

[๒๗] “จตฺตาริมาณี ภิกขเว อปฺปานิ จ สฺลภาณี จ, ตานิ
 จ อนวชฺชานี. กตมาณี จตฺตาริ. ปัสสฺสํ ภิกขเว จีวรานํ อปฺปณฺจ
 สฺลภาณฺจ, ตณฺจ อนวชฺชํ. ปิณฺฑิยาโลโป ภิกขเว โภชนานํ
 อปฺปณฺจ สฺลภาณฺจ, ตณฺจ อนวชฺชํ. รุกฺขมฺลํ ภิกขเว เสนาสนานํ
 อปฺปณฺจ สฺลภาณฺจ, ตณฺจ อนวชฺชํ. ปุตฺติมฺตํ ภิกขเว เกสชฺชานํ
 อปฺปณฺจ สฺลภาณฺจ, ตณฺจ อนวชฺชํ. อิมานิ โข ภิกขเว จตฺตาริ

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ สนตฺตมฺมโจ โหติ อิตฺตริตเรน
 ปิณฺทปาเตน, อิตฺตริตฺตปิณฺทปาตสนตฺตมฺมจฺจิยา จ วนฺณวาที, น จ
 ปิณฺทปาตเหตุ อนฺเสนํ อปฺปฏฺฐิรूपํ อาปชฺชติ, ลทฺธา จ ปิณฺทปาตํ
 น ปริตสฺสติ, ลทฺธา จ ปิณฺทปาตํ อคฺคิโต อมฺจุจฺฉิโต อนชฺฌมาปนโน
 อาทีนวทสฺสาวิ นิสฺสรณปญฺญโย ปริภุญฺชติ, ตาย จ ปน
 อิตฺตริตฺตปิณฺทปาตสนตฺตมฺมจฺจิยา เวนฺตตานุกฺกํเสติ โน ปริ วมฺเภติ.
 โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต, อयํ วุจฺจติ
 ภิกขเว ภิกขุ โปราณเณ อคฺคณฺเณ อริยวฺเส จิโต.

ปุ่น จปริ ภิกขเว ภิกขุ สนฺตญฺเฏ โหติ อิตธีตรเสน
 เสนาสเนน, อิตธีตรเสนาสนสนฺตญฺเฎจิยา จ วณฺณวาที, น จ
 เสนาสนเหตุ อนေနํ อปฺปฏฺฐีรूपึ อาปชฺชติ, ลทฺธา จ เสนาสนํ
 น ปริตสฺสติ, ลทฺธา จ เสนาสนํ อคฺฉิโต มุจฺฉิโต อนชฺฌาปนโน
 อาทีนวทสฺสาวิ นิสุสรณปณฺโธ ปรีกฺขชฺติ, ตาย จ ปน
 อิตธีตรเสนาสนสนฺตญฺเฎจิยา เนวตฺตานุกกัสมฺเหติ โน ปริ วมฺเภติ. โย
 หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมปชาโน ปตีสสโต, อयํ วุจฺจติ ภิกขเว
 ภิกขุ ปฺปราณ อคฺคณฺเณ อริยวเส จิโต.

ปุณ จปริ ภิกขเว ภิกขุ ภาวนาราม ไหติ ภาวนารโต,
 ปหานาราม ไหติ ปหานรโต, ตาย จ ปน ภาวนารามตาย
 ภาวนารติยา ปหานารามตาย ปหานรติยา เนวตฺตานุกฺกัมเสติ โน
 ปริ วมฺเภติ. โย หิ ตตฺถ ทกฺโข อนลโส สมฺปชาโน ปติสฺสโต,
 อยํ วุจฺจติ ภิกขเว ภิกขุ โปราณเ อคฺคณฺเเ อริยวฺเส จิโต. อิม
 โข ภิกขเว จตฺตาริ อริยวฺสา อคฺคณฺเเ รตฺตณฺเเ วสณฺเเ
 โปราณา, อสํกิณฺเณ อสํกิณฺเณปฺพุพา น สํกียนฺติ น สํกียิสฺสนฺติ,
 อปฺปฏิกฺกจฺา สมณฺเหิ พุราหฺมณฺเหิ วิญญฺหิ.

อิมะหิ จ ปน ภิกขเว จตุหิ อริยวเสหิ สมณุนาคโต ภิกขุ
 ปุรตถิมาย เจปิ ทิสาย วิหริติ, เสวอ อรตี สหติ, น ตัม อรติ
 สหติ. ปจจิมาย เจปิ ทิสาย วิหริติ ๔เปย อุตตราย เจปิ ทิสาย
 วิหริติ ๔เปย ทกขิณาย เจปิ ทิสาย วิหริติ, เสวอ อรตี สหติ, น
 ตัม อรติ สหติ. ตัม กิสฺส เหตุ. อรติรติสโห หิ ภิกขเว ธีโรติ.

“นารตี” สหติ ธีร”

นารตี^๒ ชีรสังคีตี^๒

ชีโร จ อรดี สหติ

จิโร หิ อรตีสโห.^๓

สหภาพกมมวิหาयीน^๔

ປະຊາທິປະໄຕ ໂກ ພິວາຍ

เนกขัม ชมโพนทสเสว

โก ตํ นินฺทิตุมรหติ

เทวาปี นํ ปัสสนนติ

พฤษภาคมปี ปัสสิโตติ. อัญม.

๕. ธรรมนูญสุขภาพ

[๒๙] “จตุตถาริมานิ ภิกขเว ฐมมปทานิ อคฺคณฺณานิ
 รตฺตณฺณานิ วสณฺณานิ โปธณฺณานิ, อสํกิณฺณณานิ อสํกิณฺณณปฺปพฺพานิ
 น สํกียนฺติ น สํกียิสฺสนฺติ, อปฺปปฏิกุญฺจานิ สมณฺเหหิ พฺรหฺมณฺเหหิ
 วิญฺญฺหิ. กตฺตมานิ จตฺตาริ. อนนฺนิชฺชมา ภิกขเว ฐมมปทํ อคฺคณฺณํ
 รตฺตณฺณํ วสณฺณํ โปธณฺณํ, อสํกิณฺณณํ อสํกิณฺณณปฺปพฺพํ น สํกียติ น
 สํกียิสฺสติ, อปฺปปฏิกุญฺจํ สมณฺเหหิ พฺรหฺมณฺเหหิ วิญฺญฺหิ.

อพฺยาปํโท ภิกฺขเว ฅมฺมปทํ ๔เปฯ สมนฺาສຕິ ภิกฺขเว
 ฅมฺมปทํ ๔เปฯ สมนฺาສມາຕິ ภิกฺขเว ฅมฺมปทํ อคฺคณฺณํ รຕฺตณฺณํ
 វສณฺณํ ໂປຣາຣ໌, ອສັກິຣຸຣ໌ ອສັກິຣຸຣ໌ປຸພຸພັ ນ ສັກິຍຕິ ນ ສັກິຍສຸສຕິ,

๑-๑ จ.,เท. นารติ สหติ ชีว

^๓ ฉ.,เท. อรติสสโน

๒-๒ จ.ท. นารตี วีร สหติ อ. นารตี วีร สหติ

๔. อ. สมมากมมวิยาบท

อปฺปฏิกุญฺจํ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญฺหิ. อิมานิ โข ภิกฺขเว
จตุตาริ ฐมฺมปทานิ อคฺคณฺณานิ รตฺตณฺณานิ วสณฺณานิ โปราณานิ,
อสังฺกิณฺณานิ อสังฺกิณฺณปฺพพฺพานิ น สํกียนฺติ น สํกียิสฺสนฺติ,
อปฺปฏิกุญฺจจฺานิ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญฺหิตฺติ.

“อนนฺทชฺฌาลุ วิหเรยฺย อพฺยาปนฺเนน เจตสา
สโต เอกคฺคจิตฺตสฺส อชฺฌตฺตํ สฺสมาหิตฺติ. นวมํ.

๑๐. ปริพฺพาชกสฺสคฺตํ

[๓๐] เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหริติ คิซฺชณฺณูเฏ
ปพฺพเต. เตन โข ปน สมเยน สมพฺพลา อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา
ปริพฺพาชกา สิปฺปิณียา^๑ ตีเร ปริพฺพาชการาเม ปฏฺิวสฺนฺติ.
เสยฺยถิ^๒. อนนฺทภาโร วรโร^๓ สกฺกุลฺทายี จ ปริพฺพาชโก อญฺเฆ จ
อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ปริพฺพาชกา. อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ^๔
ปฏฺิสลฺลํ ฐมฺมปทานิ อคฺคณฺณานิ รตฺตณฺณานิ วสณฺณานิ โปราณานิ,
อสังฺกิณฺณานิ อสังฺกิณฺณปฺพพฺพานิ น สํกียนฺติ น สํกียิสฺสนฺติ,
อปฺปฏิกุญฺจจฺานิ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญฺหิ. กตฺมานิ จตุตาริ.
อนนฺทชฺฌา ปริพฺพาชกา ฐมฺมปทํ
อคฺคณฺณํ รตฺตณฺณํ วสณฺณํ โปราณํ, อสังฺกิณฺณํ อสังฺกิณฺณปฺพพฺพํ น

^๑ น.,เท. สิปฺปิณีกาตีเร อ. สิปฺปิณียา

^๓ น.,เท.,อ. วรโร

^๒ น. เสยฺยถิ

^๔ น.,เท. สายณฺหสมยํ

สังกียติ น สังกียิสฺสติ, อปฺปฏิกุญฺจํ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญูหิ.
 อพฺยาปาโท ปริพฺพาชกา ฌมฺมปทํ ๔เปยฺย สมฺมาสตี ปริพฺพาชกา
 ฌมฺมปทํ ๔เปยฺย สมฺมาสมาธิ ปริพฺพาชกา ฌมฺมปทํ อคฺคณฺณํ
 รตฺตณฺณํ วสณฺณํ โปราณํ, อสฺกิณฺณํ อสฺกิณฺณปฺพุพฺพํ น สังกียติ น
 สังกียิสฺสติ, อปฺปฏิกุญฺจํ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญูหิ. อิมานิ ไช
 ปริพฺพาชกา จตฺตาริ ฌมฺมปทานิ อคฺคณฺณานิ รตฺตณฺณานิ วสณฺณานิ
 โปราณานิ, อสฺกิณฺณานิ อสฺกิณฺณปฺพุพฺพานิ น สังกียนฺติ น
 สังกียิสฺสนฺติ, อปฺปฏิกุญฺจานิ สมณฺเหติ พุราหฺมณฺเหติ วิญญูหิ.

โย ไช ปริพฺพาชกา เอวํ วทฺเยยฺย ‘อหเมตํ อนภิชฺฌํ
 ฌมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย อภิชฺฌาลํ กาเมสุ ติพฺพสารถํ สมณํ วา
 พุราหฺมณํ วา ปญฺญาเปสฺสामीติ. ตมहिํ ตตฺถ เอวํ วทฺเยยฺย ‘เอตฺ
 วทตฺถ พฺยาหฺรตฺถ ปสฺสामीสุสฺสานุภาวนฺติ. ‘โส วต ปริพฺพาชกา
 อนภิชฺฌํ ฌมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย อภิชฺฌาลํ กาเมสุ ติพฺพสารถํ
 สมณํ วา พุราหฺมณํ วา ปญฺญาเปสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชติ.

โย ไช ปริพฺพาชกา เอวํ วทฺเยยฺย ‘อหเมตํ อพฺยาปาทํ
 ฌมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย พฺยาปนฺนจิตฺตํ ปทฺฐจฺมนสงฺกปฺปี สมณํ วา
 พุราหฺมณํ วา ปญฺญาเปสฺสामीติ. ตมहिํ ตตฺถ เอวํ วทฺเยยฺย ‘เอตฺ
 วทตฺถ พฺยาหฺรตฺถ ปสฺสामीสุสฺสานุภาวนฺติ. ‘โส วต ปริพฺพาชกา
 อพฺยาปาทํ ฌมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย พฺยาปนฺนจิตฺตํ ปทฺฐจฺมนสงฺกปฺปี
 สมณํ วา พุราหฺมณํ วา ปญฺญาเปสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชติ.

โย ไช ปริพฺพาชกา เอวํ วทฺเยยฺย ‘อหเมตํ สมฺมาสตี
 ฌมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย มุญฺจสฺสตี อสมฺปชานํ สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
 ปญฺญาเปสฺสामीติ. ตมहिํ ตตฺถ เอวํ วทฺเยยฺย ‘เอตฺ วทตฺถ พฺยาหฺรตฺถ

ปสฺสสามิสฺसानุภาวนฺติ. 'โส วต ปรีพฺพาชกา สมฺมาสตี ฐมฺมปทํ
ปจฺจกฺขาย มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานํ สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
ปญฺญาเปสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี.

โย โข ปรีพฺพาชกา เอวํ วทฺเตยฺย 'อหเมตํ สมฺมาสมาริ
ฐมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย อสมฺมาหิตํ วิพฺภนฺตจิตฺตํ สมณํ วา พุราหฺมณํ
วา ปญฺญาเปสฺสามีติ. ตมฺหิ ตตฺถ เอวํ วทฺเตยฺย 'เอตํ วทตฺตุ
พฺยาหฺรตฺตุ ปสฺสสามิสฺसानุภาวนฺติ. 'โส วต ปรีพฺพาชกา สมฺมาสมาริ
ฐมฺมปทํ ปจฺจกฺขาย อสมฺมาหิตํ วิพฺภนฺตจิตฺตํ สมณํ วา พุราหฺมณํ
วา ปญฺญาเปสฺสตีติ เนตํ จานํ วิชฺชตี.

โย โข ปรีพฺพาชกา อิมานิ จตฺตาริ ฐมฺมปทานิ ครหิตพฺพํ
ปฏิกฺโกสิตพฺพํ มณฺเฑยฺย, ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม จตฺตาริ สหฐมฺมิกา
วาทานุปาตา คารยฺหา จานา อากจฺฉนฺติ. กตเม จตฺตาริ.
อนภิชฺฌํ เจ ภวํ ฐมฺมปทํ ครหตี ปฏิกฺโกสตี. เย จ หิ
อภิชฺฌาลู กามेषฺสุ ติพฺพสํสํสาธา สมณานํ วา พุราหฺมณานํ วา,^๑
เต โภโต ปุชฺชา, เต โภโต ปาสํสา. อพฺยาปาทำ เจ ภวํ
ฐมฺมปทํ ครหตี ปฏิกฺโกสตี. เย จ หิ พฺยาปนฺนจิตฺตา
ปทุฏฺฐมนสงฺกปฺปา สมณานํ วา พุราหฺมณานํ วา, เต โภโต ปุชฺชา,
เต โภโต ปาสํสา. สมฺมาสตี เจ ภวํ ฐมฺมปทํ ครหตี
ปฏิกฺโกสตี. เย จ หิ มุฏฺฐสฺสตี อสมฺปชานานํ สมณานํ วา
พุราหฺมณานํ วา, เต โภโต ปุชฺชา, เต โภโต ปาสํสา.
สมฺมาสมาริ เจ ภวํ ฐมฺมปทํ ครหตี ปฏิกฺโกสตี. เย จ หิ
อสมฺมาหิตา วิพฺภนฺตจิตฺตา สมณานํ วา พุราหฺมณานํ วา, เต โภโต
ปุชฺชา, เต โภโต ปาสํสา.

หมดอายุ 27/05/2566

โย โข ปริพฺพาชกา อิมานิ จตฺตาริ ฌมฺมปทานิ
 ครหิตพฺพํ ปฏิกโกสิตพฺพํ มณฺเฑยฺย, ตสฺส ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อิมे
 จตฺตาริ สหฌมมิกา วาทานุปาทา คารยฺหา จานา อาคจฺจนฺติ.
 เยปิ เต ปริพฺพาชกา อเหสฺสุ อุกฺกလာ วสฺสภณฺณา อเหตุกฺวาทา
 อกิริยวาทา นตฺถิกวาทา, เตปิ อิมานิ จตฺตาริ ฌมฺมปทานิ น
 ครหิตพฺพํ น ปฏิกโกสิตพฺพํ อมณฺเฑยฺสฺ. ตํ กิสฺส เหตุ.
 นินฺทาพฺยาโรสนอุปารมฺภายาติ.

“อพฺยาปนฺโน สทา สโต อชฺฌตฺตํ สฺสสมาหิโต
 อภิชฺฌาวิเนย” ลิกขํ ‘อปฺปมตฺโตติ วุจฺจตีติ. ทสมํ.

ตติโย อรุเวลวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ

เทว อรุเวลา โลโก กภาพโก^๒ พุรฺหมจฺริยปณฺจมํ^๓
 กุหํ สนฺตฺตฺถิจิ วโส จ^๔ ฌมฺมปทํ ปริพฺพาชเกน จาติ.

พิมพ์ที่ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. อภิชฺฌา วิเนย

^๓ ฉ., เท., อ. พุรฺหมจฺริเยน ปณฺจมํ

^๒ อ. กภาพโก

^๔ อ. จสฺสโก น ทิสฺสติ.

เอเต จ สงฺกหา นาสฺสุ น มาตา ปุตตการณา
 ลภเถ มานํ ปุชฺช วา ปิตา วา ปุตตการณา.
 ยสฺมา จ สงฺกหา^๑ เอเต สมเวกฺขนฺติ ปณฺทิตา
 ตสฺมา มหตตํ ปปโปนฺติ ปาสํสา จ ภวณฺติ เตติ. ทฺติยํ.

๓. สีสุตตัม^๒

[๓๓] “สีโห ภิกฺขเว มิคราชา สายณฺหสมยํ อาสยา
 นิภฺขมฺติ, อาสยา นิภฺขมิตฺวา วิชฺฆมฺติ, วิชฺฆมิตฺวา สมฺนฺตา
 จตฺตทฺทิสสา อนฺวิโลเกติ, สมฺนฺตา จตฺตทฺทิสสา อนฺวิโลเกตฺวา ติกฺขตฺตํ
 สีนฺนาทํ นทฺติ, ติกฺขตฺตํ สีนฺนาทํ นทิตฺวา โคจราย ปกฺกมฺติ. เย
 โข ปน เต ภิกฺขเว ตีรจฺฉานคตา ปาณา สีสส มิคธฺมโย
 นทโต สทฺทํ สฺสณฺนฺติ, เต เยภฺยุเยน ภยํ สํเวคํ สนฺตาสํ
 อาปชฺชนฺติ. พิลํ พิลาสยา ปวิสฺนฺติ, อุทกํ อุทกาสยา^๓ ปวิสฺนฺติ,
 วนํ วนาสยา ปวิสฺนฺติ, อากาสํ ปกฺขิโน ภาชนฺติ. เยปิ เต
 ภิกฺขเว ธมฺมโย นาคา คามนิคมราชธานีสุ ทพฺพเหติ วรตฺเตติ
 พนฺธเนติ พทฺธา, เตปิ ตานิ พนฺธนานิ สยฺฉินฺทิตฺวา สมฺปทาเลตฺวา
 ภิตา มุตฺตกรีสํ จชฺมานา เยน วา เตน วา ปลายนฺติ.
 เอวํหิทฺธิโก โข ภิกฺขเว สีโห มิคราชา ตีรจฺฉานคตานํ ปาณานํ
 เอวํ มhesกฺโข เอวํ มหานุภาโว.

เอวเมว โข ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สฺคโต โลกวินฺทุ อนฺุตฺตโร
 ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา, โส ธมฺมํ

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. สงฺกหา

^๒ เท. สีนนาทสุตตัม

^๓ อี. ทกํ ทกาสยา

เทเสติ 'อิติ' สกกาโย, อิติ สกกายสส สมุทโย, อิติ สกกายสส
 นิโรธ, อิติ สกกายสส นิโรธคามินี ปฏิปทาติ. เยปิ เต ภิกขเว
 เทวา ทีฆายุกา วณฺณวนฺโต สุขพฺพลา^๑ อฺจุเจสฺสู วิมานेषฺสู จิรญฺจิตฺติกา,
 เตปิ ตถาคตสฺส ฐมฺมเทสนํ สุตฺวา เยภฺยุเยน ภยํ สํเวคํ สนฺตาสํ
 อาปชฺชนฺติ 'อนิจฺจา วต กิร โภ มยฺ สมนานา 'นิจฺจมฺหาติ
 อมณฺณิมฺหา,^๒ อธฺวาทิ^๓ วต กิร โภ มยฺ สมนานา 'ธฺวาทิ^๔
 อมณฺณิมฺหา, อสฺสสฺตา วต กิร โภ มยฺ สมนานา 'สสฺสตมฺหาติ
 อมณฺณิมฺหา, มยฺ กิร โภ อนิจฺจา อธฺวาทิ อสฺสสฺตา
 สกกายปริยาปนฺนาติ. เอวํ มหิทฺธิโก โข ภิกขเว ตถาคโต
 สเทวกสฺส โลกสฺส เอวํ มhesกฺโข เอวํ มหานุภาโวติ.

“ยถา^๕ พุทฺโธ อภิญฺเฌาย ฐมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ^๖
 สเทวกสฺส โลกสฺส สตฺถา อปฺปฏิปคฺคโล

สกกายญฺจ นิโรธญฺจ สกกายสฺส จ สมฺภวํ
 อริยญฺจจฺจิกํ^๗ มคฺคํ ทุกฺขุปสมคามินิ.

เยปิ ทีฆายุกา เทวา วณฺณวนฺโต ยสฺสสิโน
 ภีตา สนฺตาสมาปาหุ สีสฺสเสวิตเร มิดา.

อวิตฺตวตฺตา สกกายํ อนิจฺจา กิร โภ มยฺ
 สุตฺวา อรหฺโต วากฺยํ วิปฺปมฺุตตสฺส ตาทิโนติ. ตติยํ.

^๑ อ. สุขภูตา

^๓ ฉ., เท., อ. อธฺวาทิ

^๕ ฉ., เท., อ. ยทา

^๗ ฉ., เท., อ. อริยญฺจจฺจิกํ

^๒ ฉ., อ. อมณฺณิมฺหา, เอวมฺปริปิ.

^๔ ฉ., เท., อ. ธฺวามฺหาติ

^๖ ฉ., เท. ปวตฺตยิ

๔. อคฺคปฺปสาทสุตฺตํ

[๓๔] “จตุตฺตารอเม ภิกฺขเว อคฺคปฺปสาทา. กตเม จตุตฺตารอ ยารตฺตา ภิกฺขเว สตฺตฺตา อปทา วา ทฺวิปทา” วา จตุปฺปทา วา พหุปฺปทา วา รูปิโน วา อรูปิโน วา สญฺญิโน วา อสญฺญิโน วา เหนวสญฺญินาสญฺญิโน วา, ตถาคโต เตสํ อคฺคมกฺขายติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ. เย ภิกฺขเว พุทฺเธ ปสฺนฺนา, อคฺเค เต ปสฺนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสฺนฺนํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยารตฺตา ภิกฺขเว ฐมา สงฺขตา, อริโย อฏฺฐจฺจิกโก มคฺโค เตสํ อคฺคมกฺขายติ. เย ภิกฺขเว อริเย อฏฺฐจฺจิกเก มคฺเค ปสฺนฺนา, อคฺเค เต ปสฺนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสฺนฺนํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยารตฺตา ภิกฺขเว ฐมา สงฺขตา วา อสงฺขตา วา, วิราโค เตสํ [๒] อคฺคมกฺขายติ, ยทิทํ มทนฺนิมฺมทโน ปิปาสวินโย อาลยสมฺมุคฺชาโต วฏฺฏปจฺเจโท” ตณฺหกฺขโย” วิราโค นิโรธํ นิพฺพานํ. เย ภิกฺขเว วิราเค” ฐมา ปสฺนฺนา, อคฺเค เต ปสฺนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสฺนฺนํ อคฺโค วิปาโก โหติ.

ยารตฺตา ภิกฺขเว สงฺฆา วา คณา วา, ตถาคตสาวกสงฺโฆ เตสํ อคฺคมกฺขายติ, ยทิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อญฺชลิกฺกรณิโย อหฺมตฺตรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสฺส. เย ภิกฺขเว สงฺเฆ ปสฺนฺนา, อคฺเค เต ปสฺนฺนา, อคฺเค โข ปน ปสฺนฺนํ อคฺโค วิปาโก โหติ. อิมเ โข ภิกฺขเว จตุตฺตารอ อคฺคปฺปสาทาติ.

* อ. ทิปทา
หมตอ ๒ 21/03/2566

๒ ฉ.,เท.,อ. ฐมาน

๓ ฉ.,เท. วฏฺฏปจฺเจโท

๔ ฉ.,เท. ตณฺหกฺขโย

๕ อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

“อคฺคโต เว ปสฺนุหํ นํ อคฺคํ ฐมมํ วิชานตํ
อคฺเค พุทฺเธ ปสฺนุหํ นํ ทกฺขิณฺเญเย อนฺตฺตเร.

อคฺเค ฐมฺเม ปสฺนุหํ นํ วิราคฺคปสฺเม สุเข
อคฺเค สงฺฆे ปสฺนุหํ นํ ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร.

อคฺคสฺมี ทานํ ททตํ อคฺคํ ปุณฺณํ ปวทฺธมฺติ
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ ยสฺส กิตฺติ สฺขํ พลํ.

อคฺคสฺส ทาทา เมธาวิ อคฺคธมฺมสมาหิโต
เทวภูโต มนุสฺสสฺส วา อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตฺติ. จตฺตถํ.

๕. วสฺสการสฺสจฺจ

[๓๕] เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ เวพฺพเน
กลนฺทกนิวาเป. อถ ไช วสฺสกาโร พุราหฺมโณ มคฺธมฺหามตฺโต, เยน
ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิตฺวา, สมฺโมทนียํ
กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน ไช
วสฺสกาโร พุราหฺมโณ มคฺธมฺหามตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ

“จตฺตฺติ ไช มยํ โภ โคตม ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตํ มหาปณฺณํ
มหาปฺริสํ ปณฺณาเปม กตเมหิ จตฺตฺติ. อิทฺ ภโ คตม พหุสฺสโต
โหติ ตสฺส ตสฺสเสว สุตฺตชาตสฺส. ตสฺส ตสฺสเสว ไช ปน ภาสิตสฺส
อตฺถํ ชานาติ ‘อัยมํ อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺถเ, อัยมํ อิมสฺส ภาสิตสฺส
อตฺถเติ. สติมา ไช ปน โหติ จิรกตฺปิ จิรภาสิตตฺปิ สริตา
อนุสฺสริตา. ยานิ ไช ปน ตานิ คหฺมฺมจกานิ กิกรณียานิ, ตตฺถ
ทกฺโข โหติ อนลสฺส, ตตฺตฺรปายาย วิมฺสาเย สมฺนฺนาคโต อลํ กาทํ
อลํ สํวิตฺตํ. อิมฺเมหิ ไช มยํ โภ โคตม จตฺตฺติ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตํ

มหาปณฺณํ มหาปฺริสํ ปณฺณาเปม. สเจ เม [*] โก โคตม
อนฺโมทิตพฺพํ อนฺโมทตฺ เม ภวํ โคตโม. สเจ ปน เม โก โคตม
ปฏิกโกสิตพฺพํ ปฏิกโกสตฺ เม ภวํ โคตโมติ.

“เนา ไช ตฺยาหํ พุราหฺมณ อนฺโมทามิ นปฺปฏิกโกสามิ.
จตุทฺติ ไช อหํ พุราหฺมณ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตํ มหาปณฺณํ
มหาปฺริสํ ปณฺณาเปมิ. กตเมหิ จตุทฺติ. อิท พุราหฺมณ พหุชนฺหิตาย
ปฏฺธิปนฺโน ไหติ พหุชนฺสฺขาย, พหุสฺส ชนฺดา อริเย ฌายเย
ปติฏฺฐาปิตา, ยทฺธิทํ กลฺยาณฐมฺมตา กุสฺลฐมฺมตา. โส ยํ วิตกฺกํ
อากงฺขติ วิตกฺเกตฺ, ตํ วิตกฺกํ วิตกฺเกติ, ยํ วิตกฺกํ นากงฺขติ
วิตกฺเกตฺ, น ตํ วิตกฺกํ วิตกฺเกติ, ยํ สงฺกปฺปํ อากงฺขติ
สงฺกปฺเปตฺ, ตํ สงฺกปฺปํ สงฺกปฺเปติ, ยํ สงฺกปฺปํ นากงฺขติ
สงฺกปฺเปตฺ, น ตํ สงฺกปฺปํ สงฺกปฺเปติ, อิติ เจโตวสิปฺปตฺโต ไหติ
วิตกฺกปฺเปสฺ. จตฺตุนํ ฌานานํ อาภิเจตฺสึกานํ ทิฏฺฐฐมฺมสฺสขวิหารานํ
นิกามลาภี ไหติ อภิจฺฉลาภี อภิสิรลาภี. อาสวานํ ขยา อนาสวํ
เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สยํ อภินฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปฺสมปฺชช วิหริติ. เนว ไช ตฺยาหํ พุราหฺมณ อนฺโมทามิ
นปฺปฏิกโกสามิ,^๒ อิเมหิ ไช อหํ พุราหฺมณ จตุทฺติ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคตํ มหาปณฺณํ มหาปฺริสํ ปณฺณาเปมิตฺติ.

“อจฺฉริยํ โก โคตม, อพฺภุตํ โก โคตม, ยาว สฺฐาสิตญฺจิทํ
โกตา โคตเมน. อิเมหิ^๓ จ ปน จตุทฺติ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคตํ ภาวนฺตํ
โคตมํ ฐาเรมิ,^๔ ภาวณฺทฺติ โคตโม พหุชนฺหิตาย ปฏฺธิปนฺโน
พหุชนฺสฺขาย, พหุสฺส^๕ ชนฺดา อริเย ฌายเย ปติฏฺฐาปิตา, ยทฺธิทํ

* อ. ปน

^๒ ฉ.,เท. น ปน ปฏิกโกสามิ

^๓ ฉ.,เท. อิเมหิ จ มยํ โก โคตม จตุทฺติ ๔เปฯ ฐาเรมิ อ. อิเมหิ จ มยํ จตุทฺติ ๔เปฯ ฐาเรมิ

^๔ ฉ.,เท.,อ. พหุ เต

กลุยาณธมมตา กุสลธมมตา. ภวณฺหิ โคตโม ยํ วิตกุกํ อากงฺขติ
 วิตกฺเกตุํ, ตํ วิตกุกํ วิตกฺเกติ, ยํ วิตกุกํ นาगงฺขติ วิตกฺเกตุํ, น
 ตํ วิตกุกํ วิตกฺเกติ, ยํ สงฺกปฺปํ อากงฺขติ สงฺกปฺเปตุํ, ตํ สงฺกปฺปํ
 สงฺกปฺเปติ, ยํ สงฺกปฺปํ นาगงฺขติ สงฺกปฺเปตุํ, น ตํ สงฺกปฺปํ
 สงฺกปฺเปติ. ภวณฺหิ โคตโม เจโตวสิปฺปตฺโต วิตกฺกปฺเภสุ. ภวณฺหิ
 โคตโม จตฺตุนฺนํ ฌานานํ อากิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ
 นิกามลาภี อากิจฺฉลาภี อกสิรลาภี. ภวณฺหิ โคตโม อาสวานํ ขยา
 อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา
 สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตฺติ.

“อหฺมชา โข เต” พุราหฺมณ อาสชฺช อุปนียวาจา ภาสิตา,
 อปิจ ตฺยาคํ พุยากริสฺสามิ ‘อหฺมชา พุราหฺมณ พหุชนหิตาย
 ปฏฺธิปนโน พหุชนสุขาย, พหุสฺส^๒ ชนตา อริเย ฌายเ ปตฺติจฺจาปีตา,
 ยทิทํ กลุยาณธมฺมตา กุสลธมฺมตา. อหฺมชา พุราหฺมณ ยํ วิตกุกํ
 อากงฺขามิ วิตกฺเกตุํ ตํ วิตกุกํ วิตกฺเกมิ, ยํ วิตกุกํ นาगงฺขามิ
 วิตกฺเกตุํ, น ตํ วิตกุกํ วิตกฺเกมิ, ยํ สงฺกปฺปํ อากงฺขามิ
 สงฺกปฺเปตุํ, ตํ สงฺกปฺปํ สงฺกปฺเปมิ, ยํ สงฺกปฺปํ นาगงฺขามิ
 สงฺกปฺเปตุํ, น ตํ สงฺกปฺปํ สงฺกปฺเปมิ. อหฺมชา พุราหฺมณ
 เจโตวสิปฺปตฺโต วิตกฺกปฺเภสุ. อหฺมชา พุราหฺมณ จตฺตุนฺนํ ฌานานํ
 อากิเจตสิกานํ ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี อากิจฺฉลาภี
 อกสิรลาภี. อหฺมชา พุราหฺมณ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ
 ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
 วิหรามิตฺติ.

“โย เวที สพฺพสฺสตาณํ มจฺจุปาสา ปโมจัน^๑
 หิตํ เทวมนุสฺसानํ เณยฺยธมฺม^๒ ปกาสะยิ
 ยณฺจ^๓ ทิสฺวา จ สุตฺวา จ ปสฺสีทติ^๔ พหุชฺชน^๕
 มคฺคามคฺคสฺส กุสโล กตทิจฺโจ อนาสโว
 พุทฺโธ อนตฺติมสาร์โร ‘มหาปฺริโสติ’ วุจฺจตีติ. ปณฺจมนํ.

๖. โทณสุตตัม

[๓๖] เอกํ สมยํ ภควา อนฺตรธา จ อุกฺกมฺมจํ อนฺตรธา จ
 เสตพฺยํ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนโน โหติ. โทณฺปิ [๖] พฺราหฺมเณ
 อนฺตรธา จ อุกฺกมฺมจํ อนฺตรธา จ เสตพฺยํ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนโน
 โหติ อทฺทสา โข โทณฺ พฺราหฺมเณ ภควโต ปาเทสฺส จกฺกานิ
 สหสฺสสารานิ สเนมิกานิ สนาทิกานิ สพฺพการปฺริปฺพานิ, ทิสฺวานสฺส
 เอตทโหสิ “อจฺฉริยํ วต โภ, อพฺภุตํ วต โภ, น วติมานิ
 มนุสฺสภฺตสฺส ปาทานิ” ภวิสฺสนตฺตีติ. อถ โข ภควา มคฺคา
 โอกฺกมฺม อณฺณตรสฺมี รุกฺขมฺมฺเล นิสฺสีทิ ปลฺลงกํ อาภุชิตฺวา อุชฺฐิ
 กายํ ปณฺธิธาย ปริมุขํ สตี อุกฺกมฺมเปตฺวา. อถ โข โทณฺ
 พฺราหฺมเณ ภควโต ปาทานิ อนฺคจฺฉนฺโต อทฺทส ภควนฺตํ
 อณฺณตรสฺมี รุกฺขมฺมฺเล นิสฺสินฺ ปาสาทิกํ ปสาทนียํ สนฺตินฺทริยํ

^๑ ฉ.,เท. มจฺจุปาสปโมจน

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ยํ เว

หมตยา 21/05/2566

^๔ ฉ.,เท.,อิ. มหาปณฺโณ มหาปฺริโสติ

^๕ ฉ.,เท. ปทานิ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ฌายํ ธมฺม

^{๔-๕} ฉ.,เท. ปสฺสีทติ พหุ ชนา

^๖ ฉ.,เท.,อิ. สุท

สัณฑิ อุกกั^๑ อจจุคคัมม ติฏฐติ อนุปลิตตัม อุทเทน; เอวเมว โข
 อหิ พุราหมณ โลเก ชาโต โลเก สัณฑิ โลกั อภิภุญญ
 วิหรามิ อนุปลิตโต โลเกน. ‘พุทฺธโรติ มํ พุราหมณ ธาเรหิติ.

“เยน เทวูปตยสฺส คนฺธพฺโพ วา วิหงคโม
 ยกฺขตตัม เยน คจฺเจยฺย มนุสฺสตตณฺจ อพฺภเช^๒
 เต มยฺหิ อาสวา ขีณา วิทฺธสฺตา วินพิกตา.

ปฺนฺทริกํ ยถา อุกฺกั^๓ โตเยน อนุปลิปปติ
 อนุปลิปปามิ โลเกน ตสฺมา พุทฺธโรสมิ พุราหมณาติ. จญฺจ.

๗. อปริหานิสุตตัม

[๓๗] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาโคโต ภิกฺขุ อภพฺโพ
 ปริหานาย นิพฺพานสฺเสว สนฺติเก. กตเมหิ จตุหิ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สีสสมฺปนฺโน โหติ, อินฺทฺริเยสฺสุ คฺคตฺตทฺวารो โหติ, โภชเน
 มตฺตตณฺณฺ โหติ, ชาคริยํ อนุยฺยโต โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีสสมฺปนฺโน โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ สีสวา โหติ, ปาติโมกฺขสํวรํสํวโร วิหริติ, อาจารโคจรสมฺปนฺโน
 อณฺุมตฺเตสฺสุ วชฺเชสฺสุ ภายทสฺสาวิ สมากาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีสสมฺปนฺโน โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อินฺทฺริเยสฺสุ คฺคตฺตทฺวารो โหติ. อิทฺ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุณา รูโป ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาหิ โหติ
 นานุพฺยณฺชนคฺคาหิ, ยตฺวาธิกรณเมณํ จกฺขุณฺทฺริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ

อภิขฌาโทมนสสา ปาปกา อกุสลา ฌมมา อนฺวาสุสเวยฺยํ, ตสฺส
 สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ จกฺขุณฺหุริยํ, จกฺขุณฺหุริเย สํวรํ อปชฺชติ.
 โสเตน สทฺทํ สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหา
 รสํ สายิตฺวา ๔เปยฺ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา
 ฌมมํ วิญฺญาย น นิमितฺตคฺคาคี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคี,
 ยตฺวาธิกรณเมเน มนินฺหุริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิขฌาโทมนสสา
 ปาปกา อกุสลา ฌมมา อนฺวาสุสเวยฺยํ,* ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ,
 รกฺขติ มนินฺหุริยํ, มนินฺหุริเย สํวรํ อปชฺชติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อินฺหุริเยสุ คฺคตฺตทฺวาโร โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ โภชเน มตฺตตณฺณ โหติ. อิท
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส อาหารํ อหारेติ 'เนว ทวายน
 น มทายน น มณฺทนาย น วิญฺญนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส
 จิตฺติยา ยาปนนาย วิหีสฺสปฺรติยา พุรหฺมจฺริยานุคฺคหาย, อิติ ปุราณณฺจ
 เวทนํ ปฏิหฺงขามิ, นวณฺจ เวทนํ น อุปฺปาเทสฺสามิ, ยาทฺรา จ
 เม ภวิสฺสติ, อนวชฺชตา จ ผาสฺสุ วิหาโร จาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ โภชเน มตฺตตณฺณ โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ชาคริยํ อนฺยุตฺโต โหติ. อิท
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวสํ จงฺกเมน นิสชฺชาย อารณฺเณยฺหิ ฌมฺเมหิ
 จิตฺตํ ปริโสเชติ, รตฺติยา ปจมํ ยามํ จงฺกเมน นิสชฺชาย
 อารณฺเณยฺหิ ฌมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเชติ, รตฺติยา มชฺฌิมํ ยามํ
 ทกฺขิณฺเนน ปสฺเสน สีหเสยฺยํ กปฺเปติ ปาเทณ^๒ ปาทํ อจฺจาชา
 สโต สมฺปชาโน อุกฺกจฺานสณฺณํ มนสิกริตฺวา, รตฺติยา ปจฺฉิมํ ยามํ
 ปจฺจุจฺาย จงฺกเมน นิสชฺชาย อารณฺเณยฺหิ ฌมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเชติ.

* อ. อนฺวาสุสเวยฺยํ

๒ ฉ.,เท.,อ. ปาเท ปาทํ

เอว โข ภิกขเว ภิกขุ ชาคริยํ อนุยตุโต โหติ. อิมहि โข
ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนนาคโต ภิกขุ อภพโป ปริหานาย
นิพพานสเสว สนฺติเกติ.

“สีเล ปติฏฺฐิตโต ภิกขุ อินฺทริเยสุ จ สํวโต
โกชนมฺหิ จ มตฺตตณฺณ ชาคริยํ อนุยตุชฺติ
เอว วิหฺรมาตาปี^๑ อโหฺรตฺตมตฺนฺทิตโต
ภาวํ กุสลํ ฐมํ โยคกฺเขมสฺส ปตฺติยา.
อปฺปมาทฺรโต ภิกขุ ปมาเท ภาทสฺสี วา
อภพโป ปริหานาย นิพพานสเสว สนฺติเกติ. สตฺตมํ.

๘. ปฏิสินสุตต^๒

[๓๘] “ปณฺณณปจฺเจกสจฺใจ ภิกขเว ภิกขุ สมวยสฺสฺสเจสโน
ปสฺสทฺฐกายสงฺขาโร ‘ปฏิสินฺโนติ วุจฺจติ. กถณฺจ ภิกขเว ภิกขุ
ปณฺณณปจฺเจกสจฺใจ โหติ. อิทฺ ภิกขเว ภิกขุโน ยานิ ตานิ
ปฺถุสมณพฺรหฺมณานํ ปฺถุปจฺเจกสจฺจานิ. เสยฺยถิํ ‘สสฺสโต โลโกติ วา,
‘อสสฺสโต โลโกติ วา, ‘อนฺตวา โลโกติ วา, ‘อนนฺตวา โลโกติ วา,
‘ตํ ชีวํ ตํ สรีรฺรณฺติ วา, ‘อณฺณํ ชีวํ อณฺณํ สรีรฺรณฺติ วา, ‘โหติ
ตถาคโต ปรมฺมรณฺนาติ วา, ‘น โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนาติ วา,
‘โหติ จ น จ โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนาติ วา, ‘เนว โหติ น น
โหติ ตถาคโต ปรมฺมรณฺนาติ วา, สพฺพพานิ ตานิ นฺถณฺณานิ โหนฺติ
ปณฺณณานิ จตฺตานิ วนฺตานิ มุตฺตานิ ปหีนานิ ปฏิสินฺสฺสฺสจฺจานิ. เอว
โข ภิกขเว ภิกขุ ปณฺณณปจฺเจกสจฺใจ โหติ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. วิหาริ อาตาปี อ. วิหฺรมาโนปี

^๒ ฉ.,เท. ปฏิสินสุตต

กถญจ ภิกขเว ภิกขุ สมวยสฏฺเฐสโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุโน กาเมสนา ปหีนา โหติ, ภเวสนา ปหีนา โหติ,
พฺรหฺมจริเยสนา ปฏิปฺปสฺสทฺธา โหติ,^๑ เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
สมวยสฏฺเฐสโน โหติ.

กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ปสฺสทฺธกายสงฺขารो โหติ. อิท
ภิกขเว ภิกขุ สุขสฺส จ ปหานา ทฺกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว
โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา อทฺกฺขมสฺสํ อุกฺเขยาสติปาริสฺสทฺธี
จตฺตถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
ปสฺสทฺธกายสงฺขารो โหติ.

กถญจ ภิกขเว ภิกขุ ปฏฺฐีโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุโน อสฺมิมาโน ปหีโน โหติ อฺจุฉินฺนํมฺโล ตาลาวตฺถกฺโต
อนภาวํ คโต^๒ อายตี อญฺปิปาทตฺตมฺโม. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ
ปฏฺฐีโน โหติ. เอวํ^๓ โข ภิกขเว ภิกขุ ปญฺณณฺปะจฺเจกสฺสจฺโจ
สมวยสฏฺเฐสโน ปสฺสทฺธกายสงฺขารो ‘ปฏฺฐีโนติ วุจฺจตีติ.’^๔

“กาเมสนา ภเวสนา พฺรหฺมจริเยสนา สห
อิตฺติ สจฺจปฺรามาสเ อทฺติจฺญาณา สมุสฺสยา.

สพฺพพฺราควิรตฺตสฺส ตณฺหกฺขยวิมุตฺติโน^๕
เอสนา ปฏฺฐีโนสสฺสจฺโจ อทฺติจฺญาณา สมุทฺตา.

ส เว สนฺโต สโต ภิกขุ ปสฺสทฺธโร อปฺราชิโต
มานาภิสมฺยา พุทฺโธ ‘ปฏฺฐีโนติ วุจฺจตีติ. อฏฺฐมํ.

^๑ ฉ.,เท.,อ. อญฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

พิมพ์ที่ 27/05/2566

^{๓-๔} ฉ.,เท.,อ. ปญฺณณฺปะจฺเจกสฺสจฺโจ ภิกขเว ภิกขุ สมวยสฏฺเฐสโน ปสฺสทฺธกายสงฺขารो
ปฏฺฐีโนติ วุจฺจตีติ

^๕ อ. อนภาวกโต, เอวํปริปิ.

๕ ฉ.,เท. ตณฺหากกฺขยวิมุตฺติโน

๕. อุชชยสุตต์

[๓๙] อถ โข อุชชโย พุราหุมนเณ, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สหุธี สมฺโมทิติ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีตีสาทเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อุชชโย พุราหุมนเณ ภควนฺตํ เอตทวโจ “ภวํปี โน โคตโม ยถุณํ วณฺณเถตฺติติ.

“น โข อหํ พุราหุมน สพฺพํ ยถุณํ วณฺณเถมิ, น ปนาหํ พุราหุมน สพฺพํ ยถุณํ น วณฺณเถมิ. ยถารูเป โข พุราหุมน ยถุณเณ คาโว หณฺณนฺตฺติ, อเชพกา หณฺณนฺตฺติ, กุกฺกุฏสฺสุกรา หณฺณนฺตฺติ, วิวิธา ปาณา สงฺฆาตํ อาปชฺชนฺตฺติ. เอวรूपํ โข อหํ พุราหุมน สารมํ ยถุณํ น วณฺณเถมิ. ตํ กิสฺส เหตุ. เอวรูปญฺหิ พุราหุมน สารมํ ยถุณํ น อุปสงฺกมฺนฺตฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สમાปณฺนา.

ยถารูเป จ โข พุราหุมน ยถุณเณ เนว คาโว หณฺณนฺตฺติ, น อเชพกา หณฺณนฺตฺติ, น กุกฺกุฏสฺสุกรา หณฺณนฺตฺติ, น วิวิธา ปาณา สงฺฆาตํ อาปชฺชนฺตฺติ. เอวรूपํ โข อหํ พุราหุมน นีรารมํ ยถุณํ วณฺณเถมิ, ยทิตํ นิจฺจุทาณํ อนุกุลยถุณํ. ตํ กิสฺส เหตุ. เอวรูปญฺหิ พุราหุมน นีรารมํ ยถุณํ อุปสงฺกมฺนฺตฺติ อรหนฺโต วา อรหตฺตมคฺคํ วา สમાปณฺนาติ.

“อสุสเมธํ ปุริสเมธํ สมฺมาปาສံ วาชเปยฺยํ นีรคฺคหํ”
มหายถุณฺยา” มหารมฺภา น เต โหนฺตฺติ มหปฺผลา.

อเชพกา จ คาโว จ	วิวิธา ยตถ หนฺนเร
น ตํ สมมุคคตา ยญญํ	อุปยนฺติ มหะสิโน.
ยญจ ^๑ ยญญํ นิรารมฺภ ^๒	ยชนฺตยนฺนกุล ^๓ สทา
นาเชพกา ^๔ จ คาโว จ	วิวิธา ยตถ ^๕ หนฺนเร
ตญจ สมมุคคตา ยญญํ	อุปยนฺติ มหะสิโน.
เอว ^๕ ยเชถ เมธาวิ	เอโส ยญโย มหปฺพล.
เอว ^๕ หิ ยชมานสส	เสยโย โหติ น ปาปิโย
ยญโย จ วิปฺโล โหติ	ปสีทนฺติ จ เทวตาติ. นวม.

๑๐. อุทายิสุตตํ

[๕๐] อถ โข อุทายิ^๖ พุราหฺมणे, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมฺโมทิตฺ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อุทายิ พุราหฺมणे ภควนฺตํ เอตทวโจ “ภวฺปิ โน โคตโม ยญญํ วนฺณณตฺติตฺ. “น โข อหํ พุราหฺมณ สพฺพํ ยญญํ วนฺณณมิ, น ปนาหํ พุราหฺมณ สพฺพํ ยญญํ น วนฺณณมิ. ยถารูปे โข พุราหฺมณ ยญญเ คาโว หนฺนเร, อเชพกา หนฺนเร, กุกฺกุฏสฺสุกรา หนฺนเร, วิวิธา ปาณา สงฺฆาตํ อาปชฺชนฺติ. เอวรูปํ โข อหํ พุราหฺมณ สารมฺภํ ยญญํ น วนฺณณมิ. ตํ กิสฺส เหตุ. เอวรูปญฺหิ พุราหฺมณ สารมฺภํ ยญญํ น อุปสงฺกมฺนฺติ อรหฺนโต วา อรหฺตตมคฺคํ วา สમાปนฺนา.

^{๑-๑} ฉ.,เท.,อิ. เย จ ยญญา นิรารมฺภา

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อเชพกา

^๕ ฉ.,เท.,อิ. เอตํ

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ยชนฺติ อนฺนกุล

^๔ ฉ.,เท.,อิ. เนตถ

^๖ ฉ.,เท. อุทายิ

ยถารูปเป จ ไช พุราหฺมณ ยญฺเวย เหนว คาโว หญฺณนฺติ,
น อเชพกา หญฺณนฺติ, น กุกุกุญฺญสฺสกรา หญฺณนฺติ, น วิวิธา
ปาณา สงฺฆาตํ อาปชฺชนฺติ. เอวรูป ไช อหํ พุราหฺมณ นีรารมฺภํ
ยญฺณํ วนฺณณมิ, ยทิทํ นิจุจทานํ อนุกุลยญฺณํ. ตํ กิสฺส เหตุ.
เอวรูปญฺหิ พุราหฺมณ นีรารมฺภํ ยญฺณํ อุปสงฺกมฺนฺติ อรหฺนฺโต वा
อรหฺตตมคฺคํ वा สમાปนฺนาติ.

“อภิสงฺขตํ นีรารมฺภํ ยญฺณํ กาเลน กปฺปิยํ
ตาทิสํ อุปสํยนฺติ สญฺญตา พุรหฺมจารโย.”

วิวญฺญจฺจทา^๒ จ^๓ เย โลเก วีติวตฺตา กุลํ คตฺติ
ยญฺณเมตํ ปสํสนฺติ พุทฺธา ปุญฺณสฺส^๔ โกวิทฺทา.

ยญฺเวย วา ยทิ วา สทฺธเ หุญฺณ^๕ กตฺวา ยถารหํ
ปสฺนฺนจิตฺโต ยชฺติ สุเขตฺเต พุรหฺมจาริสฺสุ.

สุหุตํ สุยฺยจฺจํ สมฺปตฺตํ^๖ ทกฺขิณฺเยยฺเยสฺส ยํ กตํ
ยญฺเวย จ วิปฺโล โหติ ปสฺสีทนฺติ จ เทวตา.
เอว^๗ ยชฺติว เมทาวี สทฺธเ มุตฺเตน เจตฺสา
อพฺยาปชฺฌ^๘ สฺสํ โลกํ ปณฺทิตฺโต อุปปชฺชตฺติติ. ทสฺม.

จตุตฺถโย จกุกวคโค.

^๑ อ. พุรหฺมจริยา

^๓ ฉ., เท., อ. จสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ., เท. หพฺย อ. ภวฺย

^๗ ฉ., เท. เอตํ

^๒ อ. วิวตฺตจฺจทา

^๔ ฉ., เท. ยญฺณสฺส

^๖ ฉ., เท., อ. สมฺปตฺตํ

^๘ ฉ., เท. อพฺยาพชฺฌ อ. อวฺยาปชฺฌ

ตสุตฺตทานํ

จกโก สงคโ^๑ สีโห ปสาโท วสุสกาเรน ปณจม
 โทณ^๒ อปริหานิ^๓ ปฏิลีโน^๔ อุชฺชโย อุทายินา^๕ เต ทสาติ.

^๑ อ. สงคาโ

^๓ หมายเหตุ 27/05/2566
 จ.เท. อปริหานิโย

^๕ สุยา. อุทาเยน

^๒ อ. โลเก

^๔ อ. ปติลีน

๕. โรหิตสฺสวคฺโค

๑. สมาธิภาวนาสุตฺตํ

[๔๑] “จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว สมาธิภาวนา. กตมา จตฺสฺโส. อตฺถิ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ทิฏฺฐจรมฺมสุขวิหาราย สํวตฺตติ, อตฺถิ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ฌาณทสฺสนปฺปฺปฺปลาภาย สํวตฺตติ, อตฺถิ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา สติสมฺปชฌณาย สํวตฺตติ, อตฺถิ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา อาสวานํ ขยาย สํวตฺตติ.

กตมา จ ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ทิฏฺฐจรมฺมสุขวิหาราย สํวตฺตติ.

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ รมฺเมหิ สวิตกุกํ สวิจาร์ วิเวกขํ ปีติสฺสํ ปจมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, วิตกุกิจจารานํ ฐปฺปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตฺสฺโส เอโกทิกาวํ อวิตกุกํ อวิจาร์ สมาริขํ ปีติสฺสํ ทุตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, ปีติยา จ วิราคา อูปะกฺขโก จ วิหริติ, สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฺปฺปิสฺสเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ ‘อูปะกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺพเพว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา อทูกฺขมฺสฺสํ อูปะกฺขาสติปาริสฺสทฺธี จตฺตตฺตํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อัย [๑] ภิกฺขเว สมาธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา ทิฏฺฐจรมฺมสุขวิหาราย สํวตฺตติ.

กตมา จ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา
 ฌาณทสฺสนปฏฺฐิลากาย สํวตฺตติ. อีธ ภิกขเว ภิกขุ อาโลกสณฺณํ
 มนสิกโรติ, ทิวาสณฺณํ อธิฏฺฐจติ, ยถา ทิวา ตถา รตฺตํ ยถา
 รตฺตํ ตถา ทิวา, อิติ วิวิตฺเตน^๑ เจตสา อปริโยนทุเรน สปปภาสํ
 จิตฺตํ ภาวเตติ. อयํ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา
 ฌาณทสฺสนปฏฺฐิลากาย สํวตฺตติ.

กตมา จ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา
 สติสมปชฌณาย สํวตฺตติ. อีธ ภิกขเว ภิกขุโน วิทิตา เวทนา
 อุปฺปชฺชนฺติ, วิทิตา ติฏฺฐจฺหนฺติ,^๒ วิทิตา อพฺภตฺถํ คจฺจนฺติ, วิทิตา
 สณฺญา ๔เป๔ วิทิตา วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ, วิทิตา ติฏฺฐจฺหนฺติ, วิทิตา
 อพฺภตฺถํ คจฺจนฺติ. อยํ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา
 สติสมปชฌณาย สํวตฺตติ.

กตมา จ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา พหุลีกตา อาสวานํ
 ขยาย สํวตฺตติ. อีธ ภิกขเว ภิกขุ ปณฺจสุ อุปาทานกฺขนฺธเสสุ
 อุทฺยพฺพยานุสฺสึ วิหริติ ‘อิติ รุปํ, อิติ รุปสฺส สมฺมทโย, อิติ
 รุปสฺส อตฺถงฺคโม;^๓ อิติ เวทนา, อิติ เวทนาย สมฺมทโย, อิติ
 เวทนาย อตฺถงฺคโม; อิติ สณฺญา, อิติ สณฺญาย สมฺมทโย, อิติ
 สณฺญาย อตฺถงฺคโม; อิติ สงฺขารา, อิติ สงฺขารานํ สมฺมทโย, อิติ
 สงฺขารานํ อตฺถงฺคโม; อิติ วิญฺญาณํ, อิติ วิญฺญาณสฺส สมฺมทโย,
 อิติ วิญฺญาณสฺส อตฺถงฺคโมติ. อยํ ภิกขเว สมာธิภาวนา ภาวิตา
 พหุลีกตา อาสวานํ ขยาย สํวตฺตติ. อีมา โข ภิกขเว จตฺสโส
 สมာธิภาวนา. อิทญจ ปน เมตํ ภิกขเว สนฺธาย ภาสิตํ
 ปารายเน ปุณฺณปณฺเห^๔

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566
 ๑. น.,เท.,อ. วิเวก

^๓ อ. อตฺถงฺคโม

^๒ น.,เท.,อ. อุปฺปชฺชนฺติ

^๔ น.,เท.,อ. ปุณฺณกปณฺเห

“สงฺขาย โลกสมิ” ปโรปรานิ”
 ยสฺสสินฺชิตํ นตฺถิ กุหิณฺณจิ โลเก
 สนฺโต วิฐโม อนิโฆ” นิราโส
 อตาริ โส ชาตฺติชนฺติ พุรฺรมิติ. ปจฺม.

๒. ปณฺหาพฺยากรณสูตํ

[๔๒] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว ปณฺหาพฺยากรณานิ. กตมานิ
 จตฺตาริ. อตฺถิ ภิกฺขเว ปณฺโห เอกํสพฺยากรณํโย,^๑ อตฺถิ ภิกฺขเว
 ปณฺโห วิภชฺชพฺยากรณํโย, อตฺถิ ภิกฺขเว ปณฺโห
 ปฏฺฐิปุจฺฉาพฺยากรณํโย, อตฺถิ ภิกฺขเว ปณฺโห จปณํโย. อิมานิ ไช
 ภิกฺขเว จตฺตาริ ปณฺหาพฺยากรณานิติ.

“เอกํสวจฺณํ เอกํ วิภชฺชวจฺณาปรี
 ตติยํ ปฏฺฐิปุจฺฉเญยฺย จตฺตตํ ปน จาปเย.

โย จ เนสํ^๒ ตตฺถ ตตฺถ ชานาติ อณฺธมฺมตํ
 จตฺตปณฺหสฺส กุสโล อาหุ ภิกฺขุํ ตถาวีธํ.

ทุราสโท ทุปฺปสโห คมฺภีโร ทุปฺปปฺชฺสีโย
 อโถ อตฺถเ อนตฺถเ จ อุภยตฺถสฺส^๓ โกวิโท^๔

อนตฺถํ ปรีวชฺเชติ อตฺถํ คณฺหาติ ปณฺหฺติโต
 อตฺถาภิสสมยา ธีโร ‘ปณฺหฺติโตติ ปวฺจุจฺจตีติ. ทฺติยํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. โลกสมิ

^๒ เท.,อิ. อนิโฆ

^๓ ฉ.,เท.,อิ. เตส

^๔ อิ. ปโรรรานิ

^๕ อิ. เอกํสพฺยากรณํโย

^{๖-๖} ฉ.,เท.,อิ. อุภยสฺส โหติ โกวิโท

๓. ปจมโกธกรสุตตัม

[๔๓] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. โกธกรฺ น สหุทฺธมฺมกรฺ, มกฺขกรฺ น สหุทฺธมฺมกรฺ, ลาภกรฺ น สหุทฺธมฺมกรฺ, สกฺการกรฺ น สหุทฺธมฺมกรฺ. อีเม ไช ภิกขเว จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมี.

จตุตทาโรเม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. สหุทฺธมฺมกรฺ น โกธกรฺ, สหุทฺธมฺมกรฺ น มกฺขกรฺ, สหุทฺธมฺมกรฺ น ลาภกรฺ, สหุทฺธมฺมกรฺ น สกฺการกรฺ, อีเม ไช ภิกขเว จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมินฺติ.

“โกธมกฺขกรฺ” ภิกฺขุ ลาภสกฺการการวา”
น เต ฐมฺเม วิรฺุหนฺติ สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิเต.

เย จ สหุทฺธมฺมกรฺโน วิหฺสฺสุ วิหรนฺติ จ
เต เว ฐมฺเม วิรฺุหนฺติ สมฺมาสมฺพุทฺธเทสิเตติ. ตติยํ.

๔. ทุตติยโกธกรสุตตัม

[๔๔] “จตุตทาโรเม ภิกขเว อสหุทฺธมฺมา. กตเม จตุตทาโร. โกธกรฺตฺตา น สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา, มกฺขกรฺตฺตา น สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา, ลาภกรฺตฺตา น สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา, สกฺการกรฺตฺตา น สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา. อีเม ไช ภิกขเว จตุตทาโร อสหุทฺธมฺมา.

จตุตทาโรเม ภิกขเว สหุทฺธมฺมา. กตเม จตุตทาโร. สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา น โกธกรฺตฺตา, สหุทฺธมฺมกรฺตฺตา น มกฺขกรฺตฺตา,

หมดอายุ 27/05/2566

สทฺธมฺมครุตา น ลาภครุตา, สทฺธมฺมครุตา น สกฺการครุตา. อีเม
โฆ ภิกฺขเว จตฺตารอ สทฺธมฺมาติ.

“โกธมกฺขครุ ภิกฺขุ ลาภสกฺการการโว
ทุกฺเขตฺเต วุตฺตพีชว” สทฺธมฺเม น วิรฺหติ.

เย จ สทฺธมฺมครุโน วิหํสุ วิหรนฺติ จ
เต เว ธมฺเม วิรฺหนฺติ เสนฺหนนฺวายมิวสชาติ.^๒ จตฺตถ.

๕. ปจฺมโรหิตสฺสสุตฺตํ

[๔๕] เอกํ สมยํ ภควา สวตฺถิยํ วิหรติ เชตวนเ
อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. อถ โฆ โรหิตสฺโส เทวปฺตฺโต อภิกฺกนฺตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ” เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยน
ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ
อฏฺฐจาสิ. เอกมฺนฺตํ จิตฺโต โฆ โรหิตสฺโส เทวปฺตฺโต ภควนฺตํ
เอตทโวจ

“ยตฺถ นฺุ โฆ ภนฺเต น ชายติ น ชียยติ^๔ น มียยติ^๕
น จวติ น อุปปชฺชติ, สกฺกา นฺุ โฆ [๖] ภนฺเต คมเนน โลกสฺส
อนฺตํ” ฌาตํ วา ทฏฺฐํ วา ปาปุณฺธิตํ วาติ. “ยตฺถ โฆ อาวุโส น
ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปปชฺชติ, นาหฺนฺตํ
คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ‘ฌาเตยยํ’ ทฏฺฐเจยยํ ปตฺเตยยนฺติ^๕ วทามิติ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. สุเขตฺเต ปุติพีชว

^๓ อิ. อภิกฺกนฺตวณฺณา

หมตฺถาย 21/05/2566

^๔ ฉ.,เท. มียติ

^๕ ฉ.,เท. อนฺโต, เอวมฺปริปิ.

^๒ ฉ.,เท. เสนหานนฺวายมิวสชาติ

^๔ ฉ.,เท. ชียติ

^๖ ฉ.,เท. โส อิ. โน

^{๕-๕} สฺยา. ฌาตยยํ ทฏฺฐยยํ ปตฺตยยํ, เอวมฺปริปิ.

“อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สุภาสิตตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ‘ยตุถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ, นาหนฺตํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ‘ฉาเตยฺยํ ทญฺเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิติ.

“ภุตฺตพฺพพาทํ ภนฺเต โรหิตสฺส นาม อิสฺสิ อโหสิ โภชปฺตโต อิทฺธิมา เวหาสงฺกโม. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอวฺรุโป ชโว อโหสิ; เสยฺยถาปิ นาม ทพฺพทรมโม” ฅนฺคฺคโห สฺสสิกฺขิโต^๒ กตฺตโต กตฺตปาสโน ลหุเกน อสเนน อุปฺปกสิเรน ติริยํ ตาลจฺฉายํ^๓ อติปาเตยฺย. เอวฺรุโป ปทวิติหาโร อโหสิ; เสยฺยถาปิ นาม ปฺรตฺติมา สมฺมททา ปจฺฉิมो สมฺมทโท. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอวฺรุเปน ชเวเน สมฺมณนาคตสฺส เอวฺรุเปเน จ ปทวิติหาเรน เอวฺรุโป อิจฺฉาคตํ อุปฺปชฺชติ ‘อหํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ปาปฺพนิสฺสามิติ. โส โข อหํ ภนฺเต อณฺณเตรรว อสิตปิตฺตชายิตสายิตา อณฺณตฺร อจฺจจารปสฺสวากมฺมา อณฺณตฺร นิทฺทากิลมถปฏฺวิโนทนา วสฺสสตาเยโก วสฺสสตชีวี วสฺสสตํ คนฺตฺวา อุปฺปตฺวา ว^๔ โลกสฺส อนฺตํ อนฺตรายะว^๕ กาลกโต.”

อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สุภาสิตตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ‘ยตุถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ, นาหนฺตํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ‘ฉาเตยฺยํ ทญฺเจยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิติ.

“ยตุถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปฺปชฺชติ, นาหนฺตํ คมเนน โลกสฺส อนฺตํ ‘ฉาเตยฺยํ

^๑ ฉ., เท. ทพฺพทรมมา

^๒ หมายเหตุ 27/05/2566

^๓ อ. ตาลจฺฉายํ

^๔ อ. อนฺตรายะว

^๕ ฉ., เท. สิกฺขิโต

^๖ อ. จ

^๗ ฉ., เท. กาลงฺกโต

ทญฺเญยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ. น จาหํ อาวุโส อปฺปตฺวา ว
โลกสฺส อนฺตํ ทุกฺขสฺส อนฺตกิริยํ วทามิ. อปิจาหํ อาวุโส
อิมสฺมีเยว พุยามมตฺเต กเพวเร สสณฺณมฺหิ* สมนเก โลกญจ
ปญฺญาเปมิ โลกสมุทฺตญจ โลกนิโรธญจ โลกนิโรธคามินิญจ
ปฏฺิปปนฺติ.

“คมเนน น ปตฺตพฺโพ โลกสฺสนฺโต กุทาจนํ
น จ อปฺปตฺวา โลกนฺตํ ทุกฺขา อตฺถิ ปโมจนํ.

ตสฺมา หเว โลกวิทฺฐ สฺมุเมโ
โลกนฺตคฺค วุสิตพฺรหฺมจริโย
โลกสฺส อนฺตํ สมิตาวิ ญตฺวา
นาสีสตี^๒ โลกมิมํ ปรณฺจจติ. ปญฺจมํ.

๖. ทุตฺติยโรหิตสฺสสุตฺตํ

[๔๖] อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “อิมํ ภิกฺขเว รตฺตี โรหิตสฺส เหวปฺตโต อภิกฺกนฺตตาย
รตฺติยา อภิกฺกนฺตวณฺโณ เกวลกปฺปํ เชตวนํ โอภาเสตฺวา, เยนาหํ,
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ อฏฺฐจาสิ.
เอกมฺนตํ จิตฺโต โข ภิกฺขเว โรหิตสฺส เหวปฺตโต มํ เอตทวโจ

‘ยตฺถ นฺุ โข ภนฺเต น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น
จวติ น อุปฺปชฺชติ, สกฺกา นฺุ โข ภนฺเต คมเนน โลกสฺส อนฺตํ
‘ฃาตุํ วา ทญฺจุํ วา ปาปุณฺตี วาติ. เอวํ วุตฺเต, อหํ ภิกฺขเว
โรหิตสฺส เหวปฺตตํ เอตทวโจ

* ฉ.,เท. สสณฺณมฺหิ อ. สณฺณมฺหิ

^๒ ฉ.,เท. นาสีสตี

‘ยตถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปปชชติ, นาหนตํ คมเนน โลกสฺส อนตํ ‘ฉาเตยฺยํ ทฏฺเฐยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิติ. เอวํ วุตฺเต, ภิกฺขเว โรหิตสฺสโร เทวปุตฺโต มํ เอตทวโจ

‘อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สุภาสิตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ‘ยตถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น จวติ น อุปปชชติ, นาหนตํ คมเนน โลกสฺส อนตํ ‘ฉาเตยฺยํ ทฏฺเฐยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิติ.’

“ภูตปุพฺพพาทํ ภนฺเต โรหิตสฺสโร นาม อิสฺสิ อโหสิ โภชปุตฺโต อิทธิมา เวหาสงฺคโม. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอวฺรุโป ชโว อโหสิ; เสยฺยถาปิ นาม ทพฺพหฺมโม ฐนฺคฺคโห สฺสสิกฺขิโต กตฺตตฺโต กตฺตปาสโน”^๑ ลหุเกน อสเนน อปฺปกสิเรน ติริยํ ตาลจฺฉายํ อติปาเตยฺย. เอวฺรุโป ปทวิติหาโร อโหสิ; เสยฺยถาปิ นาม ปุรตฺตติมา สมฺมทฺทา ปจฺฉิมสมฺมทฺโท. ตสฺส มยฺหํ ภนฺเต เอวฺรุเปน ชเวน สมฺมณาคตสฺส เอวฺรุเปน จ ปทวิติหาเรน เอวฺรุโป อิจฺฉาคตํ อุปปชฺชติ ‘อหํ คมเนน โลกสฺส อนตํ ปาปฺปณิสฺสามิติ. โส โข อหํ ภนฺเต อณฺณเตรฺว อสิตปีตขายิตสಾಯิตา อณฺณตฺร อจฺฉารปสฺสาวกมฺมา อณฺณตฺร นิทฺทากิลมถปฺปวิโนทฺทา วสฺสสตาโยโก วสฺสสตชีวี วสฺสสตํ คนฺตฺวา อปฺปตฺวา ว โลกสฺส อนตํ อนฺตรายเว กาลกโต.

อจฺฉริยํ ภนฺเต, อพฺภุตํ ภนฺเต, ยาว สุภาสิตญฺจิทํ ภนฺเต ภควตา ‘ยตถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียยติ น มียยติ น

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. กตฺตปาสโน

จวติ น อุปปชฺชติ, นาหนตัม คมเนน โลกสฺส อนตัม ‘ฌาเตยฺยํ
ทญฺเญยฺยํ ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ. เหว วุตฺเต, อหํ ภิกฺขเว
โรหิตสฺสํ เทวปฺตฺตํ เอตทวโจ

‘ยตฺถ โข อาวุโส น ชายติ น ชียฺยติ น มียฺยติ น จวติ
น อุปปชฺชติ. นาหนตัม คมเนน โลกสฺส อนตัม ‘ฌาเตยฺยํ ทญฺเญยฺยํ
ปตฺเตยฺยนฺติ วทามิ.’ น จาหํ อาวุโส อปฺปตฺวา ว โลกสฺส อนตัม
ทุกฺขสฺส อนตกิริยํ วทามิ, อปิจาหํ อาวุโส อิมสฺมีเยว พุยามมตฺเต
กเพวเร สสณฺณมฺหิ” สมเนเก โลกณฺจ ปณฺณาเปมิ โลกสมุทฺตณฺจ
โลกนิโรธณฺจ โลกนิโรธคามินิณฺจ ปฏฺฐิพทฺนติ.

“คมเนน น ปตฺตพฺโพ โลกสฺสนโต กุทาจนํ
น จ อปฺปตฺวา โลกนตัม ทุกฺขา อตฺถิ ปโมจนํ.

ตสฺมา หเว โลกวิฑู สฺเมโ
โลกนตญฺ วุสิตพฺรหฺมจริโย
โลกสฺส อนตัม สมิตาวิ ฌตฺวา
นาสีสติ โลกมิมํ ปฺรณฺจติ. ฉนฺจ.

๗. สุวิฑูรสุตตัม

[๔๗] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว สุวิฑูรวิฑูรานิ. กตมานิ จตฺตาริ.
นภณฺจ” ภิกฺขเว ปจวี จ, อิหํ ปจมํ สุวิฑูรวิฑูเร.”^๑ โอริมณฺจ
ภิกฺขเว ตีรํ สมุทฺทสฺส ปาริมณฺจ ตีรํ,^๒ อิหํ ทฺตฺติยํ สุวิฑูรวิฑูเร.”^๓
ยโต จ ภิกฺขเว เวโรจโน อพฺภุเทติ ยตฺถ จ อตฺถงฺคเมติ,^๔ อิหํ

^๑ ฉ.,เท.,อ. อิตฺตทโท ทิสฺสติ.

^๒ อ. นภา จ

^๓ ฉ.,เท. อยฺ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ.,เท. สสณฺณมฺหิ อ. สณฺณมฺหิ

^๕ อ. สุวิฑูรวิฑูร, เหวมฺปฺริปี.

^๖ ฉ.,เท.,อ. อตฺถเมติ

ตติยํ สุวิthurวิthur. สตมฺจ ภิกฺขเว ฐมฺโม อสตมฺจ ฐมฺโม, อิํ
จตุตถํ สุวิthurวิthur. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ สุวิthurวิthurานิติ.

“นภณฺจ thure ปจวี จ thure
ปาริ สมฺมทฺทสุส ตทาหุ thure
ยโต จ เวโรจโน อพฺภูเทติ
ปภงฺกโร ยตฺถ จ อตฺถเมติ
ตโต หเว thurตรํ วทนฺติ
สตมฺจ ฐมฺมํ อสตมฺจ ฐมฺมํ.

อพฺยายิโก โหติ สํ สมากโม
ยวามปิ^๑ ติฏฺเฐยฺย ตเถว โหติ
ชิปฺปญฺหิ เวติ อสํ สมากโม
ตสฺมา สํ ฐมฺมา^๒ อสพฺภิ อารกาทิ. สตฺตมํ.

๘. วิสาขสูตรํ

[๔๘] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ เชตวน
อนาถปิณฑิกสุส อารามे. เตเน โข ปน สมเยเน อายสฺมา
วิสาโข ปญฺจาลิปฺตุโต^๓ อุปฺนฺจฺจานสาละยํ ภิกฺขุ ฐมฺมียา กถาย
สนฺทสฺเสติ สมากเปติ สมฺมตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ปรียา วาจาย
วิสฺสญฺจาย อนฺลคพาย^๔ อตฺถสุส วิญฺญาปนียา ปรียาปนฺนาย
อนิสฺสิตาย. อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ ปฏิสลฺลํหา วุฏฺฐิโต,
เยนฺอุปฺนฺจฺจานสาละ, เตนฺอุปฺสงฺกมิ; อุปฺสงฺกมิตฺวา ปญฺณตฺเต อาสเน
นีสิติ. นิสฺซชฺช โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

๑ หมายเหตุ 27/05/2566

๑ ฉ.,เท. ยาวาปี

๓ ฉ.,เท. ปญฺจาลิปฺตุโต

๒ ฉ.,เท.,อิ. ฐมฺโม

๔ ฉ.,เท. อนฺลคลาย อิ. อนฺลคลาย

“โก หนู ไช ภิกฺขเว อุปลฺภฺจฺจนสาลาโย ภิกฺขุ ฌมฺมียา
กถาย สนฺทสฺสเสติ สมากทเปติ สมฺมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ไปรียา
วาชาย วิสฺสฏฺฐจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา ปริยาปนฺนํ
อนิสฺสิตายาติ. “อายสฺมา ภนฺเต วิสาโข ปณฺจาลิปฺตโต
อุปลฺภฺจฺจนสาลาโย ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย สนฺทสฺสเสติ สมากทเปติ
สมฺมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ไปรียา วาชาย วิสฺสฏฺฐจาย อเนลคพาย
อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา ปริยาปนฺนํ อนิสฺสิตายาติ.

อถ ไช ภควา อายสฺมนฺตํ วิสาขํ ปณฺจาลิปฺตํ เอตทวโจ
“สาธุ สาธุ วิสาข, สาธุ ไช ตวํ วิสาข ภิกฺขุ ฌมฺมียา กถาย
สนฺทสฺสเสติ สมากทเปติ สมฺมุตฺเตเชติ สมฺปหํเสติ ไปรียา วาชาย
วิสฺสฏฺฐจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญฺญาปนียา ปริยาปนฺนํ
อนิสฺสิตายาติ.

“นาภาสฺमानํ ชานนฺติ มิสฺสํ พาลเอหิ ปณฺหิตํ
ภาสฺमानญจ ชานนฺติ เทเสนฺตํ อมตํ ปทํ.

ภาสเย ไชตเย ฌมฺมํ ปคฺคณฺเห อีสินํ ฐํ
สุภาสิตธชา อิสโย ฌมฺโม หิ อีสินํ ฐชฺเชติ. อฏฺฐจมฺ.

๕. วิปลลาสสุตฺตํ

[๔๙] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว สณฺณาวิปลลาสา จิตฺตวิปลลาสา
ทิกฺขุจวิปลลาสา. กตเม จตฺตาโร. อนิจฺเจ ภิกฺขเว ‘นิจฺจนฺติ
สณฺณาวิปลลาโส จิตฺตวิปลลาโส ทิกฺขุจวิปลลาโส, ทุกฺเข ภิกฺขเว
‘สฺขนฺติ สณฺณาวิปลลาโส จิตฺตวิปลลาโส ทิกฺขุจวิปลลาโส, อนตฺตนิ
ภิกฺขเว ‘อตฺตาติ สณฺณาวิปลลาโส จิตฺตวิปลลาโส ทิกฺขุจวิปลลาโส,

อสุภะ ภิกขเว ‘สุภันตึ สณฺณววิปฺลลาโส จิตฺตวิปฺลลาโส
ทิกฺขุจิวิปฺลลาโส. อิมะ โข ภิกขเว จตฺตารो สณฺณววิปฺลลาสา
จิตฺตวิปฺลลาสา ทิกฺขุจิวิปฺลลาสา.

จตฺตารอเม ภิกขเว นสณฺณววิปฺลลาสา นจิตฺตวิปฺลลาสา
นทิกฺขุจิวิปฺลลาสา. กตเม จตฺตารอ. อนิจฺเจ ภิกขเว ‘อนิจฺจนฺตึ
นสณฺณววิปฺลลาโส นจิตฺตวิปฺลลาโส นทิกฺขุจิวิปฺลลาโส, ทุกฺเช ภิกขเว
‘ทุกฺชนฺตึ นสณฺณววิปฺลลาโส นจิตฺตวิปฺลลาโส นทิกฺขุจิวิปฺลลาโส,
อนตฺตนิ ภิกขเว ‘อนตฺตาทิ นสณฺณววิปฺลลาโส นจิตฺตวิปฺลลาโส
นทิกฺขุจิวิปฺลลาโส, อสุภะ ภิกขเว ‘อสุภันตึ นสณฺณววิปฺลลาโส
นจิตฺตวิปฺลลาโส นทิกฺขุจิวิปฺลลาโส. อิมะ โข ภิกขเว จตฺตารอ
นสณฺณววิปฺลลาสา นจิตฺตวิปฺลลาสา นทิกฺขุจิวิปฺลลาสาติ.

“อนิจฺเจ นิจฺจสณฺณิโน
อนตฺตนิ จ อตฺตาทิ
มิจฺจนาทิกฺขุจิหตา” สตฺตา
เต โยคยฺยตฺตา มารสฺส
สตฺตา คจฺจนฺตึ สํสารํ
ยทา จ พุทฺธา โลกสฺมึ
เตมฺ^๑ ฐมฺมํ ปกาเสณฺตึ
เตสํ สุตฺวาน สปรปญฺญา
อนิจฺจํ อนิจฺจโต ทกฺขุ
อนตฺตนิ อนตฺตาทิ
สมฺมาทิกฺขุจิสมาทานา

ทุกฺเช จ สุขสณฺณิโน
อสุภะ สุภาสณฺณิโน
ขิตฺตจิตฺตา วิสณฺณิโน.
อโยคกฺเขมิโน ชนา
ชาติมรณคามิโน.
อุปฺปชฺชนฺตึ ปภังกรา.
ทุกฺขุปฺปสมคามินิ.
สจิตฺตํ ปจฺจลตฺถุ” เต
ทุกฺขมททุกฺขุ ทุกฺขโต
อสุภํ อสุภตททสฺสุ
สพฺพํ ทุกฺขํ อุปฺจจฺจนฺตึ. นวมฺ.

๑๐. อุปกุกิเลสสุตตัม

[๕๐] “จตุตตารโमे ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลสา, เยหิ อุปกุกิเลเสหิ อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ. กตเม จตุตตารโ, อพฺภา” ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลสา, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

มหิยา^๒ ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลสา, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

ฐมฺรชฺช^๓ ภิกขเว จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลโส, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

ราหุ ภิกขเว อสฺสุริหฺโต จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลโส, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ. อิมเ ชฺช ภิกขเว จตุตตารโ จนฺทิมสฺสุริยานํ อุปกุกิเลสา, เยหิ อุปกุกิเลเสหิ อุปกุกิลิฏฺฐา จนฺทิมสฺสุริยา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

เอวเมว ชฺช ภิกขเว จตุตตารโ^๔ สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลสา, เยหิ อุปกุกิเลเสหิ อุปกุกิลิฏฺฐา เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ. กตเม จตุตตารโ. สนฺติ ภิกขเว เอเก สมณพฺรหฺมณา สฺสรํ ปิวนฺติ เมรยฺ,^๕ สฺสุราเมรยปานา อปฺปฏฺวิรตา. อยํ ภิกขเว ปจฺจโม สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลโส,

^๑ อ. อพฺภา
หมตอาญ 27/05/2566

^๒ อ.เท. ฐมฺรชฺช

^๓ อ. เมรยํ ปิวนฺติ

^๔ อ.เท. มหิกกา

^๕ อ.เท. จตุตตารโमे

เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ
น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺรหฺมณา เมถุนํ ฌมฺมํ
ปฏฺวิเสวนฺติ. เมถุนสฺมา ฌมฺมา อปฺปฏฺวิวิตฺตา. อयํ ภิกฺขเว ทฺติโย
สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลโส, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา
เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺรหฺมณา ชาตฺรฺฐปฺรชตํ สาทิยนฺติ,
ชาตฺรฺฐปฺรชตปฏฺวิคฺคหณา อปฺปฏฺวิวิตฺตา. อयํ ภิกฺขเว ตฺติโย
สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลโส, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา
เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ.

สนฺติ ภิกฺขเว เอเก สมณพฺรหฺมณา มิจฺจนาซีเวน^๑ ซีวิทํ
กปฺเปนฺติ,^๒ มิจฺจนาซีวา อปฺปฏฺวิวิตฺตา. อยํ ภิกฺขเว จตุตฺถโก
สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลโส, เยน อุปกุกิเลเสน อุปกุกิลิฏฺฐา
เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ น ภาสนฺติ น วิโรจนฺติ. อิม
ไฮ ภิกฺขเว จตฺตาริ สมณพฺรหฺมณานํ อุปกุกิเลสา, เยหิ
อุปกุกิเลเสหิ อุปกุกิลิฏฺฐา เอเก สมณพฺรหฺมณา น ตปนฺติ น
ภาสนฺติ น วิโรจนฺตฺติ.

“ราคโทสปฏิกิฏฺฐา”
อวิชฺชานิวุตา โปสา
สุรํ ปิวนฺติ เมรยํ
รชตํ ชาตฺรฺฐปญฺจ
มิจฺจนาซีเวน ซีวนฺติ

เอเก สมณพฺรหฺมณา
ปิยฺรฺฐปาภินนฺทินโน
ปฏฺวิเสวนฺติ เมถุนํ
สาทิยนฺติ อวิทฺทสุ.
เอเก สมณพฺรหฺมณา

^๑ - น.เต.อ. มิจฺจนาซีเวน ซีวนฺติ

^๒ น.เต. รากโทสปฏิกิฏฺฐา อ. รากโทสปฏิกิฏฺฐา

เอเต อุปฺปทฺทิลเลสา วุตฺตา พุทฺธเชนาทิจฺจพฺพนฺธนา
 เยหิ อุปฺปทฺทิลเลเสหิ^๑ เอเก สมณพฺรหฺมาหฺมณา
 น ตปฺนฺติ น ภาสนฺติ อสฺสทฺธา สรชา มตา.^๒
 อนนฺทกาเรน โอนทฺธา ตณฺหาทาสา สเนตฺติกา
 วทฺธเมนฺติ กฏฺฐี โฆรํ อาทียนฺติ ปุณฺณพฺภวณฺติ. ทสมํ.

ปญฺจโม โรหิตสฺสวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

สมาธิปญฺหา เทว โกธา โรหิตสฺสปาเร ทฺวเว
 สุวิทฺตวิสาชา^๓ วิปลลาโส^๔ อุปฺปทฺทิลเลเสน เต ทสาติ.

ปจฺจโม ปณฺณาสโก สมตฺโต.

๒. ทุตติยปณฺณาสโก

(๖) ๑. ปุณฺณภิสนฺทวคฺโค

๑. ปจฺมปุณฺณภิสนฺทสฺสทตฺ

[๕๑] สาวตถิณีทานํ. “จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุณฺณภิสนฺทา
กุสลาภิสนฺทา สุขสฺสอาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสํวตฺตนิกา
อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ. กตฺเม
จตุตฺตาโร. ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ จีวรํ ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณํ
เจโตสฺมาธี อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, อปฺปมาโณ ตสฺส ปุณฺณภิสนฺโท
กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสอาหารา โสวคฺคิกโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก
อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตติ.

ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปิณฺทปาตํ ปริภุญฺชมาโน ๔เปฯ

ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ เสนาสนํ ปริภุญฺชมาโน ๔เปฯ

ยสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ
ปริภุญฺชมาโน อปฺปมาณํ เจโตสฺมาธี อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, อปฺปมาโณ
ตสฺส ปุณฺณภิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสอาหารา โสวคฺคิกโก
สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย
สุขาย สํวตฺตติ. อีเม โข ภิกฺขเว จตุตฺตาโร ปุณฺณภิสนฺทา
กุสลาภิสนฺทา สุขสฺสอาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสํวตฺตนิกา
อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ.

อิมเห จ ปน ภิกฺขเว จตุหิ ปุณฺณภิสนฺเทหิ
กุสลาภิสนฺเทหิ สมฺมุนาคตสฺส อริยสาวกสฺส น สุกํ ปุณฺณสฺส

ปมาณํ คเหตุํ “เอตตโก ปุณณภิกษุโท กุสลาภิกษุโท สุขสสาหาโร
 โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย
 หิตาย สุขาย สํวตฺตตํ. อถ โข อสงฺเขยโย” อปฺปเมยโย
 มหาปุณณกฺขนฺโตะเตวว สงฺขํ” คจฺจติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว มหาสมฺมทฺเต น สุกฺรํ อุกทสฺส ปมาณํ
 คเหตุํ ‘เอตตกานิ อุทกาทุทกานํติ วา ‘เอตตกานิ อุทกาทุทกสฺตานํติ
 วา ‘เอตตกานิ อุทกาทุทกสฺสสฺตานํติ วา ‘เอตตกานิ
 อุทกาทุทกสฺสสฺสสฺตานํติ วา. อถ โข อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย
 มหาอุทกกฺขนฺโตะเตวว สงฺขํ คจฺจติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อิมํ
 จตุทฺธิ ปุณณภิกษุเทหิ กุสลาภิกษุเทหิ สมณฺหาตสฺส อริยสวากสฺส
 น สุกฺรํ ปุณณสฺส ปมาณํ คเหตุํ ‘เอตตโก ปุณณภิกษุโท
 กุสลาภิกษุโท สุขสสาหาโร โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก
 อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตํ. อถ โข
 อสงฺเขยโย อปฺปเมยโย มหาปุณณกฺขนฺโตะเตวว สงฺขํ คจฺจตํ.

“มโหทธี อปริมิตํ มหาสํ
 พหุเกรวํ รตนคณานมัลยํ”
 นชฺโช ยถา มจฺจนคณสงฺฆเสวิตา^๑
 ปุณฺณ สวณฺตี อุปยนฺติ สาครํ.
 เอวํ นรํ อนฺนทปानวตฺถกํ
 เสยฺยานิสชฺชตฺถรณสฺส ทายกํ
 ปุณฺณสฺส ฐารา อุปยนฺติ ปณฺทิตํ
 นชฺโช ยถา วาริวหาว สาครนฺติ. ปจฺม.

^๑ ฉ.,เท. อสงฺเขยโย

^๒ ฉ.,เท. รตนวราณมัลย

^๓ ฉ.,เท. สงฺขํ

^๔ ฉ.,เท.,อิ. นรคณสงฺฆเสวิตา

๒. ทุตติยปุณณภิสนทสุตตํ

[๕๒] “จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุณณภิสนทา กุสลาภิสนทา สุขสุสาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสํวตฺตนิกา อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จตุตาโร. อิทฺ ภิกฺขเว อริยสาวโก พุทฺธะ อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ ‘อิตฺปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺธะ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺธะ ภควาติ, อयํ ภิกฺขเว ปจฺจิมะ ปุณณภิสนโท กุสลาภิสนโท สุขสุสาหาราโร โสวคฺคิกโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก ฌมฺเม อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ ‘สุวากฺขาโต ภควตา ฌมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิณฺญหิตี, อยํ ภิกฺขเว ทุตฺติโย ปุณณภิสนโท กุสลาภิสนโท สุขสุสาหาราโร โสวคฺคิกโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก สงฺฆเ อเวจฺจปฺปสาเทน สมฺนฺนาคโต โหติ ‘สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ อชฺชุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ ฌายปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ สามิจิปปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, ยทฺธิํ จตฺตาริ ปุริสยฺคานิ อฏฺฐ ปุริสยฺคคฺคา, เอส ภควโต สวากสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย อนุตฺตรํ ปุณณกฺเขตฺตํ โลกสุสาตี, อยํ ภิกฺขเว ตุตฺติโย ปุณณภิสนโท กุสลาภิสนโท สุขสุสาหาราโร โสวคฺคิกโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย

หิตาย สุขาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก อริยกนฺเตหิ สีเลหิ
สมนฺนาคโต โหติ อชณฺเตหิ อจฺฉิตฺตฺเตหิ อสพฺเพหิ อกมฺมาเสหิ
ภุชิสฺเสหิ วิญญฺปสฺสเถหิ^๑ อปฺรามญฺเจหิ สมาริสํวตฺตนิเกหิ, อยํ
ภิกฺขเว จตฺตฺโต ปุณฺณากิสนฺโท กุสลาภิสนฺโท สุขสฺสาหาโร
โสวคฺคิโก สุขวิปาโก สคฺคสํวตฺตนิโก อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย
หิตาย สุขาย สํวตฺตติ. อิม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุณฺณากิสนฺทา
กุสลาภิสนฺทา สุขสฺสาหารา โสวคฺคิกา สุขวิปากา สคฺคสํวตฺตนิกา
อิกฺขจาย กนฺตาย มนาปาย หิตาย สุขาย สํวตฺตตฺตติ.

“ยสฺส สทฺธา ตถาคเต	อจลา สุปฺติฏฺฐิตา
สีลญฺจ ยสฺส กลฺยาณํ	อริยกนฺตํ ปสฺสํ
สงฺฆเ ปสาโท ยสฺส ตฺถิ	อุชฺฌตญฺจ ทสฺสนํ
‘อทฺทิตฺตํ ตํ อาหุ	อโมฆํ ตสฺส ชีวิทํ.
ตสฺมา สทฺธญฺจ สีลญฺจ	ปสาทํ ฐมฺมทสฺสนํ
อนฺยุญฺเชถ เมธาวิ	สํ พุทฺธานสาสนนฺติ. ทฺติยํ.

๓. ปจฺมสํวาสสุตฺตํ

[๕๓] เอวเมว สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา อนฺตรา จ มรฺุ
อนฺตรา จ เวรณฺช^๒ อทฺธานมคฺคปฏฺิปนโน โหติ. สมฺพหุลาปิ [“]
คหปตี จ คหปตานิโย จ อนฺตรา จ มรฺุ อนฺตรา จ เวรณฺช
อทฺธานมคฺคปฏฺิปนนา โหติ. อถ โข ภควา มคฺคา โอภกมฺม
อณฺตตรสฺมี รุกฺขมฺมูเล [“] นิสิตฺติ. อทฺทสํสุ โข เต^๔ คหปตี จ

^๑ ฉ., เท. วิญญฺปสฺสเถหิ อ. วิญญฺปสฺสญฺเจหิ

^๒ อ. เวรณฺช

^๓ ฉ., เท. โข อ. จ

^๔ อ. ปณฺณตฺเต อาสเน

^๕ ฉ., เท., อ. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

คหปตานิโย จ ภควนตัม อภยตตรสมิ รุกขมูเล นิสินนํ ทิสฺวา,
 เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมึสฺส; อุปสงฺกमितฺวา ภควนตัม อภิวาเทตฺวา
 เอกมฺหนตัม นิสิตึสฺส. เอกมฺหนตัม นิสินฺเน โข เต คหปตึ จ
 คหปตานิโย จ ภควา เอตทโวจ

“จตุตาโรเม คหปตโย สํวสา. กตเม จตุตาโร. จโว
 จวาย สทฺธิ สํวสติ, จโว เทวียา สทฺธิ สํวสติ, เทโว จวาย
 สทฺธิ สํวสติ, เทโว เทวียา สทฺธิ สํวสติ.

กถญฺจ คหปตโย จโว จวาย สทฺธิ สํวสติ. อิท
 คหปตโย สามิกโก โหติ ปาณาติปาตี อทินฺนาทายี กาเมสุมิจฺจจาจริ^๑
 มุสาวาทิ สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม
 มจฺเจรมลปริยฺญจิตฺเตน เจตฺสา อคารํ อชฺฌาวสตี อุกฺโกสกปริภาสโก
 สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยาปิสุส โหติ ปาณาติปาตึนํ อทินฺนาทายินํ
 กาเมสุมิจฺจจาจรินํ มุสาวาทินํ สฺสุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายินํ ทุสฺสีลา
 ปาปธมฺมา มจฺเจรมลปริยฺญจิตฺเตน เจตฺสา อคารํ อชฺฌาวสตี
 อุกฺโกสิกปริภาสิกา สมณพฺรหฺมณานํ, เอวํ โข คหปตโย จโว
 จวาย สทฺธิ สํวสติ.

กถญฺจ คหปตโย จโว เทวียา สทฺธิ สํวสติ. อิท
 คหปตโย สามิกโก โหติ ปาณาติปาตี ๕ เป ๕ สฺสุราเมรยมชฺช-
 ปมาทญฺจายี ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม มจฺเจรมลปริยฺญจิตฺเตน เจตฺสา
 อคารํ อชฺฌาวสตี อุกฺโกสกปริภาสโก สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยา จ^๒
 ขวสฺส โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิตตา อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิตตา
 กาเมสุมิจฺจจารา ปฏฺวิวิตตา มุสาวาทา ปฏฺวิวิตตา สฺสุราเมรยมชฺช-

^๑ สฺยา. กาเมสุ มิจฺจจาจริ, เอวมฺปริป.

^๒ จ.,เท. จสทฺโท น ทิสฺสติ.

ปมาทภูจํหา ปฏิวีรตา สีลวดี กลฺยาณธมฺมา วิคตมลฺมจฺเณเรน
 เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ อนกฺโกสิกปริภาสิกา สมณพฺรหฺมณานํ,
 เอวํ โข คหปตโย จว เทเวีย สทฺธิ สํวสติ.

กถญจ คหปตโย เทโว จวาย สทฺธิ สํวสติ. อิธ
 คหปตโย สามิโก โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวีรโต อทินฺนาทานา
 ปฏิวีรโต กาเมสุมิจฺฉาจารา ปฏิวีรโต มุสาวาทา ปฏิวีรโต
 สุราเมรยมชฺชปมาทภูจํหา ปฏิวีรโต สีลวา กลฺยาณธมฺโม
 วิคตมลฺมจฺเณเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ อนกฺโกสกปริภาสโก
 สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยา จ ขวสฺส โหติ ปาณาติปาตินี ฯเปฯ
 สุราเมรยมชฺชปมาทภูจํหานี หุสฺสีลา ปาปธมฺมา มจฺเณรมลปฺริยฺภูจิตฺเตน
 เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ อนกฺโกสิกปริภาสิกา สมณพฺรหฺมณานํ,
 เอวํ โข คหปตโย เทโว จวาย สทฺธิ สํวสติ.

กถญจ คหปตโย เทโว เทเวีย สทฺธิ สํวสติ. อิธ
 คหปตโย สามิโก โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวีรโต ฯเปฯ
 สุราเมรยมชฺชปมาทภูจํหา ปฏิวีรโต สีลวา กลฺยาณธมฺโม
 วิคตมลฺมจฺเณเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ อนกฺโกสกปริภาสโก
 สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยาปิสุส โหติ ปาณาติปาตา ปฏิวีรตา
 ฯเปฯ สุราเมรยมชฺชปมาทภูจํหา ปฏิวีรตา สีลวดี กลฺยาณธมฺมา
 วิคตมลฺมจฺเณเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสติ อนกฺโกสิกปริภาสิกา
 สมณพฺรหฺมณานํ, เอวํ โข คหปตโย เทโว เทเวีย สทฺธิ
 สํวสติ. อิมํ โข คหปตโย จตฺตารโ สํวสาตี.

“อุโภ จ โหนฺติ หุสฺสีลา กทริยา ปริภาสกา
 เต โหนฺติ ฆานิปตโย จวา สํวาสมาคตา.

สามิโก โหติ ทุสสีโล	กทริโย ปริภาสโก
ภริยา สีลวดี โหติ	วทญญู วิตมจจรา
สาปิ เทวี สัวสติ	ฉเวน ปติณา สห.
สามิโก สีลวา โหติ	วทญญู วิตมจจโร
ภริยา ^๑ โหติ ทุสสีลา	กทริยา ปริภาสิกา
สาปิ จวา สัวสติ	เทเวน ปติณา สห.
อุโภ สหุชา วทญญู จ	สญญตา ฐมมชีวิน
เต โหนติ ชานิปตโย	อญญมญญัม ปิยัม วทา.
อตถา ^๒ สมปจจรา ^๒ โหนติ	ผาสุกัม ^๓ อุปชายติ
อมิตตทา ทุมมนา โหนติ	อุภินัน สมสีลิน.
อิธ ฐมมัม จริตวาน	สมสีลพพตา อุโภ
นหนฺติโน เทวโลกสมิ	โมทนต์ กามกามิโนติ. ตติยัม.

๔. ทุตติยสัวาตสุตตัม

[๕๔] “จตุตาโรเม ภิกขเว สัวาสา. กตเม จตุตาโร. จโว
จวาย สหุธี สัวสติ, จโว เทเวีย สหุธี สัวสติ, เทโว จวาย
สหุธี สัวสติ, เทโว เทเวีย สหุธี สัวสติ.

กถญจ ภิกขเว จโว จวาย สหุธี สัวสติ. อิธ ภิกขเว
สามิโก โหติ ปาณาติปาตี อทินฺนาทายี กาเมสุมิจฉาจารี มุสาวาที
ปิสุณวาโจ ผรุสวาโจ สมฺมปฺปลาปี อภิชฌาลู พยาปนฺนจิตฺโต
มิจฉาทีฏฺฐิโก ทุสสีโล ปาปฐมโม มจฺเจรมลปริยฺยูจฺเจเตน เจตสา
อคารัม อชฌาวสตี อุกโกสกปริภาสโก สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยาปิสุส

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ อ. ภริยาสุส

^{๒-๒} จ.,เท. อตถาส ปจจรา

^๓ อ. วาสตถุ, เอวมฺปริปิ.

โหติ ปาณาติปาตํ อทินฺนาทาทํ กาเมสุมิฉฺฉาจารํ มุสาวาทํ
 ปิสุณวาทา ผรุสวาทา สมฺมปฺปลาปํ อภิชฺฌาณํ พยาปนฺนจิตฺตา
 มิฉฺฉาทิฏฺฐิกา ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา มจฺเจรมลปริยฺยูจิเตน เจตสา
 อคารํ อชฺฌาวสตี อฏฺโกลิกปริภาสิกา สมณพฺรหฺมณานํ, เอวํ โข
 ภิกฺขเว จโว จวาย สทฺธิํ สํวสตี.

กถณฺจ ภิกฺขเว จโว เทเวีย สทฺธิํ สํวสตี. อิทฺ ภิกฺขเว
 สามิโก โหติ ปาณาติปาตํ อทินฺนาทาทํ ๕เปยฺ มจฺเจรมลปริยฺยูจิเตน
 เจตสา อคารํ อชฺฌาวสตี อฏฺโกลิกปริภาสโก สมณพฺรหฺมณานํ,
 ภริยา จ ขวสฺส โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิริตา อทินฺนาทาทา
 ปฏฺวิริตา กาเมสุมิฉฺฉาจาทา ปฏฺวิริตา มุสาวาทา ปฏฺวิริตา ปิสุณาย
 วาจาเย ปฏฺวิริตา ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิริตา สมฺมปฺปลาปา
 ปฏฺวิริตา อนภิชฺฌาณํ อพฺยาปนฺนจิตฺตา สมฺมาทิฏฺฐิกา สีลวตี
 กลฺยาณธมฺมา วิคตมลฺมจฺเจเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสตี
 อนฏฺโกลิกปริภาสิกา สมณพฺรหฺมณานํ. เอวํ โข ภิกฺขเว จโว
 เทเวีย สทฺธิํ สํวสตี.

กถณฺจ ภิกฺขเว เทโว จวาย สทฺธิํ สํวสตี. อิทฺ ภิกฺขเว
 สามิโก โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิริโต อทินฺนาทาทา ปฏฺวิริโต
 กาเมสุมิฉฺฉาจาทา ปฏฺวิริโต มุสาวาทา ปฏฺวิริโต ปิสุณาย
 วาจาเย ปฏฺวิริโต ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิริโต สมฺมปฺปลาปา ปฏฺวิริโต
 อนภิชฺฌาณํ อพฺยาปนฺนจิตฺโต สมฺมาทิฏฺฐิโก สีลวา กลฺยาณธมฺโม
 วิคตมลฺมจฺเจเรน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสตี อนฏฺโกลิกปริภาสโก
 สมณพฺรหฺมณานํ, ภริยา จ ขวสฺส โหติ ปาณาติปาตํ ๕เปยฺ
 มจฺเจรมลปริยฺยูจิเตน เจตสา อคารํ อชฺฌาวสตี อฏฺโกลิกปริภาสิกา
 สมณพฺรหฺมณานํ, เอวํ โข ภิกฺขเว เทโว จวาย สทฺธิํ สํวสตี.

กถณฺจ ภิกฺขเว เทโว เทวียา สทฺธิํ สํวสตี. อิทฺ ภิกฺขเว
 สามิโก โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต ๕เปยฺ วิตมฺลฺมจฺเจเรน
 เจตฺสา อคารํ อชฺฌาวสตี อนกฺโกสกปริภาสโก สมณพฺรหฺมณานํ,
 ภริยาปิสุส โหติ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรตา ๕เปยฺ อนกฺโกสกปริภาสิกา
 สมณพฺรหฺมณานํ, เอวํ โข ภิกฺขเว เทโว เทวียา สทฺธิํ สํวสตี.
 อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ สํวสาตี.

“อุโป จ โหณฺติ ทุสฺสีลา
 เต โหณฺติ ชานิปตโย
 สามิโก โหติ ทุสฺสีโล
 ภริยา สีสวตี โหติ
 สปิ เทวี่ สํวสตี
 สามิโก สีสวา โหติ
 ภริยา โหติ ทุสฺสีลา
 สปิ จวา สํวสตี
 อุโป สทฺธา วทญฺญ จ
 เต โหณฺติ ชานิปตโย
 อตฺถา^๒ สมฺปจฺจรา^๒ โหณฺติ
 อมิตฺตา ทุมฺมนา โหณฺติ
 อิทฺ ฅมฺมํ จริตฺวาน
 นนฺทิโน เทวโลกสฺมี

กทริยา ปริภาสกา
 จวา สํวสมาคตา.
 กทริโย ปริภาสโก
 วทญฺญ^๑ วิตมจฺจรา
 จเวน ปติณา สห.
 วทญฺญ^๑ วิตมจฺจโร
 กทริยา ปริภาสกา
 เทเวน ปติณา สห.
 สญฺญตา ฅมฺมชีวิโน
 อญฺญมญฺญํ ปิยํ วทา.
 ผาสุกํ อุปชายตี
 อุภินฺนํ สมสึลลีนํ.
 สมสึลลพฺพตา อุโป
 โมทนฺติ กามกามิโนติ. จตฺตตฺถ.

๑. มห. ๒๕/๒๕๖๖

๑. อ. วทญฺญา

๒-๒. จ., เท. อตฺถาสํ ปจฺจรา, เอวมฺปรี.

๕. ปจมสมชีวีสุตตัม

[๕๕] เอวมเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา ภคฺเชสุ วิหริติ
 สํสุมารคิเร^๑ เกสกกพาวเน^๒ มิคทาเย. อถ โข ภควา ปุพฺพพณฺหสมยํ
 นิวาเสตฺวา ปตฺตจี้วรมาทาย, เยน นกุลปิตุโน คหปติสฺส นิเวสนํ,
 เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. อถ โข
 นกุลปิตา จ คหปติ นกุลมาตา จ คหปตานี, เยน ภควา,
 เตนุปสงฺกมียํ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺตํ.
 เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข นกุลปิตา คหปติ ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ยโต เม ภาณเต นกุลมาตา คหปตานี ททรรสฺเสว ททรา
 อานีตา, นาภิขานามิ นกุลมาตริ คหปตานี มนสาปิ อติจริตา,
 กุโต ปน กาเยน. อิจฺเจยฺยาม มยํ ภาณเต ทิฏฺฐเจ เจว ฐมฺเม
 อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ อภิสมฺปรายญจ อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตฺตุนฺติ.
 นกุลมาตาปิ โข คหปตานี ภควนฺตํ เอตทวโจ “ยโตหิ ภาณเต
 นกุลปิตุโน คหปติสฺส ททรรสฺเสว ททรา อานีตา, นาภิขานามิ
 นกุลปิตรํ คหปตี มนสาปิ อติจริตา, กุโต ปน กาเยน.
 อิจฺเจยฺยาม มยํ ภาณเต ทิฏฺฐเจ เจว ฐมฺเม อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ
 อภิสมฺปรายญจ อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตฺตุนฺติ.

“อาทงฺเขยฺยํ เจ คหปตโย อุโภา ชานิปตโย ทิฏฺฐเจ เจว
 ฐมฺเม อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ อภิสมฺปรายญจ อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ,
 อุโภา^๓” อสฺสํ สมสทฺธา สมสึลา สมจาคา สมปณฺณา, เต ทิฏฺฐเจ
 เจว ฐมฺเม อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ อภิส มฺปรายญจ อณฺณมณฺณํ
 ปสฺสิตฺตติ.

^๑ ฉ. สํสุมารคิเร

^๒ อ. เกสกกาวเน

^๓ อ. อุโภา จ

“อุโภ สหุชา วทณฺณ จ สณฺณตา ฐมฺมชีวิโน
 เต โหนฺติ ชานิปตโย อณฺณมณฺณํ ปิยํ วทา.
 อตฺถา สมฺปจฺจรา โหนฺติ ฆาสุกํ^๑ อุปฺชายติ
 อมิตฺตา ทุมฺมนา โหนฺติ อุภินฺนํ สมสึลลนํ.
 อิท ฐมฺมํ จริตฺวาน สมสึลลพฺพตา อุโภ
 นนฺทินโน เทวโลกสฺมึ โมทนฺติ กามกามิโนติ. ปญฺจมํ.

๖. ทุตติยสมชีวิสูตร

[๕๖] “อากงฺเขยฺยํ เจ ภิกฺขเว อุโภ ชานิปตโย ทิฏฺฐเจ เจว
 ฐมฺเม อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ อภิสมฺปฺรายนฺจ อณฺณมณฺณํ ปสฺสิตํ,
 อุโภาว อสฺสุ สมสทฺธา สมสึลา สมจาคา สมปณฺณา, เต ทิฏฺฐเจ เจว
 ฐมฺเม อณฺณมณฺณํ ปสฺสนฺติ อภิสมฺปฺรายนฺจ อณฺณมณฺณํ ปสฺสนฺตึติ.

“อุโภ สหุชา วทณฺณ จ สณฺณตา ฐมฺมชีวิโน
 เต โหนฺติ ชานิปตโย อณฺณมณฺณํ ปิยํ วทา.
 อตฺถา สมฺปจฺจรา โหนฺติ ฆาสุกํ อุปฺชายติ
 อมิตฺตา ทุมฺมนา โหนฺติ อุภินฺนํ สมสึลลนํ.
 อิท ฐมฺมํ จริตฺวาน สมสึลลพฺพตา อุโภ
 นนฺทินโน เทวโลกสฺมึ โมทนฺติ กามกามิโนติ. จญฺจํ.

๗. สุปปวาสาสูตร

[๕๗] เอกํ สมยํ ภควา โกฬิเยสุ วิหฺรติ ปชฺชนลล์^๒ นาม
 โกฬิยานํ^๓ นิคโม. อถ โข ภควา ปุพฺพณฺหสมยํ นีวาเสตฺวา
 ปตฺตจิวฺรมาทาย, เยน สุปปวาสาय โกฬิยชิตาย^๔ นิเวสนํ,

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. วาสตถ์, เอวมฺปริปิ.

^๓ ฉ., เท., อ. โกฬิยาน

^๒ ฉ., เท. ปชฺชนิกํ อ. สชฺชนลล์

^๔ ฉ., เท. โกฬิยชิตฺยา

เตนุปลสงุมมิ; อุปลสงุมมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. อถ โข
 สุปปวาสา โกพิยธิตา ภควนฺตํ ปณฺเฑน ขาทนฺเฑน โภชนเฑน
 สหตฺถา สนฺตปฺเปสสิ สมฺปวาเรสิ. อถ โข สุปปวาสา โกพิยธิตา
 ภควนฺตํ ภูตฺตาวี โอนิตฺตตฺตปาณิ เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ
 นิสินฺนํ โข สุปปวาสํ โกพิยธิตํ ภควา เอตทวโจ

“โภชนํ สุปปวาเส เทนฺตี อริยสาวิกา ปฏฺิคฺคาหกานํ
 จตฺตาริ จานานิ เทติ. กตมานิ จตฺตาริ. อายุํ เทติ, วณฺณํ เทติ,
 สุขํ เทติ, พลํ เทติ. อายุํ โข ปน ทตฺวา อายุสฺส ภาคินี โหติ
 ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. วณฺณํ ทตฺวา วณฺณสฺส ภาคินี โหติ
 ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. สุขํ ทตฺวา สุขสฺส ภาคินี โหติ
 ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. พลํ ทตฺวา พลสฺส ภาคินี โหติ
 ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. โโภชนํ สุปปวาเส เทนฺตี อริยสาวิกา
 ปฏฺิคฺคาหกานํ อิมานิ จตฺตาริ จานานิ เทตฺติติ.

“สงฺขตํ” โโภชนํ ยาว” เทติ
 สุจี ปณฺเฑนํ รสสา อุเปตํ
 สา ทกฺขิณา อุชฺชฺชฺเตสฺส ทินฺนา
 จรณฺเนปฺปนฺเนสฺส” มหคฺคเตสฺส
 ปุณฺณเณ ปุณฺณํ สันนทมานา
 มหปฺพลา โลกวิทฺฐน วณฺณิตา.
 เอตาทิสํ ยณฺณมนุสฺสสรฺนตา
 เย เวทชาตา วิจรฺนติ โลเก
 วิเนยฺย มจฺเจรฺมลํ สมฺมลํ
 อนินฺทิตา สคฺคมุเปนฺติ จานนฺติ. สตฺตมํ.

* ฉ.,เท.,อ. สสงฺขตํ

* ฉ.,เท.,อ. ยา ททาคิ

๓ ฉ.,เท. จรณฺเนปฺปนฺเนสฺส

๘. สุตตตตตต

[๕๘] อถ โข อนาถปิณฑโก คหปติ, เยน ภควา, เตนุปลสงุมมิ; อุปสงุมมิตวา ภควนตัม อภิวาเทตวา เอกมนตัม นิสีทิ. เอกมนตัม นิสินนํ โข อนาถปิณฑิกํ คหปตี ภควา เอตทโวจ

“โฆชนํ คหปติ ททมานโน อริยสาวโก ปฏิกุคคาหกานํ จตตาริ จานานิ เทติ. กตมานิ จตตาริ. อายุํ เทติ, วณณํ เทติ, สุขํ เทติ, พลํ เทติ. อายุํ โข ปน ทตฺวา อายุสฺส ภาคิํ โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. วณณํ ทตฺวา ๔เปยฺย สุขํ ทตฺวา ๔เปยฺย พลํ ทตฺวา พลสฺส ภาคิํ โหติ ทิพฺพสฺส วา มานุสฺสสฺส วา. โฆชนํ คหปติ ททมานโน อริยสาวโก ปฏิกุคคาหกานํ อิมานิ จตตาริ จานานิ เทตตีติ.

“โย สณฺณตานํ ปรรตตตโกชินํ
กาเลน สกุกจจ ททาติ โฆชนํ
จตตาริ จานานิ อนุปฺปเวจฺจติ
อายุญจ วณฺณญจ สุขํ พลญจ.

[๙] อายุทายี^๑ พลทายี^๒ สุขํ^๓ วณณํ ทโท^๓ นโร
ทีชฌายุ ยสวา โหติ ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชตตีติ. อญฺจม.

๙. โฆชนสูตร

[๕๙] “โฆชนํ ภิกฺขเว ททมานโน ทายโก ปฏิกุคคาหกานํ จตตาริ จานานิ เทติ. กตมานิ จตตาริ. อายุํ เทติ, วณณํ เทติ, สุขํ เทติ, พลํ เทติ. อายุํ โข ปน ทตฺวา อายุสฺส ภาคิํ โหติ

ทิวพสฺส วา มานุสฺสว วา. วณฺณํ ทตฺวา ๕เป๕ สฺขํ ทตฺวา
๕เป๕ พลํ ทตฺวา พลสฺส ภาคี โหติ ทิวพสฺส วา มานุสฺสว วา.
โกชนํ ภิกฺขเว ททมาโน ทายโก ปฏฺฐิตาหฺกานํ อิมานิ จตฺตาริ
จานานิ เทตฺติ.

“โย สณฺณตํ ปรรตตฺโกชนํ
กาเลน สกฺกจฺจ ททาติ โภชนํ
จตฺตาริ จานานิ อนุปฺปเวจฺจติ
อายุญฺจ วณฺณญฺจ สฺขํ พลญฺจ.

อายุทายี พลทายี สฺขํ วณฺณํ ทโท นโร
ทึมายุ ยสวา โหติ ยตฺถ ยตฺถุปฺปชฺชตฺติ. นวม.

๑๐. กิฬิสามีจิสุตตัม

[๖๐] อถ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ, เยน ภควา,
เตนุปลสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.
เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺฑิกโก คหปติ ภควา เอตทวโจ

“จตุหิ โข คหปติ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต อริยสาวโก
กิฬิสามีจิปฺปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ ยสฺสปฏิลาภินี” สคฺคสํวตฺตนิกํ.
กตเมหิ จตุหิ. อีธ คหปติ อริยสาวโก ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฏฺฐิจโต
โหติ จีวรเณ, ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฏฺฐิจโต โหติ ปิณฺฑปาเตน, ภิกฺขุสงฺฆํ
ปจฺจุปฏฺฐิจโต โหติ เสนาสเนน, ภิกฺขุสงฺฆํ ปจฺจุปฏฺฐิจโต โหติ
คิลานปจฺจุยเมสชฺชปริกฺขารเณ. อีเมหิ โข คหปติ จตุหิ ฐมฺเมหิ
สมฺนฺนาคโต อริยสาวโก กิฬิสามีจิปฺปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ
ยสฺสปฏิลาภินี สคฺคสํวตฺตนิกนฺติ.

พม. ๒๖/๐๕/๒๕๖๖

* ๑., เท., อ. ยสฺสปฏิลาภินี, เอวฺมฺปริ.ิ.

“คิหิสามีจิปฏิปทํ ปฏิปชฺชนฺติ ปณฺทิตา
สมฺมคฺคเต สีลวฺนเต จีวเรน อุปฏฺจिता
ปิณฺทปาตสยเนน คิลานปจฺจเยน จ.
เตสํ ทิवा จ รตฺโต จ สทา ปุณฺณํ ปวทุตฺตติ
สคฺคณฺจ กมฺติฏฺฐานํ กมฺมํ กตฺวาน ภาทฺทกนฺติ. ทสมํ.

ปจโม ปุณฺณภาสิสนทวคฺโค.

ตสฺสทฺทานํ

เทว^๑ ปุณฺณภาสิสนทา เทว สํวสา เทว จ โหนฺติ สมชีวิโน^๒
สุปฺปวาสา สุทตฺโต จ โภชนํ คิหิสามีจิติ.

(๓) ๒. ปตฺตกมฺมวคฺโค

๑. ปตฺตกมฺมสุตฺตํ

[๖๑] อถ โข อนาถปิณฑิกโก คหปติ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ นิสินฺนํ โข อนาถปิณฑิกโก คหปติ ภควา เอตทวโจ

“จตุตฺตารอเม คหปติ ฐมฺมา อิกฺขจฺจา กนฺตา มนาปา ทูลลภา โลกสฺมี. กตเม จตุตฺตารอ. โภคา เม อุปฺปชฺชนฺตุ สหธมฺเมนาติ, อยฺม ปรจฺโม ฐมฺโม อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี.

โภเค ลทฺธา สหธมฺเมน ยโส มํ^๑ อพฺภุคฺคจฺจตฺตุ สห ฅาตีหิ สห อุปฺชฌาเยหิตี, อยฺม ทฺติโย ฐมฺโม อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี.

โภเค ลทฺธา สหธมฺเมน ยสํ ลทฺธา สห ฅาตีหิ สห อุปฺชฌาเยหิ จิรํ ชีวามิ ทิฆมายุ^๒ ปาเลมิติ, อยฺม ตติโย ฐมฺโม อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี.

โภเค ลทฺธา สหธมฺเมน ยสํ ลทฺธา สห ฅาตีหิ สห อุปฺชฌาเยหิ จิรํ ชีวิตฺวา ทิฆมายุ ปาเลตฺวา กายสฺส เปทา ปรมฺมรณฺหา สุกตฺตี สคฺคํ โลกํ อุปฺปชฺชามิติ, อยฺม จตุตฺตโถ ฐมฺโม อิกฺขโจ กนฺโต มนาโป ทูลลโก โลกสฺมี. อิเม โข คหปติ จตุตฺตารอ ฐมฺมา อิกฺขจฺจา กนฺตา มนาปา ทูลลภา โลกสฺมี.

อิเมสํ โข คหปติ จตฺตุนํ ฐมฺมานํ อิกฺขจฺจานํ กนฺตานํ

มณานัน พุทธมณัน โลภสมิ จตุนาโร ฐมมา ปฏิลากาย สัวตุนตติ.
กตเม จตุนาโร. สทฐาสมปทา, สีสสมปทา, จาคสมปทา, ปญญาสมปทา.

กตมา จ คหปติ สทฐาสมปทา. อธิ คหปติ อริยสาวโก
สทฐโ หิตติ, สทฐหติ ตถาคตสส โพธิ 'อิตติปิ โส ภควา อรห
สมมาสมพุทโ วิชชาจรณสมปนโน สุกโต โลภวิทุ อนุตตโร
ปฐิสทมมสารถิ สตถา เทวมนุสสานัน พุทโ ภควาติ, อัย วุจจติ
คหปติ สทฐาสมปทา.

กตมา จ คหปติ สีสสมปทา อธิ คหปติ อริยสาวโก
ปาณาติปาตา ปฏีวโรโต หิตติ ๕ เป ๕ สุราเมรยมชชปมาทญจนา
ปฏีวโรโต หิตติ, อัย วุจจติ คหปติ สีสสมปทา.

กตมา จ คหปติ จาคสมปทา. อธิ คหปติ อริยสาวโก
วิคตมลมจเจเรน เจตสา อการ อชฌาวสติ, มุตตจาโค ปยตปาณิ
ไวสสคฺครโต ยาจโยโค ทานสัวิภาครโต, อัย วุจจติ คหปติ จาคสมปทา.

กตมา จ คหปติ ปญญาสมปทา. อภิชฌาวิสมโลภากิฏฺเทน
คหปติ เจตสา วิหรนโต อภิจจํ กโรติ, กิจจํ อปฺราเชติ, อภิจจํ
กโรนโต กิจจํ อปฺราเชนโต ยสา จ สุขา จ ฐัสติ.
พฺยาปาทาภิฏฺเทน คหปติ เจตสา วิหรนโต อภิจจํ กโรติ, กิจจํ
อปฺราเชติ, อภิจจํ กโรนโต กิจจํ อปฺราเชนโต ยสา จ สุขา จ
ฐัสติ. ถีนมิทฐากิฏฺเทน คหปติ เจตสา วิหรนโต อภิจจํ กโรติ,
กิจจํ อปฺราเชติ, อภิจจํ กโรนโต กิจจํ อปฺราเชนโต ยสา จ สุขา จ
ฐัสติ. อุทฺทจจกุกุกุจจาภิฏฺเทน คหปติ เจตสา วิหรนโต อภิจจํ
กโรติ, กิจจํ อปฺราเชติ, อภิจจํ กโรนโต กิจจํ อปฺราเชนโต ยสา จ
สุขา จ ฐัสติ. วิจิกิจจากิฏฺเทน คหปติ เจตสา วิหรนโต อภิจจํ

กโรติ, กิจจํ อปฺราเชติ, อกิจจํ กโรนฺโต กิจจํ อปฺราเชนฺโต ยสา จ
สุขา จ ธีสฺสตี.

ส โข โส คหปติ อริยสาวโก 'อภิชฺฌาวิสมโลโก
จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา อภิชฺฌาวิสมโลโก จิตฺตสฺส
อุปฺกุกิเลสํ ปชฺหติ. 'พฺยาปาโท จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา
พฺยาปาหํ จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ปชฺหติ. 'ถีนมิทฺฐํ จิตฺตสฺส
อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา ถีนมิทฺฐํ จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ปชฺหติ.
'อุทฺทจฺจกุกุกุจจํ จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา อุทฺทจฺจกุกุกุจจํ
จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ปชฺหติ. 'วิจิกิจฺฉา จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ
วิทิตฺวา วิจิกิจฺฉํ จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ปชฺหติ.

ยโต จ โข คหปติ อริยสาวกสฺส* 'อภิชฺฌาวิสมโลโก
จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา อภิชฺฌาวิสมโลโก จิตฺตสฺส
อุปฺกุกิเลสํ ปหีนํ โหติ. 'พฺยาปาโท จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ๔เปย
'ถีนมิทฺฐํ จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ๔เปย 'อุทฺทจฺจกุกุกุจจํ จิตฺตสฺส
อุปฺกุกิเลสํ ๔เปย 'วิจิกิจฺฉา จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสฺสตี อิติ วิทิตฺวา
วิจิกิจฺฉา จิตฺตสฺส อุปฺกุกิเลสํ ปหีนํ โหติ. อयํ วุจฺจติ คหปติ
อริยสาวโก มหาปณฺณโม ปุณฺณปณฺณโม อาปาตทโส^๒ ปณฺณาสมฺปนฺโน.
อยํ วุจฺจติ คหปติ ปณฺณาสมฺปทา. อิมํ โข คหปติ จตฺตุนํ
ธมฺมานํ อิกฺขจฺฉานํ กนฺตฺตานํ มนาปํ ทูลลฺภานํ โลกสฺมี อิม
จตฺตาริ ธมฺมา ปฏฺฐิลาย สํวตฺตนฺติ.

ส โข โส คหปติ อริยสาวโก อุกฺขจฺฉานวิริยาธิคเตหิ
โกเคหิ พหฺวาพลปริจฺเจหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ธมฺมิเกหิ ธมฺมลทฺเตหิ
จตฺตาริ ปตฺตกมฺมานิ กตฺตา โหติ.

* อ. อริยสาวโก

^๒ ฉ., เท. อาปาตทโส

กตมานิ จตุตตาริ.

อิธ คหปติ อริยสาวโก อุฏฺฐจฺจนวิริยาธิตเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจิจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ อุตฺตानํ
สุเขติ ปิณฺณติ, สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ, มาตาปิตโร สุเขติ ปิณฺณติ,
สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ, ปุตฺตทารทาสกมฺมกรโปริเส สุเขติ ปิณฺณติ,
สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ, มิตฺตามจฺเจ สุเขติ ปิณฺณติ, สมฺมา สุขํ ปริหฺรติ,
อิทมฺสุส ปจฺมํ จานํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตนโส ปริภุตํ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อุฏฺฐจฺจนวิริยาธิตเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจิจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ, ยา ตา
โหนติ อาปทา อคฺคิตฺโต วา อุทกฺกิตฺโต วา ราชิตฺโต วา จิตริตฺโต วา^๑
อปฺปิยิตฺโต วา ทายาทิตฺโต วา, ตถารูปาสฺส อาปทาสฺส โภเคหิ^๒
ปริโยธาย วตฺตติ,^๓ โสตุถิ อุตฺตानํ กโรติ, อิทมฺสุส ทุตติยํ จานํ
คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตนโส ปริภุตํ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อุฏฺฐจฺจนวิริยาธิตเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจิจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ ปญฺจ พลี
กตฺตา โหติ: ฌาติพลี, อติถิพลี, ปุพฺพเปตพลี, ราชพลี, เทวตาพลี,
อิทมฺสุส ตุตติยํ จานํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตนโส ปริภุตํ.

ปุณ จปรํ คหปติ อริยสาวโก อุฏฺฐจฺจนวิริยาธิตเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจิจเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ, เย เต
สมณพฺรหฺมณา มทปฺปมาทา ปฏฺวิวิรตา ขนฺติโสรัจฺเจ นิวิฏฺฐา,
เอกมตฺตानํ ทเมนฺติ, เอกมตฺตानํ สเมนฺติ, เอกมตฺตानํ
ปรินิพฺพาเปนฺติ, ตถารูเปสฺส สมณพฺรหฺมณฺเสสุ อุทฺธคฺคิกํ ทกฺขิณํ

๑ หมายเหตุ 27/05/2566

๑ สุยา. วาสทโท น ทิสฺสติ.

๒ ฉ., เท. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๓ ฉ., เท. สํวตฺตติ.

ปติฏฐาเปติ โสวคฺคิกํ สุขวิปากํ สกฺคสํวตฺตนิกํ, อิทมฺสฺส จตฺตถํ
จํ ํ คตํ โหติ ปตฺตคตํ อายตฺนโส ปริภุตํ.

ส โข โส คหปติ อริยสวโก อฏฺฐจํวิริยาธิคเตหิ โภเคหิ
พาหาพลปริจฺจิตเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺเธหิ อิมานิ
จตฺตาริ ปตฺตกมฺมานิ กตฺตา โหติ. ยสฺส กสฺส จิ คหปติ อญฺญตฺร
อิมะหิ จตฺุหิ ปตฺตกมฺเมหิ โภคา ปริกฺขยํ คจฺจนฺติ, อิมะ วุจฺจนฺติ
คหปติ โภคา อฏฺฐจํนคตา อปฺปตฺตคตา อนายตฺนโส ปริภุตฺตา.
ยสฺส กสฺส จิ คหปติ อิมะหิ จตฺุหิ ปตฺตกมฺเมหิ โภคา ปริกฺขยํ
คจฺจนฺติ, อิมะ วุจฺจนฺติ คหปติ โภคา จํนคตา ปตฺตคตา
อายตฺนโส ปริภุตฺตาติ.

“ภุตฺตา โภคา ภฺฆา” ภจฺจา
อุทฺทคฺคา ทกฺขิณา ทินฺนา
อุปฏฺฐิตา สีลวํโตะ
ยทตฺถํ โภคมิจฺเจยฺย
โส เม อตฺถโธ อญฺฺปตฺโต
เอตํ อญฺฺสสรํ มจฺโจ
อิเชว นํ ปสฺสนฺติ

วิติณฺณา อาปทาสุ เม
อโธ ปญฺจพลี^๒ กตา
สญฺญตา พุรหฺมจารโย.
ปณฺหิโต ฌรมาวสํ
กตํ อนนฺตฺาปิยํ.
อริยฌมฺเม จิโต นโร
เปจฺจ สกฺเค ปโมทตีติ. ปจฺม.

๒. อนุนนาถสูตร^๓

[๖๒] อถ โข อนาถปิณฺหิโก คหปติ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
นิสินฺนํ โข อนาถปิณฺหิกํ คหปตี ภควา เอตทวโจ

๒๖๐๖๖ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท. ภตา

^๓ ฉ., เท. อานนฺยสฺส

^๒ ฉ., เท. ปญฺจพลี อ. ปญฺจ พลี

^๔ ฉ., เท. อานนฺยสฺส

“จตุตถาริมานิ คหปติ สุขานิ อริคมนียานิ คิหิณา
 กามโมคิณา กาเลน กาลัง สมเยน สมยํ อุปาทาย. กตมานิ
 จตุตถาริ. อตฺถิสฺสํ, โมคฺคสฺสํ, อนณฺสฺสํ,^๑ อนวชฺชสฺสํ.

กตมญฺจ คหปติ อตฺถิสฺสํ. อิทฺ คหปติ กุลปฺตฺตสฺส โมคา
 โหนฺติ อญฺ्ञานวิริยาธิคตา พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ฌมฺมิกา
 ฌมฺมลทฺธา, โส ‘โมคา เม อตฺถิ อญฺ्ञานวิริยาธิคตา
 พาหาพลปริจิตา เสทาวกฺขิตฺตา ฌมฺมิกา ฌมฺมลทฺธาติ อริคจฺจติ
 สฺสํ, อริคจฺจติ โสมนสฺสํ, อิทํ วุจฺจติ คหปติ อตฺถิสฺสํ.

กตมญฺจ คหปติ โมคฺคสฺสํ. อิทฺ คหปติ กุลปฺตฺโต
 อญฺ्ञานวิริยาธิคเตหิ โมเคหิ พาหาพลปริจิตเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ
 ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺθεหิ โมเค^๒ จ^๑ ภุญฺชติ,^๒ ปุณฺณานิ จ กโรติ, โส
 ‘อญฺ्ञานวิริยาธิคเตหิ โมเคหิ พาหาพลปริจิตเตหิ เสทาวกฺขิตฺเตหิ
 ฌมฺมิเกหิ ฌมฺมลทฺθεหิ โมเค จ ภุญฺชามิ, ปุณฺณานิ จ กโรมิตี
 อริคจฺจติ สฺสํ, อริคจฺจติ โสมนสฺสํ, อิทํ วุจฺจติ คหปติ โมคฺคสฺสํ.

กตมญฺจ คหปติ อนณฺสฺสํ. อิทฺ คหปติ กุลปฺตฺโต น
 กสฺสจฺจิ กิณฺนจฺจิ ฐาเรติ อปฺปํ วา พหุํ วา, โส ‘น กสฺสจฺจิ กิณฺนจฺจิ
 ฐาเรมิ อปฺปํ วา พหุํ วาติ อริคจฺจติ สฺสํ, อริคจฺจติ โสมนสฺสํ,
 อิทํ วุจฺจติ คหปติ อนณฺสฺสํ.

กตมญฺจ คหปติ อนวชฺชสฺสํ. อิทฺ คหปติ อริยสาวโก
 อนวชฺเชน กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ, อนวชฺเชน วจีกมฺเมน
 สมฺนฺนาคโต โหติ, อนวชฺเชน มโนกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ, โส
 ‘อนวชฺเชนมฺหิ กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต อนวชฺเชน วจีกมฺเมน

สมนฺนาโคโต อนวชฺเชน มโนกมฺเมน สมนฺนาโคตติ อธิคจฺจนฺติ สุขํ,
 อธิคจฺจนฺติ โสมนสฺสํ, อิํ วุจฺจติ คหปฺติ อนวชฺชสุขํ. อิมานิ ไช
 คหปฺติ จตฺตาริ สุขานิ อธิคมนีนฺยานิ คิหิณา กามโมคฺคิณา กาเลน
 กาลํ สมเยน สมยํ อุปาทายาติ.

“อนณํ สุขํ ฌตฺวาน	อโถ อตฺถิสุขํ สเร”
ภฺยวํ โภคํ สุขํ ^๒ มจฺโจ	อโถ ^๓ ปญฺญา วิปสฺสติ
วิปสฺสสมาโน ชานาติ	อุโฆ ภาเค สุขเมวโส
อนวชฺชสุขสฺสเสตํ	กลํ นาคมฺหติ โสฬสินฺติ. ทุติยํ.

๓. สพฺรหฺมสฺสจฺจํ^๔

[๒๓] “สพฺรหฺมกานิ ภิกฺขเว ตานิ กุลานิ, เยสํ ปุตฺตานํ
 มาตาปิตโร อชฺฌาคาเร ปุชฺชิตา โหนฺติ. สปุพฺพพหฺมกานิ ภิกฺขเว
 ตานิ กุลานิ, เยสํ ปุตฺตานํ มาตาปิตโร อชฺฌาคาเร ปุชฺชิตา โหนฺติ.
 สปุพฺพเทวานิ^๕ ภิกฺขเว ตานิ กุลานิ, เยสํ ปุตฺตานํ มาตาปิตโร
 อชฺฌาคาเร ปุชฺชิตา โหนฺติ. สาธุเนยฺยกานิ ภิกฺขเว ตานิ กุลานิ,
 เยสํ ปุตฺตานํ มาตาปิตโร อชฺฌาคาเร ปุชฺชิตา โหนฺติ.

‘พฺรหฺมาติ ภิกฺขเว มาตาปิตูนํ เอตํ อธิวจฺนํ, ปุพฺพพหฺมกานิ
 ภิกฺขเว มาตาปิตูนํ เอตํ อธิวจฺนํ, ‘ปุพฺพเทวาติ’ ภิกฺขเว มาตาปิตูนํ
 เอตํ อธิวจฺนํ, ‘สาธุเนยฺยาติ ภิกฺขเว มาตาปิตูนํ เอตํ อธิวจฺนํ. ตํ
 กิสุส เหตุ. พหุการา ภิกฺขเว มาตาปิตโร ปุตฺตานํ อาปาทกา

^๑ ฉ., เท. ปรี

^๒ ฉ., เท. คโค อ. คโค

^๓ ฉ., เท., อ. สปุพฺพเทวตานิ

^๔ ฉ., เท. สกฺกเรยฺย

^๕ ฉ., เท., อ. โภคสุขํ

^๖ ฉ., เท. พฺรหฺมสฺสจฺจํ

^๗ ฉ., เท., อ. ปุพฺพเทวตานิ

^๘ ฉ., เท. อถ

โปสกา อิมสส โลกสส ทสเสตาโรติ.

“พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร	ปฺพพฺพาจริยาติ วุจฺจเร
อาหุเนยฺยา จ ปฺตฺตานํ	ปชาย อนุกมฺปกา.
ตสฺมา หิ เน นมสฺเสยฺย	สกกฺกเรยฺยาถ” ปณฺหิโต
อนฺเนน อโถ” ปาเนน	วตฺเถน สยเนน จ
อฺจุจาทเนน นฺหาปเนน	ปาทานํ โทวเนน จ.
ตาย นํ ปาริจริยาย	มาตาปิตฺตฺส ปณฺหิตา
อิเชว นํ ปสฺสณฺติ	เปจฺจ สกฺเค ปโมทตฺติติ. ตติยํ.

๔. นีรยสุตฺตํ

[๖๔] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ปุคฺคโล”
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นีรเย. กตเมหิ จตุหิ. ปาณาติปาตี โหติ,
อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารี โหติ, มุสาวาที โหติ. อิมेหิ
โฆ ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ปุคฺคโล ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต, เอวํ นีรयेติ.

“ปาณาติปาโต อทินฺนาทานํ มุสาวาโท จ วุจฺจติ
ปรทารคมณญฺจาปี นปฺปสฺสณฺติ ปณฺหิตาติ. จตุตฺถํ.

๕. รูปสุตฺตํ

[๖๕] “จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตุตาโร. รูปปฺปมาโน รูปปฺปสนฺโน, โฉสปฺปมาโน

* ฉ.,เท. อัย ปาโง น ทิสฺสติ.

๓ ฉ.,เท. นาภิขานนฺติ เต ชนา

๒ ฉ.,เท. เย จ รูปे ปมาณีสฺส

๗. อหิราชสูตร^๑

[๖๗] เอวมเม สุตัง. สมยं ภควา สาวตถิย์ วิหริติ
 เชตวันเ อนาถปิณฑิกสุล อารามเ. เตน โข ปน สมเยน
 สาวตถิย์ อญฺญตโร ภิกขุ อหิชา ทฏฺโฐ กาลกโต โหติ. อถ โข
 สมพหุลา ภิกขุ, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมီสุ; อุปลสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทীสุ; เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข
 เต ภิกขุ ภควนฺตํ เอตทโวจํ “อิธ ภนฺเต สาวตถิย์ อญฺญตโร
 ภิกขุ อหิชา ทฏฺโฐ กาลกโตติ.

“นห” ญฺน โส ภิกขเว ภิกขุ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ
 เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริ. สเจ หิ โส ภิกขเว ภิกขุ จตฺตาริ
 อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝเรยฺย, น หิ โส ภิกขเว ภิกขุ
 อหิชา ทฏฺโฐ กาลํ กเรยฺย.

กตมานิ จตฺตาริ [๒]. วิรูปกฺขํ อหิราชกุลํ, เอราปถํ
 อหิราชกุลํ, จพฺยาปฺตตํ อหิราชกุลํ, กณฺหาโคตมกํ อหิราชกุลํ.
 นห ญฺน โส ภิกขเว ภิกขุ อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ
 เมตฺเตน จิตฺเตน ฝริ. สเจ หิ โส ภิกขเว ภิกขุ อิมานิ จตฺตาริ
 อหิราชกุลานิ เมตฺเตน จิตฺเตน ฝเรยฺย, น หิ โส ภิกขเว ภิกขุ
 อหิชา ทฏฺโฐ กาลํ กเรยฺย.

อนุชานามิ ภิกขเว อิมานิ จตฺตาริ อหิราชกุลานิ เมตฺเตน
 จิตฺเตน ฝริตฺถํ อตฺตคฺคตฺติยา อตฺตรกฺขาย อตฺตปฺริตฺตยาติ.

“วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ เอราปเถหิ เม
 จพฺยาปฺตเตหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ กณฺหาโคตมเกหิ จ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. น หิ ^๒ อ. อหิราชกุลานิ

^๓ ฉ.,เท. ทวิปาทเกหิ

อปาทเกหิ เม เมตตํ เมตตํ ทิปาทเกहि^๓ เม
 จตฺตปฺปเทหิ เม เมตตํ เมตตํ พหุปฺปเทหิ เม.
 มา มํ อปาทโก หีสิ มา มํ หีสิ ทิปาทโก
 มา มํ จตฺตปฺปโท หีสิ มา มํ หีสิ พหุปฺปโท.
 สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาณา สพฺเพ ฆฺตา จ เกวลา
 สพฺเพ ภทฺธานิ ปสฺสนตุ มา กิณฺจ^๑ ปาปมาคมา.

อปฺปมาโน พุทฺโธ อปฺปมาโน ฌมฺโม อปฺปมาโน สงฺฆो,
 ปมาณวณฺตานิ สิริสฺปา^๒นิ อหิ วิจฺฉินฺกา^๓ สตปฺที อุณฺณนาภา
 สรพฺพ มูสิกา.

กตา เม รกฺขา, กตา เม ปรีตฺตา, ปฏิกฺกมฺนตุ ฆฺตานิ,
 โสฬฺหํ นโม ภควโต, นโม สตฺตมฺหํ สมฺมาสมฺพุทฺธานนฺติ. สตฺตมํ.

๘. เทวทตฺตสุตฺตํ

[๖๘] เอวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา ราชคฺเห วิหฺรติ
 คิฑฺฒกุญฺเฏ ปพฺพเต อจิรปฺกนฺเต เทวทตฺเต. ตตฺร โข ภควา
 เทวทตฺตํ อารพฺภ ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อตฺตวชาเย ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส
 ลาภสฺสการสิโลโก อุทปาติ, ปราภวาย ภิกฺขเว เทวทตฺตสฺส
 ลาภสฺสการสิโลโก . อุทปาติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว กทฺสี อตฺตวชาเย ผลํ เทติ, ปราภวาย
 ผลํ เทติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวชาเย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสฺสการสิโลโก อุทปาติ, ปราภวาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสฺสการสิโลโก อุทปาติ.

^๑ ฉ.,เท.,ธ. กณฺจ

^๒ ฉ. สิริสฺปา

^๓ เท. อหิวิจฺฉินฺกา

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เวพฺพ อตฺตวธาย ผลํ เทติ, ปราภวาย
 ผลํ เทติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ, ปราภวาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ.

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว นโฬ อตฺตวธาย ผลํ เทติ, ปราภวาย
 ผลํ เทติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ, ปราภวาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ.

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว อสฺสตรึ อตฺตวธาย คพฺภํ คณฺหาติ,
 ปราภวาย คพฺภํ คณฺหาติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว อตฺตวธาย
 เทวทตฺตสฺส ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ, ปราภวาย เทวทตฺตสฺส
 ลาภสํกการสิโลโก อุทปาติ.

“ผลํ เว กทลึ หนฺติ ผลํ เวพฺพ ผลํ นพฺ
 สกฺกาโร กาปฺริสํ หนฺติ คพฺโภ อสฺสตรึ ยถาติ. อฏฺฐจมฺ.

๕. ปธานสูตรํ

[๖๙] “จตฺตาริมาณี ภิกฺขเว ปธานานิ. กตมานิ จตฺตาริ.
 สัวรปฺปธานํ, ปหานปฺปธานํ, ภาวนาปฺปธานํ, อนุรฺกฺขนาปฺปธานํ.
 กตมญฺจ ภิกฺขเว สัวรปฺปธานํ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนฺุปฺปนฺุหานํ
 ปาปกาณํ อกฺุสลานํ ฐมฺมานํ อนฺุปฺปาทาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ, วิริยํ
 อารภาติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สัวรปฺปธานํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว ปหานปฺปธานํ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อฺุปฺปนฺุหานํ ปาปกาณํ อกฺุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย จนฺทํ ชเนติ

วายมติ, วิริยํ อารภาติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปหานปฺปชานํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ. อิท ภิกฺขเว ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนํ กุสลาณํ ธมฺมาณํ อุปฺปาทาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ, วิริยํ อารภาติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภาวนาปฺปชานํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว อนุรกฺขนาปฺปชานํ. อิท ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุปฺปนฺนํ กุสลาณํ ธมฺมาณํ จิตฺตยา อสมฺโมสาย ภิกฺขโยภาวาย เวปฺลุลาย ภาวนาย ปริปุริยา^๑ จนฺทํ ชเนติ วายมติ, วิริยํ อารภาติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อนุรกฺขนาปฺปชานํ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ ปชานานีติ.

“สัวโร จ ปหานญฺจ ภาวนา อนุรกฺขนา
เอเต ปชานา จตฺตาริ เทสิตาทีจฺจพฺพนฺธนา
เยहि^๒ ภิกฺขุ อิธาทาปี ขยํ ทุกฺขสฺส ปาปฺเณติ.” นวมํ.

๑๐. ธมฺมิกสุตฺตํ^๔

[๗๐] “ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย ราชานो อธมฺมิกา โหนฺติ, ราชยฺตุตฺตาปี^๕ ตสฺมี สมเย อธมฺมิกา โหนฺติ, ราชยฺตุเตสฺส ภิกฺขเว^๖ อธมฺมิเกสฺส พุราหฺมณคหปติกาปี ตสฺมี สมเย อธมฺมิกา โหนฺติ, พุราหฺมณคหปติเกสฺส อธมฺมิเกสฺส เนคมชานปทาปี ตสฺมี สมเย อธมฺมิกา โหนฺติ, เนคมชานปทาเส อธมฺมิเกสฺส วิสมํ จนฺทิมสฺสุริยา ปริวตฺตนฺติ, วิสมํ จนฺทิมสฺสุริเยสฺส ปริวตฺตนฺเตสฺส วิสมํ นกฺขตฺตานิ

^๑ อ.,เท.,อ. ปริปุริยา

^๔ อ.,เท. ธมฺมิกสุตฺตํ

^๒ อ.,เท. โย หิ

^๕ อ.,เท. ราชยฺตุตฺตาปี

^๓ อ.,เท. ปาปฺณาติ

^๖ อ.,เท.,อ. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ.

สเมสฺส ปณฺชเสสฺส ปรีวตฺตนฺเตสฺส เทวตา อปริกฺขิตา ภาวนติ,
 เทวตาสฺส อปริกฺขิตาสฺส เทโว สมมา ชาริ อหฺนุปปเวจฺจติ, เทเว
 สมมา ชาริ อหฺนุปปเวจฺจนฺเต สมปาเกนิ สสฺसानิ ภาวนติ, สมปาเกนิ
 ภิกฺขเว สสฺसानิ มนุสฺสา ปรีกฺขณฺตา ทิฆายุกา จ โหณฺติ
 วณฺณวณฺโโต จ พลวณฺโโต จ อปฺปาปาชา จาติ.

“คฺนฺนญฺเจ ตรมานานํ

สพฺพา ตา ชิมฺหํ คจฺจนฺติ

เอวเมว มนุสฺเสสฺส

โส เจ อธมฺมํ จรติ

สพฺพํ รกฺขํ ทุกฺขํ เสติ

คฺนฺนญฺเจ ตรมานานํ

สพฺพา ตา อชฺฐํ คจฺจนฺติ

เอวเมว มนุสฺเสสฺส

โส เจ^๑ ธมฺมํ จรติ

สพฺพํ รกฺขํ สุขํ เสติ

ชิมฺหํ คจฺจติ ปุํคโว

เนตฺเตเต ชิมฺหํ คเต สติ.

โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต

ปเคว อิตรา ปชา

ราชา เจ โหตฺยธมฺมิโก.

อชฺฐํ คจฺจติ ปุํคโว

เนตฺเตเต อชฺฐํ คเต สติ.

โย โหติ เสฏฺฐสมฺมโต

ปเคว อิตรา ปชา

ราชา เจ โหติ ธมฺมิโกติ. ทสมํ.

ทฺธิโย ปตฺตกมมวคโค.

ตสฺสอุทฺททานํ

ปตฺตกมฺมํ อนฺนนาโก^๒

สราคอินฺนา^๔ เทวทตฺโต

สพฺรหฺมนิรยา^๓ รุเปน^๓ ปญฺจมํ

ปชานํ ธมฺมิเกน^๔ จาติ.

^๑ ฉ., เท. สเจ อ. เจว

^{๓-๓} อ. สพฺรหฺมจารี นิรยุเปน

^๔ ฉ., เท., อ. อธมฺมิเกน

^๒ ฉ., เท. อานนฺยโก อ. อนนฺโก

^๔ ฉ., เท. สราคอินฺนา อ. สราคอินฺน

(๘) ๓. อปณณกวกุโ

๑. ปธานสุตตัม

[๗๑] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อปณณกปฏฺฐิพทํ ปฏฺฐิปนโน โหติ, โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ
อาสวานํ ขยาย. กตเมหิ จตุหิ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สีลวา โหติ,
พหุสฺสุโต โหติ, อารทฺธวิริโย โหติ, ปญฺญวา โหติ. อิมฺเหิ โข
ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อปณณกปฏฺฐิพทํ ปฏฺฐิปนโน
โหติ, โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยายาติ. ปจฺมํ.

๒. สมฺมาทิฏฺฐิสุตตัม

[๗๒] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อปณณกปฏฺฐิพทํ ปฏฺฐิปนโน โหติ, โยนิ จสฺส อารทฺธา โหติ
อาสวานํ ขยาย. กตเมหิ จตุหิ. เนกฺขมฺมวิตกฺเกน, อพฺยาปาทวิตกฺเกน,
อวิหีสาวิตกฺเกน, สมฺมาทิฏฺฐิยา. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อปณณกปฏฺฐิพทํ ปฏฺฐิปนโน โหติ, โยนิ จสฺส
อารทฺธา โหติ อาสวานํ ขยายาติ. ทุติยํ.

๓. สปปุริสสุตตัม

[๗๓] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ‘อสปปุริสฺสตี’
เวทิตพฺโพ. กตเมหิ จตุหิ. อิทฺ ภิกฺขเว อสปปุริสฺส, โย โหติ ปรสฺส
อวณฺโณ, ตํ อปฺปญฺโจปิ ปาตุกโรติ, โก ปน วาทो ปุญฺจสฺส. ปุญฺจโจ โข
ปน ปญฺหาภินฺนิตอหาเปตฺวา อลฺมฺเพตฺวา^๒ ปริปุรํ วิตถาเรน ปรสฺส
อวณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกฺขเว ‘อสปปุริสฺส อยํ ภาวนฺติ.

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,ธ. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสตี.

^๒ ฉ.,เท. อลฺมฺพิตฺวา

ปุณ จปริ ภิกขเว อสปปริโส, โย โหติ ปรสฺส วณฺเณ, ตํ
 ปุณฺณโจปิ น ปาตุกโรติ, โก ปน วาทิ อปฺภุจสฺส. ปุณฺณโจ โข ปน
 ปญฺหาภินิโต หาเปตฺวา ลมฺเพตฺวา อปริปฺปํ อวิตถาเรน ปรสฺส
 วณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว 'อสปปริโส อयํ ภวนฺติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว อสปปริโส, โย โหติ อตฺตโน
 อวณฺเณ, ตํ ปุณฺณโจปิ น ปาตุกโรติ, โก ปน วาทิ อปฺภุจสฺส.
 ปุณฺณโจ โข ปน ปญฺหาภินิโต หาเปตฺวา ลมฺเพตฺวา อปริปฺปํ
 อวิตถาเรน อตฺตโน อวณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว
 'อสปปริโส อयํ ภวนฺติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว อสปปริโส, โย โหติ อตฺตโน วณฺเณ, ตํ
 อปฺภุจโจปิ ปาตุกโรติ, โก ปน วาทิ ปุณฺณจสฺส. ปุณฺณโจ โข ปน
 ปญฺหาภินิโต อหาเปตฺวา อลมฺเพตฺวา ปริปฺปํ วิตถาเรน อตฺตโน วณฺณํ
 ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว 'อสปปริโส อยํ ภวนฺติ. อิมะหิ
 โข ภิกขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต 'อสปปริโสติ' เวทิตพฺพ.

จตุหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต 'สปปริโสติ' เวทิตพฺพ.
 กตเมหิ จตุหิ. อิทฺ ภิกขเว สปปริโส, โย โหติ ปรสฺส อวณฺเณ, ตํ
 ปุณฺณโจปิ น ปาตุกโรติ, โก ปน วาทิ อปฺภุจสฺส. ปุณฺณโจ โข ปน
 ปญฺหาภินิโต หาเปตฺวา ลมฺเพตฺวา อปริปฺปํ อวิตถาเรน ปรสฺส
 อวณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว 'สปปริโส อยํ ภวนฺติ.

ปุณ จปริ ภิกขเว สปปริโส, โย โหติ ปรสฺส วณฺเณ,
 ตํ อปฺภุจโจปิ ปาตุกโรติ, โก ปน วาทิ ปุณฺณจสฺส. ปุณฺณโจ โข ปน
 ปญฺหาภินิโต อหาเปตฺวา อลมฺเพตฺวา ปริปฺปํ วิตถาเรน ปรสฺส
 วณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว 'สปปริโส อยํ ภวนฺติ.

หมดอายุ 27/05/2566

ปน จปริ ภิกขเว สปปริโส, โย โหติ อตฺตโน อวณฺเณ,
 ตํ อปฺปฺภุจฺปิ ปาตุกโรติ, โก ปน วาโท ปุณฺณสฺส. ปุณฺณโ จ ปน
 ปณฺหาภินิโต อหาเปตฺวา อลฺมเพตฺวา ปริปฺปรี วิตุถาเรน อตฺตโน
 อวณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว ‘สปปริโส อยํ ภวนฺติ.

ปน จปริ ภิกขเว สปปริโส, โย โหติ อตฺตโน วณฺเณ,
 ตํ ปุณฺณโ จ ปน ปาตุกโรติ, โก ปน วาโท อปฺปฺภุจฺส. ปุณฺณโ จ
 ปน ปณฺหาภินิโต หาเปตฺวา ลมฺเพตฺวา อปริปฺปรี อวิตฺถาเรน
 อตฺตโน วณฺณํ ภาสิตา โหติ. เวทิตพฺพเมตํ ภิกขเว ‘สปปริโส
 อยํ ภวนฺติ. อิมฺเห โข ภิกขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมณฺนาคโต
 ‘สปปริโสติ’ เวทิตพฺพ.

เสยฺยถาปิ ภิกขเว วรฺกฺกา ยณฺณทฺเว รตฺตี วา ทิวสํ^๑ วา
 อาনীตา โหติ, ตาวทฺเวสฺสา ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฺภุจฺจํ โหติ
 สสฺสฺยาปิ สสฺสฺเรปิ สามิเกปิ อนฺตมโส ทาสกมฺมกรโปริเสสฺส. सा
 อปเรน สมเยน สํวาสมนฺวาย [“] สสฺสํปิ สสฺสํปิ สามิกํปิ
 เอวมาห ‘อเปถ ก็ ปน ตุมฺहे ชานาถาติ; เอวเมว โข ภิกขเว
 อิธฺเกจฺจํ ภิกขุ ยณฺณทฺเว รตฺตี วา ทิวสํ^๒ วา อคารสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตो โหติ, ตาวทฺเวสฺส ติพฺพํ หิโรตฺตปฺปํ ปจฺจุปฺภุจฺจํ
 โหติ ภิกขุสฺส ภิกขุณิํสฺส อฺปาสเกสฺส อฺปาสิกาสฺส อนฺตมโส
 อารามิกสมณฺนุทฺเทเสสฺส. โส อปเรน สมเยน สํวาสมนฺวาย [“]
 อจฺจริยํปิ อฺปชฺฌายํปิ เอวมาห ‘อเปถ ก็ ปน ตุมฺहे ชานาถาติ.
 ตสฺมาติห ภิกขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ‘อณฺนาคตวรฺกฺกสเมน’^๔ เจตสา
 วิหริสฺสามาติ. เอวณฺหิ โว ภิกขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ. ตติยํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. ทิว

^๓ ฉ.,เท.,อิ. วิสุตาสมนฺวาย

^๔ ฉ.,เท.,อิ. อณฺนาคตวรฺกฺกสเมน

๔. ปฐมอกกสุตตัม

[๗๔] “จตุตถาริมานิ ภิกขเว อคฺคานิ. กตมานิ จตุตถาริ. สีลคฺคํ, สมารคฺคํ,^๑ ปณณคฺคํ,^๒ วิมุตตคฺคํ. อิมานิ โข ภิกขเว จตุตถาริ อคฺคานิติ. จตุตถํ.

๕. ทุตติยอกกสุตตัม

[๗๕] “จตุตถาริมานิ ภิกขเว อคฺคานิ. กตมานิ จตุตถาริ. ฐปคฺคํ, เวทนคฺคํ,^๓ สณณคฺคํ,^๔ ภวคฺคํ. อิมานิ โข ภิกขเว จตุตถาริ อคฺคานิติ. ปณณจมํ.

๖. กุสินารสุตตัม

[๗๖] เอกํ สมยํ ภควา กุสินารายํ วิหริติ อุปวัตตเน มลุลานํ สาลวเน อนุตเร ยมกศาลานํ ปรีนิพฺพานสมเย. ตตฺร โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ “ภิกขโวติ. “ภทฺทเตติ เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺสโสสุ. ภควา เอตทโวจ

“สียา โข ปน ภิกขเว เอกภิกขุสฺสปี กงฺขา วา วิมติ วา พุทฺธเช วา ฐมฺเม วา สงฺฆे วา มคฺเค วา ปฏฺธิปทาย วา, ปุจฺจถ ภิกขเว มา ปจฺจฉาวิปฺปฏิสาริโน อหฺวตฺถ ‘สมมุขีภฺภูโต โน สตฺถา อโหสิ, นาสกฺขิมฺหา” ภควนฺตํ สมมุขา ปฏฺธิปุจฺจิตฺตุนฺติ. เอวํ วุตฺเต, เต ภิกขุ ตฺถนฺทึ อเหสุ. ทุตติยมฺปิ โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ ๔เปฯ ตติยมฺปิ โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสิ “สียา โข ปน

ภิกขเว เอกภิกขุสฺสปี กงฺขา วา วิมตฺติ วา พุทฺเธ วา ฌมฺเม วา
สงฺฆเ วา มคฺเค วา ปฏิปทาย วา, ปุจฺฉณ ภิกขเว มา ปจฺฉา
วิปฺปฏิสาริโน อหฺวตฺถ ‘สมมฺบุตฺตโน สตฺถา อโหสิ, นาสกฺขิมฺหา
ภควนฺตํ สมมฺบหา ปฏิปฺจุจฺฉินฺตฺติ. ตตฺติยมฺปิ โข เต ภิกฺขุ ตฺถนฺทึ อเหสฺสุ.

อถ โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “สียา โข ปน ภิกขเว
สตฺถุ การเวณปิ น ปุจฺเจยฺยาถ, สหายโกปิ ภิกขเว สหายกสฺส
อาโรเจตฺตติ. เอวํ วุตฺเต, เต ภิกฺขุ ตฺถนฺทึ อเหสฺสุ. อถ โข
อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ “อจฺจริยํ ฆนฺเต, อพฺภุตํ
ฆนฺเต, เอวํ ปสนฺโน อหิ ฆนฺเต อิมสฺมี” ภิกฺขุสงฺฆเ” ‘นตฺถิ
อิมสฺมี ภิกฺขุสงฺฆเ เอกภิกขุสฺสปี กงฺขา วา วิมตฺติ วา พุทฺเธ วา
ฌมฺเม วา สงฺฆเ วา มคฺเค วา ปฏิปทาย วาติ.

“ปสาทา โข ตวํ อานนฺท วเทสิ, ฌาณเมเวตฺถ” อานนฺท
ตถาคตสฺส ‘นตฺถิ อิมสฺมี ภิกฺขุสงฺฆเ เอกภิกขุสฺสปี กงฺขา วา วิมตฺติ
วา พุทฺเธ วา ฌมฺเม วา สงฺฆเ วา มคฺเค วา ปฏิปทาย วาติ.”
อิเมสํ हि อานนฺท ปญฺจนํ ภิกฺขุสฺตานํ โย ปจฺฉิมโก ภิกฺขุ, โส
โสตาปนฺโน อวินิปาตมฺโม นียโต สมฺโพธิปราชโนติ. จญฺจ.

๗. อจินฺเตยฺยสุตฺตํ

[๗๗] “จตุตาริมาणि ภิกขเว อจินฺเตยฺยานิ น จินฺเตตพฺพานิ;
ยานิ จินฺเตนฺโต อุมฺมาทสฺส วิฆาตสฺส ภาคิ อสฺส. กตมานิ
จตุตาริ. พุทฺธานํ ภิกขเว พุทฺธวิสโย อจินฺเตยโย น จินฺเตตพฺโพ;
ยํ จินฺเตนฺโต อุมฺมาทสฺส วิฆาตสฺส ภาคิ อสฺส. ฌายิสฺส ภิกขเว
ฌานวิสโย อจินฺเตยโย น จินฺเตตพฺโพ; ยํ จินฺเตนฺโต อุมฺมาทสฺส

๑-๑ หมายเหตุ 27/05/2566
๑. น., เท. อิม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๒ น., เท. ฌาณเมเว เหตุถ

๓ น., เท., อ. อิตฺสทฺโท น ทิสฺสนฺติ.

วิฆาตสฺส ภาตึ อสฺส. กมฺมวิปาโก ภิกฺขเว อจินฺเตยฺโย น
 จินฺเตตฺตพฺโพ; ยํ จินฺเตนฺโต อุมฺมาทสฺส วิฆาตสฺส ภาตึ อสฺส.
 โลกจินฺตา ภิกฺขเว อจินฺเตยฺยา น จินฺเตตฺตพฺพา; ยํ จินฺเตนฺโต
 อุมฺมาทสฺส วิฆาตสฺส ภาตึ อสฺส. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ
 อจินฺเตยฺยานิ น จินฺเตตฺตพฺพานิ; ยานิ จินฺเตนฺโต อุมฺมาทสฺส
 วิฆาตสฺส ภาตึ อสฺสาติ. สตฺตมํ.

๘. ทกฺขิณาสุตฺตํ*

[๗๘] “จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว ทกฺขิณาวิสฺสทฺธิโย. กตฺมา
 จตฺสฺโส. อตฺถิ ภิกฺขเว ทกฺขิณา ทายกโต วิสฺสชฺชติ โน ปฏฺิคฺคาหกโต,
 อตฺถิ ภิกฺขเว ทกฺขิณา ปฏฺิคฺคาหกโต วิสฺสชฺชติ โน ทายกโต, อตฺถิ
 ภิกฺขเว ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสฺสชฺชติ โน ปฏฺิคฺคาหกโต, อตฺถิ
 ภิกฺขเว ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสฺสชฺชติ ปฏฺิคฺคาหกโต จ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ทกฺขิณา ทายกโต วิสฺสชฺชติ โน
 ปฏฺิคฺคาหกโต. อิทฺ ภิกฺขเว ทายโก โหติ สึลฺวา กลฺยาณธมฺโม,
 ปฏฺิคฺคาหโก^๒ โหติ ทุสฺสึโล^๓ ปาปธมฺโม.” เอวํ ไช ภิกฺขเว
 ทกฺขิณา ทายกโต วิสฺสชฺชติ โน ปฏฺิคฺคาหกโต.

กถณฺจ ภิกฺขเว ทกฺขิณา ปฏฺิคฺคาหกโต วิสฺสชฺชติ โน
 ทายกโต. อิทฺ ภิกฺขเว ทายโก โหติ ทุสฺสึโล ปาปธมฺโม,
 ปฏฺิคฺคาหโก^๔ โหติ สึลฺวา กลฺยาณธมฺโม.” เอวํ ไช ภิกฺขเว
 ทกฺขิณา ปฏฺิคฺคาหกโต วิสฺสชฺชติ โน ทายกโต.

* ฉ.,เท. ทกฺขิณาสุตฺตํ

๒-๒ ฉ.,เท.,อ. ปฏฺิคฺคาหกา โหนฺติ ทุสฺสึลา

๓ ฉ.,เท.,อ. ปาปธมฺมา

๔-๔ ฉ.,เท.,อ. ปฏฺิคฺคาหกา โหนฺติ สึลฺวานโต กลฺยาณธมฺมา

กถณจ ภิกขเว ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสฺซุตฺตํ โน
ปฏิกฺคาหกโต. อิทฺ ภิกขเว ทายโก โหติ ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม,
ปฏิกฺคาหโกปิ โหติ ทุสฺสีโล ปาปธมฺโม. เอวํ โข ภิกขเว
ทกฺขิณา เนว ทายกโต วิสฺซุตฺตํ โน ปฏิกฺคาหกโต.

กถณจ ภิกขเว ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสฺซุตฺตํ
ปฏิกฺคาหกโต จ. อิทฺ ภิกขเว ทายโก โหติ สีสฺวา กลฺยาณธมฺโม,
ปฏิกฺคาหโกปิ โหติ สีสฺวา กลฺยาณธมฺโม. เอวํ โข ภิกขเว
ทกฺขิณา ทายกโต เจว วิสฺซุตฺตํ ปฏิกฺคาหกโต จ. อีมา โข
ภิกขเว จตฺตสฺส ทกฺขิณาวิสฺสุตฺติโยติ. อญฺจมนํ.

๕. วณิษฺชสฺสคตํ

[๗๙] อถ โข อายสฺมา สาริปฺพุโต, เยน ภควา,
เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ;
เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา สาริปฺพุโต ภควนฺตํ เอตทโวจ
“โก หนุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺจสฺส ตาทิสาว
วณิษฺชา ปยุตฺตา เจตคามินิ โหติ. โก ปน ภนฺเต เหตุ โก
ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺจสฺส ตาทิสาว วณิษฺชา ปยุตฺตา น
ยถาธิปฺปายา โหติ. โก หนุ โข ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน
มิเชกจฺจสฺส ตาทิสาว วณิษฺชา ปยุตฺตา ยถาธิปฺปายา โหติ. โก
ปน ภนฺเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺจสฺส ตาทิสาว
วณิษฺชา ปยุตฺตา ปราธิปฺปายา โหตีติ.

“อิตฺ สาริปฺพุตฺตํ เอกจฺโจ สมณํ วา พุราหุณฺณํ วา
อุปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ ‘วท’ ภนฺเต ปจฺจเยนาติ. สเ ยน

ปวาเรติ, ตํ น เทติ, โส เจ ตโต จูโต อิตฺถตฺตํ อากจฺจติ, โส
ยณฺณทเว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ, สาสฺส โหติ เจทคามินิ.

อิธ ปน^๑ สารีปฺตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
อุปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ 'วท ภนฺเต ปจฺจเยนาติ. โส เยน ปวาเรติ,
ตํ น ยถาธิปฺปายํ เทติ, โส เจ ตโต จูโต อิตฺถตฺตํ อากจฺจติ, โส
ยณฺณทเว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ, สาสฺส โหติ น ยถาธิปฺปายา.

อิธ ปน^๑ สารีปฺตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
อุปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ 'วท ภนฺเต ปจฺจเยนาติ. โส เยน ปวาเรติ,
ตํ ยถาธิปฺปายํ เทติ, โส เจ ตโต จูโต อิตฺถตฺตํ อากจฺจติ. โส
ยณฺณทเว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ, สาสฺส โหติ ยถาธิปฺปายา.

อิธ ปน^๑ สารีปฺตฺต เอกจฺโจ สมณํ วา พุราหฺมณํ วา
อุปสงฺกมิตฺวา ปวาเรติ 'วท ภนฺเต ปจฺจเยนาติ. โส เยน ปวาเรติ,
ตํ ปราธิปฺปายํ เทติ, โส เจ ตโต จูโต อิตฺถตฺตํ อากจฺจติ, โส
ยณฺณทเว วณฺชิชฺชํ ปโยเชติ, สาสฺส โหติ ปราธิปฺปายา.

อຍံ โข สารีปฺตฺต เหตุ อຍံ ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺจສສ
တာทิสาว วณฺชิชฺชา ปยฺตุတာ เจทคามินิ โหติ. อຍံ ปน สารีปฺตฺต
เหตุ อຍံ ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺจສສ တာทิสาว วณฺชิชฺชา ปยฺตุတာ
น ยถาธิปฺปายา โหติ. อຍံ โข สารีปฺตฺต เหตุ อຍံ ปจฺจโย,
เยน มิเชกจฺจສສ တာทิสาว วณฺชิชฺชา ปยฺตุတာ ยถาธิปฺปายา โหติ.
အಯံ ပန ဓာရီပုတ္တ တေတု အယံ ပဉ္စယော, ယေန မိဇေကဉ္စေတေ
တာတိသာဝ ဝဏ္ဍိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ဧတေကာမိနိ ဟိတိ. အယံ ပန ဓာရီပုတ္တ
တေတု အယံ ပဉ္စယော, ယေန မိဇေကဉ္စေတေ တာတိသာဝ ဝဏ္ဍိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ
န ယထာဓိပ္ပါယာ ဟိတိ. အယံ ဟိ ဓာရီပုတ္တ တေတု အယံ ပဉ္စယော,
ယေန မိဇေကဉ္စေတေ တာတိသာဝ ဝဏ္ဍိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ယထာဓိပ္ပါယာ ဟိတိ.
အယံ ပန ဓာရီပုတ္တ တေတု အယံ ပဉ္စယော, ယေန မိဇေကဉ္စေတေ တာတိသာဝ
ဝဏ္ဍိဇ္ဇာ ပယုတ္တာ ပရာဓိပ္ပါယာ ဟိတိတိ. နာမံ.

๑๐. กมฺโพชสฺสคตํ

[๘๐] เอวเมวเม สุตํ. เอกํ สมยํ ภควา โกสุมพฺยํ วิหฺรติ
โฆสิตารามे. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ; เอกมนฺตํ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท ภควนฺตํ เอตทวโจ

“โก นุ โข ภาณเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน มาตุคฺคาโม
เนว สภายํ” นิสฺสีทติ, น กมฺมนฺตํ ปโยเชติ, น กมฺโพชํ^๒
คจฺจตฺติติ. “โกธโน อานนฺท มาตุคฺคาโม, อิสฺสุกึ อานนฺท มาตุคฺคาโม,
มจฺจรี อานนฺท มาตุคฺคาโม, ทุปฺปญฺโญ อานนฺท มาตุคฺคาโม. อयํ
โข อานนฺท เหตุ อयํ ปจฺจโย, เยน มาตุคฺคาโม เนว สภายํ
นิสฺสีทติ, น กมฺมนฺตํ ปโยเชติ, น กมฺโพชํ^๒ คจฺจตฺติติ. ทสมํ.

ตติโย อปณฺณกวกุโณ.

ตสฺสทฺททานํ

ปธานํ^๓ ทิฏฺฐิจิ สปปุริส- วรฺฐกา เทว จ โหนฺติ อคฺคานิ
กุสินารอจินฺเตยฺยา ทกฺขิณา จ วณฺชิชา กมฺโพชนฺติ.”

^๑ อ. สภาย
หมตฺถาย 27/05/2566

^{๓-๓} สยา. ปธานทิจิ สปปุริสวรฺฐกา
อจินฺตํ ทกฺขิณาย

^๒ สยา. กมฺโมช

เทว จ โหนฺติ อคฺคานิ กุสินาราย
วณฺชิชา กมฺโมเชน วกุโณติ

(๕) ๔. มจลวกโค

๑. ปาณาติปาตสุตตัม

[๘๑] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารี โหติ, มุสาวาที โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ปจฺม.

๒. มุสาวาทสุตตัม

[๘๒] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. มุสาวาที โหติ, ปิสุณฺวาโจ โหติ, ผรุสฺวาโจ โหติ, สมฺผปฺปลาปী โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปิสุณฺวาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ, ผรุสฺยา วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ, สมฺผปฺปลาปา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ทฺติยํ.

๓. วรรณารหสูตร^๑

[๘๓] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อนนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อุปทํเสติ, อนนฺวิจฺจ อปริโยคาเหตุวา ปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสติ, อนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสติ, อนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา อปฺปสาทนีเย จาเน อปฺปสาทํ อุปทํเสติ, อนฺวิจฺจ ปริโยคาเหตุวา ปสาทนีเย จาเน ปสาทํ อุปทํเสติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ตติยํ.

๔. โกธกรสูตร^๑

[๘๔] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. โกธกรุ โหติ น สทฺฐมฺมกรุ, มกฺขกรุ โหติ น สทฺฐมฺมกรุ, ลากกรุ โหติ น สทฺฐมฺมกรุ, สกฺการกรุ โหติ น สทฺฐมฺมกรุ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

^๑ น. อวณฺณารหสูตรํ

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาทโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. สทฺฐมฺมครุ โหติ น โกธครุ,
 สทฺฐมฺมครุ โหติ น มกฺขครุ, สทฺฐมฺมครุ โหติ น ลามครุ,
 สทฺฐมฺมครุ โหติ น สกฺการครุ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ
 สมนฺนาทโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จตฺตถํ.

๕. ตโมตมสฺสตุตํ

[๘๕] “จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตุตาโร. ตโม ตมปรายโน,^๑ ตโม ไชติปรายโน,^๒
 ไชติ ตมปรายโน, ไชติ ไชติปรายโน.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตโม โหติ ตมปรายโน. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล นีจกุล^๓ ปจฺจชาโต โหติ จณฺทาลกุล วา
 เวณกุล วา เนสาทกุล วา รถการกุล วา ปุฏฺฐกุล วา
 ทฬิทฺเท อปฺปนฺนปานโกชเน กสิรฺวุตฺติเก, ยตฺถ กสิเรน ฆาสจฺฉาโท
 ลพฺภติ, โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุพฺพสิโก โอโกฏฺฐิมโก
 พหฺวาพาโห กาณฺโณ วา กุณฺโณ วา ขณฺโธ วา ปกฺขหโต วา, น
 ลาภี อนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส
 เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน ทุจฺจริตํ จรติ, วาจาย
 ทุจฺจริตํ จรติ, มนฺสา ทุจฺจริตํ จรติ. โส กาเยน ทุจฺจริตํ จริตฺวา
 วาจาย ทุจฺจริตํ จริตฺวา มนฺสา ทุจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา
 ปรมฺมรณฺนา อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ นิริยํ อุปฺปชฺชติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตโม โหติ ตมปรายโน.

^๑ ฉ., เท. ตมปรายโน

^๒ ฉ., เท. ไชติปรายโน, เอวมฺปริปี.

^๓ ฉ., เท., อ. นีจ กุล, เอวมฺปริปี.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตโม โหติ ไชติปรายโน. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล นิจฺกุลํ ปจฺจชาตาโต โหติ จณฺทาลกุลํ วา
 เวณกุลํ วา เนสาทกุลํ วา รถการกุลํ วา ปุณฺณกุลํ วา
 ทพิทฺเทศํ อปฺปนฺนปานโกชเน กสิรวุตฺติเก, ยตถ กสิเรน ฆาสจฺฉาโท
 ลพฺภติ, โส จ โหติ ทุพฺพณฺโณ ทุทฺทสิโก โอโกฏฺฐิโก พหฺวาพาโ
 กาณํ วา กุณิํ วา ขณฺโฆ วา ปกฺขหโต วา, น ลากิ อนฺนสฺส
 ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส.
 โส กาเยน สุจฺริตํ จรติ, วาจาเยน สุจฺริตํ จรติ, มนฺสา สุจฺริตํ จรติ.
 โส กาเยน สุจฺริตํ จริตฺวา วาจาเยน สุจฺริตํ จริตฺวา มนฺสา สุจฺริตํ
 จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมฺมรณํ สุคฺติํ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ. เอวํ
 โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตโม โหติ ไชติปรายโน.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ไชติ โหติ ตมปรายโน. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อฺจุเจ กุเล ปจฺจชาตาโต โหติ
 ขตฺติยมหาสาลกุลํ วา พุราหุณฺนมหาสาลกุลํ วา
 คหปติมหาสาลกุลํ วา อทฺธเม มหฺตฺตเน มหาโกเค
 ปหฺตฺตชาตฺรปรชเต ปหฺตฺตวิตฺตูปกรณํ ปหฺตฺตธนฺธมฺเย, โส จ โหติ
 อภิรุโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย
 สมนฺนาคโต, ลากิ อนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส ยานสฺส
 มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน ทฺวจฺริตํ
 จรติ, วาจาเยน ทฺวจฺริตํ จรติ, มนฺสา ทฺวจฺริตํ จรติ. โส กาเยน
 ทฺวจฺริตํ จริตฺวา วาจาเยน ทฺวจฺริตํ จริตฺวา มนฺสา ทฺวจฺริตํ จริตฺวา
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณํ อปายํ ทฺคฺคตํ วิณีปาตํ นิรยํ
 อุปปชฺชติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ไชติ โหติ ตมปรายโน.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ไชติ โหติ ไชติปรายโน. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อุจฺเจ กุเล ปจฺจาสาโต โหติ
 ขตฺติยมหาสาลกุเล วา พุราหุมนมหาสาลกุเล วา คหปติมหาสาลกุเล
 วา อญฺเฒ มหทฺฐเน มหาโกเค ปหุตฺตาตฺฐปรชเต ปหุตฺตวิตฺตูปกรณ
 ปหุตฺตธนธมฺเบ, โส จ โหติ อภิสฺสโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย
 วณฺณโปกฺขรตาย สมณฺนาคโต, ลากิ อนฺนสฺส ปานสฺส วตฺถสฺส
 ยานสฺส มาลาคนฺธวิเลปนสฺส เสยฺยาวสถปทีเปยฺยสฺส. โส กาเยน
 สุจฺริตํ จรติ, วาจาเยน สุจฺริตํ จรติ, มนสา สุจฺริตํ จรติ. โส
 กาเยน สุจฺริตํ จริตฺวา วาจาเยน สุจฺริตํ จริตฺวา มนสา สุจฺริตํ
 จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมมรณา สุกตํ สกฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ไชติ โหติ ไชติปรายโน. อิม โข
 ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปณฺจมํ.

๖. โอนโตณตสุตฺตํ

[๘๖] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. โอนโตณโต, โอนตฺถณโต อุณฺณโตณโต
 อุณฺณตฺถณโต.

กถญจ^๑ ภิกฺขเว ปุคฺคโล โอนโตณโต โหติ.” อิท ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโล นิจฺกุลे ปจฺจาสาโต โหติ จณฺทาลกุเล วา ๔เปย
 โส กาเยน ทฺวจฺจริตํ จรติ, วาจาเยน ทฺวจฺจริตํ จรติ, มนสา ทฺวจฺจริตํ
 จรติ. โส กาเยน ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา วาจาเยน ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา มนสา
 ทฺวจฺจริตํ จริตฺวา กายสฺส เกทา ปรมมรณา อปายํ ทฺกฺคตํ วินิปาตํ
 นิริยํ อุปปชฺชติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล โอนโตณโต โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจฺโล โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เสชฺช โหติ ปฏฺวิปโท,^๑ อนุตฺตโร โยคกฺขเมมฺ ปตฺถยมาโน
วิหฺรติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว รณฺโณ ขตฺติยสฺส มุทฺธาภิสิตฺตสฺส^๒
เชฏฺโฐ ปุตฺโต อภิสเโก^๓ อนภิสิตฺโต มจลปฺปตฺโต; เอวเมว โข
ภิกฺขเว ภิกฺขุ เสชฺช โหติ ปฏฺวิปโท,^๑ อนุตฺตโร โยคกฺขเมมฺ
ปตฺถยมาโน วิหฺรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจฺโล โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺธุรีโก โหติ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ
ทิกฺขุเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ,
โน จ โข อญฺจ วิโมกฺখে กาเยน ผุสิตฺวา^๔ วิหฺรติ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺธุรีโก โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิกฺขุเจว
ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, อญฺจ จ
วิโมกฺখে กาเยน ผุสิตฺวา วิหฺรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
สมณปทุโม โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณฺโส สมณสฺสขมาโล โหติ.
อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาจิตฺว พหุลํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ
อยาจิตฺ, ยาจิตฺว พหุลํ ปิณฑปาตํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ,
ยาจิตฺว พหุลํ เสนาสนํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ, ยาจิตฺว
พหุลํ คิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิตฺ. เยहि

^๑ ฉ.,เท. ปาฏิปโท

^๓ ฉ.,เท. อาภิสเโก

^๒ ฉ.,เท. มุทฺธาภิสิตฺตสฺส

^๔ อ. ผุสิตฺวา

โฆ ปน สพุรหมจารีหิ สทฐี วิหริติ, ตยสส^๑ มนาเปเนว พหุลล
 กายกมฺเมน สมุทาจรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว พหุลล
 วจีกมฺเมน สมุทาจรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว พหุลล
 มโนกมฺเมน สมุทาจรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปน, มนาเปเนว [๒] อุปหาริ
 อุปหรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเป. ยานิ โฆ ปน ตานิ เวทยิตานิ
 ปิตตสมุฏฺฏจฺานานิ วา เสฆสมุฏฺฏจฺานานิ วา วาตสมุฏฺฏจฺานานิ วา
 สนฺนิปาติกานิ วา อุตฺตปริณามชานิ วา วิสมปรีหารชานิ วา
 โอบกุกมิกานิ วา กมฺมวิปากชานิ วา, ตานสส^๒ น พหุเทว
 อุปฺปชฺชนฺติ, อปฺปาพาโห โหติ. จตฺนํ ฌานํ อาภิเจตสิกานํ
 ทิฏฺฐธมฺมสฺสวiharานํ นิกามลาภี โหติ อภิจฺฉลาภี อภิสฺสลาภี,
 อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม
 สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ. เอวํ โฆ ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล สมณฺสฺส สมณฺสฺสุมาลो โหติ.

ยถฺหิ ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทฺมานอ วเทยฺย ‘สมณฺสฺส
 สมณฺสฺสุมาลอติ, มเมว ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทฺมานอ วเทยฺย
 ‘สมณฺสฺส สมณฺสฺสุมาลอติ. อหฺนฺหิ ภิกฺขเว ยาจิโตว พหุลล จีวรํ
 ปรีกฺขณฺชามิ อปฺปํ อยาจิโต, ยาจิโตว พหุลล ปิณฺทปาตํ ปรีกฺขณฺชามิ
 อปฺปํ อยาจิโต, ยาจิโตว พหุลล เสนาสนํ ปรีกฺขณฺชามิ อปฺปํ
 อยาจิโต, ยาจิโตว พหุลล คิลานปจฺจยภาสชฺชปรีกฺขารํ ปรีกฺขณฺชามิ
 อปฺปํ อยาจิโต. ยถฺหิ โฆ ปน ภิกฺขุหิ สทฐี วิหารามิ, เต เม
 มนาเปเนว พหุลล กายกมฺเมน สมุทาจรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปน,
 มนาเปเนว พหุลล วจีกมฺเมน สมุทาจรณฺติ อปฺปํ อมฺนาเปน,

^๑ อ. ทฺยาสส
 ๒ อ. ท. พหุลล

^๓ อ. ท. ตานิ ปนสส

มณาเปเนว พหุลัมมโนกมเมเน สมุทาจรณติ อปเป อมณาเปเน,
มณาเปเยว อุปหาริ อุปหรณติ อปเป อมณาเป. ยานิ โข ปน ตานิ
เวทยิตานิ ปิตตสมุฏฏจानานิ วา เสมหสมุฏฏจानานิ วา วาตสมุฏฏจानานิ
วา สนนิปาติกานิ วา อุตฺตปริณามชานิ วา วิสมปรีหารชานิ วา
โอปกุกมิกานิ วา กมฺมวิปากชานิ วา, ตานิ เม น พหุเทว
อุปฺปชฺชณติ, อปฺปาพาโหหมสมิ. จตฺตุนํ โข ปนสมิ ฌานานํ
อาภิเจตสิกานํ ทิฏฐธมฺมสุขวิหารานํ นิกามลาภี อภิจฺฉลาภี อภิสฺสรลาภี,
อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฐเจว ธมฺเม สยํ
อภิญฺญา สจฺฉนิกตฺวา อุปฺปสมฺปชฺช วิหรามิ.

ยณฺหิ ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘สมณฺเสสุ
สมณฺสฺสขุมาลोติ, มเมว ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย
‘สมณฺเสสุ สมณฺสฺสขุมาลोติ. อิมํ โข ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา
สนฺโต สํวิชฺชमानา โลกสฺมินฺติ. สตฺตมํ.

๘. สยโฆชนสูตร

[๘๘] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชमानา
โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. สมณมจฺโโล, สมณปุณฺฑริโก, สมณปทุโม,
สมณฺเสสุ สมณฺสฺสขุมาลอ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจฺโโล โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ตินฺณํ สยโฆชนานํ ปรีกฺขยา โสตาปนฺโน โหติ
อวินิปาตธมฺโม นียโต สมโพธิปรายโน. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
สมณมจฺโโล โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑริโก โหติ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ตินฺณํ สยโฆชนานํ ปรีกฺขยา ราคโทสโมหานํ

ตุนตฺตา สกทาคามิ โหติ, สกิทเว อิมํ โลกํ อาคนฺตฺวา ทุกฺขสฺส นตํ
กโรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑริโก โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ ปญฺจนนํ โอรัมภาคิยานํ สยฺมโฆชนานํ ปริกฺขยา โอปปาติโก
โหติ. ตตฺถ ปรีนิพฺพายี อนาวตฺตติธมฺโม ตสฺมา โลกา. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณฺเสฺส สมณสฺสขุมาโล โหติ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺติํ ปญฺญาวิมุตฺติํ
ทิกฺขฺจเว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริติ. เอวํ
โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณฺเสฺส สมณสฺสขุมาโล โหติ. อิมเ โข
ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. สมฺมาทิฏฺฐิสฺส ตํ

[๘๙] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. สมณมจฺโล, สมณปุณฺฑริโก, สมณปทุโม,
สมณฺเสฺส สมณสฺสขุมาโล.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจฺโล โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ, สมฺมาสงฺกปโป โหติ, สมฺมาวาโจ โหติ,
สมฺมากมฺมฺนฺโต โหติ, สมฺมาอาชีโว โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ,
สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
สมณมจฺโล โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑริโก โหติ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ, สมฺมาสงฺกปโป โหติ, สมฺมาวาโจ

โหติ, สมฺมากมฺมนฺโต โหติ, สมฺมาอาชีโว โหติ, สมฺมาวายาโม
โหติ, สมฺมาสติ โหติ, สมฺมาสมาธิ โหติ, สมฺมาฌานี โหติ,
สมฺมาวิมุตฺติ โหติ, โน จ โข อฏฺฐ วิโมกฺเข กาเยน ผุสฺสิตวา^{*}
วิหฺรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑรโก โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ ๔เปฯ สมฺมาฌานี โหติ, สมฺมาวิมุตฺติ
โหติ, อฏฺฐ จ วิโมกฺเข กาเยน ผุสฺสิตวา^{*} วิหฺรติ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณေနฺนุ สมณสุขุมาลो โหติ. อิทฺ
ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยาจิโตว พหุลํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิโต,
๔เปฯ ยณฺหิ ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘สมณေနฺนุ
สมณสุขุมาลอติ, มเมว ตํ ภิกฺขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย
‘สมณေနฺนุ สมณสุขุมาลอติ. อหณฺหิ” ภิกฺขเว ยาจิโตว พหุลํ จีวรํ
ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิโต ๔เปฯ” อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ
ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสมินฺติ. นวมํ.

๑๐. ขนฺธสุตฺตํ

[๙๐] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสมิ. กตเม จตฺตารอ. สมณมจโล, สมณปุณฺฑรโก, สมณปทุโม,
สมณေနฺนุ สมณสุขุมาลอ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจโล โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ เสโว โหติ อปฺปตฺตมานโส, อนฺตฺตรํ โยคกฺเขมํ ปตฺถยมาโน
วิหฺรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สมณมจโล โหติ.

* อ. ผุสฺสิตวา

๒-๒ อ.เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑรโก โหติ. อิท
 ภิกขเว ภิกขุ ปณฺจสุ อูปาทานกฺขนฺธสุ อุตฺตยพฺพยานุสฺสึ วิหฺรติ
 ‘อิตฺติ รูปํ, อิตฺติ รูปสฺส สมฺมทโย, อิตฺติ รูปสฺส อตฺตณฺคโม. อิตฺติ
 เวทนา ๔เปฯ อิตฺติ สญฺญา ๔เปฯ อิตฺติ สงฺขารรา ๔เปฯ อิตฺติ
 วิญฺญาณํ, อิตฺติ วิญฺญาณสฺส สมฺมทโย, อิตฺติ วิญฺญาณสฺส อตฺตณฺคโมติ,
 โน จ โข อญฺจ วิโมกฺเข กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหฺรติ. เอวํ โข
 ภิกขเว ปุคฺคโล สมณปุณฺฑรโก โหติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล สมณปทุโม โหติ. อิท ภิกขเว
 ภิกขุ ปณฺจสุ อูปาทานกฺขนฺธสุ อุตฺตยพฺพยานุสฺสึ วิหฺรติ ‘อิตฺติ
 รูปํ, อิตฺติ รูปสฺส สมฺมทโย, อิตฺติ รูปสฺส อตฺตณฺคโม. อิตฺติ เวทนา
 ๔เปฯ อิตฺติ สญฺญา ๔เปฯ อิตฺติ สงฺขารรา ๔เปฯ อิตฺติ วิญฺญาณํ, อิตฺติ
 วิญฺญาณสฺส สมฺมทโย, อิตฺติ วิญฺญาณสฺส อตฺตณฺคโมติ, อญฺจ จ
 วิโมกฺเข กาเยน ผุสฺสิตฺวา วิหฺรติ. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล
 สมณปทุโม โหติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล สมณฺณสุ สมณสฺสขุมาลो โหติ. อิท
 ภิกขเว ภิกขุ ยาจิโตว พหุลํ จีวรํ ปริภุญฺชติ อปฺปํ อยาจิโต
 ๔เปฯ ยญฺหิ ตํ ภิกขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย ‘สมณฺณสุ
 สมณสฺสขุมาลติ. มเมว ตํ ภิกขเว สมฺมา วทมาโน วเทยฺย
 ‘สมณฺณสุ สมณสฺสขุมาลติ, อหญฺหิ ภิกขเว ยาจิโตว พหุลํ จีวรํ
 ปริภุญฺชามิ อปฺปํ อยาจิโต ๔เปฯ อิเม โข ภิกขเว จตฺตาริ
 ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺสมินฺติ. ทสมํ.

จตุตฺถโถ มจฺฉวคฺคโ.

ตสฺสอุทฺททานํ

ปาณาติปาโต^๑ จ มุสา

วณฺณโกธตโมณตา^๒

ปฺตุโต^๓ สยฺโยชนญฺเจว

ทิกฺขจฺจิ ขนฺธเน เต ทสชาติ.

^๑ อ. ปาณาติปาตา

^๒ ฉ.,เท. อวณฺณโกธตโมณตา

^๓ อ. อนฺโน

(๑๐.) ๕. อสุรวคโค

๑. อสุรสุตตัม

[๙๑] “จตุตตารโหม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสมิ. กตเม จตุตตารโ. อสุโร อสุรปริวโร, อสุโร เทวปริวโร,
เทโว อสุรปริวโร, เทโว เทวปริวโร.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล อสุโร โหติ อสุรปริวโร. อิท
ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ทุสฺสีโล โหติ ปาปธมฺโม, ปริสาปิสฺส
โหติ ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล อสุโร โหติ
อสุรปริวโร.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล อสุโร โหติ เทวปริวโร. อิท
ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ทุสฺสีโล โหติ ปาปธมฺโม, ปริสา จ
ขวสฺส โหติ สิลวตี กลฺยาณธมฺมา. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล
อสุโร โหติ เทวปริวโร.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล เทโว โหติ อสุรปริวโร. อิท
ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สิลวา โหติ กลฺยาณธมฺโม, ปริสา จ
ขวสฺส โหติ ทุสฺสีลา ปาปธมฺมา. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล^{*}
เทโว โหติ อสุรปริวโร.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล เทโว โหติ เทวปริวโร. อิท
ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สิลวา โหติ กลฺยาณธมฺโม, ปริสาปิสฺส
โหติ สิลวตี กลฺยาณธมฺมา. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล เทโว โหติ
เทวปริวโร. อิเม โข ภิกขเว จตุตตารโ ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสมินฺติ. ปจम्.

หมดอายุ 27/05/2566

* สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

๒. ปจฺมสมาธิสุตฺตํ

[๙๒] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี โหติ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, น ลาภี อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เหนว^๑ ลาภี โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, น^๒ ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี เจว โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิเม ไช ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ทุตฺติยํ.

๓. ทุตฺติยสมาธิสุตฺตํ

[๙๓] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี โหติ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, น ลาภี อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เหนว ลาภี โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี เจว โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

^๑ ฉ., เท., อ. น เจว, เอมฺปรี.ป.

^๒ ฉ., เท. น จ, เอมฺปรี.ป.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล ลากิ โหติ* อชฺฌตฺตํ
 เจโตสมถสฺส, น ลากิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว
 ปุคฺคเลน อชฺฌตฺตํ เจโตสมถे ปติฏฺฐาย อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย
 โยโค กรณียํ, โส อปเรณ สมเยน ลากิ เจว โหติ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสมถสฺส, ลากิ จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล ลากิ อธิปญฺญา-
 ธมฺมวิปสฺสนาย, น ลากิ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส. เตน ภิกฺขเว
 ปุคฺคเลน อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย ปติฏฺฐาย อชฺฌตฺตํ เจโตสมถे
 โยโค กรณียํ, โส อปเรณ สมเยน ลากิ เจว โหติ
 อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, ลากิ จ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล เหนว ลากิ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสมถสฺส, น ลากิ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว
 ปุคฺคเลน เตสํเยว กุสลานํ ฐมฺมานํ ปฏฺฐิลาภาย อธิมตฺโต จนฺโท จ
 วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬหิ จ อปฺปฏฺฐิวณิ จ สติ จ
 สมฺปชฌณณจ กรณียํ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อาทิตฺตเจโล วา
 อาทิตฺตสีโส วา ตสฺส^๒ ตสฺสเวย เจลสฺส วา สีลสฺส วา
 นิพฺพาปนาย อธิมตฺตํ จนฺทณจ วายามณจ อุตฺตสาหณจ อุตฺตโสฬหิณจ
 อปฺปฏฺฐิวณิณจ สติณจ สมฺปชฌณณจ กรายฺย; เอวเมว โข
 ภิกฺขเว เตน ปุคฺคเลน เตสํเยว กุสลานํ ฐมฺมานํ ปฏฺฐิลาภาย
 อธิมตฺโต จนฺโท จ วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬหิ จ
 อปฺปฏฺฐิวณิ จ สติ จ สมฺปชฌณณจ กรณียํ. โส อปเรณ สมเยน
 ลากิ เจว โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลากิ จ
 อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

หมายเหตุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อิ. ยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. ยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล ลาภี เจว โหติ^๑ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสมถสฺส, ลาภี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว
 ปุคฺคเลน เตสฺสเยว กุสเลสฺส ธมฺเมสฺส ปติฏฺฐาย อุตฺตริ^๒ อาสวานํ
 ขยาย โยโค กรณีย. อิมे โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา สนฺโต
 สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ตติยํ.

๔. ตติยสมาธิสูตร

[๙๔] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี
 โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.
 อิท ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี โหติ
 อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, น ลาภี อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส. อิท
 ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เนว ลาภี โหติ อชฺฌตฺตํ
 เจโตสมถสฺส, น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. อิท ปน ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโล ลาภี เจว โหติ อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลาภี
 อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

ตตฺร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคโล ลาภี อชฺฌตฺตํ เจโตสมถสฺส,
 น ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว ปุคฺคเลน ยวายํ
 ปุคฺคโล ลาภี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, โส อุปสงฺกมิตฺวา เอวมสฺส
 วจนีโย ‘กถนฺนุ โข อาวุโส สงฺขารา ทฏฺฐพฺพา, กถํ สงฺขารา
 สมฺมสิตพฺพา, กถํ สงฺขารา วิปสฺสิตพฺพาติ. ตสฺส โส ยถาทิฏฺฐํ
 ยถาวิทิตํ พุยากรโรติ ‘เอวํ โข อาวุโส สงฺขารา ทฏฺฐพฺพา, เอวํ

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ สฺยา. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ น.,เท. อุตฺตริ

สงฺขารธา สมฺมสิตพฺพา, เอวํ สงฺขารธา วิปสฺสิตพฺพาติ. โส อปฺเรน
สมเยน ลากี เจว โหติ อชฺชตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลากี จ
อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล ลากี อธิปญฺญา-
ธมฺมวิปสฺสนาย, น ลากี อชฺชตฺตํ เจโตสมถสฺส. เตน ภิกฺขเว
ปุคฺคเลน ยฺวายํ ปุคฺคโล ลากี อชฺชตฺตํ เจโตสมถสฺส, โส
อุปสงฺกมิตฺวา เอวฺมสฺส วจนีโย ‘กถนฺนุ โข อาวุโส จิตฺตํ
สณฺจเปตพฺพํ, กถํ จิตฺตํ สนฺนิยาเทตพฺพํ,^๑ กถํ จิตฺตํ
เอโกทิกตฺตพฺพํ,^๒ กถํ จิตฺตํ สมากทาทพฺพนฺติ. ตสฺส โส ยถาทิฏฺฐํ
ยถาวีทิตํ พฺยากโรติ ‘เอวํ โข อาวุโส จิตฺตํ สณฺจเปตพฺพํ, เอวํ
จิตฺตํ สนฺนิยาเทตพฺพํ, เอวํ จิตฺตํ เอโกทิกตฺตพฺพํ, เอวํ จิตฺตํ
สมากทาทพฺพนฺติ. โส อปฺเรน สมเยน ลากี เจว โหติ
อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, ลากี จ อชฺชตฺตํ เจโตสมถสฺส.

ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล เนว ลากี อชฺชตฺตํ
เจโตสมถสฺส, น ลากี อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว
ปุคฺคเลน ยฺวายํ ปุคฺคโล ลากี เจว อชฺชตฺตํ เจโตสมถสฺส, ลากี จ
อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย, โส อุปสงฺกมิตฺวา เอวฺมสฺส วจนีโย
‘กถนฺนุ โข อาวุโส จิตฺตํ สณฺจเปตพฺพํ, กถํ จิตฺตํ สนฺนิยาเทตพฺพํ,^๑
กถํ จิตฺตํ เอโกทิกตฺตพฺพํ, กถํ จิตฺตํ สมากทาทพฺพํ, กถํ
สงฺขารธา ทฏฺฐพฺพา, กถํ สงฺขารธา สมฺมสิตพฺพา, กถํ สงฺขารธา
วิปสฺสิตพฺพาติ. ตสฺส โส ยถาทิฏฺฐํ ยถาวีทิตํ พฺยากโรติ ‘เอวํ
โข อาวุโส จิตฺตํ สณฺจเปตพฺพํ, เอวํ จิตฺตํ สนฺนิยาเทตพฺพํ, เอวํ

^๑ ฉ.,เท.,อิ. สนฺนิยาเทตพฺพ.^๒ ฉ.,เท. เอโกทิก ทาทพฺพ.

จิตตัม เอโกทิกตตพพํ, เอวํ จิตตัม สมหาทตพพํ, เอวํ สงฺขาราทฏฺฐพฺพา, เอวํ สงฺขาราสมฺมสสิตพฺพา, เอวํ สงฺขาราวิปสฺสสิตพฺพาติ. โส อปฺเรน สมเยน ลากี เจว โหติ อชฺฌตตํ เจโตสมถสฺส, ลากี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย.

ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล ลากี เจว อชฺฌตตํ เจโตสมถสฺส, ลากี จ อธิปญฺญาธมฺมวิปสฺสนาย. เตน ภิกฺขเว ปุคฺคเลน เตสฺสเยว กุสเลสุ ฐมฺเมสุ ปตฺติฏฺฐาย อุตฺตารี อาสวานํ ขยาย โยโค กรณีย. อิมํ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. จตฺตถํ.

๕. จวาลาสุตตัม

[๙๕] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน ปรหิตาย, ปรหิตาย ปฏิปนฺโน โน อตฺตหิตาย, อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน ปรหิตาย, อตฺตหิตาย จ^๑ ปฏิปนฺโน ปรหิตาย จ.

เสยฺยถาปี ภิกฺขเว จวาลาตํ อุกาโต ปทิตตํ มชฺฌเม คฺคฺคตํ เนว คามเม กฏฺฐตถํ ฝรติ, น อธมฺเม กฏฺฐตถํ ฝรติ. ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ, ยฺวายํ ปุคฺคโล เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน ปรหิตาย.

ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล ปรหิตาย ปฏิปนฺโน โน อตฺตหิตาย, อยํ อิมํสํ ทฺวินฺนํ ปุคฺคลานํ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺีตตโร จ. ตตฺร ภิกฺขเว ยฺวายํ ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน

หมายเหตุ 27/05/2566

โน พรหิตาย, อัย อิมัสสั ตินฺณํ ปุคฺคฺลัน อภิกฺกนฺตโร จ
 ปณฺีตโร จ. ตตร ภิกฺขเว ยวายํ ปุคฺคฺโล อตฺตหิตาย จ
 ปฏิปนฺโน พรหิตาย จ, อัย อิมัสสั จตฺนํ ปุคฺคฺลัน อคฺโค จ
 เสฏฺโฐ จ ปาโมกฺโข^๑ จ อุตฺตโม จ ปวโร จ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ควา ขีรํ, ขีรมา ทธิ, ทธิมหา
 นวณฺีตํ, นวณฺีตมา สปปิ, สปปิมหา สปปิมณฺุโ, สปปิมณฺุโ^๒
 ตตฺถ อคฺคมกฺขายติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว ยวายํ [^๓] อตฺตหิตาย
 จ ปฏิปนฺโน พรหิตาย จ, อัย อิมัสสั จตฺนํ ปุคฺคฺลัน อคฺโค
 จ เสฏฺโฐ จ ปาโมกฺโข จ อุตฺตโม จ ปวโร จ. อิมะ โข
 ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปณฺจมํ.

๖. ราควินยสูตรํ

[๙๖] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โน พรหิตาย,
 พรหิตาย ปฏิปนฺโน โน อตฺตหิตาย, เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน
 โน พรหิตาย, อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน พรหิตาย จ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคฺโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน
 พรหิตาย. อิท ภิกฺขเว เอกจฺเจ ปุคฺคฺโล อตฺตนา ราควินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปริ ราควินยาย สมากเปติ. อตฺตนา โทสวินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปริ โทสวินยาย สมากเปติ. อตฺตนา โมหวินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปริ โมหวินยาย สมากเปติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคฺโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. โมกฺโข

^๒ ฉ., เท. อัย ปาโ จ น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ., เท., อ. ปุคฺคฺโล

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล พรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน
 อตฺตหิตาย. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา น รากวินยาย
 ปฏิปนฺโน โหติ, ปรี รากวินยาย สมาทเปติ. อตฺตนา น
 โทสวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, ปรี โทสวินยาย สมาทเปติ,
 อตฺตนา น โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, ปรี โมหวินยาย
 สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล พรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ
 โน อตฺตหิตาย.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ
 โน พรหิตาย. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา น
 รากวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปรี รากวินยาย สมาทเปติ.
 อตฺตนา น โทสวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปรี โทสวินยาย
 สมาทเปติ. อตฺตนา น โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, โน ปรี
 โมหวินยาย สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว อตฺตหิตาย
 ปฏิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ
 พรหิตาย จ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา จ
 รากวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, ประญจ รากวินยาย สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ โทสวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, ประญจ โทสวินยาย
 สมาทเปติ. อตฺตนา จ โมหวินยาย ปฏิปนฺโน โหติ, ประญจ
 โมหวินยาย สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ
 ปฏิปนฺโน โหติ พรหิตาย จ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา
 สหฺโต สวิขฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ฉญฺจ.

๙. ขิปปนินสนตีสุตต

[๙๗] “จตตารโฆเม ภิกขเว ปุคฺคโล สนโต สัวิชชมานา โลกสมี. กตเม จตตารโ. อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน [๑] โน ปรหิตาย, ปรหิตาย ปฏิปนฺโน [๑] โน อตฺตหิตาย, เหว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน [๑] โน ปรหิตาย, อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน [๑] ปรหิตาย จ.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตาย. อิท ภิกขเว เอกจฺเจ ปุคฺคโล ขิปปนินสนตีส จ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, สุตานญจ ฐมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ, ฐตานญจ^๒ ฐมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ, อตฺถมญฺญาย ฐมฺมมญฺญาย ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปนฺโน โหติ. โน จ กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากุกรโณ ปรียา วาจา ย สมนฺนาคโต วิสสฺสจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา, โน^๓ จ สนฺทสฺสโก โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมปหฺสโก สพฺรหฺมจารีณ. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน ปรหิตาย.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล ปรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย. อิท ภิกขเว เอกจฺเจ ปุคฺคโล น เหว โข ขิปปนินสนตีส โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, โน จ สุตานํ ฐมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ, โน จ ฐตานํ ฐมฺมานํ อตฺถูปปริกฺขี โหติ, โน จ อตฺถมญฺญาย ฐมฺมมญฺญาย ฐมฺมานุฐมฺมปฏิปนฺโน โหติ. กลฺยาณวาโจ จ โหติ กลฺยาณวากุกรโณ ปรียา วาจา ย สมนฺนาคโต

^๑ อ. โหติ

^๒ ฉ., เท. ฐาตานญจ

^๓ อ. เหว

วิสสุจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา, สนฺทสฺสโก จ
โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหฺสโก สพฺรหฺมจารีณฺ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปุคฺคโล พรหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โหติ
โน พรหิตาย. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น เหนว โข
ขิปปนิสนฺตึ โหติ กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, โน จ สุตานํ ฐมฺมานํ
ธารกชาติโก โหติ, โน จ ฐตานํ ฐมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ, โน จ
อตฺถมญฺญาย ฐมฺมมญฺญาย ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺวิปนฺโน โหติ. โน จ
กลฺยาณวาโจ โหติ กลฺยาณวากุรโณ ปรียา วาจา ยสมนฺนาคโต
วิสสุจาย อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา, โน จ สนฺทสฺสโก
โหติ สมาทปโก สมุตฺเตชโก สมฺปหฺสโก สพฺรหฺมจารีณฺ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปนฺโน โหติ
พรหิตาย จ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ขิปปนิสนฺตึ จ โหติ
กุสเลสุ ฐมฺเมสุ, สุตานญจ ฐมฺมานํ ธารกชาติโก โหติ, ฐตานญจ
ฐมฺมานํ อตฺถุปปริกฺขี โหติ, อตฺถมญฺญาย ฐมฺมมญฺญาย
ฐมฺมานุฐมฺมปฏฺวิปนฺโน โหติ, กลฺยาณวาโจ จ^{*} โหติ
กลฺยาณวากุรโณ ปรียา วาจา ยสมนฺนาคโต วิสสุจาย
อเนลคพาย อตฺถสฺส วิญญาปนียา, สนฺทสฺสโก จ โหติ สมาทปโก
สมุตฺเตชโก สมฺปหฺสโก สพฺรหฺมจารีณฺ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปนฺโน โหติ พรหิตาย จ. อิมํ โข ภิกฺขเว
จตุตฺตารํ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. สตฺตมํ.

๘. อตฺตหิตสุตฺตํ

[๙๘] “จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตฺเม จตุตฺตาโร. อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน พรหิตาย, พรหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน อตฺตหิตาย, เนว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน พรหิตาย, อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปนฺโน พรหิตาย จ. อิมे โข ภิกฺขเว จตุตฺตาโร ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. อฏฺฐจมฺ.”

๙. ติกฺขาปทสุตฺตํ

[๙๙] “จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตฺเม จตุตฺตาโร. อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน พรหิตาย, พรหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน อตฺตหิตาย, เนว อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โน พรหิตาย, อตฺตหิตาย จ ปฏฺวิปนฺโน พรหิตาย จ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา ปาณาติปาตา ปฏฺวิวิโรโต โหติ, โน ปรี ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา อทินฺนาทานา ปฏฺวิวิโรโต โหติ, โน ปรี อทินฺนาทานา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา กาเมสฺมิจฺฉาจารา ปฏฺวิวิโรโต โหติ, โน ปรี กาเมสฺมิจฺฉาจารา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา มุสาวาทา ปฏฺวิวิโรโต โหติ, โน ปรี มุสาวาทา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิวิโรโต โหติ, โน ปรี สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณียา สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย ปฏฺวิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล พรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน
 อตฺตหิตาย. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา ปาณาติปาตา
 อปฺปฏฺวิโรโต โหติ, ปรี ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ
 ๗เป๗ อตฺตนา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา อปฺปฏฺวิโรโต โหติ, ปรี
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณียา สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกขเว
 ปุคฺคโล พรหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน อตฺตหิตาย.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล เหนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ
 โน พรหิตาย. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา ปาณาติปาตา
 อปฺปฏฺวิโรโต โหติ, โน ปรี ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ
 ๗เป๗ อตฺตนา สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา อปฺปฏฺวิโรโต โหติ, โน
 ปรี สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณียา สมาทเปติ. เอวํ โข
 ภิกขเว ปุคฺคโล เหนว อตฺตหิตาย ปฏิปนฺโน โหติ โน พรหิตาย.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ
 พรหิตาย จ. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อตฺตนา จ ปาณาติปาตา
 ปฏิวิโรโต โหติ, ปรมฺยจ ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ อทินฺนาทานา ปฏิวิโรโต โหติ, ปรมฺยจ อทินฺนาทานา
 เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ กาเมสุมิจฺฉาจารา ปฏิวิโรโต
 โหติ, ปรมฺยจ กาเมสุมิจฺฉาจารา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ
 มุสาวาทา ปฏิวิโรโต โหติ, ปรมฺยจ มุสาวาทา เวรมณียา สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏิวิโรโต โหติ, ปรมฺยจ
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณียา สมาทเปติ. เอวํ โข ภิกขเว
 ปุคฺคโล อตฺตหิตาย จ ปฏิปนฺโน โหติ พรหิตาย จ. อิเม โข
 ภิกขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสุมินฺติ. นวม.

๑๐. ไปตลียสุตฺตํ

[๑๐๐] อถ โข ไปตลียो परिพุพชาโก, येन भक्वा, तेनुपसंगमि; उपसंगमित्वा भक्वता सत्थिं समोत्थि, समोत्थिन्यं गच्छिं साराณ्यं वीत्तिสาเรत्वा เอกमन्तं निसीत्थि. เอกमन्तं निसिन्हं โข ไปตลियं परिพุพชากं भक्वा ऐतत्तवोज

“จตุตทาโรเม ไปตลีย ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชฺชमानา โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อิทฺ ไปตลีย เอกจฺโจ ปุคฺคโล อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ โข วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิทฺ ปน ไปตลีย เอกจฺโจ ปุคฺคโล วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ โข อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิทฺ ปน ไปตลีย เอกจฺโจ ปุคฺคโล เนว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. โนปิ* วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิทฺ ปน ไปตลีย เอกจฺโจ ปุคฺคโล อวณฺณารหสฺส จ อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, วณฺณารหสฺส จ วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิเม โข ไปตลีย จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชฺชमानา โลกสฺมี. อิเมสํ โข ไปตลีย จตุหนํ ปุคฺคลานํ กตโม เต ปุคฺคโล ขมติ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺีตตโร จาติ.

“จตุตทาโรเม โภ โคตม ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชฺชमानา โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อิทฺ โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ

โฆ วรรณารหสฺส วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิธ ปน โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล วรรณารหสฺส วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ โฆ อวรรณารหสฺส อวรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิธ ปน โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล เหนว อวรรณารหสฺส อวรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โนปิ วรรณารหสฺส วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิธ ปน โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล อวรรณารหสฺส จ อวรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, วรรณารหสฺส จ วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิมะ โฆ โภ โคตม จตฺตารโ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. อิมสํ โฆ^๑ โภ โคตม จตฺตุนฺนํ ปุคฺคลานํ ยวายํ ปุคฺคโล เหนว อวรรณารหสฺส อวรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โนปิ วรรณารหสฺส วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อयํ เม ปุคฺคโล ขมติ อิมสํ จตฺตุนฺนํ ปุคฺคลานํ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺีตตโร จ. ตํ กิสฺส เหตุ. อภิกฺกนฺตา เหลสา โภ โคตม, ยทิทํ อุเปกฺขาติ.

“จตฺตารโमे ไปตลีย ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารโ ๔เป๔ อิมะ โฆ ไปตลีย จตฺตารโ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. อิมสํ โฆ ไปตลีย จตฺตุนฺนํ ปุคฺคลานํ ยวายํ ปุคฺคโล อวรรณารหสฺส จ อวรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, วรรณารหสฺส จ วรรณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อयํ อิมสํ จตฺตุนฺนํ ปุคฺคลานํ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺีตตโร จ. ตํ กิสฺส เหตุ. อภิกฺกนฺตา เหลสา ไปตลีย, ยทิทํ ตตฺร^๒ ตตฺร^๒ กาลณฺณตฺตาติ.

^๑ ฉ., เท. โขสฺสโท น ทิสฺสติ.

^{๒-๒} ฉ., เท., อ. ตตฺถ ตตฺถ

“จตุตทาโรเม โภ โคตม ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อิทฺ โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล
 อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ
 โข วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิทฺ
 ปน โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา
 โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, โน จ โข อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ
 ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิทฺ ปน โภ โคตม เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล เนว อวณฺณารหสฺส อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ
 กาเลน, โนปิ วณฺณารหสฺส วณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ
 กาเลน. อิทฺ ปน โภ โคตม เอกจฺโจ ปุคฺคโล อวณฺณารหสฺส จ
 อวณฺณํ ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, วณฺณารหสฺส จ วณฺณํ
 ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อิเม โข โภ โคตม จตุตทาโร
 ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมี. อิเมสํ โข” โภ โคตม
 จตุทฺถํ ปุคฺคลานํ ยวายํ ปุคฺคโล อวณฺณารหสฺส จ อวณฺณํ
 ภาสิตา โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน, วณฺณารหสฺส จ วณฺณํ ภาสิตา
 โหติ ภูตํ ตจฺจํ กาเลน. อयํ เม ปุคฺคโล ขมติ อิเมสํ จตุทฺถํ
 ปุคฺคลานํ อภิกฺกนฺตตโร จ ปณฺีตตโร จ. ตํ กิสฺส เหตุ.
 อภิกฺกนฺตา เหลสา โภ โคตม, ยทิทํ ตตฺตร ตตฺตร กาลณฺณตฺตา.

อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม, อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม, เสยฺยถาปิ
 โภ โคตม นิกฺกขฺชิตํ วา อุกฺกขฺเชยฺย, ปฏฺิจฺจนฺนํ วา วิวเรยฺย,
 มุพฺพหสฺส วา มคฺคํ อาจิกฺขเยยฺย, อนฺธกาเร วา เตลปฺปชฺโชตํ
 ธาเรยฺย ‘จกฺขมนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตํ; เอวเมวํ โภตา โคตเมน
 อนเกปริยาเยน ธมฺโม ปกาสิโต. เอสาหํ ภวนฺตํ โคตมํ สรณํ

หมดอายุ 27/05/2566

คจฺจนามิ ฐมฺมมฺยจ ภิกฺขุสงฺฆมฺยจ, อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม ชาเรตุ
อชฺชตคฺเค ปาณฺเปตํ สรณํ คตฺนติ. ทสมํ.

ปณฺจโม อสุรวคโค.

ตสฺสุทฺททานํ

อสุโร ตโย สมารี จวาลาเตน^๑ ปณฺจมํ
ราโค^๒ นิสฺนติ อตฺตหิตํ^๓ ลิกฺขา^๓ โปตฺลิเยน จาติ.^๓

ทฺติโย ปณฺณาสโก สมตฺโต.

^๑ สฺยา, จวาลาเตน.

^{๒-๓} สฺยา, รากานํ สฺนติ อตฺตหิตาย อ. สฺนติ อตฺตหิตา ลิกฺขา

^{๓-๓} อ. โปตฺลิเกน เต ทสฺสาคิ.

๓. ตติยปณณาสโก

(๑๑) ๑. วลาหกวคฺโค

๑. ปสมวลาหกสูตรํ

[๑๐๑] เอวเมวเม สุตํ: เอกํ สมยํ ภควา สาวตถียํ วิหริติ
เชตวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามे. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนฺเตสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสํ.
ภควา เอตทวโจ

“จตุตาโรเม ภิกฺขเว วลาหกา. กตเม จตุตาโร. คชฺชิตา
โน วสฺสิตา, วสฺสิตา โน คชฺชิตา, เนว คชฺชิตา โน วสฺสิตา,
คชฺชิตา จ วสฺสิตา จ. อิมे โข ภิกฺขเว จตุตาโร วลาหกา.
เอวเมว โข ภิกฺขเว จตุตาโรเม วลาหกุปฺมา ปุคฺคลา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตุตาโร. คชฺชิตา โน วสฺสิตา,
วสฺสิตา โน คชฺชิตา, เนว คชฺชิตา โน วสฺสิตา, คชฺชิตา จ
วสฺสิตา จ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ภาสิตา โหติ โน กตฺตา. เอวํ โข ภิกฺขเว
ปุคฺคโล คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว วลาหโก
คชฺชิตา โน วสฺสิตา, ตถฺอุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล วสฺสิตา โหติ โน คชฺชิตา. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล กตฺตา โหติ โน ภาสิตา. เอวํ โข ภิกฺขเว
ปุคฺคโล วสฺสิตา โหติ โน คชฺชิตา. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว วลาหโก
วสฺสิตา โน คชฺชิตา, ตถฺอุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล เนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา.
 อิท ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เนว ภาสิตา โหติ โน กตฺตา.
 เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล เนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา.
 เสยฺยถาปิ โส ภิกขเว วลาหโก เนว คชฺชิตา โน วสฺสิตา,
 ตถูปมาหํ ภิกขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล คชฺชิตา จ โหติ วสฺสิตา จ. อิท
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ภาสิตา จ โหติ กตฺตา จ. เอวํ โข
 ภิกขเว ปุคฺคโล คชฺชิตา จ โหติ วสฺสิตา จ. เสยฺยถาปิ โส
 ภิกขเว วลาหโก คชฺชิตา จ [*] วสฺสิตา จ, ตถูปมาหํ ภิกขเว
 อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ. อิเม โข ภิกขเว จตฺตารो วลาหกุปฺมา
 ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปจฺม.

๒. พุติยวลาหกสูตร

[๑๐๒] “จตฺตารอเม ภิกขเว วลาหกา. กตเม จตฺตารอ.
 คชฺชิตา โน วสฺสิตา, วสฺสิตา โน คชฺชิตา, เนว คชฺชิตา โน
 วสฺสิตา, คชฺชิตา จ วสฺสิตา จ. อิเม โข ภิกขเว จตฺตารอ
 วลาหกา. เอวเมว โข ภิกขเว จตฺตารอเม วลาหกุปฺมา ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. คชฺชิตา โน
 วสฺสิตา, วสฺสิตา โน คชฺชิตา, เนว คชฺชิตา โน วสฺสิตา,
 คชฺชิตา จ วสฺสิตา จ.

กถญจ ภิกขเว ปุคฺคโล คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา. อิท
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ฐมํ ปริยาปฺนนาติ. สุตํ เคยยํ

หมดอายุ 27/05/2566

เวยยาकरणํ คากํ อุทานํ อิติวุตตํ ชาติกํ อพภูตธมมํ เวทลลํ. โส
 ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ
 ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว วลาหโก
 คชฺชิตา โน วสฺสิตา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล วสฺสิตา โหติ โน คชฺชิตา. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เหนว ธมมํ ปรียาปฺณาติ: สุตตํ เคยยํ
 เวยยาकरणํ คากํ อุทานํ อิติวุตตํ ชาติกํ อพภูตธมมํ เวทลลํ. โส
 ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี
 ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล วสฺสิตา
 โหติ โน คชฺชิตา. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว วลาหโก วสฺสิตา โน
 คชฺชิตา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา.
 อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ธมมํ น ปรียาปฺณาติ: สุตตํ เคยยํ
 เวยยาकरणํ คากํ อุทานํ อิติวุตตํ ชาติกํ อพภูตธมมํ เวทลลํ.
 โส ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
 ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว คชฺชิตา โหติ โน วสฺสิตา. เสยฺยถาปิ โส
 ภิกฺขเว วลาหโก เหนว คชฺชิตา โน วสฺสิตา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
 อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล คชฺชิตา จ โหติ วสฺสิตา จ. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ฌมฺมํ ปรียาปุณฺนาติ: สุตฺตํ เคยฺยํ
 เวยฺยากรณํ คาคํ อุทานํ อิตฺติวุตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลลํ.
 โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ, 'อัยํ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ 'อัยํ
 ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล คชฺชิตา จ โหติ วสฺสิตา จ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว
 วลาหโก คชฺชิตา จ [*] วสฺสิตา จ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ
 ปุคฺคลํ วทามิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารो วลาหกุปฺมา ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ทูติยํ.

๓. กุมภสตุตํ

[๑๐๓] "จตฺตารอเม ภิกฺขเว กุมฺภา. กตเม จตฺตารอ.
 ตฺวจฺฉเ ปิหิโต, ปุโร วิวโฆ, ตฺวจฺฉเ วิวโฆ, ปุโร ปิหิโต. อิเม โข
 ภิกฺขเว จตฺตารอ กุมฺภา. เอวเมว โข ภิกฺขเว จตฺตารอเม
 กุมฺภูปฺมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ.
 ตฺวจฺฉเ ปิหิโต, ปุโร วิวโฆ, ตฺวจฺฉเ วิวโฆ, ปุโร ปิหิโต.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตฺวจฺฉเ โหติ ปิหิโต. อิท ภิกฺขเว
 เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏฺิฏกนฺตํ
 อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิมฺขิตํ ปสาริตํ สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณํ. โส
 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อัยํ ทุกฺขสมุทโยติ. ยถาภูตํ
 นปฺปชานาติ, 'อัยํ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อัยํ

ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตฺจุจฺเฒ โหติ ปิหิโต. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว กุมฺภโก ตฺจุจฺเฒ ปิหิโต, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปุโร โหติ วิวโฆ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิถฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภิปตฺตจิวรรธารณํ. โส “อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมุทฺทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปุโร โหติ วิวโฆ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว กุมฺภโก ปุโร วิวโฆ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตฺจุจฺเฒ โหติ วิวโฆ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิถฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภิปตฺตจิวรรธารณํ. โส “อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมุทฺทโยติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล ตฺจุจฺเฒ โหติ วิวโฆ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว กุมฺภโก ตฺจุจฺเฒ วิวโฆ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปุโร โหติ ปิหิโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิถฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภิปตฺตจิวรรธารณํ. โส “อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมุทฺทโยติ ยถาภูตํ

ปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัยํ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
ปฺกฺคโล ปุโร โหติ ปิหิตो. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว กุมฺโภ ปุโร
ปิหิตो, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺกฺคลํ วทามิ. อิมํ โข ภิกฺขเว
จตฺตาริ กุมฺภูปมา ปฺกฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. จตฺตํ.

๔. อุทกรหตฺตํ

[๑๐๔] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว อุทกรหา. กตเม จตฺตาริ.
อฺตฺตานิ คมฺภีโรภาโส, คมฺภีโร อฺตฺตานิภาโส, อฺตฺตานิ
อฺตฺตานิภาโส, คมฺภีโร คมฺภีโรภาโส. อิมํ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ
อุทกรหา. เอวเมว โข ภิกฺขเว จตฺตาริเม อุทกรหูปมา
ปฺกฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. อฺตฺตานิ
คมฺภีโรภาโส, คมฺภีโร อฺตฺตานิภาโส, อฺตฺตานิ อฺตฺตานิภาโส,
คมฺภีโร คมฺภีโรภาโส.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปฺกฺคโล อฺตฺตานิ โหติ คมฺภีโรภาโส. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปฺกฺคลสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏฺวีกนฺตํ
อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิชฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาฏิปตฺตจิวรรณํ. โส
‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขสมุทฺโยติ ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ, ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัยํ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ปฺกฺคโล อฺตฺตานิ โหติ คมฺภีโรภาโส. เสยฺยถาปิ โส
ภิกฺขเว อุทกรหา อฺตฺตานิ คมฺภีโรภาโส, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ
ปฺกฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล คมฺภีโร โหติ อุตฺตนาโนภาโส. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ
 ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิณฺชิตํ ปสาริตํ
 สงฺฆาภิปตฺตจิวรรณํ. โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภฺตํ ปชานาติ, 'อัย
 ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภฺตํ ปชานาติ, 'อัย ทุกฺขนิโรธโยติ ยถาภฺตํ
 ปชานาติ, 'อัย ทุกฺขนิโรธคามินิ ปฏิปทาติ ยถาภฺตํ ปชานาติ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล คมฺภีโร โหติ อุตฺตนาโนภาโส. เสยฺยถาปิ
 โส ภิกฺขเว อุกฺกรหโต คมฺภีโร อุตฺตนาโนภาโส, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว
 อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุตฺตนาโน โหติ อุตฺตนาโนภาโส.
 อิท ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ
 ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิณฺชิตํ ปสาริตํ
 สงฺฆาภิปตฺตจิวรรณํ. โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ,
 'อัย ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ, 'อัย ทุกฺขนิโรธโยติ
 ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ, 'อัย ทุกฺขนิโรธคามินิ ปฏิปทาติ ยถาภฺตํ
 นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อุตฺตนาโน โหติ
 อุตฺตนาโนภาโส. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อุกฺกรหโต อุตฺตนาโน
 อุตฺตนาโนภาโส, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล คมฺภีโร โหติ คมฺภีโรภาโส. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ
 อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิณฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภิปตฺตจิวรรณํ. โส
 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภฺตํ ปชานาติ, 'อัย ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภฺตํ
 ปชานาติ, 'อัย ทุกฺขนิโรธโยติ ยถาภฺตํ ปชานาติ, 'อัย
 ทุกฺขนิโรธคามินิ ปฏิปทาติ ยถาภฺตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว

ปฺกฺคโล คมฺภีโร โหติ คมฺภีโรภาโส. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว
อฺทฺทกรหโต คมฺภีโร คมฺภีโรภาโส, ตถฺอุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺกฺคลํ
วทามิ. อิมเ ชฺ ภิกฺขเว จตฺตารโ อฺทฺทกรหทฺฐปมา ปฺกฺคลา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺสมินฺติ. จตฺตตํ.

๕. อมฺพสฺสตุตํ

[๑๐๕] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว อมฺพานิ. กตมานิ จตฺตาริ.
อามํ ปกฺกวณฺณิ,^{*} ปกํ อามวณฺณิ, อามํ อามวณฺณิ, ปกํ
ปกฺกวณฺณิ. อิมานิ ชฺ ภิกฺขเว จตฺตาริ อมฺพานิ. เอวเมว ชฺ
ภิกฺขเว จตฺตาริเม^๒ อมฺพปฺมา ปฺกฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.
กตเม จตฺตารโ. อาโม ปกฺกวณฺณิ, ปกโก อามวณฺณิ, อาโม
อามวณฺณิ, ปกโก ปกฺกวณฺณิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺกฺคโล อาโม โหติ ปกฺกวณฺณิ. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปฺกฺคลสฺส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ
อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิณฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาปฏิปตฺตจิวรรณํ. โส
‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, ‘อัย ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภูตํ
นปฺปชานาติ, ‘อัย ทุกฺขนิโรธโยติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. ‘อัย
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, เอวํ ชฺ
ภิกฺขเว ปฺกฺคโล อาโม โหติ ปกฺกวณฺณิ. เสยฺยถาปิ ตํ ภิกฺขเว
อมฺพํ อามํ ปกฺกวณฺณิ, ตถฺอุปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺกฺคลํ วทามิ.
กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺกฺคโล ปกโก โหติ อามวณฺณิ. อิท ภิกฺขเว
เอกจฺจสฺส ปฺกฺคลสฺส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ
อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิณฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาปฏิปตฺตจิวรรณํ. โส
‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, ‘อัย ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภูตํ

* สยา. ปกฺกวณฺณิ, เอวฺมปริปิ.

๒ ฉ., เท. จตฺตารโ

ปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยฺ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
ปฺคุคฺคโล ปกฺโก โหติ อามวณฺณิ. เสยฺยถาปิ ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ
ปกํ อามวณฺณิ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺคุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺคุคฺคโล อาโม โหติ อามวณฺณิ. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺจสุส ปฺคุคฺคสุส น ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ
ปฏิกฺกนฺตํ อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิชฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภูตตจฺจวธารณํ.
โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ
ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อัยฺ
ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
ปฺคุคฺคโล อาโม โหติ อามวณฺณิ. เสยฺยถาปิ ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ อามํ
อามวณฺณิ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺคุคฺคํ จทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺคุคฺคโล ปกฺโก โหติ ปกฺกวณฺณิ. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺจสุส ปฺคุคฺคสุส ปาสาทิกํ โหติ อภิกฺกนฺตํ ปฏิกฺกนฺตํ
อาโลกิตํ วิโลกิตํ สมฺมิชฺชิตํ ปสาริตํ สงฺฆาภูตตจฺจวธารณํ. โส
'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขสมฺพุทฺธโยติ ยถาภูตํ
ปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยฺ ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปฺคุคฺคโล ปกฺโก โหติ
ปกฺกวณฺณิ. เสยฺยถาปิ ตํ ภิกฺขเว อมฺพํ ปกํ ปกฺกวณฺณิ. ตถูปมาหํ
ภิกฺขเว อิมํ ปฺคุคฺคํ วทามิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ อมฺพุปมา
ปฺคุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสมฺนิหิตี. ปณฺจมํ. ๖. (*)

* อโธ ปริ ญฺฐสุตฺตํ ญฺฐํ ขายติ. ตถา हि วุคฺคํ ตพฺพณฺณนํ ปณฺจเม อามํ
ปกฺกวณฺณิ. อามํ หุตฺวา โอลเกนฺตานํ ปกฺกสทิสํ ขายติ. เอวํ สพฺพปทานิ ทฏฺฐพฺพานิ.
ญฺฐํ อตฺตทานเมว. สุตฺตเม คาริ วุจฺจติ วิสโย โย จ คาริ ขนฺติ น จ ตตฺถ วสฺติ โส
คาริ กตฺตา โน วสฺสตาติ วุจฺจติ. ทิสฺสมานโปตฺถเกสุ ปน ตํ ญฺฐเมว โหติ.

๖. ทุตติยอมพสุตตัม

[๑๐๖] ฉณฺฐิ อุตฺตนาณมตฺถเมวาทิ อมฺมจกถายํ ทสฺสิตํ,
ปาลีโปตฺถเกสฺส ปน กตฺถจิปิ น ทิสฺสติ.*

๗. มุสิกสุตตัม

[๑๐๗] “จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว มุสิกา. กตมา จตฺสฺโส.
คาริ กตฺตา โน วสิตา, วสิตา โน คาริ กตฺตา, เนว คาริ
กตฺตา โน วสิตา, คาริ กตฺตา จ วสิตา จ. อีมา โข ภิกฺขเว
จตฺสฺโส มุสิกา. เอวเมว โข ภิกฺขเว จตฺตาโรเม มุสิกุปฺมา
ปฺคุคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตาโร. คาริ
กตฺตา โน วสิตา, วสิตา โน คาริ กตฺตา, เนว คาริ กตฺตา โน
วสิตา, คาริ กตฺตา จ วสิตา จ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺคุคฺโล คาริ กตฺตา โหติ โน วสิตา. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปฺคุคฺโล ฌมฺมํ ปริยาปฺภนาติ: สุตฺตํ เคยฺยํ เวยฺยากรณํ
คาริ อุตฺตนาณํ อิตฺติวุตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลฺลํ. โส ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ
ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ, ‘อยํ ทุกฺขสมฺภูตโยติ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ,
‘อยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ, ‘อยํ ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฺปฏิปทาติ ยถาภฺตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปฺคุคฺโล คาริ
กตฺตา โหติ โน วสิตา. เสยฺยถาปิ สว ภิกฺขเว มุสิกา คาริ กตฺตา
โน วสิตา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปฺคุคฺลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปฺคุคฺโล วสิตา โหติ โน คาริ กตฺตา.
อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปฺคุคฺโล ฌมฺมํ น ปริยาปฺภนาติ: สุตฺตํ เคยฺยํ

เวยฺยากรณํ คาคํ อุทานํ อิติวุตฺตํ ชาตํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลลํ.
 โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อํยํ
 ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล วสีตา โหติ โน คารํ กตฺตา. เสยฺยถาปิ สว ภิกฺขเว มฺมุสิกา
 วสีตา โน คารํ กตฺตา, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว คารํ กตฺตา โหติ โน
 วสีตา. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ธมฺมํ น ปริยาปุณาติ สุตฺตํ
 เคยฺยํ เวยฺยากรณํ คาคํ อุทานํ อิติวุตฺตํ ชาตํ อพฺภุตธมฺมํ
 เวทลลํ. โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ
 ยถาภูตํ นปฺปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ,
 'อํยํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ นปฺปชานาติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล เหนว คารํ กตฺตา โหติ โน วสีตา. เสยฺยถาปิ
 สว ภิกฺขเว มฺมุสิกา เหนว คารํ กตฺตา [*] โน วสีตา, ตถูปมาหํ
 ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล คารํ กตฺตา จ โหติ วสีตา จ.
 อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ธมฺมํ ปริยาปุณาติ: สุตฺตํ เคยฺยํ
 เวยฺยากรณํ คาคํ อุทานํ อิติวุตฺตํ ชาตํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลลํ.
 โส 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขสมฺมุทโยติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ, 'อํยํ ทุกฺขนิโรธโรติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อํยํ
 ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล คารํ กตฺตา จ โหติ วสีตา จ. เสยฺยถาปิ สว ภิกฺขเว

มุสิกกา คาริ กตตทา จ [°] วสิตา จ, ตถุปมาหิ ภิกขเว อิมิ
 ปุคคัลล วทามิ. อิมเ โข ภิกขเว จตตทาโร มุสิกูปมา ปุคคลา
 สนโต สัมวิชชमानา โลกสมินติ. สตตม.

๘. พลิตพทตตต

[๑๐๘] “จตตทาโรเม ภิกขเว พลิตพททา.” กตเม จตตทาโร.
 สกวจณฺโฑ^๒ โน ปรรคจณฺโฑ, ปรรคจณฺโฑ โน สกวจณฺโฑ,
 สกวจณฺโฑ จ ปรรคจณฺโฑ จ, เนว สกวจณฺโฑ โน ปรรคจณฺโฑ.
 อิมเ โข ภิกขเว จตตทาโร พลิตพททา. เอวเมว^๓ โข ภิกขเว
 จตตทาโรเม^๔ พลิตพทูปมา ปุคคลา สนโต สัมวิชชमानา โลกสมิ. กตเม
 จตตทาโร. สกวจณฺโฑ โน ปรรคจณฺโฑ, ปรรคจณฺโฑ โน สกวจณฺโฑ,
 สกวจณฺโฑ จ ปรรคจณฺโฑ จ, เนว สกวจณฺโฑ โน ปรรคจณฺโฑ.

กถญจ ภิกขเว ปุคคโล สกวจณฺโฑ โหติ โน ปรรคจณฺโฑ.
 อิท ภิกขเว เอกจโจ ปุคคโล สกปริสํ อุพเพชเตา โหติ โน
 ปรรคปริสํ. เอว โข ภิกขเว ปุคคโล สกวจณฺโฑ โหติ โน
 ปรรคจณฺโฑ. เสยฺยถาปิ โส ภิกขเว พลิตพทโท สกวจณฺโฑ โน
 ปรรคจณฺโฑ, ตถุปมาหิ ภิกขเว อิมิ ปุคคัลล วทามิ.

กถญจ .ภิกขเว ปุคคโล ปรรคจณฺโฑ โหติ โน
 สกวจณฺโฑ. อิท ภิกขเว เอกจโจ ปุคคโล ปรรคปริสํ อุพเพชเตา
 โหติ โน สกปริสํ. เอว โข ภิกขเว ปุคคโล ปรรคจณฺโฑ โหติ

° ๑. พลิตพททา เท. พลิตพททา อ. พลิตพททา ๒ อ. สกวจณฺโฑ

๓ อ. เอว โข

๔ ๑. เท. จตตทาโร

๕ ๑. เท. จตตทาโร น ทิสฺสติ.

โน สควจณฺโตะ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว พลฺลิพฺพฺโตะ ปฺรควจณฺโตะ
โน สควจณฺโตะ, ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สควจณฺโตะ จ โหติ ปฺรควจณฺโตะ จ.
อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สกปริสมฺจ^๑ อุพฺเพเชตา โหติ
ปฺรปริสมฺจ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สควจณฺโตะ จ โหติ
ปฺรควจณฺโตะ จ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว พลฺลิพฺพฺโตะ สควจณฺโตะ จ
ปฺรควจณฺโตะ จ, ตถูปมาหิ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว สควจณฺโตะ โหติ โน
ปฺรควจณฺโตะ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล เนว สกปริสํ
อุพฺเพเชตา โหติ โน ปฺรปริสํ.^๒ เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว
สควจณฺโตะ โหติ โน ปฺรควจณฺโตะ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว
พลฺลิพฺพฺโตะ เนว สควจณฺโตะ โน ปฺรควจณฺโตะ, ตถูปมาหิ ภิกฺขเว
อิมํ ปุคฺคํ วทามิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ พลฺลิพฺพฺทูปมา
ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. อญฺจม.

๕. รุกฺขสตฺตํ

[๑๐๙] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว รุกฺขา. กตเม จตฺตาริ.
เผคฺคฺ ผะคฺคฺปริวาริ, ผะคฺคฺ สารปริวาริ, สาริ ผะคฺคฺปริวาริ,
สาริ สารปริวาริ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ รุกฺขา. เอวเมว
โข ภิกฺขเว จตฺตาริเม รุกฺขูปมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. ผะคฺคฺ ผะคฺคฺปริวาริ, ผะคฺคฺ สารปริวาริ,
สาริ ผะคฺคฺปริวาริ, สาริ สารปริวาริ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เผคฺคฺ หิตฺติ เผคฺคฺปริวโร. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ทุสฺสีโล หิตฺติ ปาปชฺฌโม, ปริสาปิสฺส
 [๒] ทุสฺสีลา ปาปชฺฌมา. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล เผคฺคฺ หิตฺติ
 เผคฺคฺปริวโร. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว รุกฺโข เผคฺคฺ เผคฺคฺปริวโร,
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เผคฺคฺ หิตฺติ สารปริวโร. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ทุสฺสีโล หิตฺติ ปาปชฺฌโม, ปริสา จ
 ขวสฺส หิตฺติ สีลวตี กลฺยาณชฺฌมา. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล
 เผคฺคฺ หิตฺติ สารปริวโร. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว รุกฺโข เผคฺคฺ
 สารปริวโร, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สารโ หิตฺติ เผคฺคฺปริวโร. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สีลวา หิตฺติ กลฺยาณชฺฌโม, ปริสา จ
 ขวสฺส หิตฺติ ทุสฺสีลา ปาปชฺฌมา. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สารโ
 หิตฺติ เผคฺคฺปริวโร. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว รุกฺโข สารโ
 เผคฺคฺปริวโร, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล สารโ หิตฺติ สารปริวโร. อิท
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สีลวา หิตฺติ กลฺยาณชฺฌโม, ปริสาปิสฺส
 หิตฺติ สีลวตี กลฺยาณชฺฌมา. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล สารโ หิตฺติ
 สารปริวโร. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว รุกฺโข สารโ สารปริวโร,
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคํ วทามิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารโ
 รุกฺขูปมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. นวมํ.

๑๐. อาสีวิสสุตฺตํ

[๑๑๐] “จตุตทาโรเม ภิกฺขเว อาสีวิสา. กตเม จตุตทาโร. อากตวิโส น โฆรวิโส, โฆรวิโส น อากตวิโส, อากตวิโส จ โฆรวิโส จ, เหนว อากตวิโส น โฆรวิโส. อิมे โข ภิกฺขเว จตุตทาโร อาสีวิสา. เอวเมว โข ภิกฺขเว จตุตทาโรเม อาสีวิสฺสูปมา ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อากตวิโส น โฆรวิโส, โฆรวิโส น อากตวิโส, อากตวิโส จ โฆรวิโส จ, เหนว อากตวิโส น โฆรวิโส.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อากตวิโส โหติ น โฆรวิโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อภินฺหํ กุชฺฌติ, โส จ ขวสฺส โกโร น ทิฆรตฺตํ อนฺุเสติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อากตวิโส โหติ น โฆรวิโส. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อาสีวิโส อากตวิโส น โฆรวิโส, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล โฆรวิโส โหติ น อากตวิโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น เหนว โข อภินฺหํ กุชฺฌติ, โส จ ขวสฺส โกโร ทิฆรตฺตํ อนฺุเสติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล โฆรวิโส โหติ น อากตวิโส. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อาสีวิโส โฆรวิโส น อากตวิโส, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อากตวิโส จ โหติ โฆรวิโส จ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อภินฺหํ กุชฺฌติ, โส จ ขวสฺส โกโร ทิฆรตฺตํ อนฺุเสติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อากตวิโส จ โหติ โฆรวิโส จ. เสยฺยถาปิ โส ภิกฺขเว อาสีวิโส อากตวิโส จ โฆรวิโส จ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว อาคตวิโส โหติ น
 โฆรวิโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น เหว โข อภินฺหํ
 กุชฺฌติ, โส จ ขวสฺส โกโธ น ทิฆรตฺตํ อนฺุเสติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล เนว อาคตวิโส โหติ น โฆรวิโส. เสยฺยถาปิ
 โส ภิกฺขเว อาสีวิโส เนว อาคตวิโส น โฆรวิโส, ตถูปมาหํ
 ภิกฺขเว อิมํ ปุคฺคลํ วทามิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ
 อาสีวิสฺสุปมา ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ทสมํ.

ปจฺโม วลาหกวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ

เทว* วลาหกา กุมฺภอุทฺทกรหทา เทว โหนฺติ อมฺพานิ
 มฺฐิกา พลิปฺพทา รุกฺษา อาสีวิเสน เต ทสาคิ.*

(๑๒) ๒. เกสีกุโค^๑

๑. เกสีกุตุ^๒

[๑๑๑] อถ โข เกสีกุ อสฺสทมฺมสารถิ, เยน ภควา, เตนุปลสงฺกมิ; อุปลสงฺกมิทฺวา ภควนฺตํ อภิวาทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺนํ โข เกสีกุ อสฺสทมฺมสารถิ ภควา เอตทโวจ “ตฺวญฺจ ขฺวาสิ”^๓ เกสีกุ สญฺญาโต”^๔ อสฺสทมฺมสารถิ,“ กถญฺจ^๕ ปน^๕ ตฺวํ เกสีกุ อสฺสทมฺมํ วิเนสีติ.

“อหํ โข ภนฺเต อสฺสทมฺมํ สญฺเหนปิ วิเนมิ, ฆรฺุเสนปิ วิเนมิ, สญฺหฆรฺุเสนปิ วิเนมีติ.

“สเจ เต เกสีกุ อสฺสทมฺโม สญฺเหน วินยํ น อุเปติ, ฆรฺุเสน วินยํ น อุเปติ, สญฺหฆรฺุเสน วินยํ น อุเปติ, กิณฺติ ตํ^๖ กโรสีติ.

“สเจ เม ภนฺเต อสฺสทมฺโม สญฺเหน วินยํ น อุเปติ, ฆรฺุเสน วินยํ น อุเปติ, สญฺหฆรฺุเสน วินยํ น อุเปติ, หนามิ นํ ภนฺเต. ตํ กิสฺส เหตุ. ‘มา เม อจฺจริยกุลสฺส อวณฺโณ อโหสีติ. ภควา ปน ภนฺเต อนฺตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ, กถํ ปน ภนฺเต ภควา ปุริสทมฺมํ วิเนสีติ.

“อหํ โข เกสีกุ ปุริสทมฺมํ สญฺเหนปิ วิเนมิ, ฆรฺุเสนปิ วิเนมิ, สญฺหฆรฺุเสนปิ วิเนมิ. ตตฺริทํ เกสีกุ สญฺหสฺมี. อิติ กายสฺจจิริตํ อิติ กายสฺจจิริตสฺส วิปาโก, อิติ วจีสฺจจิริตํ อิติ วจีสฺจจิริตสฺส วิปาโก, อิติ มโนสฺจจิริตํ อิติ มโนสฺจจิริตสฺส วิปาโก,

^๑ ฉ.,เท. เกสีกุค

^{๓-๓} ฉ.,เท. ปญฺญาโต อสฺสทมฺมสารถิ

^๕ ฉ.,เท. น

^๒ ฉ.,เท. ทฺวํ โขสิ

^{๔-๔} ฉ.,เท. กถํ ปน

อิตติ เทวา อิตติ มนุสสา.^๑ ตตฺริทํ เกสิ ผรุสฺสมี.^๒ อิตติ กายทฺจจฺริตํ
อิตติ กายทฺจจฺริตสฺส วิปาโก, อิตติ วจฺจิตฺตํ อิตติ วจฺจิตฺตสฺส
วิปาโก, อิตติ มโนทฺจจฺริตํ อิตติ มโนทฺจจฺริตสฺส วิปาโก, อิตติ นิริโย
อิตติ ติรจฺฉานโยนิ อิตติ ปิตฺติวิสโย.

ตตฺริทํ เกสิ สณฺหผรุสฺสมี. อิตติ กายสฺจจฺริตํ อิตติ กายสฺจจฺริตสฺส
วิปาโก, อิตติ กายทฺจจฺริตํ อิตติ กายทฺจจฺริตสฺส วิปาโก, อิตติ
วจฺจิตฺตํ อิตติ วจฺจิตฺตสฺส วิปาโก, อิตติ วจฺจิตฺตํ อิตติ วจฺจิตฺตสฺส
วิปาโก, อิตติ มโนสฺจจฺริตํ อิตติ มโนสฺจจฺริตสฺส วิปาโก, อิตติ มโนทฺจจฺริตํ
อิตติ มโนทฺจจฺริตสฺส วิปาโก, อิตติ เทวา อิตติ มนุสสา, อิตติ นิริโย
อิตติ ติรจฺฉานโยนิ อิตติ ปิตฺติวิสโยติ.

“สเจ เต ภาณเต ปุริสทมฺโม สณฺเฬน วินยํ น อุเปติ, ผรุสฺเสน
วินยํ น อุเปติ, สณฺหผรุสฺเสน วินยํ น อุเปติ, กิณฺติ ตํ ภควา กโรตฺติติ.

“สเจ เม เกสิ ปุริสทมฺโม สณฺเฬน วินยํ น อุเปติ, ผรุสฺเสน
วินยํ น อุเปติ, สณฺหผรุสฺเสน วินยํ น อุเปติ, หนามิ นํ เกสียติ.

“น” โข โน ภาณเต” ภควโต ปาณาติปาโต กปฺปติ,
อถ จ ปน ภควา เอวมาห ‘หนามิ นํ เกสียติ.

“สจฺจํ เกสิ, น ตถาคตสฺส ปาณาติปาโต กปฺปติ. อปิ
โย ปุริสทมฺโม สณฺเฬน วินยํ น อุเปติ, ผรุสฺเสน วินยํ น อุเปติ,
สณฺหผรุสฺเสน วินยํ น อุเปติ. น ตํ ตถาคโต วตฺตพฺพํ
อนุสาสิตพฺพํ มณฺณติ, นปี^๓ วิณฺญู สพฺรหฺมจารี วตฺตพฺพํ
อนุสาสิตพฺพํ มณฺณติ. สุวโธ^๔ เฮโส^๔ เกสิ อริยสฺส วินเย, ยํ

^๑ ฉ.,เท. มนุสสาติ

^{๓-๓} ฉ.,เท. น โข ภาณเต

^{๔-๔} ฉ.,เท.,อิ. วโธ เฮโส

^๒ อ. ผรุสฺมี

^๔ ฉ.,เท. นานิ

น ตถาคโต วตตพพํ อญฺสาสิตพพํ มณฺณติ, นปิ วิญญู
สพฺรหฺมจาริ วตตพพํ อญฺสาสิตพพํ มณฺณนฺตํติ.

“โส หิ ฐฺน ฆนฺเต สุวโธ” โหติ, ยํ น ตถาคโต
วตตพพํ อญฺสาสิตพพํ มณฺณติ, นปิ วิญญู สพฺรหฺมจาริ วตตพพํ
อญฺสาสิตพพํ มณฺณนฺตํติ.^๑ อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต, อภิกฺกนฺตํ ฆนฺเต.
เสยฺยถาปิ ฆนฺเต นิกฺกขฺชิตํ วา อุกฺกขฺเชยฺย, ปฏฺิจฺจนฺนํ วา
วิวเรยฺย, มุพฺพหฺสฺส วา มคฺคํ อจฺจิกฺขฺเชยฺย, อญฺธกาเร วา
เตลปฺปชฺโชตํ ฐาเรยฺย ‘จกฺขมฺนฺโต รูปานิ ทกฺขนฺตํติ; เอวเมว
ภควตา อนฺเภปริยาเยน ฐมฺโม ปกาสิโต, เอสาหํ ฆนฺเต ภควนฺตํ
สรณํ คจฺฉามิ ฐมฺมมฺจ ภิกฺขุสงฺฆมฺจ, อุปาสกํ มํ ฆนฺเต ภควา
ฐาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. ปจฺมํ.

๒. ขวสฺสคฺคํ

[๑๑๒] “จตุหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร
อสฺสาชานีโย” ราชารโห โหติ ราชภคฺโค, รณฺโณ องฺคนฺเตว
สงฺขํ คจฺฉติ. กตฺเมหิ จตุหิ. อาชฺชเวณ,^๒ ชเวณ, ขนฺติยา,
โสฺรจฺเจน. อีเมหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รณฺโณ
ภทฺโร อสฺสาชานีโย ราชารโห โหติ ราชภคฺโค, รณฺโณ
องฺคนฺเตว สงฺขํ คจฺฉติ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺนีโย^๓ อญฺตฺตรํ

^๑ ฉ., เท. สุทฺโต อ. สุกตฺโต

^๒ สฺยา. อสฺสาชานีโย, เอวฺมฺปริย.

^๓ ฉ., เท. อณฺชลิกรณฺนีโย

^๔ ฉ., เท. มณฺณนฺตํติ

^๕ ฉ., เท., อ. อชฺชเวณ

ปฺญญกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ จตฺตฺหิ. อาชฺชเวณ, ชเวณ, ขนฺติยา,
โสฺรจฺเจน. อิมหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนฺตฺตํ ปฺญญกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. ทฺติยํ.

๓. ปโตทสุตฺตํ

[๑๑๓] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ภทฺธา อสฺสาชานียา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตาโร. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ภทฺโร
อสฺสาชานีโย ปโตทจฺฉายํ ทิสฺวา สํวิชฺชติ”^๑ สํเวคํ อาปชฺชติ ‘กินฺนุ’^๒
โข มํ อชฺช อสฺสทมฺมสารถิ การณํ การสฺสติ, กิมสฺสาหํ ปฏฺกโรมีติ.
เอวฺรโปปิ ภิกฺขเว อิทฺเอกจฺโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย โหติ. อयํ ภิกฺขเว
ปจฺจโม ภทฺโร อสฺสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว อิทฺเอกจฺโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย น เหว
โข ปโตทจฺฉายํ ทิสฺวา สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ, อปิจ โข
โลมเวธวิทฺโธ สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ ‘กินฺนุ โข มํ อชฺช
อสฺสทมฺมสารถิ การณํ การสฺสติ, กิมสฺสาหํ ปฏฺกโรมีติ. เอวฺรโปปิ
ภิกฺขเว อิทฺเอกจฺโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย โหติ. อยํ ภิกฺขเว ทฺติโย
ภทฺโร อสฺสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว อิทฺเอกจฺโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย น เหว
โข ปโตทจฺฉายํ ทิสฺวา สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ, นปิ^๓
โลมเวธวิทฺโธ สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ, อปิจ โข จมฺมเวธวิทฺโธ
สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ ‘กินฺนุ โข มํ อชฺช อสฺสทมฺมสารถิ
การณํ การสฺสติ, กิมสฺสาหํ ปฏฺกโรมีติ. เอวฺรโปปิ ภิกฺขเว

^๑ สฺยา. สํวิชฺ, เอวฺมฺปฺริ.

^๒ อ. กถํ ญ

^๓ ฉ., เท. นปิ

อิธกจโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย โหติ. อโย ภิกฺขเว ตติโย ภทฺโร
อสฺสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมานो โลกสฺมี.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธกจโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย น เหว
โฆ ปโตทจฺฉายํ ทิสฺวา สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ, นปิ โลมเวทวิทฺโ
สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ, นปิ จมฺมเวทวิทฺโ สํวิชฺชติ สํเวคํ
อาปชฺชติ, อปิจ โฆ อฏฺฐิเวทวิทฺโ สํวิชฺชติ สํเวคํ อาปชฺชติ 'กิณฺณุ'
โฆ มํ อชฺช อสฺสทมฺมสารถิ การณํ กาเรสฺสติ, กิมสฺสาหํ ปฏฺิกโรมีติ.
เอวฺรุโปปิ ภิกฺขเว อิธกจโจ ภทฺโร อสฺสาชานีโย โหติ. อโย ภิกฺขเว
จตุตฺถโ ภทฺโร อสฺสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมานो โลกสฺมี. อิเม โฆ
ภิกฺขเว จตฺตารो ภทฺรา อสฺสาชานียา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี.

เอวเมว โฆ ภิกฺขเว จตฺตารอเม ภทฺรา ปุริสาชานียา
สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจโจ
ภทฺโร ปุริสาชานีโย สุณฺหาติ 'อมฺกสฺมี นาม คาเม วา นิคเม วา
อิตฺถิ วา ปุริโส วา ทุกฺขิโต วา กาลกโต วาติ. โส เตน สํวิชฺชติ
สํเวคํ อาปชฺชติ, สํวิคฺโค โยนิโส ปทฺหติ, ปหิตตฺโต กาเยน เจว
ปรมสจฺจํ สจฺจิกโรติ, ปณฺณาย จ อติวิชฺฌ ปสฺสติ. เสยฺยถาปิ โส
ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสาชานีโย ปโตทจฺฉายํ ทิสฺวา สํวิชฺชติ สํเวคํ
อาปชฺชติ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ภทฺรํ ปุริสาชานีโย วทามิ.
เอวฺรุโปปิ ภิกฺขเว อิธกจโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย โหติ. อโย ภิกฺขเว
ปจฺจโม ภทฺโร ปุริสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมานอ โลกสฺมี.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย น เหว
 ไช สฺนนาติ 'อมฺกสฺมี นาม คามะ วา นิคเม วา อิตฺถี วา ปุริโส วา
 ทุกฺขิโต วา กาลกโต วาติ, อปิ จ ไช สามํ ปสฺสติ อิตฺถี วา
 ปุริสํ วา ทุกฺขิตํ วา กาลกตํ วา. โส เตน สํวิชฺชติ สํเวคํ
 อาปชฺชติ, สํวิคฺโค โยนิโส ปทหติ, ปหิตตโต กาเยน เจว
 ปรมสจฺจํ สจฺจนิโรติ, ปญฺญาย จ อติวิชฺฌ ปสฺสติ. เสยฺยถาปิ โส
 ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสาชานีโย โลมเวธวิทฺโธ สํวิชฺชติ สํเวคํ
 อาปชฺชติ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ภทฺรํ ปุริสาชานียํ วทามิ.
 เอวฺธูปิ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย โหติ. อयํ
 ภิกฺขเว ทุตติโย ภทฺโร ปุริสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย น เหว
 ไช สฺนนาติ 'อมฺกสฺมี นาม คามะ วา นิคเม วา อิตฺถี วา ปุริโส วา
 ทุกฺขิโต วา กาลกโต วาติ. นปิ สามํ ปสฺสติ อิตฺถี วา ปุริสํ วา
 ทุกฺขิตํ วา กาลกตํ วา, อปิ จ ขวสฺส ฌาติ วา สาโลหิตโต วา
 ทุกฺขิโต วา โหติ กาลกโต วา. โส เตน สํวิชฺชติ สํเวคํ
 อาปชฺชติ, สํวิคฺโค โยนิโส ปทหติ, ปหิตตโต กาเยน เจว
 ปรมสจฺจํ สจฺจนิโรติ, ปญฺญาย จ อติวิชฺฌ ปสฺสติ. เสยฺยถาปิ
 โส ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสาชานีโย จมฺมเวธวิทฺโธ สํวิชฺชติ สํเวคํ
 อาปชฺชติ, ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ภทฺรํ ปุริสาชานียํ วทามิ.
 เอวฺธูปิ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย โหติ. อยํ
 ภิกฺขเว ตติโย ภทฺโร ปุริสาชานีโย สนฺโต สํวิชฺชมาโน โลกสฺมี.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ภทฺโร ปุริสาชานีโย น เหว
 ไช สฺนนาติ 'อมฺกสฺมี นาม คามะ วา นิคเม วา อิตฺถี วา ปุริโส วา
 ทุกฺขิโต วา กาลกโต วาติ, นปิ สามํ ปสฺสติ อิตฺถี วา ปุริสํ วา

ทุกขิโต วา กาลกโต วา, นปีสส ฌาติ วา สาโลหิตโต วา
 ทุกขิโต วา โหติ กาลกโต วา, อปีจ โข สามณเณว ฌญุโห
 โหติ สารีริกาทิ เวทนาหิ ทุกขาหิ ตีพพาหิ^๑ ขราหิ กญฺญกาหิ
 อสาทาหิ อมณาปาหิ ปาณหราหิ. โส เตน สัมวิชชติ สัมเวคัง
 อาปชชติ, สัมวิโค โยนิโส ปทหติ, ปหิตตโต กาเยน เจว
 ปรมสจจํ สจฺฉิกโรติ, ปณฺณาย จ อตฺติวิชฺฌ ปสฺสติ. เสยฺยถาปิ โส
 ภิกฺขเว ภทฺโร อสฺสาชานีโย อญฺฺจเวธวิทฺโธ สัมวิชติ สัมเวคัง อาปชชติ,
 ตถูปมาหํ ภิกฺขเว อิมํ ภทฺทํ ปุริสาชานียํ วทามิ. **เอวํ**ไปปิ
 ภิกฺขเว อีเชกจฺเจว ภทฺโร ปุริสาชานีโย โหติ. อयํ ภิกฺขเว จตฺตโต
 ภทฺโท ปุริสาชานีโย สนฺโต สัมวิชฺชมานो โลกสฺมี. อีเม โข
 ภิกฺขเว จตฺตารो ภทฺรา ปุริสาชานียา สนฺโต สัมวิชฺชมานา
 โลกสฺมินฺติ. ตติยํ.

๔. นาคสูตรํ

[๑๑๔] “จตุหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมณฺนาคโต รณฺโณ นาคโค
 ราชารโห โหติ ราชโกคฺโค, รณฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺฉติ.
 กตเมหิ จตุหิ. อีธ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคโค โสตา จ โหติ หนฺตา จ
 ขนฺตา จ คนฺตา จ.

กถญฺจ ภิกฺขเว รณฺโณ นาคโค โสตา โหติ. อีธ ภิกฺขเว
 รณฺโณ นาคโค, ยเมณํ หตฺถิทมฺมสารถิ การณํ กาเรติ ยถิ วา
 กตปุพฺพํ ยถิ วา อกตปุพฺพํ, ตํ อญฺฺจิกตฺวา^๒ มนสิกตฺวา สพฺพํ
 เจตโส^๓ สมณฺนาหริตฺวา โอหิตโสโต สฺสุณาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 รณฺโณ นาคโค โสตา โหติ.

^๑ อ. ตปฺปาหิ

^๒ ฉ., เท. อญฺฺจิกตฺวา

^๓ ฉ., เท. สพฺพเจตสา

กถณจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค สงฺคามคโต หตฺถิมฺปิ หนฺติ, หตฺถารุหฺมฺปิ หนฺติ, อสฺสมฺปิ หนฺติ, อสฺสารุหฺมฺปิ หนฺติ, รหฺมฺปิ หนฺติ, รหฺมฺปิ หนฺติ, ปตฺติกมฺปิ หนฺติ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ.

กถณจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค สงฺคามคโต ชโม โหติ สตฺติปปหฺรณํ อสิปปหฺรณํ อสฺสปปหฺรณํ [*] เภริปนฺนสงฺขติณฺวณินฺนาทสทฺทณํ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ.

กถณจ ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกขเว รมฺโฆนาโค, ยเมณํ หตฺถิทมฺมสารถิ ทิสํ เปเสติ ยถิ วา คตฺตปฺพุพฺผํ ยถิ วา อคตฺตปฺพุพฺผํ, ตํ ชิปปญฺเวย^๒ หนฺตา โหติ. เอวํ โข ภิกขเว รมฺโฆ นาโค หนฺตา โหติ. อิเมหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ องฺเคหิ สมฺนฺนาคโต รมฺโฆ นาโค ราชารโห โหติ ราชโกโค, รมฺโฆ องฺคณฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลฺลิกฺกรณฺเย โนหฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ จตฺตฺหิ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา จ โหติ หนฺตา จ หนฺตา จ หนฺตา จ.

กถณจ ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา โหติ. อิทฺ ภิกขเว ภิกฺขุ ตถาคตฺตปฺปเวทิตะ ฐมฺมวินฺนเย เทสิยมาเน อญฺจิกตฺวา มนฺสิกตฺวา สพฺพุํ เจตโส สมฺนฺนาหริตฺวา โอหิตโสโต ฐมฺมํ สุกฺขาติ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกฺขุ โสตา โหติ.

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อ. ผรสปฺปหฺรณํ

^๒ ฉ.,เท. ชิปปญฺเวย

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ หนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ [*] พฺยนฺตีกโรติ
 อนภาวํ คเมติ. อุปฺปนฺนํ พฺยาปาทวิตกฺกํ นาธิวเสติ ปชฺหติ
 วิโนเทติ พฺยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. อุปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ
 นาธิวเสติ ปชฺหติ วิโนเทติ พฺยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ.
 อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน ปาปเก อกุสเล ฐมฺเม นาธิวเสติ ปชฺหติ
 วิโนเทติ พฺยนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 หนฺตา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 ขโม โหติ สีตสฺส อุณหสฺส ชีฆจฺฉาย ปิปาสาย
 ทํสมกสฺวาตาทปสฺสียสฺสสมฺผลสฺसानํ ทฺรุตฺตานํ ทฺราคตานํ วจนฺปถานํ,
 อุปฺปนฺนํ สารีริกานํ เวทนํ ทุกฺขานํ ติพฺพานํ ขรานํ
 กญฺจกานํ อสาดานํ อมณาปานํ ปาณฺหรานํ อธิวสกฺขาติโก โหติ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ขนฺตา โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ คนฺตา โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ,
 ยา [๒] ทิสฺวา อคตปุพฺพา อิมินา ทีฆเณ อทฺธนา, ยทฺธิทํ
 สพฺพสงฺขารสมฺภโว สพฺพูปฺธิปฺปนิสฺสคฺโค ตณฺหกฺขโย วิราโค นิโรธो
 นิพฺพานํ, ตํ ชีปฺปญฺเวย คนฺตา โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ
 คนฺตา โหติ. อิเมหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต
 ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลี้กรณฺเย
 อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. จตุตฺถํ.

๕. จานสูตตัม

[๑๑๕] “จตุตถาริมานิ ภิกขเว จานานิ กตมานิ จตุตถาริ.
 อตฺถิ ภิกขเว จานํ อมณาปํ กาทุํ, ตณฺจ กยิรมานํ อนตฺถาย
 สํวตฺตติ. อตฺถิ ภิกขเว จานํ อมณาปํ กาทุํ, ตณฺจ กยิรมานํ
 อตฺถาย สํวตฺตติ. อตฺถิ ภิกขเว จานํ มณาปํ กาทุํ, ตณฺจ
 กยิรมานํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. อตฺถิ ภิกขเว จานํ มณาปํ กาทุํ,
 ตณฺจ กยิรมานํ อตฺถาย สํวตฺตติ.

ตตฺร ภิกขเว ยทิทํ^๑ จานํ อมณาปํ กาทุํ, ตณฺจ กยิรมานํ
 อนตฺถาย สํวตฺตติ. อิทํ ภิกขเว จานํ อุภเยเนว น กตฺตพฺพํ
 มณฺณติ. ยมฺปิทํ จานํ อมณาปํ กาทุํ, อิมินาปิ [^๒] น กตฺตพฺพํ
 มณฺณติ, ยมฺปิทํ จานํ กยิรมานํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. อิมินาปิ [^๓] น
 กตฺตพฺพํ มณฺณติ. อิทํ ภิกขเว จานํ อุภเยเนว น กตฺตพฺพํ มณฺณติ.

ตตฺร ภิกขเว ยทิทํ จานํ อมณาปํ กาทุํ, ตณฺจ กยิรมานํ
 อตฺถาย สํวตฺตติ. อิมสฺมี ภิกขเว จาเน พาโล จ ปณฺหิโต จ
 เวทิตพฺโพ ปุริสตุถาเม ปุริสวิริเย ปุริสปรกุกเม. น ภิกขเว
 พาโล อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ ‘กิญฺจาปิ โข อิทํ จานํ อมณาปํ กาทุํ,
 อถ จรทิทํ^๔ จานํ กยิรมานํ อตฺถาย สํวตฺตติ. โส ตํ จานํ น
 กโรติ, ตสฺส ตํ จานํ อกยิรมานํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. ปณฺหิโต จ
 โข ภิกขเว อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ ‘กิญฺจาปิ โข อิทํ จานํ อมณาปํ
 กาทุํ, อถ จรทิทํ จานํ กยิรมานํ อตฺถาย สํวตฺตติ. โส ตํ จานํ
 กโรติ, ตสฺส ตํ จานํ กยิรมานํ อตฺถาย สํวตฺตติ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. ยมิทํ

^๒ ฉ., เท. น

^๓ ฉ., เท. น

^๔ ฉ., เท. จรทิทํ, เอมุปริป.

ตตฺร ภิกฺขเว ยถิทํ^๑ จานํ มนาเป กาคฺตุํ, ตณฺจ กยิรमानํ
 อนตฺถาย สํวตฺตติ. อิมสฺมีปิ ภิกฺขเว จาเน พาโล จ ปณฺหิโต จ
 เวทิตพฺโพ ปุริสตฺถาเม ปุริสวิริเย ปุริสปรกฺกเม. น ภิกฺขเว
 พาโล อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'กิญฺจาปิ โข อิทํ จานํ มนาเป กาคฺตุํ,
 อถ จรทฺธิทํ จานํ กยิรमानํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. โส ตํ จานํ
 กโรติ, ตสฺส ตํ จานํ กยิรमानํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. ปณฺหิโต จ
 โข ภิกฺขเว อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'กิญฺจาปิ โข อิทํ จานํ มนาเป
 กาคฺตุํ, อถ จรทฺธิทํ จานํ กยิรमानํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. โส ตํ
 จานํ น กโรติ, ตสฺส ตํ จานํ อกยิรमानํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. ตตฺร
 ภิกฺขเว ยถิทํ จานํ มนาเป กาคฺตุํ, ตณฺจ กยิรमानํ อนตฺถาย
 สํวตฺตติ. อิทํ ภิกฺขเว จานํ อุกฺกเยเนว กตฺตพฺพํ มณฺณติ. ยมฺปิทํ
 จานํ มนาเป กาคฺตุํ, อิมินาปิ [^๒] กตฺตพฺพํ มณฺณติ, ยมฺปิทํ จานํ
 กยิรमानํ อนตฺถาย สํวตฺตติ. อิมินาปิ [^๒] กตฺตพฺพํ มณฺณติ. อิทํ
 ภิกฺขเว จานํ อุกฺกเยเนว กตฺตพฺพํ มณฺณติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว
 จตฺตาริ จานานํอิติ. ปญฺจมํ.

๖. อปฺปมาทสุตฺตํ

[๑๑๖] “จตุทฺธิ ภิกฺขเว จาเนหิ อปฺปมาโท กรณฺโณ.
 กตฺเมหิ จตุทฺธิ. กายหุจฺจริตํ ภิกฺขเว ปชฺหถ, กายสุจฺจริตํ ภาเวถ,
 ตตฺถ จ มา ปมาทตฺถ. วจฺจุจฺจริตํ ภิกฺขเว ปชฺหถ, วจฺสุจฺจริตํ
 ภาเวถ, ตตฺถ จ มา ปมาทตฺถ. มโนหุจฺจริตํ ภิกฺขเว ปชฺหถ,
 มโนสุจฺจริตํ ภาเวถ, ตตฺถ จ มา ปมาทตฺถ. มิจฺฉาทิฏฺฐิ ภิกฺขเว
 ปชฺหถ, สมฺมาทิฏฺฐิ ภาเวถ, ตตฺถ จ มา ปมาทตฺถ.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. ยมิทํ

^๒ ฉ., เท. น

ยโต ไช ภิกขเว ภิกขุโน กายหุจจริตํ ปหีนํ โหติ, กายสุจจริตํ
ภาวิตํ. วจีหุจจริตํ ปหีนํ โหติ, วจีสุจจริตํ ภาวิตํ. มโนหุจจริตํ ปหีนํ
โหติ, มโนสุจจริตํ ภาวิตํ. มิจฺฉาทิฏฺฐิ ปหีนา โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ ภาวิตา.
โส น ภายติ สมฺปราชิกสฺส มรณสฺสาติ. จญฺจ.

๗. อารกฺขสูตร

[๑๑๗] “จตุสฺส ภิกขเว จาเนสฺส อตฺตรูปเณ อปฺปมาโท
สตีเจตโสอารกฺโข” กรณียเ. กตเมสฺส จตุสฺส. ‘มา เม รชนีเยสฺส
ธมฺเมสฺส จิตฺตํ รชชิตี อตฺตรูปเณ อปฺปมาโท สตีเจตโสอารกฺโข
กรณียเ. ‘มา เม โทสนีเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ ทุสฺสิตี อตฺตรูปเณ
อปฺปมาโท สตีเจตโสอารกฺโข กรณียเ. ‘มา เม โมหนีเยสฺส ธมฺเมสฺส
จิตฺตํ มุยฺหิตี อตฺตรูปเณ อปฺปมาโท สตีเจตโสอารกฺโข กรณียเ.
‘มา เม มทนีเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ มชฺชิตี อตฺตรูปเณ อปฺปมาโท
สตีเจตโสอารกฺโข กรณียเ.

ยโต ไช ภิกขเว ภิกขุโน รชนีเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น รชชติ
วீตฺราตตฺตา. โทสนีเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น ทุสฺสติ วีตโอสตฺตา. โมหนีเยสฺส
ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น มุยฺหติ วีตโมहतฺตา. มทนีเยสฺส ธมฺเมสฺส จิตฺตํ น
มชฺชติ วีตมทตฺตา. โส น จณฺมภตติ น กมฺปติ น เวตติ น สนฺตาสํ
อาปชฺชติ, น จ ปน สมณฺวจนเหตุปิ คจฺจตีติ. สตฺตม.

๘. สัมเวชนียสูตร

[๑๑๘] “จตฺตารีมานิ ภิกขเว สทฺธสฺส กุลปฺตตสฺส
ทสฺสนียานิ สัมเวชนียานิ จานานิ. กตมานิ จตฺตาริ. ‘อิธ ตถาคโต

ชาโตติ ภิขเว สหสส กุลปุตตสส ทสสนียํ สํเวชนียํ จานํ.
 ‘อิธ ตถาคโต อนุตฺตรํ สมมาสมโพธิ อภิสมพุทฺโธติ ภิขเว
 สหสส กุลปุตตสส ทสสนียํ สํเวชนียํ จานํ. ‘อิธ ตถาคโต
 อนุตฺตรํ ฆมมจกํ ปวตฺเตสํติ ภิขเว สหสส กุลปุตตสส
 ทสสนียํ สํเวชนียํ จานํ. ‘อิธ ตถาคโต อนุปาทิสํสายน
 นิพฺพานธาดุยา ปรินิพฺพุโตติ ภิขเว สหสส กุลปุตตสส ทสสนียํ
 สํเวชนียํ จานํ. อิมานิ โข ภิขเว จตฺตาริ สหสส กุลปุตตสส
 ทสสนียานิ สํเวชนียานิ จานานํติ. อญฺจมํ.

๕. ปจมภยสุตฺตํ

[๑๑๙] “จตฺตาริมานิ ภิขเว ภยานิ. กตมานิ จตฺตาริ.
 ชาติภยํ, ชราภยํ, พฺยาธิภยํ, มรณภยํ. อิมานิ โข ภิขเว
 จตฺตาริ ภยานํติ. นวมํ.

๑๐. ทุตติยภยสุตฺตํ

[๑๒๐] “จตฺตาริมานิ ภิขเว ภยานิ. กตมานิ จตฺตาริ.
 อคฺคิภยํ, อุทกภยํ, ราชภยํ, โจรภยํ, อิมานิ โข ภิขเว จตฺตาริ
 ภยานํติ. ทสมํ.

ทุตติโย เกสิวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

เกสิ^๑ ชโว ปโตโท จ นาจจาเนน^๒ ปญฺจมํ
 อปมาโท^๓ จ อารกฺโข เวชนียญจ^๔ เทว ภยาติ.

^๑ ฉ.,เท. เกสิ

^๒ ฉ.,เท. นาโค

^๓ ฉ.,เท. อปฺปมาโท

^๔ ฉ.,เท. สํเวชนียญจ

(๑๓) ๓. ภยวคโค

๑. อตตานุวาทภยสุตตัม

[๑๒๑] “จตุตถาริมาณี ภิกขเว ภยานิ. กตมานิ จตุตถาริ. อตตานุวาทภยํ, ปธานุวาทภยํ, ทณฺฑภยํ, ทุคฺคตติภยํ. กตมณฺจ ภิกขเว อตตานุวาทภยํ. อิทฺ ภิกขเว เอกจฺโจ อิตฺติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ ‘อหณฺเจว โข ปน กาเยน ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ, วาจาเยน ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ, มนฺสา ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ. กณฺจ^๑ มํ^๒ อตฺตา สึลโต น อุปวเทยฺยติ. โส อตตานุวาทภยสฺส ภีโต กายทุจฺจริตํ ปหาเยน กายสุจฺจริตํ ภาเวติ, วจฺจิตุจฺจริตํ ปหาเยน วจฺจิตุจฺจริตํ ภาเวติ, มโนทุจฺจริตํ ปหาเยน มโนสุจฺจริตํ ภาเวติ, สุกฺขํ อตฺตานิ ปรีหเรติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว อตตานุวาทภยํ.

กตมณฺจ ภิกขเว ปธานุวาทภยํ. อิทฺ ภิกขเว เอกจฺโจ อิตฺติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ ‘อหณฺเจว โข ปน กาเยน ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ, วาจาเยน ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ, มนฺสา ทุจฺจริตํ จเรยฺยํ. กณฺจ^๑ มํ ปเร^๒ สึลโต น อุปวเทยฺยติ. โส ปธานุวาทภยสฺส ภีโต กายทุจฺจริตํ ปหาเยน กายสุจฺจริตํ ภาเวติ, วจฺจิตุจฺจริตํ ปหาเยน วจฺจิตุจฺจริตํ ภาเวติ, มโนทุจฺจริตํ ปหาเยน มโนสุจฺจริตํ ภาเวติ, สุกฺขํ อตฺตานิ ปรีหเรติ. อิทํ วุจฺจติ ภิกขเว ปธานุวาทภยํ.

กตมณฺจ ภิกขเว ทณฺฑภยํ. อิทฺ ภิกขเว เอกจฺโจ ปสฺสติ จาริ อากุจาริ ราชานอ คเหตฺวา วิวิธา กมฺมการณํ^๓ กโรนฺเต^๔ กสาหิปี ตาเพนฺเต เวตฺเตหิปี ตาเพนฺเต อทฺตทณฺฑเกหิปี^๕

ตาเพนฺเต หตฺถมฺปิ จินฺทนฺเต ปาทมฺปิ จินฺทนฺเต หตฺถปาทมฺปิ
 จินฺทนฺเต กณฺณมฺปิ จินฺทนฺเต นาสมฺปิ จินฺทนฺเต กณฺณนาสมฺปิ
 จินฺทนฺเต พิลฺงฺคถาลิกมฺปิ กโรนฺเต สงฺขมฺมุณฺทิกมฺปิ กโรนฺเต
 ราชุมฺขมฺปิ กโรนฺเต ไชติมาลิกมฺปิ กโรนฺเต หตฺถปฺปชฺไชติกมฺปิ
 กโรนฺเต เอรกวณฺณิกมฺปิ กโรนฺเต จิรกวาสิกมฺปิ^{*} กโรนฺเต
 เอณฺเณยฺยกมฺปิ กโรนฺเต พลิสมฺมสิกมฺปิ กโรนฺเต กหาปณกมฺปิ กโรนฺเต
 ขาราสฏฺฐิจฺฉกมฺปิ^๒ กโรนฺเต ปลิขปฺริวตฺตกมฺปิ กโรนฺเต ปลาลปิจกมฺปิ
 กโรนฺเต ตตฺเตนฺปิ เตเลนฺ โอสิณฺจนฺเต สุนฺเขหิปี ขาทาเพนฺเต
 ชีวนตมฺปิ สฺสุเล อุตฺตาสเนนฺเต อสินาปี สีสํ จินฺทนฺเต.

ตสฺส เอวํ โหติ ‘ยถารูปานํ โข ปาปกาณํ กมฺมานํ เหตุ
 ใจริ อากุจาริ ราชานो คเหตฺวา วิวิชา กมฺมการณา กโรนฺติ,
 กสาหิปี ตาเพนฺติ ฯ เป ฯ อสินาปี สีสํ จินฺทนฺติ, อหฺมฺเจว โข
 ปน เอวรูปํ ปาปกมฺมํ กเรยฺยํ, มมฺปิ ราชานो คเหตฺวา เอวรูปา
 วิวิชา กมฺมการณา กเรยฺยํ กสาหิปี ตาเพยฺยํ ฯ เป ฯ อสินาปี สีสํ
 จินฺทเนยฺยนฺติ. โส ทณฺฑกภยสฺส ภีโต น ปเรสํ ปาภกฺกํ ปลุมฺปนฺโต^๓
 จรติ. [๔] อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทณฺฑกภยํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว ทุคฺคตฺติภยํ. อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺจุจ อดิ
 ปฏฺฐิสณฺนิจฺจขติ ‘กายทฺถุจฺจิตสฺส โข ปาปโก วิปาโก อภิสมฺปราชํ,
 วจฺจิตฺถุจฺจิตสฺส ปาปโก วิปาโก อภิสมฺปราชํ, มโนทฺถุจฺจิตสฺส ปาปโก
 วิปาโก อภิสมฺปราชํ, อหฺมฺเจว โข ปน กาเยน ทฺถุจฺจิตํ จเรยฺยํ,
 วาจาเยน ทฺถุจฺจิตํ จเรยฺยํ, มนฺสาเยน ทฺถุจฺจิตํ จเรยฺยํ, กิณฺจํ ตํ
 เยนาหํ^๔ กายสฺส เกทา ปรมฺมรณฺหา อปายํ ทุคฺคตฺติ วินิปาตํ นิรยํ

* ฉ.,เท.,อิ. จิรกวาสิกมฺปิ

๒ ฉ.,เท.,อิ. ขาราสฏฺฐิจฺฉกมฺปิ

๓ ฉ.,เท. วิลุมฺปนฺโต

๔ ฉ.,เท. กายทฺถุจฺจิตํ ปหาเยน ฯ เป ฯ สุกฺกํ อุตฺตานิ ปรีหริตี ฉ.,เท.,อิ. ยาทํ น

อุปปชเชยยนติ. โส ทุคคตภยสฺส ภีโต กายทฺวจจริตํ ปหาย
 กายสฺวจจริตํ ภาเวติ, วจิทฺวจจริตํ ปหาย วจีสฺวจจริตํ ภาเวติ, มโนทฺวจจริตํ
 ปหาย มโนสฺวจจริตํ ภาเวติ, สฺทฺธํ อตฺตํ ปรีหริติ. อิทํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว ทุคคตภยํ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ ภยานีติ. ปจฺมํ.

๒. อุมภยสุตต์

[๑๒๒] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว ภยานิ อุตฺโกโรหณตสฺส
 ปาฏิกงฺขิตพฺพานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อุมภยํ, กุมภีลภยํ, อาวณฺณภยํ,
 สฺสูกาภยํ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ ภยานิ อุตฺโกโรหณตสฺส
 ปาฏิกงฺขิตพฺพานิ. เอวเมว ไช ภิกฺขเว จตฺตารีมานิ ภยานิ
 อิทฺถกจฺจสฺส^๑ กุลปฺตตสฺส อิมสฺมี ฐมฺมวินยฺเย สทฺธา^๒ อคารสฺมา
 อนคาริยํ ปพฺพชิตฺโต^๓ ปาฏิกงฺขิตพฺพานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อุมภยํ,
 กุมภีลภยํ, อาวณฺณภยํ, สฺสูกาภยํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว อุมภยํ. อิทฺถ ภิกฺขเว เอกจฺโจ กุลปฺตโต
 สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺโต โหติ ‘โอติณฺโณมฺหิ ชาติยา
 ฐรามรณฺเนน โสเกหิ ปรีเทเวหิ ทฺกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาสฺส
 ทฺกฺโขติณฺโณ ทฺกฺขปฺเรโต, อปฺเปวณาม อิมสฺส เกวลสฺส
 ทฺกฺขทฺกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปณฺญาเยถาติ. ตเมนํ ตถापพฺพชิตํ
 สมานํ สพฺรหฺมจารี^๔ โอวทฺหติ อนฺุสาสฺนติ ‘เอวณฺเต อภิกฺกมิตพฺพํ,
 เอวณฺเต ปฏิกฺกมิตพฺพํ, เอวณฺเต อาโลเกตพฺพํ, เอวณฺเต วิโลเกตพฺพํ,
 เอวณฺเต สมฺมิณฺชิตพฺพํ, เอวณฺเต ปสาเรตพฺพํ,^๕ เอวณฺเต

^๑ อิทฺถกจฺจ ปุคฺคเล ๗เปฯ ปพฺพชิตฺติปิ อ. อิทฺถกจฺจ กุลปฺตเต ๗เปฯ ปพฺพชิต

^๒ ฉ.,เท. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ

^๔ ฉ.,เท.,อ. สพฺรหฺมจาริโน

^๓ ฉ.,เท. ปพฺพชิตสฺส

^๕ ฉ.,เท. ปสาเรตพฺพํ

สงฺฆาปฏิปตฺตจิวริ ฐาเรตพฺพนฺติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘มยํ โข ปุพฺเพ
 อคาริยภูตา สมานา มณฺเษ โอวทามปิ อนุสาสามปิ. อิมํ ปน
 มหํ ปตฺตมตฺตา มณฺเษ นตฺตมตฺตา มณฺเษ โอวทิตพฺมํ
 อนุสาสิตพฺมํ มณฺเษนฺตํ. โส กุปิโต อนตฺตมโน สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อุมิภยสฺส ภีโต สิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺโต. ‘อุมิภยนฺติ โข ภิกฺขเว โกธฺฐปายาสสฺเสตํ
 อธิวณฺ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อุมิภยํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กุมฺภีลภยํ. อิทํ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 กุลปฺโต สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตो โหติ ‘โอติณฺโณมฺหิ
 ชาติยา ชรามรณํ โสเกหิ ปริเทเวหิ ทฺกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ
 อุปายาสฺสฺส ทฺกฺโขติณฺโณ ทฺกฺขปรฺเรโต, อปฺเปวณาม อิมสฺส เกวลสฺส
 ทฺกฺขกฺขนฺธสฺส อนตฺกิริยา ปญฺญาเยถาติ. ตเมวํ ตถาปพฺพชฺชิตํ
 สมานํ สพฺรหมจาริ โอวทนฺติ อนุสาสนฺติ ‘อิทฺนฺเต ขาทิตพฺมํ,
 อิทฺนฺเต น ขาทิตพฺมํ. อิทฺนฺเต ภูฏชิตพฺมํ, อิทฺนฺเต น ภูฏชิตพฺมํ.
 อิทฺนฺเต สายิตพฺมํ, อิทฺนฺเต น สายิตพฺมํ. อิทฺนฺเต ปาตพฺมํ,
 อิทฺนฺเต น ปาตพฺมํ. กปฺปิยนฺเต ขาทิตพฺมํ,^๑ อกปฺปิยนฺเต น
 ขาทิตพฺมํ.^๒ กปฺปิยนฺเต ภูฏชิตพฺมํ, อกปฺปิยนฺเต น ภูฏชิตพฺมํ.
 กปฺปิยนฺเต สายิตพฺมํ, อกปฺปิยนฺเต น สายิตพฺมํ. กปฺปิยนฺเต
 ปาตพฺมํ, อกปฺปิยนฺเต น ปาตพฺมํ. [๒] กาลํ เต^๓ ขาทิตพฺมํ,
 วิกาลํ เต^๓ น ขาทิตพฺมํ. กาลํ เต ภูฏชิตพฺมํ, วิกาลํ เต^๓ น
 ภูฏชิตพฺมํ. กาลํ เต สายิตพฺมํ, วิกาลํ เต^๔ น สายิตพฺมํ. กาลํ
 เต ปาตพฺมํ, วิกาลํ เต^๔ น ปาตพฺพนฺติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘มยํ

๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ อ. ขายิตพฺมํ

^๒ อ. กาลํ ปาตพฺมํ อกาลํ น ปาตพฺมํ

^๓ อ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

โฆ ปุพฺพเพ อคาริยภูตา สมานา ยํ อิจฺฉาม ตํ ขาทาม, ยํ น
อิจฺฉาม น ตํ ขาทาม. ยํ อิจฺฉาม ตํ ภูฏชาม, ยํ น อิจฺฉาม
น ตํ ภูฏชาม. ยํ อิจฺฉาม ตํ สายาม, ยํ น อิจฺฉาม น ตํ
สายาม. ยํ อิจฺฉาม ตํ ปิวาม,^๑ ยํ น อิจฺฉาม น ตํ ปิวาม.
กปฺปิยํปิ ขาทาม, อกปฺปิยํปิ ขาทาม. กปฺปิยํปิ ภูฏชาม, อกปฺปิยํปิ
ภูฏชาม. กปฺปิยํปิ สายาม, อกปฺปิยํปิ สายาม. กปฺปิยํปิ ปิวาม,
อกปฺปิยํปิ ปิวาม. กาลेปิ ขาทาม, วิกาลेปิ ขาทาม. กาลेปิ
ภูฏชาม, วิกาลेปิ ภูฏชาม. กาลेปิ สายาม, วิกาลेปิ สายาม.
กาลेปิ ปิวาม, วิกาลेปิ ปิวาม. ยํปิ โน สหฺจฺจา คหฺปติกา ทิवा
วิกาลे ปณฺตีตํ ขาพฺนียํ วา โภชนียํ วา เทนฺติ. ตตฺตราปีเม^๒
มุขาวรณํ มณฺเฑ กโรหฺนตีติ. โส กุปีโต^๓ อนตฺตมโน^๓ ลิกฺข
ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ กุมฺภีลภยสฺส
ภีโต ลิกฺข ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺโต. ‘กุมฺภีลภยนฺติ โฆ ภิกฺขเว
โอทฺธิกตฺตสฺสเสตํ อธิวณฺ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กุมฺภีลภยํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว อาวมฺมุภยํ อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
กุลปฺตฺโต สหฺจฺจา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชฺชิตो โหติ ‘โอติณฺโณมฺหิ
ชาติยา ชรามรณฺน โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺสเสหิ
อุปายาสฺเสหิ ทุกฺโขติณฺโณ ทุกฺขปเรโต, อปฺเปวณาม อิมสฺส เกวลสฺส
ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนตฺตกิริยา ปณฺณายเถถาติ. โส เอวํ ปพฺพชฺชิตो
สमानํ ปุพฺพพณฺ्हสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย คามํ วา
นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปาวิสิ อรฺกฺขิตฺเตนฺว กาเยน อรฺกฺขิตาย
วาทาย อรฺกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อนฺนปฏฺจิตาย สติยา อสฺสฺวเตหิ อินฺทฺริเยหิ.

โส ตตถ ปสฺสตี คหปตี วา คหปติปฺตํ วา ปญฺจหิ กามคฺเณหิ
 สมปฺปิตํ สมงฺคีภฺตํ^๑ ปรึจายมานํ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘มยฺ โข ปุพฺเพ
 อคาริยภฺตํ สมนานา ปญฺจหิ กามคฺเณหิ สมปฺปิตา สมงฺคีภฺตา
 ปรึจายิมฺหา. สํวิชฺชนเต^๒ โข ปน เม กุเล โภคา. สกฺกา โภเค
 จ ภฺยชิตฺถํ ปุณฺณานิ จ กาทํ. ยนฺนุนาหํ สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตติวา โภเค จ ภฺยเชยฺยํ ปุณฺณานิ จ กเรยฺยนฺติ. โส
 สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺตติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อวณฺณภยสฺส
 ภีโต สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺโต. ‘อวณฺณภยนฺติ โข ภิกฺขเว
 ปญฺจนนํ^๓’ กามคฺเณนํ อธิวณฺ. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อวณฺณภยํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว สฺสูกาภยํ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ กุลปฺตโต
 สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิโต โหติ ‘โอติณฺโณมฺหิ
 ชาตียา ชรามรณฺเนน โสเกหิ ปรึเทเวหิ ทฺกฺเขหิ ไทมนสฺเสหิ
 อุปายาสฺสฺหิ ทฺกฺโขติณฺโณ ทฺกฺขปเรโต, อปฺเปวณาม อิมสฺส เกวลสฺส
 ทฺกฺขกฺขนนฺตสฺส อนตฺกิริยา ปณฺญาเยถาติ. โส เอวํ ปพฺพชิโต
 สมานํ ปุพฺพณฺตสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย คามํ วา
 นิคมํ วา ปิณฺฑทาย ปาวีสี^๔ อรกฺขิตฺเตนฺว กาเยน อรกฺขิตาย
 วาจาย อรกฺขิตฺเตน จิตฺเตน อนุปฺภุจิตาย สติยา อสฺสฺวเตหิ อินฺทฺริเยหิ.
 โส ตตถ ปสฺสตี มาตुकามํ ทฺนฺนินฺวตฺถํ วา ทฺปฺปารุตฺตํ วา, ตสฺส
 มาตुकามํ ทิสฺวา ทฺนฺนินฺวตฺถํ วา ทฺปฺปารุตฺตํ วา ราโค จิตฺตํ
 อนฺทฺทฺธฺเสติ, โส รากานฺทฺทฺธฺเสน^๕ จิตฺเตน สิกฺขํ ปจฺจกฺขาย
 หีนายาวตฺตติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สฺสูกาภยสฺส ภีโต สิกฺขํ
 ปจฺจกฺขาย หีนายาวตฺโต. ‘สฺสูกาภยนฺติ โข ภิกฺขเว มาตुकามสฺสฺเสตํ

^๑ สฺยา. สมงฺคีภฺตํ
 หมดอายุ 27/05/๒๐๐

^๓ ฉ., เท. ปญฺจนนํ

^๕ ฉ., เท. รากานฺทฺทฺธฺเสน

^๒ ฉ., เท. สํวิชฺชนติ

^๔ ฉ., เท., อ. ปวีสี

อริวจนฺ. อิํ วัจฺจติ ภิกฺขเว สฺสกาภยํ. อิมานิ โข ภิกฺขเว
จตฺตาริ ภยานิ อีเฌกจฺจสฺส กุลปฺตตสฺส อิมสฺมี ฐมฺมวินเย สทฺธา
อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตฺ ปาฏิกงฺขิตพฺพานิตี. ทฺติยํ.

๓. ปจฺมนานาการณสูตํ

[๒๒๓] “จตฺตารโमे ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตฺเม จตฺตารโ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล วิวิจฺเจว
กาเมหิ วิวิจฺจ อกุสเลหิ ฐมฺเมหิ สวิตกฺกํ สวิจาร์ วิเวกขํ ปิตีสุขํ
ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี, โส ตทสฺสาเทตี, ตํ นิกามะตี,
เตน จ วิตฺติํ อปชฺชตี. ตตฺถ จิตฺโต ตทธีมฺตฺโต ตพฺพหุลวิหารี
อปรีหิโน กาลํ กุรฺมาโน พุรฺหมกายิกานํ เทวานํ สหพฺยตํ
อุปชฺชตี. พุรฺหมกายิกานํ ภิกฺขเว เทวานํ กปฺโป อายุปฺปมาณํ,
ตตฺถ ปุณฺณชนโน ยาวตายุกํ จตฺวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ
อายุปฺปมาณํ, ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา นีรยฺปิ คจฺจติ, ตีรจฺจนโยนีปิ
คจฺจติ, ปิตฺติวิสยฺปิ คจฺจติ, ภควโต ปน สาวโก ตตฺถ ยาวตายุกํ
จตฺวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา
ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายตี. อยํ โข ภิกฺขเว วิเสโส, อยํ
อธิปฺปายโส,* อิํ นานาการณํ สุตวโต อริยสาวกสฺส อสฺสุตวตา
ปุณฺณชนน, ยทิตํ คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปุณ จปรี ภิกฺขเว อีเฌกจฺโจ ปุคฺคโล วิตกฺกวิจารานํ
วูปสฺมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจาร์
สมาธิขํ ปิตีสุขํ ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี, โส ตทสฺสาเทตี
ตํ นิกามะตี, เตน จ วิตฺติํ อปชฺชตี. ตตฺถ จิตฺโต ตทธีมฺตฺโต

หมตฺตํ ๒๗/๐๕/๒๕๖๐

* จ.,เท. อธิปฺปายโส อ. อธิปฺปายโส, เอมฺปรีปิ.

ตพพหุลวิหารี อปริหีโน กาลัม กุรุมาโน อามสฺสรานัน ทewanัน
 สหพฺยตัม อุปปชฺชติ. อามสฺสรานัน ภิกฺขเว ทewanัน เทว กปฺปา
 อายุปฺปมาณัน, ตตฺถ ปุณฺณชฺชโน ยาวตายุกัม จตฺวา ยาวตกัม เตสํ
 ทewanัน อายุปฺปมาณัน, ตัม สพฺพํ เขเปตฺวา นิริยํปิ คจฺจนฺติ,
 ติรจฺจนนโยนีปิ คจฺจนฺติ, ปิตฺติวิสยํปิ คจฺจนฺติ, ภควโต ปน สวโก
 ตตฺถ ยาวตายุกัม จตฺวา ยาวตกัม เตสํ ทewanัน อายุปฺปมาณัน. ตัม
 สพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ. อयํ โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อयํ อธิปฺปายโส, อิหํ นานากรรมํ สุตฺวโต อริยสวากสฺส
 อสฺสุตฺวตา ปุณฺณชฺชเนน, ยทิกัม คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล ปีติยา จ วิราคา
 อุเปกฺขโก จ วิหฺรติ, สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน
 ปฏิสัเวเทติ, ยนฺตัม อริยา อาจิกฺขนฺติ ‘อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ,
 ตติยํ ฌานันฺ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตัม นิคาเมติ,
 เทน จ วิตฺติ อปชฺชติ, ตตฺถ จิตฺโต ตทธีมฺมโต ตพพหุลวิหารี
 อปริหีโน กาลัม กุรุมาโน สุขภิกฺกฺขุหํ ทewanัน สหพฺยตัม อุปปชฺชติ.
 สุขภิกฺกฺขุหํ ภิกฺขเว ทewanัน จตฺตาโร กปฺปา อายุปฺปมาณัน. ตตฺถ
 ปุณฺณชฺชโน ยาวตายุกัม จตฺวา ยาวตกัม เตสํ ทewanัน อายุปฺปมาณัน,
 ตัม สพฺพํ เขเปตฺวา นิริยํปิ คจฺจนฺติ, ติรจฺจนนโยนีปิ คจฺจนฺติ,
 ปิตฺติวิสยํปิ คจฺจนฺติ, ภควโต ปน สวโก ตตฺถ ยาวตายุกัม จตฺวา
 ยาวตกัม เตสํ ทewanัน อายุปฺปมาณัน, ตัม สพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมีเยว
 ภเว ปรีนิพฺพายติ. อयํ โข ภิกฺขเว วิเสโส, อยํ อธิปฺปายโส,
 อิหํ นานากรรมํ สุตฺวโต อริยสวากสฺส อสฺสุตฺวตา ปุณฺณชฺชเนน,
 ยทิกัม คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปฺน จปรํ ภิกฺขเว อีเชกจฺโจ ปุคฺคโล สุขสฺส จ ปหานา
 ทฺกฺขสฺส จ ปหานา ปุพฺเพ ว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ อตฺถงฺคมา
 อทฺกฺขมสฺสํ อูปะกฺขาสติปาริสฺสทฺธี จตฺตถํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ,
 โส ตทสฺสาเทติ, ตํ นิกาเมติ, เตन จ วิตฺติํ อาปชฺชติ, ตตฺถ
 จิตฺโต ตทริมฺมุตฺโต ตพฺพหุลวิหารี อปริหีโน กาลํ กุรฺรมาโน เวหปฺผลานํ
 เทวานํ สหพฺยตํ อูปปชฺชติ. เวหปฺผลานํ ภิกฺขเว เทวานํ ปญฺจ
 กปฺปสฺตานิ อายุปฺปมาณํ, ตตฺถ ปุณฺณชฺชนโน ยาวตายุกํ จตฺวา
 ยาวตกํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา นิรยํปิ
 คจฺจติ, ติรจฺจนาณโยนีปิ คจฺจติ, ปิตฺติวิสยํปิ คจฺจติ, ภควโต ปน
 สาวโก ตตฺถ ยาวตายุกํ จตฺวา ยาวตกํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ,
 ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ, อयํ โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อयํ อธิปฺปายโส, อิหํ นานาการณํ สุตฺวโต อริยสวากสฺส
 อสฺสสุตฺวตา ปุณฺณชฺชนน, ยทิทํ คติยา อูปตฺติยา สติ. อิมะ โข
 ภิกฺขเว จตฺตารो ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ตติยํ.

๔. ทุตียนนานกรณสุตตํ

[๑๒๔] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล วิวิจฺเจว
 กาเมหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ ฌมฺเมหิ สวิตกํ สวิจาร์ วิเวกขํ ปีติสฺสํ
 ปจฺมํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. โส ยเทว ตตฺถ โหติ รูปคตํ
 เวทนาคตํ สญฺญาคตํ สงฺขารคตํ วิญฺญานคตํ, เต ฌมฺเม อนิจฺจโต
 ทฺกฺขโต โรคโต คณฺทโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต ปรโต
 ปโลกโต สฺสญฺจโต อนตฺตโต สมนุสฺสติ. โส กายสฺส เกทา

ปรมมรณา สุทฐาวาसान เทวานํ สหพยตํ อุปปชชติ. อयํ โข^{*} ภิขเว อุปปตฺติ อสาธารณา ปุณฺณชเนหิ.

ปุณ จปรํ ภิขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล วิตกกวิจารานํ
 ฐปสฺมา ๔เปยฺ ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปยฺ ตติยํ ฌานํ ๔เปยฺ จตฺตถํ ฌานํ
 อุปสมปชช วิหริติ. โส ยเทว ตตฺถ โหติ ฐปคตํ เวทนาคตํ
 สญฺญาคตํ สงฺขารคตํ วิมฺภวณคตํ, เต ชมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต
 โรคโต คณฺหโต สลฺลโต อหฺมโต อาพาธโต ปรโต ปโลภโต
 สญฺญโต อนตฺตโต สมนุปสฺสติ. โส กายสส เกทา ปรมมรณา
 สุทฐาวาसानํ เทวานํ สหพยตํ อุปปชชติ. อयํ โข ภิขเว
 อุปปตฺติ อสาธารณา ปุณฺณชเนหิ. อิมเ โข ภิขเว จตฺตารโ
 ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. จตฺตถํ.

๕. ปฐมเมตฺตาสุตฺตํ

[๑๒๕] “จตฺตารโमे ภิขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตารโ. อิท ภิขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล
 เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ. ตถา ทุตฺติยํ.
 ตถา ตติยํ. ตถา จตฺตถํ. อิติ อุทฺธมฺโห ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย
 สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา วิปฺปเลน มหคฺคเตน
 อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน ฝริตฺวา วิหริติ, โส
 ตทสฺสาเทติ, ตํ นิกามะติ, เตन จ วิตฺติ อาปชฺชติ, ตตฺถ จิตฺโต
 ตทธมฺมโต ตพฺพหุลวิหารี อปริหีนो กาลํ กุรฺรมาโน พุรฺหมกายิกานํ
 เทวานํ สหพยตํ อุปปชชติ พุรฺหมกายิกานํ ภิขเว เทวานํ กปฺโป
 อายุปฺปมาณํ, ตตฺถ ปุณฺณชโน ยาวตายุกํ จตฺวา ยาวตํ เตสํ

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อ. โขสทโท น ทิสฺสติ.

เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา นิริยํปิ คจฺจติ,
 ตีรจฺจนโยนีปิ คจฺจติ, ปิตฺติวิสยํปิ คจฺจติ, ภควโต ปน สวโก
 ตตฺถ ยาวตายุํ จตฺวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ
 สพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ, อयํ โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อयํ อธิปฺปายโส, อิํ นานาการณํ สุตวโต อริยสาวกสฺส
 อสฺสุตวตา ปุณฺณชฺชน, ยทํ คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธกจฺโจ ปุคฺคโล กรุณาสหคเตน
 เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ. ตถา ทุติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา
 จตุตฺถํ. อิติ อุกฺกมฺโห ตีริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ
 โลกํ กรุณาสหคเตน เจตสา วิปฺปเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหริติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตํ
 นิกาเมติ, เตน จ วิตฺติ อปชฺชติ. ตตฺถ จิตฺโต ตทธีมฺตฺโต
 ตพฺพหุลวิหารี อปรีธีโน กาลํ กุรฺมานอ อามสฺสรานํ เทวานํ
 สหพฺยตํ อุปปชฺชติ. อามสฺสรานํ ภิกฺขเว เทวานํ เทว กปฺปา
 อายุปฺปมาณํ, ตตฺถ ปุณฺณชฺชน ยาวตายุํ จตฺวา ยาวตํ เตสํ
 เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ สพฺพํ เขเปตฺวา นิริยํปิ คจฺจติ,
 ตีรจฺจนโยนีปิ คจฺจติ, ปิตฺติวิสยํปิ คจฺจติ ภควโต ปน สวโก
 ตตฺถ ยาวตายุํ จตฺวา ยาวตํ เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ
 สพฺพํ เขเปตฺวา .ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ. อยํ โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อยํ อธิปฺปายโส, อิํ นานาการณํ สุตวโต อริยสาวกสฺส
 อสฺสุตวตา ปุณฺณชฺชน, ยทํ คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว อิธกจฺโจ ปุคฺคโล มุทิตาสหคเตน
 เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ. ตถา ทุติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา
 จตุตฺถํ. อิติ อุกฺกมฺโห ตีริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ

โลกั มุทิตาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหคคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ฌริตฺวา วิหฺรติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตั
 นิกาเมติ, เตน จ วิตฺติ อปชฺชติ. ตตฺถ จิโต ตทธีมุโต
 ตพฺพหุลวิหารี อปริหีโน กาลั กุรุมาโน สุกฺกิณฺหณั เทวานั
 สหพฺยตํ อุปชฺชติ. สุกฺกิณฺหณั ภิกฺขเว เทวานั จตฺตารอ กปฺปา
 อายุปฺปมาณั, ตตฺถ ปุณฺธุชฺโณ ยาวตายุกั จตฺวา ยาวตกั เตสั
 เทวานั อายุปฺปมาณั, ตั สพฺพั เขเปตฺวา นิริยํปี คจฺจติ,
 ตีรจฺฉานโยนีปี คจฺจติ, ปิตฺติวิสยํปี คจฺจติ, ภควโต ปน สาวโก
 ตตฺถ ยาวตายุกั จตฺวา ยาวตกั เตสั เทวานั อายุปฺปมาณั, ตั
 สพฺพั เขเปตฺวา ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ. อยั โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อยั อธิปฺปายโส, อิถั นานาการณั สุตวโต อริยสาวกสฺส
 อสฺสุตวตา ปุณฺธุชฺเชน, ยทึทํ คติยา อุปปตฺติยา สติ.

ปุน จปริ ภิกฺขเว อิเธกจฺโจ ปุคฺคโล อุเปกฺขาสหคเตน
 เจตสา เอกั ทิสั ฌริตฺวา วิหฺรติ. ตถา ทฺวติยั. ตถา ตติยั. ตถา
 จตฺตมั. อิติ อุทฺธมฺโห ตีริยั สพฺพธิ สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนตํ
 โลกั อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปุเลน มหคคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ฌริตฺวา วิหฺรติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตั
 นิกาเมติ, เตน จ วิตฺติ อปชฺชติ. ตตฺถ จิโต ตทธีมุโต
 ตพฺพหุลวิหารี อปริหีโน กาลั กุรุมาโน เวหฺปฺผลานั เทวานั
 สหพฺยตํ อุปชฺชติ. เวหฺปฺผลานั ภิกฺขเว เทวานั ปญฺจ กปฺปสฺตานิ
 อายุปฺปมาณั, ตตฺถ ปุณฺธุชฺโณ ยาวตายุกั จตฺวา ยาวตกั เตสั
 เทวานั อายุปฺปมาณั, ตั สพฺพั เขเปตฺวา นิริยํปี คจฺจติ,
 ตีรจฺฉานโยนีปี คจฺจติ, ปิตฺติวิสยํปี คจฺจติ, ภควโต ปน สาวโก

ตตถ ยาวตายุกั จตฺวา ยาวตกั เตสํ เทวานํ อายุปฺปมาณํ, ตํ
 สพฺพํ เขเปตฺวา ตสฺมีเยว ภเว ปรีนิพฺพายติ. อयํ โข ภิกฺขเว
 วิเสโส, อयํ อธิปฺปายโส, อิํ นานาการณํ สุตวโต อริยสาวกสฺส
 อสฺสุตวตา ปุณฺณชฺชน, ยทึํ คติยา อุปฺปตฺติยา สติ. อิมํ โข
 ภิกฺขเว จตฺตารโ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปณฺจมํ.

๖. ทุตติยเมตตาสุตตัม

[๑๒๖] “จตฺตารโमे ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตารโ. อธิ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล
 เมตตาสหคเตน เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ. ตถา ทุตฺติยํ.
 ตถา ตติยํ. ตถา จตฺตถํ. อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย
 สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตตาสหคเตน เจตสา วิปฺปเลน มหคฺคเตน
 อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน ฝริตฺวา วิหริติ. โส ยเทว
 ตตฺถ โหติ รูปคตํ เวทนาคตํ สมฺมาคตํ สงฺขารคตํ วิญฺญาณคตํ,
 เต ฐมฺเม อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺหโต สลฺลโต อหฺมโต
 อาพาธโต ปฺรโต ปโลกโต สฺสณฺณโต อนตฺตโต สมนฺุสฺสติ, โส
 กายสฺส เกทา ปรมฺมรณา สุทฺธาวาसानํ เทวานํ สหพฺยตํ
 อุปฺปชฺชติ. อยํ โข ภิกฺขเว อุปฺปตฺติ อสาธารณา ปุณฺณชฺชนิ.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ธิเชกจฺโจ ปุคฺคโล กรุณาสหคเตน
 เจตสา ๔เปยฺ มุทิตาสหคเตน เจตสา ๔เปยฺ อุเปกฺขาสหคเตน
 เจตสา เอกํ ทิสํ ฝริตฺวา วิหริติ. ตถา ทุตฺติยํ. ตถา ตติยํ. ตถา
 จตฺตถํ. อิติ อุทฺธมโธ ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ
 โลกํ อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา วิปฺปเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน

อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณ ฌริตฺวา วิหริติ, โส ยเทว ตตฺถ โหติ
 ฐปคตํ เวทนาคตํ สญฺญาคตํ สงฺขารคตํ วิญฺญาณคตํ, เต ฐมฺเ
 อนิจฺจุโต ทุกฺขโต โรคโต คณฺหโต สลฺลโต อฆโต อาพาธโต
 ปรโต ปโลกโต สญฺญโต อนตฺตโต สมนุสฺสติ, โส กายสุส
 เกทา ปรมฺมรณํ สุทฺธาวาसानํ เทวานํ สหปุยตํ อุปฺปชฺชติ. อยํ
 โข ภิกฺขเว อุปฺปตฺติ อสํวาทนา ปุณฺณชฺเชหิ. อิมํ โข ภิกฺขเว
 จตฺตารโ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. จญฺจ.

๗. ปตฺตถาคตอจฺฉริยสุตฺตํ

[๑๒๗] “ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสุส
 ปาตุภาวา จตฺตารโ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา” ปาตุภาวนฺติ. กตเม
 จตฺตารโ. ยทา ภิกฺขเว โภชิสฺสโต ตฺสิตา กายา จวิตฺวา สโต
 สมฺปชาโน มาตุ^๑ กุจฺฉิ^๒ โอกฺกมฺติ. อถ สเทวเก โลเก สมารเก
 สพุรหฺมเก สสฺสมณพฺรหฺมณฺเีย ปชาย สเทวมนุสฺสาย อปฺปมาโน
 อุพาโร โอภาโส ปาตุภาวติ อติกกฺกเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยปิ
 ตา โลกนฺตริกา อฆา อสํวตา อนฺธการา อนฺธการติมิสา, ยตฺถปิเมสํ
 จนฺทิมสฺสุริยานํ เอวํหิพุทฺธิกาณํ เอวํหานุภาวานํ อาภา นานุโกนฺติ,
 ตตฺถปิ อปฺปมาโน อุพาโร โอภาโส ปาตุภาวติ อติกกฺกเมว
 เทวานํ เทวานุภาวํ. ยปิ ตตฺถ สตฺตา อุปฺปนฺนา, เตปิ เตโนภาเสน
 อญฺญมณฺเณ สญฺชานนฺติ ‘อญฺเณปิ กิร โภ สนฺติ สตฺตา
 อิธูปฺปนฺนาติ. ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสุส
 ปาตุภาวา อยํ ปจฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ยทา โภชิสฺสโต สโต สมฺปชาโน มาตุ
 กุจฺฉิสฺมา นิภมฺติ ๔เปยฺ ตถาคตสุส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสุส

^๑ ฉ., เท. อพฺภุตา ฐมฺมา

^๒ ฉ., เท. มาตุกุจฺฉิ อ. มาตุ กุจฺฉิย

ปาตุภาวา อยํ ทุติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

ปุณ จปรี ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ
อภิสมฺพุชฺฌติ ฯเปฯ ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อยํ ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

ปุณ จปรี ภิกฺขเว ยทา ตถาคโต อนุตฺตรํ ธรรมจกฺกํ
ปวตฺเตติ. อถ สเทวเก โลเก สมารเก สพฺรหมเก
สสฺสมณพฺรหฺมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย อปฺปมาโน อุพาโร
โอภาโส ปาตุภาวติ อติกุम्भเว เทวานํ เทวานุภาวํ. ยปิ ตา
โลกนฺตริกา อฆา อสํวตา อนุทการา อนุทการติมิสา, ยตฺถปิเมสํ^๑
จณฺทิมสฺสุริยานํ เอวํหิพุทฺธิกาณํ เอวํหานุภาวานํ อาภา นานุโกนฺติ,
ตตฺถปิ อปฺปมาโน อุพาโร โอภาโส ปาตุภาวติ อติกุम्भเว
เทวานํ เทวานุภาวํ, ยปิ ตตฺถ สตฺตา อุปนฺนา, เตปิ เตโนภาเสน
อณฺณมณฺณํ สณฺฑชานฺนติ 'อณฺณเยปิ กิร โภ สนฺติ สตฺตา
อิฐูปนฺนาติ. ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อยํ จตฺตฺโถ อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ. ตถาคตสฺส
ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อิมะ จตฺตารो
อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ปาตุภาวนฺตฺติ. สตฺตมํ.

๘. ทุติยตถาคตอจฺฉริยสุตฺตํ

[๑๒๘] “ตถาคตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา จตฺตารอ อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ปาตุภาวนฺติ. กตเม
จตฺตารอ. อาลยารามา^๒ ภิกฺขเว ปชา อาลยรตา อาลยสมฺมุทิตา.
สา ตถาคเตน อนาลเย ธรรมเ เทสิยมานะ สฺสสุตฺติ^๓ โสตํ โอทหติ,

^๑ สฺยา. ยตฺถปิเมสํ

^๒ อ. อาลยรามา

^๓ ฉ., เท. สฺสสุตฺติ อ. สฺสสุยติ, เอวํปริปิ.

อณฺณาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปติ. ตถาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อयํ ปจฺจโม อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

มานารามา ภิกฺขเว ปชา มานรตา มานสมฺมุทิตา. สา
ตถาคเตน มานวินเย ธมฺเม เทสียมาเน สฺสสฺส
อณฺณาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปติ. ตถาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อयํ ทฺติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

อนุปสมารามา ภิกฺขเว ปชา อนุปสมรตา อนุปสมสมฺมุทิตา.
สา ตถาคเตน โอปสมิเก ธมฺเม เทสียมาเน สฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อณฺณาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปติ. ตถาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อยํ ตติโย อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ.

อวิชฺชาคตา ภิกฺขเว ปชา อนุชฺชวตา^๑ ปริโยนทฺธา. สา
ตถาคเตน อวิชฺชาวินเย ธมฺเม เทสียมาเน สฺสสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
อณฺณาจิตฺตํ อุปฏฺฐเปติ. ตถาคตฺตสฺส ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
ปาตุภาวา อยํ จตุตฺถो อจฺฉริโย อพฺภุตธมฺโม ปาตุภาวติ. ตถาคตฺตสฺส
ภิกฺขเว อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปาตุภาวา อิมะ จตฺตารโ
อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา ปาตุภาวนฺตํ. อญฺจมํ.

๕. อานนฺทอจฺฉริยสุตฺตํ

[๑๒๙] “จตฺตารโमे ภิกฺขเว อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา
อานนฺเท. กตเม จตฺตารโ. สเจ ภิกฺขเว ภิกฺขุปริสา อานนฺทํ
ทสฺสนาย อุปสงฺกมตี, ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ^๒ เจ
อานนฺโท ธมฺมํ ภาสตี, ภาสิตเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. อตฺติตฺตาว
ภิกฺขเว ภิกฺขุปริสา โหติ, อถ อานนฺโท ตฺถนฺหิ ภาวติ.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๒ จ.,เท. อณฺทภาวตา

^๓ จ.,เท. จตฺร

^๔ สยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสตี.

สเจ ภิกฺขเว^๓ ภิกฺขุนี้ปฺริสา อานนํทํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมตี,
ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ เจ อานนํโท ฌมฺมํ ภาสตี,
ภาสีเตนปี สา อตฺตมนา โหติ. อติตฺตาว ภิกฺขเว ภิกฺขุนี้ปฺริสา
โหติ, อถ อานนํโท ตฺถเหิ ภาวตี.

สเจ ภิกฺขเว อุปาสกปฺริสา อานนํทํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมตี,
ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ^๔ เจ อานนํโท ฌมฺมํ ภาสตี
ภาสีเตนปี สา อตฺตมนา โหติ. อติตฺตาว ภิกฺขเว อุปาสกปฺริสา
โหติ. อถ อานนํโท ตฺถเหิ ภาวตี.

สเจ ภิกฺขเว อุปาสิกาปฺริสา อานนํทํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมตี,
ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ เจ อานนํโท ฌมฺมํ ภาสตี,
ภาสีเตนปี สา อตฺตมนา โหติ. อติตฺตาว ภิกฺขเว อุปาสิกาปฺริสา
โหติ, อถ อานนํโท ตฺถเหิ ภาวตี. อิมเ ช ภิกฺขเว จตฺตารอ
อจฺฉริยา อพฺภุตฌมฺมา อานนํเทติ. นวมํ.

๑๐. จกฺกวตฺติจจณฺริยสุตฺตํ

[๑๓๐] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว อจฺฉริยา อพฺภุตฌมฺมา ฌมฺเย
จกฺกวตฺติมฺหิ. กตเม จตฺตารอ. สเจ ภิกฺขเว ขตฺติยปฺริสา ราชานํ
จกฺกวตฺตึ ทสฺสนาย อุปสงฺกมตี, ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ
เจ ราชา จกฺกวตฺตึ ภาสตี, ภาสีเตนปี สา อตฺตมนา โหติ. อติตฺตาว
ภิกฺขเว ขตฺติยปฺริสา โหติ. อถ ราชา จกฺกวตฺตึ ตฺถเหิ ภาวตี.

สเจ ภิกฺขเว พุราหุณปฺริสา ราชานํ จกฺกวตฺตึ ทสฺสนาย
อุปสงฺกมตี, ทสฺสเนนปี สา อตฺตมนา โหติ. ตตฺถ เจ ราชา
จกฺกวตฺตึ ภาสตี, ภาสีเตนปี สา อตฺตมนา โหติ. อติตฺตาว

พิมพ์โดย 27/05/2566

^๓ ฉ., เท. ศตร. เอวมุปริป.

ภิกขเว พุราหมณปริสา โหติ, อถ ราชชา จกฺกวตฺตํ ตฺถเห ภวติ.

สเจ ภิกขเว คหปติปริสา ราชานํ จกฺกวตฺตํ ทสฺสนาย
อุปสงฺกมติ, ทสฺสเนนปิ सा अत्तमना โหติ. ตตฺถ เจ ราชชา
จกฺกวตฺตํ ภาสติ, ภาสิตेनปิ सा अत्तमना โหติ. อติตฺตาว
ภิกขเว คหปติปริสา โหติ, อถ ราชชา จกฺกวตฺตํ ตฺถเห ภวติ.

สเจ ภิกขเว สมณปริสา ราชานํ จกฺกวตฺตํ ทสฺสนาย
อุปสงฺกมติ, ทสฺสเนนปิ सा अत्तमना โหติ. ตตฺถ เจ ราชชา
จกฺกวตฺตํ ภาสติ, ภาสิตेनปิ सा अत्तमना โหติ. อติตฺตาว
ภิกขเว สมณปริสา โหติ, อถ ราชชา จกฺกวตฺตํ ตฺถเห ภวติ. อิมे
โฆ ภิกขเว จตฺตารो อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา รณฺเณ จกฺกวตฺติมฺहि.

เอวเมว โฆ ภิกขเว จตฺตารो อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา
อานนฺเต. กตเม จตฺตารो. สเจ ภิกขเว ภิกขุปริสา อานนฺทํ
ทสฺสนาย อุปสงฺกมติ, ทสฺสเนนปิ सा अत्तमना โหติ. ตตฺถ เจ
อานนฺโท ธมฺมํ ภาสติ, ภาสิตेनปิ सा अत्तมना โหติ. อติตฺตาว
ภิกขเว ภิกขุปริสา โหติ, อถ อานนฺโท ตฺถเห ภวติ.

สเจ ภิกขเว ภิกขุณีปริสา ๕เป๕ สเจ ภิกขเว อุปาสิกปริสา
๕เป๕ สเจ ภิกขเว อุปาสิกปริสา อานนฺทํ ทสฺสนาย อุปสงฺกมติ,
ทสฺสเนนปิ सा अत्तमना โหติ. ตตฺถ เจ อานนฺโท ธมฺมํ ภาสติ,
ภาสิตेनปิ सा अत्तมना โหติ. อติตฺตาว ภิกขเว อุปาสิกปริสา
โหติ, อถ อานนฺโท ตฺถเห ภวติ. อิมे โฆ ภิกขเว จตฺตารो
อจฺฉริยา อพฺภุตธมฺมา อานนฺเตติ. ทสมํ.

ตสฺสอุทฺทหานํ^๑

อตฺตานุวาทอุมิ จ เทว จ นานา เทว จ โหนฺติ
เมตฺตตา เทว จ อจฺฉริยา อปฺรา^๒ จ ตถา พุเวติ.^๓

(๑๔) ๔. ปุคฺคลาวกฺโก

๑. สยฺโฆชนสุตฺตํ

[๑๓๑] “จตุตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตุตาโร. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ” สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ” สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ.

อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ” โหนฺติ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ.

อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ โหนฺติ.

อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺจสฺส ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ ปหีนานิ โหนฺติ.

กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ. สกทาคามิสฺส. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ, อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ, ภาวปฏฺฐลาภิกานิ สยฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ.

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท. อุปฺปตฺติปฏฺฐลาภิกานิ, เอวมุปริปิ.

๒ ฉ.,เท. ภาวปฏฺฐลาภิกานิ, เอวมุปริปิ.

๓ อ. อปฺปหีนานิ

กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ
ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ,
ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ.

อุทฺธัสนฺตสฺส อกนิฏฺฐคามิโน. อิมสฺส โข ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส
โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ
สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ, ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ.

กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ
ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ,
ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ. อนฺตรานิพฺพิสฺส.
อิมสฺส โข ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ
ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ,
ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ อปฺปหีนานิ.

กตมสฺส ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ
ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ,
ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ. อรหโต ขีณาสวสฺส.^๑
อิมสฺส โข ภิกฺขเว ปุคฺคลสฺส โอรัมภาคิยานิ สญฺโฆชนานิ
ปหีนานิ, อุปปตฺติปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ,
ภวปฏฺฐิลาภิกานิ สญฺโฆชนานิ ปหีนานิ. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ
ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปจฺฉ.

๒. ปฏฺฐิภาณสุตฺตํ

[๑๓๒] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. ยุตฺตปฏฺฐิภาณ^๒ น มุตฺตปฏฺฐิภาณ,

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อปฺ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. ยุตฺตปฏฺฐิภาณ, เอวมฺปริปิ.

มุตตปฏิกขาโน น มุตตปฏิกขาโน, มุตตปฏิกขาโน จ มุตตปฏิกขาโน
จ, เหนว มุตตปฏิกขาโน น มุตตปฏิกขาโน. อิเม โข ภิกขเว
จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมินฺติ. ทฺติยํ.

๓. อุกมกฺกิตถณฺณสุตฺตํ

[๑๓๓] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อุกมกฺกิตถณฺณ, วิปจิตถณฺณ, เหนยโย,
ปทปรโม. อิเม โข ภิกขเว จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสฺมินฺติ. ตติยํ.

๔. อุกฺกจฺจานผลสุตฺตํ

[๑๓๔] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. อุกฺกจฺจานผลสุตฺตํ น กมฺมผลสุตฺตํ,
กมฺมผลสุตฺตํ น อุกฺกจฺจานผลสุตฺตํ, อุกฺกจฺจานผลสุตฺตํ เจว กมฺมผลสุตฺตํ
จ, เหนว อุกฺกจฺจานผลสุตฺตํ น กมฺมผลสุตฺตํ. อิเม โข ภิกขเว
จตุตทาโร ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา โลกสฺมินฺติ. จตุตฺถํ.

๕. สาวชฺชสุตฺตํ

[๑๓๕] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ปุคฺคลา สนฺโต สัมวิชชมานา
โลกสฺมี. กตเม จตุตทาโร. สาวชฺช, วชฺชพหุโล, อปฺปาวชฺช, อนวชฺช.

กถณฺจ ภิกขเว ปุคฺคโล สาวชฺช โหติ. อิทฺ ภิกขเว
เอกจฺโจ ปุคฺคโล สาวชฺชเชน กายกมฺเมน สมณฺนาคโต โหติ,
สาวชฺชเชน วจีกมฺเมน สมณฺนาคโต โหติ, สาวชฺชเชน^๑ มโนกมฺเมน
สมณฺนาคโต โหติ. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล สาวชฺช โหติ.

๑ อ. สาวชฺช

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล วชฺชพฺหุโล โหติ. อิท ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโล สวชฺเชน พหุลํ กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ อนวชฺเชน, สวชฺเชน พหุลํ วจฺจิกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ อนวชฺเชน, สวชฺเชน พหุลํ มโนกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ อนวชฺเชน. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล วชฺชพฺหุโล โหติ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อปฺปวชฺโช โหติ. อิท ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคโล อนวชฺเชน พหุลํ กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ สวชฺเชน, อนวชฺเชน พหุลํ วจฺจิกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ สวชฺเชน, อนวชฺเชน พหุลํ มโนกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ
 อปฺปํ สวชฺเชน. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อปฺปวชฺโช โหติ.

กถญจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนวชฺโช โหติ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล อนวชฺเชน กายกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ, อนวชฺเชน วจฺจิกมฺเมน
 สมฺนฺนาคโต โหติ, อนวชฺเชน มโนกมฺเมน สมฺนฺนาคโต โหติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนวชฺโช โหติ. อิมํ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. ปญฺจมํ.

๖. ปจฺมสึลสุตฺตํ

[๑๓๖] “จตฺตาริเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตาริ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สึเลสุ น
 ปริปฺปรการี โหติ, สมาริสฺสมี น ปริปฺปรการี, ปญฺณาย น ปริปฺปรการี.

อิท ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล สึเลสุ ปริปฺปรการี
 โหติ, สมาริสฺสมี น ปริปฺปรการี, ปญฺณาย น ปริปฺปรการี.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล สีเลสุ ปริปฺปรการี
โหติ, สมาธิสุมี ปริปฺปรการี, ปญฺณาย น ปริปฺปรการี.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล สีเลสุ ปริปฺปรการี
โหติ, สมาธิสุมี ปริปฺปรการี, ปญฺณาย ปริปฺปรการี. อีเม โข
ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสุมินฺติ. จญฺจ.

๗. ทุตฺติยสึลลุตฺตํ

[๑๓๗] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสุมี. กตเม จตฺตารอ. อิธ ปน” ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล น
สีลครุ โหติ น สีลาธิปเตยฺโย, น สมาธิครุ โหติ น
สมาธาธิปเตยฺโย, น ปญฺณาครุ โหติ น ปญฺญาธิปเตยฺโย.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล สีลครุ โหติ
สีลาธิปเตยฺโย, น สมาธิครุ โหติ น สมาธาธิปเตยฺโย, น
ปญฺณาครุ โหติ น ปญฺญาธิปเตยฺโย.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล สีลครุ โหติ
สีลาธิปเตยฺโย, สมาธิครุ โหติ สมาธาธิปเตยฺโย, น ปญฺณาครุ
โหติ น ปญฺญาธิปเตยฺโย.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺใจ ปุคฺคโล สีลครุ โหติ
สีลาธิปเตยฺโย, สมาธิครุ โหติ สมาธาธิปเตยฺโย, ปญฺณาครุ โหติ
ปญฺญาธิปเตยฺโย. อีเม โข ภิกฺขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา สนฺโต
สํวิชฺชมานา โลกสุมินฺติ. สตฺตม.

๘. นิกฺกมุจฺจุตฺตํ^๑

[๑๓๘] “จตฺตารอเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมี. กตเม จตฺตารอ. นิกฺกมุจฺจกาโย อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต, อนิกฺกมุจฺจกาโย นิกฺกมุจฺจจิตฺโต, อนิกฺกมุจฺจกาโย จ อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต จ, นิกฺกมุจฺจกาโย จ นิกฺกมุจฺจจิตฺโต จ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล นิกฺกมุจฺจกาโย โหติ อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อรณฺณวนปตฺถานิ^๒ ปนฺตานิ เสนาสหนานิ ปฏฺฐิสฺสวติ, โส ตตฺถ กามวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, พฺยาปาทวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, วิหีสาวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล นิกฺกมุจฺจกาโย โหติ อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนิกฺกมุจฺจกาโย โหติ นิกฺกมุจฺจจิตฺโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น เหว โข อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสหนานิ ปฏฺฐิสฺสวติ, โส ตตฺถ เนกขมฺมวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, อพฺยาปาทวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, อวิหีสาวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนิกฺกมุจฺจกาโย โหติ นิกฺกมุจฺจจิตฺโต.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนิกฺกมุจฺจกาโย จ โหติ อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต จ. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล น เหว โข อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสหนานิ ปฏฺฐิสฺสวติ, โส ตตฺถ กามวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, พฺยาปาทวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ, วิหีสาวิตกฺกํปิ วิตกฺเกติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อนิกฺกมุจฺจกาโย จ โหติ อนิกฺกมุจฺจจิตฺโต จ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล นิกฺกมุจกาโย จ โหติ
 นิกฺกมุจจิตฺโต จ. อีธ ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล อรณฺณวนปตฺถานิ
 ปนฺถานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิสฺสวติ, โส ตตฺถ เนกขมมวิตกกัมปิ
 วิตกฺเกติ, อพฺยาปาทวิตกกัมปิ วิตกฺเกติ, อวิหีสาวิตกกัมปิ วิตกฺเกติ.
 เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล นิกฺกมุจกาโย จ โหติ นิกฺกมุจจิตฺโต จ.
 อีเม โข ภิกขเว จตฺตารอ ปุคฺคลา สหโต สัวิชฺชมานา โลกสมฺมินฺติ.
 อฏฺฐมํ.

๕. ฌมฺมกถิกสุตฺตํ

[๑๓๙] “จตฺตารอเม ภิกขเว ฌมฺมกถิกา. กตเม จตฺตารอ.
 อีธ ภิกขเว เอกจฺโจ ฌมฺมกถิกอ อปฺปณฺจ ภาสติ อสทิตณฺจ,
 ปริสา จ^๑ น กุสลา โหติ สหิตาสทิตสฺส. เอวฺรโป ภิกขเว
 ฌมฺมกถิกอ เอวฺรปาย ปริสาย ฌมฺมกถิกอเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

อีธ ปน ภิกขเว เอกจฺโจ ฌมฺมกถิกอ อปฺปณฺจ ภาสติ
 สทิตณฺจ, ปริสา จ กุสลา โหติ สหิตาสทิตสฺส. เอวฺรโป ภิกขเว
 ฌมฺมกถิกอ เอวฺรปาย ปริสาย ฌมฺมกถิกอเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

อีธ ปน ภิกขเว เอกจฺโจ ฌมฺมกถิกอ พหุณฺจ ภาสติ
 อสทิตณฺจ, ปริสา จ น กุสลา โหติ สหิตาสทิตสฺส. เอวฺรโป
 ภิกขเว ฌมฺมกถิกอ เอวฺรปาย ปริสาย ฌมฺมกถิกอเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

อีธ ปน ภิกขเว เอกจฺโจ ฌมฺมกถิกอ พหุณฺจ ภาสติ
 สทิตณฺจ, ปริสา จ กุสลา โหติ สหิตาสทิตสฺส. เอวฺรโป ภิกขเว
 ฌมฺมกถิกอ เอวฺรปาย ปริสาย ฌมฺมกถิกอเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

อีเม โข ภิกขเว จตฺตารอ ฌมฺมกถิกาทิ. นวมํ.

^๑ ฉ., เท. จสส, เอวฺมปริปี.

๑๐. วาทีสูตฺตํ

[๑๔๐] “จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว วาที. กตเม จตุตฺตาโร. อตฺถิ
 ภิกฺขเว วาที อตฺถโต ปริยาทानํ คจฺฉติ โน พุณฺณชนโต, อตฺถิ
 ภิกฺขเว วาที พุณฺณชนโต ปริยาทานํ คจฺฉติ โน อตฺถโต, อตฺถิ
 ภิกฺขเว วาที อตฺถโต จ พุณฺณชนโต จ ปริยาทานํ คจฺฉติ, อตฺถิ
 ภิกฺขเว วาที เหน อตฺถโต โน พุณฺณชนโต ปริยาทานํ คจฺฉติ.
 อีเม โข ภิกฺขเว จตุตฺตาโร วาที. อฏฺฐจฺานเมตํ ภิกฺขเว อนวกาโส.
 ยํ จตฺตฺหิ ปฏฺิสมฺภิทาหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ^๑ อตฺถโต วา^๒
 พุณฺณชนโต วา^๓ ปริยาทานํ คจฺเจยยาติ. ทสมํ.

จตุตฺถโถ ปุคฺคถวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ^๔

สยโยชนํ ปฏฺิภาโน อุกฺขมตฺตถวญฺญ อฏฺฐจฺานํ^๕
 สาวชฺไซ เทว จ สีลานิ^๖ นิกฺกจฺจมฺมวาที จาติ.^๗

^๑ ฉ., เท., อ. อยู่ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^{๓-๓} หมายเหตุ 27/05/2566

สุยา. อีเม ปาจา น ทิสฺสนติ.

^๖ อ. สีลาปี

^๒ อ. จ

^๕ อ. จาน

(๑๕) ๕. อาภาวคฺโค

๑. อาภาสฺสุตฺตํ

[๑๔๑] “จตฺสฺสอ อีมา ภิกฺขเว อาภา. กตมา จตฺสฺสอ. จนฺทามา, สฺริยาภา, อคฺคาภา, ปณฺณามา. อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสฺสอ อาภา. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อีมาสํ จตฺสฺสนฺนํ” อาภาณํ, ยทิทํ ปณฺณามาติ. ปจฺมํ.

๒. ปภาสฺสุตฺตํ

[๑๔๒] “จตฺสฺสอ อีมา ภิกฺขเว ปภา. กตมา จตฺสฺสอ. จนฺทปฺปภา, สฺริยปฺปภา, อคฺคิปฺปภา, ปณฺณापฺปภา.” อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสฺสอ ปภา. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อีมาสํ จตฺสฺสนฺนํ” ปภาณํ, ยทิทํ ปณฺณापฺปภาติ. ทฺติยํ.

๓. อาโลกสฺสุตฺตํ

[๑๔๓] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว อาโลกา. กตเม จตฺตาโร. จนฺทาลอโก, สฺริยาลอโก, อคฺคาลอโก, ปณฺณาลอโก. อีเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร อาโลกา. เอตทคฺคํ ภิกฺขเว อีเมสํ จตฺตุนฺนํ อาโลกาณํ, ยทิทํ ปณฺณาลอโกติ. ตติยํ.

๔. โอบาสสุตตัม

[๑๔๔] “จตุตทาโรเม ภิกขเว โอบาสา. กตเม จตุตทาโร. จนุโทภาโส, สุริโยภาโส, อคโคภาโส, ปณโณภาโส. อิมะ โข ภิกขเว จตุตทาโร โอบาสา. เอตทคคัม ภิกขเว อิมัสส จตุทฺทํ โอบาสานํ, ยทิทํ ปณโณภาโสติ. จตุตฺถํ.

๕. ปชฺชชิตสุตตัม

[๑๔๕] “จตุตทาโรเม ภิกขเว ปชฺชชิตา. กตเม จตุตทาโร. จนุทปปชฺชชิต, สุริยปปชฺชชิต, อคคิปปชฺชชิต, ปณณापปชฺชชิต. อิมะ โข ภิกขเว จตุตทาโร ปชฺชชิตา. เอตทคคัม ภิกขเว อิมัสส จตุทฺทํ ปชฺชชิตานํ, ยทิทํ ปณณापปชฺชชิตติ. ปณณจมํ.

๖. ปณณกาลสุตตัม

[๑๔๖] “จตุตทาโรเม ภิกขเว กาลา. กตเม จตุตทาโร. กาลเณ ฐมมสุสวณํ, กาลเณ ฐมมสากจุฉา, กาลเณ สมโณ,* กาลเณ วิปสสุสนา. อิมะ โข ภิกขเว จตุตทาโร กาลาติ. จมฺมจํ.

๗. ทุตียกาลสุตตัม

[๑๔๗] “จตุตทาโรเม ภิกขเว กาลา สมมาภาวียมานา สมมาอนุปริวตฺตียมานา อนุปฺพุเพน อาสวานํ ขยํ ปาเปนฺติ. กตเม จตุตทาโร. กาลเณ ฐมมสุสวณํ, กาลเณ ฐมมสากจุฉา,

กาเลน สมโธ, กาเลน วิปัสสนา. อิม โข ภิกขเว จตตารโ
กาลา สมมาภาวียมานา สมมาอนุปริวตติยมานา อนุปุพฺเพน
อาสวานํ ขยํ ปาเปเนตฺติ.

เสยฺยถาปิ ภิกขเว อุปริปพฺพเต ฤลลผุสิตเก เทเว วสฺสนเต
[๑] อุกํ ยถาณินํ ปวตฺตมานํ ปพฺพตกนฺทรปทรสาขา ปริปุเรตฺติ,
ปพฺพตกนฺทรปทรสาขา ปริปุรา กุโสพฺเภ^๒ ปริปุเรนฺติ, กุโสพฺภา
ปริปุรา มหาโสพฺเภ ปริปุเรนฺติ, มหาโสพฺภา ปริปุรา กุณฺนทียो
ปริปุเรนฺติ, กุณฺนทียो ปริปุรา มหानทียो ปริปุเรนฺติ, มหानทียो
ปริปุรา สมฺมุตฺตสาคร์^๓ ปริปุเรนฺติ. เอวเมว โข ภิกขเว อิม
จตตารโ กาลา สมมาภาวียมานา สมมาอนุปริวตติยมานา
อนุปุพฺเพน อาสวานํ ขยํ ปาเปเนตฺติ. สตตมํ.

๘. ทุจฺจริตสุตฺตํ

[๑๔๘] “จตตาริมานิ ภิกขเว วจีทุจฺจริตานิ. กตมานิ
จตตาริ. มุสาวาโท, ปิสุณา วาจา, ผรุสา วาจา, สมฺมปฺปลาโป.
อิมานิ โข ภิกขเว จตตาริ วจีทุจฺจริตานีติ. อฏฺฐมํ.

๙. สุจฺจริตสุตฺตํ

[๑๔๙] “จตตาริมานิ ภิกขเว วจีสุจฺจริตานิ. กตมานิ จตตาริ.
สจฺจวาจา, อปิสุณฺววาจา, สณฺหวาจา, มนฺตภาสา.^๔ อิมานิ โข
ภิกขเว จตตาริ วจีสุจฺจริตานีติ. นวมํ.

๑๐. สารสฺสตุตํ

[๑๕๐] “จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว สารา. กตเม จตุตฺตาโร.
 สีสฺสาโร, สมฺมาธิสฺสาโร, ปณฺณาสาโร, วิมุตฺติสฺสาโร. อีเม โข ภิกฺขเว
 จตุตฺตาโร สาราติ. ทสมํ.

ปญฺจโม อาภาวคฺโค สมตฺตโต.

ตสฺสอุทฺททานํ^๑

อาภา ปภา จ อาโลโก^๒ โอภาโส^๓ เจว ปชฺชชโต^๔
 เทว กาลา จริตา เทว จ โหนฺติ สาเรน เต ทสาติ.^๕

ตติโย ปณฺณาสโก สมตฺตโต.

^{๑-๑} สฺยา. อีเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๑ ฉ., เท. โอภาสา.

^๒ ฉ., เท. อาโลกา

^๔ ฉ., เท. ปชฺชชตา

๔. จตุตถปณฺนาสโก

(๑๖) ๑. อินฺทฺริยวคฺโค

๑. อินฺทฺริยสุตฺตํ

[๑๕๑] “จตุตาริํมานิ ภิกฺขเว อินฺทฺริยานิ. กตมานิ จตุตาริ. สทฺธิอินฺทฺริยํ, วิริยอินฺทฺริยํ, สมာธิอินฺทฺริยํ,^๑ ปณฺณอินฺทฺริยํ.” อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ อินฺทฺริยานีติ. ปจฺมํ.

๒. ปจฺมผลสุตฺตํ

[๑๕๒] “จตุตาริํมานิ ภิกฺขเว พลानิ. กตมานิ จตุตาริ. สทฺธาพลํ, วิริยพลํ, สมာธิพลํ,^๒ ปณฺญาพลํ.” อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ พลानीติ. ทฺติยํ.

๓. ทฺติยผลสุตฺตํ

[๑๕๓] “จตุตาริํมานิ ภิกฺขเว พลानิ. กตมานิ จตุตาริ. ปณฺญาพลํ, วิริยพลํ, อนนฺตฺตพลํ, สงฺคาหพลํ.” อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ พลानीติ. ตฺติยํ.

๔. ตฺติยผลสุตฺตํ

[๑๕๔] “จตุตาริํมานิ ภิกฺขเว พลानิ. กตมานิ จตุตาริ. สติพลํ, สมာธิพลํ, อนนฺตฺตพลํ, สงฺคาหพลํ.” อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ พลानीติ. จตุตฺถํ.

• - • หมายเหตุ 27/05/2566

๑ - ๑ จ.,เท.,อ. สติอินฺทฺริยํ สมာธิอินฺทฺริยํ

๒ - ๒ จ.,เท.,อ. สติพลํ สมာธิพลํ

๓ จ.,เท. สงฺกหพลํ อ. สงฺคาหพลํ, เอวมุปริปิ.

๕. จตฺตถพลสฺสุตํ

[๑๕๕] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว พลानิ. กตมานิ จตฺตาริ. ปฏิสงฺขานพลํ, ภาวนาพลํ, อนวชฺชพลํ, สงฺคาหกพลํ.” อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ พลानीติ. ปญฺจมํ.

๖. กปฺปสฺสุตํ

[๑๕๖] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว กปฺปสฺส อสงฺเขยฺยานิ. กตมานิ จตฺตาริ. ยทา ภิกฺขเว กปฺโป สํวฏฺโฏ^๑ ติฏฺฐติ,^๒” ตํ น สุกฺรํ สงฺขาตุํ ‘เอตฺตกานิ วสฺसानีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสตานีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา.

ยทา ภิกฺขเว กปฺโป สํวฏฺฏจายี^๓ ติฏฺฐติ, ตํ น สุกฺรํ สงฺขาตุํ ‘เอตฺตกานิ วสฺसानีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสตานีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา.

ยทา ภิกฺขเว กปฺโป วิวฏฺโฏ^๔ ติฏฺฐติ, ตํ น สุกฺรํ สงฺขาตุํ ‘เอตฺตกานิ วสฺसानีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสตานีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา, ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา.

ยทา ภิกฺขเว กปฺโป วิวฏฺฏจายี^๕ ติฏฺฐติ, ตํ น สุกฺรํ สงฺขาตุํ ‘เอตฺตกานิ วสฺसानีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสตานีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา ‘เอตฺตกานิ วสฺสสทสฺสวานีติ วา. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ กปฺปสฺส อสงฺเขยฺยานีติ. ฉนฺนํ.

^๑ ฉ., เท. สงฺกหพลํ อ. สงฺคาหพลํ, เอมฺปรี. พิมพ์ที่ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

^๒ ฉ., เท. อโย ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ., เท. วิวฏฺฏติ

^๔ ฉ., เท. สํวฏฺฏติ

^๕ ฉ., เท. สํวฏฺโฏ

^๖ ฉ., เท. วิวฏฺโฏ

๗. โรคสุตตะ

[๑๕๗] “เทวเม ภิกขเว โรคา. กตเม เทว. กายโก จ
 โรโค เจตสิโก จ โรโค. ทิสฺสนฺติ ภิกขเว สตฺตา กายิเกน
 โรเคน เอกํปิ วสฺสํ อโรคํ” ปฏฺิชาณมานา, เทวปิ วสฺसानิ อโรคํ
 ปฏฺิชาณมานา, ตีณิปิ วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา, จตฺตาริปิ
 วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา, ปณฺจปิ วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา,
 ทสฺปิ วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา, วีสํปิ วสฺसानิ อโรคํ
 ปฏฺิชาณมานา, ตีสํปิ วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา, จตฺตาริปิ
 วสฺसानิ อโรคํ ปฏฺิชาณมานา, ปณฺณาสํปิ วสฺसानิ อโรคํ
 ปฏฺิชาณมานา, วสฺสสํตํปิ ภิกขเว อโรคํ ปฏฺิชาณมานา. เต
 ภิกขเว สตฺตา ทูลลภา” โลกสฺมี, เย เจตสิเกน โรเคน มุหุตฺตมํปิ
 อโรคํ ปฏฺิชาณนฺติ, อณฺณตฺร ชีณาสเวหิ.

จตุตทาโรเม ภิกขเว ปพฺพชิตสฺส โรคา. กตเม จตุตทาโร.
อิธ ภิกขเว ภิกขุ มหิจุโณ โหติ วิฆาตวา อสนนฺตญฺโจ
อิตรีตรจิวรปิณฑปาทเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารเณ, โส
มหิจุโณ สมานो วิฆาตวา อสนนฺตญฺโจ อิตรีตรจิวรปิณฑปาท-
เสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺชปริกฺขารเณ ปาปิกํ อิจฺฉํ ปณฺนิทฺทติ
อนวณฺณปฏฺฐิลาภาย ลาภสํกการสิโลกปฏฺฐิลาภาย, โส อญฺ्ञหติ จมฺภูติ
วายมติ อนวณฺณปฏฺฐิลาภาย ลาภสํกการสิโลกปฏฺฐิลาภาย. โส สงฺขาย
กฺกุลานิ อฺุปสงฺกมติ, สงฺขาย นิสีหติ, สงฺขาย ฐมฺมํ ภาสติ,
สงฺขาย อฺุจฺจารปสฺสาवं สนฺธาเรติ. อีเม โข ภิกขเว จตุตทาโร
ปพฺพชิตสฺส โรคา.

๓ ๑.๒.๓.๔.๕.๖.๗.๘.๙.๑๐.๑๑.๑๒.๑๓.๑๔.๑๕.๑๖.๑๗.๑๘.๑๙.๒๐.๒๑.๒๒.๒๓.๒๔.๒๕.๒๖.๒๗.๒๘.๒๙.๓๐.๓๑.๓๒.๓๓.๓๔.๓๕.๓๖.๓๗.๓๘.๓๙.๔๐.๔๑.๔๒.๔๓.๔๔.๔๕.๔๖.๔๗.๔๘.๔๙.๕๐.๕๑.๕๒.๕๓.๕๔.๕๕.๕๖.๕๗.๕๘.๕๙.๖๐.๖๑.๖๒.๖๓.๖๔.๖๕.๖๖.๖๗.๖๘.๖๙.๗๐.๗๑.๗๒.๗๓.๗๔.๗๕.๗๖.๗๗.๗๘.๗๙.๘๐.๘๑.๘๒.๘๓.๘๔.๘๕.๘๖.๘๗.๘๘.๘๙.๙๐.๙๑.๙๒.๙๓.๙๔.๙๕.๙๖.๙๗.๙๘.๙๙.๑๐๐.

ตสฺมาติห ภิกฺขเว เอวํ สิกฺขิตพฺพํ ‘น มหิจฺฉา ภวิสฺสาม
 วิฆาตจิตฺตา’ อสนฺตฺตฺตฺตฺตา อิตฺตริตฺตจิวรปิตฺตปาตเสนาสน-
 คิลานปจฺจยเมสซชฺชปริกฺขารเณ, น ปาปิกํ อิจฺฉํ ปณฺิหิตฺตฺตฺตฺตฺต
 อนวณฺณปฏฺิลาภาย ลามสฺกการสิโลกปฏฺิลาภาย, น อฏฺฏจฺหิตฺตฺตฺต น
 ฆฏฺฏยิตฺตฺต น วายมิตฺตฺต อนวณฺณปฏฺิลาภาย ลามสฺกการ-
 สิโลกปฏฺิลาภาย, ขมา ภวิสฺสาม สิตฺตสฺส อุนฺหสฺส ชิมฺมจฺฉาย
 ปิปาสา ยํ สมกสฺวาตาทปสฺสิริสฺสพฺพสฺสํ ทฺรุตฺตํ ทฺรุตฺตํ
 วจนฺปถํ, อฺปฺปนฺนํ สารีริกํ เวทนํ ทฺกฺขณํ ติพฺพานํ
 ขรณํ กฏฺฏกณํ อสาดานํ อมนापณํ ปาณฺหรณํ อธิวาสกชาติกา
 ภวิสฺสามาติ. เอวํ หิ โว ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺพนฺติ. สตฺตมํ.

๘. ปริหานิสุตตัม

[๑๕๘] ตตฺร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อาวุโส ภิกฺขเวติ.” “อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส
 ปจฺจสฺสโส. อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทโวจ

“โย หิ โกจิ อาวุโส ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา จตฺตารอ ฐมฺเม
 อตฺตนิ สมนฺุปสฺสติ, นิฏฺฏเมตฺถ คนฺตพฺพํ ปริหายามิ กุสเลหิ
 ฐมฺเมหิ. ปริหานเมตํ วุตฺตํ ภควตา. กตเม จตฺตารอ. รากเวปฺพลตฺตํ^๑
 โทสเวปฺพลตฺตํ โมหเวปฺพลตฺตํ^๒ คมฺภีเรสุ โข ปนสฺส จานาจาเนสุ
 ปณฺณาจกฺขุ^๓ นกฺกมติ. โย หิ โกจิ อาวุโส ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา
 อิมะ จตฺตารอ ฐมฺเม อตฺตนิ สมนฺุปสฺสติ, นิฏฺฏเมตฺถ คนฺตพฺพํ
 ปริหายามิ กุสเลหิ ฐมฺเมหิ. ปริหานเมตํ วุตฺตํ ภควตา.

^๑ ฉ., เท. วิชาตฺวโค

^๒ ฉ., เท. ฆฏฺฏยิตฺต อ. ฆฏฺฏยิตฺต

หมตฺตํ 27/05/2566

^๓ ฉ., เท., อ. ภิกฺขเวติ “-” ฉ., เท. รากเวปฺพลตฺตํ โทสเวปฺพลตฺตํ โมหเวปฺพลตฺตํ

^๔ ฉ., เท. ปณฺณาจกฺขุ, เอวฺมฺปริ.ิ.

โย หิ โกจิ อาวุโส ภิกขุ วา ภิกขุณี วา จตุตาโร ฆมฺเม
 อตฺตนิ สมนุปสฺสติ, นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ น ปริหาयามิ กุสเลหิ
 ฆมฺเมหิ. อปริหานเมตํ วุตฺตํ ภควตา. กตเม จตุตาโร. ราคตฺนุตฺตํ
 โทสตฺนุตฺตํ โมหตฺนุตฺตํ คมฺภีเรสุ โข ปนสฺส จานาจาเนสุ ปญฺญาจกฺขุ
 กมฺติ. โย หิ โกจิ อาวุโส ภิกขุ วา ภิกขุณี วา อีเม จตุตาโร
 ฆมฺเม อตฺตนิ สมนุปสฺสติ, นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ น ปริหาयามิ
 กุสเลหิ ฆมฺเมหิ. อปริหานเมตํ วุตฺตํ ภควตาติ. อญฺจมํ.

๕. ภิกขุณีสุตฺตํ

[๑๕๙] เอวฺมเม^๑ สุตฺตํ^๒ เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท
 โกสมฺพิยํ วิหริติ โฆสิตารามे. อถ โข อญฺญตรํ ภิกขุณี
 อญฺญตรํ ปุริสํ อามนฺเตสิ “เอहि ตวํ อมฺโภ ปุริส, เยน อยฺโย
 อานนฺโท, เตนุปสงฺกม; อุปสงฺกมิตฺวา มม วจเนน อยฺยสฺส
 อานนฺทสฺส ปาเท สิริสา วนฺท ‘อิตฺถนฺนามา ภนฺเต ภิกขุณี
 อาพาธิกีนี ทุกฺขิตา พาพฺพหิลาณา, สา^๓ อยฺยสฺส อานนฺทสฺส
 ปาเท สิริสา วนฺทตฺติ, เอวญฺจ วเทหิ ‘สาธุ กิร ภนฺเต อยฺโย
 อานนฺโท, เยน ภิกขุณฺณุปสฺสโย, เยน सा ภิกขุณี, เตนุปสงฺกมตุ
 อญฺกมเป อฺปาทาयाติ. “เอวํ อยฺเยติ โข โส ปุริโส ตสฺสา
 ภิกขุณิยา ปฏฺิสุสฺสณิตฺวา, เยนายสฺมา อานนฺโท, เตนุปสงฺกม;
 อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ.
 เอกมนฺตํ นิสฺสินโน โข โส ปุริโส อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ เอตทวโจ

“อิตฺถนฺนามา ภนฺเต ภิกขุณี อาพาธิกีนี ทุกฺขิตา
 พาพฺพหิลาณา, สา อยฺยสฺส^๔ อานนฺทสฺส ปาเท สิริสา วนฺทติ,
 เอวญฺจ วเทหิ ‘สาธุ กิร ภนฺเต อยฺโย” อานนฺโท, เยน

๑-๑ หมายเหตุ 27/05/2566

๑-๑ อ. อีเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๒ ฉ., เท. อายสฺมโต, เอวฺมปริปิ.

๓ ฉ., เท. อายสฺมา

ภิกขุญฺหุปสฺสโย เยน สา ภิกขุนี้, เตนฺอุปสงฺกมตุ อญฺกมปฺ อูปาทายาติ. อธิวาเสสิ โข อายสฺมา อานนฺโท ตฺถหิภาเวน.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท ปุพฺพพณฺหสมยฺ^๑ นีวาเสตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย เยน ภิกขุญฺหุปสฺสโย [๒] เตนฺอุปสงฺกมิ. อทฺทสา โข สา ภิกขุนี้ อายสมนฺตํ อานนฺทํ ทูโรโตว อาคจฺจนฺตํ, ทิสฺวา สสึสํ ปารุปีตฺวา มญฺจเก นิปชฺชติ. อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน สา ภิกขุนี้, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน นิสิตฺติ. นิสชฺช โข อายสฺมา อานนฺโท ตํ ภิกขุนี้ เอตทวโจ

“อาหารสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, อาหารํ นิสฺสาย อาหาโร ปหาตพฺโพ. ตณฺหาสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, ตณฺหํ นิสฺสาย ตณฺหา ปหาตพฺพา. มานสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, มานํ นิสฺสาย มาโน ปหาตพฺโพ. เมถุนสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, เมถุโน ปหาตพฺโพ,” เมถุโน^๔ เสตุจฺจวโต วุตฺโต ภควตา.

‘อาหารสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, อาหารํ นิสฺสาย อาหาโร ปหาตพฺโพติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเฑตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ. อิท ภคินี ภิกขุ ปฏิสงฺขา โยนิโส อาหารํ อาหาเรติ ‘เนว ทวายน น มทายน น มนุชฺชนาย น วิญฺญานาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส จิตฺติยา ยาปนาย วิหีสฺสุปรตฺติยา พุรหฺมจริยานุคฺคทาย. อิติ ปุราณญจ เวทนํ ปฏิจฺจขามิ นวญจ เวทนํ น อูปปาเทสฺสามิ. ยาตุรา จ เม ภวิสฺสติ อนวชฺชตา จ ผาสฺสุวิหาโร จาติ. โส อปเรน สมเยน อาหารํ นิสฺสาย อาหารํ ปชฺหติ. ‘อาหารสมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, อาหารํ นิสฺสาย อาหาโร ปหาตพฺโพติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ.,เท. เยน สา ภิกขุนี้

^๓ ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ.,เท. เมถุเน จ อิ. เมถุโน จ

‘ตณฺหาสมมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, ตณฺหํ นิสฺสาย ตณฺหา ปหาตพฺพาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ. อิท ภคินี ภิกฺขุ สฺสณาติ ‘อิตฺถนฺนาโม กิร ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิณฺณเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตฺติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘กทาสฺส’ นาม อหํปิ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิณฺณเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสามิ. โส อปเรน สมเยน ตณฺหํ นิสฺสาย ตณฺหํ ปชฺหติ. ‘ตณฺหาสมมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, ตณฺหํ นิสฺสาย ตณฺหา ปหาตพฺพาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ.

‘มานสมมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, มานํ นิสฺสาย มานो ปหาตพฺโพติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ. อิท ภคินี ภิกฺขุ สฺสณาติ ‘อิตฺถนฺนาโม กิร ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิณฺณเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรตฺติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โส หิ นาม อายสฺมา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิณฺณเจว ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหริสฺสติ, กิมํคํ^๑ ปนาหนติ. โส อปเรน สมเยน มานํ นิสฺสาย มานํ ปชฺหติ. ‘มานสมมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, มานํ นิสฺสาย มานो ปหาตพฺโพติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ.

เมถุนสมมฺภูโต อยํ ภคินี กาโย, เมถุโน ปหาตพฺโพ, เมถุโน เสตฺตฺมาโต วุตฺโต ภควตาติ.

อถ โข สา ภิกขุณี มณฺจกา วุฏฺฐหิตฺวา เอกํสํ อุตฺตฺราสงคํ
 กริตฺวา อายสมโต อานนฺทสฺส ปาเทสฺส สิริสา นิปตฺติวา อายสมนฺตํ
 อานนฺทํ เอตทโวจ “อจฺจโย มํ ภนฺเต อจฺจคมา ยถาพาลํ
 ยถามุพฺพํ ยถากุสลํ, ยาหํ” เอวมกาสี, ตสฺสา เม ภนฺเต อโย
 อานนฺโท อจฺจยํ อจฺจยโต ปฏฺิคฺคณฺหาตุ อายตี สํวรายาติ. “ตคฺช
 ตํ” ภคินี อจฺจโย อจฺจคมา ยถาพาลํ ยถามุพฺพํ ยถากุสลํ, ยา
 ตวํ เอวมกาสี, ยโต จ โข ตวํ ภคินี อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา
 ยถาธมมํ ปฏฺิกรฺโรสี, ตนฺเต มยํ ปฏฺิคฺคณฺหาม. วุฑฺฒิ เhesa ภคินี
 อริยสฺส วินฺเย, ยา” อจฺจยํ อจฺจยโต ทิสฺวา ยถาธมมํ ปฏฺิกรฺโรติ,
 อายตี สํวรํ อาปชฺชตีติ. นวม.

๑๐. สุกตวินยสุตตัม

[๑๖๐] “สุคโต วา ภิกฺขเว โลเก ติฏฺฐมาโน สุกตวินโย วา,
 ตทสฺส พหุชนหิตาย พหุชนสฺสขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย
 สฺสขาย เทวมนุสฺसानํ.

กตโม จ ภิกฺขเว สุคโต. อีธ ภิกฺขเว ตถาคโต โลเก
 อูปปชฺชติ อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู
 อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา, อโย
 ภิกฺขเว สุคโต.

กตโม จ ภิกฺขเว สุกตวินโย. โส ธมฺมํ เทเสติ
 อาทิกุลยาณํ มชฺฌเมกุลยาณํ ปรีโยสานกุลยาณํ สาทถํ สพฺพญฺชนํ
 เกวลปริปุณฺณํ ปรีสุทฺธํ พุทฺทมจฺริยํ ปกาเสติ. อโย ภิกฺขเว
 สุกตวินโย. เอวํ^๑ สุคโต วา ภิกฺขเว โลเก ติฏฺฐมาโน สุกตวินโย วา,

^๑ อ. สาหิ

^๒ อ.,เท.,อ. โย

^๓ อ. ทวํ

^๔ อ. เอวํสทฺโท น ทิสฺสติ.

ตทสส พุชฺชนหิตาย พุชฺชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตฺถาย หิตาย
สุขาย เทวมนุสฺसानิ.^๑

จตุตฺตาโรเม ภิกฺขเว ฐมฺมา สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย
อนฺตรธานาย สํวตฺตนฺติ. กตฺเม จตุตฺตาโร. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ทฺถคฺคหิตํ สุตฺตนฺตํ ปริยาปุณฺณํ ทุณฺนิกฺขิตฺเตหิ ปทพฺยณฺชนเหหิ,
ทุณฺนิกฺขิตฺตสฺส ภิกฺขเว ปทพฺยณฺชนสฺส อตฺถปิ ทุณฺนโย โหติ. อयํ
ภิกฺขเว ปจฺจโม ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทฺถพฺพจา โหนฺติ โทวจสฺสกรณฺเหหิ
ฐมฺเมหิ สมฺนฺนาคตา อภฺขมา อปฺปทกฺกฺขิณคฺคาคาหิโน อนุสาสนึ. อयํ
ภิกฺขเว ทฺถติโย ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เย เต ภิกฺขุ พุทฺธสฺสตา อาคตาคมา
ฐมฺมธฺรา วินยธฺรา มาตีกาธฺรา, เต น สกฺกจฺจํ สุตฺตนฺตํ ปรี วาเจนฺติ,
เตสํ อจฺจเยน ฉินฺนมฺมฺลโก สุตฺตนฺโต โหติ อปฺปฏิสฺสรโณ. อยํ ภิกฺขเว
ตฺถติโย ฐมฺโม สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปุณ จปรํ ภิกฺขเว เถรา ภิกฺขุ พาทูลิกา^๒ โหนฺติ
สาถลิกา โอกมฺเน ปุพฺพงฺคมา ปวิเวเก นิกฺขิตฺตธฺรา, น วิริยํ
อารภนฺติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส อธิคฺมาย อสจฺจิกตฺสส
สจฺจิกิริยาย. เตสํ ปจฺจมา ชนตา ทิฏฺฐาณคฺคิ อาปชฺชติ, สปิ
โหติ พาทูลิกา สาถลิกา โอกมฺเน ปุพฺพงฺคมา ปวิเวเก
นิกฺขิตฺตธฺรา, น วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนนฺตสฺส
อธิคฺมาย อสจฺจิกตฺสส สจฺจิกิริยาย. อยํ ภิกฺขเว จตุตฺถ ฐมฺโม
สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อิเม ไช ภิกฺขเว
จตุตฺตาโร ฐมฺมา สทฺธมฺมสฺส สมฺโมสาย อนฺตรธานาย สํวตฺตนฺติ.^๓

^๑ หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. เทวมนุสฺसानนฺติ.

^๒ ฉ.,เท.,อิ. พาทูลิกา

^๓ ฉ.,เท.,อิ. สํวตฺตนฺตติ.

จตุตทาโรเม ภิกขเว ฐมา สหุทธมมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม จตุตทาโร. อีธ ภิกขเว ภิกขุ
สุคฺคหิตํ สุตฺตนฺตํ ปรียาปฺพนฺติ สุนิกฺขิตฺเตหิ ปทพฺยณฺชเนหิ,
สุนิกฺขิตฺตสฺส ภิกขเว ปทพฺยณฺชนสฺส อตฺถปิ สุนโย โหติ. อयํ
ภิกขเว ปจฺโม ฐมฺโม สหุทธมมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรี ภิกขเว ภิกขุ สุวจา โหนฺติ โสวจสฺสกรณฺเห
ฐเมหิ สมฺนฺนาคตา ขมา ปทกฺขิณฺคคาหิโน อนุสาสนี. อयํ ภิกขเว
ทฺติโย ฐมฺโม สหุทธมมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรี ภิกขเว เย เต ภิกขุ พหุสฺสุตา อากตาคมา
ฐมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา, เต สกฺกจฺจํ สุตฺตนฺตํ ปรี
วาเจนฺติ, เตสํ อจฺจเยน อจฺฉินฺนมฺูลโก^{*} สุตฺตนฺโต โหติ
สปปฏิสฺสรณฺ. อยํ ภิกขเว ตฺติโย ฐมฺโม สหุทธมมสฺส จิตฺติยา
อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ.

ปฺน จปรี ภิกขเว เถรา ภิกขุ น พาทุลฺลิกา โหนฺติ น
สาถลิกา โอกมฺเน นิกฺขิตฺตธฺรา ปวีเวเก ปุพฺพงฺคมา, วิริยํ
อารภนฺติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนริคตสฺส อริคมา ย อสจฺฉิกตสฺส
สจฺฉิกิริยาย, เตสํ ปจฺฉิมา ชนตา ทิฏฺฐาณฺคตฺติ อาปชฺชติ, สปิ
โหติ น พาทุลฺลิกา น สาถลิกา โอกมฺเน นิกฺขิตฺตธฺรา ปวีเวเก
ปุพฺพงฺคมา, วิริยํ อารภติ อปฺปตฺตสฺส ปตฺติยา อนริคตสฺส
อริคมา ย อสจฺฉิกตสฺส สจฺฉิกิริยาย. อยํ ภิกขเว จตุตฺถो ฐมฺโม
สหุทธมมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย อนนฺตรธานาย สํวตฺตติ. อีเม ไช
ภิกขเว จตุตทาโร ฐมา สหุทธมมสฺส จิตฺติยา อสมฺโมสาย
อนนฺตรธานาย สํวตฺตนฺตฺติ. ทสมํ.

* ฉ. เท. นจฺฉินฺนมฺูลโก อ. น จ จินฺนมฺูลโก

ปจโม อินุทริยวคฺโค.

ตสฺสทฺททานํ

อินุทริยานิ สทฺธา^๑ ปณฺญา สติ สงฺขานปณฺจมํ^๒
 กปโป โรโค ปรีหานิ ภิกฺขุณี สุคเตน^๓ จาติ.

^๑ อ. ทิพลานี

^๒ อ. สติสงฆาตํ ปณฺจมํ

^๓ อ. สุคตวินยเนน เต ทสาติ.

(๑๓) ๒. ปฏิปทาวคโค

๑. สงฺขิตตสุตตัม

[๑๖๑] “จตฺตสฺส อีมา ภิกฺขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺตสฺส. ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปฺปาภินฺญา, สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, สุขา ปฏิปทา ขิปฺปาภินฺญา. อีมา โข ภิกฺขเว จตฺตสฺส ปฏิปทาติ. ปจฺม.

๒. วิตุถารสุตตัม

[๑๖๒] “จตฺตสฺส อีมา ภิกฺขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺตสฺส. ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปฺปาภินฺญา, สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, สุขา ปฏิปทา ขิปฺปาภินฺญา.

กตมา จ ภิกฺขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺเจ ปุคฺคสฺส” ปกตียาปิ ติพฺพราคะชาติโก โหติ, อภิกฺขณํ รากขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ. ปกตียาปิ ติพฺพโทสชาติโก โหติ, อภิกฺขณํ โทสขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ. ปกตียาปิ ติพฺพโมหชาติโก โหติ, อภิกฺขณํ โมหขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏิสฺสเวเทติ. ตสฺสิมานิ ปณฺจินฺทริยานิ มุทฺธา นิปาตฺตฺวานติ: สทฺธินฺทริยํ วิริยินฺทริยํ สตินฺทริยํ สมาริณฺทริยํ ปณฺณินฺทริยํ. สฺส อีเมสํ ปณฺจณฺห์ อินฺทริยานํ มุทฺตฺตา ทนฺธํ อนนฺตริยํ” ปาปุณฺนาติ อาสวานํ ขยาย. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา.

กตมา จ ภิกขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ชีปฺปาภิญญา. อิท
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ปกฺติยาปิ ติพฺพราคะชาติโก โหติ,
 อภิกฺขณํ รากฺขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ปกฺติยาปิ
 ติพฺพทฺโสชาติโก โหติ, อภิกฺขณํ ทฺโสขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ.
 ปกฺติยาปิ ติพฺพโมหชาติโก โหติ, อภิกฺขณํ โมหํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ
 ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ตสฺสึมานิ ปณฺจินทฺริยานิ อธิมตฺตานิ ปาตุภวณฺติ:
 สทฺธินทฺริยํ วิริยินทฺริยํ สตินทฺริยํ สมานินทฺริยํ ปณฺณินทฺริยํ. โส
 อิมํสํ ปณฺจณฺ्हํ อินทฺริยานํ อธิมตฺตตฺตา ชีปฺเป อนนฺตริยํ ปาปฺณาติ
 อาสวานํ ขยาย. อยํ วุจฺจติ ภิกขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ชีปฺปาภิญญา.

กตมา จ ภิกขเว สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา. อิท
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ปกฺติยาปิ น ติพฺพราคะชาติโก โหติ, น
 อภิกฺขณํ รากฺขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ปกฺติยาปิ น
 ติพฺพทฺโสชาติโก โหติ, น อภิกฺขณํ ทฺโสขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ
 ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ปกฺติยาปิ น ติพฺพโมหชาติโก โหติ, น อภิกฺขณํ
 โมหํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ตสฺสึมานิ ปณฺจินทฺริยานิ
 มุทฺธุนิ ปาตุภวณฺติ: สทฺธินทฺริยํ วิริยินทฺริยํ สตินทฺริยํ สมานินทฺริยํ
 ปณฺณินทฺริยํ. โส อิมํสํ ปณฺจณฺ्हํ อินทฺริยานํ มุทฺตตฺตา ทนฺธํ
 อนนฺตริยํ ปาปฺณาติ อาสวานํ ขยาย. อยํ วุจฺจติ ภิกขเว สุขา
 ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา.

กตมา จ ภิกขเว สุขา ปฏิปทา ชีปฺปาภิญญา. อิท
 ภิกขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล ปกฺติยาปิ น ติพฺพราคะชาติโก โหติ, น
 อภิกฺขณํ รากฺขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ ปฏฺฐิสฺสเวเทติ. ปกฺติยาปิ น
 ติพฺพทฺโสชาติโก โหติ, น อภิกฺขณํ ทฺโสขํ ทุกฺขํ โทมนสฺสํ

ปฏิสัเวเทติ. ปกตียาปิ น ตีพพโมหชาติโก โหติ, น อภิกขณं
 โมหชं ทุกขं โทมนสส์ ปฏิสัเวเทติ. ตสฺสิมานิ ปณฺจินทฺริยานิ
 อธิมตฺตานิ ปาตุภวณฺติ สทฺธินทฺริยं วิริยนทฺริยं สตินทฺริยं สมာธินทฺริยं
 ปณฺณินทฺริยं. โส อิมสํ ปณฺจนํ อินทฺริยานํ อธิมตฺตตฺตา ขิปป
 อนนฺตรียํ ปาปฺณาติ อาสวานํ ขยาย. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สุขา
 ปฏิปทา ขิปปาภิญญา. อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสฺโส ปฏิปทาติ. ทฺติยํ.

๓. อสุภสูตร

[๑๖๓] “จตฺสฺโส อีมา ภิกฺขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺสฺโส.
 ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา,
 สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา, สุขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา.

กตมา จ ภิกฺขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา. อิท
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสุภานุปสฺสี กาเย วิหฺรติ อาหาเร ปฏิกฺกูลสณฺณี^๑
 สพฺพโลเก อนภิริตสณฺณี^๒ สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี, มรณสณฺญา
 โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺปฺจิตา^๓ โหติ. โส อิมานิ ปณฺจ
 เสกฺขพลาณิ^๔ อุปนิสฺสาเย วิหฺรติ: สทฺธาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ
 วิริยพลํ ปณฺญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปณฺจินทฺริยานิ มุทฺธา ปาตุภวณฺติ:
 สทฺธินทฺริยं วิริยนทฺริยं สตินทฺริยं สมာธินทฺริยं ปณฺณินทฺริยं. โส
 อิมสํ ปณฺจนํ อินทฺริยานํ มุทฺตตฺตา ทนฺธํ อนนฺตรียํ ปาปฺณาติ
 อาสวานํ ขยาย. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา.

กตมา จ ภิกฺขเว ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปปาภิญญา. อิท
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ อสุภานุปสฺสี กาเย วิหฺรติ อาหาเร ปฏิกฺกูลสณฺณี

^๑ น.เท. ปฏิกูลสณฺณี, เอมุปริป.

^๓ น.เท.,อิ. สุปฺปจิตา

^๒ น.เท. อนภิริตสณฺณี

^๔ น.เท.,อิ. เสขพลาณิ

สพฺพโลเก อนภิตตสญฺญี สพฺพสงฺขาเรสุ อนิจฺจานุปสฺสี, มรณสญฺญา
 โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺปจิตา โหติ. โส อิมานิ ปญฺจ
 เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย วิหริติ: สทฺธทาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ
 วิริยพลํ ปญฺญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปญฺจินฺทริยานิ อธิมตฺตานิ
 ปาตุภวณฺติ: สทฺธินฺทริยํ วิริยินฺทริยํ สตินฺทริยํ สมာธินฺทริยํ
 ปญฺณินฺทริยํ. โส อิมํสํ ปญฺจนํ อินฺทริยานํ อธิมตฺตตฺตา ขิปปํ
 อนนฺตรียํ ปาปฺพณาติ อาสวานํ ขยาย. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทฺวํ
 ปฏิปทา ขิปปาภิญญา.

กตมา จ ภิกฺขเว สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา. อิธ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ ฐมฺเมหิ สวิตกฺกํ
 สวิจาร์ วิเวกขํ ปีติสฺสํ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ.
 วิตกฺกวิจารานํ วูปสฺมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิกาวํ
 อวิตกฺกํ อวิจาร์ สมာธิขํ ปีติสฺสํ ทุตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ.
 ปีตียา จ วิราคา อุปेกฺขโก จ วิหริติ สโต จ สมฺปชาโน
 สุขญฺจ กาเยน ปฏฺฐิสฺเวเตติ, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ ‘อุปेกฺขโก
 สติมา สุขวิหารีติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. สุขสฺส จ
 ปหานา ทฺวํสฺส จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺसानํ
 อตฺถกฺมา* อทฺทกฺขมสฺสํ อุปेกฺขาสติปาริสฺสทธิ จตฺตํ ฌานํ
 อุปสมฺปชฺช วิหริติ. โส อิมานิ ปญฺจ เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย
 วิหริติ: สทฺธทาพลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปญฺญาพลํ.
 ตสฺสิมานิ ปญฺจินฺทริยานิ มุทฺธา ปาตุภวณฺติ: สทฺธินฺทริยํ วิริยินฺทริยํ
 สตินฺทริยํ สมာธินฺทริยํ ปญฺณินฺทริยํ. โส อิมํสํ ปญฺจนํ อินฺทริยานํ
 มุทฺตตฺตา ทนฺธํ อนนฺตรียํ ปาปฺพณาติ อาสวานํ ขยาย. อยํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญญา.

กตมา จ ภิกขเว สุขา ปฏิปทา ชีปฺปาภิญญา. อิท
ภิกขเว ภิกขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปยฺ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ. วิตกฺกวิจฺจารานํ รูปสฺมา ๔เปยฺ ทฺตียํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
วิหฺรติ. ปิตฺติยา จ วิราคา ๔เปยฺ ตตฺตียํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ.
สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ๔เปยฺ จตฺตตฺตํ ฌานํ
อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. โส อิมานิ ปณฺจ เสกฺขพฺลานิ อุปนิสฺสาย
วิหฺรติ: สทฺธทาพฺลํ หิริพฺลํ โอตฺตปฺปพฺลํ วิริยพฺลํ ปณฺญาพฺลํ.
ตสฺสึมานิ ปณฺจอินฺทฺริยานิ อธิมตฺตานิ ปาตุภาวนฺติ: สทฺธินฺทฺริยํ
วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมารินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยํ. โส อิมสํ
ปณฺจณฺห์ อินฺทฺริยานํ อธิมตฺตตฺตตา ชีปฺปี อนนฺตรียํ ปาปฺณาติ
อาสวานํ ขยาย. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว สุขา ปฏิปทา ชีปฺปาภิญญา.
อิมา ไช ภิกขเว จตฺสฺโส ปฏิปทาติ. ตตฺตียํ.

๔. ปรมมมสุตตัม

[๑๖๔] “จตฺสฺโส อิมา ภิกขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺสฺโส.
อกฺขมา ปฏิปทา, ขมา ปฏิปทา, ทมา ปฏิปทา, สมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกขเว อกฺขมา ปฏิปทา. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ
ปฺกฺคโล* อกฺโกสนนฺตํ ปจฺจกฺโกสติ, โรสนนฺตํ ปฏิโรสติ, ภณฺทนฺตํ
ปฏฺธิภณฺทติ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว อกฺขมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกขเว ขมา ปฏิปทา. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ
ปฺกฺคโล อกฺโกสนนฺตํ น ปจฺจกฺโกสติ, โรสนนฺตํ น ปฏิโรสติ,
ภณฺทนฺตํ น ปฏฺธิภณฺทติ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว ขมา ปฏิปทา.

หมดอายุ 27/05/2566

* ฉ.,เท.,อิ. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ, เอมฺมปริปิ.

กตมา จ ภิกขเว ทมา ปฏิปทา. อีธ ภิกขเว ภิกขุ
 จกขุนา รูปํ ทิสฺวา น นิมิตฺตคฺคาคี โหติ นานูปยณฺชนคฺคาคี,
 ยตฺวาธิกรณเมณํ จกขุนหฺริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา
 ปาปกา อกุสลา ฐมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ,
 รกฺขติ จกขุนหฺริยํ, จกขุนหฺริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โสเตน สทฺทํ
 สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา
 ๔เปยฺ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา ฐมํ วิญฺญาย น
 นิมิตฺตคฺคาคี โหติ นานูปยณฺชนคฺคาคี, ยตฺวาธิกรณเมณํ มนินฺหฺริยํ
 อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกุสลา ฐมา
 อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺหฺริยํ, มนินฺหฺริเย
 สํวรํ อาปชฺชติ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว ทมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกขเว สมา ปฏิปทา. อีธ ภิกขเว ภิกขุ
 อุปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธิวาสฺสติ ปชฺหติ วิโนเทติ สเมติ
 พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. อุปฺปนฺนํ พฺยาปาทวิตกฺกํ ๔เปยฺ
 อุปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ ๔เปยฺ อุปฺปนฺนุปฺปนฺเน ปาปเก อกุสเล
 ฐมฺเม นาธิวาสฺสติ ปชฺหติ วิโนเทติ สเมติ พฺยณฺตีกโรติ อนภาวํ
 คเมติ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว สมา ปฏิปทา. อีมา โข ภิกขเว
 จตฺสฺโส ปฏิปทาติ. จตุตฺถํ.

๕. ทุตติยขมสุตฺตํ

[๑๖๕] “จตฺสฺโส อีมา ภิกขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺสฺโส.
 อกฺขมา ปฏิปทา, ขมา ปฏิปทา, ทมา ปฏิปทา, สมา ปฏิปทา.
 กตมา จ ภิกขเว อกฺขมา ปฏิปทา. อีธ ภิกขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคโล อกฺขโม โหติ สีสฺส อุนฺหสฺส ชิมฺมจฺฉาย ปิปาสา

ทำสมกสวาตาทปสีรสปสมุสสุสานัน ทุรุตฺตาทัน ทุราตฺตาทัน วจนปถานัน,
อุปปนฺหนานัน สารีริกานัน เวทนานัน ทุกฺขานัน ตีพฺพานัน ขรานัน
กฏฺฏากานัน อสาดานัน อมฺนาปานัน ปาณฺหฺรณัน อนธฺวาสกชาติโก โหติ.
อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อกฺขมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกฺขเว ขมา ปฏิปทา. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปฺกคฺคโล ขโม โหติ สีตสฺส อุณหสฺส ชีฆจฺฉาย ปิปาสาเย
ทำสมกสวาตาทปสีรสปสมุสสุสานัน ทุรุตฺตาทัน ทุราตฺตาทัน วจนปถานัน,
อุปปนฺหนานัน สารีริกานัน เวทนานัน ทุกฺขานัน ตีพฺพานัน ขรานัน
กฏฺฏากานัน อสาดานัน อมฺนาปานัน ปาณฺหฺรณัน อธฺวาสกชาติโก โหติ.
อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ขมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกฺขเว ทมา ปฏิปทา. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ^{*}
จกฺขุณา รูปี ทิสฺวา น นิमितฺตคฺคาคี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคี,
ยตฺวาธฺกัรณเมณฺ จกฺขุณฺทริยํ อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา
ปาปกา อกฺกุสลา ฐมา อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ,
รกฺขติ จกฺขุณฺทริยํ, จกฺขุณฺทริเย สํวรํ อาปชฺชติ. โสเตน สทฺทํ
สุตฺวา ๔เปยฺ ฌาเนน คนฺธํ ฌายิตฺวา ๔เปยฺ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา
๔เปยฺ กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา ๔เปยฺ มนฺสา ฐมํ วิณฺฌาย น
นิमितฺตคฺคาคี โหติ นานุพฺยณฺชนคฺคาคี, ยตฺวาธฺกัรณเมณฺ มนินฺทริยํ
อสํวตํ วิหรนฺตํ อภิชฺฌาโทมนสฺสา ปาปกา อกฺกุสลา ฐมา
อนฺวาสฺสเวยฺยํ, ตสฺส สํวราย ปฏิปชฺชติ, รกฺขติ มนินฺทริยํ
มนินฺทริเย สํวรํ อาปชฺชติ. อัยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว ทมา ปฏิปทา.

กตมา จ ภิกฺขเว สมา ปฏิปทา. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อุปปนฺหนัน กามวิตกฺกํ นาธฺวาสเอติ ปชฺหติ วินฺนเทติ สเมติ

* อ. เอกจฺโจ

พยุหนฺตีกโรติ อนภาวํ คเมติ. อุปปนฺหนิ พยาปาหิตกํ ๕เปฯ
 อุปปนฺหนิ วิหีสาวิตกํ ๕เปฯ อุปปนฺนุปปนฺเน ปาปกเก อกุสเล
 ธมฺเม นาธฺวาเสติ ปชหติ วิโนเทติ สเมติ พยุหนฺตีกโรติ อนภาวํ
 คเมติ. อโย วุจฺจติ ภิกฺขเว สมา ปฏิปทา. อีมา โข ภิกฺขเว
 จตฺสโส ปฏิปทาติ. ปณฺจมํ.

๖. อุภยสุตฺตํ

[๑๖๖] “จตฺสโส อีมา ภิกฺขเว ปฏิปทา. กตมา จตฺสโส.
 ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ชีปฺปาภินฺญา,
 สุขา ปฏิปทา ทนฺธาภินฺญา, สุขา ปฏิปทา ชีปฺปาภินฺญา.

ตตฺร ภิกฺขเว ยายํ ปฏิปทา ทุกฺขา ทนฺธาภินฺญา, อโย
 ภิกฺขเว ปฏิปทา อุภเยเนว หีนา อกฺขายติ. ยมฺปาโย ปฏิปทา ทุกฺขา,
 อิมินาปาโย หีนา อกฺขายติ. ยมฺปาโย ปฏิปทา ทนฺธา, อิมินาปาโย หีนา
 อกฺขายติ. อโย ภิกฺขเว ปฏิปทา อุภเยเนว หีนา อกฺขายติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยายํ ปฏิปทา ทุกฺขา ชีปฺปาภินฺญา, อโย
 ภิกฺขเว ปฏิปทา ทุกฺขตฺตา หีนา อกฺขายติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยายํ ปฏิปทา สุขา ทนฺธาภินฺญา, อโย
 ภิกฺขเว ปฏิปทา ทนฺธตฺตา หีนา อกฺขายติ.

ตตฺร ภิกฺขเว ยายํ ปฏิปทา สุขา ชีปฺปาภินฺญา, อโย
 ภิกฺขเว ปฏิปทา อุภเยเนว ปณีตา อกฺขายติ. ยมฺปาโย ปฏิปทา
 สุขา, อิมินาปาโย ปณีตา อกฺขายติ. ยมฺปาโย ปฏิปทา ชีปฺปา,
 อิมินาปาโย ปณีตา อกฺขายติ. อโย ภิกฺขเว ปฏิปทา อุภเยเนว
 ปณีตา อกฺขายติ. อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสโส ปฏิปทาติ. ฉนฺนํ.

๗. มหาโมคคัลลานสูตร

[๑๖๗] อถ โข อายสฺมา สารีปุตฺโต, เยนายสฺมา มหาโมคคัลลาโน, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา มหาโมคคัลลาเนน สหุริ สมฺโมทิตฺวา, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สารีปุตฺโต อายสฺมณฺตํ มหาโมคคัลลานํ เอตทวโจ

“จตฺสฺส อิมํ อาวุสฺส โมคคัลลาน ปฏิปทา. กตมา จตฺสฺส. ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญฺญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปฺปาภิญฺญา, สุขฺยา ปฏิปทา ทนฺธาภิญฺญา, สุขฺยา ปฏิปทา ขิปฺปาภิญฺญา. อิมํ โข อาวุสฺส จตฺสฺส ปฏิปทา. อิมํ อาวุสฺส จตฺสฺสนํ” ปฏิปทานํ กตมํ เต ปฏิปทํ อากมฺม อนฺอุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตุนฺติ.

“จตฺสฺส อิมํ อาวุสฺส สารีปุตฺต ปฏิปทา. กตมา จตฺสฺส. ทุกฺขา ปฏิปทา ทนฺธาภิญฺญา, ทุกฺขา ปฏิปทา ขิปฺปาภิญฺญา, สุขฺยา ปฏิปทา ทนฺธาภิญฺญา, สุขฺยา ปฏิปทา ขิปฺปาภิญฺญา. อิมํ โข อาวุสฺส จตฺสฺส ปฏิปทา. อิมํ อาวุสฺส จตฺสฺสนํ ปฏิปทานํ ยายํ ปฏิปทา ทุกฺขา ขิปฺปาภิญฺญา, อิมํ เม ปฏิปทํ อากมฺม อนฺอุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตุนฺติ. สตฺตมํ.

๘. สารีปุตตสูตร

[๑๖๘] อถ โข อายสฺมา มหาโมคคัลลาโน, เยนายสฺมา สารีปุตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา สารีปุตฺเตน

สทุธิ สมฺเมทิ, สมฺเมทนียํ กถํ สาราณนียํ วีติสาเรตฺวา เอกมฺหนตํ
 นิสีทิ. เอกมฺหนตํ นิสินฺโน ไช อายสฺมา มหาโมคฺคัลลาโน
 อายสฺมหนตํ สารีปุตฺตํ เอตทโวจ

“จตฺสฺโส อีมา อาวุโส สารีปุตฺต ปฏฺฐิปทา. กตมา จตฺสฺโส.
 ทุกฺขา ปฏฺฐิปทา ทนฺธาภิณฺณา, ทุกฺขา ปฏฺฐิปทา ชิปฺปาภิณฺณา,
 สุขา ปฏฺฐิปทา ทนฺธาภิณฺณา, สุขา ปฏฺฐิปทา ชิปฺปาภิณฺณา. อีมา
 ไช อาวุโส จตฺสฺโส ปฏฺฐิปทา. อีมาสํ อาวุโส จตฺสฺสนฺหนํ ปฏฺฐิปทานํ
 กตมํ เต ปฏฺฐิปทํ อาคมฺม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตุนฺติ.

“จตฺสฺโส อีมา อาวุโส โมคฺคัลลาน ปฏฺฐิปทา. กตมา
 จตฺสฺโส. ทุกฺขา ปฏฺฐิปทา ทนฺธาภิณฺณา, ทุกฺขา ปฏฺฐิปทา
 ชิปฺปาภิณฺณา, สุขา ปฏฺฐิปทา ทนฺธาภิณฺณา, สุขา ปฏฺฐิปทา
 ชิปฺปาภิณฺณา. อีมา ไช อาวุโส จตฺสฺโส ปฏฺฐิปทา. อีมาสํ อาวุโส
 จตฺสฺสนฺหนํ ปฏฺฐิปทานํ ยายํ ปฏฺฐิปทา สุขา ชิปฺปาภิณฺณา, อิมํ เม
 ปฏฺฐิปทํ อาคมฺม อนุปาทาย อาสเวหิ จิตฺตํ วิมุตฺตุนฺติ. อฏฺฐมํ.

๕. สสงฺขารสุตฺตํ

[๑๖๙] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตเม จตฺตาโร. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล ทิฏฺฐเจว
 ฐมฺเม สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ, อิท ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปุคฺคฺโล กายสฺส เกทา สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ, อิท ปน
 ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ,
 อิท ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล กายสฺส เกทา
 สสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สสงขารปรินิพฺพายี
 โหติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ อสุภานุปสฺสึ กายเ วิหฺรติ อหาเร
 ปฏิกฺกูลสณฺณี สพฺพโลเก อนภิตสณฺณี สพฺพสงฺขาเรสุ
 อนิจฺจานุปสฺสึ, มรณสณฺญา โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺปฺจิตา โหติ.
 โส อิมานิ ปณฺจ เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย วิหฺรติ: สทฺธาพลํ
 หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปณฺญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปณฺจอินฺทฺริยานิ
 อธิมตฺตานิ ปาตุภานฺติ: สทฺธินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ
 สมာธินฺทฺริยํ ปณฺณินฺทฺริยํ. โส อิมํสํ ปณฺจหนํ อินฺทฺริยานํ
 อธิมตฺตตฺตา ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สสงขารปรินิพฺพายี โหติ. เอวํ โข
 ภิกขเว ปุคฺคโล ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สสงขารปรินิพฺพายี โหติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล กายสฺส เกทา สสงขารปรินิพฺพายี
 โหติ. อิท [๖] ภิกขเว ภิกขุ อสุภานุปสฺสึ กายเ วิหฺรติ อหาเร
 ปฏิกฺกูลสณฺณี สพฺพโลเก อนภิตสณฺณี สพฺพสงฺขาเรสุ
 อนิจฺจานุปสฺสึ, มรณสณฺญา โข ปนสฺส อชฺฌตฺตํ สุปฺปฺจิตา โหติ.
 โส อิมานิ ปณฺจ เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย วิหฺรติ: สทฺธาพลํ
 หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ วิริยพลํ ปณฺญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปณฺจอินฺทฺริยานิ
 มุทฺธา ปาตุภานฺติ: สทฺธินฺทฺริยํ วิริยินฺทฺริยํ สตินฺทฺริยํ สมာธินฺทฺริยํ
 ปณฺณินฺทฺริยํ. โส อิมํสํ ปณฺจหนํ อินฺทฺริยานํ มุทฺตตฺตา กายสฺส
 เกทา สสงขารปรินิพฺพายี โหติ. เอวํ โข ภิกขเว ปุคฺคโล
 กายสฺส เกทา สสงขารปรินิพฺพายี โหติ.

กถณจ ภิกขเว ปุคฺคโล ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม สสงขารปรินิพฺพายี
 โหติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปฯ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. วิตกฺกวิจฺจารานํ รูปสมา ๔เปฯ ทฺติยํ ฌานํ

อุปสมปชฺช วิหริติ. ปิตียา จ วิราคา ๔เปฯ ตติยํ ฌานํ
 อุปสมปชฺช วิหริติ. สุขสุส จ ปหانا ทุกฺขสุส จ ปหانا
 ๔เปฯ จตุตถํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. โส อิมานิ ปญจ
 เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย วิหริติ: สทฺธาวลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ
 วิริยพลํ ปญญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปญฺจินฺทริยานิ อธิมตฺตานิ
 ปาตุภวณฺติ: สทฺธิทฺธิทฺธิ วิริยทฺธิทฺธิ สติทฺธิทฺธิ สมานทฺธิทฺธิ
 ปญฺณินทฺธิทฺธิ. โส อิมํ ปญฺจนํ อินฺทริยานํ อธิมตฺตตฺตา ทิฏฺฐเจว
 ฌมฺเม อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว [*] ปุคฺคโล
 ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล กายสุส เกทา อสงฺขารปรินิพฺพายี
 โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปฯ ปจฺมํ ฌานํ
 อุปสมปชฺช วิหริติ. วิตกฺกวิจฺจารณํ ฐปฺสมา ๔เปฯ ทฺตติยํ ฌานํ
 อุปสมปชฺช วิหริติ. ปิตียา จ วิราคา ๔เปฯ ตติยํ ฌานํ
 อุปสมปชฺช วิหริติ. สุขสุส จ ปหانا ทุกฺขสุส จ ปหانا
 ๔เปฯ จตุตถํ ฌานํ อุปสมปชฺช วิหริติ. โส อิมานิ ปญจ
 เสกฺขพลาณิ อุปนิสฺสาย วิหริติ: สทฺธาวลํ หิริพลํ โอตฺตปฺปพลํ
 วิริยพลํ ปญญาพลํ. ตสฺสิมานิ ปญฺจินฺทริยานิ มุทฺธา ปาตุภวณฺติ:
 สทฺธิทฺธิทฺธิ วิริยทฺธิทฺธิ สติทฺธิทฺธิ สมานทฺธิทฺธิ ปญฺณินทฺธิทฺธิ. โส
 อิมํ ปญฺจนํ อินฺทริยานํ มุทฺตตฺตา กายสุส เกทา
 อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล กายสุส
 เกทา อสงฺขารปรินิพฺพายี โหติ. อิมํ โข ภิกฺขเว จตฺตารो
 ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมาณา โลกสฺมินฺติ. นวม.

๑๐. ยุกนทฐสูตร

[๑๗๐] เอวมเม สุตฺ: เอกํ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท
โกสมฺปิยํ วิหริติ โฆสิตารามे. ตตฺร โข อายสฺมา อานนฺโท
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ “อาวุโส ภิกฺขุไวติ.” “อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ
อายสฺมโต อานนฺทสฺส ปจฺจสฺสสฺสุ. อายสฺมา อานนฺโท เอตทวโจ.

“โย हि โกจิ อาวุโส ภิกฺขุ วา ภิกฺขุณี วา มม สนฺติเก
อรหตฺตปฺปตฺตี พุยาภิโรติ, สพุพโส” จตฺตฺหิ มคฺเคहि” เอเตสํ วา
อณฺณตเรน.

กตเมहि จตฺตฺหิ. อิทาวุโส ภิกฺขุ สมณปุพฺพํคมํ วิปสฺสนํ
ภาเวติ, ตสฺส สมณปุพฺพํคมํ วิปสฺสนํ ภาวยโต มคฺโค สณฺฑายติ.
โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีภิโรติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ
อาเสวโต ภาวยโต พหุลีภิโรโต สณฺโณชฌานิ ปหฺยณฺติ, อณฺุสยา
พฺยณฺตีโหนฺติ.

ปุณ จปรี อาวุโส ภิกฺขุ วิปสฺสนาปุพฺพํคมํ สมณํ
ภาเวติ, ตสฺส วิปสฺสนาปุพฺพํคมํ สมณํ ภาวยโต มคฺโค สณฺฑายติ.
โส ตํ มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีภิโรติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ
อาเสวโต ภาวยโต พหุลีภิโรโต สณฺโณชฌานิ ปหฺยณฺติ. อณฺุสยา
พฺยณฺตีโหนฺติ.

ปุณ จปรี อาวุโส ภิกฺขุ สมณวิปสฺสนํ ยุกนทฺธํ ภาเวติ,
ตสฺส สมณวิปสฺสนํ ยุกนทฺธํ ภาวยโต มคฺโค สณฺฑายติ. โส ตํ
มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุลีภิโรติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต
ภาวยโต พหุลีภิโรโต สณฺโณชฌานิ ปหฺยณฺติ, อณฺุสยา พฺยณฺตีโหนฺติ.

ปน จปร อวุโส ภิกขุโน ฐมฺมุทฺทจฺจุคฺคหิตํ^๑ มานสํ^๒
 โหติ, โส อวุโส สมโย, ยนฺตํ จิตฺตํ อชฺฌตฺตํเยว สนฺติฏฺฐติ
 สนฺนิสํสํติ เอโกทิ โหติ สมာธิยติ, ตสฺส มคฺโค สณฺฑายติ. โส ตํ
 มคฺคํ อาเสวติ ภาเวติ พหุสํกโรติ. ตสฺส ตํ มคฺคํ อาเสวโต
 ภาวยโต พหุสํกโรโต สณฺโณชฺชนานิ ปหฺนฺยติ, อนุสฺยา พุยนฺตีโหนฺติ.

โย หิ โกจิ อวุโส ภิกขุ วา ภิกขุณี วา มม สนฺติเก
 อรหตฺตปฺปตฺตี พุยากรโรติ, สพฺพโส อิมฺเห จตุหิ มคฺเคหิ
 เอเตสํ วา อณฺณตเรนาติ. ทสมํ.

ทุติโย ปฏฺฐิตาวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ^๒

สงฺขิตฺตํ วิตุถาราสุภํ^๓ . เทว ขมา อุกฺเขน^๔ จ
 โมคคฺลฺลาโน สารีปฺตโต สสงฺขารํ ยุกฺคนทฺเธน^๕ จาติ.^๖

^{๑-๑} อ. ฐมฺมุทฺทจฺจุคฺคหิตมฺนา

^{๒-๒} สฺยา. อิมฺ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๓ อ. วิตุถตฺตํ อสุภํ

^๔ อ. ทุติเยน

^๕ อ. ยุกฺคนทฺเธน

(๑๘) ๓. สยเจตนิยวคโค

๑. เจตนาสุตตัม

[๑๗๑] “กาเย วา ภิกฺขเว สติ กายสยเจตนาเหตุ
 อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ, วาจาเย วา ภิกฺขเว สติ
 วจีสยเจตนาเหตุ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ, มนฺเ วา
 ภิกฺขเว สติ มโนสยเจตนาเหตุ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ,
 อวิชฺชาปจฺจยา วา.”

สามํ วา ตํ^๑ ภิกฺขเว กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ,
 ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ. ปเร วาสุส ตํ
 ภิกฺขเว กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรนฺติ, ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ
 อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ. สมฺปชาโน วา ตํ ภิกฺขเว กายสงฺขารํ
 อภิสงฺขโรติ, ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ.
 อสมฺปชาโน วา ตํ ภิกฺขเว กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, ยํปจฺจยาสุส
 ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ.

สามํ วา ตํ ภิกฺขเว วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, ยํปจฺจยาสุส
 ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ. ปเร วาสุส ตํ ภิกฺขเว
 วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรนฺติ, ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ
 สุขทุกฺขํ. สมฺปชาโน วา ตํ ภิกฺขเว วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ,
 ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ. อสมฺปชาโน วา
 ตํ ภิกฺขเว วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, ยํปจฺจยาสุส ตํ อุปฺปชฺชติ
 อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ.

สามํ วา ตํ ภิกฺขเว มโนสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, ยํปจฺจยาสุส
 ตํ หมตอาข 27/05/2566 อุปฺปชฺชติ อชฺฌตฺตํ สุขทุกฺขํ. ปเร วาสุส ตํ ภิกฺขเว

ยสฺมี อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ อตฺตสมฺมเจตนา กมฺติ โน ปรสมฺมเจตนา,
 อตฺตสมฺมเจตนาเหตุ เตสํ สตฺตาทนํ ตมฺหา กายา จุติ โหติ. ตตฺร
 ภาณเต ยวายํ อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ, ยสฺมี อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ
 ปรสมฺมเจตนา กมฺติ โน อตฺตสมฺมเจตนา, ปรสมฺมเจตนาเหตุ เตสํ
 สตฺตาทนํ ตมฺหา กายา จุติ โหติ. ตตฺร ภาณเต ยวายํ
 อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ, ยสฺมี อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ อตฺตสมฺมเจตนา จ
 กมฺติ ปรสมฺมเจตนา จ, อตฺตสมฺมเจตนา จ ปรสมฺมเจตนา จ เหตุ
 เตสํ สตฺตาทนํ ตมฺหา กายา จุติ โหติ. ตตฺร ภาณเต ยวายํ
 อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ, ยสฺมี อตฺตภาวปฏฺฐิลาภะ เหนว อตฺตสมฺมเจตนา
 กมฺติ โน ปรสมฺมเจตนา. กตเม เตเน เทวา ทญฺญพฺพชาติ.
 “เนวสมฺมณานาสมฺมณายตฺนุปคา สารีปฺตฺต เทวา เตเน ทญฺญพฺพชาติ.

“โก ญฺ โข ภาณเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยเน มิเชกจฺเจ
 สตฺตา ตมฺหา กายา จุตา อาคามิโน โหติ อาคณฺตาโร
 อิตฺถตฺตํ. โก ปน ภาณเต เหตุ โก ปจฺจโย, เยเน มิเชกจฺเจ
 สตฺตา ตมฺหา กายา จุตา อนาคามิโน โหติ อนาคณฺตาโร
 อิตฺถตฺตนฺติ. อิทฺ สารีปฺตฺต เอกจฺจสฺส ปุคฺคสฺส โอรัมภาคิยานิ
 สมฺมโยชนานิ อปฺปหีนานิ โหติ. โส ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม
 เนวสมฺมณานาสมฺมณายตฺนํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตํ
 นิกาเมติ, เตเน จ วิตฺติ อาปชฺชติ. ตตฺถ จิตฺโต ตทธีมฺตฺโต
 ตพฺพหุลวิหารี อปฺริหิโน กาลํ กุรฺรมาโน เนวสมฺมณานา-
 สมฺมณายตฺนุปคานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺชติ. โส ตโต จุโต
 อาคามิ โหติ อาคณฺตา อิตฺถตฺตํ.

อิทฺ ปน สารีปฺตฺต เอกจฺจสฺส ปุคฺคสฺส โอรัมภาคิยานิ
 สมฺมโยชนานิ ปหีนานิ โหติ. โส ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม

แนวสณฺณานาสณฺณายตนํ อุปสมปฺชช วิหฺรติ, โส ตทสฺสาเทติ, ตํ
 นิกามะติ, เตน จ วิตฺติ อปชฺชติ. ตตถ จิโต ตทธีมฺตโต
 ตพฺพหุลวิหารี อปริหีโน กาลํ กุรฺรมาโน แนวสณฺณานา-
 สณฺณายตฺนูปคานํ เทวานํ สหปุยตํ อุปปชฺชติ.^๑ โส ตโต จูโต
 อนาคามี โหติ อนาคนฺตา อิตฺถตฺตํ.

อัย โข สารีปฺตฺต เหตุ อัย ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา
 ตมฺหา กายา จูตา อากามีโน โหนฺติ อาคนฺตาโร อิตฺถตฺตํ. อัย ปน
 สารีปฺตฺต เหตุ อัย ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา ตมฺหา กายา
 จูตา อนาคามีโน โหนฺติ อนาคนฺตาโร อิตฺถตฺตนฺติ. ปจฺม.

๒. วิภตฺติสฺสุตํ

[๑๗๒] ตตร โข อายสฺมา สารีปฺตฺโต ภิกฺขุ อามนฺเตสิ
 “อาวุโส ภิกฺขโวติ. “อาวุโสติ โข เต ภิกฺขุ อายสฺมโต สารีปฺตฺตสฺส
 ปจฺจสฺสอํ. อายสฺมา สารีปฺตฺโต เอตทวอ

“อหฺมมาสฺสูปสมปฺนฺเนน” เม อาวุโส อตฺถปฺปฏิสฺมภิกฺขา
 สจฺจิกตา โอติโส พุยฺยชนโส, ตมฺหํ อเนกปริยาเยน อัจฺจิกขามิ
 เทเสมิ [“] ปญฺญาเปมิ ปญฺจเปมิ วิวรามิ วิชามิ อุตฺตานิโกโรมิ.
 ยสฺส โข ปนสฺส กงฺขา วา วิมฺติ วา, โส มํ ปญฺเณน อหํ
 เวยฺยากรเณน, สมนุชฺชิตฺโต โน สตฺถา, โย โน ฌมฺมานํ สุกฺกุสโล.

อหฺมมาสฺสูปสมปฺนฺเนน เม อาวุโส ฌมฺมปฺปฏิสฺมภิกฺขา สจฺจิกตา
 โอติโส พุยฺยชนโส, ตมฺหํ อเนกปริยาเยน อัจฺจิกขามิ เทเสมิ [“]

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566
 อ. อุปปชฺชติ

^๒ ฉ.,เท. อหฺมมาสฺสูปสมปฺนฺเนน, เอวมฺปริปิ.

^๓ อ. ปกาเสมิ, เอวมฺปริปิ.

ปณฺณาเปมิ ปณฺจเปมิ วิวรามิ วิชามิ อุตฺตานิโกโรมิ. ยสฺส ไช
ปณฺสส กงฺขา วา วิมติ วา, โส มํ ปณฺเหณ อหํ เวยฺยากรณฺณ,
สมฺมุขีภฺวโต โน สตฺถา, โย โน ฅมฺมานํ สุกฺกสฺสโล.

อหฺมมาสฺสูปสมฺปนฺเนน เม อาวุโส นิรุตฺติปฏฺิสมฺภิทา
สจฺจิกตา โอติโส พุยฺยชนฺโส, ตมฺหํ อเนกปริยาเยน อาจิขฺขามิ
เทเสมิ ปณฺณาเปมิ ปณฺจเปมิ วิวรามิ วิชามิ อุตฺตานิโกโรมิ. ยสฺส
ไช ปณฺสส กงฺขา วา วิมติ วา, โส มํ ปณฺเหณ อหํ
เวยฺยากรณฺณ, สมฺมุขีภฺวโต โน สตฺถา, โย โน ฅมฺมานํ สุกฺกสฺสโล.

อหฺมมาสฺสูปสมฺปนฺเนน เม อาวุโส ปฏฺิภาณปฏฺิสมฺภิทา
สจฺจิกตา โอติโส พุยฺยชนฺโส, ตมฺหํ อเนกปริยาเยน อาจิขฺขามิ เทเสมิ
ปณฺณาเปมิ ปณฺจเปมิ วิวรามิ วิชามิ อุตฺตานิโกโรมิ. ยสฺส ไช ปณฺสส
กงฺขา วา วิมติ วา, โส มํ ปณฺเหณ อหํ เวยฺยากรณฺณ, สมฺมุขีภฺวโต
โน สตฺถา, โย โน ฅมฺมานํ สุกฺกสฺสโลติ. ทฺติยํ.

๓. มหาโกฏฺฐิตสฺสุตํ*

[๑๗๓] อถ ไช อายสฺมา มหาโกฏฺฐิตโต, เยนายสฺมา สารีปฺตโต,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา สารีปฺตเตน สทฺธิ สมฺโมทิตฺ,
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ
นินฺนโน ไช อายสฺมา มหาโกฏฺฐิตโต อายสฺมนตํ สารีปฺตตํ เอตทวโจ

“ฉนฺนํ อาวุโส ผสฺสายตนาณํ อเสสวिरาคนิโรธา อตฺถณฺณํ
กิญฺจิตฺติ. มา เหวํ อาวุโส. “ฉนฺนํ อาวุโส ผสฺสายตนาณํ
อเสสวिरาคนิโรธา นตฺถณฺณํ กิญฺจิตฺติ. มา เหวํ อาวุโส. “ฉนฺนํ

หมดอายุ 27/05/2566

อาวุโส ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา อตติ จ นตติ จณณ
 กิณจิติ. มา เหว อาวุโส. “ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน
 อเสสวราคณิโรชา เหวตติ โน นตตณณ” กิณจิติ. ‘มา เหว
 อาวุโส. “ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา อตตณณ
 กิณจิติ อติ ปุณโจ สมนโน มา เหว อาวุโสติ วเทสิ. ‘ฉนุน อาวุโส
 ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา นตตณณ กิณจิติ อติ ปุณโจ
 สมนโน ‘มา เหว อาวุโสติ วเทสิ. ‘ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน
 อเสสวราคณิโรชา อตติ จ นตติ จณณ กิณจิติ อติ ปุณโจ สมนโน
 ‘มา เหว อาวุโสติ วเทสิ. ‘ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน
 อเสสวราคณิโรชา เหวตติ โน นตตณณ กิณจิติ อติ ปุณโจ สมนโน
 ‘มา เหว อาวุโสติ วเทสิ. ยถากถ ปนาวุโส อิมสส ภาสิตสส
 อตโต ทฏฐพโพติ.

“ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา อตตณณ
 กิณจิติ อติ วทำ อปปณจ” ปปณเจติ. ‘ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน
 อเสสวราคณิโรชา นตตณณ กิณจิติ อติ วทำ อปปณจ” ปปณเจติ.
 ‘ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา อตติ จ นตติ
 จณณ กิณจิติ อติ วทำ อปปณจ ปปณเจติ. ‘ฉนุน อาวุโส
 ผสสายตหานัน อเสสวราคณิโรชา เหวตติ โน นตตณณ กิณจิติ อติ
 วทำ อปปณจ ปปณเจติ. ยาวตา อาวุโส ฉนุน ผสสายตหานัน
 คติ, ตาวตา ปปณจสส คติ. ยาวตา ปปณจสส คติ, ตาวตา
 ฉนุน ผสสายตหานัน คติ. ฉนุน อาวุโส ผสสายตหานัน
 อเสสวราคณิโรชา ปปณจนิโรโร ปปณจวุปสโมติ. ตติย.

๔. อานนฺทสุตฺตํ

[๑๗๔] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยนายสฺมา มหาโกฏฺฐิตो,*
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา มหาโกฏฺฐิตเณ สทฺธิ สมฺโมทิ,
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ
นิสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมมฺนตํ มหาโกฏฺฐิตํ เอตทวโจ

“ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา อตฺถณฺณํ
กิณฺณจิตฺติ. มา เหวํ อวฺสุโส. “ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ
อเสสฺวิราคนิโรธา นตฺถณฺณํ กิณฺณจิตฺติ. มา เหวํ อวฺสุโส. “ฉนฺนํ
อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา อตฺถิ จ นตฺถิ จณฺณํ
กิณฺณจิตฺติ. มา เหวํ อวฺสุโส. “ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ
อเสสฺวิราคนิโรธา เหวตฺถิ โน นตฺถณฺณํ กิณฺณจิตฺติ. มา เหวํ
อวฺสุโส. “ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา อตฺถณฺณํ
กิณฺณจิตฺติ อิตฺติ ปุณฺณโจ สมานํ ‘มา เหวํ อวฺสุโสติ วเทสิ. ‘ฉนฺนํ
อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา นตฺถณฺณํ กิณฺณจิตฺติ อิตฺติ
ปุณฺณโจ สมานํ ‘มา เหวํ อวฺสุโสติ วเทสิ. ‘ฉนฺนํ อวฺสุโส
ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา อตฺถิ จ นตฺถิ จณฺณํ กิณฺณจิตฺติ อิตฺติ
ปุณฺณโจ สมานํ ‘มา เหวํ อวฺสุโสติ วเทสิ. ‘ฉนฺนํ อวฺสุโส
ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา เหวตฺถิ โน นตฺถณฺณํ กิณฺณจิตฺติ
อิตฺติ ปุณฺณโจ สมานํ ‘มา เหวํ อวฺสุโสติ วเทสิ. ยถากถํ ปนาวฺสุโส
อิมสฺส ภาสิตสฺส อตฺถโก ทฏฺฐพฺโพติ.

“ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสฺวิราคนิโรธา อตฺถณฺณํ
กิณฺณจิตฺติ อิตฺติ วทํ อปฺปณฺจํ ปฺปณฺเจติ. ‘ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ

พิมพ์อายุ 27/05/2566

อเสสวिरาคนิโรธา นตถญญํ กิณฺจิติ อิติ วทํ อปฺปญฺจํ ปฺปญฺเจติ.
 ‘ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ อเสสวिरาคนิโรธา อตฺถิ จ นตฺถิ
 จญฺญํ กิณฺจิติ อิติ วทํ อปฺปญฺจํ ปฺปญฺเจติ. ‘ฉนฺนํ อวฺสุโส
 ผสฺสสายตนาณํ อเสสวिरาคนิโรธา เนวตฺถิ โน นตถญญํ กิณฺจิติ
 อิติ วทํ อปฺปญฺจํ ปฺปญฺเจติ. ยาวตา อวฺสุโส ฉนฺนํ ผสฺสสายตนาณํ
 คติ, ตาวตา ปฺปญฺจสุส คติ, ยาวตา ปฺปญฺจสุส คติ, ตาวตา
 ฉนฺนํ ผสฺสสายตนาณํ คติ. ฉนฺนํ อวฺสุโส ผสฺสสายตนาณํ
 อเสสวिरาคนิโรธา ปฺปญฺจนิโรโธ ปฺปญฺจวุปสโมติ. จตุตฺถํ.

๕. อุปวานสุตฺตํ

[๑๗๕] อถ โข อายสฺมา อุปวานโน,^๑ เยนนายสฺมา
 สารีปฺตโต, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมา สารีปฺตเตน
 สทฺธิ สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วีติสารेतฺวา เอกมฺนตฺตํ
 นิสิตฺติ. เอกมฺนตฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา อุปวานโน อายสฺมฺนตฺตํ
 สารีปฺตตํ เอตทวโจ “กิณฺहु โข อวฺสุโส [๒] วิชฺชายนตฺกโร
 โหตฺติติ. โน หิ^๓ อวฺสุโส. “กิ ปนาวฺสุโส [๒] จรณฺนตฺกโร
 โหตฺติติ. โน หิ^๓ อวฺสุโส. “กิณฺहु^๔ โข อวฺสุโส [๒]
 วิชฺชาจรณฺนตฺกโร โหตฺติติ. โน หิ^๓ อวฺสุโส. “กิ ปนาวฺสุโส [๒]
 อญฺญตร วิชฺชาจรณฺนตฺกโร โหตฺติติ. “โน หิ^๓ อวฺสุโส. “กิณฺहु^๔
 โข อวฺสุโส [๒] วิชฺชายนตฺกโร โหตฺติติ อิติ ปุณฺณโจ สฺमानโน ‘โน
 หิ^๓ อวฺสุโสติ วเทสิ. ‘กิ ปนาวฺสุโส [๒] จรณฺนตฺกโร โหตฺติติ
 อิติ ปุณฺณโจ สฺमानโน ‘โน หิ^๓ อวฺสุโสติ วเทสิ. ‘กิณฺहु^๔ โข อวฺสุโส^๔

๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท., อ. อุปวานโน, เอวมุปริปิ.

^๓ ฉ., เท., อ. หิ

^๒ ฉ., เท., อ. สารีปุตต

^{๔-๔} ฉ., เท., อ. กิ ปนาวสุโส

สทฺธโร ภิกขเว อุปาสโก เอวํ สมมา อายาจมานโน
 อายาเจยฺย ‘ตาทิสโห โหมิ, ยาทิสโห จิตฺโต จ คหปติ หตฺถโก จ
 อาพวโกติ. เอสา ภิกขเว ตฺลลา เอตํ ปมาณํ มม สาวกานํ
 อุปาสกานํ, ยทิทํ จิตฺโต จ คหปติ หตฺถโก จ อาพวโก.’^๑

สทฺธา ภิกขเว อุปาสิกา เอวํ สมมา อายาจมานา
 อายาเจยฺย ‘ตาทิสา โหมิ, ยาทิสา ขุขุขุขุขุขุขุ จ อุปาสิกา
 เวพฺพกณฺณกียา^๒ จ นนฺทมาตาทิ. เอสา ภิกขเว ตฺลลา เอตํ ปมาณํ
 มม สาวิกานํ อุปาสิกานํ, ยทิทํ ขุขุขุขุขุขุขุ จ อุปาสิกา
 เวพฺพกณฺณกียา^๒ จ นนฺทมาตาทิ. จญฺจ.

๗. ราชูลสูตร

[๑๗๗] อถ โข อายสฺมา ราชูลโ, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ
 นิสินฺนํ โข อายสฺมนฺตํ ราชูลํ ภควา เอตทวโจ

“ยา จ ราชูล อชฺฌตฺตติกา ปจฺวีชาตฺถุ ยา จ พาหิรา ปจฺวีชาตฺถุ,
 ปจฺวีชาตฺถุเทเวสสา,^๓ ตํ ‘เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น เมโส อตฺตาทิ
 เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ทฏฺฐพฺพํ, เอวเมตํ ยถาภูตํ
 สมฺมปฺปญฺญาย ทิสฺวา ปจฺวีชาตฺถุยา นิพฺพินฺนฺตติ, ปจฺวีชาตฺถุยา จิตฺตํ
 วิราเชติ.

ยา จ ราชูล อชฺฌตฺตติกา อาโปชาตฺถุ ยา จ พาหิรา
 อาโปชาตฺถุ, อาโปชาตฺถุเทเวสสา,^๔ ตํ ‘เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น

^๑ อ. อาพวโกติ

^๓ จ., เท., อ. ปจฺวีชาตฺถุเรเวสสา, เอวมุปรีปิ

^๒ จ., เท., อ. เวพฺพกณฺณกียา

^๔ จ., เท., อ. อาโปชาตฺถุเรเวสสา, เอวมุปรีปิ

เมโส อตฺตาทิ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปณฺณาย ทฏฺฐพฺพํ, เอวเมตํ
อาโปธาทูยา จิตฺตํ วิราเชติ.

ยา จ ราชูล อชฺฌตฺติกา เตโชธาทู ยา จ พาหิรา
เตโชธาทู, เตโชธาทูเทเวสา, ตํ 'เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น เมโส
อตฺตาทิ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปณฺณาย ทฏฺฐพฺพํ, เอวเมตํ
ยถาภูตํ สมฺมปฺปณฺณาย ทิสฺวา เตโชธาทูยา นิพฺพินฺหติ,
เตโชธาทูยา จิตฺตํ วิราเชติ.

ยา จ ราชูล อชฺฌตฺติกา วาโยธาทู ยา จ พาหิรา
วาโยธาทู, วาโยธาทูเทเวสา, ตํ 'เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น เมโส
อตฺตาทิ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปณฺณาย ทฏฺฐพฺพํ, เอวเมตํ
ยถาภูตํ สมฺมปฺปณฺณาย ทิสฺวา วาโยธาทูยา นิพฺพินฺหติ,
วาโยธาทูยา จิตฺตํ วิราเชติ.

ยโต โข ราชูล ภิกฺขุ อิมาสฺсу จตุสฺสุ ธาตุสฺสุ เนวตฺตานํ
นาตฺตนิยํ สมฺนุสฺสติ. อयํ วุจฺจติ ราชูล ภิกฺขุ อจฺเจชฺช
ตณฺหํ, วิวฏฺฐยิ^๑ สยฺโยชนํ, สมฺมามานาภิสฺมยา อนฺตมกาสิ
ทุกฺขสฺสาติ. สตฺตมํ.

๘. ชมฺพาลีสุตฺตํ

[๑๗๘] "จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
โลกสฺมี. กตฺเม จตฺตาโร. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตฺรํ สนฺตํ
เจโตวิมุตฺติ อูปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส สกฺกายนิโรธํ มนฺสิกโรติ, ตสฺส
สกฺกายนิโรธํ มนฺสิกโรโต สกฺกายนิโรธเ จิตฺตํ น ปกฺขนฺหติ น
ปสฺสีหติ น สนฺติภูจฺติ น^๒ อธิมฺจุจฺติ.^๓ ตสฺส โข เอตํ^๓ ภิกฺขเว
ภิกฺขุโน^๑ น สกฺกายนิโรธเ ปาฏิกฺกฺโข. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริโส

^๑ ฉ., เท., อ. วิวฏฺถยิ

^{๒-๓} ฉ., เท. นาธิมฺจุจฺติ.

^๓ ฉ., เท. เอว, เอวฺมปฺริย.

ลปคเตน^๑ หตฺเถน สาขํ คณฺเหยฺย, ตสฺส โส หตฺเถ สขฺเขยฺยปิ^๒
 คณฺเหยฺยปิ พชฺฌเยยฺยปิ.^๓ เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตรํ สนฺตํ
 เจโตวิมฺุตฺตํ อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส สกฺกายนิโรธํ มนสิกโรติ,
 ตสฺส สกฺกายนิโรธํ มนสิกโรโต สกฺกายนิโรเช จิตฺตํ น ปกฺขนฺนหฺตติ
 น ปสฺสีทติ น สนฺติญฺจติ นาทิมฺจฺจติ. ตสฺส โข เอตํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน น สกฺกายนิโรโธ ปาฏิกงฺขโ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตรํ สนฺตํ เจโตวิมฺุตฺตํ
 อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส สกฺกายนิโรธํ มนสิกโรติ, ตสฺส สกฺกายนิโรธํ
 มนสิกโรโต สกฺกายนิโรเช จิตฺตํ ปกฺขนฺนหฺตติ ปสฺสีทติ สนฺติญฺจติ
 อธิมฺจฺจติ. ตสฺส โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สกฺกายนิโรโธ ปาฏิกงฺขโ.
 เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริโส สุกฺเชน หตฺเถน สาขํ คณฺเหยฺย, ตสฺส
 โส หตฺเถ เนว สขฺเขยฺย น คณฺเหยฺย น พชฺฌเยยฺย. เอวเมว
 โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตรํ สนฺตํ เจโตวิมฺุตฺตํ อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ,
 โส สกฺกายนิโรธํ มนสิกโรติ, ตสฺส สกฺกายนิโรธํ มนสิกโรโต
 สกฺกายนิโรเช จิตฺตํ ปกฺขนฺนหฺตติ ปสฺสีทติ สนฺติญฺจติ อธิมฺจฺจติ. ตสฺส
 โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน สกฺกายนิโรโธ ปาฏิกงฺขโ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อณฺณตรํ สนฺตํ เจโตวิมฺุตฺตํ
 อฺปสมฺปชฺช วิหฺรติ, โส อวิชฺชาปฺปเกทํ^๓ มนสิกโรติ, ตสฺส
 อวิชฺชาปฺปเกทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปฺปเกเท จิตฺตํ น ปกฺขนฺนหฺตติ
 น ปสฺสีทติ น สนฺติญฺจติ นาทิมฺจฺจติ. ตสฺส โข เอตํ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุโน น อวิชฺชาปฺปเกโท ปาฏิกงฺขโ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ชมฺพาลี
 อเนกาวสฺสคณฺิกา, ตสฺสา ปุริโส, ยานิ เจว อายมฺุขานิ, ตานิ

๑-๒-๓ อ. สขฺเขยฺยปิ คณฺเหยฺยปิ พชฺฌเยยฺยปิ

^๑ ฉ., เท. เลปคเตน อ. ลสคเตน

^๓ อ. อวิชฺชาปเกทํ, เอวมฺุปริปิ.

ปีทเหฺยฺย. ยานิ จ อปายมุขานิ, ตานิ วิวเรฺยฺย. เทโว จ น
 สมฺมา ธาริ อหฺนุปปเวจฺเจยฺย. เอวํ หิ ตสฺสา ภิกฺขเว ชมฺพาลียา
 น อาสิปปฺเภโท^๑ ปาฏิกงฺโข. เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ^๒ อญฺญตรํ
 สหฺตํ เจโตวิมุตฺตํ อุตฺตมปชฺช วิหริติ, โส อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรติ,
 ตสฺส อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปปฺเภเท จิตฺตํ น
 ปกฺขนฺนหติ น ปสฺสีหติ น สหฺตนิฏฺฐจติ นาคิมุจฺจติ. ตสฺส โข เอตํ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน น อวิชฺชาปปฺเภโท ปาฏิกงฺโข.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ อญฺญตรํ สหฺตํ เจโตวิมุตฺตํ
 อุตฺตมปชฺช วิหริติ, โส อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรติ, ตสฺส
 อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปปฺเภเท จิตฺตํ ปกฺขนฺนหติ
 ปสฺสีหติ สหฺตนิฏฺฐจติ อธิมุจฺจติ.^๓ ตสฺส โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 อวิชฺชาปปฺเภโท ปาฏิกงฺโข. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ชมฺพาลี
 อเนกวสฺสคณิกา, ตสฺสา ปุริโส, ยานิ เจว อายมุขานิ, ตานิ
 วิวเรฺยฺย. ยานิ จ อปายมุขานิ, ตานิ ปีทเหฺยฺย. เทโว จ สมฺมา
 ธาริ อหฺนุปปเวจฺเจยฺย. เอวํ หิ ตสฺสา ภิกฺขเว ชมฺพาลียา
 อาสิปปฺเภโท ปาฏิกงฺโข; เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อญฺญตรํ สหฺตํ
 เจโตวิมุตฺตํ อุตฺตมปชฺช วิหริติ, โส อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรติ,
 ตสฺส อวิชฺชาปปฺเภทํ มนสิกโรโต อวิชฺชาปปฺเภเท จิตฺตํ ปกฺขนฺนหติ
 ปสฺสีหติ สหฺตนิฏฺฐจติ อธิมุจฺจติ. ตสฺส โข เอตํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
 อวิชฺชาปปฺเภโท ปาฏิกงฺโข. อิเม โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา
 สหฺโต สํวิชฺชมานา โลกสมินฺหิ. อฏฺฐจมํ.

^๑ ฉ., เท. อาสิปปฺเภโท, เอวมุปริปี

^๒ อ. ภิกฺขุโน

^๓ อ. วิมุจฺจติ

๕. นิพพานสูตร

[๑๗๙] อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยนายสฺมา สารีปฺตฺโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมตา สารีปฺตฺเตน สทฺธี สมฺโมทฺติ, สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทฺติ. เอกมฺนตํ นิสฺสินฺโน โข อายสฺมา อานนฺโท อายสฺมมฺนตํ สารีปฺตฺตํ เอตทวโจ

“โก นฺุ โข อวฺุโส สารีปฺตฺต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม น ปรินิพฺพายนฺตฺติติ.

“อิทฺวฺุโส อานนฺท สตฺตา ‘อิมา หานภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ นปฺปชานนฺติ, ‘อิมา จิตฺติภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ นปฺปชานนฺติ, ‘อิมา วิเสสภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ นปฺปชานนฺติ, ‘อิมา นิพฺเพชภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ นปฺปชานนฺติ. อยํ โข อวฺุโส อานนฺท เหตุ อยํ ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม น ปรินิพฺพายนฺตฺติติ.

“โก ปนฺวฺุโส สารีปฺตฺต เหตุ โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ปรินิพฺพายนฺตฺติติ. “อิทฺวฺุโส อานนฺท สตฺตา ‘อิมา หานภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ ปชานนฺติ, ‘อิมา จิตฺติภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ ปชานนฺติ, ‘อิมา วิเสสภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ ปชานนฺติ, ‘อิมา นิพฺเพชภาคิยา สญฺญาติ ยถาภฺตํ ปชานนฺติ. อยํ โข อวฺุโส อานนฺท เหตุ อยํ ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺเจ สตฺตา ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม ปรินิพฺพายนฺตฺติติ. นวมํ.

๑๐. มหาปเทสสูตร

[๑๘๐] เอวฺมเม สุตฺ:- เอกํ สมยํ ภควา โมคคฺคเร วิหฺรติ อานนฺทเจติเย. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสฺสิ “ภิกฺขโวติ. “ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสึสฺสุ. ภควา เอตทวโจ

“จตุตาโรเม ภิกขเว มหาปเทเส เทเสสุสามิ, ตัม สุณาท สาธุกัมมนสิกโรถ, ภาสิสสามีติ. “เอวံ ภนุเตติ โข เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺสสุ. ภควา เอตทโวจ

“กตเม จ” ภิกขเว จตุตาโร มหาปเทสา. อิท ภิกขเว ภิกขุ เอวံ วเทยฺย ‘สมมุขา เมตัม อาวุโส ภควโต สุตัม, สมมุขา ปฏิกคหิตัม ‘อยัม ฐมโม อยัม วินโย อิทัม สตฺถุสาสนนฺติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ภาสิตัม เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกโกสิตพฺพํ, อนภินนฺทิตวา อปฺปฏิกโกสิตวา ตานิ ปทพฺยญฺชนานิ สาธุกัมมอุคฺคเหตฺวา สุตเต โอตารेतพฺพานิ วินเย สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ เจ สุตเต โอตารียมานานิ วินเย สนฺทสฺสียมานานิ น เจว สุตเต โอตรนฺติ น วินเย สนฺทิสฺสนฺติ, นิฏฺฐเมตถ คณฺตพฺพํ ‘อทฺธา อิทัม น เจว ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส, อิมสฺส จ ภิกขุโน สุกคฺคหิตนฺติ. อิติ ทิํ” ภิกขเว จทฺทเทยฺยาถ.

อิท ปน ภิกขเว ภิกขุ เอวံ วเทยฺย ‘สมมุขา เมตัม อาวุโส ภควโต สุตัม, สมมุขา ปฏิกคหิตัม ‘อยัม ฐมโม อยัม วินโย อิทัม สตฺถุสาสนนฺติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ภาสิตัม เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกโกสิตพฺพํ, อนภินนฺทิตวา อปฺปฏิกโกสิตวา ตานิ ปทพฺยญฺชนานิ สาธุกัมมอุคฺคเหตฺวา สุตเต โอตารेतพฺพานิ วินเย สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ เจ สุตเต โอตารียมานานิ วินเย สนฺทสฺสียมานานิ สุตเต เจว โอตรนฺติ วินเย จ สนฺทิสฺสนฺติ, นิฏฺฐเมตถ คณฺตพฺพํ ‘อทฺธา อิทัม ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส, อิมสฺส จ ภิกขุโน สุกคฺคหิตนฺติ. อิทัม” ภิกขเว ปจฺจมํ มหาปเทสํ ฐาเรยฺยาถ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ เอวံ วเทยฺย ‘อมุกสฺมี’ นาม
 อาวาเส สงฺฆโม วิหฺรติ สเถโร สปาโมกฺโข, ตสฺส เม สงฺฆสฺส
 สมมุขํ สุตํ, สมมุขํ ปฏฺฐิตํ ‘อํ ฆมฺโม อํ วินโย อิทํ
 สตฺถุสาสนนฺติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ
 นปฺปฏฺฐิกโกสิตพฺพํ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏฺฐิกโกสิตฺวา ตานิ
 ปทพฺพญชฺชานํ สาธุกํ อุกฺคเหตฺวา สุตเต โอตฺตเรตพฺพานิ วินยํ
 สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ เจ สุตเต โอตฺตริยมานานํ วินยํ
 สนฺทสฺสียมานานํ น เจว สุตเต โอตฺตรนฺติ น วินยํ สนฺทิสฺสนฺติ,
 นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ ‘อทุชา อิทํ น เจว ตสฺส ภควโต วจัน
 อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส, ตสฺส จ สงฺฆสฺส ทฺถคฺคิตนฺติ. อิติ
 หิทํ ภิกขเว จตฺตเยยฺยาถ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ เอวံ วเทยฺย ‘อมุกสฺมี’ นาม
 อาวาเส สงฺฆโม วิหฺรติ สเถโร สปาโมกฺโข, ตสฺส เม สงฺฆสฺส
 สมมุขํ สุตํ, สมมุขํ ปฏฺฐิตํ ‘อํ ฆมฺโม อํ วินโย อิทํ
 สตฺถุสาสนนฺติ. ตสฺส ภิกขเว ภิกขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ
 นปฺปฏฺฐิกโกสิตพฺพํ, อนภินนฺทิตฺวา อปฺปฏฺฐิกโกสิตฺวา ตานิ
 ปทพฺพญชฺชานํ สาธุกํ อุกฺคเหตฺวา สุตเต โอตฺตเรตพฺพานิ วินยํ
 สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ เจ สุตเต โอตฺตริยมานานํ วินยํ
 สนฺทสฺสียมานานํ สุตเต เจว โอตฺตรนฺติ วินยํ จ สนฺทิสฺสนฺติ,
 นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ ‘อทุชา อิทํ ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต
 สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส, ตสฺส จ สงฺฆสฺส สฺสคฺคิตนฺติ. อิทํ ภิกขเว
 ทฺถติยํ มหาปเทสํ ชาเรยฺยาถ.

อิธ ปน ภิกขเว ภิกขุ เอวံ วเทยฺย ‘อมุกสฺมี’ นาม
 อาวาเส สมฺพหุลา เถรา ภิกขุ วิหฺรนฺติ พหุสฺสุตา อาคตาคมา

ธมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา, เตสํ เม เถรานํ สมมุขา สุตํ,
 สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตํ 'อัยํ ธมฺโม อัยํ วินโย อิทํ สตฺถุสาสนนฺติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกโกสิตพฺพํ,
 อนภินนฺทิตวา อปฺปฏิกโกสิตวา ตานิ ปทพฺพญชฺชานานิ สาธุกํ
 อุกฺคเหตฺวา สุตฺเต โอตาเรตพฺพานิ วินเย สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ
 เจ สุตฺเต โอตาริยमानานิ วินเย สนฺทสฺสียमानานิ น เจว สุตฺเต
 โอตรนฺติ น วินเย สนฺทิสฺสนฺติ, นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ 'อทฺธา อิทํ
 น เจว ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมฺมาสมพฺพุตฺตสฺส, เตสญฺจ
 เถรานํ ทฺวคฺคหิตนฺติ. อิติ หิํ ภิกฺขเว จทฺทเทยฺยาถ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเตยฺย 'อมุกฺกสฺมี นาม
 อาวาเส สมพฺพุลา เถรา ภิกฺขุ วิหฺรนฺติ พหุสฺสุตา อาคตาคมา
 ธมฺมธรา วินยธรา มาติกาธรา, เตสํ เม เถรานํ สมมุขา สุตํ,
 สมมุขา ปฏิกุคฺคหิตํ 'อัยํ ธมฺโม อัยํ วินโย อิทํ สตฺถุสาสนนฺติ.
 ตสฺส ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกโกสิตพฺพํ,
 อนภินนฺทิตวา อปฺปฏิกโกสิตวา ตานิ ปทพฺพญชฺชานานิ สาธุกํ
 อุกฺคเหตฺวา สุตฺเต โอตาเรตพฺพานิ วินเย สนฺทสฺเสตพฺพานิ. ตานิ
 เจ สุตฺเต โอตาริยमानานิ วินเย สนฺทสฺสียमानานิ สุตฺเต เจว
 โอตรนฺติ วินเย จ สนฺทิสฺสนฺติ, นิฏฺฐเมตฺถ คนฺตพฺพํ 'อทฺธา อิทํ
 ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมฺมาสมพฺพุตฺตสฺส, เตสญฺจ เถรานํ
 สุกฺคหิตนฺติ. อิทํ ภิกฺขเว ตตฺถิยํ มหาปเทสํ ชาเรยฺยาถ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวํ วทฺเตยฺย 'อมุกฺกสฺมี นาม
 อาวาเส เอโก เถโร ภิกฺขุ วิหฺรติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม ธมฺมธโร
 วินยธโร มาติกาธโร, ตสฺส เม เถรสฺส สมมุขา สุตํ, สมมุขา
 ปฏิกุคฺคหิตํ 'อัยํ ธมฺโม อัยํ วินโย อิทํ สตฺถุสาสนนฺติ. ตสฺส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนฺทิตพฺพํ นปฺปฏิกโกสิตพฺพํ,

อนภินนุทิตวา อปปฏิโกสิตวา ตานิ ปทพยุญชนานิ สาธุกั
 อุกคเหตุวา สุตเต โอตาเรตพพานิ วินเย สนทสเสตพพานิ. ตานิ
 เจ สุตเต โอตาริยมานานิ วินเย สนทสสิยมานานิ น เจว สุตเต
 โอตรนุติ น วินเย สนทิสสนุติ, นิฏฐเมตถ คนตพพ 'อทฐา อิท
 น เจว ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส, ตสฺส จ
 เถรสฺส ทุคคหิตนุติ. อิติ หิทำ ภิกฺขเว จตฺตเยยาถ.

อิธ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ เอวံ วเทยฺย 'อมุกสฺมี นาม
 อาวาเส เอโก เถโร ภิกฺขุ วิหริติ พหุสฺสุโต อาคตาคโม ฐมมฺวโร
 วินยฺชโร มาติกาชโร, ตสฺส เม เถรสฺส สมมุขา สุตํ, สมมุขา
 ปฏิคฺคหิตํ 'อัย ฐมโม อัย วินโย อิทํ สตฺถุสสาสนนุติ. ตสฺส
 ภิกฺขเว ภิกฺขุโน ภาสิตํ เนว อภินนุทิตพพ นปปฏิโกสิตพพ,
 อนภินนุทิตวา อปปฏิโกสิตวา ตานิ ปทพยุญชนานิ สาธุกั
 อุกคเหตุวา สุตเต โอตาเรตพพานิ วินเย สนทสเสตพพานิ. ตานิ
 เจ สุตเต โอตาริยมานานิ วินเย สนทสสิยมานานิ สุตเต เจว
 โอตรนุติ วินเย จ สนทิสสนุติ, นิฏฐเมตถ คนตพพ 'อทฐา อิท
 ตสฺส ภควโต วจัน อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส, ตสฺส จ เถรสฺส
 สุกคหิตนุติ. อิทํ ภิกฺขเว จตฺตถํ มหาปเทสํ ฐาเรยฺยาถ. อิเม ไห
 ภิกฺขเว จตฺตารो มหาปเทสาคิ. ทสมํ.

ตติโย สยเจตนิยวคโค สมตฺโต.

ตสฺสุทฺธานํ^๑

เจตนา วิภตฺติ โกฏฺฐจโต^๒ อานนฺโท^๓ อุปวานปณฺจมํ

อายาจนราหุลชมฺพาลี

นิพฺพานํ "มหาปเทเสนาติ."^๔

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสสนุติ.

^๓ อ. อานนฺทอุปฺวาณปณฺจมํ

^๒ ฉ.,เท. โกฏฺฐโก อ. โกฏฺฐิก

^๔ อ. มหาปเทเสน วคฺเคติ.

(๑๕) ๔. โยธาชีวกุโค*

๑. โยธาชีวสุตต

[๑๘๑] “จตุหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺหาคโต โยธาชีโว^๒ ราชารโห โหติ ราชโกโค, รมฺโง องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ. กตเมหิ จตุหิ. อิท ภิกขเว โยธาชีโว จานกุสโล จ โหติ ทูเรปาทิ จ อกฺขณเวรี จ มหโต จ กายสฺส ปทาเลตา. อิมหิ โข ภิกขเว จตุหิ องฺเคหิ สมณฺหาคโต โยธาชีโว ราชารโห โหติ ราชโกโค, รมฺโง องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ. เอวเมว โข ภิกขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมณฺหาคโต ภิกขุ อากุญฺเญโย โหติ ปากุญฺเญโย ทกฺขิณฺเญโย อณฺชลฺลิกฺรณฺเญโย อนฺตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ จตุหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ จานกุสโล จ โหติ ทูเรปาทิ จ อกฺขณเวรี จ มหโต จ กายสฺส ปทาเลตา.

กถณฺจ ภิกขเว ภิกขุ จานกุสโล โหติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ สิลวา โหติ ๔เปยฺย สมาทาย ลิกฺขติ ลิกฺขาปเทสฺส. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ จานกุสโล โหติ.

กถณฺจ ภิกขเว ภิกขุ ทูเรปาทิ โหติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ ยงฺกิณฺจ ฐปํ อตีตํ นาคตปจฺจุปฺปนฺนํ อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา สุขมํ วา หีนํ วา ปณฺีตํ วา ยํ ทูเร สนฺติเก วา, สพฺพํ ฐปํ ‘เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น เมโส อตฺตาทิ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมมปฺปณฺณาย ปสฺสติ. ยากาจิ เวทนา ๔เปยฺย ยากาจิ สณฺณวา ๔เปยฺย เยเกจิ สงฺขารา ๔เปยฺย ยงฺกิณฺจ วิญฺญาณํ อตีตํ นาคตปจฺจุปฺปนฺนํ อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา

หมดอายุ 27/05/2566

สุขัม วา หีนํ วา ปณฺีตํ วา ยํ ทูเร สนฺติเก วา, สพุพฺ
 วิญญาณํ ‘เนตํ มม, เนโสหฺมสฺมิ, น เมโส อตฺตาทิ เอวเมตํ
 ยถาภูตํ สมมปฺปญฺญา ย ปสฺสติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺข
 ทูเรปาตี โหติ.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺยวเรี โหติ. อีธ ภิกฺขเว ภิกฺข
 ‘อิทํ ทฺวักขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ‘อัยํ ทฺวักขนฺติโรธคามินิ
 ปฏฺิปปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อภฺยวเรี
 โหติ.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหโต กายสฺส ปทาเลตา โหติ.
 อีธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหนฺตํ อวิชฺชาทฺวักขนฺติ ปทาเลติ.” เอวํ โข
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ มหโต กายสฺส ปทาเลตา โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว
 จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ภิกฺขุ อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนฺตฺตฺร
 ปุณฺณกฺขะตฺตํ โลกสฺสาติ. ปจฺมํ.

๒. ปาฏิโกคสุตฺตํ

[๑๘๒] “จตุทฺถํ ภิกฺขเว ฐมฺมานํ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโกโค
 สมโน วา พฺราหฺมโน วา เทโว วา มารो วา พฺรหฺมา วา
 โกจิ วา โลกสฺมี.

กตเมสํ จตุทฺถํ. ‘ชฺราฐมํ มา ชีรีติ^๒ นตฺถิ โกจิ
 ปาฏิโกโค สมโน วา พฺราหฺมโน วา เทโว วา มารो วา
 พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมี. ‘พฺยาธิฐมํ^๓ มา พฺยาธิยீติ นตฺถิ
 โกจิ ปาฏิโกโค สมโน วา พฺราหฺมโน วา เทโว วา มารो วา
 พฺรหฺมา วา โกจิ วา โลกสฺมี. ‘มรณฐมํ มา มียีติ^๔ นตฺถิ

หมทอาญ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. ปทาเลตา

^๓ อี. วยาธิฐมํ

^๒ ฉ.,เท.,อี. ชีรีติ

^๔ ฉ.,เท. มียีติ

โกจิ ปาฏิโกโค สมโน วา พุราหฺมโน วา เทโว วา มาโร วา
 พุรหฺมา วา โกจิ วา โลกสมฺมึ. ‘ยานิ โข ปน ตานิ [°]
 ปาปกาณิ กมฺมานิ สํกิลेสิกานิ โปโนพฺภวีกานิ สทธานิ
 ทุกฺขวิปากานิ อายตฺตชาตฺตชรามรณิกานิ, เตสํ วิปาโก มา นิพฺพตฺตตีติ
 นตฺถิ โกจิ ปาฏิโกโค สมโน วา พุราหฺมโน วา เทโว วา
 มาโร วา พุรหฺมา วา โกจิ วา โลกสมฺมึ.

อิเมสํ โข ภิกฺขเว จตฺตุนํ ฌมฺมานํ นตฺถิ โกจิ ปาฏิโกโค
 สมโน วา พุราหฺมโน วา เทโว วา มาโร วา พุรหฺมา วา
 โกจิ วา โลกสมฺมิตฺติ. ทุตฺติยํ.

๓. สุตสุตตํ

[๑๘๓] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรติ เวพฺพเน
 กลนฺทกนิวาเป. อถ โข วสฺสกาโร พุราหฺมโน มคฺชมหามตฺโต, เยน
 ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธี สมฺโมทิ, สมฺโมทนียํ
 กถํ สาราณียํ วิตฺติสारेตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสีทิ. เอกมฺนตํ นิสฺสินโน โข
 วสฺสกาโร พุราหฺมโน มคฺชมหามตฺโต ภควนฺตํ เอตทโวจ

“มยฺ^๒ หิ โภ โคตม เอวํวาที เอวํทิกฺกุจฺ^๓” โยโกจิ ทิกฺกุจฺ
 ภาสตี ‘เอวํ เม ทิกฺกุจฺนตฺติ, นตฺถิ ตโต โทโส. โยโกจิ สุตํ ภาสตี
 ‘เอวํ เม สุตฺนตฺติ, นตฺถิ ตโต โทโส. โยโกจิ มุตํ ภาสตี ‘เอวํ เม
 มุตฺนตฺติ, นตฺถิ ตโต โทโส. โยโกจิ วิญฺญาตํ ภาสตี ‘เอวํ เม
 วิญฺญาตฺนตฺติ, นตฺถิ ตโต โทโสติ.

“นาหํ พุราหฺมณ สพฺพํ ทิกฺกุจฺ ‘ภาสิตพฺพนตฺติ วทามิ, น
 ปนาหํ พุราหฺมณ สพฺพํ ทิกฺกุจฺ ‘น ภาสิตพฺพนตฺติ วทามิ, นาหํ

พราหมณ สพฺพํ สุตํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ, น ปนาหํ
พราหมณ สพฺพํ สุตํ ‘น ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ, นาหํ พราหมณ
สพฺพํ มุตํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ, น ปนาหํ พราหมณ สพฺพํ
มุตํ ‘น ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ, นาหํ พราหมณ สพฺพํ วิญฺเฒาตํ
‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ, น ปนาหํ พราหมณ สพฺพํ วิญฺเฒาตํ ‘น
ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.

ยํ หิ พราหมณ ทิฏฺฐจํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ,
กุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ, เอวรูปํ ทิฏฺฐจํ ‘น ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.
ยถจ ขวสฺส พราหมณ ทิฏฺฐจํ ภาสโต^๑ อกุสลา^๒ ฌมฺมา ปริหายนฺติ,
กุสลา^๒ ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ, เอวรูปํ ทิฏฺฐจํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.

ยํ หิ พราหมณ สุตํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ,
กุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ, เอวรูปํ สุตํ ‘น ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.
ยถจ ขวสฺส พราหมณ สุตํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ,
กุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ, เอวรูปํ สุตํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.

ยํ หิ พราหมณ มุตํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ,
กุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ, เอวรูปํ มุตํ ‘น ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.
ยถจ ขวสฺส พราหมณ มุตํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ,
กุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ, เอวรูปํ มุตํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ.

ยํ หิ พราหมณ วิญฺเฒาตํ ภาสโต อกุสลา ฌมฺมา
อภิวทฺธมนฺติ, กุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ, เอวรูปํ วิญฺเฒาตํ ‘น
ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ. ยถจ ขวสฺส พราหมณ วิญฺเฒาตํ ภาสโต
อกุสลา ฌมฺมา ปริหายนฺติ, กุสลา ฌมฺมา อภิวทฺธมนฺติ, เอวรูปํ
วิญฺเฒาตํ ‘ภาสิตพฺพนฺติ วทามิ^๓.

หม่อมอาญ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

^๑ ฉ., เท. อภาสโต กุสลา, เอวรูปิปปิ.

^๒ ฉ., เท. อกุสลา, เอวรูปิปปิ.

อถ โข วสฺสกาโร พุราหฺมणे มคฺชมหาตฺโต ภควโต
ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา อนฺุโมทิตฺวา อุมฺมจายาสนา ปฏกามิตฺติ. ตตฺติยํ.

๔. อภยสุตตัม

[๑๘๔] อถ โข ชานฺุสฺสเณนํ พุราหฺมणे, เยน ภควา,
เตนฺุปสงฺกมํ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิตฺติ, สมฺโมทณฺิยํ
กถํ สาราณฺิยํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ. เอกมฺนตํ นิสินฺโน
โข ชานฺุสฺสเณนํ พุราหฺมणे ภควนฺตํ เอตทวโจ

“มยฺ” ติ โภ โคตม เอวํวาทิ เอวํทิกฺกุจฺ” “นตฺติ โย สเ”
มรณฺธมฺโม สมนฺโน น ภายตฺติ, น สนฺตาสํ อาปชฺชตฺติ มรณฺสฺสาตฺติ.
“อตฺติ พุราหฺมณ มรณฺธมฺโม สมนฺโน ภายตฺติ, สนฺตาสํ อาปชฺชตฺติ
มรณฺสฺส. อตฺติ ปน พุราหฺมณ มรณฺธมฺโม สมนฺโน น ภายตฺติ, น
สนฺตาสํ อาปชฺชตฺติ มรณฺสฺส.

กตมฺเ จ พุราหฺมณ มรณฺธมฺโม สมนฺโน ภายตฺติ, สนฺตาสํ
อาปชฺชตฺติ มรณฺสฺส. อิท พุราหฺมณ เอกจฺโจ กาเมสฺสุ อวิตฺตราโค
โหติ อวิกตจฺจนฺุโท^๑ อวิกตเปมฺ อวิกตปิปาโส อวิกตปริพาโห
อวิกตตณฺุโห. ตเมนํ อณฺุณตโร คาพฺุโห โรคาตฺตงฺโก ผุสฺสติ, ตสฺส
อณฺุณตเรน คาพฺุเหน โรคาตฺตงฺเกน ผุฏฺฐสฺส เอวํ โหติ ‘ปิยา วต
มํ กามา ชฺหิสฺสสนฺติ, ปิเย จาหํ^๒ กาเม ชฺหิสฺสสามิตฺติ. สเ สเจตฺติ
กิลมตฺติ ปริเทวตฺติ อฺรตฺตาฬิ^๓ กนฺุทตฺติ สมฺโมหํ อาปชฺชตฺติ. อยฺ โข
พุราหฺมณ มรณฺธมฺโม สมนฺโน ภายตฺติ, สนฺตาสํ อาปชฺชตฺติ มรณฺสฺส.

^๑ ฉ., เท., อ. อห

^๒ ฉ., เท. เอวํทิกฺกุจ

^๓ ฉ., เท. อยฺ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๔ อ. อวิกตจฺจนฺุโท

^๕ อ. วาฬ

^๖ สฺยา. อฺรตฺตาฬิ อ. อฺรตฺถล, เอวํปฺริป.

ปุณ จปริ พุราหุมน อิเชกจฺโจ กาเย อวิตราคो โหติ
 อวิคตจฺจนุโท อวิคตเปโม อวิคตปิปาโส อวิคตปริพาโห
 อวิคตตณฺโห. ตเมณํ อญฺเฏตโร คาพุโห โรคาตงฺโก ผุสฺสติ, ตสฺส
 อญฺเฏตเรน คาพุเหเน โรคาตงฺเกเน ผุฏฺฐสฺส เอวํ โหติ ‘ปิโย วต
 มํ กาโย ชหิสฺสติ, ปิยญฺจาหํ กายํ ชหิสฺสามิติ. โส โสจติ
 กิลมฺติ ปรีเทวติ อุตฺตตาสี กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อयंपิ โข
 พุราหุมน มรณธมฺโม สมานो ภายติ, สนฺตาสํ อาปชฺชติ มรณสฺส.

ปุณ จปริ พุราหุมน อิเชกจฺโจ อกตกลฺยาณो โหติ
 อกตกุสโล อกตภีรุตฺตนาณ, กตปาโป กตลฺลุโท กตกิพฺพิโส. ตเมณํ
 อญฺเฏตโร คาพุโห โรคาตงฺโก ผุสฺสติ, ตสฺส อญฺเฏตเรน คาพุเหเน
 โรคาตงฺเกเน ผุฏฺฐสฺส เอวํ โหติ ‘อกตํ วต เม กลฺยาณํ อกตํ
 กุสลํ อกตํ ภีรุตฺตนาณ, กตํ ปาปํ กตํ ลฺลุทํ กตํ กิพฺพิสํ. ยาวตา
 โภ อกตกลฺยาณานํ อกตกุสลานํ อกตภีรุตฺตนาณํ กตปาปานํ
 กตลฺลุทานํ กตกิพฺพิสานํ คติ, ตํ คตํ เปจฺจ คจฺจามิติ. โส โสจติ
 กิลมฺติ ปรีเทวติ อุตฺตตาสี กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อयंपิ โข
 พุราหุมน มรณธมฺโม สมานो ภายติ, สนฺตาสํ อาปชฺชติ มรณสฺส.

ปุณ จปริ พุราหุมน อิเชกจฺโจ กงฺขี โหติ วิจิกิจฺฉิ
 อนิฏฺฐํ คโต สทฺธมฺเม. ตเมณํ อญฺเฏตโร คาพุโห โรคาตงฺโก
 ผุสฺสติ, ตสฺส อญฺเฏตเรน คาพุเหเน โรคาตงฺเกเน ผุฏฺฐสฺส เอวํ
 โหติ ‘กงฺขี วตมฺหิ วิจิกิจฺฉิ อนิฏฺฐํ คโต สทฺธมฺเมติ. โส โสจติ
 กิลมฺติ ปรีเทวติ อุตฺตตาสี กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อยंपิ โข
 พุราหุมน มรณธมฺโม สมานो ภายติ, สนฺตาสํ อาปชฺชติ มรณสฺส.
 อิเม โข พุราหุมน จตฺตารो มรณธมฺมา สมานา ภายนฺติ,
 สนฺตาสํ อาปชฺชนฺติ มรณสฺส.

กตโม จ พุราหุมน มรณธมโม สมาน น ภายติ, น
 สนฺตาสํ อาปชฺชติ มรณสฺส. อิท พุราหุมน เอกจฺโจ กาเมสุ
 วิตราโค โหติ วิคตจฺจนฺโท วิคตเปโม วิคตปิปาโส วิคตปริพาโห
 วิคตตณฺโห. ตเมนํ อณฺณตโร คาพฺโห โรคาตงฺโก ผุสฺติ, ตสฺส
 อณฺณตเรน คาพฺเหน โรคาตงฺเกน ผุฏฺฐสฺส น เหวํ โหติ 'ปิยา
 วต มํ กามา ชฺหิสฺสนฺติ, ปิเย จาหํ กามे ชฺหิสฺสามีติ, โส น
 โสจติ น กิลมฺติ น ปริเทวติ น อฺรตฺตทาฬิ กนฺทติ น สมฺโมหํ
 อาปชฺชติ. อयํ โข พุราหุมน มรณธมโม สมาน น ภายติ, น
 สนฺตาสํ อาปชฺชติ มรณสฺส.

ปุณ จปรํ พุราหุมน อิทฺเอกจฺโจ กาเย วิตราโค โหติ
 วิคตจฺจนฺโท วิคตเปโม วิคตปิปาโส วิคตปริพาโห วิคตตณฺโห.
 ตเมนํ อณฺณตโร คาพฺโห โรคาตงฺโก ผุสฺติ, ตสฺส อณฺณตเรน
 คาพฺเหน โรคาตงฺเกน ผุฏฺฐสฺส น เหวํ โหติ 'ปิโย วต มํ กาโย
 ชฺหิสฺสฺติ, ปิยญฺจาหํ กายํ ชฺหิสฺสามีติ. โส น โสจติ น กิลมฺติ
 น ปริเทวติ น อฺรตฺตทาฬิ กนฺทติ น สมฺโมหํ อาปชฺชติ. อयํปิ
 โข พุราหุมน มรณธมโม สมาน น ภายติ, น สนฺตาสํ
 อาปชฺชติ มรณสฺส.

ปุณ จปรํ พุราหุมน อิทฺเอกจฺโจ อกตปาโป โหติ อกตลฺหฺโท
 อกตกิพฺพิโส, กตกลฺยาณํ กตกุสโล กตภีรฺตฺตนาณํ. ตเมนํ อณฺณตโร
 คาพฺโห โรคาตงฺโก ผุสฺติ, ตสฺส อณฺณตเรน คาพฺเหน โรคาตงฺเกน
 ผุฏฺฐสฺส เหวํ โหติ 'อกตํ วต เม ปาปํ อกตํ ลฺหฺทํ อกตํ
 กิพฺพิสํ, กตํ กลฺยาณํ กตํ กุสลํ กตํ ภีรฺตฺตนาณํ. ยาวตา โภ
 อกตปาปานํ อกตลฺหฺทานํ อกตกิพฺพิสานํ กตกลฺยาณานํ กตกุสลาณํ
 กตภีรฺตฺตนาณํ คติ, ตํ คติ เปจฺจ คจฺฉามิติ. โส น โสจติ น

กิลมตี น ปริเทวตี น อุตตตาทิ กนฺทตี น สมฺโมหํ อาปชฺชตี.
 อัยปิ โข พุราหฺมณ มรณธมฺโม สมานो น ภายติ, น สนฺตาสํ
 อาปชฺชตี มรณสฺส.

ปุณ จปรํ พุราหฺมณ อิเธกจฺโจ อกฺกขี โหติ อวิจิกิจฺจํ
 นิฏฺฐํ คโต สทฺธมฺเม. ตเมเน อญฺเฏตโร คาพฺโห โรคาตงฺโก ผุสตี,
 ตสฺส อญฺเฏตเรน คาพฺเหเน โรคาตงฺเกเน ผุฏฺฐสฺส เอวํ โหติ
 ‘อกฺกขี วตมฺหิ อวิจิกิจฺจํ นิฏฺฐํ คโต สทฺธมฺเมตี. โส น โสจตี น
 กิลมตี น ปริเทวตี น อุตตตาทิ กนฺทตี น สมฺโมหํ อาปชฺชตี.
 อัยปิ โข พุราหฺมณ มรณธมฺโม สมานो น ภายติ, น สนฺตาสํ
 อาปชฺชตี มรณสฺส. อีเม โข พุราหฺมณ จตฺตารो มรณธมฺมา
 สมานา น ภายนฺติ, น สนฺตาสํ อาปชฺชนฺติ” มรณสฺสาตี.

“อภิกฺกนฺตํ โภ โคตม ๔เปยฺย อุปาสกํ มํ ภวํ โคตโม
 ฐาเรตุ อชฺชตคฺเค ปาณฺุเปตํ สรณํ คตฺนฺติ. จตฺตถํ.

๕. สมณสจฺจสุตฺตํ

[๑๘๕] เอวเม สุตฺตํ:- เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหฺรตี
 คิฑฺฒกุญฺเฐ ปพฺพเต. เตเน โข ปน สมเยเน สมฺพหฺลลา อภิญฺญาตา
 อภิญฺญาตา ปริพฺพชกา สปปินิยา ตีเร^๒ ปริพฺพชการาเม ปฏฺวิสฺนฺติ.
 เสยฺยถิํ. อนฺนภาโร วรโร^๓ สกฺกุลฺทายี จ ปริพฺพชโก อญฺเฆ จ
 อภิญฺญาตา อภิญฺญาตา ปริพฺพชกา. อถ โข ภควา สายณฺหสมยํ
 ปฏฺวิสสฺสลาณา วุฏฺฐิตฺโต, เยเน สปปินิยา ตีรํ^๔ ปริพฺพชการาโม, เตณฺอุปสงฺกมิ.

เตน โข ปน สมเยน เตสํ อณฺณตติฏฺเฐยานํ ปริพฺพาชกานํ
 สหฺนินฺนินฺนํ สหฺนินฺปิตฺตานํ อยมนฺตรากถา อุทปาที “อิติปิ
 พุราหฺมณสจฺจจฺานิ อิติปิ พุราหฺมณสจฺจจฺานีติ. อถ โข ภควา, เยน
 เต ปริพฺพาชกา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปณฺณตฺเต อาสเน
 นิสีทิ. นิสชฺช โข ภควา เต ปริพฺพาชเก เอตทวโจ

“กายนฺตฺถ ปริพฺพาชกา เอตฺรหิ กถาย สหฺนินฺนินฺนา,” กา
 จ ปน โว อนฺตรากถา วิปฺปกตาติ.

“อิธ โภ โคตม อมฺหากํ สหฺนินฺนินฺนํ สหฺนินฺปิตฺตานํ
 อยมนฺตรากถา อุทปาที ‘อิติปิ พุราหฺมณสจฺจจฺานิ อิติปิ พุราหฺมณสจฺจจฺานีติ.

“จตฺตาริมาณี ปริพฺพาชกา พุราหฺมณสจฺจจฺานิ มยา สยํ
 อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา ปเวทิตานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อิธ ปริพฺพาชกา
 พุราหฺมโณ เอวมาห ‘สพฺเพ ปาณา อวชฺฌาติ, อิติ วทํ
 พุราหฺมโณ สจฺจํ อาห โน มุสา. โส เตน ‘น สมฺโนติ
 มณฺณติ, ‘น พุราหฺมโณติ มณฺณติ, ‘น เสยฺโยหฺมสฺมีติ มณฺณติ, ‘น
 สทิสฺโสหฺมสฺมีติ มณฺณติ, ‘น หีโนหฺมสฺมีติ มณฺณติ. อปิ จ ยเทว
 ตตฺถ สจฺจํ, ตทภิญฺญาย ปาณานํเยว อนฺุตถาย” อนฺุทถาย
 ปฏฺฐิปนฺโน โหติ.

ปฺน จปริ ปริพฺพาชกา พุราหฺมโณ เอวมาห ‘สพฺเพ กามา
 อนิฉฺจา ทุกฺขา วิปริณามธฺมาติ, อิทํ วทํ พุราหฺมโณ สจฺจํ อาห
 โน มุสา. โส เตน ‘น สมฺโนติ มณฺณติ, ‘น พุราหฺมโณติ
 มณฺณติ, ‘น เสยฺโยหฺมสฺมีติ มณฺณติ, ‘น สทิสฺโสหฺมสฺมีติ มณฺณติ,
 ‘น หีโนหฺมสฺมีติ มณฺณติ. อปิ จ ยเทว ตตฺถ สจฺจํ, ตทภิญฺญาย
 กามานํเยว นิพฺพิทาย วิราคาย นิโรธาย ปฏฺฐิปนฺโน โหติ.

หมตยา 27/05/2566

* อิ. สหฺนินฺนินฺนา สหฺนินฺปิตฺตา

๒ ฉ., เท., อิ. อนฺุทถาย

ปุณ จปริ ปริพพาชกา พุราหุมนเณ เอวมาห ‘สพเพ ภวา
อนิจจา ทุกขา วิปริณามธมฺมาติ, อิติ วทํ พุราหุมนเณ สจฺจํ อาห
โน มุสา. โส เตน ‘น สมโณติ มณฺณติ, ‘น พุราหุมนโณติ
มณฺณติ, ‘น เสยฺโยหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ, ‘น สทฺธิสโหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ,
‘น หีโนหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ. อปิจ ยเทว ตตฺถ สจฺจํ, ตทภิกฺขุณฺณาย
ภวานํ เยว นิพฺพุทฺธิยา วิราคาย นิโรธาย ปฏิปนฺโน โหติ.

ปุณ จปริ ปริพพาชกา พุราหุมนเณ เอวมาห ‘นาหํ กฺวจิณิ”
กสฺสจฺจิ กิณฺณจณตฺถสมิ” น จ มม กฺวจิณิ” กตฺถจฺจิ กิณฺณจินตฺถิตฺติ,” อิติ
วทํ พุราหุมนเณ สจฺจํ อาห โน มุสา. โส เตน ‘น สมโณติ
มณฺณติ, ‘น พุราหุมนโณติ มณฺณติ, ‘น เสยฺโยหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ, น
สทฺธิสโหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ, ‘น หีโนหฺมสมฺมิตฺติ มณฺณติ. อปิจ ยเทว ตตฺถ
สจฺจํ, ตทภิกฺขุณฺณาย อากิณฺณจณฺณเยว ปฏิปทํ ปฏิปนฺโน โหติ. อิมานิ
โข ปริพพาชกา จตฺตาริ พุราหุมนสจฺจานิ มยา สยํ อภิกฺขุณฺณ
สจฺจิกตฺวา ปเวทิตานีติ. ปณฺจมํ.

๖. อุมฺมกฺกสฺสทฺตํ

[๑๘๖] อถ โข อณฺณตโร ภิกฺขุ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
นิสินฺโน โข โส ภิกฺขุ ภควนฺตํ เอตทวโจ “เกน นุ โข ภนฺเต
โลโก นียติ, เกน โลโก ปริกสฺสติ,” กสฺส จ อุปฺปนฺนสฺส
วสํ คจฺจตฺตีติ.

“สาธุ สาธุ ภิกฺขุ ภทฺทโก โข เต ภิกฺขุ อุมฺมกฺโก”
ภทฺทกํ ปฏิภาณํ กลฺยาณํ ปริปฺจุจฺฉา. เอวํ หิ ตวํ ภิกฺขุ ปฺจุจฺฉสิ

^๑ ฉ.,เท. กฺวจิณิ อ. กฺวจิ

^๒ อ. กิณฺณจณ ตสมิ

^๓ ฉ.,เท. กิณฺณจณตฺถิตฺติ อ. กิณฺณจณ นตฺถิตฺติ

^๔ อ. ปริกสฺสติ, เอวฺมฺปริปิ

^๕ ฉ.,เท.,อ. อุมฺมกฺโก, เอวฺมฺปริปิ.

‘เกน นุ โข ภนฺเต โลโก นียติ, เกน โลโก ปริกสฺสติ, กสฺส จ
อุปฺปนฺนสฺส วสํ คจฺจนฺตํ. เอวํ ภนฺเต. “จิตฺเตน โข ภิกฺขุ โลโก
นียติ, จิตฺเตน ปริกสฺสติ, จิตฺตสฺส อุปฺปนฺนสฺส วสํ คจฺจนฺตํ.

“สาธุ ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
อนฺุเมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตรํ” ปญฺหํ อปฺจุฉิ ‘พหุสฺสโต ฐมฺมชโร,
พหุสฺสโต ฐมฺมชโรติ ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต
พหุสฺสโต ฐมฺมชโร โหตีติ.

“สาธุ สาธุ ภิกฺขุ, ภทฺทโก โข เต ภิกฺขุ อุมฺมงฺคโค
ภทฺทกํ ปฏฺฐิภาณํ กลฺยาณํ ปริปฺจุฉา. เอวํ หิ ตวํ ภิกฺขุ ปฺจุฉสิ
‘พหุสฺสโต ฐมฺมชโร, พหุสฺสโต ฐมฺมชโรติ ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตา
नु โข ภนฺเต พหุสฺสโต ฐมฺมชโร โหตีติ. เอวํ ภนฺเต. “พหุ โข
ภิกฺขุ มยา ฐมา เทสิตา: สฺสตุตฺตํ เคยฺย เวຍยากรณํ คากา
อุทานํ อิตฺตฺวตฺตํ ชาตํ อพฺภุตธมฺมํ เวทลฺลํ, จตฺตฺปทา” เจปิ
ภิกฺขุ คากาย อตฺถมณฺเฑน ฐมฺมมณฺเฑน ฐมฺมานุสฺสเนน
โหติ, ‘พหุสฺสโต ฐมฺมชโรติ อลํ วจฺนายนฺติ.

“สาธุ ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
อนฺุเมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตรํ” ปญฺหํ อปฺจุฉิ ‘สฺสวา นิพฺเพทิกปญฺเฑ,
สฺสวา นิพฺเพทิกปญฺเฑติ ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตา นุ โข ภนฺเต
สฺสวา นิพฺเพทิกปญฺเฑ โหตีติ.

“สาธุ สาธุ ภิกฺขุ, ภทฺทโก โข เต ภิกฺขุ อุมฺมงฺคโค
ภทฺทกํ ปฏฺฐิภาณํ กลฺยาณํ ปริปฺจุฉา. เอวํ หิ ตวํ ภิกฺขุ ปฺจุฉสิ
‘สฺสวา นิพฺเพทิกปญฺเฑ, สฺสวา นิพฺเพทิกปญฺเฑติ ภนฺเต วุจฺจติ,

หมดอายุ 27/05/2566

กิตฺตาวตฺตา นุ โข ภนฺเต สุตฺวา นิพฺเพชฺชปณฺโณ โหตีติ. เอวํ
 ภนฺเต. “อิธ ภิกฺขุ ภิกฺขุโน ‘อิทํ ทุกฺขนฺตํ สุตํ โหติ, ปณฺณาย
 จสฺส อตฺถํ อตีวิชฺฌํ ปสฺสตี. ‘อัยํ ทุกฺขสมุทฺตโยติ สุตํ โหติ,
 ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตีวิชฺฌํ ปสฺสตี. ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธโรติ สุตํ
 โหติ, ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตีวิชฺฌํ ปสฺสตี. ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินิ
 ปฏิปทาติ สุตํ โหติ, ปณฺณาย จสฺส อตฺถํ อตีวิชฺฌํ ปสฺสตี. เอวํ
 โข ภิกฺขุ สุตฺวา นิพฺเพชฺชปณฺโณ โหตีติ.

“สาธุ ภนฺเตติ โข โส ภิกฺขุ ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
 อนฺุโมทิตฺวา ภควนฺตํ อุตฺตริํ ปณฺหํ อปฺจุจฺฉิ ‘ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ,
 ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณติ ภนฺเต วุจฺจติ, กิตฺตาวตฺตา นุ โข ภนฺเต
 ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ โหตีติ.

“สาธุ สาธุ ภิกฺขุ, ภทฺทโก โข เต ภิกฺขุ อุมฺมงฺโก
 ภทฺทกํ ปฏิภาณํ กลฺยาณํ ปริปฺจุจฺฉา. เอวํ หิ ตวํ ภิกฺขุ ปฺจุจฺฉสิ
 ‘ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ, ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณติ ภนฺเต วุจฺจติ
 กิตฺตาวตฺตา นุ โข ภนฺเต ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ โหตีติ. เอวํ
 ภนฺเต. “อิธ ภิกฺขุ ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ เนวตฺตพฺยาพาธาย
 เจเตติ, น พรพฺยาพาธาย เจเตติ, น อุกฺกยพฺยาพาธาย เจเตติ,”
 อตฺตหิตํ พรหิตํ อุกฺกยหิตํ สพฺพโลกหิตเมว” จินฺตยมาโน จินฺเตติ.
 เอวํ โข ภิกฺขุ ปณฺทิตฺโต มหาปณฺโณ โหตีติ. จมฺภจํ.

๗. วสฺสการสฺสตุตฺ

[๑๘๗] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ เวพฺพเว
กลนฺทกนิวาเป. อถ โข วสฺสกาโร พฺรหฺมณฺเ มคฺชมหาตฺโต,
เยน ภควา, เทนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิํ สมฺโมทิตฺ,
สมฺโมทนียํ กถํ สาราณียํ วิตฺติสารถฺวา เอกมฺหตฺตํ นิสิตฺติ. เอกมฺหตฺตํ
นิสินฺโน โข วสฺสกาโร พฺรหฺมณฺเ มคฺชมหาตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ชาเนยฺย นฺุ โข โภ โคตม อสฺสปฺปฺริโส อสฺสปฺปฺริสํ
'อสฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ. “อฏฺฐจํ โข เอตํ พฺรหฺมณฺเ อนวกาโส,
ยํ อสฺสปฺปฺริโส อสฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'อสฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ.
“ชาเนยฺย ปน โภ โคตม อสฺสปฺปฺริโส สฺสปฺปฺริสํ 'สฺสปฺปฺริโส อยํ
ภวนฺติ. เอตมฺปิ โข พฺรหฺมณฺเ อฏฺฐจํ อนวกาโส, ยํ อสฺสปฺปฺริโส
สฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'สฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ. “ชาเนยฺย นฺุ โข โภ
โคตม สฺสปฺปฺริโส สฺสปฺปฺริสํ 'สฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ. “จํ โข เอตํ
พฺรหฺมณฺเ วิชฺชติ, ยํ สฺสปฺปฺริโส สฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'สฺสปฺปฺริโส อยํ
ภวนฺติ. “ชาเนยฺย ปน โภ โคตม สฺสปฺปฺริโส อสฺสปฺปฺริสํ 'อสฺสปฺปฺริโส
อยํ ภวนฺติ. “เอตมฺปิ โข พฺรหฺมณฺเ จํ วิชฺชติ, ยํ สฺสปฺปฺริโส
อสฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'อสฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ.

“อจฺฉริยํ โภ โคตม, อพฺภุตํ โภ โคตม, ยาว
สุภาสิตตญฺจิทํ โภตา โคตเมน 'อฏฺฐจํ โข เอตํ พฺรหฺมณฺเ
อนวกาโส, ยํ อสฺสปฺปฺริโส อสฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'อสฺสปฺปฺริโส อยํ
ภวนฺติ. เอตมฺปิ โข พฺรหฺมณฺเ อฏฺฐจํ อนวกาโส, ยํ
อสฺสปฺปฺริโส สฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย 'สฺสปฺปฺริโส อยํ ภวนฺติ. จํ โข
เอตํ พฺรหฺมณฺเ วิชฺชติ, ยํ สฺสปฺปฺริโส สฺสปฺปฺริสํ ชาเนยฺย

‘สปปริโส อัย ภวนฺติ. เอตมปิ โข พุราหมณ จานํ วิชชติ, ยํ
สปปริโส อสปปริสํ ชาเนยฺย ‘อสปปริโส อัย ภวนฺติ.

เอกมิทํ โภ โคตม สมยํ โตเทยฺยสุลล พุราหมณสุลล
ปริสฺติ ปฐฺปารมฺภํ วตฺเตนฺติ ‘พาลอ อัย ราชชา เอเพยฺโย โย” สมณ
รามปฺตฺเต อภิปฺปสนฺโน, สมณ จ ปน รามปฺตฺเต เอวรูป
ปรมนิพฺจการํ กโรติ, ยทิทํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจํ อญฺชลิคมมํ
สามีจิกมมํ.” อิมปิ รณฺโณ เอเพยฺยสุลล ปริหารกา พาลา; ยมโก
โมคฺคฺลโล อุกฺโข นาวินาทิ” คนฺธพฺโพ อคฺคิเวสฺโส, เย สมณ
รามปฺตฺเต อภิปฺปสนฺนา, สมณ จ ปน รามปฺตฺเต เอวรูป
ปรมนิพฺจการํ กโรนฺติ, ยทิทํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจํ อญฺชลิคมมํ
สามีจิกมฺมนฺติ. ตยฺยสุทํ” โตเทยฺโย พุราหมฺโณ อิมินา นเยน
เนติ ‘ตํ กิ มณฺณนฺติ โภนฺโต, ปณฺทิตอ ราชชา เอเพยฺโย
กรณียาธิกรณียेषฺสุ วจฺนียาธิวจฺนียेषฺสุ วจฺนียेषฺสุ อลฺมตฺถทสฺสเรหิ
อลฺมตฺถทสฺสโรติ. ‘เอวํ โภ ปณฺทิตอ ราชชา เอเพยฺโย กรณียา-
ธิกรณียेषฺสุ วจฺนียาธิวจฺนียेषฺสุ อลฺมตฺถทสฺสเรหิ อลฺมตฺถทสฺสโรติ.

‘ยสฺมา [๔] โข โภ สมฺโณ รามปฺตฺโต รณฺณา เอเพยฺเยน
ปณฺทิตฺเตน ปณฺทิตตโร กรณียาธิกรณียेषฺสุ วจฺนียา-ธิวจฺนียेषฺสุ
อลฺมตฺถทสฺสเรณ อลฺมตฺถทสฺสโร; ตสฺมา ราชชา เอเพยฺโย สมณ
รามปฺตฺเต อภิปฺปสนฺโน, สมณ จ ปน รามปฺตฺเต เอวรูป
ปรมนิพฺจการํ กโรติ, ยทิทํ อภิวาทนํ ปจฺจุจฺจํ อญฺชลิคมมํ
สามีจิกมมํ.

ตํ กิ มณฺณนฺติ โภนฺโต, ปณฺทิตา รณฺโณ เอเพยฺยสุลล

^๑ ฉ., เท. ๗/๐๕๒ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ., เท., อ. สามีจิกมฺมนฺติ

^๓ ฉ., เท. นาวินาทิ อ. นาวินาทิ

^๔ ฉ., เท. ตยฺยสุทํ

^๕ ฉ., เท. จ, เอวมฺปิริ.

บริหารกา. ยมโก โมคคโล อุคโค นาวิหากี คนฺธพฺโพ
 อคฺคิเวสฺโส กรณียาธิกรณียะสุ วจนียาธิวจนีเยสุ อลฺมตฺถทสฺสเรหิ
 อลฺมตฺถทสฺสโรติ. ‘เอวํ โภ ปณฺธิตา รมฺโฆ เอเพยฺยสฺส บริหารกา.
 ยมโก โมคคโล อุคโค นาวิหากี คนฺธพฺโพ อคฺคิเวสฺโส
 กรณียาธิกรณียะสุ วจนียาธิวจนีเยสุ อลฺมตฺถทสฺสโรติ.

‘ยสฺมา โข โภ สมฺโน รามปฺตฺโต รมฺโฆ เอเพยฺยสฺส
 บริหารเกหิ ปณฺธิเตหิ ปณฺธิตฺตโร กรณียาธิกรณียะสุ วจนียา-
 ธิวจนีเยสุ อลฺมตฺถทสฺสเรหิ อลฺมตฺถทสฺสโร. ตสฺมา รมฺโฆ
 เอเพยฺยสฺส บริหารกา สมฺเน รามปฺตฺเต อภิปปสฺสนฺหา, สมฺเน จ
 ปน รามปฺตฺเต เอวฺรฺฐํ ปรมนิปฺจการํ กโรนฺติ, ยทิทํ อภิวาทนํ
 ปจฺจุจฺจฺจํ อญฺชลิคมมํ สามิจิกมฺมนฺติ.

‘อจฺจริยํ โภ โคตม, อพฺภุตํ โภ โคตม, ยาว สฺฐาสิตญฺจิทํ
 โภตา โคตเมน ‘อญฺจํ โข เอตํ พุราหฺมณ อนวกาโส, ยํ
 อสฺปฺปริโส อสฺปฺปริสํ ชาเนยฺย ‘อสฺปฺปริโส อยํ ภวนฺติ. เอตมฺปิ โข
 พุราหฺมณ อญฺจํ อนวกาโส, ยํ สฺปฺปริโส สฺปฺปริสํ ชาเนยฺย
 ‘สฺปฺปริโส อยํ ภวนฺติ. จํ โข เอตํ” พุราหฺมณ วิชฺชติ, ยํ
 สฺปฺปริโส สฺปฺปริสํ ชาเนยฺย ‘สฺปฺปริโส อยํ ภวนฺติ. เอตมฺปิ” โข
 พุราหฺมณ จํ วิชฺชติ, ยํ สฺปฺปริโส อสฺปฺปริสํ ชาเนยฺย ‘อสฺปฺปริโส
 อยํ ภวนฺติ. หนฺนทจฺจทานิ มยํ โภ โคตม คจฺฉาม, พหุกิจฺจํ มยํ
 พหุกรณียาติ. “ยสฺสทานิ ตวํ พุราหฺมณ กาลํ มณฺณสีติ. อถ โข
 วสฺสกาโร พุราหฺมณ มคฺธมฺหามตฺโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
 อนฺนโมทิตฺวา อุจฺจายาสนา ปกุกามิติ. สตฺตม.

๘. อุปกสฺสตุตฺ

[๑๘๘] เอกํ สมยํ ภควา ราชคเห วิหริติ คิซฺฌกฺกุญฺเฏ
ปพฺพเต. อถ โข อุปโก มณฺฑิกิปปตฺโต, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมณฺตํ นิสิตฺติ. เอกมณฺตํ
นินฺนุโน โข อุปโก มณฺฑิกิปปตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ

“อหํ หิ ภนฺเต เอวํวาทิ เอวํทิกฺขจฺจิ ‘โยโกจิ ปฐฺปารมฺภํ วตฺเตติ,
ปฐฺปารมฺภํ วตฺเตนฺโต สพฺโพ” โส น อุปฺปาเทติ,^๒ อนฺุปฺปาเทนฺโต
การยฺโห โหติ อุปวชฺไซติ. “ปฐฺปารมฺภํ เจ อุปก วตฺเตติ,” ปฐฺปารมฺภํ
วตฺเตนฺโต น อุปฺปาเทติ, อนฺุปฺปาเทนฺโต การยฺโห โหติ อุปวชฺไซ. ตวํ
โข อุปก ปฐฺปารมฺภํ วตฺเตสิ, ปฐฺปารมฺภํ วตฺเตนฺโต น อุปฺปาเทสิ,
อนฺุปฺปาเทนฺโต การยฺโหสิ^๔ อุปวชฺไซติ.

“เสยฺยถาปิ ภนฺเต อุมฺมุชฺชมานกํเยว มหตา ปาเสน
พนฺธะเยย; เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อุมฺมุชฺชมานโกเยว ภควตา
มหตา วาทปาเสน พทฺโธติ.

“อิทํ อุกฺสณฺติ โข อุปก มยา ปณฺณตฺตํ, ตตฺถ อปริมาณา
ปทา อปริมาณา พุยฺยชฺชา อปริมาณา ตถาคตสฺส ฌมฺมเทสนา
อิติปิทํ^๕ อุกฺสณฺติ.”^๖ ‘ตํ โข ปนฺิทํ อุกฺสลํ ปหาตพฺพนฺติ โข อุปก
มยา ปณฺณตฺตํ, ตตฺถ อปริมาณา ปทา อปริมาณา พุยฺยชฺชา
อปริมาณา ตถาคตสฺส ฌมฺมเทสนา ‘อิติปิทํ อุกฺสลํ ปหาตพฺพนฺติ.

“อิทํ กุสณฺติ โข อุปก มยา ปณฺณตฺตํ, ตตฺถ อปริมาณา
ปทา อปริมาณา พุยฺยชฺชา อปริมาณา ตถาคตสฺส ฌมฺมเทสนา

^๑ อ. สพฺพโส

หมตอายุ 27/05/2566

^๓ อ. อยฺ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ., เท., อ. อิติปิทํ, เอวฺมุปริปิ.

^๒ ฉ., เท. อุปฺปาเทติ, เอวฺมุปริปิ

^๔ ฉ., เท., อ. การยฺโห โหสิ

^๖ อ. อิติสทฺโท น ทิสฺสติ.

‘อิตีปีทํ กุสลนฺติ. ‘ตํ โข ปนิตํ กุสลํ ภาเวตพฺพนฺติ โข อุปก
มยํ ปณฺณตตํ, ตตฺถ อปริมาณํ ปทา อปริมาณํ พยฺยชฺชา
อปริมาณํ ตถาคตสฺส ฌมฺมเทสฺสา ‘อิตีปีทํ กุสลํ ภาเวตพฺพนฺติ.

อถ โข อุปโก มณฺทิกาปฺตโต ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตฺวา
อนฺุโมทิตฺวา อฏฺฐจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา,
เยน ราชา มาคโร อชาตสตฺตฺว เวเทหิปฺตโต, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
ยาวตโก อโหสิ ภควตา สทฺฐี กถาสลฺลาโป, ตํ สพฺพํ รณฺเณ
มาคตสฺส อชาตสตฺตฺวสฺส เวเทหิปฺตตสฺส อารอเจสิ.

เอวํ วุตฺเต, ราชา มาคโร อชาตสตฺตฺว เวเทหิปฺตโต กุปีโต
อนตฺตมโน อุปกํ มณฺทิกาปฺตตํ เอตทโวจ “ยาว ธีสี วตายํ”
โลณการกทารโก ยาว มฺขโร^๑ ยาว ปคพฺโภ, ยตฺร หิ นาม ตํ
ภควนฺตํ อรหฺนฺตํ สมฺมาสมฺพุทฺธํ อปฺสาเทตพฺพํ” มณฺเณสิสฺสติ,
อเปหิ ทวํ อุปก วินสฺส, มา ตํ^๒ อทฺทสนฺติ. อฏฺฐจม.

๕. สัจฉิกรณียสุตตัม

[๑๘๙] “จตุตทาโรเม ภิกฺขเว สัจฉิกรณียา ฌมฺมา. กตเม
จตุตทาโร. อตฺถิ ภิกฺขเว ฌมฺมา กาเยน สัจฉิกรณียา, อตฺถิ ภิกฺขเว
ฌมฺมา สติยา สัจฉิกรณียา, อตฺถิ ภิกฺขเว ฌมฺมา จกฺขุณา สัจฉิกรณียา,
อตฺถิ ภิกฺขเว ฌมฺมา ปณฺณาย สัจฉิกรณียา. กตเม จ ภิกฺขเว ฌมฺมา
กาเยน สัจฉิกรณียา. อฏฺฐ โมกฺขา^๓ ภิกฺขเว กาเยน สัจฉิกรณียา.

กตเม จ ภิกฺขเว ฌมฺมา สติยา สัจฉิกรณียา. ปุพฺพเพนิวาโส
ภิกฺขเว สติยา สัจฉิกรณียเ.

^๑ สฺยา. ยาวธีสวตายํ อ. วาถ

^๒ ฉ., เท., อ. อาสาเทตพฺพ

^๓ ฉ., เท., อ. วิโมกฺขา

^๑ สฺยา. ยาวมฺขโร

^๒ อ. ทวํ

^๓ อ. จตุปปาโต

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา จกฺขนา สจฺฉิกรณียา. สตฺตานํ
จตุปปาโต^๑ ภิกฺขเว จกฺขนา สจฺฉิกรณียเ.

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา ปณฺณาย สจฺฉิกรณียา. อาสวานํ
ชโย ภิกฺขเว ปณฺณาย สจฺฉิกรณียเ. อิเม ไช ภิกฺขเว จตฺตารเ
สจฺฉิกรณียา ฐมาติ. นวมํ.

๑๐. อุโปสถสฺสคํ

[๑๙๐] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหฺรติ ปุพฺพพาราเม
มิตฺตมาตฺตฺตปาสาเท. เตน ไช ปน สมเยน ภควา ตทฺหุโปสเถ
ภิกฺขุสงฺฆปรีวฺโต นิสินฺโน หิตฺติ. อถ ไช ภควา ตฺถนํหิภฺภูตํ
ตฺถนํหิภฺภูตํ ภิกฺขุสงฺฆํ อนุวิโลเกตฺวา ภิกฺขุ อามนฺเตสิ

“อปปฺลาปายํ^๑ ภิกฺขเว ปรีสา นิปปฺลาปายํ ภิกฺขเว ปรีสา
สุทฺธา สาเร ปตฺติภฺจิตา. ตถารูโป อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสงฺฆเ,
ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปรีสา, ยถารูปา ปรีสา ทฺลลภา ทสฺสนายปิ
โลกสฺมี. ตถารูโป อยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสงฺฆเ, ตถารูปายํ ภิกฺขเว
ปรีสา, ยถารูปา ปรีสา อาหุเนยฺยา ปาหุเนยฺยา ทกฺขิณฺเนยฺยา
อณฺชลิกรณียา อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. ตถารูโป อยํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุสงฺฆเ, ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปรีสา, ยถารูปาย ปรีสาย อปปฺมปิ^๒
ทินฺนํ พหุ^๓ หิตฺติ พหุ^๓ ทินฺนํ พหุตรํ. ตถารูโป อยํ ภิกฺขเว
ภิกฺขุสงฺฆเ, ตถารูปายํ ภิกฺขเว ปรีสา, ยถารูปี ปรีสํ อลํ
โยชนคณฺหานิปี ทสฺสนาย คนฺตุํ อปี ปุณฺเณนาปี.^๔ ตถารูโป อยํ
ภิกฺขเว ภิกฺขุสงฺฆเ. ตถารูปายํ^๔ ภิกฺขเว ปรีสา.”

หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อปปฺลาปายํ

^๔ ฉ.,เท. ปุณฺเณนาปี

^๒ ฉ.,เท. อปปิ

^{๓-๓} ฉ.,เท. พหุ หิตฺติ พหุ

^{๔-๔} สฺยา.,อิ. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

สนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมี ภิกฺขุสงฺฆเ ทเวปฺปตฺตา
 วิหรนฺติ, สนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมี ภิกฺขุสงฺฆเ พุรหฺมปฺปตฺตา
 วิหรนฺติ, สนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมี ภิกฺขุสงฺฆเ
 อาเนญฺชปฺปตฺตา วิหรนฺติ, สนฺติ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อิมสฺมี
 ภิกฺขุสงฺฆเ อริยปฺปตฺตา วิหรนฺติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทเวปฺปตฺโต โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปฯ ปจฺมํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ,
 วิตกฺกวิจาร์ณํ รูปสฺมา ๔เปฯ ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ,
 ปิติยา จ วิราคา ๔เปฯ ตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ,
 สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา ๔เปฯ จตฺตถํ ฌานํ
 อุปสมฺปชฺช วิหรติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทเวปฺปตฺโต โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พุรหฺมปฺปตฺโต โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหรติ. ตถา
 ทฺติยํ. ตถา ตฺติยํ. ตถา จตฺตถํ. อิติ อุทฺธมฺโห ติริยํ สพฺพพิ
 สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา วิปฺลเณ
 มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน ฌริตฺวา วิหรติ.
 กรุณาสหคเตน เจตฺสา ๔เปฯ มุทิตาสหคเตน เจตฺสา ๔เปฯ
 อุเปกฺขาสหคเตน เจตฺสา เอกํ ทิสํ ฌริตฺวา วิหรติ. ตถา ทฺติยํ.
 ตถา ตฺติยํ. ตถา จตฺตถํ. อิติ อุทฺธมฺโห ติริยํ สพฺพพิ
 สพฺพตฺตตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ อุเปกฺขาสหคเตน เจตฺสา วิปฺลเณ
 มหคฺคเตน อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺฌเณน ฌริตฺวา วิหรติ.
 เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ พุรหฺมปฺปตฺโต โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาเนญฺชปฺปตฺโต โหติ. อิทฺ
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ สพฺพโส รูปสณฺณานํ สมตฺกุกมา ปฏฺิขสณฺณานํ

อตถจมา นานตตสญญานัน อมนสิการา 'อนนโต อากาโสติ
 อากาसानญายตนัน อุปสมปชช วิหริติ. สพฺพโส อากาसानญายตนัน
 สมตีกุมม 'อนนตํ วิญญาณนฺติ วิญญาณญายตนัน อุปสมปชช
 วิหริติ. สพฺพโส วิญญาณญายตนัน สมตีกุมม 'นตฺถิ กิณฺจิตฺติ
 อากิณฺจญายตนัน อุปสมปชช วิหริติ. สพฺพโส อากิณฺจญายตนัน
 สมตีกุมม เหนว-สญญานาสญญายตนัน อุปสมปชช วิหริติ. เอวํ
 โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อาเนญชปฺปตฺโต โหติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริยปฺปตฺโต โหติ. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ 'อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภุตํ ปชานาติ ะเปฯ 'อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินิ
 ปฏฺฐิพาติ ยถาภุตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ อริยปฺปตฺโต
 โหติติ. ทสมํ.

จตุตถโย โยธาชีวกคโค.

ตสฺสทฺทานํ*

โยธา ปาฏิโมคฺสฺสํ	อภยํ สมณสจฺเจน ปณฺจมํ
อุมฺมงฺควสฺสกาโร	อุปโก สจฺฉิกิริยา จ อุโปสเถติ.*

(๒๐) ๕. มหาวคฺโค

๑. โสตานุกตสูตรํ

[๑๙๑] “โสตานุกตํ ภิขเว ฐมฺหานํ วจสา ปริจิตานํ
 มนฺसानุเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิตานํ จตฺตารอ อานิสฺสา
 ปาฏิกงฺขา. กตเม จตฺตารอ. อิท ภิขเว ภิขุ ฐมฺมํ ปริยาปุณาติ.
 สุตฺตํ เคยฺย เวยฺยาकरणํ คาคํ อุทานํ อิตฺตฺตํ ชาตํ อพฺภุตฐมฺมํ
 เวทลฺลํ, ตสฺส เต ฐมา โสตานุกตา โหนฺติ วจสา ปริจิตา
 มนฺसानุเปกฺขิตา ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิตา. โส มุจฺจสฺสติ กาลํ กุรฺมาโน
 อณฺณตฺร เทวณิกายํ อุปฺปชฺชติ, ตสฺส ตตฺถ สฺขินอ ฐมฺปทา
 ปิลปนฺติ.” ทนฺโท ภิขเว สตุปปาโท, อถ โส สโต^๑ ขิปฺเปยว
 วิเสสคามิ โหติ. โสตานุกตํ ภิขเว ฐมฺหานํ วจสา ปริจิตานํ
 มนฺसानุเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิตานํ อํ ปจฺจโม อานิสฺโส
 ปาฏิกงฺโข.

ปุณ จปรํ ภิขเว ภิขุ ฐมฺมํ ปริยาปุณาติ. สุตฺตํ เคยฺย
 เวยฺยาकरणํ คาคํ อุทานํ อิตฺตฺตํ ชาตํ อพฺภุตฐมฺมํ เวทลฺลํ, ตสฺส
 เต ฐมา โสตานุกตา โหนฺติ วจสา ปริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา
 ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏฺฐิตา. โส มุจฺจสฺสติ กาลํ กุรฺมาโน อณฺณตฺร
 เทวณิกายํ อุปฺปชฺชติ, ตสฺส ตตฺถ น เหว ขอ สฺขินอ ฐมฺปทา
 ปิลปนฺติ, อปิจ ขอ ภิขุ” อิทฺธิมา เจโตวสิปปตฺโต เทวปริสาเย^๒
 ฐมฺมํ เทเสติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘อํ วา โส ฐมฺวินโย, ยตฺถาหํ
 ปุพฺเพ พุรฺหมจฺริยํ อจฺรินฺติ. ทนฺโท ภิขเว สตุปปาโท, อถ โส

^๑ ฉ., เท., ๒๗/๑ ฐมฺปทา ปุลวนฺติ อ. ฐมฺปทานิปี ลปนฺติ, เอวมฺปริปี.

^๒ ฉ., เท., อ. สโต, เอวมฺปริปี.

^๓ สยา. อํ ปาโร น ทิสฺสติ.

^๔ ฉ., เท., อ. เทวปริสาเย, เอวมฺปริปี.

สโต ขิปปเปยว วิเสสคามิ โหติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริโส
 กุสโล เภริสทฺทสฺส, โส อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺโน เภริสทฺทํ สุณฺเอย,
 ตสฺส น เหว โข อสฺส กงฺขา วา วิมติ วา ‘ภริสทฺโท นุ โข,
 น นุ โข เภริสทฺโทติ. อถ โข ‘ภริสทฺโทเตวว นิฆฺจํ
 คจฺเจยฺย; เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปุณฺณาติ ฯเปฯ
 ขิปปเปยว วิเสสคามิ โหติ. โสตานุคฺคตานํ ภิกฺขเว ฌมฺมานํ วจฺสา
 ปริจิตานํ มนฺसानุเปกฺขิตานํ ทิฆฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธานํ อयํ ทตฺติโย
 อานิสฺโส ปาฏิกงฺโข.

ปุณ จปริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปุณฺณาติ: สุตฺตํ เคยฺยํ
 เวยฺยาकरणํ คถํ อุทฺธานํ อิติวุตฺตกํ ชาตกํ อพฺภุตฌมฺมํ เวทลลํ,
 ตสฺส เต ฌมฺมา โสตานุคฺคตา โหหนฺติ วจฺสา ปริจิตา มนฺसानุเปกฺขิตา
 ทิฆฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธา. โส มุญฺจสฺสติ กาลํ กุรฺมาโน อณฺณตริ
 เทวณิกายํ อุปปชฺชติ, ตสฺส ตตฺถ น เหว โข สุขิโน ฌมฺมปทา
 ปิลปนฺติ, นปิ ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสิปปตฺโต เทวปริสาย ฌมฺมํ
 เทเสติ. อปิ จ โข เทวปฺตฺโต เทวปริสาย ฌมฺมํ เทเสติ. ตสฺส เอวํ
 โหติ ‘อยํ วา โส ฌมฺมวินโย, ยตฺถาหํ ปุพฺเพ พุรฺหมจฺริยํ
 อจฺรินฺติ. ทนฺโท ภิกฺขเว สตฺตฺปาโท, อถ โส สโต ขิปปเปยว
 วิเสสคามิ โหติ. เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริโส กุสโล สงฺขสทฺทสฺส,
 โส อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺโน สงฺขสทฺทํ สุณฺเอย, ตสฺส น เหว โข
 อสฺส กงฺขา วา วิมติ วา ‘สงฺขสทฺโท นุ โข, น นุ โข
 สงฺขสทฺโทติ. อถ โข ‘สงฺขสทฺโทเตวว นิฆฺจํ คจฺเจยฺย; เอวเมว โข
 ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺมํ ปริยาปุณฺณาติ ฯเปฯ ขิปปเปยว วิเสสคามิ โหติ.
 โสตานุคฺคตานํ ภิกฺขเว ฌมฺมานํ วจฺสา ปริจิตานํ มนฺसानุเปกฺขิตานํ
 ทิฆฺฐิจิยา สุปฺปฏฺฐิวิทฺธานํ อयํ ตติโย อานิสฺโส ปาฏิกงฺโข.

ปฺน จปฺริ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฅมฺมํ ปฺริยาปฺณาติ: สฺสุตํ เคยฺย
 เวยฺยากรณํ คาคํ อุทาทํ อิติวุตฺตํ ชาติกํ อพฺภุตฅมฺมํ เวทลฺลํ,
 ตสฺส เต ฅมฺมา โสตานุกตา โหนฺติ วจฺสา ปฺริจิตา มนฺสาณฺเปกฺขิตา
 ทิฏฺฐิยา สฺส
 เทวณิกายํ อุปฺปชฺชติ, ตสฺส ตตฺถ น เหว โข สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 ปิลปนฺติ, นปี ภิกฺขุ อิทฺธิมา เจโตวสิปปตฺโต เทวปฺริสาย ฅมฺมํ
 เทเสติ, นปี เทวปฺตฺโต เทวปฺริสาย ฅมฺมํ เทเสติ, อปีจ โข
 โอบปาติโก โอบปาติกํ สาเรติ 'สฺรสิ ตฺวํ มาริส, สฺรสิ' ตฺวํ
 มาริส,^๑ ยตฺถ มยํ ปุพฺเพ พุรหฺมจฺริยํ อจฺริมฺหาติ. โส เอวมาห
 'สฺรามิ มาริส, สฺรามิ มาริสํ. ทนฺโร ภิกฺขเว สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 โส สโต ชีปฺเปยว วิเสสคามิ โหติ. เสยฺยถาปี ภิกฺขเว เทว
 สหายกา สหปฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส,๒ เต กทาจิ กรหจิ กตฺถจิ^๓ อณฺณมณฺณ
 สมากฺจฺเจยฺยํ, ตเมณฺ^๔ สหายโก สหายกํ เอวํ วเทยฺย 'อิทฺมฺปิ
 สมฺม สฺรสิ, อิทฺมฺปิ สมฺม สฺรสิติ. โส เอวํ วเทยฺย 'สฺรามิ สมฺม,
 สฺรามิ สมฺมาติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฅมฺมํ ปฺริยาปฺณาติ
 ๕เป๕ ชีปฺเปยว วิเสสคามิ โหติ. โสตานุกตานํ ภิกฺขเว ฅมฺมานํ
 วจฺสา ปฺริจิตานํ มนฺสาณฺเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิยา สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 จตฺตฺโต อานิสฺโส ปาฏิกงฺโข. โสตานุกตานํ ภิกฺขเว ฅมฺมานํ
 วจฺสา ปฺริจิตานํ มนฺสาณฺเปกฺขิตานํ ทิฏฺฐิยา สฺสฺสฺสฺสฺส
 จตฺตาโร อานิสฺสา ปาฏิกงฺขาติ. ปจฺม.

๑-๑๑ มคอ ๒๕ 27/05/2566

๑-๑๑ สฺยา. อิมํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ

๑๑ จ.,เท.,อ. อยํ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๒ จ.,เท. สหปฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส อ. สหปฺสฺสฺสฺส

๔ จ.,เท. อณฺโณ ปน

๒. จานสตต

[๑๙๒] “จตตาริมานิ ภิกขเว จานานิ จตฺตฺหิ จาเนหิ เวทิตพฺพานิ. กตมานิ จตตาริ. สํวาเสน ภิกขเว สิลํ เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ที่เมณ อทฺธนา น อิตฺตรํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา,^๑ ปญฺจวตา โน ทุปฺปญฺเณน. สํโหวหาเรน ภิกขเว โสเจยฺย เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ที่เมณ อทฺธนา น อิตฺตรํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปญฺจวตา โน ทุปฺปญฺเณน. อาปทาสฺว ภิกขเว ธาโม เวทิตพฺโพ, โส จ โข ที่เมณ อทฺธนา น อิตฺตรํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปญฺจวตา โน ทุปฺปญฺเณน. สากจฺฉาย ภิกขเว ปญฺญา เวทิตพฺพา, सा ज्ञेया โข ที่เมณ อทฺธนา น อิตฺตรํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปญฺจวตา โน ทุปฺปญฺเณน.^๒

‘สํวาเสน ภิกขเว สิลํ เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ที่เมณ อทฺธนา น อิตฺตรํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปญฺจวตา โน ทุปฺปญฺเณนาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจะตํ ปฏฺิจจ วุตฺตํ. อิทฺ ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิํ สํวสมาโน เอวํ ชานาติ ‘ทีฆรตฺตํ โข อยมายสฺมา ขณฺฑการิ จิตฺทการิ สพลการิ กมฺมาสการิ น’ สตตการิ น สตตวุตฺติ’^๓ สิลสฺส, ทุสฺสสิโล อายมายสฺมา, นายมายสฺมา สิลวาติ.

อิตฺ ปน ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิํ สํวสมาโน เอวํ ชานาติ ‘ทีฆรตฺตํ โข อยมายสฺมา ขณฺฑการิ อจฺจิตฺทการิ อสพลการิ อกมฺมาสการิ สตตการิ สตตวุตฺติ สิลสฺส, สิลวา

^๑ จ.,เท. อมนสิกโรตา, เอวมุปริปิ.

^๒ จ.,เท. ทุปฺปญฺเณนาติ

^๓ จ.,เท.,อิ. น สนฺตตการิ น สนฺตตวุตฺติ, เอวมุปริปิ.

ออยมายสฺมา, นายมายสฺมา ทุสฺสึโลติ 'สํวาเสน ภิกฺขเว สึลํ
เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ทีฆเนน อทฺธนา น อิตฺตํ, มนสิกโรตา โน
อมนสิการา, ปณฺณวตา โน ทุปฺปณฺเณนาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ,
อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ. (๑)

'สํโวรนาเรน ภิกฺขเว โสเจยฺย เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ทีฆเนน
อทฺธนา น อิตฺตํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปณฺณวตา โน
ตุปฺปณฺเณนาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ. อิท
ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิ สํโวรนาโน เอวํ ชานาติ
'อณฺณถา โข ออยมายสฺมา เอเกน เอโก โวรติ, อณฺณถา ทฺวิหิ
อณฺณถา ตีหิ อณฺณถา สมฺพหฺลเลหิ, โวกุํมติ ออยมายสฺมา
ปุริมโวรารา ปจฺฉิมโวราร์,* อปริสฺสทฺธโวรารอ ออยมายสฺมา,
นายมายสฺมา ปริสฺสทฺธโวรารอติ.

อิท ปน ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิ สํโวรนาโน
เอวํ ชานาติ 'ยถา^๒ โข ออยมายสฺมา เอเกน เอโก โวรติ,
ตถา ทฺวิหิ ตถา ตีหิ ตถา สมฺพหฺลเลหิ, นายมายสฺมา โวกุํมติ
ปุริมโวรารา ปจฺฉิมโวราร์, ปริสฺสทฺธโวรารอ ออยมายสฺมา,
นายมายสฺมา อปริสฺสทฺธโวรารอติ. 'สํโวรนาเรน ภิกฺขเว โสเจยฺย
เวทิตพฺพํ, ตณฺจ โข ทีฆเนน อทฺธนา น อิตฺตํ, มนสิกโรตา
โน อมนสิการา, ปณฺณวตา โน ทุปฺปณฺเณนาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ,
อิทเมตํ ปฏฺิจฺจ วุตฺตํ. (๒)

'อาปทาสุ ภิกฺขเว ธาโม เวทิตพฺพโ, โส จ โข ทีฆเนน
อทฺธนา น อิตฺตํ, มนสิกโรตา โน อมนสิการา, ปณฺณวตา

โน ทุปฺปณฺเณนาติ อิติ โข ปเนตํ วุตฺตํ, กิณฺเจตํ ปฏิจฺจ
 วุตฺตํ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺเจ ญาตีพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน
 โภคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน โรคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ
 สมาน น อิติ ปฏิสณฺจิกฺขติ ‘ตถาภฺวโต โข อยํ โลกสณฺนิวาโส,
 ตถาภฺวโต อยํ’ อตฺตภาวปฏิลาโม, ยถาภฺวเต โลกสณฺนิวาเส ยถาภฺวเต
 อตฺตภาวปฏิลาเม อญฺจ โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ: โลโก จ
 อญฺจ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ. ลาโม จ อลาโม จ ยโส จ
 อยโส จ นินฺทา จ ปสฺसा จ สุขญฺจ ทุกฺขญฺจชาติ. โส
 ญาตีพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน โภคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ
 สมาน โรคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน โสจติ กิลมฺติ ปรีเทวติ
 อุตฺตทาฬิ กนฺทติ สมฺโมหํ อาปชฺชติ.

อิธ ปน ภิกฺขเว เอกจฺเจ ญาตีพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ
 สมาน โภคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน โรคพฺยสเนน วา
 ญฺญูจฺเ สมาน อิติ ปฏิสณฺจิกฺขติ ‘ตถาภฺวโต โข อยํ โลกสณฺนิวาโส,
 ตถาภฺวโต อตฺตภาวปฏิลาโม, ยถาภฺวเต โลกสณฺนิวาเส ยถาภฺวเต
 อตฺตภาวปฏิลาเม อญฺจ โลกธมฺมา โลกํ อนุปริวตฺตนฺติ: โลโก จ
 อญฺจ โลกธมฺเม อนุปริวตฺตติ. ลาโม จ อลาโม จ ยโส จ
 อยโส จ นินฺทา จ ปสฺसा จ สุขญฺจ ทุกฺขญฺจชาติ. โส
 ญาตีพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน โภคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ
 สมาน โรคพฺยสเนน วา ญฺญูจฺเ สมาน น โสจติ น กิลมฺติ
 น ปรีเทวติ น อุตฺตทาฬิ กนฺทติ น สมฺโมหํ อาปชฺชติ.
 ‘อาปทาสุ ภิกฺขเว ธาโม เวทิตพฺโพ, โส จ โข ทีเเมน อทฺธนา

น อิตตธัมมํ, มนสิกาโรตา โน อมนสิการา, ปณณวตา โน
ทูปปณณเณนาติ อิติ ยนตํ วุตตํ, อิทเมตํ ปฏิจจ วุตตํ. (๓)

‘สากจฉาย ภิกขเว ปณณวา เวทิตพฺพา, สา จ โข
ทีฆเณ อทฺฐนา น อิตตธัมมํ, มนสิกาโรตา โน อมนสิการา, ปณณวตา
โน ทูปปณณเณนาติ อิติ โข ปเนตํ วุตตํ, กิณฺเจะตํ ปฏิจจ วุตตํ.

อิธ ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิ์ สากจฉายมาโน
เอวํ ชานาติ ‘ยถา โข อิมสฺส อายสฺมโต อุมฺมงฺโก ยถา จ
อภินิหารอ ยถา จ ปณฺหสมฺมทาจาโร,’ ทูปปณณโณ อยมายสฺมา,
นายมายสฺมา ปณณวา. ตํ กิณฺเจะ เหตุ. ตถา हि อยมายสฺมา น
เจว คมฺภีรํ อตฺถปทํ อุทาทเรติ สนตํ ปณีตํ อตฺถกาวจรํ นิปฺปณฺ
ปณฺทิตเวทนียํ. ยณฺจ อยมายสฺมา ฐมฺมํ ภาสตี, ตสฺส จ น^๒
ปฏฺวิพล^๒ สงฺขิตฺเตน วา วิตุถาเรน วา อตฺถํ อัจฺฉิขิตฺตํ เทเสตฺถ
ปณณวาเปตฺถ ปณฺจเปตฺถ วิวริตฺถํ วิภชิตฺถํ อุตฺตตานิกาทฺถํ. ทูปปณณโณ
อยมายสฺสาม, นายมายสฺมา ปณณวาติ.

เสยฺยถาปิ ภิกขเว จกฺขฺมา ปุริโส อุทกรทสฺส ตีเร จิตฺโต
ปสฺสเสยฺย ปริตฺตํ มจฺฉํ อุมฺมุชฺชมานํ ตสฺส เอวมสฺส ‘ยถา โข
อิมสฺส มจฺฉสฺส อุมฺมงฺโก ยถา จ อุมฺมิมาโต ยถา จ เวคายิตตตฺตํ,
ปริตฺโต อยํ มจฺฉโณ, นายํ มจฺฉโณ มหนฺโตติ; เอวเมว โข ภิกขเว
ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิ์ สากจฉายมาโน เอวํ ชานาติ ‘ยถา โข
อิมสฺส อายสฺมโต อุมฺมงฺโก ฯเปฯ ทูปปณณโณ อยมายสฺมา,
นายมายสฺมา ปณณวาติ.

อิธ ปน ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิ์ สากจฉายมาโน
เอวํ ชานาติ ‘ยถา โข อิมสฺส อายสฺมโต อุมฺมงฺโก ยถา จ

* จ.,เท. ปณณาสมฺมทาหาโร

๒-๒ จ.,เท. นปฏฺวิพล

อภินีหาโร ยถา จ ปณฺหสมฺมาหาจาโร, ปณฺณวอ อยมายสฺมา,
 นายมายสฺมา ทุปฺปณฺโณ. ตํ กิสฺส เหตุ. ตถา हि อยมายสฺมา
 คมฺภีรณฺเจว อตฺถปทํ อุทาทรติ สนฺตํ ปณฺตีตํ อตฺกุกาวจโร นิปฺถนํ
 ปณฺทิตเวทนียํ. ยถา จ อยมายสฺมา ฐมฺมํ ภาสติ, ตสฺส จ
 ปฏฺวิโธ สงฺขิตฺเตน วา วิตุถาเรน วา อตฺถํ อภิกฺขิตฺตํ เทเสตฺถ
 ปณฺณวาเปตฺถ ปณฺณจเปตฺถ วิวริตฺถ วิภชิตฺถ อุตฺตตานีกาตฺถ. ปณฺณวอ
 อยมายสฺมา, นายมายสฺมา ทุปฺปณฺโณติ.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว จกฺขุมา ปุริโส อุทกรหตฺสฺส ตีเร จิโต
 ปสฺเสยฺย มหฺนตํ มจฺฉํ อุมฺมุชฺชมานํ. ตสฺส เอวมสฺส ‘ยถา โข
 อิมสฺส มจฺฉสฺส อุมฺมงฺโก ยถา จ อุมฺมิมาโต ยถา จ เวคายิตตตฺถ,
 มหฺนโต อยํ มจฺฉโณ, นายํ มจฺฉโณ ปริตฺโตติ; เอวเมว โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล ปุคฺคเลน สทฺธิํ สากจฺฉายมาโน เอวํ ชานาติ ‘ยถา
 โข อิมสฺส อายสฺมโต อุมฺมงฺโก ฯเปฯ ปณฺณวอ อยมายสฺมา,
 นายมายสฺมา ทุปฺปณฺโณติ. (๔)

‘สากจฺฉาย ภิกฺขเว ปณฺณวา เวทิตพฺพา, สอ จ โข ที่เชน
 อทฺฐนา น อิตฺตโร, มนสิกรโธตา โน อมนสิการา, ปณฺณวตา โน
 ทุปฺปณฺณเณนาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏฺวิจจ วุตฺตํ. อิมานิ โข
 ภิกฺขเว จตฺตาริ จานานิ อิมเหติ จตฺตฺติ จาเนहि เวทิตพฺพานีติ. ทฺถิยํ.

๓. ภทฺทียสฺสุตฺตํ

[๑๙๓] เอกํ สมยํ ภควา เวสาลิยํ วิหริติ มหาเว
 กุฏฺฐาคารศาลายํ. อถ โข ภทฺทิโย ลิจฺฉวิ, เยน ภควา, เตนฺอุปสงฺกมิ;
 อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนฺตํ นิสีทิ. เอกมฺนฺตํ
 นิสินฺโน โข ภทฺทิโย ลิจฺฉวิ ภควนฺตํ เอตทโวจ

“สุตํ เมตํ ภนฺเต ‘มายาวี สมณฺเ คตโม อวณฺณนิมายํ’^๑ ชานาติ, ยาย อณฺณตติยานํ สาวเก อวณฺณเฏตฺติ. เย เต ภนฺเต เอวมาหํสุ ‘มายาวี สมณฺเ คตโม อวณฺณนิมายํ ชานาติ, ยาย อณฺณตติยานํ สาวเก อวณฺณเฏตฺติ. กจฺจิ เต ภนฺเต ภควโต วุตฺตวาทีโน, น จ ภควนฺตํ อณฺเฏน อพฺภาจิกฺขนฺติ, ฐมฺมสฺส จานุสฺสมํ พฺยากรโณติ, น จ โกจิ สหฐมฺมิโก วาทานุปาโต คารยํ หิ จานํ อากจฺจติ, อนพฺภกฺขาตุกามา หิ มยํ ภนฺเต ภควนฺตนฺติ.

“เอถ ตุมฺहे ภทฺทีย มา อนุสฺสเวน, มา ปรมฺปราย, มา อิตฺทิกิราย, มา ปิฏกสมปทาเนน, มา ตกฺกเหตุ, มา นยเหตุ, มา อาการปริวิตกฺเกน, มา ทิฏฺฐินิซฺฌานกฺขนฺติยา, มา ภพฺพรูปตาย, มา ‘สมณฺเ โน ครุติ. ยทา ตุมฺहे ภทฺทีย อตฺตนา ว ชาเนยฺยาถ ‘อิเม ฐมฺมา อกฺกุสลา, อิเม ฐมฺมา สาวชฺชา, อิเม ฐมฺมา วิณฺญนครหิตา, อิเม ฐมฺมา สมตฺตา สมากินฺนา อหิตาย ทฺกฺขาย สํวตฺตนฺตฺติ, อถ ตุมฺहे ภทฺทีย ปชฺเหยฺยาถ.

ตํ ก็ มณฺณถ ภทฺทีย, โลโก ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ อูปฺปชฺชมาโน อูปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ. อหิตาย ภนฺเต. “ลฺลฺลฺลฺล ปณายํ ภทฺทีย ปุริสปุคฺคโล โลเกน อภิภูโต ปรียาทีนฺณจิตฺโต”^๒ ปาณฺปิ หนฺติ, อทินฺนํปิ อาทียติ, ปรทาร์ปิ คจฺจติ, มุสาปี ภณฺติ, ปรีปี ตถตฺตาย สมากเปติ, ยํส โหติ ทีฆมฺรตฺตํ อหิตาย ทฺกฺขายาติ. เอวํ ภนฺเต.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภทฺทีย, โทโส ๔เปฯ โมโห ๔เปฯ สารมฺโก ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ อูปฺปชฺชมาโน อูปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ. อหิตาย ภนฺเต. “สารมฺโก” ปณายํ ภทฺทีย

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. อวณฺณนิ มายํ

^๒ ฉ.,เท. ปรียาทีนฺณจิตฺโต

^๓ ฉ.,เท. สารทฺโ

ปฐิสฺสคฺคโล สารมฺเภณ อภิภูโต ปรียาธิณฺณจิตฺโต ปาณฺปิ หนฺติ,
อทินฺนํปิ อาทียติ, ปรทาร์ปี คจฺจติ, มุสาปี ภณฺติ, ปรีปี ตถตฺตตาย
สมาทเปติ, ยํส โหติ ทีฆรตฺตํ อหิตาย ทุกฺขายาติ. เอวํ ภนฺเต.

“ตํ ก็ มณฺเณท ภาทฺทีย, อิม ฐมฺมา กุสลา วา อกุสลา วาติ.
อกุสลา ภนฺเต. “สาวชฺชา วา อนวชฺชา วาติ. สาวชฺชา ภนฺเต
“วิณฺญฺครหิตา วา วิณฺญฺปสฺสตา วาติ. วิณฺญฺครหิตา ภนฺเต.

“สมตฺตตา สมาทินฺนา อหิตาย ทุกฺขาย สํวตฺตนฺติ โน วา.
กถํ วา เอตฺถ โหตีติ. “สมตฺตตา ภนฺเต สมาทินฺนา อหิตาย
ทุกฺขาย สํวตฺตนฺติ, เอวํ โน เอตฺถ โหตีติ.

“อิตฺติ โข ภาทฺทีย ยํ ตํ อโวจฺมุห” ‘เอถ ตุมฺहे ภาทฺทีย
มา อนุสฺสเวน, มา ปรมฺปราย, มา อิตฺทิกิราย, มา ปิฎฺกสมฺปทาเนน,
มา ตกฺกเหตุ, มา นยเหตุ, มา อาการปริวิตกฺเกณ, มา
ทิฎฺฐินิขฺฌานกฺขนฺติยา, มา ภาพฺพรูปตาย, มา ‘สมโณ โน ครุติ.
ยทา ตุมฺहे ภาทฺทีย อตฺตนา ว ชาเนยฺยาถ ‘อิม ฐมฺมา อกุสลา,
อิม ฐมฺมา สาวชฺชา, อิม ฐมฺมา วิณฺญฺครหิตา, อิม ฐมฺมา
สมตฺตตา สมาทินฺนา อหิตาย ทุกฺขาย สํวตฺตนฺตีติ, อถ ตุมฺहे
ภาทฺทีย ปชฺเหยฺยาถาติ อิตฺติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

เอถ ตุมฺहे ภาทฺทีย มา อนุสฺสเวน, มา ปรมฺปราย, มา
อิตฺทิกิราย, มา ปิฎฺกสมฺปทาเนน, มา ตกฺกเหตุ, มา นยเหตุ, มา
อาการปริวิตกฺเกณ, มา ทิฎฺฐินิขฺฌานกฺขนฺติยา, มา ภาพฺพรูปตาย,
มา ‘สมโณ โน ครุติ. ยทา ตุมฺहे ภาทฺทีย อตฺตนา ว ชาเนยฺยาถ
‘อิม ฐมฺมา กุสลา, อิม ฐมฺมา อนวชฺชา, อิม ฐมฺมา
วิณฺญฺปสฺสตา, อิม ฐมฺมา สมตฺตตา สมาทินฺนา หิตาย สุกฺขาย
สํวตฺตนฺตีติ, อถ ตุมฺहे ภาทฺทีย อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาถ.”^๒

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. เก อโวจฺมุหา

^๒ ฉ.,เท. อิตฺตทโท ทิสฺสติ.

ตํ ก็ มณฺณถ ภทฺทีย, อโลโก ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ
 อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ หิตาย วา อหิตาย วาติ. หิตาย ภาณเต.
 “อลุทฺโธ ปนายํ ภทฺทีย ปุริสปุคฺคโล โลเภน อนภิภูโต
 อปริยาทิณฺณจิตฺโต เนว ปาณํ หนฺติ, น อทินฺนํ อาทียติ, น
 พรทาร์ คจฺจติ, น มุสา ภาณติ, ปรีปิ ตถตฺตตาย น” สมากเปติ,
 ยํส โหติ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ. เอวํ ภาณเต.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภทฺทีย, โทโส ๔เปฯ อโมโห ๔เปฯ
 อसारมฺโง ปุริสสฺส อชฺฌตฺตํ อุปฺปชฺชมาโน อุปฺปชฺชติ หิตาย วา
 อหิตาย วาติ. หิตาย ภาณเต. “อसारมฺโง ปนายํ ภทฺทีย ปุริสปุคฺคโล
 สारมฺเณน อนภิภูโต อปริยาทิณฺณจิตฺโต เนว ปาณํ หนฺติ, น
 อทินฺนํ อาทียติ, น พรทาร์ คจฺจติ, น มุสา ภาณติ, ปรีปิ ตถตฺตตาย
 น” สมากเปติ, ยํส โหติ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ.” เอวํ ภาณเต.

“ตํ ก็ มณฺณถ ภทฺทีย, อิเม ฐมา กุสลา วา อกุสลา วาติ.
 กุสลา ภาณเต. “สาวชฺชา วา อนวชฺชา วาติ. อนวชฺชา ภาณเต.
 “วิญญฺครหิตา วา วิญญฺปสฺตถา วาติ. วิญญฺปสฺตถา ภาณเต.
 “สมตฺตทา สมากินฺนา หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺติ โน วา. กถํ วา
 เอตถ โหตีติ. “สมตฺตทา ภาณเต สมากินฺนา หิตาย สุขาย
 สํวตฺตนฺติ, เอวํ โน เอตถ โหตีติ.

“อิติ โข ภทฺทีย ยํ ตํ อโวจฺมุห ‘เอถ ตุมฺहे ภทฺทีย
 มา อนุสฺสเวน, มา ปรมฺปราย, มา อิตฺทิกิราย, มา ปิฏกสมฺปทาเนน,
 มา ตกฺกเหตุ, มา นยเหตุ, มา อาการปริวิตกฺเกน, มา ทิฏฺฐิ-
 นิชฺฌมานกฺขนฺติยา, มา ภพฺพรูปตาย, มา ‘สมโณ โน ครุติ. ยทา
 ตุมฺहे ภทฺทีย อตฺตนา ว ชาเนยฺยาถ ‘อิเม ฐมา กุสลา, อิเม

หมดอายุ 27/05/2566

* สฺยา. นสฺสโท น ทิสฺสติ.

๒ สฺยา. สุขาย สํวตฺตตีติ.

ธมฺมา อนวชฺชา, อิมํ ธมฺมา วิญญฺสตุถา, อิมํ ธมฺมา สมตฺตา
สมาทินฺนา หิตาย สุขาย สํวตฺตนฺตํ, อถ ตุมฺहे ภทฺทีย
อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยาถาติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏิจฺจ วุตฺตํ.

เย โข เต ภทฺทีย โลเก สนฺโต สปปริสา, เต สวากํ เอวํ
สมาทเปนฺติ ‘เอहि ตวํ อมฺโห ปุริส โลภํ วิเนยฺย จิเนยฺย’ วิหราหิ,
โลภํ วิเนยฺย วิเนยฺย’ วิหรนฺโต น โลภชฺช กมฺมํ กริสฺสสิ กาเยน
วากาย มนสา. โทสํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหราหิ, โทสํ วิเนยฺย
วิเนยฺย วิหรนฺโต น โทสชฺช กมฺมํ กริสฺสสิ กาเยน วากาย มนสา.
โมหํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหราหิ, โมหํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหรนฺโต น
โมหชฺช กมฺมํ กริสฺสสิ กาเยน วากาย มนสา. สารมฺภํ วิเนยฺย
วิเนยฺย วิหราหิ, สารมฺภํ วิเนยฺย วิเนยฺย วิหรนฺโต น สารมฺภชฺช
กมฺมํ กริสฺสสิ กาเยน วากาย มนสาติ.

เอวํ วุตฺเต, ภทฺทียो ลิจฺจวิ ภควนฺตํ เอตทโวจ “อภิกฺกนฺตํ
ภนฺเต ะเปฯ อุปาสกํ มํ ภนฺเต ภควา ธาเรตุ อชฺชตคฺเค
ปาณฺเปตํ สรณํ คตฺนฺติ.

“อปิ นุ ตาหํ ภทฺทีย เอวํ อวจํ ‘เอहि เม ตวํ ภทฺทีย
สวโก โหหิ, อหํ เต’ สตุถา ภวิสฺสามิติ. โน เหนฺติ ภนฺเต.
“เอวํวาทิ โข มํ ภทฺทีย เอวมกฺขายี เอเก สมณพฺรหฺมณา
อสตา ตฺจุจฺจา มุสา อฏฺเตน อพฺภาจิกฺขนฺติ ‘มายาวี สมโณ โคตโม
อวภูฏฺฐนิมายํ ชานาติ, ยาย อณฺณติตฺถียานํ สวเก อวภูฏฺฐตํ.
“ภทฺทีกา ภนฺเต อวภูฏฺฐนิมายา, กลฺยาณิ ภนฺเต อวภูฏฺฐนิมายา,
ปิยา เม ภนฺเต ฌาติสาลิหิตา อิมาย อวภูฏฺฐนียา อวภูฏฺฐยฺยํ,

ปิยานมฺปิ เม อสฺส ฅาติสาลโหิตานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย.
 สพฺเพ เจปิ ฆนฺเต ขตฺติยา อิมาย อาวกฺกณฺิยา อาวกฺกณฺเยยฺยํ
 สพฺเพสฺสปิสฺส ขตฺติยานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย. สพฺเพ เจปิ
 ฆนฺเต พุราหฺมณา ๕เป๕ เวสฺสา ๕เป๕ สุกฺทา อิมาย อาวกฺกณฺิยา
 อาวกฺกณฺเยยฺยํ, สพฺเพสฺสปิสฺส สุกฺทานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขายาติ.

“เอวเมตฺถ ภทฺทีย, เอวเมตฺถ ภทฺทีย, สพฺเพ เจปิ ภทฺทีย
 ขตฺติยา อิมาย” อาวกฺกณฺิยา” อาวกฺกณฺเยยฺยํ อุกฺกสฺสธมฺมปฺปหานาย
 กุสฺสธมฺมปฺสฺสพฺทาย, สพฺเพสฺสปิสฺส ขตฺติยานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย
 สุขาย. สพฺเพ เจปิ ภทฺทีย พุราหฺมณา ๕เป๕ เวสฺสา ๕เป๕
 สุกฺทา อิมาย” อาวกฺกณฺิยา” อาวกฺกณฺเยยฺยํ อุกฺกสฺสธมฺมปฺปหานาย
 กุสฺสธมฺมปฺสฺสพฺทาย, สพฺเพสฺสปิสฺส สุกฺทานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย
 สุขาย. สเทวโก เจปิ ภทฺทีย โลโก สมารโก สพุรหฺมโก
 สสฺสสมณพุราหฺมณิ” ปชา สเทวมนุสฺสา อาวกฺกณฺเยยฺยํ อุกฺกสฺสธมฺมปฺ-
 ปหานาย กุสฺสธมฺมปฺสฺสพฺทาย, สเทวกสฺสปิสฺส” โลกสฺส สมารกสฺส
 สพุรหฺมกสฺส สสฺสสมณพุราหฺมณิยา ปชาย สเทวมนุสฺสาย ทีฆรตฺตํ
 หิตาย สุขาย. อิเม เจปิ ภทฺทีย มหาสาลา อิมาย อาวกฺกณฺิยา
 อาวกฺกณฺเยยฺยํ อุกฺกสฺสธมฺมปฺปหานาย กุสฺสธมฺมปฺสฺสพฺทาย, อิเมสฺสปิสฺส
 มหาสาลานํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย. สเจ” เจเตยฺยํ,” โก ปน
 วาโท มนุสฺสฏฺฏตฺสสาติ. ตติยํ.

••••• สฺยา. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ. เอวฺมฺปรีปิ.

๖-๖ ฅ.,เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๕ สฺยา. สเทวกสฺส

๓ สฺยา. สสฺสสมณพุราหฺมณิ

๕-๕ ฅ.,เท. อิเม ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

๔. สาปุกิยาสุตฺต^๑

[๑๙๔] เอกิ สมยํ อายสฺมา อานนฺโท โกพิเยสฺส วิหริติ
 สาปุกั^๒ นาม โกพิยานํ นิคโม. อถ ไช สมพหุลา สาปุกิยา
 โกพิยปุตฺตา, เยนายสฺมา อานนฺโท, เตนฺอุปสงฺกมึสฺส; อุปสงฺกมิตฺวา
 อายสมนฺตํ อานนฺทํ อภิวาเทตฺวา เอกมฺนตํ นีสึทึสฺส. เอกมฺนตํ
 นิสินฺहे เต^๓ ไช สาปุกิเย โกพิยปุตฺเต อายสฺมา อานนฺโท เอตทวโจ

“จตุตทาริมาณี พุคฺคชฺชชา ปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกานิ เตน
 ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน สมฺมทกฺขาตานิ
 สตฺตานํ วิสฺสุทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทฺกฺขโทมนสฺसानํ
 อตฺถงฺคมา^๔ ฌายสฺส อธิคมา^๕ นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย. กตมานิ
 จตุตทาริ. สึลปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ, จิตฺตปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ,
 ทิฏฺฐิจปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ, วิมุตฺติปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ.

กตมณฺจ พุคฺคชฺชชา สึลปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ. อิท
 พุคฺคชฺชชา ภิกฺขุ สึลวา โหติ ๕เปยฺย สมาทาย สิกฺขติ
 สิกฺขาปเทสฺส. อयํ วุจฺจติ พุคฺคชฺชชา สึลปาริสฺสทุธิ. ‘อิติ เอวรूपี^๔
 สึลปาริสฺสทุธิ อปริปฺปวํ วา ปริปฺปเรสฺสามิ, ปริปฺปวํ วา ตตฺถ ตตฺถ
 ปณฺณาย อนฺนคฺคเหสฺสามิติ โย ตตฺถ จนนฺโท จ วายาโม จ
 อุสฺสาโห จ อุสฺโสฬหี จ อปฺปฏฺวิวณิ จ สติ จ สมปฺชณฺณมณฺจ.
 อิทํ วุจฺจติ พุคฺคชฺชชา สึลปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ.

กตมณฺจ พุคฺคชฺชชา จิตฺตปาริสฺสทุธิปธานิยงฺกํ. อิท
 พุคฺคชฺชชา ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๕เปยฺย จตฺตถํ ฌานํ

^๑ น. สามุกิยาสุตฺตํ เท. สามุกิยสุตฺตํ

^๒ น., เท. สามุกั

^๓ สฺยา. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๔ อ. อตฺถกมา^๕

^๕ น., เท. เอวรूपิ, เอวมุปริปิ.

อุปสมปชช วิหริติ. อयं วุจฺจติ พุยคฺชปชชา จิตฺตปาริสฺสทฺธิ. 'อิติ
 เอวรูปํ จิตฺตปาริสฺสทฺธิ อปริปฺปํ วา ปริปฺปเรสฺสสามิ, ปริปฺปํ วา ตตฺถ
 ตตฺถ ปณฺณาย อนุกฺคเหสฺสสามีติ' โย ตตฺถ จนฺโท จ วายาโม จ
 อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬสํ จ อปฺปปฏิวาทิ จ สติ จ สมฺปชฌณณจ.
 อิํ วุจฺจติ พุยคฺชปชชา จิตฺตปาริสฺสทฺธิปธานิยงคํ.

กตมณฺจ พุยคฺชปชชา ทิฏฺฐิจปาริสฺสทฺธิปธานิยงคํ. อิํ
 พุยคฺชปชชา ภิกฺขุ 'อิํ ทุกฺขนฺติ ยถาภฺตํ ปชานาติ ฯเปฯ 'อํ
 ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทาติ ยถาภฺตํ ปชานาติ. อํ วุจฺจติ
 พุยคฺชปชชา ทิฏฺฐิจปาริสฺสทฺธิ. 'อิติ เอวรูปํ ทิฏฺฐิจปาริสฺสทฺธิ อปริปฺปํ
 วา ปริปฺปเรสฺสสามิ, ปริปฺปํ วา ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนุกฺคเหสฺสสามีติ
 โย ตตฺถ จนฺโท จ วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬสํ จ
 อปฺปปฏิวาทิ จ สติ จ สมฺปชฌณณจ. อิํ วุจฺจติ พุยคฺชปชชา
 ทิฏฺฐิจปาริสฺสทฺธิปธานิยงคํ.

กตมณฺจ พุยคฺชปชชา วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิปธานิยงคํ. ส โข
 โส พุยคฺชปชชา อริยสวโก อิมินา จ สีลปาริสฺสทฺธิปธานิยงเคน
 สมฺนฺนาคโต อิมินา จ จิตฺตปาริสฺสทฺธิปธานิยงเคน สมฺนฺนาคโต
 อิมินา จ ทิฏฺฐิจปาริสฺสทฺธิปธานิยงเคน สมฺนฺนาคโต รชนีเยสฺส ฐมฺเมสฺส
 จิตฺตํ วิราเชติ, วิโมจนีเยสฺส ฐมฺเมสฺส จิตฺตํ วิโมเจติ. โส รชนีเยสฺส
 ฐมฺเมสฺส จิตฺตํ วิราเชตฺวา วิโมจนีเยสฺส ฐมฺเมสฺส จิตฺตํ วิโมเจตฺวา
 สมฺมาวิมุตฺตี ญฺสติ. อํ วุจฺจติ พุยคฺชปชชา วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิ. 'อิติ
 เอวรูปํ วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิ อปริปฺปํ วา ปริปฺปเรสฺสสามิ, ปริปฺปํ วา
 ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนุกฺคเหสฺสสามีติ โย ตตฺถ จนฺโท จ
 วายาโม จ อุตฺตสาโห จ อุตฺตโสฬสํ จ อปฺปปฏิวาทิ จ สติ จ
 สมฺปชฌณณจ. อิํ วุจฺจติ พุยคฺชปชชา วิมุตฺติปาริสฺสทฺธิปธานิยงคํ.

อิมานิ ไช พุคฺฌปชฺชา จตฺตาริ ปาริสฺสทฺธิปธานิยงฺคานิ เตน
ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเณ สมฺมทกฺขาตานิ
สตฺตานิ วิสฺสทฺธิยา โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมาย ทุกฺขโทมนสฺसानํ
อตฺถงฺคมาย ฌายสฺส อธิคฺมาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาयाติ. จตฺตถ.

๕. วปฺปสฺตฺตํ

[๑๙๕] เอกํ สมยํ ภควา สกฺเกสฺส วิหฺรติ กปิลวตฺถุสฺมี
นิโครธาราเม. อถ ไช วปฺโป สกฺโก นิคณฺจสวโก, เยนายสฺมา
มหาโมคฺคัลลาโน, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมนตํ
มหาโมคฺคัลลานํ อภิวาเทตฺวา เอกมนตํ นิสีทิ. เอกมนตํ นิสินฺนํ
ไช วปฺปํ สกฺกํ นิคณฺจสวกํ อายสฺมา มหาโมคฺคัลลาโน เอตทวโจ

“อิธสฺส วปฺป กายเณ สํวฺโต วาจา ย สํวฺโต มนสา
สํวฺโต, อวิชฺชาวิราคา วิชฺชุปฺปาทา ปสฺสสิ โน ตวํ วปฺป
ตณฺจํ, ยโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทนียา อาสวา อสฺสเวยฺยํ
อภิสมฺปรายนฺติ. “ปสฺสสามหํ ภนฺเต ตณฺจํ. อิธสฺส ภนฺเต ปุพฺเพ
ปาปกมฺมํ กตํ อวิปฺกุกวิปากํ, ตโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทนียา
อาสวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปรายนฺติ. อยเมว” ไช ปณายสฺมโต
มหาโมคฺคัลลานสฺส วปฺเปณ สกฺเกณ นิคณฺจสวเกณ สทฺธิ
อนฺตรากถา” วิปฺปกตา โหติ.

อถ ไช ภควา สายณฺหสมยํ ปฏฺฐิสลฺลานา วุฏฺฐิจิโต,
เยนุปฏฺฐจฺานสาลา, เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน
นิสฺสีทิ; นิสชฺช ไช ภควา อายสฺมนตํ มหาโมคฺคัลลานํ เอตทวโจ

ปุราณญจ กมมํ ผุสฺส ผุสฺส พุยนฺตีกโรติ, สนฺทิฏฺฐิกา นิชฺชรา
 อกาลิกา เอหิปสฺสิกา โอปนยิกา ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิญญฺหิ.^๑
 ปสฺสสิ โน ตวํ วปฺป ตณฺหํ, ยโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทณียา
 อาสวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปฺรายนฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.

“ตํ ก็ มณฺณสิ วปฺป. เย วจีสมารมฺภปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ
 อาสวา วิฆาตปริพาหา, วจีสมารมฺภา ปฏฺวิวิรตสฺส เอวํส เต
 อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหณฺติ. โส นวญฺจ กมมํ น กโรติ,
 ปุราณญจ กมมํ ผุสฺส ผุสฺส พุยนฺตีกโรติ, สนฺทิฏฺฐิกา นิชฺชรา
 อกาลิกา เอหิปสฺสิกา โอปนยิกา ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิญญฺหิ.
 ปสฺสสิ โน ตวํ วปฺป ตณฺหํ, ยโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทณียา
 อาสวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปฺรายนฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.

“ตํ ก็ มณฺณสิ วปฺป. เย มโนสมารมฺภปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ
 อาสวา วิฆาตปริพาหา, มโนสมารมฺภา ปฏฺวิวิรตสฺส เอวํส เต
 อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหณฺติ. โส นวญฺจ กมมํ น กโรติ,
 ปุราณญจ กมมํ ผุสฺส ผุสฺส พุยนฺตีกโรติ, สนฺทิฏฺฐิกา นิชฺชรา
 อกาลิกา เอหิปสฺสิกา โอปนยิกา ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิญญฺหิ.
 ปสฺสสิ โน ตวํ วปฺป ตณฺหํ, ยโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทณียา
 อาสวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปฺรายนฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.

“ตํ ก็ มณฺณสิ วปฺป. เย อวิชฺชาปจฺจยา อุปฺปชฺชนฺติ
 อาสวา วิฆาตปริพาหา, อวิชฺชาวิราคา วิชฺชุปฺปาทา เอวํส เต
 อาสวา วิฆาตปริพาหา น โหณฺติ. โส นวญฺจ กมมํ น กโรติ,
 ปุราณญจ กมมํ ผุสฺส ผุสฺส พุยนฺตีกโรติ, สนฺทิฏฺฐิกา นิชฺชรา
 อกาลิกา เอหิปสฺสิกา โอปนยิกา ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺพา วิญญฺหิ.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ อ. วิญญูหิตี

ปสฺสสฺสิ โน ตวํ วปฺป ตณฺหํ, ยโตนิทานํ ปุริสํ ทุกฺขเวทนียา
อาสวา อสฺสเวยฺยํ อภิสมฺปฺรายนฺติ. โน เหนฺตํ ภาณเต.

“เอวํ สมฺมาวิมุตฺตจิตฺตสฺส โข วปฺป ภิกฺขุโน จ สตตวิหารา
อริคฺคา โหณฺติ. โส จกฺขุนา รูโป ทิสฺวา เนว สุมโน โหติ น
ทุมฺมโน, อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน. โสเตน สทฺทํ สุตฺวา
ฯเปฯ ฌาเนน คณฺฐํ ฌายิตฺวา ฯเปฯ ชิวฺหาย รสํ สายิตฺวา ฯเปฯ
กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสฺสิตฺวา ฯเปฯ มนฺสา ธมฺมํ วิญฺญาย เนว
สุมโน โหติ น ทุมฺมโน, อุเปกฺขโก วิหฺรติ สโต สมฺปชาโน. โส
กายปริยฺนฺตํ เวทนํ เวทียมาโน ‘กายปริยฺนฺตํ เวทนํ เวทียามีติ
ปฺชานาติ, ชีวิตปริยฺนฺตํ เวทนํ เวทียมาโน ‘ชีวิตปริยฺนฺตํ เวทนํ
เวทียามีติ ปฺชานาติ, ‘กายสฺส เกทา อุทฺธํ ชีวิตปริยาทาณา อิวฺ
สพฺพเวทยิตานิ อนภินฺนํทิตานิ สีตํ ภวิสฺสนฺตํตีติ ปฺชานาติ.

เสยฺยธาปี วปฺป ญฺณํ ปฏฺิจจ ฌายา ปญฺญายติ, อถ
ปุริโส อาคจฺเจยฺย กุทฺทาลปิฏกํ^๑ อาทาย. โส ตํ ญฺณํ มฺุเล
ฉินฺทเยยฺย, มฺุเล เจตฺวา^๒ ปลฺิขณฺเยยฺย, ปลฺิขณฺิตฺวา มฺุลานิ อุทฺทเรยฺย
อนตฺมโส อุสฺสิรนาฬิมตฺตานิปี. โส ตํ ญฺณํ ขณฺหาขณฺทํกํ ฉินฺทเยยฺย,
ขณฺหาขณฺทํกํ เจตฺวา ฝาลเยยฺย, ฝาลเจตฺวา สกฺลิกํ^๓ กเรยฺย,
สกฺลิกํ กริตฺวา^๔ วาตาตเป วิโสเสยฺย, วาตาตเป วิโสเสตฺวา
อคฺคิณา ทฺเหยฺย, อคฺคิณา ทฺหิตฺวา^๕ มสฺสี กเรยฺย, มสฺสี กริตฺวา
มหาวาเต วา โอมุเนยฺย,^๖ นทียา วา สิมฺโสตาย ปวาเหยฺย, เอวํ

^๑ ฉ.,เท. กุทฺทาลปิฏกํ

^๒ ฉ.,เท. ฉินฺทิตฺวา

^๓ ฉ.,เท. สกฺลิกํ สกฺลิกํ

^๔ ฉ.,เท. กตฺวา

^๕ ฉ.,เท. ทฺเหตฺวา

^๖ ฉ.,เท. โอมุเนยฺย

หิสส วปโป ยา ญญํ ปฏิจจ ฉายา, สหา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตถุกตา
อนภาวักตา อายตี อญฺปปาทธมฺมา;

เอวเมว โข วปโป เอวํสมฺมาวิมุตฺตจิตฺตสฺส ภิกฺขุโน จ
สตตวิหารา อธิคตา โหหนฺติ. โส จกฺขุหา รูปํ ทิสฺวา เนว สุมโน
โหติ น ทุมฺมโน, อุกฺกฏโก วิหริติ สโต สมฺปชาโน. โสเตน
สทฺทํ สุตฺวา อเปยฺย ฌาเนน คณฺฐํ ฌายิตฺวา อเปยฺย ชิวฺหาย รสํ
สಾಯิตฺวา อเปยฺย กาเยน โผฏฺฐพฺพํ ผุสิตฺวา อเปยฺย มนฺสา ธมฺมํ
วิญฺญาย เนว สุมโน โหติ น ทุมฺมโน, อุกฺกฏโก วิหริติ สโต
สมฺปชาโน. โส กายปริยฺยนฺตํ เวทนํ เวทียมาโน ‘กายปริยฺยนฺตํ
เวทนํ เวทียามีติ ปชานาติ, ชีวิตปริยฺยนฺตํ เวทนํ เวทียมาโน
‘ชีวิตปริยฺยนฺตํ เวทนํ เวทียามีติ ปชานาติ, ‘กายสฺส เกทา อุกฺกฏํ
ชีวิตปริยาทาณา อิวฺว สพฺพเวทียิตานิ อนภินนฺทิตานิ สีตี
ภวิสฺสหนฺตํ ปชานาตีติ.”

เอวํ วุตฺเต, วปโป สกฺโก นิคฺคจฺจสวโก ภควนฺตํ
เอตทวโจ “เสยฺยถาปี ภนฺเต ปุริโส อุกฺกฏโก อสฺสปณฺธิ
ไปเสยฺย, โส อุกฺกฏจฺเจว นาธิคจฺเจยฺย, อุตฺตริยจฺจ กิลมถสฺส
วิฆาตสฺส ภาตํ อสฺส; เอวเมว โข อหํ ภนฺเต อุกฺกฏโก พาเล
นิคฺคจฺเจ ปยิริปาสี, โสหํ” อุกฺกฏจฺเจว นาธิคจฺฉิ, อุตฺตริยจฺจ
กิลมถสฺส วิฆาตสฺส ภาตํ อโหสิ. เอสาหํ ภนฺเต อชฺชตคฺเค, โย
เม พาเลสฺสุ นิคฺคจฺเจสฺสุ ปสาโท,” ตํ มหาวาเต วา โอผุณามิ,
นทียา วา สีฆโรตาย ปวาเหมมิ. อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต, อภิกฺกนฺตํ
ภนฺเต. เสยฺยถาปี ภนฺเต นิกฺกฏชฺชิตํ วา อุกฺกฏชฺชเยยฺย, ปฏิจจฺจนฺนํ

manuscript 27/65/2566

” ฉ., เท., อ. อธิคตาทิ น ทิสฺสติ. ” ฉ., เท., อ. สวาท

” อ. สมฺปสาโท

๖. สภาพอุตสาหกรรม

เสวยธำปิ สาพหุ ปุริโส นที ตริตุกาโม ตินุหํ กุจาร์^๒
 อาทาย วณํ ปวิเสยฺย, โส ตตฺถ ปสฺเสยฺย มหตี สาลลญฺจี อุชฺฐ^๓
 หนวํ อุกุกฺกุจฺจกชาตํ. ตเมนํ มฺเณ จินฺนํเทยฺย, มฺเณ เจตฺวา อคฺเค

๒ อ. กุณาริ

ฉินฺทเทยฺย, อคฺเค เจตฺวา สาขापฺลასฺ สุวฺโสธิตํ วิโสธเยยฺย, สาขापฺลასฺ
 สุวฺโสธิตํ วิโสธเตตฺวา กุจารีหิ ตจฺเจยฺย, กุจารีหิ ตจฺเจตฺวา วาสีหิ
 ตจฺเจยฺย, วาสีหิ ตจฺเจตฺวา เลขณียา ลีเขยฺย, เลขณียา ลีขิตฺวา
 ปาสาณคฺคฺเพน โหเปยฺย,^๑ ปาสาณคฺคฺเพน โหเปตฺวา^๒ นทึ ปตาเรยฺย.

“ตํ ก็ มณฺณสิ สาพฺพห, ภาพฺโพ นุ โห โส ปุริโส นทึ
 ตริตฺตุนฺติ. โน เหนฺตํ ภาเน. ตํ กิสุส เหนฺตํ. “อมฺ” หิ ภาเน
 สาลลญฺจิ พหิทฺธา สุปริกมฺมกตา อนฺโต อวิสุทฺธา, ตสฺสเสตํ
 ปาฏิกงฺขํ ‘สาลลญฺจิ,’^๓ สํสีทิสฺสติ, ปุริโส อนนฺยพฺยสนํ อาปชฺชิสฺสตีติ.

“เอวเมว โห สาพฺพห เย เต สมณพฺรหฺมณา
 ตโปชฺชิจฺจุฉวาทา ตโปชฺชิจฺจุฉสारा ตโปชฺชิจฺจุฉอลลีนา วิหรนฺติ, ภาพฺพา
 เต โอฆสฺส นิตฺถรณาย. เยปิ เต สาพฺพห สมณพฺรหฺมณา
 อปริสุทฺธกายสมาจารา อปริสุทฺธวจีสมาจารา อปริสุทฺธมนฺโธสมาจารา
 อปริสุทฺธธาชีวา, ภาพฺพา เต ฌาณทสฺสนาย อนฺตฺตราย สมฺโพธาย.

เย จ โห เต สาพฺพห สมณพฺรหฺมณา น ตโปชฺชิจฺจุฉวาทา
 น ตโปชฺชิจฺจุฉสारा น ตโปชฺชิจฺจุฉอลลีนา วิหรนฺติ, ภาพฺพา เต
 โอฆสฺส นิตฺถรณาย. เยปิ เต สาพฺพห สมณพฺรหฺมณา
 ปริสุทฺธกายสมาจารา ปริสุทฺธวจีสมาจารา ปริสุทฺธมนฺโธสมาจารา
 ปริสุทฺธธาชีวา, ภาพฺพา เต ฌาณทสฺสนาย อนฺตฺตราย สมฺโพธาย.

เสยฺยถาปี สาพฺพห ปุริโส นทึ ตริตฺตกาโม ตินฺหํ กุจารี
 อาทาย วนํ ปวิเสยฺย, โส ตตฺถ ปสฺเสยฺย มหตี สาลลญฺจิ อุชฺฐํ
 นวํ อกุกฺกจฺจกชาตํ. ตเมนํ มฺมฺเล ฉินฺทเทยฺย, มฺมฺเล เจตฺวา^๔ อคฺเค
 ฉินฺทเทยฺย, อคฺเค เจตฺวา สาขापฺลასฺ สุวฺโสธิตํ วิโสธเยยฺย,
 สาขापฺลასฺ สุวฺโสธิตํ วิโสธเตตฺวา กุจารีหิ ตจฺเจยฺย, กุจารีหิ

^๑ หมดอายุ 27/05/2566
 ๑. น., เท. โหเวยฺย

^๒ อ. สาลลญฺจิ

^๓ น., เท. โหเวตฺวา

^๔ น., เท., อ. อสุ

^๕ น., เท. ฉินฺทิตฺวา

ตจฺเจตฺวา วาสีหิ ตจฺเจยฺย, วาสีหิ ตจฺเจตฺวา นิชาทณฺ อาทาย
อนฺโต สฺวิโสริตฺ วิโสเชยฺย, อนฺโต สฺวิโสริตฺ วิโสเชตฺวา เลขณียา
ลิเชยฺย, เลขณียา ลิขิตฺวา ปาสาณคฺคฺเพน โชรเปยฺย, ปาสาณคฺคฺเพน
โชรเปตฺวา นาวํ กเรยฺย, นาวํ กตฺวา ชียาริตฺตํ^๑ พนฺชเรยฺย,
ชียาริตฺตํ^๑ พนฺชิตฺวา นทึ ปตาเรยฺย.

ตํ กิ มณฺณสิ สาทฺห, ภพฺโพ นฺ ชโย โส ปุริโส นทึ
ตริตฺตุนฺติ. เอวํ ภนฺเต. ตํ กิสฺส เหตุ. “อมฺหิ ภนฺเต สาลลญฺจิ พหิทฺธา
สฺสปริกมฺมกตา อนฺโต สฺวิสฺสทฺธา นาวา กตา ชียาริตฺตํ พทฺธา,^๒
ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ ‘นาวา น สํสีทิสฺสติ, ปุริโส โสตุณฺนา ปารํ
คมิสฺสตีติ.

“เอวเมว ชโย สาทฺห เย เต สมณพฺรหฺมณา น
ตโปชิตฺตจฺจวาทา น ตโปชิตฺตจฺจสารา น ตโปชิตฺตจฺจอลลฺลีนา วิหรนฺติ,
ภพฺพา เต โอฆสฺส นิตฺถรณาย. เยปิ เต สาทฺห สมณพฺรหฺมณา
ปฺริสฺสทฺธกายนฺสมาจารา ปฺริสฺสทฺธวชิสมฺมาจารา ปฺริสฺสทฺธมนฺสมาจารา
ปฺริสฺสทฺธชีวา, ภพฺพา เต ฌาณทสฺสนาย อนฺตฺตราย สมฺโพธาย.
เสยฺยถาปิ สาทฺห โยธาชีโว พหฺนุ นิ เจปิ กณฺทจิตฺตกานิ” ชานาตี.
อถ ชโย โส ตีหิ จาเนหิ ราชารโห โหติ ราชโกคฺโค, ‘รณฺโณ
องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ. กตเมหิ ตีหิ. ทฺูเรปาทิ^๓ จ อกฺขณเวธี
จ มหโต จ กายสฺส ปทาเลตา.

เสยฺยถาปิ สาทฺห โยธาชีโว ทฺูเรปาทิ;^๔ เอวเมว ชโย
สาทฺห อริยสาวโก สมฺมาสมาธิ โหติ, สมฺมาสมาธิ สาทฺห
อริยสาวโก ยงฺกิญฺจิ รุปํ อตีตานาคตฺตปจฺจุปปนฺนํ อหฺมตฺตํ วา
พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา สฺขมํ วา หีนํ วา ปณฺนิตํ วา, ยํ ทฺูเร

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท. ศิยาริตฺตํ อ. ปิยาริตฺตํ

^๒ ฉ.,เท. กณฺทจิตฺตกานิ

^๓ ฉ.,เท. ศิยาริตฺตพฺพทฺธา

^๔ ฉ.,เท.,อ. ทฺูเรปาทิ

สนฺติเก วา, สพุพฺพํ รูปํ 'เนตํ มม, เนโสหฺมสมฺมิ, น เมโส อตฺตํ ตาติ
 เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย ปสฺสตี. ยา กาจิ เวทนา ๔เปย
 ยา กาจิ สญฺญา ๔เปย เย เกจิ สงฺขารํ ๔เปย ยงฺกิณฺณจิ
 วิญฺญาณํ อตีตํ นาคตปฺปจฺจุปฺปนํ อชฺชตฺตํ วา พหิทฺธา วา
 โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณฺีตํ วา, ยํ พุเร สนฺติเก วา,
 สพุพฺพํ วิญฺญาณํ 'เนตํ มม, เนโสหฺมสมฺมิ, น เมโส อตฺตํ ตาติ
 เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ย ปสฺสตี.

เสยฺยถาปิ สาพุห โยธาซีโว อกฺขณเวธี; เอวเมว โข
 สาพุห อริยสาวโก สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิ สาพุห อริยสาวโก
 'อิทํ ทุกฺขนฺตํ ยถาภูตํ ปชานาติ ๔เปย 'อโย ทุกฺขนิโรธคามินี
 ปฏฺิปปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ.

เสยฺยถาปิ สาพุห โยธาซีโว มหโต กายสุส ปทาเลตา;
 เอวเมว โข สาพุห อริยสาวโก สมฺมาวิมุตฺติ โหติ, สมฺมาวิมุตฺติ
 สาพุห อริยสาวโก มหนฺตํ อวิชฺชาทุกฺขนฺตํ ปทาเลตีติ. จญฺจ.

๗. มลฺลิกาเทวีสุตฺตํ

[๑๙๗] เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหรตี เชตวนเ
 อนาถปิณฑิกสุส อารามเ. อถ โข มลฺลิกา เทวี, เยน ภควา,
 เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ;
 เอกมนฺตํ นิสินฺนา โข มลฺลิกา เทวี ภควนฺตํ เอตทโวจ

"โก นุ โข ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺโจ
 มาตุคฺคาโม ทฺวพฺพณฺโณ" จ โหติ ทฺวรูปํ สุปาปิโก" ทสฺสนาย,
 ทลิตฺทโท จ โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโมโค อปฺเปสฺสโก จ.

หมดอายุ 27/01/2566

โก ปน ภนฺเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน มิเชกจฺโจ

๑๑๑ จ.,เท. ทฺวพฺพณฺนา จ โหติ ทฺวรูปา สุปาปิกา, เอวมฺปรปิ.

มาตุคฺคาโม ทุพฺพณฺโณ จ โหติ ทฺฐโป สุปาปิโก ทสฺสนาย,
อทุโธ จ โหติ มหทฺธโน มหาโมโค มหฺสกุโข จ.

โก หนู โข ภาณเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ
มาตุคฺคาโม อภีรฺฐโป จ โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย
วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต, ทลิตฺุโท จ โหติ อปฺปสฺสโก
อปฺปโมโค อปฺเปสกุโข จ.

โก ปน ภาณเต เหตุ, โก ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ
มาตุคฺคาโม อภีรฺฐโป จ โหติ ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย
วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต, อทุโธ จ โหติ มหทฺธโน
มหาโมโค มหฺสกุโข จาติ.

“อิธ มลฺลิกเ เอกฺจโจ มาตุคฺคาโม โกรโณ โหติ อุปายาสพฺหุโล,
อปฺปมฺปิ วุตฺโต สมานิ อภิสซฺชติ กุปฺปติ พฺยาปซฺชติ ปตฺติถียติ,
โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ. โส^๑ น ทาตา โหติ
สมณฺสฺส วา พุราหฺมณฺสฺส วา อนนฺ ปานํ วตฺถํ ยานํ
มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ. อิสฺสามนโก^๒ โข ปน โหติ
ปรลาภสฺสการกรฺการมานนฺวทฺทนปฺปชฺชาสุ อิสฺสติ อุปทฺฐสฺสติ อิสฺสํ
พนฺธติ. โส เจ ตโต จโต อิตฺถตฺตํ อาคจฺฉติ. โส ยตฺถ ยตฺถ
ปจฺจจาชายติ, ทุพฺพณฺโณ จ โหติ ทฺฐโป” สุปาปิโก ทสฺสนาย,
ทลิตฺุโท จ โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโมโค อปฺเปสกุโข จ.

อิธ ปน มลฺลิกเ เอกฺจโจ มาตุคฺคาโม โกรโณ โหติ
อุปายาสพฺหุโล, อปฺปมฺปิ วุตฺโต สมานิ อภิสซฺชติ กุปฺปติ
พฺยาปซฺชติ ปตฺติถียติ, โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุกโรติ.

หมตฺธิยา 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อิ. ส. เอมฺปริปิ.

^๒ ฉ.,เท. อิตฺสามนิกา อิ. อิตฺสามนิกา

^๓ สฺยา. ทฺฐโป, เอมฺปริปิ.

โส ทาทา โหติ สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา อนนํ ปานํ
 วตฺถํ ยานํ มालาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ. อนิสฺสามนโก
 โข ปน โหติ ปรลาภสํการการุการมานนฺวทนฺตฺชนาสฺส น
 อิสฺสติ น อุปทฺสฺสติ น อิสฺสํ พนฺธติ. โส เจ ตโต จโต
 อิตฺถตฺตํ อากจฺจติ. โส ยตฺถ ยตฺถ ปจฺจาชายติ, ทฺวพฺพนฺโณ จ
 โหติ ทฺวรูปํ สุปาปิโก ทสฺสนาย, อทฺโธ จ โหติ มหทฺธโน
 มหาโกโค มหฺสกุโข จ.

อิธ ปน มลฺลิกเก เอกจฺเจ มาตุคฺคาโม อุกฺกธโน โหติ
 อนฺุปายาสพฺหุโล, พหุํปี วุตฺโต สฺมานโน นาภิสทฺทติ น กุปฺปติ
 น พฺยาปทฺทติ น ปตฺติตฺถียติ, น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ
 ปาตุกโรติ. โส น ทาทา โหติ สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา
 อนนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มालาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ.
 อิสฺสามนโก โข ปน โหติ ปรลาภสํการการุการมานนฺวทนฺตฺชนาสฺส
 อิสฺสติ อุปทฺสฺสติ อิสฺสํ พนฺธติ. โส เจ ตโต จโต อิตฺถตฺตํ
 อากจฺจติ. โส ยตฺถ ยตฺถ ปจฺจาชายติ, อภฺรูปํ จ โหติ
 ทสฺสณียํ ปาสาทิกโก ปรมาย วณฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต,
 ทลิตฺทโท จ โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโกโค อปฺเปสกุโข จ.

อิธ ปน มลฺลิกเก เอกจฺเจ มาตุคฺคาโม อุกฺกธโน โหติ
 อนฺุปายาสพฺหุโล, พหุํปี วุตฺโต สฺมานโน นาภิสทฺทติ น กุปฺปติ
 น พฺยาปทฺทติ น ปตฺติตฺถียติ, น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ
 ปาตุกโรติ. โส ทาทา โหติ สมณสฺส วา พุราหฺมณสฺส วา
 อนนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มालาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ.
 อนิสฺสามนโก โข ปน โหติ ปรลาภสํการการุการมานนฺวทนฺตฺชนาสฺส
 น อิสฺสติ น อุปทฺสฺสติ น อิสฺสํ พนฺธติ. โส เจ ตโต จโต

อิตฺถตฺตํ อาคจฺฉติ. โส ยตฺถ ยตฺถ ปจฺจชาชายติ, อภิรุโป จ โหติ
ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต,
อทุโฆ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค มหเสกฺโข จ.

อัย โข มลฺลิกเก เหตุ, อัย ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ
มาตุคฺคาโม ทุพฺพณฺโณ จ โหติ ทูรุโป สุปาปิโก ทสฺสนาย,
ทลิตฺโต จ โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโกโค อปฺเปสฺกโข จ. อัย
ปน มลฺลิกเก เหตุ, อัย ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ มาตุคฺคาโม
ทุพฺพณฺโณ จ โหติ ทูรุโป สุปาปิโก ทสฺสนาย, อทุโฆ จ โหติ
มหทฺธโน มหาโกโค มหเสกฺโข จ. อัย โข มลฺลิกเก เหตุ, อัย
ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ มาตุคฺคาโม อภิรุโป จ โหติ ทสฺสนีโย
ปาสาทิโก ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต, ทลิตฺโต จ
โหติ อปฺปสฺสโก อปฺปโกโค อปฺเปสฺกโข จ. อัย ปน มลฺลิกเก
เหตุ, อัย ปจฺจโย, เยน มิเชกฺจโจ มาตุคฺคาโม อภิรุโป จ โหติ
ทสฺสนีโย ปาสาทิโก ปรมาย วนฺณโปกฺขรตาย สมนฺนาคโต,
อทุโฆ จ โหติ มหทฺธโน มหาโกโค มหเสกฺโข จาติ.

เอวํ วุตฺเต, มลฺลิกา เทวี ภควนฺตํ เอตทวโจ “สา”
นฺนาหํ^๑ ภนฺเต อณฺเวย^๒ ชาตียา^๓ โกธนา อโหสิ อูปายาสพฺพลา,
อปฺปมฺปิ วุตฺตา สมานา อภิสซฺชึ กุปฺปี พยาปซฺชึ ปตฺติถึยฺ,
โกปณฺจ โทสณฺจ อปฺปจฺจยณฺจ ปาตุวากาสี, สาทํ ภนฺเต เอตฺรหิ
ทุพฺพณฺณา ทูรุปา สุปาปิกา ทสฺสนาย.

สา นฺนาหํ ภนฺเต อณฺเวย ชาตียา อทาสี สมนฺนสฺส วา
พฺรหฺมณฺสส วา อนฺนํ ปานํ วตฺถํ ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ
เสยฺยาวสทปฺทีเปยฺยํ, สาทํ ภนฺเต เอตฺรหิ อทุคฺคา^๔ มหทฺธนา มหาโกคา.

^๑ ฉ., เท. ยา นฺนาหํ อ. ยนฺนาหํ, เอวมฺปฺริ.

^๒ ฉ., เท., อ. อณฺเวย ชาตี, เอวมฺปฺริ.

^๓ อ. อทุคฺคา จ

สา ฐนาหิ ภนฺเต อญฺเฆย ชาตียา อนิสฺสามนกา^{*}
 อโหสิ ปรลาภสกุการครุการมานนนวนทนปฺชนาสุ น อิสฺสี น
 อุปฺทฺสฺสี น อิสฺสํ พนฺธิ, สาหิ ภนฺเต เอตฺรหิ มหเสกฺขา. สนฺติ
 โข ปน ภนฺเต อิมสฺมี ราชกุเล ขตฺติยกญฺเฆปิ พฺราหฺมณกญฺเฆปิ
 คหปตฺติกญฺเฆปิ, ตาสาหิ อิสฺสรราชิปจํ กาเรมิ. เอสาหิ ภนฺเต
 อชฺชตคฺเค อกฺโกธนา ภวิสฺสามิ อนุปายาสพฺหุลา, พหุมิ
 วุตฺตา สมานา นาสชฺชิสฺสามิ น กุปฺปิสฺสามิ น พฺยาปชฺชิสฺสามิ
 น ปตฺติถิยิสฺสามิ, น โกปญฺจ โทสญฺจ อปฺปจฺจยญฺจ
 ปาตูกฺริสฺสามิ, ทสฺสามิ สมณสฺส พฺราหฺมณสฺส อนฺนํ ปาณํ วตฺถํ
 ยานํ มาลาคนฺธวิเลปนํ เสยฺยาวสถปทีเปยฺยํ, อนิสฺสามนกา
 ภวิสฺสามิ ปรลาภสกุการครุการมานนนวนทนปฺชนาสุ น อิสฺสีสฺสามิ
 น อุปฺทฺสฺสีสฺสามิ น อิสฺสํ พนฺธิสฺสามิ. อภิกฺกนฺตํ ภนฺเต ๔เป๔
 อุปาสิกิ มํ ภนฺเต ภควา ธารेतฺถ อชฺชตคฺเค ปาณฺเฎตํ สรณํ
 คตฺนฺติ. สตฺตมํ.

๘. อตฺตนตปฺสฺสฺตํ

[๑๙๘] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ปุคฺคฺลา สนฺโต สํวิชฺชมานา
 โลกสฺมี. กตฺเม จตฺตาโร. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล
 อตฺตนตฺโป โหติ อตฺตปฺริตาปนาณฺเอยคฺมนฺยุตฺโต, อิทฺ ปน ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล ปฺรนฺตฺโป โหติ ปฺรปฺริตาปนาณฺเอยคฺมนฺยุตฺโต,
 อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล อตฺตนตฺโป จ โหติ
 อตฺตปฺริตาปนาณฺเอยคฺมนฺยุตฺโต ปฺรนฺตฺโป จ ปฺรปฺริตาปนาณฺเอยค-
 มฺนฺยุตฺโต, อิทฺ ปน ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคฺโล เหนว อตฺตนตฺโป
 โหติ น อตฺตปฺริตาปนาณฺเอยคฺมนฺยุตฺโต น ปฺรนฺตฺโป น

ปรปริตาปนนานุโยคมนุยฺยตฺโต, โส จ^๑ อนตฺตนตฺโป อปรนตโป
ทิกฺขุเจว ฐมฺเม นิจฺจนาโต นิพฺพุโต สීตฺติฏฺโตะ^๒ สุขปฏฺฐิสฺสเวทึ
พฺรหฺมญฺเฏน อตฺตนา วิหฺรติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตนตฺโป โหติ อตฺตปริตา-
ปนนานุโยคมนุยฺยตฺโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปุคฺคโล^๓ อเจลโก โหติ
มุตฺตาจโร หตฺถาวลฺลเณ,^๔ นนฺเธิภทฺตโก^๕ นตฺติฏฺฐภทฺตโก,
นาภิหฺมฺมํ, น อุกฺกิสฺสสกตํ, น นิมฺมตฺตํ สาทียติ. โส น กุมฺภิมฺขา
ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, น กโฬปิมฺขา ปฏฺฐิคฺคณฺหาติ, น เอพฺกมฺนตฺรํ, น
ทณฺฑมฺนตฺรํ, น มุสฺสลมฺนตฺรํ, น ทฺวินฺนํ ญฺญชฺมานานํ, น
คพฺภินิยา, น ปายมานาย, น ปุริสนตฺตรคตฺตาย, น สงฺกิตฺตีสฺสุ, น
ยตฺถ सा อฺปปญฺจิโต โหติ, น ยตฺถ มกฺขิกา สณฺฑสณฺฑจารินี,
น มจฺฉํ, น มํสํ, น สฺสุรํ, น เมรยํ, น ญฺโสทกํ^๖ ปิวติ. โส
เอกาการิโก วา โหติ เอกาโลปิโก, ทฺวาการิโก วา โหติ
ทฺวาโลปิโก ๔เปยฺ สตฺตาการิโก วา โหติ สตฺตาโลปิโก, เอกิสฺสาปิ
ทตฺติยา ยาเปติ, ทฺวิหิปี ทตฺติหิ ยาเปติ ๔เปยฺ สตฺตหิปี ทตฺติหิ
ยาเปติ, เอกาหิกมฺปิ อาหารํ อาหาเรติ, ทฺวิหิกมฺปิ อาหารํ
อาหาเรติ ๔เปยฺ สตฺตาหิกมฺปิ อาหารํ อาหาเรติ, อิติ เอวรूपํ
อทฺธมฺมาสิกมฺปิ ปริยายภตฺตโกชนานุโยคมนุยฺยตฺโต วิหฺรติ. โส
สากภกฺโขปิ โหติ, สามากภกฺโขปิ โหติ, นีวารภกฺโขปิ โหติ,
ททฺทูลภกฺโขปิ โหติ, หมฺภกฺโขปิ โหติ, กณฺภกฺโขปิ โหติ,
อาจามภกฺโขปิ โหติ, ปิณฺณากภกฺโขปิ โหติ, ตินฺนภกฺโขปิ โหติ,

^๑ ฉ., เท. เหนว อตฺตนตฺโป

^๓ ฉ., เท. อยฺ ปาโจ น ทิสฺสติ.

^๕ ฉ., เท. นนฺเธิภทฺตโก

^๒ ฉ., เท. สීตฺติฏฺโตะ อ. สิตฺติฏฺโตะ, เอมฺปริปี

^๔ ฉ., เท. หตฺถาวลฺลเณ

^๖ ฉ., เท. ญฺโสทกํ

โคมยภกฺโขปิ โหติ, วณฺมุลผลาหาโร ยาเปติ ปวตฺตผลโมชึ, โส
 สาณานิปิ ฐาเรติ, มसानานิปิ ฐาเรติ, ฉวทุสฺसानิปิ ฐาเรติ,
 ปัสสูกฺกลานิปิ ฐาเรติ, ตีริฏฺฏกานิปิ^๑ ฐาเรติ, อชินิ^๒ ฐาเรติ, อชินกฺขิปปิ
 ฐาเรติ, กุสจิริปิ ฐาเรติ, วากจิริปิ ฐาเรติ, ผลกจิริปิ ฐาเรติ,
 เกสกมฺพลปิ ฐาเรติ, วาลกมฺพลปิ ฐาเรติ, อุลฺลุกฺปกฺขิปปิ ฐาเรติ,
 เกสมสฺส
 โหติ เกสมสฺส
 โหติ อาสนนปฏิกฺขิตฺโต, อุกฺกุกฺกฺโกปิ โหติ อุกฺกุกฺกฺกปฺปธานมฺนุยฺตฺโต,
 กณฺณกฺกาปสฺสยิโกปิ โหติ กณฺณกฺกาปสฺสเย เสยฺยํ กปฺเปติ,
 สายตตฺติยกมฺปิ อุทโกโรหณานุโยคมฺนุยฺตฺโต วิหริติ. อิติ เอวรูป
 อเนกวิหิตํ กายสฺส อาตาปนปริตาปนानุโยคมฺนุยฺตฺโต วิหริติ. เอว
 โข ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตนฺตโป โหติ อตฺตปริตาปนानุโยคมฺนุยฺตฺโต.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปฺรนฺตโป โหติ ปฺรปริตาปนानุ-
 โยคมฺนุยฺตฺโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺเจ ปุคฺคโล โอรพฺภิกโก โหติ สฺฐกฺริโก
 สากฺกณฺนิโก^๔ มาควิกโก ลุทฺโท มจฺจจฺฉาตโก จโร จโรจฺฉาตโก โคจฺฉาตโก^๕
 พนฺธนาคาริกโก, เย วา ปนฺณญเณปิ เกจิ กุรฺรูกมฺมมฺนฺตา. เอว โข
 ภิกฺขเว ปุคฺคโล ปฺรนฺตโป โหติ ปฺรปริตาปนानุโยคมฺนุยฺตฺโต.

กถญฺจ ภิกฺขเว ปุคฺคโล อตฺตนฺตโป จ โหติ
 อตฺตปริตาปนानุโยคมฺนุยฺตฺโต ปฺรนฺตโป จ ปฺรปริตาปนानุ-
 โยคมฺนุยฺตฺโต. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺเจ ปุคฺคโล ราชา วา โหติ
 ขตฺติโย มุทฺธาภิสิตฺโต, พุราหมโณ วา โหติ^๖ มหาสาโล, โส
 ปุรตฺถิเมน นครสฺส นวํ สนฺถาคารํ การาเปตฺวา เกสมสฺสฺส

^๑ ฉ., เท. ตีริฏฺฏกานิปิ

^๓ อ. เกสมสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส

^๔ สฺยา. อยํ ปาโง น ทิสฺสตี.

^๒ อ. อชินานิปิ

^๕ อ. สากฺกณฺนิโก

^๖ สฺยา. อยํ ปาโง น ทิสฺสตี.

นิจฺฉาโต นิพฺพุโต สีตฺธิภูโต สุขปฏฺฐิสฺสเวทึ พุรฺหมญฺเฏน อตฺตนา
 วิหฺรติ. อึช ภิกฺขเว ตถาคโต โลเก อุปฺปชฺชติ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ
 วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุขโต โลกวินฺธุ อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ
 สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา. โส อิมํ โลกํ สเทวํ
 สมารกํ สพุรฺหมกํ สสฺสมณพุรฺาหมณึ ปชํ สเทวมนุสฺสํ สยํ
 อภิณฺเฎา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ. โส ฐมมํ เทเสติ อาทิกถฺยาณํ
 มชฺฌเมกถฺยาณํ ปรีโยสานกถฺยาณํ สาทถํ สพฺยุณฺชนํ เกวลปรีปฺณณํ
 ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจรียํ ปกาเสติ, ตํ ฐมมํ สุณฺหาติ คหปติ วา
 คหปติปฺตฺโต วา อณฺเฎตรสฺมี วา กุเล ปจฺจาชาโต. โส ตํ
 ฐมมํ สุตฺวา ตถาคเต สทฺธํ ปฏฺฐิลภติ, โส เตน สทฺธาปฏฺฐิลาเภน
 สมนฺนาทโต อิติ ปฏฺฐิสณฺจิกฺขติ 'สมฺพาโธ ฆรฺวาโส ราชปโถ
 อพฺโภากาโส ปพฺพชฺชา, นยิทํ สุกริ อการิ อชฺฌาวสตา
 เอกนตปรีปฺณณํ เอกนตปรีสุทฺธํ สงฺขลิตฺตํ พุรฺหมจรียํ จริตฺตุ,
 ยนฺนฺนาหํ เกสมสฺสุํ โอาหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา
 อการสฺมา อนการิยํ ปพฺพชฺเวยนฺติ. โส อปเรณ สมเยน
 อปเป วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย มหนตฺตํ วา โภคกฺขนฺธํ ปหาย
 อปเป วา ญาคิปรีวณฺณํ ปหาย มหนตฺตํ วา ญาคิปรีวณฺณํ ปหาย
 เกสมสฺสุํ โอาหาเรตฺวา กาสายานิ วตฺถานิ อจฺฉาเทตฺวา อการสฺมา
 อนการิยํ ปพฺพชติ.

โส เอวํ ปพฺพชิตฺวา สมนฺโน ภิกฺขุณฺํ ลิกฺขสาสาชิวสมาปนฺโน
 ปาณฺาติปาตํ ปหาย ปาณฺาติปาตา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ, นิหิตทณฺุโ
 นิหิตสตุโถ ลชฺชึ ทยาปนฺโน สพฺพปาณญฺตหิตานุกมเปี วิหฺรติ,
 อทินฺนาทานํ ปหาย อทินฺนาทานา ปฏฺฐิวิโรโต โหติ ทินฺนาทายี
 ทินฺนปาฏิกงฺขี อเถเนน สจฺฉิญฺเฏน อตฺตนา วิหฺรติ, อพุรฺหมจรียํ

ปหาย พุรหมจารี โหติ อาราจารี วิรโต เมถุนา^๑ คามธมฺมา,
 มุสวาทํ ปหาย มุสวาทา ปฏฺวิรโต โหติ สจฺจวาที สจฺจสนฺโท
 เทโต ปจฺจุยโก อวิสฺวาทโก โลกสฺส, ปิสฺสํ วาจํ ปหาย ปิสฺสณาย
 วาจาเย ปฏฺวิรโต โหติ อิตโต^๒ สุตฺวา น อมฺตฺร อกฺขาตา^๓ อิเมสํ
 เกทาย, อมฺตฺร^๔ วา สุตฺวา น อิเมสํ อกฺขาตา^๕ อมฺสํ เกทาย,
 อิติ ภินฺนํ วา สนฺธาตา สหิตานํ วา อนฺุปฺปาทา สมคฺคاراโม
 สมคฺครโต สมคฺคณฺเฑ สหิตานํ วาจํ ภาสิตา โหติ, ผรุสํ
 วาจํ ปหาย ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิรโต โหติ, ยา सा वाจา
 เนลา^๔ กณฺณสฺสา เปมณฺิยา หทยงฺคมา โปริ พหุชนกนฺตา
 พหุชนมนฺาปา, ตถารูปี วาจํ ภาสิตา โหติ, สมฺพปฺปลาปํ ปหาย
 สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวิรโต โหติ กาลวาที ภูตวาที อตฺถวาที
 ธมฺมวาที วินยวาที นิธานวตี วาจํ ภาสิตา โหติ^๕ กาเลน
 สาปเทสํ ปริยนฺตวตี อตฺถสณฺหิตํ.

โส พิชคามภูตคามสมารมฺภา ปฏฺวิรโต โหติ, เอกภตฺติโก
 โหติ, รตฺตฺปรโต วิรโต วิกาลโกชนา, นจฺจกิตฺวาทีตวิสฺสกทสฺสนา
 ปฏฺวิรโต โหติ, มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺเฑทนวิภูสนฺภูจํหา ปฏฺวิรโต
 โหติ อุจฺจาสยนมหาสยนา ปฏฺวิรโต โหติ, ชาตฺรฺปรชตปฏฺิคฺคหณา
 ปฏฺวิรโต โหติ, อามกธณฺเฑปฏฺิคฺคหณา ปฏฺวิรโต โหติ,
 อามกมฺสปฏฺิคฺคหณา ปฏฺวิรโต โหติ, อิตฺถิกุมาริกาปฏฺิคฺคหณา
 ปฏฺวิรโต โหติ, ทาสีทาสปฏฺิคฺคหณา ปฏฺวิรโต โหติ,
 อเชพกปฏฺิคฺคหณา ปฏฺวิรโต โหติ, กุกฺกุฏสฺสกรปฏฺิคฺคหณา

^๑ ฉ., เท. ๒๗ อสทฺธมฺมา

^{๒-๓} ฉ., เท. น อิตโต สุตฺวา อมฺตฺร อกฺขาตา

^{๓-๔} ฉ., เท. น อมฺตฺร วา สุตฺวา อิเมสํ อกฺขาตา

^๔ อ. เนหา

^๕ สย. อยํ ปาโจ น ทิสฺสติ.

โส อิมินา อริเยน อินฺทุริยสํวเรน สมณฺหาคโต อชฺชตฺตํ
อพฺยาเสกสฺสํ ปฏิสัเวเตติ.

โส อภิกฺกนฺเต ปฏิกฺกนฺเต สมฺปชานการี โหติ, อาโลกิเต
วิโลกิเต สมฺปชานการี โหติ, สมฺมิชฺชิตे ปสารिते สมฺปชานการี
โหติ, สงฺฆาฏิปตฺตจิวรธารणे สมฺปชานการี โหติ, อสิตे ปิตะ
ขายิตे สายิตे สมฺปชานการี โหติ, อุจฺจารปสฺสวากมฺเม
สมฺปชานการี โหติ, คเต จิตे นิสินฺเน สุตฺเต ชาคริตे ภาสิตะ
ตฺถุหิภาเว สมฺปชานการี โหติ.

โส อิมินา จ อริเยน สีสกฺขนฺธเณ สมณฺหาคโต [*]
อิมินา จ อริเยน อินฺทุริยสํวเรน สมณฺหาคโต อิมินา จ อริเยน
สตีสมฺปชณฺเณ สมณฺหาคโต วิวิตํ เสนาสนํ ภาตติ อรณฺณํ
รุกฺขมฺลํ ปพฺพตํ กนฺทํ คิริคฺุ^๒ สฺसानํ วนปตฺถํ อพฺโฆกาสํ
ปลาลปฺภุชํ. โส ปจฺจมาตฺตํ ปิณฺฑปาทปฏิกฺกนฺโต นิสิตติ ปลลงฺกํ
อาภุชิตฺวา อุชฺฐํ กายํ ปณฺธาย ปริมุขํ สตี อุปฏฺฐาเปตฺวา, โส
อภิชฺฌํ โลเก ปหาย วิคตอภิชฺฌเณ เจตสา วิหริติ, อภิชฺฌาย
จิตฺตํ ปริโสเชติ, พฺยาปาทปโทสํ ปหาย อพฺยาปนฺนจิตฺโต วิหริติ
สพฺพปาณฆฺฏทิตานุกมฺปํ, พฺยาปาทปโทสา จิตฺตํ ปริโสเชติ, ถินมิทฺธํ
ปหาย วิคตถินมิทฺธโร วิหริติ อาโลกสณฺณํ สโต สมฺปชาโน,
ถินมิทฺธา จิตฺตํ ปริโสเชติ, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจํ ปหาย อนฺุทฺธโต
วิหริติ อชฺชตฺตํ วุปฺสนตฺตจิตฺโต, อุทฺธจฺจกุกฺกุจฺจา จิตฺตํ ปริโสเชติ,
วิจิกิจฺจํ ปหาย ตินฺณวิจิกิจฺจโน วิหริติ อกถํกถี กุสเลสุ ฐมฺเมสุ,
วิจิกิจฺจาย จิตฺตํ ปริโสเชติ, โส อิเม ปญฺจ นีวรणे ปหาย
เจตโส อุปฺกฺกิลเส ปญฺญาย ทพฺพลักรणे วิวิจฺเจว กาเมหิ ๗เป๗
จตฺตตฺถิ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ.

* ฉ. เท. อิมาย จ อริยาย สนฺตุฏฺฐิยา สมณฺหาคโต ๒ อ. คิริ คุห

โส เอวํ สมหิตเต จิตฺเต ปริสุทฺธเ ปริโยทาทเต อนงฺคเณ
 วิคตฺตูปกฺกิลเสเส มุทฺตฺตฺตเต กมฺมณียเ จิตเต อาเนญชปฺปตฺเต
 ปุพฺเพนิวาสานุสฺสตีตฺตณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ, โส อเนกวิหิตํ
 ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ, เสยฺยถิทํ. เอกํปิ ชาตี เทวํปิ ชาตีโย
 ติสฺสโลปิ ชาตีโย จตสฺสโลปิ ชาตีโย ปณฺจปิ ชาตีโย ทสฺปิ ชาตีโย
 วิสฺสปิ ชาตีโย ตีสฺสปิ ชาตีโย จตฺตทาฬีสฺสปิ ชาตีโย ปณฺณาสฺปิ
 ชาตีโย ชาตีสตฺปิ ชาตีสทสฺสปิ ชาตีสตสทสฺสปิ อเนเกปิ
 สํวณฺณกปฺเป อเนเกปิ วิวณฺณกปฺเป อเนเกปิ สํวณฺณวिवณฺณกปฺเป,
 ‘อมฺตฺราสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร
 เอวํสุขทฺกฺขปฺภิสฺสเวที เอวมายุปรียนฺโต, โส ตโต จโต อมฺตร
 อุทปาที, ตตฺตราปาสี เอวํนาโม เอวํโคตฺโต เอวํวณฺโณ เอวมาหาโร
 เอวํสุขทฺกฺขปฺภิสฺสเวที เอวมายุปรียนฺโต, โส ตโต จโต อิธูปนฺโนติ
 อิติ สากาโร สอุทฺทสฺส อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสเรติ. โส
 เอวํ สมหิตเต จิตฺเต ปริสุทฺธเ ปริโยทาทเต อนงฺคเณ วิคตฺตูปกฺกิลเส
 มุทฺตฺตฺตเต กมฺมณียเ จิตเต อาเนญชปฺปตฺเต สตฺตทานํ จตฺตปฺปาทตฺตณาย
 จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ, โส ทิพฺเพน จกฺขุณา วิสุทฺธเณ
 อตฺติกฺกนฺตมานุสฺสเกน สตฺเต ปสฺสตี จวมาเน อุปปชฺชวมาเน ทิเน
 ปณฺเฑเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุกเต ทฺกฺคเต, ยถากมฺมฺปเค สตฺเต
 ปชานาติ ‘อิมเ วต โภณฺโต สตฺตา กายทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา
 วจิทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา มโนทฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ
 อุปวาทกา มิจฺฉาทิฏฺฐิกิ มิจฺฉาทิฏฺฐิกิมฺมสมาทานา, เต กายสฺส
 เกทา ปรมฺมรณฺา อปายํ ทฺกฺคตฺตี วินิปาตํ นิริยํ อุปปนฺนา,
 อิมเ วา ปน โภณฺโต สตฺตา กายสฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา วจิสฺจฺจริเตน
 สมฺนฺนาคตา มโนสฺจฺจริเตน สมฺนฺนาคตา อริยานํ อนุปวาทกา

สมฺมาทิฏฺฐิกา สมฺมาทิฏฺฐิกมฺมสมาทานา, เต กายสฺส เกทา
 ปรมฺมรณฺนา สฺกตํ สฺกคํ โลกํ อุปฺปนฺนาติ, อิติ ทิพฺเพน จกฺขุนา
 วิสฺสุทฺเชน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปฺปชฺชมาเน
 หิเน ปณฺเฑ สฺวณฺเณ ทฺพพณฺเณ สฺกเต ทฺกคเต, ยถากมฺมุเปเค
 สตฺเต ปชานาติ, โส เอวํ สฺมาหิตเต จิตฺเต ปรีสุทฺเช ปรีโยทาเต
 อนนฺคเณ วิคตฺตูปกฺกิลเส มุทฺฎเต กมฺมนิเย จิตเต อาเนญฺชปฺปตฺเต
 อาสวานํ ขยณฺณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ, โส 'อิทํ ทฺกขณฺติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ ทฺกขสมฺภูโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ
 ทฺกขนิโรธติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ ทฺกขนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อิมเ อาสวาติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ
 อาสวสมฺภูโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, 'อัยํ อาสวนิโรธติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ, 'อัยํ อาสวนิโรธคามินี ปฏฺวีปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ.

ตสฺส เอวํ ชานโต เอวํ ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตํ
 วิมฺจุจติ, ภวาสวาปิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ, อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตํ วิมฺจุจติ,
 วิมฺุตตสฺมี วิมฺุตตมิตฺติ ฌาณํ โหติ, 'ซีณา ชาติ, วุสิตํ พุรหฺมจริยํ,
 กตํ กรณียํ, นาปรี อิตฺถตฺตยาติ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล เหนว อตฺตนฺตโป โหติ น อตฺตปรีตาปนาญฺโยคมฺนุยฺตโต
 น ปฺรนฺตโป น ปฺรปรีตาปนาญฺโยคมฺนุยฺตโต, โส จ* อนตฺตนฺตโป
 อปฺรนฺตโป* ทิฏฺฐเจว ฐมฺเม นิจฺจนาโต นิพฺพุโต สีตฺติภูโต สุขปฏฺฐิสฺสเวทึ
 พุรหฺมภูเตน อตฺตนา วิหริติ. อิมเ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ ปุคฺคลา
 สนฺโต สํวิชฺชมานา โลกสฺมินฺติ. อฏฺฐจมํ.

๕. ตณฺหาสุตฺตํ

[๑๙๙] [๑] “ตณฺหํ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ ชาลีนี สํสริตํ^๑ วิสภูํ วิสตฺติกํ, ยาย อยํ โลโก อุทฺทสฺสโต ปริโยนทุโธ ตณฺตาทุลกฺขาโต^๒ คุลาคุณฺจิกฺขาโต” มุณฺชปพฺพชฺฌโต อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ สํสาร์ นาตีวตฺตติ, ตํ สุณฺนาถ, สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ.

“เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจุสฺสสํ. ภควา เอตทโวจ

“กตมา จ สา ภิกฺขเว ตณฺหา ชาลีนี สํสริตา วิสฺฐา วิสตฺติกา, ยาย อยํ โลโก อุทฺทสฺสโต ปริโยนทุโธ ตณฺตาทุลกฺขาโต คุลาคุณฺจิกฺขาโต มุณฺชปพฺพชฺฌโต อปายํ ทุคฺคตี วินิปาตํ สํสาร์ นาตีวตฺตติ. อฏฺฐารส โข ปณฺิmani ภิกฺขเว ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺติกสฺสุปาทาย. อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺจิตานิ พาหิรสฺสุปาทาย.

กตมานิ [๔] อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺติกสฺสุปาทาย. ‘อสมฺมิตี ภิกฺขเว สติ, ‘อิตฺถสฺมิตี โหติ, ‘เอวสฺมิตี^๔ โหติ, ‘อณฺณธาสฺมิตี โหติ, ‘อสมฺมิตี โหติ, ‘สตสฺมิตี โหติ, ‘สนฺติ โหติ, ‘อิตฺถํ สนฺติ โหติ, ‘เอวํ สนฺติ โหติ, ‘อณฺณธาสฺมิตี โหติ, ‘อปิ สนฺติ โหติ, ‘อปิ^๖ อิตฺถํ สนฺติ โหติ, ‘อปิ เอวํ สนฺติ โหติ, ‘อปิ อณฺณธาสฺมิตี โหติ, ‘ภวิสฺสนฺติ โหติ, ‘อิตฺถํ ภวิสฺสนฺติ โหติ, ‘เอวํ ภวิสฺสนฺติ โหติ, ‘อณฺณธาสฺมิตี โหติ, อิมานิ อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺจิตานิ อชฺฌตฺติกสฺสุปาทาย.

^๑ ฉ.,เท. ภควา เอตทโวจ

^๒ ฉ.,เท.,อ. สริตํ

^๓ ฉ.,เท. คุลาคุณฺจิกฺขาโต อ. คุหาคุณฺจิกฺขาโต

^๔ สฺยา. ตานิ

^๕ ฉ.,เท. เอวสฺมิตี

^๖ ฉ.,เท. อปิหํ อ. อปิห, เอวมฺปิริ.

กตมานิ อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺริตานิ พาหิรสุสฺสาทาย. 'อิมินา
 อสฺมิมิตฺติ ภิกฺขเว สติ, 'อิมินา อิตฺถสฺมิมิตฺติ โหติ, 'อิมินา เอวสฺมิมิตฺติ โหติ,
 'อิมินา อญฺญถาสฺมิมิตฺติ โหติ, 'อิมินา อสสฺมิมิตฺติ โหติ, 'อิมินา สตสฺมิมิตฺติ
 โหติ, 'อิมินา สนฺติ โหติ, 'อิมินา อิตถํ สนฺติ โหติ, 'อิมินา เอวํ
 สนฺติ โหติ, 'อิมินา อญฺญถา สนฺติ โหติ, 'อิมินา อปิ สนฺติ โหติ,
 'อิมินา อปิ อิตถํ สนฺติ โหติ, 'อิมินา อปิ เอวํ สนฺติ โหติ, 'อิมินา
 อปิ อญฺญถา สนฺติ โหติ, 'อิมินา ภวิสฺสนฺติ โหติ, 'อิมินา อิตถํ
 ภวิสฺสนฺติ โหติ, 'อิมินา เอวํ ภวิสฺสนฺติ โหติ, 'อิมินา อญฺญถา
 ภวิสฺสนฺติ โหติ, 'อิมินา อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺริตานิ พาหิรสุสฺสาทาย.

อิตฺติ อฏฺฐารส ตณฺหาวิจฺริตานิ อชฺฌตฺติกสุสฺสาทาย, อฏฺฐารส
 ตณฺหาวิจฺริตานิ พาหิรสุสฺสาทาย. อิมานิ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว จตฺตีส
 ตณฺหาวิจฺริตานิ, อิตฺติ เอวรูปานิ อตีตานิ จตฺตีส ตณฺหาวิจฺริตานิ,
 อนาคตานิ จตฺตีส ตณฺหาวิจฺริตานิ, ปจฺจุปปन्नานิ จตฺตีส
 ตณฺหาวิจฺริตานิ, เอวํ^๑ อฏฺฐตณฺหาวิจฺริตสฺส^๒ โหติ.^๒

อโย โข สา ภิกฺขเว ตณฺหา ชาลินี^๓ สํสริตา^๔ วิสฺฐา
 วิสตฺติกา, ยาย อโย โลโก อุทฺธสโต ปรีโยนฺทฺโร ตนฺตาทูลกฺขาโต
 คูลาคฺคณฺจิกฺขาโต มุณฺชปพฺพชฏฺฐโต อปายํ ทฺวคฺคตึ วินิปาตํ สํสารี
 นาทิวตฺตตฺติตฺติ. นวม.

^๑ สฺยา. เอวสฺสทโท น ทิสฺสติ.

^{๒-๒} ฉ.,ท. อฏฺฐสฺสํ ตณฺหาวิจฺริตํ โหติ อ. อฏฺฐารสตณฺหาวิจฺริตานิ สํ โหติ

^๓ อ. ชาลินา ^๔ ฉ.,เท.,อ. สริตา

๑๐. เปมสุตตํ

[๒๐๐] “จตุตาริมานิ ภิกขเว [*] ชายนติ. กตมานิ จตุตาริ. เปมา เปมํ ชายติ, เปมา โทโส ชายติ, โทสา เปมํ ชายติ, โทสา โทโส ชายติ.

กถญจ ภิกขเว เปมา เปมํ ชายติ. อิท ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคลสฺส อิญฺจ โหติ กนฺโต มนาโป, ตํ ปเร อิญฺเจน กนฺเตน มนาเปน สมฺมาจรฺนติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โย โข มุยาयํ ปุคฺคโล อิญฺจ กนฺโต มนาโป, ตํ ปเร อิญฺเจน กนฺเตน มนาเปน สมฺมาจรฺนตฺติ. โส เตสฺส เปมํ ชเนติ. เอวํ โข ภิกขเว เปมา เปมํ ชายติ.

กถญจ ภิกขเว เปมา โทโส ชายติ. อิท ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคลสฺส อิญฺจ โหติ กนฺโต มนาโป, ตํ ปเร อนิญฺเจน อกนฺเตน อมนาเปน สมฺมาจรฺนติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โย โข มุยาयํ ปุคฺคโล อิญฺจ กนฺโต มนาโป, ตํ ปเร อนิญฺเจน อกนฺเตน อมนาเปน สมฺมาจรฺนตฺติ. โส เตสฺส โทสํ ชเนติ. เอวํ โข ภิกขเว เปมา โทโส ชายติ.

กถญจ ภิกขเว โทสา เปมํ ชายติ. อิท ภิกขเว ปุคฺคโล ปุคฺคลสฺส อนิญฺจ โหติ อกนฺโต อมนาโป, ตํ ปเร อนิญฺเจน อกนฺเตน อมนาเปน สมฺมาจรฺนติ. ตสฺส เอวํ โหติ ‘โย โข มุยาयํ ปุคฺคโล อนิญฺจ อกนฺโต อมนาโป, ตํ ปเร อนิญฺเจน อกนฺเตน อมนาเปน สมฺมาจรฺนตฺติ. โส เตสฺส เปมํ ชเนติ. เอวํ โข ภิกขเว โทสา เปมํ ชายติ.

กถณฺจ ภิกฺขเว โทสา โทโส ชายติ. อิท ภิกฺขเว
 ปุคฺคโล ปุคฺคลสฺส อนิฏฺฐโจ โหติ อกนฺโต อมนาโป, ตํ ปเร
 อิฏฺฐเจน กนฺเตน มนาเปน สมฺมาจเรณฺติ. ตสฺส เอวํ โหติ โย โข
 มयाยํ ปุคฺคโล อนิฏฺฐโจ อกนฺโต อมนาโป, ตํ ปเร อิฏฺฐเจน
 กนฺเตน มนาเปน สมฺมาจเรณฺตีติ. โส เตสุ โทสํ ชเนติ. เอวํ โข
 ภิกฺขเว โทสา โทโส ชายติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ [*] ชายนฺติ.

ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กาเมหิ ๔เปยฺย ปจฺมํ
 ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ, ยํปิสฺส เปมา เปมํ ชายติ, ตํปิสฺส
 ตสฺมี สมเย น โหติ, โยปิสฺส เปมา โทโส ชายติ, โสปิสฺส
 ตสฺมี สมเย น โหติ, ยํปิสฺส โทสา เปมํ ชายติ, ตํปิสฺส ตสฺมี
 สมเย น โหติ, โยปิสฺส โทสา โทโส ชายติ, โสปิสฺส ตสฺมี
 สมเย น โหติ.

ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ วิตกฺกวิจฺจารานํ รูปสฺมา ๔เปยฺย
 ทุตฺติยํ ฌานํ ๔เปยฺย ตตฺติยํ ฌานํ ๔เปยฺย จตฺตตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช
 วิหริติ, ยํปิสฺส เปมา เปมํ ชายติ, ตํปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ,
 โยปิสฺส เปมา โทโส ชายติ, โสปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ, ยํปิสฺส
 โทสา เปมํ ชายติ, ตํปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ, โยปิสฺส โทสา
 โทโส ชายติ, โสปิสฺส ตสฺมี สมเย น โหติ.

ยสฺมี ภิกฺขเว สมเย ภิกฺขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ
 เจโตวิมุตฺตํ ปณฺณาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว ฌมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกิตฺวา
 อุปสมฺปชฺช วิหริติ, ยํปิสฺส เปมา เปมํ ชายติ, ตํปิสฺส ปหีนํ
 โหติ อุกฺคินฺนมุลํ ตาลาวตฺถุกตํ อนภาวํกตํ อายตฺตํ อนุปฺปาทธมฺมํ.
 โยปิสฺส เปมา โทโส ชายติ, โสปิสฺส ปหีนो โหติ อุกฺคินฺนมุโล

तालवतुगतो अनवारगतो आयत्ती अनुपपात्तमो. यं पिस्स तोसा
पेम् चयत्ति, तं पिस्स पहीनं होति अजुच्चिन्नुलं तालवतुगतं
अनवारगतं आयत्ती अनुपपात्तमं. योपिस्स तोसा तोसो चयत्ति,
सोपिस्स पहीनो होति अजुच्चिन्नुलो तालवतुगतो अनवारगतो
आयत्ती अनुपपात्तमो. अयं वुज्जति भिक्खवे भिक्खु न^१ उस्ससेनेति न
पग्गिस्ससेनेति^२ न रूपायत्ति न पञ्चलत्ति न पञ्चमायत्ति.^३

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ อัสสเสเนติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ รูป
อตฺตโต สมนุสฺสติ, รูปวนฺตํ वा อตฺตานํ, อตฺตนิ वा รูปํ,
รูปสฺमी वा อตฺตานํ. เวทํ อตฺตโต สมนุสฺสติ, เวทณาวนฺตํ वा
อตฺตานํ, อตฺตนิ वा เวทํ, เวทนาย वा อตฺตานํ. สญฺญํ
อตฺตโต สมนุสฺสติ, สญฺญาวนฺตํ वा อตฺตานํ, อตฺตนิ वा
สญฺญํ, สญฺญาย वा อตฺตานํ. สงฺขारे อตฺตโต สมนุสฺสติ,
สงฺขารวนฺตํ वा อตฺตานํ, อตฺตนิ वा สงฺขारे, สงฺขारेสุ वा
อตฺตานํ. วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนุสฺสติ, วิญฺญาณวนฺตํ वा
อตฺตานํ, อตฺตนิ वा วิญฺญาณํ, วิญฺญาณสฺमी वा อตฺตานํ, เอวํ
โ ข ภิกขเว ภิกขุ อัสสเสเนติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ น อัสสเสเนติ. อิท ภิกขเว ภิกขุ
น รูปํ อตฺตโต สมนุสฺสติ, น รูปวนฺตํ वा อตฺตานํ, น
อตฺตนิ वा รูปํ, น รูปสฺमी वा อตฺตานํ. น เวทํ อตฺตโต
สมนุสฺสติ, น เวทณาวนฺตํ वा อตฺตานํ, น อตฺตนิ वा เวทํ,
น เวทนาย वा อตฺตานํ. น สญฺญํ อตฺตโต สมนุสฺสติ, น
สญฺญาวนฺตํ वा อตฺตานํ, น อตฺตนิ वा สญฺญํ, น สญฺญาย वा

อตฺตานํ. น สงฺขารे อตฺตโต สมฺนุปฺสฺสตี, น สงฺขารวณฺ्हํ วา
อตฺตานํ, น อตฺตนิ วา สงฺขารे, น สงฺขารेषु วา อตฺตานํ. น
วิญฺญาณํ อตฺตโต สมฺนุปฺสฺสตี, น วิญฺญาณวณฺ्हํ วา อตฺตานํ, น
อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, น วิญฺญาณสฺมี วา อตฺตานํ. เอวํ โข
ภิกฺขเว ภิกฺขุ น อสฺสเสนฺตี.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺฐิสฺเสนฺตี. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อกุโกสนฺหํ ปจฺจกโกสตี, โรสนฺหํ ปฏฺฐิโรสตี, ภาณฺทหํ ปฏฺฐิภาณฺทตี.
เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปฏฺฐิสฺเสนฺตี.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฏฺฐิสฺเสนฺตี. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
อกุโกสนฺหํ น ปจฺจกโกสตี, โรสนฺหํ น ปฏฺฐิโรสตี, ภาณฺทหํ น
ปฏฺฐิภาณฺทตี. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปฏฺฐิสฺเสนฺตี.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฐฺปายตี. ‘อสุมฺมิตี ภิกฺขเว สตี,
‘อิตฺถสฺมิตี โหตี, ‘เอวสฺมิตี โหตี, ‘อณฺณเถาสฺมิตี โหตี, ‘อสฺสสฺมิตี
โหตี, ‘สตสฺมิตี โหตี, ‘สนฺติ โหตี, ‘อิตฺถํ สนฺติ โหตี, ‘เอวํ สนฺติ
โหตี, ‘อณฺณเถา สนฺติ โหตี, ‘อปิ สนฺติ โหตี, ‘อปิ อิตฺถํ สนฺติ
โหตี, ‘อปิ เอวํ สนฺติ โหตี, ‘อปิ อณฺณเถา สนฺติ โหตี,
‘ภวิสฺสนฺติ โหตี, ‘อิตฺถํ ภวิสฺสนฺติ โหตี, ‘เอวํ ภวิสฺสนฺติ โหตี,
‘อณฺณเถา ภวิสฺสนฺติ โหตี. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฐฺปายตี.

กถญจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ฐฺปายตี. ‘อสุมฺมิตี ภิกฺขเว อสตี,
‘อิตฺถสฺมิตี น โหตี, ‘เอวสฺมิตี น โหตี, ‘อณฺณเถาสฺมิตี น โหตี,
‘อสฺสสฺมิตี น โหตี, ‘สตสฺมิตี น โหตี, ‘สนฺติ น โหตี, ‘อิตฺถํ สนฺติ
น โหตี, ‘เอวํ สนฺติ น โหตี, ‘อณฺณเถา สนฺติ น โหตี, ‘อปิ
สนฺติ น โหตี, ‘อปิ อิตฺถํ สนฺติ น โหตี, ‘อปิ เอวํ สนฺติ น

โหติ, ‘อปี อญฺญถา สนฺติ น โหติ, ‘ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘อิตฺถํ
ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘เอวํ ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘อญฺญถา ภวิสฺสสนฺติ
น โหติ, เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ฐปายติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺชลติ. ‘อิมินา อสฺมิมฺติ ภิกฺขเว
สติ, ‘อิมินา อิตฺถสฺมิมฺติ โหติ, ‘อิมินา เอวสฺมิมฺติ โหติ, ‘อิมินา
อญฺญถาสฺมิมฺติ โหติ, ‘อิมินา อสสฺมิมฺติ โหติ, ‘อิมินา สตสฺมิมฺติ โหติ,
‘อิมินา สนฺติ โหติ, ‘อิมินา อิตฺถํ สนฺติ โหติ, ‘อิมินา เอวํ สนฺติ
โหติ, ‘อิมินา อญฺญถา สนฺติ โหติ, ‘อิมินา อปี สนฺติ โหติ,
‘อิมินา อปี อิตฺถํ สนฺติ โหติ, ‘อิมินา อปี เอวํ สนฺติ โหติ,
‘อิมินา อปี อญฺญถา สนฺติ โหติ, ‘อิมินา ภวิสฺสสนฺติ โหติ, ‘อิมินา
อิตฺถํ ภวิสฺสสนฺติ โหติ, ‘อิมินา เอวํ ภวิสฺสสนฺติ โหติ, ‘อิมินา
อญฺญถา ภวิสฺสสนฺติ โหติ, เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺชลติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปชฺชลติ. ‘อิมินา อสฺมิมฺติ ภิกฺขเว
อสติ, ‘อิมินา อิตฺถสฺมิมฺติ น โหติ, ‘อิมินา เอวสฺมิมฺติ น โหติ,
‘อิมินา อญฺญถาสฺมิมฺติ น โหติ, ‘อิมินา อสสฺมิมฺติ น โหติ, ‘อิมินา
สตสฺมิมฺติ น โหติ, ‘อิมินา สนฺติ น โหติ, ‘อิมินา อิตฺถํ สนฺติ น
โหติ, ‘อิมินา เอวํ สนฺติ น โหติ, ‘อิมินา อญฺญถา สนฺติ น
โหติ, ‘อิมินา อปี สนฺติ น โหติ, ‘อิมินา อปี อิตฺถํ สนฺติ น
โหติ, ‘อิมินา อปี เอวํ สนฺติ น โหติ, ‘อิมินา อปี อญฺญถา
สนฺติ น โหติ, ‘อิมินา ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘อิมินา อิตฺถํ
ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘อิมินา เอวํ ภวิสฺสสนฺติ น โหติ, ‘อิมินา
อญฺญถา ภวิสฺสสนฺติ น โหติ. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปชฺชลติ.

กถณฺจ^๑ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺฌายติ.^๒ อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
อสุมิมานो ปหีนโน โหติ อฺจุฉินฺนมฺโหโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวํกโต
อายตฺตี อญฺอุปาททมฺโม. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปชฺฌายติ.^๓

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปชฺฌายติ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน
อสุมิมานो ปหีนโน โหติ อฺจุฉินฺนมฺโหโล ตาลาวตฺถุกโต อนภาวํกโต
อายตฺตี อญฺอุปาททมฺโม. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ น ปชฺฌายตฺตีติ.
ทสฺมึ.

ปญฺจโม มหาวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ^๓

โสทานุคตํ จานํ

ภทฺทียสาปฺตฺติยวปฺปสาพฺพา^๔ จ

มลฺลิกา^๕ อตฺตนฺตโป^๖

ตณฺหาเปเมน จ ทสา เตติ.^๗

จตุตฺถโถ ปณฺณาสโก สมตฺตโต.

^{๑-๑} อ. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^{๓-๓} สฺยา. อิมะ ปาจา น ทิสฺสนฺติ.

^๕ ฉ., เท. มลฺลิก

^๒ ฉ., เท. สมปชฺฌายติ, เอวมฺปรี.ปิ.

^๔ อ. สาปฺตฺติ จ วปฺป สาโพ จ

^๖ ฉ., เท. อตฺตนฺตโป

๕. ปณฺจมปณฺณาสโก*

(๒๑) ๑. สปปุริสวคฺโค

๑. สิกฺขาปทสฺสคํ

[๒๐๑] “อสปฺปฺริสญฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ อสปฺปฺริเสน
อสปฺปฺริสตรญฺจ สปปฺริสญฺจ สปปฺริเสน สปปฺริสตรญฺจ, ตํ สฺสณาท
สํวํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามีติ. “เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺข
ภควโต ปจฺจสฺสํ. ภควา เอตทวโจ

“กตโม จ ภิกฺขเว อสปฺปฺริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสฺมิจฺฉาจารี โหติ, มุสาวาที
โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปฺปฺริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปฺปฺริเสน อสปฺปฺริสตรो. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ, ปรญฺจ ปาณาติปาเต
สมาทเปติ. อตฺตนา จ อทินฺนาทายี โหติ, ปรญฺจ อทินฺนาทาเน
สมาทเปติ. อตฺตนา จ กาเมสฺมิจฺฉาจารี โหติ, ปรญฺจ กาเมสฺมิจฺฉาจาเร
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มุสาวาที โหติ, ปรญฺจ มุสาวาทเ
สมาทเปติ. อตฺตนา จ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจายี โหติ, ปรญฺจ
สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจाने สมาทเปติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
อสปฺปฺริเสน อสปฺปฺริสตรो.

กตโม จ ภิกฺขเว สปปฺริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตา
ปฏฺวิโร โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโร โหติ, กาเมสฺมิจฺฉาจา
ปฏฺวิโร โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโร โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา
ปฏฺวิโร โหติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปปฺริโส.

หมตอายุ 27/05/2566

* สฺยา. ปณฺณาสกาสงฺกหิตา วคฺคา

กตโม จ ภิกฺขเว สปปุริเสน สปปุริสตรโ. อิทฺ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร หิตฺ, ปรณฺจ
 ปาณาติปาตา เวรมณฺยา สมาทเปติ. อตฺตนา จ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิโร หิตฺ, ปรณฺจ อทินฺนาทานา เวรมณฺยา สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ กาเมสุมิฉฺฉาจารา ปฏฺวิโร หิตฺ. ปรณฺจ
 กาเมสุมิฉฺฉาจารา เวรมณฺยา สมาทเปติ. อตฺตนา จ มุสฺสาวาทา
 ปฏฺวิโร หิตฺ, ปรณฺจ มุสฺสาวาทา เวรมณฺยา สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโร หิตฺ, ปรณฺจ
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณฺยา สมาทเปติ. อยฺ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว สปปุริเสน สปปุริสตรโติ. ปจฺม.

๒. อสฺสทฺทสุตฺตํ

[๒๐๒] “อสปปุริสณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ อสปปุริเสน
 อสปปุริสตรณฺจ สปปุริสณฺจ สปปุริเสน สปปุริสตรณฺจ, ตํ สฺสณฺถ
 สาธุกํ มนสิกโรถ, ภาสิสฺสามิตี. “เอวํ ภนฺเตติ โข เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสสฺสุ. ภควา เอตทโวจ

“กตโม จ ภิกฺขเว อสปปุริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 อสฺสทฺทโร หิตฺ, อหิริโก หิตฺ, อนนฺตตปฺปี^๑ หิตฺ, อปฺปสฺสุโต
 หิตฺ, กุสฺสีโต หิตฺ, มุญฺจสฺสตี หิตฺ, ทุปฺปณฺโณ หิตฺ. อยฺ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว อสปปุริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปุริเสน อสปปุริสตรโ. อิทฺ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ อสฺสทฺทโร หิตฺ, ปรณฺจ อสฺสทฺทริเย^๒
 สมาทเปติ. อตฺตนา จ อหิริโก หิตฺ, ปรณฺจ อหิริกตาย สมาทเปติ.
 อตฺตนา จ อนนฺตตปฺปี หิตฺ, ปรณฺจ อนนฺตตปฺเป สมาทเปติ.

^๑ อ. อนนฺตตปฺปี

^๒ อ. อสฺสทฺทาย

อตตนา จ อปฺปสฺสุโต โหติ, ปรมจ อปฺปสฺสุเต สมาทเปติ.
 อตตนา จ กุสฺสโต โหติ, ปรมจ โกสชฺเช สมาทเปติ. อตตนา จ
 มุฏฺฐสฺสติ โหติ, ปรมจ มุฏฺฐสจฺเจ^๑ สมาทเปติ. อตตนา จ
 ทุปฺปณฺโณ โหติ, ปรมจ ทุปฺปณฺณตาย สมาทเปติ. อยฺม วุจฺจติ
 ภิกฺขเว อสปฺปริเสน อสปฺปริสตรो.

กตโม จ ภิกฺขเว สปฺปริโส. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ สทฺโธ
 โหติ, หิริมา โหติ, โอตตปฺปิ โหติ, พหุสฺสุโต โหติ, อารทฺธวิริโย
 โหติ, สติมา โหติ, ปณฺณวา โหติ. อยฺม วุจฺจติ ภิกฺขเว สปฺปริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว สปฺปริเสน สปฺปริสตรो. อิท ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตตนา จ สทฺธาสมฺปนฺโน โหติ, ปรมจ สทฺธาสมฺปทาย
 สมาทเปติ. อตตนา จ หิริมา โหติ, ปรมจ หิริมตาย^๒ สมาทเปติ.
 อตตนา จ โอตตปฺปิ โหติ, ปรมจ โอตตปฺเป สมาทเปติ.
 อตตนา จ พหุสฺสุโต โหติ, ปรมจ พหุสจฺเจ สมาทเปติ.
 อตตนา จ อารทฺธวิริโย โหติ, ปรมจ วิริยารมฺเภา สมาทเปติ.
 อตตนา จ อูปฏฺฐิตสฺสติ โหติ, ปรมจ สติปฺภฺจฺจาเน^๓ สมาทเปติ.
 อตตนา จ ปณฺณาสมฺปนฺโน โหติ, ปรมจ ปณฺณาสมฺปทาย
 สมาทเปติ. อยฺม วุจฺจติ ภิกฺขเว สปฺปริเสน สปฺปริสตรอติ. ทฺติยํ.

๓. สตฺตกมฺมสตฺตํ

[๒๐๓] “อสปฺปริสณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ อสปฺปริเสน
 อสปฺปริสตรณฺจ สปฺปริสณฺจ สปฺปริเสน สปฺปริสตรณฺจ, ตํ สุนาถ
 ะเปฯ

^๑ น.,เท. มุฏฺฐสจฺเจ

^๒ อ. หิริมฺนเต

^๓ น.,เท. สติอฺปภฺจฺจาเน

กตโม จ ภิกฺขเว อสปฺปฺริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสฺมิจฺฉาจารี โหติ,
 มุสาวาที โหติ, ปิสุณฺวาโจ โหติ, ผรุสฺวาโจ โหติ, สมฺผปฺปลาปী
 โหติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปฺปฺริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปฺปฺริเสน อสปฺปฺริสฺตโร. อิทฺ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ, ปรณฺจ ปาณาติปาเต
 สმაทเปติ. อตฺตนา จ อทินฺนาทายี โหติ, ปรณฺจ อทินฺนาทาเน
 สმაทเปติ. อตฺตนา จ กาเมสฺมิจฺฉาจารี โหติ, ปรณฺจ กาเมสฺมิจฺฉาจาเร
 สმაทเปติ. อตฺตนา จ มุสาวาที โหติ, ปรณฺจ มุสาวาเท สმაทเปติ.
 อตฺตนา จ ปิสุณฺวาโจ โหติ, ปรณฺจ ปิสุณาย วาจาเย สმაทเปติ.
 อตฺตนา จ ผรุสฺวาโจ โหติ, ปรณฺจ ผรุสาย วาจาเย สმაทเปติ.
 อตฺตนา จ สมฺผปฺปลาปী โหติ, ปรณฺจ สมฺผปฺปลาเป สმაทเปติ.
 อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปฺปฺริเสน อสปฺปฺริสฺตโร.

กตโม จ ภิกฺขเว สปัปฺริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ,
 กาเมสฺมิจฺฉาจारा ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ,
 ปิสุณาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ, ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ,
 สมฺผปฺปลาปา ปฏฺวิโรโต โหติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปัปฺริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว สปัปฺริเสน สปัปฺริสฺตโร. อิทฺ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรณฺจ
 ปาณาติปาตา เวรมณียา สმაทเปติ. อตฺตนา จ อทินฺนาทานา
 ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรณฺจ อทินฺนาทานา เวรมณียา สმაทเปติ.
 อตฺตนา จ กาเมสฺมิจฺฉาจारा ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรณฺจ

กาเมสุมิจฺจาคารา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ มุสาวาทา
 ปฏิวีรโต โหติ, ปณฺจ มุสาวาทา เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ
 ปิสุณาย วาจาย ปฏิวีรโต โหติ, ปณฺจ ปิสุณาย วาจาย
 เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ ผรุสาย วาจาย ปฏิวีรโต
 โหติ, ปณฺจ ผรุสาย วาจาย เวรมณียา สมาทเปติ. อตฺตนา จ
 สมุพฺพลปา ปฏิวีรโต โหติ, ปณฺจ สมุพฺพลปา เวรมณียา
 สมาทเปติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปปุริเสน สปปุริสตรโรติ. ตติยํ.

๔. ทสกมมสุตฺตํ

[๒๐๔] “อสปปุริสญฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ อสปปุริเสน
 อสปปุริสตรญฺจ สปปุริสญฺจ สปปุริเสน สปปุริสตรญฺจ, ตํ สุนาถ
 ๔เปย

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปุริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
 ปาณาติปาตี โหติ ๔เปย อภิขุณฺณาลุ* โหติ, พยาปนฺนจิตฺโต โหติ,
 มิจฺจาทิฏฺฐิโก โหติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปปุริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปุริเสน อสปปุริสตรโร. อิทฺ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ, ปณฺจ ปาณาติปาเต
 สมาทเปติ ๔เปย อตฺตนา จ อภิขุณฺณาลุ โหติ, ปณฺจ อภิขุณฺณาย
 สมาทเปติ. อตฺตนา จ พยาปนฺนจิตฺโต โหติ, ปณฺจ พยาปาเท
 สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺจาทิฏฺฐิโก โหติ, ปณฺจ มิจฺจาทิฏฺฐิยา
 สมาทเปติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปปุริเสน อสปปุริสตรโร.

กตโม จ ภิกฺขเว สปปุริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตา
 ปฏิวีรโต โหติ ๔เปย อนภิขุณฺณาลุ โหติ, อพยาปนฺนจิตฺโต โหติ,

พิมพ์ที่ 27/05/2566

สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปปฺริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว สปปฺริเสน สปปฺริสตรโ. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺใจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรณฺจ
ปาณาติปาตา เวรมณียา สมาทเปติ ฯเปฯ อตฺตนา จ อนภิชฺฌาลุ
โหติ, ปรณฺจ อนภิชฺฌาย สมาทเปติ. อตฺตนา จ อพฺยาปนฺนจิตฺโต
โหติ, ปรณฺจ อพฺยาปาเท สมาทเปติ. อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก
โหติ, ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมาทเปติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
สปปฺริเสน สปปฺริสตรโรติ. จตฺตถ.

๕. อฏฺฐงฺกิกสุตฺตํ

[๒๐๕] “อสปปฺริสญฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ อสปปฺริเสน
อสปปฺริสตรญฺจ สปปฺริสญฺจ สปปฺริเสน สปปฺริสตรญฺจ, ตํ สฺสณฺถ
ฯเปฯ

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปฺริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺใจ
มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, มิจฺฉาวาโจ โหติ,
มิจฺฉากมฺมฺนฺโต โหติ, มิจฺฉาอาชีโว โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ,
มิจฺฉาสติ โหติ, มิจฺฉาสมาธิ โหติ. อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปปฺริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปฺริเสน สปปฺริสตรโร. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺใจ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาสงฺกปฺโป โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาสงฺกปฺเป
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาวาโจ โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาวาจา
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺฉากมฺมฺนฺโต โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉากมฺมฺนฺเต
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาอาชีโว โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาอาชีเว

สมาทเปติ. อตตนา จ มิจฉาวายาโม โหติ, ปณจ มิจฉาวายาเม
 สมหาทเปติ. อตตนา จ มิจฉาสติ โหติ, ปณจ มิจฉาสติยา
 สมหาทเปติ. อตตนา จ มิจฉาสมาธิ โหติ, ปณจ มิจฉาสมาธิมहि
 สมหาทเปติ. อยं วุจจติ ภิกขเว อสปปริเสน อสปปริสตรโร.

กตโม จ ภิกขเว สปปริโส. อธิ ภิกขเว เอกจโจ
 สมมาทิฏฐิโก โหติ, สมมาสงกปโป โหติ, สมมาวาโจ โหติ,
 สมมากมมนโต โหติ, สมมาอาชีโว โหติ, สมมาวาयाโม โหติ,
 สมมาสติ โหติ, สมมาสมาธิ โหติ. อยं วุจจติ ภิกขเว สปปริโส.

กตโม จ ภิกขเว สปปริเสน สปปริสตรโร. อธิ ภิกขเว
 เอกจโจ อตตนา จ สมมาทิฏฐิโก โหติ, ปณจ สมมาทิฏฐิยา
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาสงกปโป โหติ, ปณจ สมมาสงกปเป
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาวาโจ โหติ, ปณจ สมมาวาจาย
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมากมมนโต โหติ, ปณจ สมมากมมนเต
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาอาชีโว โหติ, ปณจ สมมาอาชีเว
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาวาयाโม โหติ, ปณจ สมมาวาयाเม
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาสติ โหติ, ปณจ สมมาสติยา
 สมหาทเปติ. อตตนา จ สมมาสมาธิ โหติ, ปณจ สมมาสมาธิมहि
 สมหาทเปติ. อยं วุจจติ ภิกขเว สปปริเสน สปปริสตรโรติ. ปณจม.

๖. ทสมกตตตต

[๒๐๖] “อสปปริสญจ โว ภิกขเว เทเสสสามิ อสปปริเสน
 อสปปริสตรญจ สปปริสญจ สปปริเสน สปปริสตรญจ, ตัง สุนาถ
 ๔เป๔

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ ๕เปฯ มิจฺฉาฉานี โหติ, มิจฺฉาวิมุตฺติ โหติ.
อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปปริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว อสปปริเสนฺ อสปปริสตรो. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรมฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา
สมาทเปติ ๕เปฯ อตฺตนา จ มิจฺฉาฉานี โหติ, ปรมฺจ มิจฺฉาฉาเน
สมาทเปติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาวิมุตฺติ โหติ, ปรมฺจ มิจฺฉาวิมุตฺติยา
สมาทเปติ. อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว อสปปริเสนฺ อสปปริสตรो.

กตโม จ ภิกฺขเว สปปริโส. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ
สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ ๕เปฯ สมฺมาฉานี โหติ, สมฺมาวิมุตฺติ โหติ.
อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปปริโส.

กตโม จ ภิกฺขเว สปปริเสนฺ สปปริสตรो. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรมฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา
สมาทเปติ ๕เปฯ อตฺตนา จ สมฺมาฉานี โหติ, ปรมฺจ สมฺมาฉาเน
สมาทเปติ. อตฺตนา จ สมฺมาวิมุตฺติ โหติ, ปรมฺจ สมฺมาวิมุตฺติยา
สมาทเปติ. อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว สปปริเสนฺ สปปริสตรอติ. จญฺจํ.

๗. ปจฺมปาปฐมมุตฺตํ

[๒๐๗] “ปาปญฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ ปาเปน
ปาปตรณฺจ กลฺยาณณฺจ กลฺยาเนน กลฺยาณตรณฺจ, ตํ สฺสุณาถ
๕เปฯ

กตโม จ ภิกฺขเว ปาโป. อิทฺ ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตี
โหติ ๕เปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ. อัยฺ วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาโป.

กตโม จ ภิกขเว ปาเปณ ปาปตโร. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ
 อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ, ปรณฺจ ปาณาติปาเต สมากฺเพติ
 ๕เปยฺ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา
 สมากฺเพติ. อयํ วุจฺจติ ภิกขเว ปาเปณ ปาปตโร.

กตโม จ ภิกขเว กลฺยาโณ. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ
 ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ ๕เปยฺ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ. อยํ
 วุจฺจติ ภิกขเว กลฺยาโณ.

กตโม จ ภิกขเว กลฺยาเณน กลฺยาณตโร. อิท ภิกขเว
 เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรณฺจ
 ปาณาติปาตา เวรมณฺยา สมากฺเพติ ๕เปยฺ อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก
 โหติ, ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมากฺเพติ. อยํ วุจฺจติ ภิกขเว
 กลฺยาเณน กลฺยาณตโรติ. สตฺตมํ.

๘. ทุตติยปาปฐมมุตฺตํ

[๒๐๘] “ปาปณฺจ โว ภิกขเว เทเสสฺสามิ ปาเปณ ปาปตรณฺจ
 กลฺยาณณฺจ กลฺยาเณน กลฺยาณตรณฺจ, ตํ สุณฺหาถ ๕เปยฺ

กตโม จ ภิกขเว ปาโป. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก
 โหติ ๕เปยฺ มิจฺฉาณานิ โหติ, มิจฺฉาวิมุตฺติ โหติ. อยํ วุจฺจติ
 ภิกขเว ปาโป.

กตโม จ ภิกขเว ปาเปณ ปาปตโร. อิท ภิกขเว เอกจฺโจ
 อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา สมากฺเพติ
 ๕เปยฺ อตฺตนา จ มิจฺฉาณานิ โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาณานเ
 สมากฺเพติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาวิมุตฺติ โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาวิมุตฺติยา

สมาทเปติ. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาเปเน ปาปตโร.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณ. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
สมมาทิฏฺฐิโก โหติ ฯเปฯ สมมาญาณิ โหติ, สมมาวิมุตฺติ โหติ.
อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว กลฺยาณ.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณน กลฺยาณตโร. อิท ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ สมมาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรณฺจ สมมาทิฏฺฐิยา
สมาทเปติ ฯเปฯ อตฺตนา จ สมมาญาณิ โหติ, ปรณฺจ สมมาญาณ
สมาทเปติ. อตฺตนา จ สมมาวิมุตฺติ โหติ, ปรณฺจ สมมาวิมุตฺติยา
สมาทเปติ. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว กลฺยาณน กลฺยาณตโรติ. อญฺจม.

๘. ตติยปาปกรรมสูตร

[๒๐๙] “ปาปกรรมณฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ ปาปกรรมเน
ปาปกรรมตรณฺจ กลฺยาณกรรมณฺจ กลฺยาณกรรมเน กลฺยาณกรรมตรณฺจ,
ติ สฺสณาท ฯเปฯ

กตโม จ ภิกฺขเว ปาปกรรมโม. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ ปาณาติปาตี
โหติ ฯเปฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาปกรรมโม.

กตโม จ ภิกฺขเว ปาปกรรมเน ปาปกรรมตโร. อิท ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตี โหติ, ปรณฺจ ปาณาติปาเต
สมาทเปติ ฯเปฯ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา
สมาทเปติ. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาปกรรมเน ปาปกรรมตโร.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณกรรมโม. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร โหติ ฯเปฯ สมมาทิฏฺฐิโก โหติ. อัย
วุจฺจติ ภิกฺขเว กลฺยาณกรรมโม.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณธมฺเมน กลฺยาณธมฺมตโร. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโร หิตฺติ,
ปรณฺจ ปาณาติปาตา เวรมณฺยา สมาทเปตฺติ ฯเปฯ อตฺตนา จ
สมฺมาทิฏฺฐิโก หิตฺติ, ปรณฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมาทเปตฺติ. อยฺม วุจฺจติ
ภิกฺขเว กลฺยาณธมฺเมน กลฺยาณธมฺมตโรติ. นวมฺ.

๑๐. จตุตฺถปาปธมฺมสุตฺตํ

[๒๑๐] “ปาปธมฺมญฺจ โว ภิกฺขเว เทเสสฺสามิ ปาปธมฺเมน
ปาปธมฺมตฺรญฺจ กลฺยาณธมฺมญฺจ กลฺยาณธมฺเมน กลฺยาณธมฺมตฺรญฺจ,
ตํ สุณฺหาถ ฯเปฯ

กตโม จ ภิกฺขเว ปาปธมฺโม. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
มิจฺฉาทิฏฺฐิโก หิตฺติ ฯเปฯ มิจฺฉาฉาณฺเณ หิตฺติ, มิจฺฉาวิมฺุตฺติ หิตฺติ.
อยฺม วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาปธมฺโม.

กตโม จ ภิกฺขเว ปาปธมฺเมน ปาปธมฺมตโร. อิท ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก หิตฺติ, ปรณฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา
สมาทเปตฺติ ฯเปฯ อตฺตนา จ มิจฺฉาฉาณฺเณ หิตฺติ. ปรณฺจ มิจฺฉาฉาณฺเณ
สมาทเปตฺติ. อตฺตนา จ มิจฺฉาวิมฺุตฺติ หิตฺติ, ปรณฺจ มิจฺฉาวิมฺุตฺติยา
สมาทเปตฺติ. อยฺม วุจฺจติ ภิกฺขเว ปาปธมฺเมน ปาปธมฺมตโร.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณธมฺโม. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ
สมฺมาทิฏฺฐิโก หิตฺติ ฯเปฯ สมฺมาฉาณฺเณ หิตฺติ, สมฺมาวิมฺุตฺติ หิตฺติ.
อยฺม วุจฺจติ ภิกฺขเว กลฺยาณธมฺโม.

กตโม จ ภิกฺขเว กลฺยาณธมฺเมน กลฺยาณธมฺมตโร. อิท
ภิกฺขเว เอกจฺโจ อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก หิตฺติ, ปรณฺจ

สมฺมาทิฏฺฐิยา สฺมาทเปติ ฯเปฯ อตฺตนา จ สมฺมาฌานี โหติ,
 ปรณฺจ สมฺมาฌาเน สฺมาทเปติ. อตฺตนา จ สมฺมาวิมุตฺติ โหติ,
 ปรณฺจ สมฺมาวิมุตฺติยา สฺมาทเปติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 กลฺยาณธมฺเมเน กลฺยาณธมฺมตโรติ. ทสมํ.

ปจฺโม สປฺปุริสวคฺโค.

ตสฺสุทฺธานํ^๑

สิกฺขาปทญฺจ อสฺสทฺธํ สตฺตกมฺม^๒ อโถ จ ทสฺกมฺมํ
 อวฺวจฺจนฺตํ ทสมคฺคํ^๓ เทว ปาปธมฺมา อปเร เทวติ.^๔

(๒๒) ๒. โสภนวกุโ

๑. ปริสาสุตต

[๒๑๑] “จตุตาโรเม ภิกขเว ปริสทุสนา.^๒ กตเม จตุตาโร. ภิกขุ^๓ ภิกขเว^๓ ทุสสีโล ปาปธมโม ปริสทุสนโน, ภิกขุ^๓นี้ ภิกขเว ทุสสีลา ปาปธมมา ปริสทุสนา, อุปาสโก ภิกขเว ทุสสีโล ปาปธมโม ปริสทุสนโน, อุปาสิกา ภิกขเว ทุสสีลา ปาปธมมา ปริสทุสนา. อิเม โข ภิกขเว จตุตาโร ปริสทุสนา.

จตุตาโรเม ภิกขเว ปริสโสภนา. กตเม จตุตาโร. ภิกขุ ภิกขเว สีลวา กลุยาณธมโม ปริสโสภโน, ภิกขุ^๓นี้ ภิกขเว สีลวดี กลุยาณธมมา ปริสโสภนา, อุปาสโก ภิกขเว สีลวา กลุยาณธมโม ปริสโสภโน, อุปาสิกา ภิกขเว สีลวดี กลุยาณธมมา ปริสโสภนา. อิเม โข ภิกขเว จตุตาโร ปริสโสภนาติ. ปจมี.

๒. ทิฏฐิสุตต

[๒๑๒] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตัม นิคุชิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. กายทุจจริเตน, วจิทุจจริเตน, มโนทุจจริเตน, มิจฺจนาทิฏฺฐิยา. อิเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตัม นิคุชิตโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตัม นิคุชิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. กายสุจฺจริเตน, วจิสุจฺจริเตน, มโนสุจฺจริเตน, สมฺมาทิฏฺฐิยา. อิเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตัม นิคุชิตโต, เอวํ สคฺเคติ. ทุติยัม.

หมตอายุ 27/05/2566

^๑ ฉ., เท. ปริสาวกุ

^๒ อ. ปริสทุสนา

^{๓-๓} อ. อธิ ภิกขเว ภิกขุ

๓. อกตญฺญตาสฺสุตฺตํ

[๒๑๓] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. กายหุจฺจริเตน, วจฺจุจฺจริเตน, มโนหุจฺจริเตน, อกตญฺญตา อกตเวทิตา. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. กายสุจฺจริเตน, วจฺสุจฺจริเตน, มโนสุจฺจริเตน, กตญฺญตา กตเวทิตา. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ตติยํ.

๔. ปาณาทิปาตีสฺสุตฺตํ

[๒๑๔] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. ปาณาทิปาตํ โหติ, อทินฺนาทาทายํ โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารี โหติ, มุสสาวาทํ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. ปาณาทิปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จตุตฺถํ.

๕. ปจฺมมกฺคสุตฺตํ

[๒๑๕] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. มิจฺฉาทิฏฺฐิกโก โหติ,

มิจจาสงกปโป โหติ, มิจจาวาโจ โหติ, มิจจามมุนโต โหติ. อิมะหิ
 โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ
 สคฺเค. กตเมหิ จตฺตฺหิ. สมนฺมาทิกฺกโก โหติ, สมนฺมาสกปโป โหติ,
 สมนฺมาวาโจ โหติ, สมนฺมามมุนโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ
 ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต, ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอวํ สคฺเคติ. ปณจม.

๖. ทุตติยมคคตตตต

[๒๑๖] “จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตฺตฺหิ. มิจฺจาสทฺธิ โหติ, มิจฺจาวายาโม
 โหติ, มิจฺจาสติ โหติ, มิจฺจาสมาธิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ
 ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตฺตฺหิ. สมนฺมาทิกฺกโก โหติ, สมนฺมาวาโย
 โหติ, สมนฺมาสติ โหติ, สมนฺมาสมาธิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว
 จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จมฺมจ.

๗. ปจจวาทตตตต

[๒๑๗] “จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตฺตฺหิ. อทิกฺกเจ ทิกฺกจวาทิ โหติ,
 อสฺสเต สุตวาทิ โหติ, อมฺเต มุตวาทิ โหติ, อวิญญวเต
 วิญญวตวาทิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอรํ สกฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อทิกฺกุเจ อทิกฺกุจวาทิ ्हติ, อสฺสฺเต
 อสฺสฺตวาทิ ्हติ, อมฺเต อมฺตวาทิ ्हติ, อวิญฺญาเต อวิญฺญาตวาทิ
 ्हติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอรํ สกฺเคติ. สตฺตมํ.

๘. ทุตติยโวรหารปถสูตร

[๒๑๘] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอรํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. ทิกฺกุเจ อทิกฺกุจวาทิ ्हติ,
 สฺเต อสฺสฺตวาทิ ्हติ, มฺเต อมฺตวาทิ ्हติ, วิญฺญาเต
 อวิญฺญาตวาทิ ्हติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอรํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอรํ สกฺเค. กตเมหิ จตุหิ. ทิกฺกุเจ ทิกฺกุจวาทิ ्हติ, สฺเต สฺตวาทิ
 ्हติ, มฺเต มฺตวาทิ ्हติ, วิญฺญาเต วิญฺญาตวาทิ ्हติ. อิมะหิ
 โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมณฺหาคโต, ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต เอรํ
 สกฺเคติ. อฏฺฐมํ.

๙. อหิริกสูตร

[๒๑๙] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอรํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อสฺสทฺโธ ्हติ, ทฺสฺสึโล
 ्हติ, อหิริโก ्हติ, อโนตฺตปฺปิ ्हติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอรํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอรํ สกฺเค. กตเมหิ จตุหิ. สทฺโธ ्हติ, สึลวา ्हติ, หิริมา

โหติ, โอตตปปี โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. นวมํ.

๑๐. ทุสฺสิตฺตฺตฺตํ

[๒๒๐] “จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตฺเมหิ จตฺตฺหิ. อสฺสทฺโห โหติ, ทุสฺสิตฺโต
โหติ, กุสฺสิตฺโต โหติ, ทุปฺปณฺณโห โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ
ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
เอวํ สคฺเค. กตฺเมหิ จตฺตฺหิ. สทฺโห โหติ, สิลฺวา โหติ, อารทฺธวิริโย
โหติ, ปณฺณวา โหติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ทสมํ.

ทุติโย โสภนาคโค.^๑

ตสฺสทฺททานํ^๒

ปริสา ทิฏฺฐจอกตณฺณตา ปาณาติปตฺตาปี เทว มคฺคา
เทว โวหารปถา วุตฺตา อหิริกํ^๓ ทุปฺปณฺณเณน จาติ.^๒

(๒๓) ๓. ทุจฺจริตวคฺโค

๑. ทุจฺจริตสຸຕຸຕຸ

[๒๒๑] “จตฺตาริมาํนิ ภิกฺขเว วจฺิํทุจฺจริตานิ. กตมาํนิ จตฺตาริ. มุสสวาทอ, ปิสุณา วาจา, ผรุสสา วาจา, สมุพฺปปลาโป. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ วจฺิํทุจฺจริตานิ.

จตฺตาริมาํนิ ภิกฺขเว วจฺิํสุจฺจริตานิ. กตมาํนิ จตฺตาริ. สจฺจวาจา, อปิสุณา วาจา, สณฺหา วาจา,^๑ มนุตาภาสา.^๒ อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ วจฺิํสุจฺจริตานิติ. ปจฺม.

๒. ทิฏฺฐิสຸຕຸຕຸ

[๒๒๒] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลอ อพฺยตฺโต อสປุปริโส ขตํ อຸປหตํ อตฺตานิํ ปริหฺรติ, สาวชฺ໌ໄ จ โหติ สานຸวชฺ໌ໄ” วิญญຸນຸ, พหຸญจ อປຸญญຸํ ปสวติ. กตเมหิ จตุหิ. กายทุจฺจริเตน, วจฺิํทุจฺจริเตน, มโนทุจฺจริเตน, มิจฺฉาทิฏฺฐิยา. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลอ อพฺยตฺโต อสປุปริโส ขตํ อຸປหตํ อตฺตานิํ ปริหฺรติ, สาวชฺ໌ໄ จ โหติ สานຸวชฺ໌ໄ วิญญຸນຸ, พหຸญจ อປຸญญຸํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณຸທິโต พຸยຕຸโต สປุปริโส อຸກຸขຕຸํ อຸນຸປหຕຸํ อตຕานิํ ปຸริหຕຸ, อนวช໌ໄ จ โหติ อนຸวช໌ໄ วิญญຸນຸ, พหຸญจ ปຸญญຸํ ปສວຕຸ. กຕเมหิ จຕຸหิ. กายສຸຈຸริเตນ, วຈີສຸຈຸริเตນ, มโนສຸຈຸริเตນ, ສມມາຕິຸທຸຍາ. อิมานิ ไช

^๑ อ. สณฺหาวาจา^๒ ฉ.,เท.,อ. มนุตาวาจา^๓ เท. สานຸวช໌ໄ จ

ภิกขเว จตุหิ ฌเมหิ สมณฺหาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต สปฺปริโส
 อกฺขตํ อนฺุปหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวฺชฺช จ โหติ อนนฺวชฺช
 วิญญํ, พหุญจ ปุณฺณํ ปสวตฺติ. ทฺติยํ.

๓. อกตณฺณตาสุตฺตํ

[๒๒๓] “จตุหิ ภิกขเว ฌเมหิ สมณฺหาคโต พาโล
 อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อนุปหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, สวชฺช จ
 โหติ สานวชฺช วิญญํ, พหุญจ อปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

กายหฺจฺจริเตน, วจฺหฺจฺจริเตน, มโนหฺจฺจริเตน, อกตณฺณตา
 อกตเวทิตา. อิมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฌเมหิ สมณฺหาคโต พาโล
 อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อนุปหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, สวชฺช จ
 โหติ สานวชฺช วิญญํ, พหุญจ อปุณฺณํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกขเว ฌเมหิ สมณฺหาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวฺชฺช จ โหติ
 อนนฺวชฺช วิญญํ, พหุญจ ปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

กายสุจฺจริเตน, วจฺสุจฺจริเตน, มโนสุจฺจริเตน, กตณฺณตา กตเวทิตา.
 อิมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฌเมหิ สมณฺหาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวฺชฺช จ โหติ
 อนนฺวชฺช วิญญํ, พหุญจ ปุณฺณํ ปสวตฺติ. ตฺติยํ.

๔. ปาณาติปาตีสุตตัม

[๒๒๔] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ
อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ ปฺริหฺรติ, สาวชฺชโ จ
โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสุมิจฺฉาจารี
โหติ, มุสาวาที โหติ. อีเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ
สมนฺนาคโต พาลโ อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ
ปฺริหฺรติ, สาวชฺชโ จ โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺญํ
ปสวติ.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺนูปหตํ อตฺตानํ ปฺริหฺรติ, อนวชฺชโ จ โหติ
อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต โหติ,
กาเมสุมิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต โหติ. อีเมหิ
โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺนูปหตํ อตฺตानํ ปฺริหฺรติ, อนวชฺชโ จ โหติ
อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺญํ ปสวตฺตีติ. จตฺตตฺตัม.

๕. ปจम्मกคสุตตัม

[๒๒๕] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ
อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ ปฺริหฺรติ, สาวชฺชโ จ

โหติ สานุวชฺช วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตฺตฺติ.

มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, มิจฺฉาสงฺกปโป โหติ, มิจฺฉาวาโจ โหติ,
มิจฺฉากมฺมนโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺติ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
พาลो อพฺยตโต อสปฺปริโส ขตํ อุปฺหตํ อตฺตํ ปริหริติ,
सानุวชฺช จ โหติ สานุวชฺช วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺณํ ปสวติ.

จตฺตฺติ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พฺยตโต
สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปฺหตํ อตฺตํ ปริหริติ, อนวชฺช จ โหติ
อนนฺวชฺช วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตฺตฺติ.

สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ, สมฺมาสงฺกปโป โหติ, สมฺมาวาโจ
โหติ, สมฺมากมฺมนโต โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺติ ฐมฺเมหิ
สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พฺยตโต สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปฺหตํ อตฺตํ
ปริหริติ, อนวชฺช จ โหติ อนนฺวชฺช วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺณํ
ปสวตฺติ. ปญจมํ.

๖. ทุตติยมกฺกสฺสทฺตํ

[๒๒๖] “จตฺตฺติ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลो อพฺยตโต
อสปฺปริโส ขตํ อุปฺหตํ อตฺตํ ปริหริติ, สานุวชฺช จ โหติ
सानุวชฺช วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตฺตฺติ.

มิจฺฉาอาชีโว โหติ, มิจฺฉาวายาโม โหติ, มิจฺฉาสติ โหติ,
มิจฺฉาสมาธิ โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตฺตฺติ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต

พาลโ อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตฺ อูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ,
สาวชฺช โหติ สานฺวชฺช วิญฺญนํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พฺยตฺโต
สปฺปริโส อกฺขตฺ อนฺูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ, อนวชฺช โหติ
อนนฺวชฺช วิญฺญนํ, พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

สมฺมาอาชีโว โหติ, สมฺมาวายาโม โหติ, สมฺมาสติ โหติ,
สมฺมาสมาธิ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต
ปณฺหิตโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตฺ อนฺูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ,
อนวชฺช โหติ อนนฺวชฺช วิญฺญนํ, พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวตฺตีติ. จญฺจ.

๗. ปจฺมโฆหารปถสฺสตุตฺ

[๒๒๗] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ
อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตฺ อูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ, สาวชฺช โหติ
सानฺวชฺช วิญฺญนํ, พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐวาทิ โหติ, อสฺสฺสฺเต สุตวาทิ โหติ, อมฺุเต
มุตวาทิ โหติ, อวิญฺญาเต วิญฺญาตวาทิ โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว
จตุหิ ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตฺ
อูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ, สาวชฺช โหติ สานฺวชฺช วิญฺญนํ,
พหุญฺจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺหิตโต พฺยตฺโต
สปฺปริโส อกฺขตฺ อนฺูปหตฺ อตฺตานํ ปริหฺรติ, อนวชฺช โหติ
อนนฺวชฺช วิญฺญนํ, พหุญฺจ ปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

อทิฏฺเฐ อทิฏฺฐวาที โหติ, อสฺสฺเต อสฺสฺตวาที โหติ, อมฺเต
อมฺตวาที โหติ, อวิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตวาที โหติ. อิมะหิ โข
ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต ปณฺทิตโต พุยฺยโต สปปฺริโส
อกฺขตํ อญฺปะหตํ อตฺตानํ ปรีหริติ, อนวชฺโซ จ โหติ อนนฺวชฺโซ
วิญฺญนํ, พหุญฺจ ปุณฺณํ ปสวตฺติ. สตฺตมํ.

๘. ทุตติยโฆหารปถสฺสคตํ

[๒๒๘] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต พาโล
อพุยฺยโต อสปปฺริโส ขตํ อญฺปะหตํ อตฺตानํ ปรีหริติ, สวชฺโซ จ
โหติ สานวชฺโซ วิญฺญนํ, พหุญฺจ อปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

ทิฏฺเฐ อทิฏฺฐวาที โหติ, สฺสฺเต อสฺสฺตวาที โหติ, มฺเต
อมฺตวาที โหติ, วิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตวาที โหติ. อิมะหิ โข
ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต พาโล อพุยฺยโต อสปปฺริโส
ขตํ อญฺปะหตํ อตฺตानํ ปรีหริติ, สวชฺโซ จ โหติ สานวชฺโซ
วิญฺญนํ, พหุญฺจ อปุณฺณํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต ปณฺทิตโต พุยฺยโต
สปปฺริโส อกฺขตํ อญฺปะหตํ อตฺตानํ ปรีหริติ, อนวชฺโซ จ โหติ
อนนฺวชฺโซ วิญฺญนํ, พหุญฺจ ปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

ทิฏฺเฐ ทิฏฺฐวาที โหติ, สฺสฺเต สฺสฺตวาที โหติ, มฺเต มฺตวาที
โหติ, วิญฺเฒาเต วิญฺเฒาตวาที โหติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ

ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตํ อณฺุพหตํ
 อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวฺชฺชโ จ โหติ อนนฺวชฺชโ วิญฺญนํ, พหุญจ
 ปุณฺณํ ปสวตฺติ. อญฺจมํ.

๕. อหิริกสูตร

[๒๒๙] “จตุหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต พาลो
 อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อฺพหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, สวชฺชโ จ
 โหติ สานวชฺชโ วิญฺญนํ, พหุญจ อปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

อสฺสทฺโห โหติ, ทฺสสฺสโล โหติ, อหิริโก โหติ, อนฺตตปฺปี
 โหติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต พาลो
 อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อฺพหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, สวชฺชโ จ
 โหติ สานวชฺชโ วิญฺญนํ, พหุญจ อปุณฺณํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกฺขเว ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อณฺุพหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวชฺชโ จ โหติ
 อนนวชฺชโ วิญฺญนํ, พหุญจ ปุณฺณํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

สทฺโห โหติ, สิลฺวา โหติ, หิริมา โหติ, อนฺตตปฺปี โหติ.
 อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ธมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ปณฺหิโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อณฺุพหตํ อตฺตํ ปฺริหฺรติ, อนวชฺชโ จ โหติ
 อนนวชฺชโ วิญฺญนํ, พหุญจ ปุณฺณํ ปสวตฺติ. นวมํ.

๑๐. ทุปปณฺณสุตฺตํ

[๒๓๐] “จตุหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ
อพฺยตโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ ปรีหติ, สวชฺชโ จ
โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

อสฺสทฺชโ โหติ, ทุสฺสีโล โหติ, กุสฺสีโต โหติ, ทุปฺปณฺณโ
โหติ. อีเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต พาลโ
อพฺยตโต อสปฺปริโส ขตํ อุปหตํ อตฺตानํ ปรีหติ, สวชฺชโ จ
โหติ สานฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ อปฺปญฺญํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺทิตो พยฺยโต
สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺนุปหตํ อตฺตानํ ปรีหติ, อนวชฺชโ จ โหติ
อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺญํ ปสวติ.

กตเมหิ จตุหิ.

สทฺชโ โหติ, สิลฺลา โหติ, อารทฺชวิริโย โหติ, ปณฺณวา
โหติ. อีเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ปณฺทิตो
พยฺยโต สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺนุปหตํ อตฺตानํ ปรีหติ, อนวชฺชโ
จ โหติ อนนฺวชฺชโ วิญญฺณํ, พหุญจ ปฺปญฺญํ ปสวติ. ทสมํ.

๑๑. กวิสฺสุตฺตํ

[๒๓๑] “จตฺตารอเม ภิกขเว กวี.

กตเม จตฺตาร.

จินฺตากวี, สุตกวี, อตฺถกวี, ปฏฺฐิภาณกวี. อีเม โข ภิกขเว
จตฺตารอ กวีติ. เอกาทสมํ.

ตติโย ทุจฺจริตวคฺโค.

ตสฺสุทฺทหานํ^๑

ทุจฺจริตํ ทิฏฺฐิจิ อกตณฺณ จ ปาณาติปาตาปิ เทว มคฺคา
เทว โวหารปถา วุตฺตา อหิริกํ ทุปฺปณฺณกวินา จาติ.^๑

(๒๔) ๔. กมฺมวคฺโค

๑. สงฺขิตฺตสุตฺตํ

[๒๓๒] “จตุตาริมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตฺมานิ จตุตาริ.

อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
สฺสกํ สฺสกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ สฺสกํ กณฺ्हสฺสกฺกวิปากํ,
อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺ्हํ อสฺสกํ อกณฺ्हอสฺสกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยา
สํวตฺตติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตุตาริ กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานีติ. ปจฺฉม.

๒. วิตุถารสุตฺตํ

[๒๓๓] “จตุตาริมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตฺมานิ จตุตาริ.

อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว
กมฺมํ สฺสกํ สฺสกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ สฺสกํ
กณฺ्हสฺสกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺ्हํ อสฺสกํ
อกณฺ्हอสฺสกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยา สํวตฺตติ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปากํ.

อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌ^๑ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ,
สพฺยาปชฺฌํ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ
อภิสงฺขโรติ. โส สพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํ

^๑ ฉ., เท. สพฺยาพชฺฌ

วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา
 สพฺยาปชฺฌํ โลกํ อุปฺปชฺชติ,^{*} ตเมनํ สพฺยาปชฺฌํ โลกํ อุปฺปนฺนํ
 สมานํ สพฺยาปชฺฌา ผสฺสา ผุสฺสนฺติ. โส สพฺยาปชฺฌเมหิ ผสฺเสหิ
 ผุฏฺฐโจ สมานํ สพฺยาปชฺฌํ เวทนํ เวทียติ^๒ เอกนฺตทฺทุกฺขํ, เสยฺยถาปิ
 สตฺตา เนรยิกา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกํ สุกกวิปากํ.

อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ อพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ,
 อพฺยาปชฺฌํ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, อพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ
 อภิสงฺขโรติ. โส อพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อพฺยาปชฺฌํ
 วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา
 อพฺยาปชฺฌํ โลกํ อุปฺปชฺชติ, ตเมนํ อพฺยาปชฺฌํ โลกํ อุปฺปนฺนํ
 สมานํ อพฺยาปชฺฌา ผสฺสา ผุสฺสนฺติ. โส อพฺยาปชฺฌเมหิ ผสฺเสหิ
 ผุฏฺฐโจ สมานํ อพฺยาปชฺฌํ เวทนํ เวทียติ เอกนฺตสฺสุขํ, เสยฺยถาปิ
 เทวา สุกกิกณฺหา. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกํ สุกกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกํ กณฺหสูกกวิปากํ.

อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ
 กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ วจีสงฺขารํ
 อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ.
 โส สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา
 สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํปิ
 อพฺยาปชฺฌํปิ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ
 โลกํ อุปฺปชฺชติ, ตเมนํ สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ โลกํ อุปฺปนฺนํ
 สมานํ สพฺยาปชฺฌาปิ อพฺยาปชฺฌาปิ ผสฺสา ผุสฺสนฺติ. โส

หมดอายุ 27/05/2566

* อ. อุปฺปชฺชติ

๒ ฉ., เท. เวทียติ, เอมฺปริย.

สพฺยาปชฺฌเหหิปี อพฺยาปชฺฌเหหิปี ผสฺเสหิ ฌญฺโจ สฺมาโน
 สพฺยาปชฺฌมฺปี อพฺยาปชฺฌมฺปี เวทนํ เวทียติ โวภิกฺขุณฺณสุทฺทุกฺขํ,^๑
 เสยฺยถาปี มนุสฺสา เอกจฺเจ จ เทวา เอกจฺเจ จ วินิปาติกา. อิทํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหสฺสุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ อกณฺหสฺสุกฺกวิปากํ
 กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. ตตฺร ภิกฺขเว ยมฺปิ^๒ กมฺมํ กณฺหํ
 กณฺหวิปากํ, ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา, ยมฺปิ^๓ กมฺมํ สุกฺกํ
 สุกฺกวิปากํ ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา, ยมฺปิ^๔ กมฺมํ กณฺหํ
 สุกฺกํ กณฺหสฺสุกฺกวิปากํ, ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา. อิทํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ อกณฺหสฺสุกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย
 สํวตฺตติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยฺม อภิญฺญา
 สจฺฉิกิตฺวา ปเวทิตานีติ. ทฺติยํ.

๓. โสณกายนสฺสุตํ

[๒๓๔] อถ โข สีขามุคฺคฺลลาโน^๑ พุราหฺมโณ, เยน
 ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควตา สทฺธิ สมนฺโหติ,
 สมนฺโหนิยํ กถํ สาราณิยํ วิตฺติสาเรตฺวา เอกมฺนตํ นิสีทิ. เอกมฺนตํ
 นิสินฺโน โข สีขามุคฺคฺลลาโน พุราหฺมโณ ภควนฺตํ เอตทวโจ

“ปุริมานิ โภ โคตม ทิวसानิ ปุริมตฺรานิ โสณกายโน
 มาณโว, เยนหํ, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา มํ เอตทวโจ “สมฺโณ
 โคตโม สพฺพกมฺมานํ อภิกิริยํ ปณฺญาเปติ,^๔ สพฺพกมฺมานํ โข ปน

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ อ. โวภิกฺขุณฺณ สงฺกิณฺณ สุทฺทุกฺขํ

^๒ อ. สีโฆ โมคฺคฺลลาโน

^๒ ฉ., เท. ยมฺปิ, เอมฺปริปี.

^๔ ฉ. ปณฺญาเปติ

อภีริยํ ปณฺณาเปนฺโต อุกฺเขทํ อาห โลกสฺส. กัมมสจฺจาย โภ^๑
โลโก กัมมสมารมฺภญฺจายีติ.

“ทสฺสนํปี โข อหํ พุราหุมน โสณกายนสฺส” มาณวสฺส
นาภิชานามิ, กุโต ปเนวฺรุโป กถาสลฺลาโป. จตฺตารีมานิ พุราหุมน
กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺนุมา สจฺจิกิตฺวา ปเวทิตานิ. กตมานิ จตฺตาริ.

อตฺถิ พุราหุมน กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ, อตฺถิ พุราหุมน
กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ, อตฺถิ พุราหุมน กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
กณฺหสฺสูกฺกวิปากํ, อตฺถิ พุราหุมน กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสูกฺกํ
อกณฺหอสฺสูกฺกวิปากํ กัมมกฺขยาย^๓ สํวตฺตติ.

กตมญฺจ พุราหุมน กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ. อิท
พุราหุมน เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌํ
วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ. โส
สพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํ วจีสงฺขารํ
อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌํ
โลกํ อุปฺปชฺชติ, ตเมนํ สพฺยาปชฺฌํ โลกํ อุปฺปนฺนํ สมานํ
สพฺยาปชฺฌมา ผสฺสา ผุสฺสนฺติ. โส สพฺยาปชฺฌเมหิ ผสฺเสหิ ผุฏฺโฐ
สมาโน สพฺยาปชฺฌํ เวทนํ เวทียติ เอกนฺตทฺกฺขํ, เสยฺยถาปี
สตุตา เนรยิกา. อิทํ วุจฺจติ พุราหุมน กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ.

กตมญฺจ พุราหุมน กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ. อิท พุราหุมน
เอกจฺโจ อพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ, อพฺยาปชฺฌํ วจีสงฺขารํ
อภิสงฺขโรติ, อพฺยาปชฺฌํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ. โส อพฺยาปชฺฌํ
กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อพฺยาปชฺฌํ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ อ. โข

^๒ อ. โสณกายสฺส

^๓ อ. กมฺมํ กัมมกฺขยาย

อพฺยาปชฺฌมํ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา อพฺยาปชฺฌมํ โลกํ
 อุปฺปชฺชติ, ตเมนํ อพฺยาปชฺฌมํ โลกํ อุปฺปนฺนํ สมานํ อพฺยาปชฺฌมา
 ผสฺสา ผุสฺสนฺติ. โส อพฺยาปชฺฌเมหิ ผสฺเสหิ ผุฏฺโฐ สฺมาโน
 อพฺยาปชฺฌมํ เวทนํ เวทียติ เอกนตฺสฺสํ, เสยฺยถาปิ เทวา
 สุภากิณฺหา. อิทํ วุจฺจติ พุราหฺมณ กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ พุราหฺมณ กมฺมํ กณฺห์ สุกฺกํ กณฺห์สุกฺกวิปากํ.
 อิท พุราหฺมณ เอกจฺโจะ สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ กายสงฺขารํ
 อภิสงฺขโรติ, สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ,
 สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ. โส
 สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ กายสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา
 สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ วจีสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌมํปิ
 อพฺยาปชฺฌมํปิ มโนสงฺขารํ อภิสงฺขริตฺวา สพฺยาปชฺฌมํปิ
 อพฺยาปชฺฌมํปิ โลกํ อุปฺปชฺชติ, ตเมนํ สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ
 โลกํ อุปฺปนฺนํ สมานํ สพฺยาปชฺฌมาปิ อพฺยาปชฺฌมาปิ ผสฺสา
 ผุสฺสนฺติ. โส สพฺยาปชฺฌเมหิปิ อพฺยาปชฺฌเมหิปิ ผสฺเสหิ ผุฏฺโฐ
 สฺมาโน สพฺยาปชฺฌมํปิ อพฺยาปชฺฌมํปิ เวทนํ เวทียติ
 โวकिณฺณสฺสทฺกขํ, เสยฺยถาปิ มนุสฺสา เอกจฺเจ จ เทวา
 เอกจฺเจ จ วินิปาติกา. อิทํ วุจฺจติ พุราหฺมณ กมฺมํ กณฺห์
 สุกฺกํ กณฺห์สุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ พุราหฺมณ กมฺมํ อกณฺห์ อสฺสูกฺกํ อกณฺห์อสฺสูกฺกวิปากํ
 กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. ตตฺร พุราหฺมณ ยมฺปิทํ กมฺมํ กณฺห์
 กณฺห์วิปากํ, ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา, ยมฺปิทํ กมฺมํ สุกฺกํ
 สุกฺกวิปากํ, ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา, ยมฺปิทํ กมฺมํ กณฺห์
 สุกฺกํ กณฺห์สุกฺกวิปากํ, ตสฺส ปหานาย ยา เจตนา. อิทํ วุจฺจติ

พฺรหฺมณ กมฺมํ กณฺหํ อสุกฺกํ กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย
 สํวตฺตติ. อิมานิ โข พฺรหฺมณ จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ
 อภินฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานีติ. ตติยํ.

๔. ปจมสิกขาปทสูตร

[๒๓๕] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
 สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตฺมานิ จตฺตาริ. อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
 กณฺหํ กณฺหวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ, อตฺถิ
 ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
 อกณฺหํ อสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ. อิธ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปาณาติปาตี โหติ, อทินฺนาทายี โหติ, กาเมสฺสมิฉฺฉาจารี
 โหติ, มุสสาวาที โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจาเย โหติ. อิหํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ. อิธ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต
 โหติ, กาเมสฺสมิฉฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสสาวาธา ปฏฺวิโรโต
 โหติ, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา ปฏฺวิโรโต โหติ. อิหํ วุจฺจติ
 ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ.
 อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌปี อพฺยาปชฺฌปี กายสงฺขารํ
 อภิสงฺขโรติ ๕เป๕ อิหํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
 กณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺ्हํ อสฺสํ อกณฺ्हอสฺสํ กวิปํ
 กมฺมกฺขยาเย สํวตฺตติ. ตตฺร ภิกฺขเว ยมฺปิํ กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปํ
 ๗เปฯ อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺ्हํ อสฺสํ อกณฺ्हอสฺสํ กวิปํ
 กมฺมกฺขยาเย สํวตฺตติ. อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ
 อภิญญา สจฺจิกตฺวา ปเวทิตานีติ. จตฺตถํ.

๕. ทุตติยสิกฺขาปทสฺสจฺจํ

[๒๓๖] “จตฺตาริมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภิญญา
 สจฺจิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
 กณฺ्हํ กณฺ्हวิปํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ สฺสํ สฺสํ กวิปํ, อตฺถิ
 ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ สฺสํ กณฺ्हอสฺสํ กวิปํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
 อกณฺ्हํ อสฺสํ อกณฺ्हอสฺสํ กวิปํ กมฺมกฺขยาเย สํวตฺตติ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปํ. อิธ ภิกฺขเว
 เอกจฺเจน มาตา ชีวิตา โวโรปิตา โหติ, ปิตา ชีวิตา โวโรปิโต^๑
 โหติ, อรหํ ชีวิตา โวโรปิโต โหติ, ตถาคตสฺส ทฺฐเจน จิตฺเตน
 โลหิตํ อุปฺปาตํ^๒ โหติ, สงฺฆโม ภินฺโน โหติ. อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 กมฺมํ กณฺ्हํ กณฺ्हวิปํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ สฺสํ สฺสํ กวิปํ. อิธ ภิกฺขเว
 เอกจฺโจ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต
 โหติ, กาเมสฺสมิจฺฉาจารา ปฏฺวิโรโต โหติ, มุสาวาทา ปฏฺวิโรโต
 โหติ, ปิสฺสณาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต โหติ, ผรุสาย วาจาเย ปฏฺวิโรโต
 โหติ, สมฺมปฺปลาปา ปฏฺวิโรโต โหติ, อนภิชฺฌมาลุ โหติ,

^๑ อ. โวโรปิตา

^๒ อ. อุปฺปาติตา

อพฺยาปนฺนจิตฺโต โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิโก^{*} โหติ. อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหสูกฺกวิปากํ.
อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌปิ อพฺยาปชฺฌปิ กายสงฺขารํ
อภิสงฺขโรติ ๔เปฯ อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
กณฺหสูกฺกวิปากํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสูกฺกํ อกณฺหอสูกฺกวิปากํ
กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. ตตฺร ภิกฺขเว ยมฺปิํ กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ
๔เปฯ อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสูกฺกํ อกณฺหอสูกฺกวิปากํ
กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา
สยํ อภินฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานีติ. ปญฺจม.

๖. อริยมกคสูตร

[๒๓๗] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตมานิ จตฺตาริ.

อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว
กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
กณฺหสูกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสูกฺกํ
อกณฺหอสูกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ. อิธ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ๔เปฯ อิํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ อพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ๕เปฯ อิํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหสฺสุกฺกวิปากํ.
อิธ ภิกฺขเว เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌปิ อพฺยาปชฺฌปิ กายสงฺขารํ
อภิสงฺขโรติ ๕เปฯ อิํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ
กณฺหสฺสุกฺกวิปากํ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ
กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. สมฺมาทิฏฺฐิ ๕เปฯ สมฺมาสมาธิ. อิํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย
สํวตฺตติ. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานีติ. จญฺจ.

๗. โพษณฺกสุตฺตํ

[๒๓๘] “จตฺตารีมานิ ภิกฺขเว กมฺมานิ มยา สยํ อภินฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานิ. กตมานิ จตฺตาริ. อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
กณฺหํ กณฺหวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกฺกํ สุกฺกวิปากํ, อตฺถิ
ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกฺกํ กณฺหสฺสุกฺกวิปากํ, อตฺถิ ภิกฺขเว กมฺมํ
อกณฺหํ อสฺสุกฺกํ อกณฺหอสฺสุกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ.

กตมณฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺโจ สพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ๕เปฯ อิํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ กณฺหวิปากํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ สุกกํ สุกฺกวิปากํ. อิทฺ ภิกฺขเว
เอกจฺใจ อพฺยาปชฺฌํ กายสงฺขารํ อภิสงฺขโรติ ๕เปฯ อิทํ วุจฺจติ
ภิกฺขเว กมฺมํ สุกกํ สุกฺกวิปากํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกกํ กณฺหสูกฺกวิปากํ.
อิตฺ ภิกฺขเว เอกจฺใจ สพฺยาปชฺฌํปิ อพฺยาปชฺฌํปิ กายสงฺขารํ
อภิสงฺขโรติ ๕เปฯ อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว กมฺมํ กณฺหํ สุกกํ
กณฺหสูกฺกวิปากํ.

กตมญฺจ ภิกฺขเว กมฺมํ อกณฺหํ อสูกกํ อกณฺหอสูกฺกวิปากํ
กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ. สติสมฺโพชฺฌงฺโค, ฌมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺโค,
วิริยสมฺโพชฺฌงฺโค, ปิตีสมฺโพชฺฌงฺโค, ปสฺสทฺฐิสมฺโพชฺฌงฺโค,
สมาธิสมฺโพชฺฌงฺโค, อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺโค. อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
กมฺมํ อกณฺหํ อสูกกํ อกณฺหอสูกฺกวิปากํ กมฺมกฺขยาย สํวตฺตติ.
อิมานิ ไช ภิกฺขเว จตฺตาริ กมฺมานิ มยา สยํ อภิญฺญา
สจฺฉิกตฺวา ปเวทิตานีติ. สตฺตมํ.

๘. สาวชฺชสุตฺตํ

[๒๓๙] “จตฺุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตฺุหิ. สาวชฺเชน กายกมฺเมน, สาวชฺเชน
วจีกมฺเมน, สาวชฺเชน มโนกมฺเมน, สาวชฺชาย ทิฏฺฐิยา. อิมเหิ ไช
ภิกฺขเว จตฺุหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตฺุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ
สคฺเค. กตเมหิ จตฺุหิ. อนวชฺเชน กายกมฺเมน, อนวชฺเชน วจีกมฺเมน,
อนวชฺเชน มโนกมฺเมน, อนวชฺชาย ทิฏฺฐิยา. อิมเหิ ไช ภิกฺขเว
จตฺุหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. อฏฺฐมํ.

๕. อพฺยาปชฺฌสฺสตุตฺตํ^๑

[๒๔๐] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. สพฺยาปชฺฌเณน กายกมฺเมน, สพฺยาปชฺฌเณน วจีกมฺเมน, สพฺยาปชฺฌเณน มโนกมฺเมน, สพฺยาปชฺฌาย ทิฏฺฐิจิยา. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อพฺยาปชฺฌเณน กายกมฺเมน, อพฺยาปชฺฌเณน วจีกมฺเมน, อพฺยาปชฺฌเณน มโนกมฺเมน, อพฺยาปชฺฌาย ทิฏฺฐิจิยา. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมฺนฺนาคโต ยถาภตํ นิภฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. นวมํ.

๑๐. สมณฺสฺสตุตฺตํ

[๒๔๑] “อิเชว ภิกฺขเว ปจฺโม^๒ สมฺโน, อิทฺ ทุติโย สมฺโน, อิทฺ ตติโย สมฺโน, อิทฺ จตุตฺโถ สมฺโน, สุณฺณา ปรปฺปวาทา สมณฺเหหิ อญฺเณหิ.” เอวเมตํ ภิกฺขเว สมฺมา สีหนาทํ นทถ.

กตโม จ ภิกฺขเว ปจฺโม^๒ สมฺโน. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ติณฺณํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา โสตาปนฺโน โหติ อวินิปาตธมฺโม นียโต สมฺโพธิปฺรายนฺ.^๔ อยํ ภิกฺขเว ปจฺโม^๒ สมฺโน.

กตโม จ ภิกฺขเว ทุติโย สมฺโน. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ติณฺณํ สญฺโฆชนานํ ปริกฺขยา ราชโทสโมหานํ ตนฺตุตา สกทาคามิ

^๑ หมดอายุ 27/05/2566
ฉ.,เท. อพฺยาปชฺฌสฺสตุต

^๒ สฺยา.,อิ. อยํ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๓ ฉ.,เท. อญฺเณหิติ อ. อญฺเณติ

^๔ ฉ.,เท. สมฺโพธิปฺรายน

โหติ, สกิทฺเว อิมํ โลกํ อาคนฺตฺวา ทุกฺขສຸສນຕໍ กโรติ. อຍໍ
ภิกฺขເວ ทຸຕິໂຍ ສມໂณ.

กตโม จ ภิกฺขເວ ตຕິໂຍ ສມໂณ. อิทฺ ภิกฺขເວ ภิกฺขຸ
ປຸນຈນຸນໍ ໂອຣມຸກາດິຍານໍ ສຍໂຍໝານໍ ປຣິກຸຊຍາ ໂອປປາຕິโก
โหติ, ตตฺถ ປຣິນິພຸພາຍີ ອນາວຕຸຕິຣມໂມ ຕສຸມາ ໂລກາ. อຍໍ
ภิกฺขເວ ตຕິໂຍ ສມໂณ.

กตโม จ ภิกฺขເວ จຕຸຕຸໂຄ ສມໂณ. อิทฺ ภิกฺขເວ ภิกฺขຸ
ອາສວານໍ ພຍາ ອນາສວໍ ເຈຕ໌ວິມຸຕຸຕີ ປຸນຸວາວິມຸຕຸຕີ ທິຼຼເຈວ ຣມເມ
ສຍໍ ອภິຍຸພາ ສຈຸຈິກຕຸວາ ອຸປສມປຸຊຸ ວິຮຸຕິ. อຍໍ ภิกฺขເວ
ຈຕຸຕຸໂຄ ສມໂณ.

อิธฺว ภิกฺขເວ ປຈໂມ ສມໂณ, อิทฺ ทຸຕິໂຍ ສມໂณ, อิท
ຕຕິໂຍ ສມໂณ, อิท ຈຕຸຕຸໂຄ ສມໂณ, ສຸພຸພາ ປຣປຸປວາຫາ ສມເນຮິ
ອຍຸເນຮິ. ເວເມຕໍ ກິກຸຊເວ ສມຸມາ ສີຮຸນາທໍ ນທຸຄາຕິ.” ທສມໍ.

๑๑. สປປຣິສານິສັສຸຕຕໍ

[๒๔๒] “สປປຣິສໍ ภิกฺขເວ ນິສຸສາຍ ຈຕຸຕາໂຣ ອານິສັສາ
ປາຼກິກຸຊາ. ກຕເມ ຈຕຸຕາໂຣ. ອຣິເຍນ ສີເລນ ວທຸຸຸຕິ, ອຣິເຍນ
ສມາຣິນາ ວທຸຸຸຕິ, ອຣິຍາຍ ປຸນຸວາຍ ວທຸຸຸຕິ, ອຣິຍາຍ ວິມຸຕຸຕິຍາ
ວທຸຸຸຕິ. ສປປຣິສໍ ກິກຸຊເວ ນິສຸສາຍ ອີເມ ຈຕຸຕາໂຣ ອານິສັສາ
ປາຼກິກຸຊາຕິ. ເອກາທສມໍ.

จตุตฺโถ กมฺมวคฺโค.

ตสฺสุทฺถานํ *

สงฺขิตตวิตถการโสณกายนสิกฺขาปทํ อริยมคฺโค โพชฌงฺกํ
 สาวชฺชณฺเจว อพฺยาปชฌํ สมโน จ สปปุริสานิสฺสโรติ.*

(๒๕) ๕. อาปตฺตติภยวคฺโค

๑. สงฺฆเภทกสฺสตุตฺตํ

[๒๔๓] เอกํ สมยํ ภควา โกสมุพิยํ วิหริติ โฆสิตารามे.
 อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, เยน ภควา, เตนุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสิตฺติ. เอกมนฺตํ นิสินฺนํ โข
 อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ ภควา เอตทวโจ “อปิ นฺตุ ตํ อานนฺท
 อธิกรณํ รูปสนฺตนฺตติ. “กุโต ตํ ภนฺเต อธิกรณํ รูปสมิสฺสติ,
 อายสฺมโต ภนฺเต อนฺรุทฺทสฺส วาหิโย นาม สทฺธิวิหริโก”
 เกวลกปฺปํ สงฺฆเภทาย จิตฺ, ตตฺถายสฺมา” อนฺรุทฺโท น
 เอกวาจิกมฺปิ ภณิตพฺพํ มณฺยตีติ.

“กทา ปนฺนํท อนฺรุทฺโท สงฺฆมชฺเฌ อธิกรณฺสฺส วายุญฺชติ.
 นนฺ อานนฺท ยานิ กานิจิ อธิกรณานิ อุปฺปชฺชนฺติ, สพฺพานิ
 ตานิ ตุมฺहे เจว รูปสเมถ สารีปฺตฺตโมคฺคผลฺลนา จ.

จตฺตารอเม อานนฺท อตฺถวเส สมฺปสฺสสมาโน ปาปภิกฺขุ
 สงฺฆเภทน นนฺตติ. กตเม จตฺตารอ. อิทานนฺท ปาปภิกฺขุ ทฺสฺสึโล
 โหติ ปาปชฺมโม อสฺสจิ สงฺกสฺสรสมาจาโร ปฏิจฺจนนฺกมฺมนฺโต
 อสฺสมโน สมณปฏฺวิญฺโณ อพฺรหฺมจารี พฺรหฺมจาริปฏฺวิญฺโณ อนฺโตปฺปติ
 อวสฺสโต กสมฺพฺชาโต. ตสฺส เอว โหติ ‘สเจ โข มํ ภิกฺขุ
 ชานิสฺสนฺตติ ‘ทฺสฺสึโล ปาปชฺมโม อสฺสจิ สงฺกสฺสรสมาจาโร
 ปฏิจฺจนนฺกมฺมนฺโต อสฺสมโน สมณปฏฺวิญฺโณ อพฺรหฺมจารี
 พฺรหฺมจาริปฏฺวิญฺโณ อนฺโตปฺปติ อวสฺสโต กสมฺพฺชาโตติ. สมคฺคา มํ

สนฺตา นาเสสฺสนฺตํ, วคฺคา ปน มํ น นาเสสฺสนฺตํ. อิทํ อานนฺท
ปจฺมํ อตฺถวสํ สมฺปสฺสฺมาโน ปาปภิกฺขุ สงฺฆเมเทน นนฺทติ.

ปุณ จปรํ อานนฺท ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ
อนฺตคฺคาคิกาย ทิฏฺฐิยา สมฺนฺนาคโต. ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ โข
มํ ภิกฺขุ ชานิสฺสนฺตํ' มิจฺฉาทิฏฺฐิโก อนฺตคฺคาคิกาย ทิฏฺฐิยา
สมฺนฺนาคโตติ. สมคฺคา มํ สนฺตา นาเสสฺสนฺตํ, วคฺคา ปน มํ
น นาเสสฺสนฺตํ. อิทํ อานนฺท ทุตฺติยํ อตฺถวสํ สมฺปสฺสฺมาโน
ปาปภิกฺขุ สงฺฆเมเทน นนฺทติ.

ปุณ จปรํ อานนฺท ปาปภิกฺขุ มิจฺฉาอาชีโว โหติ,
มิจฺฉาอาชีเวน ชีวิตํ^๑ กปฺเปติ. ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ โข มํ
ภิกฺขุ ชานิสฺสนฺตํ' มิจฺฉาอาชีโว มิจฺฉาอาชีเวน ชีวิตํ กปฺเปติติ.
สมคฺคา มํ สนฺตา นาเสสฺสนฺตํ, วคฺคา ปน มํ น
นาเสสฺสนฺตํ. อิทํ อานนฺท ตุตฺติยํ อตฺถวสํ สมฺปสฺสฺมาโน
ปาปภิกฺขุ สงฺฆเมเทน นนฺทติ.

ปุณ จปรํ อานนฺท ปาปภิกฺขุ ลมฺภกาโม โหติ สกฺกาโม
อนวณฺณตฺติกาโม. ตสฺส เอวํ โหติ 'สเจ โข มํ ภิกฺขุ ชานิสฺสนฺตํ
'ลมฺภกาโม สกฺกาโม อนวณฺณตฺติกาโมติ. สมคฺคา มํ สนฺตา^๒
น สกฺกิสฺสนฺตํ น ครุทฺทิสฺสนฺตํ น มาเนสฺสนฺตํ น ปุเชสฺสนฺตํ,
วคฺคา ปน มํ สกฺกิสฺสนฺตํ ครุทฺทิสฺสนฺตํ มาเนสฺสนฺตํ ปุเชสฺสนฺตํ.
อิทํ อานนฺท จตฺตํ อตฺถวสํ สมฺปสฺสฺมาโน ปาปภิกฺขุ สงฺฆเมเทน
นนฺทติ. อีเม โข อานนฺท จตฺตารอ อตฺถวเส สมฺปสฺสฺมาโน
ปาปภิกฺขุ สงฺฆเมเทน นนฺทติ. ปจฺมํ.

๒. อาปตติภยสุตตัม

[๒๔๔] “จตุตถาริมานิ ภิกขเว อาปตติภยานิ. กตมานิ จตุตถาริ. เสยฺยถาปิ ภิกขเว โจโร อาคฺคจาริ คเหตฺวา รณฺโณ ทสฺเสยฺยํ ‘อยนฺเต เทว โจโร อาคฺคจาริ, อิมสฺส เทโว ทณฺห์ ปณฺณตฺติ. ตเมนํ ราชา เอวํ วเทยฺย ‘คจฺฉณ โภ อิมํ ปุริสํ ทพฺพหยา รชฺชยา ปจฺฉาพาหิ คาทพฺพพนฺธํ พนฺธิตฺวา ขุรฺมฺณํทํ กริตฺวา ขรสฺสเรน ปณฺเวน รติยา^๑ รติยํ^๒ สิงฺฆาฏฺเณ สิงฺฆาฏฺกํ ปรีเนตฺวา ทกฺขิณฺเนน ทฺวาเรน นิกฺขาเมตฺวา ทกฺขิณโต นครสฺส สีสํ จินฺทถาติ. ตเมนํ รณฺโณ ปุริสา ทพฺพหยา รชฺชยา ปจฺฉาพาหิ คาทพฺพพนฺธํ พนฺธิตฺวา ขุรฺมฺณํทํ กริตฺวา ขรสฺสเรน ปณฺเวน รติยา รติยํ สิงฺฆาฏฺเณ สิงฺฆาฏฺกํ ปรีเนตฺวา ทกฺขิณฺเนน ทฺวาเรน นิกฺขาเมตฺวา ทกฺขิณโต นครสฺส สีสํ จินฺทเทยฺย. ตตฺตรณฺณตฺรสฺส ถลฺลจฺจสฺส ปุริสสฺส เอวมสฺส ‘ปาปกํ วต โภ อยํ ปุริโส กมฺมํ อกาสิ คารยฺหิ สีสจฺเจชฺช^๓, ยตฺร हि นาม รณฺโณ ปุริสา ทพฺพหยา รชฺชยา ปจฺฉาพาหิ คาทพฺพพนฺธํ พนฺธิตฺวา ขุรฺมฺณํทํ กริตฺวา ขรสฺสเรน ปณฺเวน รติยา รติยํ สิงฺฆาฏฺเณ สิงฺฆาฏฺกํ ปรีเนตฺวา ทกฺขิณฺเนน ทฺวาเรน นิกฺขาเมตฺวา ทกฺขิณโต นครสฺส สีสํ จินฺทิสฺสนฺติ, โส วตสฺสา^๔ เอวฺรฺูปิ ปาปกมฺมํ^๕ น กเรยฺย^๖ สีสจฺเจชฺชนฺติ. เอวเมว โข ภิกขเว ยสฺส กสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณิยา วา เอวํ ติพฺพา ภยสณฺณา ปจฺจุปฺปจฺจิตา โหติ ปาราชฺิเกสฺส ฐมฺเมสฺส. ตสฺเสตํ ปาฏิกงฺขิ ‘อนาปนโน วา ปาราชฺิกํ ฐมฺมํ น อาปชฺชิสฺสตี, อาปนโน วา ปาราชฺิกํ ฐมฺมํ ยถาฐมฺมํ ปฏิกริสฺสตี.

หมดอายุ 27/05/2566

^๑ จ.,เท. รติกาย รติกํ อ. รติยาย รติยํ, เอวมฺปรี. ^๒ จ.,เท.,อ. วตสฺสา^๓ อ. ปาป กมฺม ^๔ จ.,เท.,อ. กเรยฺย, เอวมฺปรี.

^๕ จ.,เท.,อ. วตสฺสา^๖

^๖ อ. ปาป กมฺม

^๗ จ.,เท.,อ. กเรยฺย, เอวมฺปรี.

เสยยถาปิ ภิกขเว ปุริโส กาทกัม^๑ วตถัม ปริชาย เกเส
 ปกิริตวา มุสลัม ขนฺธเ อาโรเปตวา มหาชนกายัม อุปลงฺกมิตวา
 เอวํ วเทยฺย ‘อหัม ภนฺเต ปาปกมมัม อกาสิ คารยหัม โมสลลัม, เยน
 เม आयสมนฺโต อตฺตมนา โหนฺติ, ตัม กโรมีติ. ตตฺตรณฺณตฺตรสฺส
 ถลฺลจฺจสฺส ปุริสสฺส เอวมสฺส ‘ปาปกัม วต โภ อยัม ปุริโส กมมัม
 อกาสิ คารยหัม โมสลลัม. ยตฺร हि นาม กาทกัม วตถัม ปริชาย
 เกเส ปกิริตวา มุสลัม ขนฺธเ อาโรเปตวา มหาชนกายัม อุปลงฺกมิตวา
 เอวํ วทฺขติ ‘อหัม ภนฺเต ปาปกมมัม อกาสิ คารยหัม โมสลลัม, เยน
 เม आयสมนฺโต อตฺตมนา โหนฺติ, ตัม กโรมีติ. โส วตฺสสาयัม
 เอวรูปํ ปาปกมมัม น กเรยฺย คารยหัม โมสลลนฺติ. เอวเมว โข
 ภิกขเว ยสฺส กสฺสจि ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุनिया วา เอวํ ติพฺพา
 ภยสณฺณา ปจฺจุปฺภุจिता โหติ สงฺฆาติเสเสสุ ฐมฺเมสุ. ตสฺเสตํ
 ปาฏิกงฺขัม ‘อนาปนโน วา สงฺฆาติเสสํ ฐมมัม น อาปชฺชิสฺสติ,
 อาปนโน วา สงฺฆาติเสสํ ฐมมัม ยถาฐมมัม ปฏิกิริสฺสติ.

เสยยถาปิ ภิกขเว ปุริโส กาทกัม วตถัม ปริชาย เกเส
 ปกิริตวา อสฺสปฺภุ^๒ ขนฺธเ อาโรเปตวา มหาชนกายัม อุปลงฺกมิตวา
 เอวํ วเทยฺย ‘อหัม ภนฺเต ปาปกมมัม อกาสิ คารยหัม อสฺสปฺภุ, เยน
 เม आयสมนฺโต อตฺตมนา โหนฺติ, ตัม กโรมีติ. ตตฺตรณฺณตฺตรสฺส
 ถลฺลจฺจสฺส ปุริสสฺส เอวมสฺส ‘ปาปกัม วต โภ อยัม ปุริโส กมมัม
 อกาสิ คารยหัม อสฺสปฺภุ, ยตฺร हि นาม กาทกัม วตถัม ปริชาย
 เกเส ปกิริตวา อสฺสปฺภุ ขนฺธเ อาโรเปตวา มหาชนกายัม
 อุปลงฺกมิตวา เอวํ วทฺขติ ‘อหัม ภนฺเต ปาปกมมัม อกาสิ คารยหัม
 อสฺสปฺภุ, เยน เม आयสมนฺโต อตฺตมนา โหนฺติ, ตัม กโรมีติ. โส

^๑ ฉ.,เท. กาทวตถัม

^๒ ฉ.,เท. ภสมปฺภุ, เอวมุปริปิ.

วตฺสสํยา อฺวรूपํ ปาปกมฺมํ น กเรยฺย อสฺสปุณฺณติ. อฺวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺส กสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณฺนิยา วา อฺวํ ติพฺพา ภยสญฺญา ปจฺจุปฺภุจฺจิตา โหติ ปาจิตฺติเยสฺส ฌมฺเมสฺส. ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ 'อนาปนฺโน วา ปาจิตฺติยํ ฌมฺมํ น อาปชฺชิสฺสตี, อาปนฺโน วา ปาจิตฺติยํ ฌมฺมํ ยถาฌมฺมํ ปฏิกิริสฺสตี.

เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ปุริโส กาทกํ วตฺถํ ปริชาย เกเส ปกิริตฺวา มหาชนกายํ อุปลงฺกมิตฺวา อฺวํ วทฺเขยฺย 'อหํ ภนฺเต ปาปกมฺมํ อกาสิ คารยฺหํ อุปวชฺชํ, เยน เม อายสฺมนฺโต อตฺตมนา โหณฺติ, ตํ กโรมีติ. ตตฺตรณฺณตฺรสฺส ถลณฺณจฺสส ปุริสสฺส อฺวามสฺส 'ปาปกํ วต โภ อยํ ปุริโส กมฺมํ อกาสิ คารยฺหํ อุปวชฺชํ, ยตฺร หิ นาม กาทกํ วตฺถํ ปริชาย เกเส ปกิริตฺวา มหาชนกายํ อุปลงฺกมิตฺวา อฺวํ วทฺขติ 'อหํ ภนฺเต ปาปกมฺมํ อกาสิ คารยฺหํ อุปวชฺชํ, เยน เม อายสฺมนฺโต อตฺตมนา โหณฺติ, ตํ กโรมีติ. โส วตฺสสํยา อฺวรूपํ ปาปกมฺมํ น กเรยฺย คารยฺหํ อุปวชฺชนฺติ. อฺวเมว โข ภิกฺขเว ยสฺส กสฺสจฺจิ ภิกฺขุสฺส วา ภิกฺขุณฺนิยา วา อฺวํ ติพฺพา ภยสญฺญา ปจฺจุปฺภุจฺจิตา โหติ ปาฏิกเทสนีเยสฺส ฌมฺเมสฺส, ตสฺสเสตํ ปาฏิกงฺขํ 'อนาปนฺโน วา ปาฏิกเทสนียํ* ฌมฺมํ น อาปชฺชิสฺสตี, อาปนฺโน วา ปาฏิกเทสนียํ ฌมฺมํ ยถาฌมฺมํ ปฏิกิริสฺสตี. อิมานิ โข ภิกฺขเว จตฺตาริ อาปตฺติภยานีติ. ทุติยํ.

๓. ลิกฺขานิสฺสสุตฺตํ

[๒๔๕] "ลิกฺขานิสฺสสมิทํ ภิกฺขเว พุรหฺมจิริยํ วุสฺสตี ปณฺณตฺตํ วิมุตฺติสารํ สตาธิปเตยฺย. กถณฺจ ภิกฺขเว ลิกฺขานิสฺสํ

หมตอยู่ 27/05/2566

* อ. ปาฏิกเทสนียก, อฺวามฺปริปิ.

โหติ. อีธ ภิกขเว มยา สาวกานํ อภิสมาจาริกา สีกขา
 ปณฺณตฺตา อปฺปสฺนฺหานํ ปสาทาย ปสฺนฺหานํ ภิกฺขโสภาวาย.
 ยถา ยถา ภิกขเว มยา สาวกานํ อภิสมาจาริกา สีกขา
 ปณฺณตฺตา อปฺปสฺนฺหานํ ปสาทาย ปสฺนฺหานํ ภิกฺขโสภาวาย, ตถา
 ตถา โส ตสฺสา สีกขาย อชณฺทการี โหติ อจฺฉิทฺทการี
 อสพลการี อกมฺมาสการี, สมาทาย สีกขติ สีกขาปเทสุ.

ปุณ จปรํ ภิกขเว มยา สาวกานํ อาทิพฺรหฺมจริยกา^๑
 สีกขา ปณฺณตฺตา สพฺพโส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย. ยถา ยถา ภิกขเว
 มยา สาวกานํ อาทิพฺรหฺมจริยกา สีกขา ปณฺณตฺตา สพฺพโส
 สมฺมาทูกฺขกฺขยาย, ตถา ตถา โส ตสฺสา สีกขาย อชณฺทการี
 โหติ อจฺฉิทฺทการี อสพลการี อกมฺมาสการี, สมาทาย สีกขติ
 สีกขาปเทสุ. เอวํ โข ภิกขเว สีกขานิสมํ โหติ.

กถญจ ภิกขเว ปณฺณตฺตรํ โหติ. อีธ ภิกขเว มยา
 สาวกานํ ฐมฺมา เทสิตา สพฺพโส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย. ยถา ยถา
 ภิกขเว มยา สาวกานํ ฐมฺมา เทสิตา สพฺพโส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย,
 ตถา^๒ ตถา สพฺเพ เต ฐมฺมา^๒ ปณฺณาย สมเวกฺขิตา โหนฺติ.
 เอวํ โข ภิกขเว ปณฺณตฺตรํ โหติ.

กถญจ ภิกขเว วิมุตฺตिसารํ โหติ. อีธ ภิกขเว มยา
 สาวกานํ ฐมฺมา เทสิตา สพฺพโส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย. ยถา ยถา
 ภิกขเว มยา สาวกานํ ฐมฺมา เทสิตา สพฺพโส สมฺมาทูกฺขกฺขยาย,
 ตถา ตถา สพฺเพ เต ฐมฺมา วิมุตฺตียา ผุสิตา^๓ โหนฺติ. เอวํ โข
 ภิกขเว วิมุตฺตिसารํ โหติ.

^๑ หมายเหตุ 27/05/2566

^๑ ฉ.,เท.,อ. อาทิพฺรหฺมจริยิกา

^๒ ฉ.,เท.,อ. ตถา ตถาสฺส เต ฐมฺมา, เอวมฺปริปิ. ^๓ อ. ผุสิตา

กถณจ ภิกขเว สตาธิปเตยฺย โหติ. 'อิติ อปริปฺปํ วา
 อภิสมาจาริกํ สิกฺขํ ปริปฺปเรสุสํมิ, ปริปฺปํ วา อภิสมาจาริกํ
 สิกฺขํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนฺนคฺคเหสุสํมิติ อชฺฌตฺตํเยว สติ
 สุปฺปจฺจिता โหติ. 'อิติ อปริปฺปํ วา อาทิพฺรหฺมจฺริยํ สิกฺขํ ปริปฺปเรสุสํมิ,
 ปริปฺปํ วา อาทิพฺรหฺมจฺริยํ สิกฺขํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย
 อนฺนคฺคเหสุสํมิติ อชฺฌตฺตํเยว สติ สุปฺปจฺจिता โหติ.
 'อิติ อสมเวกฺขิตํ วา ฌมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย สมเวกฺขิตฺตํ,
 สมเวกฺขิตํ วา ฌมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนฺนคฺคเหสุสํมิติ
 อชฺฌตฺตํเยว สติ สุปฺปจฺจिता โหติ. 'อิติ อมุสฺสิตํ วา ฌมฺมํ วิมุตฺตติยา
 มุสฺสิตฺตํ, มุสฺสิตํ วา ฌมฺมํ ตตฺถ ตตฺถ ปณฺณาย อนฺนคฺคเหสุสํมิติ
 อชฺฌตฺตํเยว สติ สุปฺปจฺจिता โหติ. เอวํ โข ภิกขเว สตาธิปเตยฺย
 โหติ. 'สิกฺขานิสฺสํมิทํ ภิกขเว พฺรหฺมจฺริยํ วุสฺสติ ปณฺณตฺตรํ
 วิมุตฺตติสํริ สตาธิปเตยฺยนฺติ อิติ ยนฺตํ วุตฺตํ, อิทเมตํ ปฏฺิจจ
 วุตฺตนฺติ. ตติยํ.

๔. เสยยาสุตตัม

[๒๔๖] "จตฺสฺโส อิมํ ภิกขเว เสยฺยา. กตมา จตฺสฺโส.
 เปตเสยฺยา, กามภโถสิเสยฺยา, สีสฺเสยฺยา, ตถาคตเสยฺยา. กตมา จ
 ภิกขเว เปตเสยฺยา. เยภฺยฺเยน ภิกขเว เปตา อุตฺตํนา เสนฺติ.
 อยํ วุจฺจติ ภิกขเว เปตเสยฺยา.

กตมา จ ภิกขเว กามภโถสิเสยฺยา. เยภฺยฺเยน ภิกขเว
 กามภโถสิ วาเมเน ปสฺเสน เสนฺติ. อยํ วุจฺจติ ภิกขเว กามภโถสิเสยฺยา.

กตมา จ ภิกขเว สีสฺเสยฺยา. สีสฺโส ภิกขเว มิคฺราชา
 ทกฺขิเณเน ปสฺเสน เสยฺยํ กปฺเปติ ปาเทณ* ปาทํ อจฺจาชา

* ฉ., เท., อ. ปาเท

อนตรสญฺจิมีหิ^๑ นนฺคฺฉจฺจํ อนฺนปฺกฺขิปปิตฺวา, โส ปฏฺิพฺพชฺฌิตฺวา ปุริมํ
 กายํ อพฺภุณฺหาเมตฺวา ปจฺฉิมํ กายํ อนฺนวิโลเกติ, สเจ ภิกฺขเว
 สีโห มิคราชา กิณฺณจิ ปสฺสติ กายสฺส วิกฺขิตฺตํ วา วิสํวํ วา,
 เตน ภิกฺขเว สีโห มิคราชา^๒ อนตฺตมโน โหติ. สเจ ปน ภิกฺขเว
 สีโห มิคราชา น กิณฺณจิ ปสฺสติ กายสฺส วิกฺขิตฺตํ วา วิสํวํ วา,
 เตน ภิกฺขเว สีโห มิคราชา อตฺตมโน โหติ อยํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 สีหเสยฺยา.

กตมา จ ภิกฺขเว ตถาคตเสยฺยา. อิท ภิกฺขเว ตถาคโต^๓
 วิวิจฺเจ กาเมหิ ๕เป๕ จตฺตถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหริติ. อยํ
 วุจฺจติ ภิกฺขเว ตถาคตเสยฺยา. อีมา โข ภิกฺขเว จตฺสโส
 เสยฺยาติ. จตฺตถํ.

๕. ญปารหตฺตํ

[๒๔๗] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ญปารหา. กตเม จตฺตาโร.

ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ญปารโห, ปจฺเจกพุทฺโธ
 ญปารโห, ตถาคตสาวโก ญปารโห, ราชา จกฺกวตฺตี ญปารโห.
 อีเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร ญปารหาติ. ปณจม.

๖. ปณณวฏฺฏติสฺสจฺจํ^๔

[๒๔๘] “จตฺตาโรเม ภิกฺขเว ฃมฺมา ปณณวฏฺฏติสฺสยา
 สํวตฺตนฺติ. กตเม จตฺตาโร. สปฺปฺริสสํเสโว, สทฺธมฺมสฺสวณฺ, โยนิโสมนสิกาโร,
 ฃมฺมานุฃมฺมปฏฺิปปตฺติ. อีเม โข ภิกฺขเว จตฺตาโร
 ฃมฺมา ปณณวฏฺฏติสฺสยา สํวตฺตนฺตฺติ. จมฺมจํ.

^๑ ฉ.,เท. อนตรสญฺจิมีหิ อ. อนตรสญฺจิมี

^๒ อ. มหาราชา

^๓ สยา.,อ. ภิกฺข

^๔ ฉ.,เท.,อ. ปณณวฏฺฏติสฺสจฺจํ

๗. พหุการสุตตัม

[๒๔๙] “จตุตาโรเม ภิกขเว ฐมา มนุสฺสภุตสฺส พหุการา”
โหนติ. กตเม จตุตาโร. สปปุริสสเสโว, สหุฐมมสฺสวณฺ, โยนิโสมนสิกาโร, ฐมานุฐมมปฏิปตฺติ. อิมे โข ภิกขเว จตุตาโร
ฐมา มนุสฺสภุตสฺส พหุการา โหนตฺติ. สตฺตมํ.

๘. ปจฺมโฆหารสุตตัม

[๒๕๐] “จตุตาโรเม ภิกขเว อนริยโฆหารา. กตเม จตุตาโร.
อทิฏฺเฐ ทิฏฺฐจวาทิตา, อสฺสฺสฺเต สุตฺตวาทิตา, อมฺเต มุตฺตวาทิตา,
อวิญฺเฒาเต วิญฺเฒาตวาทิตา. อิมे โข ภิกขเว จตุตาโร
อนริยโฆหาราติ. อญฺจมํ.

๙. ทุตติยโฆหารสุตตัม

[๒๕๑] “จตุตาโรเม ภิกขเว อริยโฆหารา. กตเม จตุตาโร.
อทิฏฺเฐ อทิฏฺฐจวาทิตา, อสฺสฺสฺเต อสฺสฺสฺตวาทิตา, อมฺเต อมุตฺตวาทิตา,
อวิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตวาทิตา. อิมे โข ภิกขเว จตุตาโร
อริยโฆหาราติ. นวมํ.

๑๐. ตติยโฆหารสุตตัม

[๒๕๒] “จตุตาโรเม ภิกขเว อนริยโฆหารา. กตเม จตุตาโร.
ทิฏฺฐจฺเฐ อทิฏฺฐจวาทิตา, สฺสฺเต อสฺสฺสฺตวาทิตา, มฺเต อมุตฺตวาทิตา,
วิญฺเฒาเต อวิญฺเฒาตวาทิตา. อิมे โข ภิกขเว จตุตาโร
อนริยโฆหาราติ. ทสฺมํ.

หมตฺถาย 27/05/2566

๑๑. จตุตถโวหารสุตต์

[๒๕๓] “จตุตาโรเม ภิกขเว อริยโฆหารา. กตเม จตุตาโร. ทิฏฺฐเจ ทิฏฺฐจวาทิตา, สุเต สุตวาทิตา, มุเต มุตวาทิตา, วิณฺณาเต วิณฺณาตวาทิตา. อีเม โข ภิกขเว จตุตาโร อริยโฆหาราติ. เอกาทสม.

ปณจโม อาปตฺติภยวคฺโค.

ตตฺตฺตฺตฺตฺ

ภทอาปตฺติ^๑ ลิกฺขา จ^๒

ปณณวฺตฺตฺติ พหุการา

เสยฺยา ญฺปนารเหณ จ

โฆหารา จตุโร “จิตาติ.”

(๒๖) ๖. อภิณฺณาวคฺโค

๑. อภิณฺณาสุตฺตํ

[๒๕๔] “จตุตฺตารอเม ภิกฺขเว ฐมา. กตเม จตุตฺตารอ. อตฺถิ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปรีเยญฺเอยา, อตฺถิ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปหาตพฺพา, อตฺถิ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ภาเวตพฺพา, อตฺถิ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา สจฺฉิกาทพฺพา.

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปรีเยญฺเอยา. ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา. อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปรีเยญฺเอยา.

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปหาตพฺพา. อวิชฺชา จ ภวตณฺหา จ. อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ปหาตพฺพา.

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ภาเวตพฺพา. สมโถ จ วิปสฺสหา จ. อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา ภาเวตพฺพา.

กตเม จ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา สจฺฉิกาทพฺพา. วิชฺชา จ วิมุตฺติ จ. อิมะ วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว ฐมา อภิณฺณา สจฺฉิกาทพฺพา. อิมะ โข ภิกฺขเว จตุตฺตารอ ฐมาติ. ปจฺมํ.

๒. ปรีเยสนาสุตฺตํ

[๒๕๕] “จตฺสโส อิมะ ภิกฺขเว อนฺริยปรีเยสนา. กตมา จตฺสโส. อิท ภิกฺขเว เอกจฺโจ อตฺตนา ชราฐมโธ สมานิ ชราฐมมฺเวยะ ปรีเยสตี, อตฺตนา พฺยาธิฐมโธ สมานิ พฺยาธิฐมมฺเวยะ ปรีเยสตี, อตฺตนา มรณฐมโธ สมานิ มรณฐมมฺเวยะ ปรีเยสตี,

อตตนา สงกิเลสิกรรมโม^๑ สมานิ สงกิเลสิกรรมมเวย ปริเยสติ.
อิมานิ ไช ภิกขเว จตสฺโส อนริยปริเยสนา.

จตสฺโส อิมานิ ภิกขเว อริยปริเยสนา. กตมา จตสฺโส.
อิธ ภิกขเว เอกจฺโจ อตตนา ชรากรรมโม สมานิ ชรากรรมเม
อาทีนํ วิทิตฺวา อชฺรํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ,
อตตนา พฺยาธิกรรมโม สมานิ พฺยาธิกรรมเม อาทีนํ วิทิตฺวา อพฺยาธิ
อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ ปริเยสติ, อตตนา มรณกรรมโม
สมานิ มรณกรรมเม อาทีนํ วิทิตฺวา อมตํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ
นิพฺพานํ ปริเยสติ, อตตนา สงกิเลสิกรรมโม สมานิ สงกิเลสิกรรมเม
อาทีนํ วิทิตฺวา อสงกิลิฏฺจํ อนุตฺตรํ โยคกฺเขมํ นิพฺพานํ
ปริเยสติ. อิมานิ ไช ภิกขเว จตสฺโส อริยปริเยสนาติ. ทุตติยํ.

๓. สงคหาวตฺถุสฺสุตํ

[๒๕๖] “จตฺตาริมานิ ภิกขเว สงคหาวตฺถุณิ. กตมานิ จตฺตาริ.
ทานํ, เปยฺยวชฺช^๒, อตฺถจริยา, สมานตฺตตา. อิมานิ ไช ภิกขเว
จตฺตาริ สงคหาวตฺถุณิ. ตติยํ.

๔. มาลุงฺกยปฺปตฺตสฺสุตํ^๓

[๒๕๗] อถ ไช อายสฺมา มาลุงฺกยปฺปตฺโต,^๓ เยน ภควา,
เตนฺอุปสงฺกมิ; อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.
เอกมนฺตํ นิสินฺโน ไช อายสฺมา มาลุงฺกยปฺปตฺโต ภควนฺตํ เอตทวโจ

^๑ หมดอายุ 27/05/2566
ฉ.,เท. สงกิเลสิกรรมโม

^๒ ฉ.,เท. เปยวชช

^๓ ฉ.,เท.,อิ. มาลุกฺกยปฺปตฺโต, เอมฺปฺริ.

“สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ฅมฺมํ เทเสตุ, ยมฺหํ ภควโต ฅมฺมํ สุตฺวา เอโก วุปกฏฺโฆ อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหเรยฺยนฺติ.

“เอตฺถทหานิ” มาลุงฺกยปฺตตํ ก็ ทหเร ภิกฺขุ^๒ วกฺขาม. ยตฺร^๓ हि นาม ตวํ ชินฺโน วุฑฺโฒ มหฺลลโก ตถาคตสฺส สงฺขิตฺเตน โอวาทํ ยาจสีตี.

“เทเสตุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ฅมฺมํ, เทเสตุ สุกโต สงฺขิตฺเตน ฅมฺมํ, อปฺเปว นามาทํ ภควโต ภาสิตสฺส อตฺถํ ชาเนยฺย^๔,” อปฺเปว นามาทํ ภควโต ภาสิตสฺส ทายาโท อสฺสนฺติ.

“จตฺตารโमे มาลุงฺกยปฺตตํ ตณฺहुปฺปาทา ยตฺถ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ. กตเม จตฺตารโ. จีวรเหตุ วา มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, ปิณฺทปาทเหตุ วา มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, เสนาสนเหตุ วา มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ, อิติภาวาทเหตุ วา มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ. อิเม โข มาลุงฺกยปฺตตํ จตฺตารโ ตณฺहुปฺปาทา ยตฺถ ภิกฺขุโน ตณฺหา อุปฺปชฺชมานา อุปฺปชฺชติ. ยโต โข มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุโน ตณฺหา ปหีนา โหติ อฺจุฉินฺนมฺูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวํกตา आयตี อนฺุปฺปาทฅมฺมา. อยํ วุจฺจติ มาลุงฺกยปฺตตํ ภิกฺขุ อฺจุฉฺเชจฺฉิ^๔ ตณฺหํ วิวฏฺฏยิ สณฺโณชนํ, สมฺมามานาภิสมฺยา อนฺตมกาสิ ทฺวฺกฺขสฺสาติ.

* ฉ.เท. 27/01 เอตฺถ อิทานิ

๒ สฺยา. อยํ ปาโร น ทิสฺสติ.

๓ อ. ยตฺถ

๔ ฉ.เท., อ. อาชาเนยฺย

๕ สฺยา. อฺจุฉฺเชจฺฉิ

อถ โข อายสฺมา มาลุงฺกยปฺตฺโต ภควตา อิมินา โอวาเทน
โอวาทิตฺ อุกฺกจายาสนา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ปทกฺขิณํ กตฺวา
ปฏกามิ.

อถ โข อายสฺมา มาลุงฺกยปฺตฺโต เอโก รูปกฏฺโฆ
อปฺปมตฺโต อาตาปี ปหิตตฺโต วิหรนฺโต นจิรสฺเสว, ยสฺสสตฺถาย
กุลปฺตฺตา สมฺมเทว อการสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชนฺติ, ตทณฺตฺตรํ
พฺรหฺมจริยปริโยสานํ ทิฏฺฐเจว ธมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจํกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิहाสิ, “ขีณา ชาติ, วุสฺสิตํ พฺรหฺมจริยํ, กตํ กรณียํ,
นาปรํ อิตฺถตฺตยาตฺติ อพฺภณฺณาสิ. อณฺณตโร จ ปณายสฺมา
มาลุงฺกยปฺตฺโต อรหฺตํ อโหสีติ. จตฺตํ.

๕. กุลสุตฺตํ

[๒๕๘] “ยานิ กานิจิ ภิกฺขเว กุลานิ โภเคสฺส มหตฺตํ”
ปตฺตานิ น จิรญฺจิติกานิ ภวนฺติ, สพฺพานิ ตานิ จตฺตฺติ จาเนหิ
เอเตสํ วา อณฺณตเรน. กตเมหิ จตฺตฺติ. นญฺจํ น คเวสนฺติ, ชินฺณํ
น ปฏิสงฺขโรนฺติ, อปริมิตปานโมชนา [๒] โหณฺติ, ทุสฺสึลํ อิตฺถิ วา
ปุริสํ วา อาธิปจฺเจ จเปนฺติ. ยานิ กานิจิ ภิกฺขเว กุลานิ โภเคสฺส
มหตฺตํ ปตฺตานิ น จิรญฺจิติกานิ ภวนฺติ, สพฺพานิ ตานิ อิมฺเห
จตฺตฺติ จาเนหิ เอเตสํ วา อณฺณตเรน.

ยานิ กานิจิ ภิกฺขเว กุลานิ โภเคสฺส มหตฺตํ ปตฺตานิ
จิรญฺจิติกานิ ภวนฺติ, สพฺพานิ ตานิ จตฺตฺติ จาเนหิ เอเตสํ วา
อณฺณตเรน. กตเมหิ จตฺตฺติ. นญฺจํ คเวสนฺติ, ชินฺณํ ปฏิสงฺขโรนฺติ,
ปริมิตปานโมชนา [๓] โหณฺติ, สึลวณฺตํ อิตฺถิ วา ปุริสํ วา

มปปจจ ๒๗/๐๕/๒๕๖๖

๑ อ. มหนฺตํ

๒ อ. จ

๓ อ. จ

อาธิปจฺเจ จเปนฺติ. ยานิ กานิจิ ภิกฺขเว กุลานิ โภเคสฺส มหตฺตํ
ปตฺตานิ จิรญฺจิติกานิ ภวนฺติ, สพฺพพานิ ตานิ อิมฺเหิ จตฺุหิ จานฺเหิ
เอเตสํ วา อญฺญตเรนาติ. ปญฺจมํ.

๖. ปจฺมอาชานียสุตฺตํ

[๒๕๙] “จตฺุหิ ภิกฺขเว องฺเคหิ สมนฺฺนาคโต รณฺโณ ภทฺุโร
อสฺสอาชานีโย ราชารโห โหติ ราชโภคฺโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวว
สงฺขํ คจฺฉติ. กตเมหิ จตฺุหิ.

อิธ ภิกฺขเว รณฺโณ ภทฺุโร อสฺสอาชานีโย วณฺณสมฺปนฺโน จ
โหติ พลสมฺปนฺโน จ ชวสมฺปนฺโน จ อารโหปริณาสสมฺปนฺโน จ.
อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตฺุหิ องฺเคหิ สมนฺฺนาคโต รณฺโณ ภทฺุโร
อสฺสอาชานีโย ราชารโห โหติ ราชโภคฺโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวว
สงฺขํ คจฺฉติ.

เอวเมว โข ภิกฺขเว จตฺุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺฺนาคโต ภิกฺขุ
ฉาทฺุเนยฺโย โหติ ๔เปยฺย อนฺุตตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ
จตฺุหิ. อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน จ โหติ พลสมฺปนฺโน จ
ชวสมฺปนฺโน จ อารโหปริณาสสมฺปนฺโน จ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน โหติ. อิธ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ สีลวา โหติ ๔เปยฺย สมากาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส. เอวํ โข
ภิกฺขเว ภิกฺขุ วณฺณสมฺปนฺโน โหติ.

กถญฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ พลสมฺปนฺโน โหติ. อิธ ภิกฺขเว
ภิกฺขุ อารทฺุทวิริโย วิหฺรติ อกฺุสลานํ ฐมฺมานํ ปหานาย กุสฺลานํ
ฐมฺมานํ อุปสมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺุทฺุโร กุสฺเลสฺส
ฐมฺเมสฺส. เอวํ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ พลสมฺปนฺโน โหติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ชวสมปนฺโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุ ‘อิทํ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตํ ปชานาติ ฯเปฯ ‘อัยํ ทุกฺขนิโรธคามินี
ปฏิปทาติ ยถาภูตํ ปชานาติ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ ชวสมปนฺโน โหติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ อารโหปริณาสสมปนฺโน โหติ. อิท
ภิกขเว ภิกขุ ลาภี โหติ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปัจจุยเภสัชช-
ปริกขารานํ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อารโหปริณาสสมปนฺโน โหติ.

อิเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตโร ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสาติ. ฉมฺมจํ.

๗. ทุตติยอาขานียสูตรํ

[๒๖๐] “จตุหิ ภิกขเว องฺเคหิ สมณฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร
อสฺสาชานีโย ราชารโห โหติ ราชโกคฺโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ
คจฺจติ. กตเมหิ จตุหิ. อิท ภิกขเว รณฺโณ ภทฺโร อสฺสาชานีโย
วณฺณสมปนฺโน จ โหติ พลสมปนฺโน จ ชวสมปนฺโน จ
อารโหปริณาสสมปนฺโน จ. อิเมหิ โข ภิกขเว จตุหิ องฺเคหิ
สมณฺนาคโต รณฺโณ ภทฺโร อสฺสาชานีโย ราชารโห โหติ
ราชโกคฺโค, ‘रणฺโณ องฺคนฺเตวว สงฺขํ คจฺจติ.

เอวเมว โข ภิกขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ฯเปฯ อนุตฺตโร ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺส. กตเมหิ
จตุหิ. อิท ภิกขเว ภิกขุ วณฺณสมปนฺโน จ โหติ พลสมปนฺโน จ
ชวสมปนฺโน จ อารโหปริณาสสมปนฺโน จ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ วณฺณสมปนฺโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุ สีลวา โหติ ฯเปฯ สมากาย สิกฺขติ สิกฺขาปเทสฺส. เอวํ โข
ฌมฺเมสฺส. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ วณฺณสมปนฺโน โหติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ พลสมปนฺโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุ อารทฐวิริโย วิหรติ อกุสลानํ ฐมฺมานํ ปหานาย กุสลानํ
ฐมฺมานํ อุปสมฺปทาย ทามวา ทพฺพปรกฺกโม อนิกฺขิตตฺตฺโร กุสเลสุ
ฐมฺเมสุ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ พลสมปนฺโน โหติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ ชวสมปนฺโน โหติ. อิท ภิกขเว
ภิกขุ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตํ ปญฺญาวิมุตฺตํ ทิฏฺฐเจว
ฐมฺเม สยํ อภิญฺญา สจฺจิกิตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหรติ. เอวํ โข
ภิกขเว ภิกขุ ชวสมปนฺโน โหติ.

กถณจ ภิกขเว ภิกขุ อาโรหปริณาสสมปนฺโน โหติ. อิท
ภิกขเว ภิกขุ ลาภี โหติ จีวรปิณฑปาตเสนาสนคิลานปจฺจยเภสชฺช-
ปริกฺขารานํ. เอวํ โข ภิกขเว ภิกขุ อาโรหปริณาสสมปนฺโน โหติ.

อิมเหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกขุ
อาหุเนยฺโย โหติ ๔เปฯ อนุตฺตํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสุสาคิ. สตฺตมํ.

๘. พลสุตตัม

[๒๖๑] “จตฺตาริมาณี ภิกขเว พลาณี. กตมานิ จตฺตาริ.
วิริยพลํ, สติพลํ, สมာธิพลํ, ปญฺญาพลํ. อิมานิ โข ภิกขเว จตฺตาริ
พลาณิตี. อฏฺฐมํ.

๙. อรณยสุตตัม

[๒๖๒] “จตฺตฺหิ ภิกขเว ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต ภิกขุ นาลํ
อรณฺยวนปตฺถานี” ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตํ. กตเมहि จตฺตฺหิ.
กามวิตกฺเกน, พฺยาปาทวิตกฺเกน, วิหีสาวิตกฺเกน, ทฺวปฺปญฺโฆ โหติ
ชโฬ เอพฺมุโค.^๑ อิมเหิ โข ภิกขเว จตฺตฺหิ ฐมฺเมहि สมนฺนาคโต
ภิกขุ นาลํ อรณฺยวนปตฺถานี ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตํ.

^๑ ฉ., เท. อรณฺยวนปตฺถานี อี. อรณฺยว วนปตฺถานี

^๒ ฉ., เท. เอลมุโค

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ภิกขุ อลํ
 อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ ปฏฺฐิเสวิตฺตํ. กตเมหิ จตุหิ.
 เนกขมมวิตกฺเคน, อพฺยาปาทวิตกฺเคน, อวิหีสาวิตกฺเคน, ปณฺณวา
 โหติ อชโฬ อเนพฺมุโค. อิมเอหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ
 สมณฺหาคโต ภิกขุ อลํ อรณฺณวนปตฺถานิ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 ปฏฺฐิเสวิตฺตุนฺติ. นวมํ.

๑๐. กมฺมสุตฺตํ

[๒๖๓] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต พาโล
 อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อฺปฺหตํ อตฺตานํ ปริหฺรติ, สาวชฺโช จ
 โหติ สานฺวชฺโช วิญฺญํ, พหุญฺจ อปฺญํ ปสวติ. กตเมหิ
 จตุหิ. สาวชฺเชน กายกมฺเมน, สาวชฺเชน วจีกมฺเมน, สวชฺเชน
 มโนกมฺเมน, สาวชฺชาย ทิฏฺฐิจฺยา. อิมเอหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 ฐมเมหิ สมณฺหาคโต พาโล อพฺยตฺโต อสปฺปริโส ขตํ อฺปฺหตํ
 อตฺตานํ ปริหฺรติ, สาวชฺโช จ โหติ สานฺวชฺโช วิญฺญํ, พหุญฺจ
 อปฺญํ ปสวติ.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ปณฺทิตฺโต พฺยตฺโต
 สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปฺหตํ อตฺตานํ ปริหฺรติ, อนวชฺโช จ โหติ
 อนนฺวชฺโช วิญฺญํ, พหุญฺจ ปฺญํ ปสวติ. กตเมหิ จตุหิ.
 อนวชฺเชน กายกมฺเมน, อนวชฺเชน วจีกมฺเมน, อนวชฺเชน
 มโนกมฺเมน, อนวชฺชาย ทิฏฺฐิจฺยา. อิมเอหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 ฐมเมหิ สมณฺหาคโต ปณฺทิตฺโต พฺยตฺโต สปฺปริโส อกฺขตํ อนฺุปฺหตํ
 อตฺตานํ ปริหฺรติ, อนวชฺโช จ โหติ อนนฺวชฺโช วิญฺญํ, พหุญฺจ
 ปฺญํ ปสวตฺติ. ทสมํ.

นฺนุโธ อภินฺวาวคฺโค.

ตสฺสอุทฺทหานํ^๑

อภินฺวาว ปรีเยสนา

สงฺคหํ^๒ มาลฺลํกฺยปฺตโต

กฺลํ^๓ เทว จ อาชานียา^๓

พลํ อรณฺณกมฺมุนาติ.^๑

(๒๓) ๓. กมมปถาคโค

๑. ปาณาติปาตีสุตตัม

[๒๖๔] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ปาณาติปาตํ โหติ, ปรมฺจ ปาณาติปาเต สมากเปติ, ปาณาติปาเต จ สมนฺญโย โหติ, ปาณาติปาตสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ปาณาติปาตา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปรมฺจ ปาณาติปาตา เวรมณียา สมากเปติ, ปาณาติปาตา เวรมณียา จ สมนฺญโย โหติ, ปาณาติปาตา เวรมณียา จ วณฺณํ ภาสติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ปจฺม.

๒. อทินฺนาทายีสุตตัม

[๒๖๕] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ อทินฺนาทายํ โหติ, ปรมฺจ อทินฺนาทาเน สมากเปติ, อทินฺนาทาเน จ สมนฺญโย โหติ, อทินฺนาทานสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมฺเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตฺโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ อทินฺนาทานา ปฏฺวิโรโต

โหติ, ปณญจ อทินฺนาทานา เวรมณียา สมาทเปติ, อทินฺนาทานา
 เวรมณียา จ สมนุญโย โหติ, อทินฺนาทานา เวรมณียา จ
 วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต
 ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ สคฺเคติ. ทุตฺติยํ.

๓. มิจฺฉาจาริสุตตัม

[๒๖๖] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ
 นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ กาเมสฺมิจฺฉาจารี
 โหติ, ปณญจ กาเมสฺมิจฺฉาจาเร สมาทเปติ, กาเมสฺมิจฺฉาจาเร จ
 สมนุญโย โหติ, กาเมสฺมิจฺฉาจารสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข
 ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต,
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ กาเมสฺมิจฺฉาจारा ปฏฺวิโร
 โหติ, ปณญจ กาเมสฺมิจฺฉาจारा เวรมณียา สมาทเปติ,
 กาเมสฺมิจฺฉาจारा เวรมณียา จ สมนุญโย โหติ, กาเมสฺมิจฺฉาจारा
 เวรมณียา จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ
 สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต เอวํ สคฺเคติ. ตติยํ.

๔. มุสาวาทิสุตตัม

[๒๖๗] “จตุหิ ภิกฺขเว ฌมฺเมหิ สมณฺหาคโต ยถาภตํ
 นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ มุสาวาทิ โหติ,
 ปณญจ มุสาวาทเ สมาทเปติ, มุสาวาทเ จ สมนุญโย โหติ,
 มุสาวาทสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฌมฺเมหิ
 สมณฺหาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ
 สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ มุสสาวาหา ปฏฺวิโรโต โหติ, ปณฺจ
 มุสสาวาหา เวรมณียา สમાทเปติ, มุสสาวาหา เวรมณียา จ สมนุญฺโฆ
 โหติ, มุสสาวาหา เวรมณียา จ วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกขเว
 จตุหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จตฺตถํ.

๕. ปิสุณวาจาสุตฺตํ

[๒๖๘] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ปิสุณวาโจ
 โหติ, ปณฺจ ปิสุณาย วาจา ย สમાทเปติ, ปิสุณาย วาจา จ
 สมนุญฺโฆ โหติ, ปิสุณาย วาจา จ วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข
 ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ
 สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ปิสุณาย วาจา ปฏฺวิโรโต
 โหติ, ปณฺจ ปิสุณาย วาจา เวรมณียา สમાทเปติ, ปิสุณาย วาจา
 เวรมณียา จ สมนุญฺโฆ โหติ, ปิสุณาย วาจา เวรมณียา จ
 วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ ฐมเมหิ สมนุหาคโต
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. ปณฺจมํ.

๖. ผรุสวาจาสุตฺตํ

[๒๖๙] “จตุหิ ภิกขเว ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ผรุสวาโจ โหติ,
 ปณฺจ ผรุสาย วาจา ย สમાทเปติ, ผรุสาย วาจา จ สมนุญฺโฆ
 โหติ, ผรุสาย วาจา จ วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกขเว จตุหิ
 ฐมเมหิ สมนุหาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ ผรฺุสาย วาจา ย ปฏฺวิโร
 โหติ, ปรมฺจ ผรฺุสาย วาจา เวรมณียา สมากเปติ, ผรฺุสาย วาจา
 เวรมณียา จ สมนฺญโย โหติ, ผรฺุสาย วาจา เวรมณียา จ
 วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. จญฺจ.

๗. สมฺมปฺปลาปฺปสฺส

[๒๗๐] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ สมฺมปฺปลาปํ
 โหติ, ปรมฺจ สมฺมปฺปลาเป สมากเปติ, สมฺมปฺปลาเป จ สมนฺญโย
 โหติ, สมฺมปฺปลาปสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ
 ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
 เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ สมฺมปฺปลาปา ปฏฺวิโร
 โหติ, ปรมฺจ สมฺมปฺปลาปา เวรมณียา สมากเปติ, สมฺมปฺปลาปา
 เวรมณียา จ สมนฺญโย โหติ, สมฺมปฺปลาปา เวรมณียา จ
 วณฺณํ ภาสติ. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต
 ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. สตฺตมํ.

๘. อภิขุณฺณาสุตฺตํ

[๒๗๑] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ
 นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ อภิขุณฺณาสฺส โหติ,

ปรณฺจ อภิชฺฌาย สมากฺทเปตฺติ, อภิชฺฌาย จ สมนฺุญฺโฆ โหติ,
อภิชฺฌาย จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺุณาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺุณาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ
สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ อนภิชฺฌาลุ โหติ, ปรณฺจ
อนภิชฺฌาย สมากฺทเปตฺติ, อนภิชฺฌาย จ สมนฺุญฺโฆ โหติ, อนภิชฺฌาย จ
วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺุณาคโต
ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. อญฺจม.

๕. พุยาปนฺนจิตฺตสฺสทํ

[๒๗๒] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺุณาคโต ยถาภตํ
นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ พุยาปนฺนจิตฺโต
โหติ, ปรณฺจ พุยาปาเท สมากฺทเปตฺติ, พุยาปาเท จ สมนฺุญฺโฆ
โหติ, พุยาปาทสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ
ฐมฺเมหิ สมนฺุณาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺุณาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต,
เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ อพุยาปนฺนจิตฺโต โหติ,
ปรณฺจ อพุยาปาเท สมากฺทเปตฺติ, อพุยาปาเท จ สมนฺุญฺโฆ โหติ,
อพุยาปาทสฺส จ วณฺณํ ภาสติ. อิมเหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ
สมนฺุณาคโต ยถาภตํ นิกฺขิตฺโต, เอวํ สคฺเคติ. นวม.

๑๐. มิจฺฉาทิฏฺฐิสุตฺตํ

[๒๗๓] “จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ มิจฺฉาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรมฺจ มิจฺฉาทิฏฺฐิยา สมาทเปติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิยา จ สมนฺญโย โหติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิยา จ วณฺณํ ภาสตี. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ นิริเย.

จตุหิ ภิกฺขเว ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ สคฺเค. กตเมหิ จตุหิ. อตฺตนา จ สมฺมาทิฏฺฐิโก โหติ, ปรมฺจ สมฺมาทิฏฺฐิยา สมาทเปติ, สมฺมาทิฏฺฐิยา จ สมนฺญโย โหติ, สมฺมาทิฏฺฐิยา จ วณฺณํ ภาสตี. อิมะหิ โข ภิกฺขเว จตุหิ ฐมฺเมหิ สมนฺนาคโต ยถาภตํ นิรุชิตโต, เอวํ สคฺเคติ. ทสมํ.

สตุตฺโตโม กมฺมปถวคฺโค.

(๒๘) ๘. รากเปยุยาโล

๑. สติปฏฐานสูตร

[๒๗๔] “รากสส ภิกขเว อภิญฌาย จตฺตารโ ธมฺมา ภาเวตพฺพา. กตเม จตฺตารโ. อิท ภิกขเว ภิกขุ กาเย กายานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺส. เวทนาสุ ๔เปฯ จิตฺเตสุ ๔เปฯ ธมฺเมสุ ธมฺมานุปสฺสี วิหฺรติ อาตปฺปี สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌาโทมนสฺส. รากสส ภิกขเว อภิญฌาย จตฺตารโ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ. ปจฺม.

๒. สมมุปฺปธานสูตร

[๒๗๕] “รากสส ภิกขเว อภิญฌาย จตฺตารโ ธมฺมา ภาเวตพฺพา. กตเม จตฺตารโ. อิท ภิกขเว ภิกขุ อนุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกุสลํ ธมฺมานํ อนุปฺปาทาย จนฺทํ ชเนติ วายมติ, วิริยํ อารมฺติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ. อุปฺปนฺนํ ปาปกาณํ อกุสลํ ธมฺมานํ ปหานาย ๔เปฯ อนุปฺปนฺนํ กุสลํ ธมฺมานํ อุปฺปาทาย ๔เปฯ อุปฺปนฺนํ กุสลํ ธมฺมานํ จิตฺตํ อสมฺโมสาย ภิกฺขุโยภาวาย เวปฺปุลลาเย ภาวนาย ปาริปุริยา จนฺทํ ชเนติ วายมติ, วิริยํ อารมฺติ, จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทฺหติ. รากสส ภิกขเว อภิญฌาย อิมะ จตฺตารโ ธมฺมา ภาเวตพฺพาติ. ทฺถิยํ.

๓. อิทฺธิปาทสฺสํ

[๒๗๖] “รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญา จตฺตารो ฐมา
ภาเวตฺตพฺพา. กตเม จตฺตารอ. อิทฺ ภิกฺขเว ภิกฺขุ
ฉนฺทสมาทิปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ อิทฺธิปาทํ ภาเวตี, วิริยสมาทิ
ฯเปฯ จิตฺตสมาทิ ฯเปฯ วิมฺสาสมาทิปธานสงฺขารสมนฺนาคตํ
อิทฺธิปาทํ ภาเวตี. รากสฺส ภิกฺขเว อภิญฺญา อิมะ จตฺตารอ
ฐมา ภาเวตฺตพฺพาทิ. ตตฺติยํ.

๔ - ๓๐. ปริญฺญาทิสฺสํ

[๒๗๗ - ๓๐๓] “รากสฺส ภิกฺขเว ปริญฺญาฯเปฯ
ปริกฺขยาฯเปฯ ปหานาฯเปฯ ขยาฯเปฯ วยาฯเปฯ
วิราคาฯเปฯ นิโรธาฯเปฯ จาคาฯเปฯ ปฏฺิณิสฺสคฺคาฯ
อิมะ จตฺตารอ ฐมา ภาเวตฺตพฺพาฯเปฯ. ตีสฺติมํ.

๓๑ - ๕๑๐. โทสอภิญญาทิสฺสํ

[๓๐๔ - ๗๘๓] “โทสสฺสฯเปฯ โมหสฺสฯเปฯ โภทฺส
ฯเปฯ อุปฺนาหสฺสฯเปฯ มกฺขสฺสฯเปฯ ปลาสสฺส*ฯเปฯ อิสฺสาฯ
ฯเปฯ มจฺจฺริยสฺสฯเปฯ มายาฯเปฯ สาเจยฺยสฺสฯเปฯ
ถมฺภสฺสฯเปฯ สารมฺภสฺสฯเปฯ มานสฺสฯเปฯ อติมานสฺส

ฯเปฯ มทสฺส ฯเปฯ ปมาทสฺส อภินฺณาย ปรีณฺณาย ปรีกฺขณาย
 ปหานาย ขยาย วยาย วิราคาย นิโรธาย จาคาย ปฏินิสฺสคฺคาย
 อีเม จตุตารโ ธมฺมา ภาเวตพฺพชาติ. ทสฺสุตตรปณฺจสตีม.

รากเปยฺยาลํ นิฏฺฐิตํ.

จตุกกนิปาตปาติ นิฏฺฐิตา.^๒

สุตตนต์ปิฎก องคุตตรนิกายสุต

จตุกกนิปาตปาติยา

ปทานุกโม

ปทานุกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกโม	ปพเพ/องเก
[๑]		อกุสลา	๑๔/๒๑
อองขี	๑๘๔/๒๕๑	อกุโธโน	๑๙๗/๒๙๒
อณห์	๒๓๒/๓๓๘	อกุโธสกปริภาสโก	๕๓/๘๐
อณห์หอสูกุวิปากั	๒๓๒/๓๓๘	อขณเวธี	๑๘๑/๒๔๗
อกตกลยาโน	๑๘๔/๒๕๒	อขมา ปฏิปทา	๑๖๐/๒๑๒
อกตกัพพิโส	๑๘๔/๒๕๒	อขณทการี	๑๙๒/๒๗๐
อกตกุสโล	๑๔๘/๒๕๒	อขิโล	๒๒/๓๑
อกตณฺณตา	๒๑๓/๓๒๕	อคติโต	๒๘/๓๗
อกตปาโป	๑๔๘/๒๕๓	อการโว	๒๑/๒๗
อกตภีรุตตาโน	๑๘๔/๒๕๒	อคุณฺณา	๒๘/๓๗
อกตลฺลุโท	๑๘๔/๒๕๒	อคุณฺณานิ	๒๙/๓๙
อกตเวทิตา	๒๑๓/๓๕๒	อคุปณฺณตฺติโย	๑๕/๒๓
อกนิฏฺฐคามิโน	๑๓๑/๑๙๓	อคุปฺปสาทา	๓๔/๔๗
อณฺมาสการี	๑๙๒/๒๗๐	อคุภา	๑๔๑/๒๐๐
อสิรลลภี	๒๒/๓๑	อคุภาโลโก	๑๔๓/๒๐๐
อกาลวาทิ	๒๒/๓๐	อคุปิปปชฺโชโต	๑๔๕/๒๐๑
อกาลโก	๕๒/๗๘	อคุปิปปภา	๑๔๒/๒๐๐
อภิจฺฉลภี	๒๒/๓๑	อคุภิภยั	๑๒๐/๑๗๒
อภิริยวาทา	๓๐/๔๓	อคุโ	๒๓/๓๓
อภฺกุกฺกจฺจกชาตั	๑๙๖/๒๘๗	อคุโภาโส	๑๔๔/๒๐๑

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
อจกชุกา	๖๖/๕๕	อนภิชฌา	๒๙/๓๙
อจินฺเตยฺยานิ	๗๗/๑๑๐	อนภิชฌาลูณี	๒๙/๔๐
อจฺจนฺริยา	๑๒๗/๑๘๖	อนภิตสญฺญี	๑๖๓/๒๑๗
อจฺจนฺททการี	๑๙๒/๒๗๐	อนรียปริเยสนา	๒๕๕/๓๖๑
อจฺจนฺนมูลโก	๑๖๐/๒๑๓	อนรียเวหารา	๒๕๐/๓๕๙
อชโพ	๒๖๒/๓๖๘	อนลโส	๒๘/๓๗
อเชพกปฏฺฐิคุคฺคหณฺา	๑๙๘/๒๙๙	อนวกาโส	๑๔๐/๑๙๙
อณฺชลิกรณฺิโย	๑๑๒/๑๖๒	อนวชฺชพลฺ	๑๕๓/๒๐๔
อณฺชลิคมมฺ	๑๘๗/๒๖๐	อนวณฺณตฺติกาโม	๒๔๓/๓๕๒
อฏฺฐจิกสญฺญ	๑๔/๒๒	อนาคามี	๑๗๑/๒๓๒
อฏฺฐิเวรวิทฺโร	๑๑๓/๑๖๔	อนาตาปี	๑๑/๑๗
อทุโฆ	๑๙๗/๒๙๑	อนาทาโน	๙/๑๓
อติธิพลี	๖๑/๙๔	อนาวตฺติโก	๒๔๑/๓๔๑
อตฺตนต์โป	๑๙๘/๒๙๔	อนาวตฺติทมฺโม	๕/๗
อตฺตภาวปฏฺฐิลาภา	๑๗๑/๒๒๕	อนาสโว	๓๕/๕๑
อตฺตสญฺเจตนา	๑๗๑/๒๓๐	อนิจฺจานุสฺสี	๑๖๓/๒๑๗
อตฺตสมฺมาปณฺิธิ	๓๑/๔๔	อนิฏฺฐโจ	๒๐๐/๓๐๖
อตฺถงฺคโม	๔๑/๖๒	อนุกมฺปกา	๖๓/๙๘
อตฺถจริยา	๓๒/๔๔	อนุกุลยณฺณ	๓๙/๕๗
อทินฺนาทานา	๕๓/๘๐	อนุตฺตรํ ฃมฺมจกฺกํ	๑๑๘/๑๗๒
อโทโส	๑๙๓/๒๗๙	อนุตฺตรโร ปุริสทมฺมสารถิ	๓๓/๔๕
อธิกรณฺ	๒๔๓/๓๕๑	อนุฃมฺมจารี	๗/๑๐
อธิกรณฺนตฺ	๑๗๑/๒๓๐	อนุปวาทกา	๑๙๘/๓๐๒
อนกฺโกสิกปริภาสิกา	๕๓/๘๑	อนุปหตฺ	๓/๔
อนชฌาปนโน	๒๘/๓๗	อนุปายาสพฺหุโล	๑๙๗/๒๙๒
อนณฺสุขํ	๖๒/๙๖	อนุปฺปาทา	๑๙๘/๒๙๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/องฺก
อนัตตปปี	๑๑/๑๗	อุพฺภฏฺจโก	๑๙๘/๒๙๖
อนตฺกโร	๑๗๕/๒๓๗	อุพฺภา	๕๐/๗๓
อนฺติมสาร์โร	๓๕/๕๑	อุพฺยาปนฺนจิตฺตา	๕๔/๘๓
อนฺนทปानวตฺถทํ	๕๑/๗๗	อุพฺยาปาทวิตฺตฺเกน	๗๒/๑๐๖
อปณฺชสา	๗๐/๑๐๕	อุพฺยาปาโท	๒๙/๓๙
อปณฺณกปฏฺิพทํ	๗๑/๑๐๖	อุพฺยายิโก	๔๗/๗๐
อปฺริสฺสุทฺทกายสมาจฺจรา	๑๙๖/๒๘๗	อุภิกฺกนฺตวณฺโณ	๔๕/๖๕
อปฺริสฺสุทฺทมโนสมาจฺจรา	๑๙๖/๒๘๗	อุภิกฺกนฺตา	๑๐๐/๑๔๑
อปฺริสฺสุทฺทโวหาโร	๑๙๒/๒๗๑	อุภิขฺฆา	๑๒/๑๙
อปฺริสฺสุทฺทวจีสมาจฺจรา	๑๙๖/๒๘๗	อุภิขฺฆาโทมนสฺสา	๑๔/๒๑
อปฺริสฺสุทฺธาชีวา	๑๙๖/๒๘๗	อุภิกฺกุ	๒๓/๓๒
อปฺริหานธมฺโม	๕/๘	อมฺฤเต อมฺฤตวาทิตา	๒๕๑/๓๕๙
อปายมุขานิ	๑๗๘/๒๔๑	อมฺฤเต มฺฤตวาทิตา	๒๕๐/๓๕๙
อปีสุณาวาจา	๒๒๑/๓๒๙	อโมโห	๑๙๓/๒๗๗
อปฺปฏิกฺกุญฺจา	๒๘/๓๗	อมฺพานิ	๑๐๕/๑๕๑
อปฺปฏฺิวาณี	๙๓/๑๓๐	อมฺพูปมา ปุคฺคฺลา	๑๐๕/๑๕๑
อปฺปฏฺิเวธา	๑/๑	อยสฺโส	๑๙๒/๒๗๒
อปฺปฏฺิสฺสรโณ	๖๑๐/๒๑๒	อรณฺณํ	๑๙๘/๓๐๑
อปฺปมาโณ	๕๑/๗๖	อรณฺณวณฺนปตฺถานิ	๑๓๘/๑๙๗
อปฺปมาทฺรโต	๓๗/๕๕	อรตฺริตฺติสโห	๒๘/๓๙
อปฺปมาโท	๑๑๖/๑๗๐	อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ	๑๕/๒๓
อปฺปเมยฺโย	๕๑/๗๗	อริยปริเยสนา	๒๕๕/๓๖๒
อปฺปโมโค	๑๙๗/ ๒๙๐	อริโย อฏฺฐจฺกฺโก มคฺโค	๓๔/๔๗
อปฺปลาปา	๑๙๐/๒๖๔	อลํ	๓๕/๔๘
อปฺปทีนานิ	๓๑๓/๑๙๒	อลมตฺถทสฺสโร	๑๘๗/๒๖๐
อปฺเปสฺสโก	๑๙๗/๒๙๐	อลาโก	๑๙๒/๒๗๒

ปทานุกกโม	ปพฺเพ/องฺเก	ปทานุกกโม	ปพฺเพ/องฺเก
อโลโก	๑๙๓/๒๗๗	อสมาทิตสงฺกปโป	๒๒/๓๑
อวณฺโณ	๓/๓	อสมปชาโน	๑๗/๑/๒๒๙
อวสุสฺสโต	๒๔๓/๓๕๑	อสลลีนํ	๑๒/๑๙
อวิคตจฺจนฺโท	๑๘๔/๒๕๑	อสทิตํ	๑๓๙/๑๙๘
อวิคตเปโม	๑๘๔/๒๕๑	อสารมฺโก	๑๙๓/๒๗๗
อวิจาร์	๔๑/๖๑	อสิตา	๑๓/๒๑
อวิชฺชา	๑๐/๑๓	อสีติโก	๒๒/๓๐
อวิชฺชาภฺขนฺธํ	๑๘๑/๒๔๘	อเสสวिरากนิโรธา	๑๗/๑/๒๓๐
อวิตกกํ	๔๑/๖๑	อสมิมาโน	๓๘/๕๖
อวินยวาที	๒๒/๓๐	อสุสตรึ	๖๘/๑๐๒
อวินิปาตธมฺโม	๗๖/๑๑๐	อสุสาชานึโย	๑๑๒/๑๖๒
อวิปฺกุกวิปากํ	๑๙๕/๒๘๒	อสุสฺสเต อสุสฺสทวาทีตา	๒๕๑/๓๕๙
อวิสฺวาทโก	๑๙๘/๒๙๙	อสุสฺสมุขา	๑๙๘/๒๙๗
อวิสฺสุทฺธา	๑๙๖/๒๘๒	อหิ	๖๗/๑๐๑
อวิหีสาวิตฺกฺเคน	๗๒/๑๐๖	อเหตุกฺวาทา	๓๐/๔๓
อวีตฺราโค	๑๘๔/๒๕๑	[อา]	
อสังฺวตา	๑๒๗/๑๘๖	อาภาสฺซานญายตฺนํ	๑๙๐/๒๖๖
อสงฺกิณฺณปฺพพฺพานิ	๒๙/๓๙	อาภิณฺจณฺณายตฺนํ	๑๙๐/๒๖๖
อสงฺกิณฺณา	๒๘/๓๗	อาคตฺวิโส	๑๑๐/๑๕๘
อสงฺขารปรินิพฺพายี	๑๖๙/๒๒๔	อาคามิ	๑๗/๑/๒๓๑
อสงฺเขยฺโย	๕๑/๗๗	อาจามภฺกฺโข	๑๙๘/๒๙๕
อสดา	๑๙๓/๒๗๘	อาตาปนปริตฺตาปนฺนํโยคํ	๑๙๘/๒๙๖
อสมฺมมา	๔๔/๖๔	อาตปิ	๑๑/๑๘
อสมฺมตฺตฺวจ	๑๕๗/๒๐๖	อาทิกฺลฺยาณา	๒๒/๓๐
อสมฺปฺริโส	๓/๓	อาทิตฺตเจโล	๙๓/๑๓๐
อสมฺพลการี	๑๙๒/๒๗๐	อาทิพฺรหฺมจิริยา	๒๔๕/๓๕๖

ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺเก	ปทานุยกโม	ปพฺพ/องฺเก
อุปาสิกาศริสา	๑๒๙/๑๘๙	เอพฺมุโค	๒๖๒/๓๖๗
อุเปกฺขโก	๔๑/๖๑	[โอ]	
อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌงฺโก	๒๓๘/๓๔๗	โอณฺตุณฺณโต	๘๖/๑๑๙
อุปปตฺติปฏฺฐาภิกานิ	๑๓๑/๑๙๒	โอณฺโตณฺโต	๘๖/๑๑๙
อุพฺเพชฺเตตา	๑๐๘/๑๕๕	โอตฺตปฺปผลํ	๑๖๓/๒๑๗
อุมฺมงฺโก	๑๘๖/๒๕๖	โอตฺตปฺปี	๑๑/๑๘
อุมฺมุชฺชมานโก	๑๘๘/๒๖๒	โอตาริยมานานิ	๑๘๐/๒๔๓
อุรพฺภา	๑๙๘/๒๙๗	โอปกฺกมิกานิ	๘๗/๑๒๒
อุลฺลภกฺขํ	๑๙๘/๒๙๖	โอปนยิกो	๕๒/๗๘
อุสฺสา	๑๙๘/๒๙๗	โอปปาติโก	๕/๗
อุสิรนาฬิมตฺตานิ	๑๙๕/๒๘๕	โอภาโส	๑๒๗/๑๘๖
อุสฺสฺสฺสพฺพหฺราณํ	๑๑๔/๑๖๗	โอรพฺภิกโก	๑๙๘/๒๙๖
อุสฺสาโห	๙๓/๑๓๐	โอรัมภากิยานิ	๑๓๑/๑๙๒
อุพฺพาโร	๑๒๗/๑๘๖	โอหิตโสโต	๑๑๔/๑๖๖
[อุ]		[ก]	
อุมิขฺมาโต	๑๙๒/๒๗๓	กงฺขา	๗๖/๑๐๙
อุมิภยํ	๑๒๒/๑๗๕	กงฺขี	๑๘๔/๒๕๒
[เอ]		กฏฺฐจฺจถํ	๙๕/๑๓๓
เอกนฺตทฺกขํ	๒๓๓/๓๓๙	กณฺนากุโฆ	๑๙๘/๒๙๕
เอกภตฺติโก	๑๙๘/๒๙๙	กณฺณกาปสฺสยิกโก	๑๙๘/๒๙๖
เอกาคาริกโก	๑๙๘/๒๙๕	กณฺนจิจิตฺตกานิ	๑๙๖/๒๘๙
เอณฺณยฺยกํ	๑๒๑/๑๗๔	กณฺนทฺวมาโน	๑๙๘/๒๙๗
เอรกวณฺณิกํ	๑๒๑/๑๗๔	กณฺณสุขา	๑๙๘/๒๙๙
เอวํวาที	๑๘๓/๒๔๙	กตกฺลยาโณ	๑๘๔/๒๕๓
เอหิปสฺสสิโก	๕๒/๗๘	กตกิพฺพิโส	๑๘๔/๒๕๒

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
กตลฺหฺโท	๑๘๔/๒๕๒	กาพเกโส	๒๒/๓๐
กตเวทิตา	๒๑๓/๓๒๕	กิตฺติ	๓๑/๔๔
กตฺปาสโน	๔๕/๖๖	กุกฺกุฏสฺสกรปฏิกุคฺคหฺณา	๑๙๘/๒๙๓๙
กตาสลฺลาโป	๑๘๘/๒๖๓	กุกฺกทาลปิฏกํ	๑๙๕/๒๘๕
กทริโย	๕๓/๘๒	กุนฺนทีย	๑๔๗/๒๐๒
กทลี	๖๘/๑๐๑	กุมฺภา	๑๐๓/๑๔๗
กนฺตา	๖๑/๙๑	กุมฺภิมฺขา	๑๙๘/๒๙๕
กนฺทรี	๑๙๘/๓๐๑	กุมฺภิลภยํ	๑๒๒/๑๗๕
กนฺโป	๑๒๓/๑๗๙	กุมฺภูปมา ปุคฺคฺลา	๑๐๓/๑๔๗
กปฺปสฺส อสงฺเขยฺยานิ	๑๕๖/๒๐๕	กุรฺรกมฺมฺนฺตา	๑๙๘/๒๙๖
กมฺมผลฺลปชีวี	๑๓๔/๑๙๔	กุสจิริ	๑๙๘/๒๙๖
กยวิกฺกยา	๑๙๘/๒๙๓	กุสลํ ฆมฺมํ	๓๗/๕๕
กฺลฺยาณธมฺมฺตา	๓๔/๔๙	กุโสพฺภา	๑๔๗/๒๐๒
กฺลิ	๓/๔	กฺุหา	๒๖/๓๖
กวี	๒๓๑/๓๓๖	เกสกมฺพลํ	๑๙๘/๒๙๖
กสมฺพฺชาโต	๒๔๓/๓๕๑	เกวลปริปฺปฺนฺณํ	๒๒/๓๐
กหาปณกํ	๑๒๑/๑๗๔	โกธครุ	๔๓/๖๔
กโฬปิฏฺขา	๑๙๘/๒๙๕	โกธโน	๘๐/๑๑๔
กามตณฺหา	๑๐/๑๓	โกโธ	๑๑๐/๑๕๘
กามโกถิ	๒๔๖/๒๕๗	โกวิทา	๔๐/๕๙
กามมฺจุฉา	๑๐/๑๓	ขณฺทการี	๑๙๒/๒๗๐
กายปริยนฺติกํ	๑๙๕/๒๘๕	ขตฺติ	๓/๓
กายทฺจุจฺริตํ	๑๑๑/๑๖๑	ขตฺติยกมฺภา	๑๙๗/๒๙๔
กายสงฺขารํ	๑๗๑/๒๒๙	ขตฺติยปริสา	๑๓๐/๑๘๙
กาเลน สมฺโถ	๑๔๖/๒๐๑	ขนฺตา	๑๑๔/๑๖๖

ปทานุกรโม	ปพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพฺเพ/องฺเก
[ข]			
ขนฺติโสฺรจฺเจ นิวิฏฺฐา	๖๑/๙๔	คามธมฺมา	๑๙๘/๒๙๙
ขมา ปฏฺิปปทา	๑๖๔/๒๑๙	คิฑุชา	๒/๓
ขโม	๑๑๔/๑๖๗	คิริคุหิ	๑๙๘/๓๐๑
ขารापฏฺิจนฺกั	๑๒๑/๑๗๔	कुลาकुณฺจิกชาโต	๑๙๙/๓๐๔
ขิตฺตจิตฺตา	๔๙/๗๒	कुถคตํ	๙๕/๑๓๓
ขิปฺปนินฺสนฺตี	๙๗/๑๓๖	เคฺยยั	๖/๘
ขีณา	๑/๒	โคมยภกฺโข	๑๙๘/๒๙๖
ขีณาสโว	๒๓/๓๓	[ฃ]	
ขีรํ	๙๕/๑๓๔	ฃราวาโส	๑๙๘/๒๙๘
เขตฺตณฺตํ	๑๗๑/๒๓๐	โฆสปปมาโณ โฆสปปสนฺโน	๖๕/๙๘
เขตฺตวตฺตฤปฏฺิกคฺคหณฺา	๑๙๘/๓๐๐	โฆรวิโส	๑๑๐/๑๕๘
[ค]		[จ]	
คชฺชิตา	๑๐๑/๑๔๔	จกฺกานิ	๓๑/๔๔
คณฺา	๓๔/๔๗	จตฺตปฺโท	๖๗/๑๐๑
คณฺุทโต	๑๒๔/๑๘๑	จนฺทปฺปชฺโชโต	๑๔๕/๒๐๑
คณฺฺตา	๑๑๔/๑๖๖	จนฺโทภาโส	๑๔๔/๒๐๑
คณฺฺ	๑๔/๒๑	จมฺมเวทวิทฺโธ	๑๑๓/๑๖๓
คณฺฺพโพ	๓๖/๕๒	จรณฺวิปฺนโน	๑๗๕/๒๓๗
คมฺภีโร	๔๒/๖๓	จาคสมฺปทา	๖๑/๙๒
คมฺภีโร คมฺภีโรภาโส	๑๐๔/๑๔๒๙	จิตฺตปาริสฺสุทฺธิ	๑๙๔/๒๘๑
คมฺภีโร อุตฺตนาโนภาโส	๑๐๔/๑๔๙	จินฺตยมาโน	๑๘๖/๒๕๘
คหปติปริสา	๑๓๐/๑๙๐	จินฺตากริ	๒๓๑/๓๓๖
คภา	๖/๘	จิรภูจิติกาณิ	๒๕๘/๓๖๔
คาวํ กตฺตา	๑๐๗/๑๕๓	จีวรเหตุ	๙/๑๒
		เจตสิโก	๑๕๗/๒๐๖
		โจรภยํ	๑๒๐/๑๗๒

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/องฺก

ปทานุกรกโม

ปพฺพ/องฺก

[ฉ]

[ฐ]

ฉนฺทาคติ

๑๗/๒๔

ฉานํ

๖๑/๕๕

ฉนฺทสุสานิ

๑๙๘/๒๙๖

ฉานกฺสโล

๑๘๑/๒๗๔

ฉนฺทลาตํ

๙๕/๑๓๓

ฉานคตา

๖๑/๙๕

ฉนฺโ

๕๓/๘๐

จิตฺตฺโ

๕/๖

ฉินฺทการี

๑๙๒/๒๗๐

[ต]

ฉินฺทสํสโย

๒๓/๓๓

ตกฺกเหตุ

๑๙๓/๒๗๕

ฉนฺทคามินิ

๗๙/๑๑๒

ตณฺจํ

๑๙๕/๒๘๒

ตณฺหุขโย

๓๔/๔๗

ตณฺหา

๙/๑๒

ตณฺหุปปาทา

๙/๑๒

ตตฺถปรินิพฺพายิ

๕/๗

ตคาคตสวากสงฺโม

๓๔/๔๗

ตถาคตสวากโก

๒๔๗/๓๕๘

ตทริมฺมุตโต

๑๒๓/๑๗๙

ตณฺตฺตา

๘๘/๑๒๔

ตณฺตาทกฺกชาโต

๑๙๙/๓๐๔

ตโปชฺชิจฺจุฉนฺทลีนํ

๑๙๖/๒๘๗

ตพฺพหุสฺสวิหาริ

๑๒๓/๑๗๙

ตโม ชฺชิตฺตปฺรายนํ

๘๕/๑๑๗

ตโม ตมปฺรายนํ

๘๕/๑๑๗

ตาทิ

๒๔/๓๔

ตาสวาทกฺกตา

๓๖/๕๒

ติณฺณกฺโข

๑๙๘/๒๙๕

ติณฺณวิจิกฺโข

๑๙๘/๓๐๑

ติพฺพรากชาติโก

๑๖๒/๒๑๕

[ช]

ชนฺทฺหนฺตํ

๒๕/๓๕

ชนฺทปฺนฺตํ

๒๕/๓๕

ชมฺพาสิ

๑๗๘/๒๓๙

ชราวมมํ

๑๘๒/๒๔๘

ชโ

๔๕/๖๖

ชโพ

๒๖๒/๓๖๗

ชาคโร

๑๑/๑๗

ชาลีนํ

๑๙๙/๓๐๔

ชินฺทนา

๒๒/๒๙

ชฺชิตฺตปฺรียนฺตํ

๑๙๕/๒๘๕

ชฺชิตฺต ชฺชิตฺตปฺรายนํ

๘๕/๑๑๗

ชฺชิตฺต ตมปฺรายนํ

๘๕/๑๑๗

[ฌ]

หมดอายุ 27/05/2566

ฌานวิสโย

๗๗/๑๑๐

ปทานุกกโม	ปพฺเพ/องฺเก	ปทานุกกโม	ปพฺเพ/องฺเก
ติพฺพสํวาทา	๓๐/๔๒	ททฺทูลภกฺโข	๑๙๘/๒๙๕
ติรจฺจนนโยนิ	๑๑๑/๑๖๑	ทริ	๙๕/๑๓๔
ติริฏฺฐกานิ	๑๙๘/๒๙๖	ทนฺโธ	๑๙๑/๒๖๗
ตุจฺโณ ปิหิโต	๑๐๓/๑๔๗	ทนฺธตฺตา	๑๖๖/๒๒๒
ตุจฺโณ วิวโต	๑๐๓/๑๔๗	ทมา ปฏฺธิปทา	๑๖๔/๒๑๙
ตุลา	๑๗๖/๒๓๗	ทยาปนฺโน	๑๙๘/๒๙๘
ตุลาภูฏกํสกุฏฺฐมานุฏฺฐา	๑๙๘/๓๐	ทลิตฺุโท	๑๙๗/๒๙๐
ตุลิตา	๑๓/๒๑	ทหโร	๒๒/๓๐
เตโชธาทุ	๑๗๗/๒๓๙	ทพฺพหรมฺโม	๔๕/๖๖
เตลปฺปชฺโชตํ	๑๐๐/๑๔๒	ทานํ	๓๒/๔๔
[๓]		ทายโก	๕๙/๘๘
ถทฺธา	๒๖/๓๖	ทาสีทาสปฏฺฐิตคฺคหฺณา	๑๙๘/๒๙๙
ถาโม	๑๙๒/๒๗๐	ทิกฺขจํ	๒๓/๓๒
ถีนมิทฺธํ	๑๒/๑๙	ทิกฺขจิตฺตณฺหา	๑๐/๑๔
ถุปารหา	๒๗๔/๓๕๘	ทิกฺขจิตฺติเนโห	๑๐/๑๔
เถโต ปจฺจยิโก	๑๙๘/๒๙๙	ทิกฺขเจ อทิกฺขจวาทิตา	๒๕๒/๓๕๙
เถรกรรณา ฐมฺมา	๒๒/๓๐	ทินฺนปาฏิกงฺขี	๑๙๘/๒๙๘
เถรา	๑๖๐/๒๑๔	ทินฺนาทายี	๑๙๘/๒๙๘
[๓]		ทิปาทโก	๖๗/๑๐๑
ทกฺโข	๒๘/๓๗	ทิมฺมรตฺตํ	๑๑๐/๑๕๘
ทกฺขิณา	๗๘/๘๗	ทุกฺขํ	๒๑/๒๗
ทกฺขิณาวิสฺสุทฺธิโย	๗๘/๑๑๑	ทุกฺขนิโรธो	๑๐๒/๑๔๖
ทกฺขิณเณยโย	๓๔/๔๗	ทุกฺขนิโรธคามินิ ปฏฺธิปทา	๑๐๒/๑๔๖
ทณฺฑตฺตชฺชิตา	๑๙๘/๒๙๗	ทุกฺคตฺติภยํ	๑๒๑/๑๗๓
ทณฺฑมฺมนฺตรํ ^{๖๖}	๑๙๘/๒๙๕	ทุนฺนโย	๑๖๐/๒๑๒
ทณฺฑทภยํ	๑๒๑/๑๗๓	ทุนฺนินวตฺถํ	๑๒๒/๑๗๘

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ทุพฺพจา	๑๖๐/๒๑๒	นิกกุหา	๒๖/๓๖
ทุพฺพณฺโณ	๘๕/๑๑๗	เนกขมมวิตกกัม	๑๓๘/๑๙๗
ทุมฺมโน	๑๙๕/๒๘๕	เนคมชานปทา	๗๐/๑๐๓
ทุราสโท	๔๒/๖๓	เนยฺโย	๑๓๓/๑๙๔
ทุลฺลภา	๖๑/๙๑	เนรยิกา	๒๓๓/๒๙๙
ทุสฺสีโล	๕๓/๘๐	เนลา	๑๙๘/๒๙๙
ทุเรปาดิ	๑๘๑/๒๔๗	เนวสณฺณานาสณฺณายตน์	๑๙๐/๒๓๑
ทุรุโป	๑๙๗/๒๙๑		

[ป]

[ฐ]

ฐนปราชโย	๓/๔	ปัสสูลิ	๒๗/๓๖
ฐนฺคฺคโ	๔๕/๖๖	ปฏกัม ปฏกาวณฺณิ	๑๐๕/๑๕๑
ฐมฺมกถิโก	๑๓๙/๑๙๘	ปฏขี สกฺุณ	๑๙๘/๓๐๐
ฐมฺมจกุกัม	๘/๑๒	ปจฺเจกพฺพุโ	๒๔๗/๓๕๘
ฐมฺมเทสหนา	๑๘๘/๒๖๒	ปชา	๒๔/๓๕

[น]

นเอหิภทฺทติโก	๑๙๘/๒๙๕	ปณฺจินฺทฺริยานิ	๑๖๒/๒๑๕
นภขตฺตานิ ตารกฺฐปานิ	๗๐/๑๐๔	ปณฺจปาทานกฺขนฺธา	๒๕๔/๓๖๑
นจฺจติตวาทิตวิสฺฐทสฺสนา	๑๙๘/๒๙๙	ปณฺณคฺค	๗๔/๑๐๙
นาโค	๑๑๔/๑๖๖	ปณฺณวา	๗๑/๑๐๖
นानุพฺยณฺชนคฺคาหิ	๑๔/๒๑	ปณฺณาสมฺปนฺโน	๖๑/๙๓
นาวา	๑๙๖/๒๘๙	ปณฺณาสาโร	๑๕๐/๒๐๓
นิกามลาภิ	๒๒/๓๑	ปณฺณินฺทฺริยัม	๑๕๑/๒๐๔
นิกกมฺมจกาโย	๑๓๘/๑๙๗	ปณฺณุตฺตรัม	๒๔๕/๓๕๕
นิกกมฺมจจิตฺโต	๑๓๘/๑๙๗	ปณฺโณภาโส	๑๔๔/๒๐๑
นิกกฺขชิตัม	๑๐๐/๑๔๒	ปณฺหพฺยากรณานิ	๔๒/๖๓
		ปณฺหสมฺมทาจาโร	๑๙๒/๒๗๓

ปทานุกโม	ปพเพ/องค	ปทานุกโม	ปพเพ/องค
ปณหาภินิโต	๘๓/๑๐๖	ปภา	๑๔๒/๒๐๐
ปณโห เอกัสพยากรณีโย	๔๒/๖๓	ปมาณวนุตานิ	๖๗/๑๐๑
ปฏิกุกนตัม	๑๐๓/๑๔๗	ปโมจนัม	๓๕/๕๑
ปฏิกากณวา	๒๒/๓๑	ปยตปาณิ	๖๑/๙๒
ปฏิจฐปเทสวาโส	๓๑/๔๔	ปรคจณโท	๑๐๘/๑๕๕
ปจมาภิสมพทุโร	๒๑/๒๗	ปรนุตโป	๑๙๘/๒๙๔
ปจวีธาทู	๑๗๗/๒๓๘	ปรมนิปัจจการัม	๑๘๗/๒๖๐
ปณิตตโร	๒๔/๓๔	ปรมสจจัม	๑๑๓/๑๖๔
ปณทิตตโร	๑๘๗/๒๖๐	ปริจิตา	๒๒/๓๐
ปณทิตเวทนียัม	๑๙๒/๒๗๓	ปริณญะยยา	๒๕๔/๓๖๑
ปณทิตโต	๓/๔	ปริสกลโณ	๒๐/๒๖
ปทกขิณกุกาหิโน	๑๖๐/๒๑๒	ปริสตี	๑๘๗/๒๖๐
ปทปรโม	๑๓๓/๑๙๔	ปริสทุสนา	๒๑๑/๓๒๔
ปทพญณชานานิ	๑๖๐/๒๖๒	ปรุปรามภัม	๑๘๗/๒๖๐
ปทวீติหาโร	๔๕/๖๖	ปลาลปิจกัม	๑๒๑/๑๗๔
ปทาเลตา	๑๘๑/๒๔๗	ปลาลปญชัม	๑๙๘/๓๐๑
ปทิตตัม	๙๕/๑๓๓	ปลิมปริวตตกัม	๑๒๑/๑๗๔
ปธานานิ	๑๔/๒๑	ปาฏิกงขา	๑๙๑/๒๖๗
ปณณณปัจเจกสจจโ	๓๘/๕๕	ปาณาทิปาตี	๕๓/๘๐
ปณุตานิ	๑๓๘/๑๙๗	ปาติโมกขสัวรสัฎฐา	๑๒/๑๙
ปปณจนิโรโร	๑๗๓/๒๓๔	ปาตุภาวา	๑๒๗/๑๘๖
ปปณจวุปสโม	๑๗๓/๒๓๔	ปานัม	๑๙๗/๒๙๑
ปปติโต	๒/๒	ปาปกมมัม	๑๒๑/๑๗๔
ปพพชชา	๑๙๘/๒๙๘	ปิณทปาตเหตุ	๙/๑๒
ปพพตตกนุทรรปทสาชา	๑๔๗/๒๐๒	ปิณทียาโลโป	๒๗/๓๖
ปภงกโร	๔๗/๗๐	ปิตตสมุฏฐานานิ	๘๗/๑๒๓

[illegible]

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
พฺรหฺมจรีเยสนา	๓๘/๕๖	[ม]	
พฺรหฺมา	๘/๑๑	มกฺขบรฺ	๔๓/๖๔
พฺรหฺมณกณฺญา	๑๙๗/๒๙๔	มกฺขิกา	๑๙๘/๒๙๕
[ก]		มจฺโจ	๖๑/๙๕
ภควา	๑/๑	มจฺจนคณสงฺฆมเสวิตา	๕๑/๗๗
ภตฺตทุทฺเทสโก	๒๐/๒๕	มจฺจนฆาตโก	๑๙๘/๒๙๖
ภทฺทโก	๑๘๖/๒๕๖	มจฺจรี	๘๐/๑๑๔
ภทฺโธ ปุริสาชานีโย	๑๑๓/๑๖๔	มจฺโจ	๑๙๒/๒๗๓
ภยตฺตชฺชิตา	๑๙๘/๒๙๗	มชฺฌเมกฺกลยาณา	๒๒/๓๐
ภวคณฺ	๗๕/๑๐๙	มทนิมฺมทโน	๓๔/๔๗
ภวตณฺหา	๑/๒	มนาโป	๖๑/๙๑
ภาวนาปฺปธานํ	๑๔/๒๑	มนุสฺสโส	๓๔/๔๘
ภาวนาพลํ	๑๕๕/๒๐๕	มโน	๑๗/๑/๒๓๐
[ก]		มโนสฺสจฺจริตํ	๑๑๑/๑๖๐
ภิกฺขุณีปริสา	๑๒๙/๑๘๙	มนฺดาภาสา	๑๔๙/๒๐๒
ภิกฺขุณฺณปสฺสโย	๑๕๙/๒๐๘	มรณธมฺโม	๑๘๔/๒๕๑
ภิกฺขุปริสา	๑๒๙/๑๘๘	มทฺทโน	๑๙๗/๒๙๑
ภุจฺ	๑๐๐/๑๔๐	มหลฺลโก	๒๕๗/๓๖๓
ภุตวาที	๒๒/๓๐	มหานทีโย	๑๔๗/๒๐๒
ภเวริสทฺโท	๑๙๑/๒๖๘	มหาปเทสา	๑๘๐/๒๔๓
โภคสฺขํ	๖๒/๙๖	มหิจฺโจ	๑๕๗/๒๐๖
โภคา	๖๑/๙๑	มเหสฺสโก	๓๓/๔๕
โภชปฺปตฺโต	๔๕/๖๖	มเหสี	๑๙๘/๒๙๗
โภตา	๓๕/๔๙	มาคฺวิโก	๑๙๘/๒๙๖
		มานาภิสมยา	๓๘/๕๖

ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพฺเพ/องฺเก
มาน	๑๕๙/๒๐๙	ยาจโยโค	๖๑/๙๒
มิจฺจนาอาชีโว	๒๐๕/๓๑๗	ยาน	๑๙๗/๒๙๑
มฺกฺชปพฺพชฏโต	๑๙๙/๓๐๔	ยฺกนทฐ	๑๗๐/๒๒๗
มฺกฺชสฺสติ	๑๙๑/๒๖๗	ยฺตฺตปฏฺฐิภาโน	๑๓๒/๑๙๓
มฺกฺตา	๒๔/๓๔	ยฺว	๒๒/๓๐
มฺกฺเต มฺกฺตวาทิตา	๒๕๐/๓๕๙	โยคาติกา	๑๐/๑๖
มฺกฺตฺตปฏฺฐิภาโน	๑๓๒/๑๙๓	โยโค	๙๓/๑๓๐
มฺกฺทฺธาภิสิตฺโต	๑๙๘/๒๙๖	โยชนคณฺหานิ	๑๙๐/๒๖๔
มฺกฺนี	๑๐/๑๖	โยธาชีโว	๑๘๑/๒๔๗
มฺกฺสฺลมนฺตร	๑๙๘/๒๙๕	โยนิ	๗๑/๑๐๖
มฺกฺสา	๒๔/๓๔	โยนิโสมนสิกาโร	๒๔๘/๓๕๘
มฺกฺสาวาทิ	๕๓/๘๐	[ร]	
มฺกฺสิกฺกปมา ปฺกฺคฺลลา	๑๐๗/๑๕๓	รชาปโก	๑๙๘/๒๙๘
มฺกฺสิกา	๖๗/๑๐๑	รตฺนคณฺนามาลย	๕๑/๗๗
เมถฺนสมฺกฺชโต	๑๕๙/๒๐๙	รตฺตตมฺภา	๒๘/๓๗
เมถฺโน	๑๕๙/๒๐๙	รตฺตติณฺทิวา	๗๐/๑๐๔
เมธาวิ	๓๔/๔๘	ราคช	๖๖/๙๙
โมกฺขา	๑๘๙/๒๖๓	ราชพลี	๖๑/๙๔
โมสฺลล	๒๔๔/๓๕๔	ราหุหมข	๑๒๑/๑๗๔
โมหช	๖๖/๙๙	รฺกฺขมฺล	๒๗/๓๖
โมโห	๑๙๓/๒๗๕	รฺกฺขปมา ปฺกฺคฺลลา	๑๐๙/๑๕๖
[ย]		รฺกฺโข	๑๐๙/๑๕๗
ยกฺโข	๓๖/๕๒	รูป	๓๗/๕๓
ยณฺณ	๓๙/๕๗	รูปกฺค	๗๕/๑๐๙
ยถาอกฺกฺล	๑๕๙/๒๑๑	รูปปฺปมาโน รูปปฺปสนฺโน	๖๕/๙๘
ยโส	๑๗/๒๔	โรโค	๑๕๗/๒๐๖

ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก	ปทานุกรโม	ปพฺพ/องฺก
[๓]		วลาหกา	๑๐๑/๑๔๔
ลชฺฐี	๑๙๘/๒๙๘	วลาหกุปฺมา ปุคฺคฺลา	๑๐๑/๑๔๔
ลปา	๒๖/๓๖	วสวตฺติ	๒๓/๓๒
ลามกรุ	๔๓/๖๔	วสีตา	๑๐๗/๑๕๓
ลาโก	๑๙๒/๒๗๒	วสุสสทธีวี	๔๖/๖๖
ลฺหุโท	๑๙๘/๒๙๖	วากจีร	๑๙๘/๒๙๖
ลฺหุปฺปมาโน	๖๕/๙๙	วาจา	๑๔๘/๒๐๒
โลภรฺมมา	๑๙๒/๒๗๒	วาชเปยฺย	๓๙/๕๗
โลโก	๒๓/๓๑	วาลกมฺพล	๑๙๘/๒๙๖
โลมเวรวิทฺโธ	๑๑๓/๑๖๓	วิกาลโกชนา	๑๙๘/๒๙๙
[๖]		วิกตฉนฺโท	๑๘๔/๒๕๙
วจฺจโก	๑๙๘/๒๙๗	วิมาโต	๒๗/๓๗
วจฺจตริโย	๑๙๘/๒๙๗	วิจิกิจฺฉา	๑๒/๑๙
วจิตฺตจฺจริต	๑๑๑/๑๖๑	วิจฺฉิกา	๖๗/๑๐๑
วชฺชพฺหุโล	๑๓๕/๑๙๔	วิจฺฉิทฺทกสณฺณ	๑๔/๒๒
วณฺณปจฺเจโท	๓๔/๔๗	วิชฺชา	๒๕๔/๓๖๑
วสณฺณ	๒๘/๓๗	วิณฺณณ	๔๑/๖๒
วณฺชิชา	๗๙/๑๑๒	วิณฺญ	๑๑๑/๑๖๑
วณฺณวาที	๒๘/๓๗	วิตกฺกา	๔๑/๖๒
วณฺโณ	๓๔/๔๘	วิทฺตสฺตา	๓๖/๕๓
วตฺถ	๑๙๗/๒๙๑	วิฐฺปิตา	๕/๘
วตฺถนฺต	๑๗๑/๒๓๐	วินโย	๑๘๐/๒๔๓
วทณฺญ	๕๓/๘๒	วินพีกตา	๓๖/๕๓
วณฺตถ	๑๙๘/๓๐๑	วิปจิตฺตณฺญ	๑๓๓/๑๙๔
วโยนฺนปฺปตฺตา	๒๒/๒๙	วิปริณามรฺมมา	๑๘๕/๒๕๕
วโร	๒๓/๓๓	วิปสฺสน	๑๗๐/๒๒๗

ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพฺพเพ/องฺเก
วิปาโก	๓๔/๔๗	สจฺจวาทา	๑๔๙/๒๐๒
วิริยพล	๑๕๒/๒๐๔	สจฺจวาทิ	๑๙๘/๒๙๙
วีตราคตฺตา	๑๑๗/๑๗๑	สณฺณคฺคํ	๗๕/๑๐๙
วิริยสมุโพชฌมฺกํ	๑๔/๒๒	สณฺณยา	๑๖/๒๔
วิริยินฺทริยํ	๑๕๑/๒๐๔	สณฺโณชนานิ	๑๓๑/๑๙๒
วฺจุทฺตมา	๒๒/๒๙	สณฺทสณฺทจารินี	๑๙๘/๒๙๕
วฺจุตฺตพฺรหฺมจริโย	๕/๘	สณฺทวาทา	๑๔๙/๒๐๒
วฺจุสฺสณฺตจิตฺโต	๑๙๘/๓๐๑	สทฺฐาสมฺปทา	๖๑/๙๒
เวคายิตตฺตํ	๑๙๒/๒๗๓	สทฺธิทฺธิทฺธิ	๑๕๑/๒๐๔
เวทกฺ	๕/๘	สมณฺวิปสฺสณ	๑๗๐/๒๒๗
เวทชาตา	๕๗/๘๗	สวาทโก	๑๒๓/๑๗๙
เวทนา	๔๑/๖๒	สวาทุโช	๓/๓
เวฬุ	๖๘/๑๐๒	สวาทุเนยฺยกานิ	๖๓/๙๗
โวกิตฺตณฺสขทฺกฺ	๒๓๓/๓๔๐	สิกฺขาสาชีวสมาปนโน	๑๙๘/๒๙๘
โวสคฺครโต	๖๑/๙๒	สิงฺคี	๒๖/๓๖
[ส]		สิริสฺพานิ	๖๗/๑๐๑
สํวณฺณจายี	๑๕๖/๒๐๕	สีติฏฺโถ	๑๙๘/๒๙๕
สํวณฺโณ	๑๕๖/๒๐๕	สีลกรุ	๑๓๗/๑๙๖
สํวรตฺถํ	๒๕/๓๕	สีลคฺคํ	๗๕/๑๐๙
สํวรปฺปธาน	๑๔/๒๑	สีลาธิปเตยฺโย	๑๓๗/๑๙๖
สํวาสา	๕๓/๘๐	สีหนาท	๘/๑๑
สํวาเสน	๑๙๒/๒๗๔	สีหเสยฺย	๓๗/๕๔
สํวิคฺโค	๑๑๓/๑๖๔	สฺกํ สฺกฺกวิปาก	๒๓๒/๓๓๘
สํเวชนียานิ จานานิ	๑๑๘/๑๗๑	สฺกฺสโล	๑๗๒/๒๓๒
สงฺฆโสภโน	๗/๑๐	สฺก	๓/๔
สงฺโฆ	๖๗/๑๐๑	สฺกปฏิสํเวท	๑๙๘/๒๙๕

ปทานุกโม	ปพฺเพ/องฺเก	ปทานุกโม	ปพฺเพ/องฺเก
สุขาปฏีปทา	๑๖๑/๒๑๕	สวากขาโต	๕๒/๗๘
เสมหสมฺภูจฺานานิ	๘๗/๑๒๒		
เสยฺยา	๒๔๖/๓๕๗	[ห]	
เสยฺยาวสถปทีเปยฺย	๑๙๗/๒๙๑	หฏฺฏกฺโข	๑๙๘/๒๙๕
โสขุมฺมานิ	๑๖/๒๓	หตฺถปฺปชฺอติกํ	๑๒๑/๑๗๔
โสเจยฺย	๑๙๒/๒๗๐	หตฺถาวเลขโน	๑๙๘/๒๙๕
โสตา	๑๑๔/๑๖๖	หตฺถิทมฺมสารถิ	๑๑๔/๑๖๖
โสตาปนฺโน	๗๖/๑๑๐	หทยงฺคมา	๑๙๘/๒๙๙
โสมนสฺส	๖๒/๙๖	หนฺตา	๑๑๔/๑๖๖
โสจรฺุเจน	๑๑๒/๑๖๒	หิริพลํ	๑๖๓/๒๑๗
โสวคฺคิกา	๕๑/๗๖	หิริมา	๒๐๒/๓๑๔
เสนหมนฺวายมิวสธา	๔๔/๖๕	หีนวิริโย	๑๑/๑๗

สุตตันทปิฎก อังคุตตรนิกายสุต

จตุกกนิปาตปาติยา

อสาธารณนามานิ

อสาธารณนามานิ	ปพฺพ/องฺก	อสาธารณนามานิ	ปพฺพ/องฺก
[๑]		อุรุเวลายัม	๒๑/๒๗
อคฺคิเวสฺสโ	๑๘๗/๒๖๑	[๒]	
อชฺชปาณินิโครธ	๒๑/๒๗	เอเพยฺโย	๑๘๗/๒๖๐
อชาตสत्ถุ	๑๘๘/๒๖๓	[๓]	
อนาถปิณฑิกโก คหปติ	๕๘/๘๘	กปิลวตฺถุสฺมี	๑๙๕/๒๘๒
อนุรุธฺโ	๒๔๓/๓๕๑	กลนฺทกนิวาเป	๓๕/๔๘
อนนฺนภาโร ปริพฺพชาชโก	๓๐/๔๐	กาฬการาเม	๒๔/๓๓
อภโย ลิจฺฉวิ	๑๙๖/๒๘๗	กุสินารายัม	๗๖/๑๐๙
[๑๐]		เกสี	๑๑๑/๑๖๐
อาพวโก	๑๗๖/๒๓๘	โกพิเยสฺสุ	๕๗/๘๖
อาณนฺโท	๗๖/๑๑๐	โกพิยธีตายน	๕๗/๘๖
อาณนฺทเจติเย	๑๘๐/๒๔๒	โกสมพิยัม	๘๐/๑๑๔
[๑๕]		[๔]	
อุกฺกฏจัม	๓๖/๕๑	ขุขฺขตฺตฺตรา	๑๗๖/๒๓๘
อุคฺโค	๑๘๗/๒๖๐	อุปาสิกา	๑๗๖/๒๓๗
อุชฺชโย พุราหฺมโณ	๓๙/๕๗	เขมา	
อุทายิ พุราหฺมโณ	๔๐/๕๘	[๕]	
อุปโก มณฺธิกาปฺตโต	๑๘๘/๒๖๓	กนฺทพฺโ	๓๖/๕๒
อุปวตฺตเน	๗๖/๑๐๙	กิฑฺฒกุญฺเฏ ปพฺพเต	๓๐/๔๐
อุปวาโน	๑๗๕/๒๓๖	[๖]	
อุปฺปลวณฺณา	๑๗๖/๒๓๗	โฆสิตาราม	๘๐/๑๑๔

อสาธารณนามานิ ปทุเพ/องฺเก อสาธารณนามานิ ปทุเพ/องฺเก

[จ]		[ก]	
จิตฺโต คหปติ	๑๗๖/๒๓๘	ภกฺุเกสฺสุ	๕๕/๘๕
[ข]		ภณฺฑทคามา	๑/๑
ชานฺธุสฺสโธณี พุราหฺมโณ	๑๘๔/๒๕๑	ภทฺธิโย	๑๙๓/๒๗๔
เชตวนเ	๒๑/๒๗	ภสสทพาวเน	๕๕/๘๕
[ค]		ภคณคเร	๑๘๐/๒๔๒
โตทยโย พุราหฺมโณ	๑๘๗/๒๖๐	[ม]	
[ท]		มคธมหามตฺโต	๓๕/๔๘
เทวทตฺเต	๖๘/๑๐๑	มณฺฑทิกาปฺตฺโต	๑๘๘/๒๖๒
โทโณ พุราหฺมโณ	๓๖/๕๑	มฐฺร	๕๓/๗๙
[น]		มนฺธาทา	๑๕/๒๓
นกุลปิตา คหปติ	๕๕/๘๕	มลฺลิกา เทวี	๑๙๗/๒๙๐
นกุลมาตา คหปิตานี	๕๕/๘๕	มาคโร	๑๘๘/๒๖๓
นนฺทมาตา	๑๗๖/๒๓๘	มาโร	๘/๑๑
นาวินาถี	๑๘๗/๒๖๐	มหาโกฏฺฐจฺิตโต	๑๗๓/๒๓๓
นิโครธารามเ	๑๙๕/๒๘๒	มหาโมคคัลลฺลาโน	๑๖๗/๒๓๓
เนรมชฺราย	๒๑/๒๗	มหาวเน กุฏฺฐาคารสาลาโย	๑๙๖/๒๘๗
[ป]		มาลฺงกฺยปฺตฺโต	๒๕๗/๓๖๒
ปชฺชนลํ นาม โกลิยานํ นิคโม๕๗/๘๖		มิการมาตฺตฺปาสาเท	๑๙๐/๒๖๔
ปญฺจาลิปฺตฺโต	๔๘/๗๐	โมคคัลโล	๑๘๗/๒๖๐
ปฺพุพารามเ	๑๙๐/๒๖๔	[ย]	
โปตฺติโย ปรีพพาชโก	๑๐๐/๑๔๐	ยมโก	๑๘๗/๒๕๖๐
[พ]		[ร]	
พยุคฺชปชฺชา	๑๙๔/๒๗๔	ราชคเห	๓๐/๔๐
พุรหฺมา สหมปติ	๒๑/๒๘	รามปฺตฺโต	๑๘๗/๒๖๐
		ราหุ อสุรินฺโท	๑๕/๒๓

อสาธารณนามานี	ปพฺพเพ/องฺเก	อสาธารณนามานี	ปพฺพเพ/องฺเก
ราหุโล	๑๗๗/๒๓๘	สกุโก นิคณฺฐสาวโก	๑๙๕/๒๘๒
โรหิตสฺโส นาม อีสิ	๔๕/๖๕	สกุเกสุ	๑๙๕/๒๘๒
[ล]		สาเกเต	๒๔/๓๓
ลิจฺฉวิ	๑๙๓/๒๗๔	สาปฺปคํ นาม โกพิยานํ นิคโม	๑๙๔/๒๘๐
[ว]			
วชฺชีสุ	๑/๑	สารีปฺตโต	๗๙/๑๑๒
วปโป	๑๙๕/๒๘๒	สาวตฺถิยํ	๒๑/๒๗
วธโร ปริพฺพาชโก	๓๐/๔๐	สาพฺโห ลิจฺฉวิ	๑๙๖/๒๘๗
วสุสกา โพราหฺมณเ มคฺธมฺหามตฺโต	๓๕/๔๘	สิขาโมคฺคฺลฺลาโน พฺราหฺมณเ	๒๓๔/๓๔๐
วิสาโช	๔๘/๗๐	สิปฺปิเนีย	๓๐/๔๐
เวพฺพวนเ	๓๕/๔๘	สีโห	๒๓/๓๓
เวพฺพกณฺณกียา นนฺทมาตา	๑๗๖/๒๓๘	สุํสุมาเร เกสกพาวเน	มิจทาเย
เวเทหิปฺตโต	๑๘๘/๒๖๓		๕๕/๘๕
เวณฺชํ	๕๓/๗๙	สุปฺปวาสา โกพิยธิตา	๕๗/๘๖
เวสาลิยํ	๑๙๖/๒๘๑	เสตพฺยํ	๓๖/๕๑
[ส]		[ห]	
สกุลฺลทายี ปริพฺพาชโก	๓๐/๔๐	หตฺถโก	๑๗๖/๒๓๘

คานัน ปรมปาทา

คานาน ปรมปาทา ปพเพ/องเก คานาน ปรมปาทา ปพเพ/องเก

[ท]

ทานนจ เปยวชชจ ๓๒/๔๔
 นภจ ทูเร ปจวี จ ทูเร ๔๗/๖๙
 นภาสมาน ชานนต ๔๘/๗๑
 นารตี สหตี ธีร ๒๘/๓๙

[ป]

ปฏฐเป เวส เทเส ๓๑/๔๔
 ปาณาติปาโต อทินนาทาน ๖๔/๙๘

[ผ]

ผล เว กทลี หนติ ๖๘/๑๐๑

[พ]

พรมมาติ มาตาปิตโร ๖๓/๙๘

[ป]

ภุตตา โภคา ภฎา ภจจา ๖๑/๙๕

[ม]

มโหทธิ อปริมิต มหาสร ๕๑/๗๗
 มาตริ ปิตริ จาปี ๔/๕

[ย]

ย กิณจิ ทิฏจ จ ๒๔/๓๕
 ยตณจเร ยต ติฏจ ๑๒/๒๐

ยถา พุทโธ อภินนาย ๓๓/๔๖

ยสส สทฐา ตถาคเต ๕๒/๗๙

เยเกจิ กามะสุ อสมมตา ๕/๗

เยเกจิเม วาทปถา ปุณฺณสสิตา ๘/๑๒

เย จ อตีตา สมพุทฺธา ๒๑/๒๘

เย จ รุเปน ปามีส ๖๕/๙๙

เยน เทวูปตยสส ๓๖/๕๓

โย อุทฺธเตน จิตฺเตน ๒๒/๓๑

โย นนฺทียํ ปัสสตี ๓/๔

โย เวที สพฺพสตุตฺตานํ ๓๕/๕๑

โย สมมตฺตานํ ปรรตตโกชนํ ๕๘/๘๘

[ร]

ราคโทสุปฏิกกิฏจา ๕๐/๗๔

ราหุคํ อตฺตภาวีนํ ๑๕/๒๓

รูปโส ชุมมตํ ฅตฺวา ๑๖/๒๓

วิรูปกฺเขหิ เม เมตฺตํ ๖๗/๑๐๐

[ส]

สงฺขตํ โภชนํ ยาว เทติ ๕๗/๘๗

สงฺขาย โลกสฺมิ ปโรปรานิ ๔๑/๖๓

สพฺพโลกํ อภินนาย ๒๓/๓๒

สมมปฺปชานา มารเชยฺยาภิกฺขตา

๑๓/๒๑

สํวรตถํ ปหานตถํ ๒๕/๓๕

สํวโร จ ปหานนจ ๑๔/๒๒

กาลานํ ปสมปาทา ปพุเพ/องฺเก กาลานํ ปสมปาทา ปพุเพ/องฺเก

สารตฺตา รชนียेषุ ๖๖/๕๙ [ห]

สีลสมาธิปญฺญา จ ๑/๒

สีเล ปติฏฺฐิตो ภิกฺขุ ๓๗/๕๕ โหติ พฺยตฺโต จ วิสารโท จ ๗/๑๐

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก*

๑. สมเด็จพระพุทธอาจารย์	วัดสระเกศ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมมุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเวที	วัดไตรมิตรวิทยาราม	รองประธานกรรมการ
๔. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตถาราม	กรรมการ
๕. พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	กรรมการ
๖. พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๙. พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๐. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	กรรมการ
๑๑. พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์	กรรมการ
๑๒. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๑๔. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	กรรมการ
๑๕. พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	กรรมการ
๑๖. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๑๗. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๙. พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๒๐. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๔๘ มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๘ เรื่อง ขอความเห็นชอบรายนาม คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย เพื่อร่วมงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และ มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๙ มติที่ ๓๕๗/๒๕๔๙ เรื่อง แต่งตั้งกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ แทนกรรมการที่พ้นจากตำแหน่ง

๒๑. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	กรรมการ
๒๒. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	กรรมการ
๒๓. พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๔. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	กรรมการ
๒๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	กรรมการ
๒๖. พระราชวรมุณี	วัดดุสิดาราม	กรรมการ
๒๗. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	กรรมการ
๒๘. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	กรรมการ
๒๙. พระราชสุธี	วัดเทวราชกุญชร	กรรมการและเลขานุการ
๓๐. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	กรรมการ
๓๑. พระศรีวิสุทธิมุณี	วัดสุทัศน์เทพวราราม	กรรมการ
๓๒. พระเมธีวราญาณ	วัดราชโอรสาราม	กรรมการ
๓๓. พระศรีรัชมงคลเมธี	วัดอาวุธวิกสิตาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๔. พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	กรรมการ
๓๖. พระศรีวิสุทธิธำมณ	วัดบรมนิวาส	กรรมการ
๓๗. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศ	กรรมการ
๓๘. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	กรรมการ
๓๙. พระมหาไฉน จิตตสุโท	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๔๐. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔๑. พระมหาวินัย ธีรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	กรรมการ
๔๒. นายวิชัย ธรรมเจริญ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๓. นายบุญสืบ อินสาร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๔. นายบุญเชิด กิตติธรางกูร	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๕. นายแก้ว ชิตตะขบ	ป.ธ. ๙	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

**คณะอนุกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง
พิจารณาตรวจต้นฉบับพระไตรปิฎก***

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานอนุกรรมการ
๒. พระเทพมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	อนุกรรมการ
๓. พระราชวชิราภรณ์	วัดพระเชตุพนฯ	อนุกรรมการ
๔. พระราชวชิรโมลี	วัดสวนพลู	อนุกรรมการ
๕. พระราชโมลี	วัดจักรวรรดิราชาวาส	อนุกรรมการ
๖. พระราชกิตติโสภณ	วัดเบญจมบพิตรฯ	อนุกรรมการ
๗. พระศรีวิสุทธิมุนี	วัดสุทัศนเทพวราราม	อนุกรรมการ
๘. พระศรีวิสุทธิภรณ์	วัดบรมนิวาส	อนุกรรมการ
๙. พระมหานายก	วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ
๑๐. พระอมรโมลี	วัดปทุมวนาราม	อนุกรรมการ
๑๑. พระมหารังษี เขมวีโร	ป.ธ. ๙ วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุกรรมการ
๑๒. พระมหาวินัย ถิรวินโย	ป.ธ. ๙ วัดราชาธิวาสวิหาร	อนุกรรมการ
๑๓. พระมหาไฉน จิตตสุทฺโธ	ป.ธ. ๙ วัดบวรนิเวศวิหาร	อนุกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก*

๑. พระพรหมเมธาจารย์	วัดบูรณศิริมัตยาราม	ที่ปรึกษา
๒. พระธรรมคุณาภรณ์	วัดสามพระยา	ประธานคณะกรรมการ
๓. พระธรรมปริยัติเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	รองประธานคณะกรรมการ
๔. พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม	รองประธานคณะกรรมการ
๕. พระเทพปริยัติสุธี	วัดบพิตรพิมุข	รองประธานคณะกรรมการ
๖. พระเทพปริยัติเมธี	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	รองประธานคณะกรรมการ
๗. พระเทพปริยัติมุนี	วัดทองนพคุณ	คณะกรรมการ
๘. พระราชเมธี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๙. พระราชวรมนู	วัดดุสิตาราม	คณะกรรมการ
๑๐. พระราชวิสุทธิโมลี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ
๑๑. พระราชวรเมธี	วัดเทพธิดาราม	คณะกรรมการ
๑๒. พระราชวิสุทธิดิลก	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๓. พระเมธีธรรมานันท์	วัดไร่ขิง	คณะกรรมการ
๑๔. พระเมธีปริยัติวิบูล	วัดสามพระยา	คณะกรรมการ
๑๕. พระเมธีวราลงกรณ์	วัดชนะสงคราม	คณะกรรมการ
๑๖. พระสุธีรัตนภรณ์	วัดสุทัศนเทพวราราม	คณะกรรมการ
๑๗. พระศรีปริยัติโมลี	วัดราชนัสดาราม	คณะกรรมการ
๑๘. พระกิตติสารเมธี	วัดดาวดึงษาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๙ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

๑๙. พระมหาอิทธิยารุญ ธีรวโร ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. พระมหาวัชระ จิตวณฺโณ ป.ธ. ๙ วัดสามพระยา คณะทำงาน
และผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. พระมหาชลอ ปิยาจาโร ป.ธ. ๙ วัดชนะสงคราม คณะทำงาน
๒๒. พระมหาปราโมทย์ วิริยธมฺโม ป.ธ. ๙ วัดดุสิตาราม คณะทำงาน
๒๓. พระมหาอุดม สารเมธี ป.ธ. ๙ วัดทองนพคุณ คณะทำงาน
๒๔. นายประสิทธิ์ แสงทับ นักวิชาการภาษาโบราณ ๔ คณะทำงาน
๒๕. นายสำรวย นักการเรือน นักวรรณศิลป์ ๗ คณะทำงาน

คณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับพระสุตตันตปิฎก*

๑.	พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมปัญญามรณ	วัดปากน้ำ	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระราชวิริยาลังการ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๔.	พระราชสุตมรณ	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๕.	พระปริยัติกวี	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๖.	พระปิฎกโกศล	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๗.	พระวิเชียรทวี	วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ	
๘.	พระมหามนตรี	ขุนตีสโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๙.	พระมหาประนอม	กิตติปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๐.	พระมหาสมจินต์	สมมาปัญโญ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๑.	พระมหาบุญชู	กิตติโชติโก	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๒.	พระมหาจรัญ	วิจารณ์เมธี	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๓.	พระมหาทองดี	ปญญาวชิโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๔.	พระมหาเสนาะ	กิตติเสโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๕.	พระมหาครรชิต	สุจิตคนโร	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๖.	พระมหาวัฒน์พร	อภิวฑฒโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๗.	พระมหาชำนาญ	มหาชาโน	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาหวน	ยสาโส	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ
๑๙.	พระมหาสมาน	มโนพนโธ	ป.ธ. ๙ วัดปากน้ำ	คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๓๒/๒๕๔๕ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจค้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธาจารย์ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก*

๑.	พระพรหมโมลี	วัดพิชยญาติการาม	ประธานคณะกรรมการ	
๒.	พระธรรมเจดีย์	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานคณะกรรมการ	
๓.	พระเทพเวที	วัดอนงคาราม	รองประธานคณะกรรมการ	
๔.	พระธรรมไตรโลกาจารย์	วัดราชประดิษฐ์ฯ	คณะกรรมการ	
๕.	พระเทพรัตนโมลี	วัดหงส์รัตนาราม	คณะกรรมการ	
๖.	พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	คณะกรรมการ	
๗.	พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการ	
๘.	พระราชปริยัติดิลก	วัดประยุรวงศาวาส	คณะกรรมการ	
๙.	พระราชเวที	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๐.	พระราชปฏิภาณโสภณ	วัดราชโอรสาราม	คณะกรรมการและเลขานุการ	
๑๑.	พระราชสิทธิมุนี	วัดมหาธาตุฯ	คณะกรรมการ	
๑๒.	พระสุธีธรรมนุวัตร	วัดพระเชตุพนฯ	คณะกรรมการ	
๑๓.	พระศรีวิสุทธิโกศล	วัดเพชรสมุท	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๔.	พระวิสุทธิธีรพงศ์	วัดพิชยญาติการาม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๕.	พระศรีศาสนวงศ์	วัดอรุณราชวราราม	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๖.	พระมหาบุญเทียม	ฌาณินโท ป.ธ. ๘	วัดพิชยญาติการาม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	
๑๗.	พระมหาสมลักษณ์	คณธสโร ป.ธ. ๘	วัดท่ามะโอ	คณะกรรมการ
๑๘.	พระมหาประนอม	ธมฺมาลงกาโร ป.ธ. ๖	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๑๙.	พระครูธรรมธรสุนนต์	นนทิโก	วัดจากแดง	คณะกรรมการ
๒๐.	นายนิมิตร	โพธิพัฒน์		คณะกรรมการ
๒๑.	ผศ. เวทย์	บรรณกรกุล		คณะกรรมการ

* มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๔๕ มติที่ ๓๗๒/๒๕๔๕ เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ลงนามแต่งตั้งโดย สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

พระไตรปิฎกฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
พุทธศักราช ๒๕๔๕

เจ้าของ
ผู้จัดทำ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
คณะกรรมการพิจารณาตรวจต้นฉบับและจัดพิมพ์
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระวินัยปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระสุตตันตปิฎก
คณะทำงานพิจารณาตรวจต้นฉบับพระอภิธรรมปิฎก
คณะกรรมการประจำศูนย์ประสานงานกลาง

ที่ปรึกษา

พระพรหมสุธี วัดสระเกษ
พระธรรมกิตติเมธี วัดสัมพันธวงศาราม
พระธรรมวรเมธี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

บรรณาธิการ พระราชสุธี (โสภณ โสภณจิตโต ป.ธ. ๙)

คณะบรรณาธิการ/ประสานงาน

พระศรีรัชมมงคลเมธี (ประนต กิตติวฑฺฒโน ป.ธ. ๙)
พระปริยัติกวี (สุบิน อีรวโส ป.ธ. ๙)
นายวิชัย ธรรมเจริญ ป.ธ. ๙
นายบุญสืบ อินสาร ป.ธ. ๙
นายบุญเชิด กิตติธรางกูร ป.ธ. ๙
นายแก้ว ชิดตะขบ ป.ธ. ๙

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๖๕/๖๖ ถนนชัยพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐
โทร. ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐
โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒, ๐-๒๔๓๔-๑๓๔๕

รัฐบาลจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล

ในพิธีพระราชทานเพลิงศพ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)

อดีตประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

เจ้าอาวาสวัดสระเกศ ราชวรมหาวิหาร

ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันอาทิตย์ ที่ ๙ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗